

ഹൈന്ദവധർമ്മ- സുധാകരം.

രണ്ടാം വാല്യം

എ. ഭാഗവതം

രണ്ടാം ഭാഗം

റാവു സാഹിബ് കെ. എം. ചെറിയാൻ

ഒന്നാം പതിപ്പ്, കാപ്പി ൧൦൦൦

PRINTED AT THE C. M. S. PRESS,
KOTTAYAM.

കകൾ

പകുപ്പുകാരം

വില്യം ഫ്രാങ്ക് ഫെ. എ.

ഉടമസ്ഥന്റെ ഭക്ഷ്യ ഭുജ്യോ ഇല്ലാത്ത പുഷ്പം വ്യാജമാകുന്നു.

ഹൈന്ദവ ധർമ്മസുധാ കരം

രണ്ടാം വാല്യം

അനുക്രമണിക

	പുറങ്ങൾ		പുറങ്ങൾ
വൈവസ്വത മന്വന്തര ചരിത്രസംക്ഷേപം	൧-൮	ഗേൻ	൧൧൧
I. സനക പ്രമുഖന്മാർ	൮-൩൫	ധാതാവു	൧൧൧
സനത് സുജാതീയം	൧൩-൩൫	വിധാതാവു	൧൧൧
II. തുളൻ	൩൭	വരണൻ	൧൧൧-൧൧൨
III. കർദ്ദമൻ	൩൮-൫൨	മിത്രൻ	൧൧൩
കർദ്ദമന്റെ വിവാഹം	൩൮-൩൯	ശൂൺ, ചിക്വാലകന്മാർ, ബലാരി, ക്ഷീരാബ്ധിമഥനം, മഹാബലി, ശമി	൧൧൩-൧൨൩
കർദ്ദമനും ദേവഹുതിയും	൪൦-൪൩	വാമനൻ, മഹാബലി, ശൂൺ	൧൨൭-൧൪൦
കവിലനും ദേവഹുതിയും	൪൩-൪൪	കശ്യപൻ=കള=വിനത	൧൪൦-൧൫൫
സാംഖ്യശാസ്ത്രം, തത്വങ്ങൾ, ബ്രഹ്മവു, വിരാട്, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ		കളവിന്റെ വംശം	൧൪൦
ജീവാത്മാവു പ്രകൃതിയിൽനിന്നു ഭിന്നൻ		വിനതാ പുത്രനായ അരുണൻ, വിനതാഭാസ്യം	൧൪൦-൧൪൧
അഷ്ടാംഗയോഗം		ഗരുഡൻ, ഗരുഡന്റെ വീഴ്ച, അളതാപഹരണം	൧൪൨-൧൫൦
ഭക്തിയുടെ വിവിധത	൪൩-൪൭	അനന്തൻ	൧൫൦-൧൫൧
നരകശ്ലേഷം, ഗർഭശ്ലേഷം, സകാമ നിഷ്ഠാമ കർമ്മങ്ങൾ, ഭക്തി, ജ്ഞാനം	൫൦-൫൧	വാസുകി, സപ്തസഭ, ഏലാവതൂൻ, ജരക്ലാപ, ആന്ധി കൻ	൧൫൧-൧൫൫
ദേവഹുതി, കവിലൻ	൫൧-൫൩		
IV. രാമി	൫൩	VI. അത്രി=അനസൂയ	൧൫൬-൧൫൯
V. മരീചി	൫൪-൧൫൬	ഭത്തൻ, നിമി, ശ്രാദ്ധവിധി	൧൫൭-൧൫൮
കശ്യപൻ=മുനി—അപ്സരസ്സുകൾ	൫൫-൫൭	കുർവാസാവു—മുദ്ഗലൻ	൧൫൮-൧൫൯
കശ്യപൻ=ഭരം—ഭാനവന്മാർ	൫൭	സോമൻ	൧൫൯
കശ്യപൻ=ഭിതി	൫൭-൮൮	VII. അംഗിരസ്സ്=വസുദ	൧൬൦-൧൭൦
ഹിരണ്യാക്ഷൻ, വരാഹം	൫൯-൬൧	അംഗിരസ്സ് അഗ്നിയും	൧൬൦
ഹിരണ്യകശിപു, പ്രഹ്ലാദൻ	൬൧-൮൫	ഐഹസ്വതി=താര=ചാന്ദ്രമംസി, ഐഹസ്വതിയുടെ പുത്രന്മാർ, മമതാധക്ഷണം	൧൬൧
നരസിംഹം, വിവിധ സ്തുതികൾ		ബുഹസ്വതി, ഇന്ദ്രൻ ഉപദേശം, ഉതമ്യൻ, ഭരഭാജൻ, ഭീഷ്മ	
മരണുകൾ	൮൫-൮൭	മസ്സ്	൧൬൭
വിരോചനൻ	൮൭-൮൮	ഗൌതമൻ=അഹല്യ, ശതാനന്ദൻ	൧൬൯
കശ്യപൻ=അഭിതി	൮൮-൧൪൦	സംവത്സരൻ, അംഗിരസ്സിന്റെ	൧൭൦
വിവസ്വതൻ	൮൮-൯൦	പുത്രികൾ	
അയ്യമാവു	൯൦	അംഗിരസ്സിന്റെ പുനർജന്മം	൧൭൦
പുഷ്പാവു	൯൦		
തപഃകാവു	൯൦		
വിശ്വരൂപൻ	൯൧		
വൃതൻ, വജ്രായുധം, ചിത്രകേതു	൯൭-൧൧൧		
സവിതാവു	൧൧൧		

കുറിപ്പ്

ഹൈന്ദവ ധർമ്മ സുധാകരം ഒന്നാം ഭാഗം കേരളവിഭജനാക്രമം സങ്കല്പിച്ചതിനെക്കുറിച്ച്, ഞാൻ ഏറ്റവും ചാരിതാത്മനായിരിക്കുന്നു. ഇവിടെ ലഭിച്ച അഭിനന്ദനങ്ങളിൽ ചിലത്, ഈ വാല്യത്തിന്റെ ഒടുവിൽ കാണുക. മൂന്നാംഭാഗം കൂടെ പ്രസിദ്ധീകൃതമായാൽ, ഈ പരമ്പരയിൽ ഭാഗവതം പൂർണ്ണമാകുന്നതാണ്. ഈ പുസ്തകപരമ്പര പല വാല്യങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്: എങ്കിലും ഓരോ വാല്യവും അതതിൽ പൂർണ്ണമാണ് എന്നു വായനക്കാർ ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുമെന്ന് വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഒന്നാം വാല്യം വില രൂപാ ൨ ൦ ൦

രണ്ടാം വാല്യം വില രൂപാ ൧ അണ ൧൨.

അഞ്ചൽ—തപാൽ ചാർജ്ജ് വേറെ ഇല്ല.

ആവശ്യപ്പെടേണ്ട വിവരങ്ങൾ:—

മാനേജർ, പുസ്തകഡിപ്പോ,

പുതുപ്പള്ളി, കോട്ടയം, തിരുവിതാംകൂർ.

പ്രസിദ്ധമായ സി. എം. എസ്. പ്രസ്സിലെ അച്ചടിയുടെ മേന്മയെക്കുറിച്ച്, ഞാൻ വിശേഷവിധിയായി യാതൊന്നും പ്രസ്താവിക്കണമെന്നില്ല. സുപ്രഭു മിസ്റ്റർ റി. എൻ. കുഞ്ചൻ ഈ പുസ്തകത്തെ കുറിച്ച് പ്രത്യേകം ട്രഷ്യൂവർഷിപ്പ് ചെയ്ത്, എനിക്കു പലപ്രകാരങ്ങളിൽ സഹായകമായിരുന്നു. പുസ്തകത്തിന്റെ പ്രകാശനോടും, സി. എം. എസ്. കാളാജി മലയാളം അസിസ്റ്റന്റുണ്ടലക്ചറർ വിഭാഗം മിസ്റ്റർ വി. റി. അയ്യപ്പ ഭരമേന്ദ്രനും, എനിക്കു വലിയ ഉപകാരമായി. സാഹിത്യ സർവ്വകാരുണ്യങ്ങളിൽ സഹകരിക്കുവാൻ സർവ്വദാ സന്നദ്ധനായ മിസ്റ്റർ ഐയ്യപ്പ്, ഈ വിഷയത്തിലും നിരന്തരപരിശ്രമം ചെയ്തുപോന്നു എന്നതിനെക്കുറിച്ച് ഞാൻ അത്യന്തം ഖേദപ്പെട്ടു നില്ക്കുന്നു.

പുതുപ്പള്ളി

കോട്ടയം.

ഒ. എം. ചെറിയാൻ.

ഹൈന്ദവ ധർമ്മ സുധാകരം.

ചരിത്ര കാണ്ടം.

വൈവസ്വത കാലം.

മനന്തര ചരിത്ര സംക്ഷേപം.

സ്ത്രീയുഗത്തിൽ പതിനേഴലക്ഷത്തി എണ്ണായിരം, ത്രോതയുഗത്തിൽ പന്ത്രണ്ടലക്ഷത്തിത്തൊണ്ണൂറായിരം, ചോപരയുഗത്തിൽ എട്ടലക്ഷത്തി അറുപത്തുനാലായിരം, കലിയുഗത്തിൽ നാലുലക്ഷത്തി മുപ്പത്തിരായിരം,—മനുഷ്യവർക്കും ഉൾപ്പെടുന്നു. ആയതിനാൽ കൃത ത്രോത ചോപര കലി യുഗങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുന്ന ഒരു ചതുരയുഗത്തിൽ നാല്പത്തിമൂന്നുലക്ഷത്തി ഇരുപതിനായിരം മനുഷ്യവർക്കുമാണ്. നാനൂറ്റിമുപ്പത്തിരണ്ടു കോടി മനുഷ്യവർക്കും അല്ലെങ്കിൽ ആയിരം ചതുരയുഗം ചേരുന്നത് ബ്രഹ്മാവിനു ഒരു പകുലത്രെ. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഒരു പകുലിൽ പതിനാലു മനുഷ്വർ ഭരിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ ഒരു മനുവിന്റെ ഭരണകാലം എഴുപത്തൊന്നു ചലാനം ചതുരയുഗമാണെന്നു സിദ്ധമായി. ഇപ്പോൾ നടപ്പിലിരിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണകലിൽ, അതായതു കല്പത്തിൽ, അധികാരികളായ മനുഷ്വർ സ്വായംഭവൻ, സ്വാഭാമിസ്സ്, ഉത്തമൻ, താമസൻ, റൈവതൻ, ചാക്ഷുഷൻ, വൈവസ്വതൻ, സാധർണി, ഭക്ഷ സാധർണി, ബ്രഹ്മസാധർണി, ധർമ്മസാധർണി, ഭദ്രസാധർണി, റൗച്യൻ, ചൈത്രൻ എന്നവരാണ്. ഈ പതിന്നാലിൽ ആദ്യത്തെ ആറു മനുഷ്വരുടെ കാലം കഴിഞ്ഞു, ഇപ്പോൾ ഏഴാമനായ വൈവസ്വതമനുവിന്റെ കാലമാണ്. ഹിരണ്യകശിപുവിനെ നരസിംഹം ഹനിക്കുന്നതോടുകൂടി ആറു മനന്തരങ്ങൾ കഴിയുന്നു. വൈവസ്വതന്റെ കാലത്തിൽ, കഴിയേണ്ടതായ എഴുപത്തൊന്നു ചലാനം ചതുരയുഗങ്ങളിൽ ജന്മത്തെട്ടാമതു ചതുരയുഗത്തിൽ നാലാമത്തായ കലിയുഗത്തിൽ ലോകം ഇപ്പോൾ നില്ക്കുന്നു. ഇപ്പോഴത്തെ കലിയുഗം ബി. സി. ൩൦൦൦-ൽ ആരംഭിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ എ. ഡി. ൧൯൩൦ എന്നത്, കലിയുഗത്തിൽ ൫൦൩൩-ാം വർഷമത്രെ. ഒരു കലിയുഗത്തിൽ നാലുലക്ഷത്തി മുപ്പത്തിരായിരം വർഷമുള്ളതിനാൽ ഈ കലിയുഗം അവസാനിക്കുവാൻ വർഷങ്ങൾ ഇനി വളരെ കഴിയേണ്ടതാണ്. മനുഷ്യരിൽ ആറാമനായ ചാക്ഷുഷന്റെ ശേഷമാണല്ലോ, വൈവസ്വതൻ ഭരണം ഭരമേററത്. ഇപ്പോഴത്തെ ബ്രഹ്മാവു പ്രഥമപ്രഭാതത്തിൽ വംശവർണ്ണത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചു സൃഷ്ടിച്ചത് സനകപ്രമുഖന്മാർ, ഭദ്രൻ, കർദ്ദമൻ, രുചി, മരീചി, അത്രി, അംഗിരസ്സ്, പുലസ്ത്യൻ, പുലഹൻ, ക്രതു, ഭൃഗു, വസിഷ്ഠൻ, ഭക്ഷൻ, നാര

ദൻ, ധർമൻ, അധർമൻ, നിരൂതി, സരസ്വതി, കാമൻ, അമർവാവ്, അഗ്നി, സ്ഥാണ, സ്വായംഭവൻ എന്ന ഇരുപത്തിരണ്ടു പേരെയാണ്. ഇവരിൽ സനകപ്രമുഖന്മാർ മുതലായി ചിലർ വംശവർണ്ണം ചെയ്തില്ല. ചാക്ഷുഷമനന്തരത്തിന്റെ അവസാനം വരുന്നത് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇതിനു മുമ്പു നാം കണ്ടത് സ്വായംഭവനിൽനിന്നു പ്രഭവിച്ച ഉത്താനപാദൻ, പ്രിയവ്രതൻ എന്ന രണ്ടു വംശങ്ങളെക്കുറിച്ചു മാത്രമാണ്. അതിപുരാതനമായ ആ കാലത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചരിത്രത്തിൽ, സാധാരണക്കൂടെ പ്രജാവംശങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ച് നാരായണ കഥാപുരാണമെന്നതിനു ആവശ്യമായ രണ്ടു രാജവംശചരിത്രങ്ങളെ മാത്രം, വ്യവഹാരസൗകര്യത്തെ ഉദ്ദേശിച്ച്, അന്തർദ്ദർശനമുള്ള ജ്ഞികൾ ചരിത്രത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി എന്നു നാം ഗണിക്കേണ്ടതത്രെ. ആറാം മനുവായ ചാക്ഷുഷൻവരെയുള്ള ചരിത്രം—ഉത്താനപാദന്റേയും പ്രിയവ്രതന്റേയും വംശങ്ങളുടെ ചരിത്രം അവസാനിച്ചപ്പോൾ—അവസാനിച്ചു. ഉത്താനപാദന്റെ വംശത്തിൽ പ്രധാനന്മാരായി നാം കണ്ടതു ഉത്താനപാദൻ, വേനൻ, പൂമു, പ്രാചീനബർഹിസ്, പ്രാചേതസഭക്ഷൻ എന്നവരെയാണ്. പ്രാചേതസഭക്ഷന്റെ പുത്രന്മാരായ ഹതുശ്വന്മാരും, ശബലശ്വന്മാരും വിവാഹം ചെയ്യുക ഉണ്ടായില്ല. പ്രാചേതസഭക്ഷനു പുത്രിമാർ അറുപതാണ്. അവരെയും അവരുടെ പൗത്രിമാരെയും ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രന്മാരായ ധർമൻ മുതലായവരും ബ്രഹ്മാവിന്റെ പൗത്രന്മാരും വിവാഹം ചെയ്തു വംശവർണ്ണം ചെയ്തു. അതു നടക്കുന്നത്, ചാക്ഷുഷമനുവിന്റെ കാലശേഷം വൈവസ്വതമനുവിന്റെ കാലത്താണ്. ആ ചരിത്രസംക്ഷേപമാണ്, മനന്തരചരിത്രസംക്ഷേപം എന്ന ഈ ഖണ്ഡികയിൽ കാണുന്നത്. പ്രിയവ്രതന്റെ വംശത്തിൽ പ്രധാനന്മാരായി നാം കണ്ടതു പ്രിയവ്രതൻ, അഗ്നീശ്വൻ, നാഭി, ജ്ഞൻ, ഭരതൻ, വിരജൻ എന്നവരെയാണ്. “വിരജ ഷരമോത്ഭവഃ” എന്നു വ്യാസൻതന്നെ പ്രസ്താവിക്കുന്നതിനാൽ വിരജന്റെ ശേഷം പ്രിയവ്രതന്റെ വംശം തുടരുന്നില്ല എന്നു പ്രത്യക്ഷംതന്നെ. വിരജന്റെ പുത്രന്മാരെക്കുറിച്ചാകട്ടെ, പുത്രിമാരെക്കുറിച്ചാകട്ടെ വ്യാസൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നില്ല. ആയതിനാൽ പ്രിയവ്രതവംശത്തിൽപെട്ട ഏതെങ്കിലും ആ

ഹോമരന്മാർ ഒരു രാജവംശത്തിൽ ജ്യേഷ്ഠകുമാരനോ, പ്രബലനായ കുമാരനോ, സ്വരാജധാനിയെ രക്ഷിച്ച സൂതൃവംശരാജാവായി അയോദ്ധ്യയിലോ, ചന്ദ്രവംശരാജാവായി ഹസ്തിനപുരത്തോ, തന്നെ താമസിക്കുകയും, ഇതരന്മാർ ദുരന്ധമലങ്ങളിൽ നഗരങ്ങളെ സ്ഥാപിച്ചോ, രാജ്യങ്ങളെ ജയിച്ചോ, നൂതനവംശങ്ങളുടെ സ്ഥാപകന്മാരായിത്തീരുകയും ചെയ്യുകയാണ്. സൂതൃവംശത്തിൽനിന്നും ചന്ദ്രവംശത്തിൽനിന്നും ഇങ്ങനെ പല ശാഖാവംശങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

മരീചിവംശത്തിൽനിന്നു പ്രഭവിച്ചിട്ടുള്ള വംശങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെ കണക്കാക്കി ചിന്തിക്കാം. മരീചിയുടെ പുത്രനായ കശ്യപന്റെ പുത്രനായ വിവസ്വാന്റെ പുത്രനായ വൈവസ്വതൻ, ഒരു പുത്രിയും കന്വതു പുത്രന്മാരും ജനിച്ചു. പുത്രിയായ ഇളയെയാണ്, അത്രിയുടെ പുത്രനായ ബുധൻ വേട്ടയ്ക്ക്. കന്വതു സഹോമരന്മാരിൽ പ്രഥമനായ ഇക്ഷ്വാകുവിന്റെ പുത്രനായ വികർഷിയുടെ ശാഖയ്ക്ക്, സൂര്യവംശം എന്ന നാമം ഉറച്ചു.

ഇക്ഷ്വാകുവംശം എന്ന സംജ്ഞയും വികർഷിയുടെ ശാഖയെ പുറത്തുവിട്ട സാധാരണ പ്രയോഗിക്കാറുണ്ട്. വികർഷിയുടെ വംശമാകട്ടെ വികർഷി, ക്രമൻ, മാന്ധാതാവ്, ത്രിശങ്ക, ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ, സഗരൻ, ഭഗീരഥൻ മുതലായി പ്രബലന്മാരായ പല രാജാക്കന്മാ

രെക്കൊണ്ടു പ്രസിദ്ധമാണ്. അതു ഭാഗ്യരഥി രാമനെക്കൊണ്ടു പരമ പ്രതിഷ്ഠയെ പ്രാപിച്ചു. അതിന്റെശേഷം വംശം ഭീഷ്മകാലം നിലനിന്നു എങ്കിലും അപ്രസിദ്ധമായി. വികർഷിയുടെ അനുജനായ നിമി, വിഭോമവംശം സ്ഥാപിച്ചു. ആ വംശത്തിനു ഈ നാമം ലഭിച്ചതിനു ആധാരമായ ഒരു സംഭവം ഉണ്ട്. നിമി ഒരു യാഗം ചെയ്യുവാൻ ആഗ്രഹിച്ചു, വസിഷ്ഠനെ ആചാര്യനായി വരിച്ചു. വേറെ ഒരു യാഗം ചെയ്യുന്നതിൽ ബലുപ്പാടുണ്ടായിരുന്ന വസിഷ്ഠൻ, യാഗം കറച്ചുകാലത്തേക്കു മാറ്റിവെക്കണമെന്നു നിമിയോടു ആവശ്യപ്പെട്ടു. നിമി മറുപടി പറഞ്ഞില്ല. നിമി അനുസരിച്ചാണ് പോയതെന്നു അനുമാനിച്ച വസിഷ്ഠൻ, സൗകര്യം ലഭിച്ചപ്പോൾ നിമിയുടെ രാജധാനിയിൽ ചെന്നുചേർന്നു. എന്നാൽ നിമിയാകട്ടെ ഗൗരവമെന്നു പുരോഹിതനായി വരിച്ച യാഗം നടത്തി കഴിഞ്ഞിരുന്നു. വസിഷ്ഠൻ കോപിച്ച്, നിമി വിഭോമനാകട്ടെ എന്നു ശപിച്ചു; ശാപം ഫലിച്ച് നിമി മരിച്ചു: നിമിക്കു പുത്രന്മാർ ശേക്കിച്ചിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ, ജ്ഞികർ നിമിഭോമത്തെ മമനം ചെയ്തു. നിമിക്കു അങ്ങനെ പിറന്ന പുത്രൻ, ജനകൻ എന്നു നാമകരണം ചെയ്തു. വിഭോമനായ നിമിയുടെ വംശത്തിനു വിഭോമവംശമെന്നും, മമനം നിമിത്തം ലഭിച്ച രാജാവിന്റെ രാജ്യത്തിനു മിഥില എന്നും, നാമങ്ങൾ സിദ്ധിച്ചു. വിഭോമവംശത്തിൽ പിറന്ന എല്ലാ രാജാക്കന്മാരും ജനകൻ എന്നുതന്നെയാണ് നാമം. സീതാപിതാവായ ജനകന്റെ നാമം സീരദ്ധജ ജനകൻ എന്നാണ്. വൈവസ്വതന്റെ

വേറൊരു പുത്രനായ ലിഷ്ടനാണ് വൈശാലവംശത്തിലെ പ്രഥമരാജാവ്. ലിഷ്ടന്റെ പുത്രനായ നാഭാഗൻ ഒരു വൈശ്യസ്ത്രീയെ വിവാഹം ചെയ്യുകയാൽ, വൈശ്യനായി. ഈ വംശത്തിൽപെട്ട ബലാനന്ദന്റെ പുത്രനായ വത്സന്റെ കൃതികൾ, ഋഗ്വേദത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ജാതിവിഭാഗത്തിന് ഇന്നുള്ള കർക്കശത അന്നില്ലായിരുന്നു എന്നതിന്, ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പരയിൽ അനേക ലക്ഷ്യങ്ങൾ കാണാം. ലിഷ്ടനും അനുഗന്മാരും ഏതു പ്രദേശത്തേ അധിപതിച്ചിരുന്നു എന്നു അറിഞ്ഞുകൂടാ. ആ വംശത്തിൽപെട്ട കരംധമനം, പുത്രനായ അപീക്ഷിത്തും അപീക്ഷിത്തിന്റെ പുത്രനായ മരുത്തനും പ്രതാപവാന്മാരായിരുന്നു. മരുത്തൻ അശ്വമേധയും രാജസൂയവും ചെയ്യുക ഉണ്ടായി. മരുത്തന്റെ ശേഷം പത്താം തലമുറക്കാരനായ തുണ്ഡിവിന്റെ ഒരു പുത്രൻ—വിശാലൻ—ഒരു നഗരം സ്ഥാപിച്ച്, അവിടെ താമസമുറപ്പിക്കുക ഉണ്ടായി. അന്നുതന്നെ ഈ വംശത്തിന് വൈശാലം എന്ന പേർ സിദ്ധിച്ചത്. വൈശാലം എന്നതു ഉജ്ജയിനി ആണ്, എന്നാണ് പ്രബലമായ അഭിപ്രായം. വിശാലന്റെ ഏഴാം തലമുറക്കാരനായ സോമദത്തൻ പത്തു അശ്വമേധകൾ ചെയ്തതായി പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

നഗരൻ എന്ന വൈവസ്വത പുത്രൻ യദുനാഭപ്രദേശങ്ങളിൽ രാജാവായി; വംശം അപ്രസിദ്ധമത്രേ.

ശത്ഭാതി എന്ന വൈവസ്വതപുത്രൻ ഗുജറാത്തിൽ താമസിച്ചു; ശത്ഭാതിയുടെ പുത്രനായ ആനന്തന്റെ നാമത്തെ അനുസ്മരിച്ച്, ആ രാജ്യത്തിനു ആനന്തം എന്ന നാമമായി. ശത്ഭാതിയുടെ അനുഗന്മാരുടെ രാജധാനി കശ്യപമലി അല്ലെങ്കിൽ ലോരകയാണ്. ഈ വംശം അസ്മിച്ഛശേഷം, യാചവന്മാർ ലോരകയെ സ്വാധീനമാക്കി. ഹൈന്ദവവംശം—കാർത്തി

വീട്ടുജ്ഞാനനെക്കൊണ്ടു പ്രസിദ്ധമായ വംശം—ശത്രുതിയുടെ വംശത്തോടു ഏതോ ബന്ധമുള്ളതാണ്. യാദവന്മാർ ചാർക്കയെ ആകൂട്ടിച്ചപ്പോൾ അവശേഷിച്ച ശത്രുതികൾ ഹൈന്ദവന്മാരിൽ ലയിച്ചിരിക്കാം. ധൃതരാഷ്ട്രൻ വംശജനായ ധാമ്യകന്മാർ പഞ്ചാബിൽ—ബാൽക്കിത്തിൽ—താമസിച്ചു. കരശന്റെ വംശത്തിൽപ്പെട്ട കരശന്മാർ അപ്രസിദ്ധന്മാരാണ്.

ഇനിയും അതിയിൽനിന്നു പ്രവേശിച്ച വംശങ്ങളെക്കുറിച്ചു പ്രസ്താവിക്കാം. വൈവസ്വതമന്വന്തിന്റെ പുത്രിയായ ഛായയെ അതിയുടെ പുത്രനായ ചന്ദ്രന്റെ പുത്രനായ ബുധൻ വിവാഹം ചെയ്തു. അവരുടെ പുത്രൻ പ്രസിദ്ധനായ പുരൂരവസ്താണ്. പുരൂരവസ്തിന് അപ്സരസ്സായ ഉയ്യതിയിൽ ഒരു പുത്രന്മാർ ഉണ്ടായി. അങ്ങനെ ഉയ്യതി ചന്ദ്രവംശ രാജാക്കന്മാരുടെ മാതാവായി. അജ്ഞാതൻ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ വെച്ച് ഉയ്യതിയെ മാതാവെന്നു മാനിച്ച്, ശാപമേറ സംഭവം പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. പുരൂരവസ്തിന്റെ പുത്രന്മാരിൽ അമാവസ്സ്, ആയസ്സ് എന്നവരെ മാത്രം ഇവിടെ ചിന്തിച്ചാൽ മതിയാകും. അമാവസ്യ കന്യാകണ്ഠത്തിൽ രാജാവായി. ഈ ശാഖയിലാണ് ജഹ്നു, ഗാധി, വിശ്വാമിത്രൻ എന്നിവർ പിറന്നത്. ഈ വംശത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു സ്ത്രീയെ ഭഗവംശത്തിൽ പെട്ട ഒരുവൻ വിവാഹം ചെയ്യുകയും അവരുടെ പുത്രനായി പരശുരാമൻ പിറക്കുകയും ചെയ്തു. വിശ്വാമിത്രന്റെ പുത്രനായ ശുനഃശേഫൻ വംശത്തിൽ അന്തിമനാണ്. ആയസ്തിനു പുത്രന്മാർ അഞ്ചാണ്—നഹുഷൻ, ക്ഷത്രവൃദ്ധൻ, രംഭൻ, രാജി, അനേനസ്സ്. ക്ഷത്രവൃദ്ധൻ കാശി രാജ്യം സ്ഥാപിച്ചു. കാശിരാജാക്കന്മാരായ ക്ഷത്രവൃദ്ധവംശജന്മാരെ എപ്പോഴും ഉപദ്രവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നത് ഹൈന്ദവന്മാരാണ്. അനേനസ്സ്, രാജി, രംഭൻ എന്നവരുടെ വംശങ്ങൾ അപ്രസിദ്ധങ്ങളത്രെ. നഹുഷന്റെ മകൻ യയാതി. യയാതിക്കു പുത്രന്മാർ അഞ്ചാണ്. അവരിൽ ഛായവനായ പുരവാൻ ചന്ദ്രവംശം തുടരുന്നത്. ജ്യേഷ്ഠന്മാരായ യദു, ഉയ്യസ്യ, ഭൃഗു, അനു. എന്നവർ സ്ഥാപിച്ച വംശങ്ങളെക്കുറിച്ചു പ്രസ്താവിച്ചശേഷം പുരവിന്റെ വംശത്തെ ചിന്തിക്കാം. യയാതിയുടെ മകൻ യദു. ഈ യദുവാണ് കൃഷ്ണനെക്കൊണ്ടു പ്രസിദ്ധമായ യദുവംശത്തിന്റെ സ്ഥാപകൻ. യദുവിന്റെ മകൻ സഹസ്രജിത്ത്; സഹസ്രജിത്തിന്റെ മകൻ ശതജിത്ത്; ശതജിത്തിന്റെ പുത്രൻ ഹൈന്ദവ വംശ സ്ഥാപകനായ ഹൈന്ദവൻ; ഹൈന്ദവന്റെ ശേഷം ഏതാനും തലമുറകൾ കഴിഞ്ഞു ആയിരം കൈകളുള്ളവനെന്നു പ്രസിദ്ധനായ കാർത്തിവീര്യജ്ഞാനനെക്കൊണ്ടു വംശം വളരെ പ്രസിദ്ധമായി. ഈ അജ്ഞാതനാണ് പരശുരാമൻ എന്നത്. ഹൈന്ദവന്മാർ നമ്മുടെ മുമ്പിൽ മാഹിഷമർദ്ദിനിയിൽ താമസിച്ചു. കാർത്തിവീര്യജ്ഞാനൻ കഴിഞ്ഞ്, നാലഞ്ചു തലമുറകൾക്കുശേഷം, താലജംഭരൻ എന്ന ഒരു രാജാവു വംശത്തിൽ പ്രസിദ്ധനായി. ആയതിനാൽ താലജംഭരന്റെ ശേഷമുള്ള ഹൈന്ദവന്മാരെ, താലജംഭരന്മാർ എന്നും പറയും. താലജംഭരന്മാരും മാഹിഷമർദ്ദിനിയിൽ തന്നെയാണ് താമസിച്ചത്. അവനി കളം പാലവന്മാരും താലജംഭരന്മാരുടെ ശാഖകളത്രെ. യയാതിയുടെ പുത്രനായ യദുവിനു സഹസ്രജി

ത്തിനെകൂടാതെ ക്രോഷ്ടാ, നമൻ, രഘു എന്നു മൂന്നു പുത്രന്മാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ ക്രോഷ്ടാവിന്റെ വംശത്തിലാണ് കൃഷ്ണൻ പിറന്നത്. നമൻ, രഘു എന്നവരെക്കുറിച്ചു യാതൊരു അറിവും ഇല്ല. ക്രോഷ്ടാവിന്റെ അഞ്ചാംതലമുറക്കാരനായ ശശബിന്ദു ചക്രവർത്തിയായി. ശശബിന്ദുവിന്റെ പല പുത്രന്മാരിൽ വംശം തുടർന്നു്; പൃഥ്വീവസ്തു ആണ്. പൃഥ്വീവസ്തുവിന്റെ ഒരു അനുഗമനായ പരാവൃതന്റെ അഞ്ചുപുത്രന്മാരിൽ പ്രഥമനായ രുദ്രേഷ്യ, രാജാവായി; എന്നാൽ വംശം തുടരുന്നില്ല. വംശം തുടരുന്നത് ഭൃ

ന്നാപുത്രനായ ജ്യോമാഹനാണ്. ജ്യോമാഹൻ നമ്മുടെ സമീപമേ ശങ്ങളെ ജയിച്ച് സൂക്തിമതി എന്ന നഗരം നിർമ്മിച്ചു—അവിടെ വംശം തുടർന്നു. ജ്യോമാഹന്റെ പുത്രനായ വിദർഭൻ, ക്രമൻ, കൗശികൻ, രോമപാദൻ എന്നിങ്ങനെ പുത്രന്മാർ മൂന്നാണ്. ഇവരിൽ കൗശികന്റെ പുത്രനായ ചേലി, ശിശുപാലന്റെ ജനനം കൊണ്ടു പ്രസിദ്ധമായ ചേലിരാജ്യത്തെ സ്ഥാപിച്ചു. ക്രമന്റെ പുത്രൻ കന്തി. കന്തിയുടെ പുത്രനായ വൃഷ്ണിയും, വൃഷ്ണിയുടെ ചെറുപ്പനായ മാശാർഹനും, പല തലമുറകളുടെശേഷം രാജാവായ സാത്വതനും പ്രബലന്മാരാണ്. ഈ വംശത്തിൽ പല തലമുറകൾക്കുശേഷം ജനിച്ച കൃഷ്ണനെ പലപ്പോഴും വൃഷ്ണിപുത്ര, മാശാ

*സൂക്തിമതി എന്നതു മാലാപ്രദേശങ്ങളിലാണ്. ചേലിയും മാലാപ്രദേശങ്ങളിൽ തന്നെ.

രഹസ്, സാത്വതനായകൻ എന്നൊക്കെ നാടകരണം ചെയ്യാൻ
 ണ്ട്. സാത്വതന പുത്രന്മാർ ഏഴാണ്. അവരിൽ ഒരുവനായ
 ഒരു വൃഷ്ണിയും, വേദോദവനായ അന്ധകനും, പ്രധാനന്മാരാ
 ണ്ട്. വൃഷ്ണിയുടെ ഇളയമകനായ യുധാജിത്തിന്റെ ഇളയമക
 നായ ശിനിയുടെ അനുഗമനാണ്, കൃഷ്ണന്റെ സഖാവും, പാണ്ഡ
 വന്മാരുടെ വലിയ ബന്ധുവും ആയ യുധാധനൻ അല്ലെങ്കിൽ സാ
 ത്വകി, യുധാജിത്തിന്റെ പ്രഥമപുത്രനായ അനഭിത്രന്റെ വം

ശം, പ്രസേനൻ, സത്വാജിത്ത്, ശ്വാപഥൻ, അക്രൂരൻ എന്നവ
 രെക്കൊണ്ടു പ്രസിദ്ധമായി. കൃഷ്ണന്റെ പുഷ്പഗനായ അന്ധക
 ന്റെ നാലുപുത്രന്മാരിൽ കകരൻ, ജേമനൻ എന്നിവർ പ്രാധാന്യ
 ണ്തെ അർഹിക്കുന്നു. കകരന്റെ വംശജനായ ആഹ്ലകൻ, ദേ
 വകൻ, ഉഗ്രസേനൻ എന്നു രണ്ടു പുത്രന്മാർ ഉണ്ടായി. ദേവക
 ന്റെ മകൾ ദേവകി, വസുദേവന്റെ ഭാര്യയായി; കൃഷ്ണന്റെ മാ
 താവായി. ഉഗ്രസേനന്റെ ഒരു പുത്രൻ കസനാണ്. അന്ധക
 ന്റെ പുത്രനായ ജേമനന്റെ ഏഴാമുറക്കാരനായ ശ്രുരൻ മ
 കുൾ പത്രങ്ങളത്രെ. അവരിൽ പ്രഥമപുത്രൻ വസുദേവൻ; വസു
 ദേവൻ കൃഷ്ണന്റെ പിതാവായി. ശ്രുരന്റെ പുത്രികളിൽ, കേക
 യനായ ധൃഷ്ടകേതുവിനെ വിവാഹംചെയ്തു ശ്രുതകീർത്തി, ചേദിരാ
 ജാവായ മമഷോഷനെ വിവാഹംചെയ്തു ശ്രുതശ്രവസ്സ്, കരൂശ
 രാജാവായ വൃദ്ധശർമ്മാവിനെ വിവാഹംചെയ്തു രാജാധിദേവി എ
 ന്നിവർ പ്രസിദ്ധകളാണ്. ശ്രുതകീർത്തിയുടെ ഭർത്താവായ ധൃഷ്ട
 കേതു ഒരു വലിയ പാണ്ഡവബന്ധുവാണ്. മമഷോഷന്റെ പു
 ത്രനാണ് ശിശുപാലൻ. വൃദ്ധശർമ്മാവിന്റെ പുത്രനാണ് ദന്തവ
 ക്രൂരൻ. ജയന്തേയും വിജയന്തറയും മൂന്നാം മനുഷ്യാവതാരമായ
 ശിശുപാലനും ദന്തവക്രൂരനും യുദ്ധഭർമ്മന്മാരാണ്. ജയസേന
 ന്റെ പുത്രന്മാരായ വിഭാനുവിന്ദന്മാർ വലിയ പാണ്ഡവ സഖിക

ളത്രെ. ശ്രുരന്റെ പുത്രിയായ കന്തി ഉഗ്രസേനന്റെ മത്തു
 പുത്രിയായി വന്നതിനാൽ വസുദേവന്റെ ഭഗിനിയും കൃഷ്ണന്റെ
 പിതൃജാസാവും ആയി. കന്തി, പാണ്ഡുവിനെ വിവാഹം ചെയ്തു:
 കണ്ണൻ, യുധിഷ്ഠിരൻ, ഭീമസേനൻ, അർജ്ജുനൻ എന്ന നാലുപുത്ര
 ന്മാരെ പ്രസവിച്ചു. യയാതിയുടെ പുത്രനായ യദുവി
 ന്റെ സഹോദരനായ തുവ്സുവിന്റെ വംശത്തിൽ അഞ്ചാം മുറ
 കാരനായ മരുത്തൻ, അപുത്രനായിരുന്നു; ആയതിനാൽ യയാ
 തിയുടെ വേദോദ പുത്രനായ പുരവിന്റെ വംശത്തിൽ പിറന്ന
 ഭക്യന്തനെ, പുത്രത്വേന സ്വീകരിക്കുക ഉണ്ടായി. എന്നാൽ പു
 രവംശത്തിൽ സ്വസിംഹാസനം ഒഴിവായപ്പോൾ ഭക്യന്തൻ വീ
 ണ്ടും സ്വവംശത്തിലേക്കു നീങ്ങി; അപ്പോൾമുതൽ തുവ്സുവി
 ന്റെ വംശം പുരവംശത്തിൽ ലയിച്ചു. ഭക്യന്തന്റെ അനുഗ
 മന്മാരോടു ഏതോ മാർച്ചയുള്ള കേരളൻ, ചോളൻ, പാണ്ഡ്യൻ, ക
 ണ്ണാടകൻ എന്ന നാലുപേർ സ്വനാമങ്ങൾക്കു അനുസരിച്ച നാലു
 രാജ്യങ്ങളെ ഭക്ഷിണഭാരതത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചു. യയാതി
 യുടെ വേദോദ പുത്രനായ ഭൃഹു, ഭാരതത്തിന്റെ വടക്കുപടിഞ്ഞാ
 ൽ ഇപ്പോൾ കാൻഡഹാർ എന്നു നാമമായ ഗാന്ധാരത്തിൽ രാജാ
 വായി. ഗാന്ധാരം നല്ല ജാതി കതിരുകൾക്ക് പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടതാക
 ന്നു എന്നു പുരാണങ്ങളിൽ ഉണ്ട്. കാൻഡഹാർ ഇന്നും കതിരുകൾ
 ക്ക് സാമാന്യം പ്രസിദ്ധിയുള്ളതാണ്. ഭൃഹുവിന്റെ വംശത്തിൽ
 അപസാനമായി കാണുന്നത് ഒരു പ്രചേതസ്സിനെ അത്രെ.
 പ്രചേതസ്സിന്റെ നൂറു പുത്രന്മാർ ഉത്തരഭൂമന്മാരുടെ നായക
 ന്മാരായി എന്നു വിശ്ലേഷപുരാണവും; ഭാഗവതവും, മാത്സ്യപുരാണ
 വും പറയുന്നു. യയാതിയുടെ വേദോദ പുത്രനായ
 അനഭിന്റെ ഏഴാം മുറക്കാരനായ മഹാമനസ്സിനു ഉശിനരൻ, തി
 തിക്ഷു എന്നു രണ്ടു പുത്രന്മാർ ഉണ്ടായി. ഉശിനരന്റെ വംശം
 ഭീഷ്മായിരുന്നില്ല. വൃക്കർഷ്ടം, സൌപ്തം, കേകയം, മാദകം
 എന്ന രാജ്യങ്ങളെ ഉശിനരവംശക്കാർ സ്ഥാപിച്ചതാണ്. പാ
 ണ്ഡുവിന്റെ രണ്ടാമത്തെ ഭാര്യയും നകുല സഹോദരന്മാരുടെ മാ
 താവും ആയ മാദ്രി, മാദകനായ ഒരു ശല്യന്റെ ഭഗിനിയാണ്.
 തിതിക്ഷുവിന്റെ വംശത്തിൽ നാലാമുറക്കാരനായ ബലിയുടെ
 പുത്രന്മാരായ അംഗൻ, വംഗൻ, കലിംഗൻ, സൂക്ഷ്മൻ, പുന്ദ്രൻ എ
 ന്നവർ സ്വനാമങ്ങൾക്കു അനുസരിച്ച്, അഞ്ചു രാജ്യങ്ങളെ സ്ഥാ
 പിച്ച്. ആ അഞ്ചു രാജാക്കന്മാരിൽ ജ്യേഷ്ഠനായ അംഗനെ ഒഴി
 ച്ച് ആരും വംശം തുടരുന്നതായി കാണുന്നില്ല. അംഗൻ മുതൽ
 പതിന്നാലാം മുറക്കാരനായ ജയദ്രഥൻ വംശനീചത്വമുള്ള ഒരു
 സ്ത്രീയെ വിവാഹം ചെയ്യുകയാൽ, കീഴോട്ടുള്ള തലമുറക്കാരെ സൃത
 ന്മാർ എന്നാണ് ഗണിച്ചിരിക്കുന്നത്. സൃതനായ അധിരഥന്റെ
 വളത്തുമകനായ കണ്ണൻ, വംശത്തിനു വലിയ പ്രസിദ്ധിയെ സ
 ങ്ക്കാരിച്ചു. യയാതിയുടെ ഇളയ മകനായ പുരവത്രെ
 ചന്ദ്രവംശം തുടരുന്നത്. ഇവിടമുതൽ കീഴോട്ടു ചന്ദ്രവംശ
 ണ്തെ പുരവംശം എന്നും പറയും. ജ്യേഷ്ഠന്മാർ അനുസരണം
 പോരാത്തവരാണ് എന്നു കണ്ട്, യയാതി സ്വസിംഹാസനത്തെ
 ഇളയ മകനായ പുരവിനായി നല്കുകയും, ജ്യേഷ്ഠപുത്രന്മാരെ മു
 കളിൽ കണ്ടുപോലെ ദൂരപ്രദേശങ്ങളിലേക്കു അയക്കുകയും ആ
 ണ്ട് ചെയ്തു. പുരമുതൽ പതിമൂന്നാം മുറക്കാരനായ രത്നീന
 രൻ വരജ്ജുവരെക്കുറിച്ച് ഇവിടെ പ്രസ്താവ്യമായി അധിക

‡ കാംപിലും : നാർത്ഥെസ് പ്രാവിൻസസിൽ ആണ്. ഇതത്രെ പാണ്ഡവപുരനായ ഭൂപടന്റെ രാജധാനി.

* മഗധം എന്നതു ബീഹാർരാജ്യമാണു്.

ഗി ആയിരുന്ന ചിത്രാഗർഭൻ, സന്താനത്തെ ശേഖിച്ചുകൊണ്ട് മരിച്ചു. അതിന്റെ ശേഷം വിചിത്രവീരൻ രാജാവായി. വിചിത്രവീരൻ അംബിക, അംബാലിക എന്ന രണ്ടു ഭാര്യമാരുടെ ഭർത്താവായി: എങ്കിലും സന്താനത്തെ ശേഖിച്ചുകൊണ്ട് മരിച്ചു. വിചിത്രവീരന്റെ മാതാവായ സത്യവതി വിവാഹത്തിന് മുമ്പ് പരാശരനെ പരിഗ്രഹിക്കുകയും അതിൽനിന്നു ഒരു പുത്രൻ പിറക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ആ പുത്രനാണ് വേദവ്യാസൻ. വേദവ്യാസൻ അംബികയേയും അംബാലികയേയും അംബികയുടെ ഒരു ഭാസിയേയും ഭാര്യയായി സ്വീകരിച്ചു. ആ സ്ത്രീകൾ പ്രസവിച്ച പുത്രന്മാരാണ് ധൃതരാഷ്ട്രൻ, പാണ്ഡു, വിദുരൻ എന്നവർ. ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ പുത്രന്മാരായ ദുര്യോധനപ്രഭുവന്മാരും, പാണ്ഡുവിന്റെ പുത്രന്മാരായ യുധിഷ്ഠിരപ്രഭുവന്മാരും രജിത് നട്ടന്ന യുദ്ധം പ്രസിദ്ധമാണ്. കൗരവപാണ്ഡവസമരം അവസാനിച്ചത് ഇപ്പോൾ നടപ്പിലിരിക്കുന്ന കലിയുഗം ആരംഭിച്ചു ചിലസമാണ്. ആ യുദ്ധത്തിൽ സംബന്ധിച്ചതു പതിനെട്ടു അക്ഷൗഹിണിപ്പടയാണെന്നും അവരിൽ മരിക്കാതെ ശേഖിച്ചത് അശ്വത്ഥാമാവ്, കൃപൻ, കൃതവർമ്മാവ് എന്ന ദുവരും, പാണ്ഡവന്മാർ അഞ്ചും, കൃഷ്ണനും, യുധിഷ്ഠിരനും മാത്രമാണെന്നും ചിന്തിച്ചാൽ കലിയുഗാരംഭം എത്ര ഭയങ്കരമായിരുന്നു എന്നും, എത്ര എത്ര രാജവംശങ്ങൾ അവിടെ അറുപോയി എന്നും ഊഹിക്കാമായിരിക്കാം.

ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പരയിൽ, ക്രമത്തിനു മറിച്ചി, അഗ്രി എന്നിവരെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരണത്തിനു ശേഷം അംഗിരസ്സിന്റെ മുതൽ സ്ഥാപനവരെയുള്ള കാരോരുത്തരെക്കുറിച്ചും മുറക്കു വിവരിക്കേണ്ടതായിരിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രന്മാർ സനകപ്രഭുവന്മാർ മുതൽ സ്വായംഭുവൻവരെക്കുള്ള സപ്തന്മാർ—ബ്രാഹ്മണരാണ്. എന്നാൽ വൈവസ്വതാവരെക്കുള്ള മനപന്തരങ്ങളിൽ, സ്വായംഭുവന്റെ വംശജന്മാരും, വൈവസ്വതമനപന്തരത്തിൽ മരീചിയുടേയും അഗ്രിയുടേയും വംശജന്മാരും, കൽകംകൊണ്ടു പ്രായേണ ക്ഷത്രിയന്മാരായി. രാമായണവും ഭാരതവും വൈവസ്വതമനപന്തരത്തിൽ പെട്ട സൂര്യചന്ദ്രവംശരാജാക്കന്മാരുടെ ചരിത്രമാണ്. ഭാഗവതമാകട്ടെ, സ്വായംഭുവമനപന്തരം മുതൽ വൈവസ്വതാവസാനംവരെക്കുള്ള ക്ഷത്രിയ ചരിത്രത്തോടു് അനുബന്ധിച്ചു, ഭഗവാന്റെ ചരിത്രത്തെ; പറയുന്നു: അവതാരങ്ങളെ പ്രസ്താവിക്കുന്നു; അപമാനങ്ങളെ, കീർത്തിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ ഭാഗവത ഭാരത രാമായണങ്ങൾ സാമാന്യേന ക്ഷത്രിയചരിത്രമാണ്. രാജാക്കന്മാരോടു സംബന്ധിച്ച് വസിഷ്ഠൻ, നാരദൻ, ഭരദവാജൻ മുതലായി അനേകമനേകം ബ്രാഹ്മണരുടെ ചരിത്രങ്ങളും ഇവയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ വിഷയം ക്ഷത്രിയചരിത്രമാണ്. ഈ മലയാളഗ്രന്ഥപരമ്പരയും ഭാഗവതാദി ഗ്രന്ഥങ്ങളെ ആധാരമാക്കി എഴുതപ്പെട്ടവയത്രെ. ആയതിനാൽ ഇതിൽ ബ്രാഹ്മണചരിത്രത്തിനു പ്രാധാന്യം കുറയും. അംഗിരസ്സിന്റെ മുതൽ സ്ഥാപനവരെയുള്ള കാരോരുത്തന്റെയും വംശങ്ങൾ, സാമാന്യേന പറഞ്ഞാൽ ബ്രാഹ്മണത്വം വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിനാൽ, ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പരയിൽ വലിയ സ്ഥാനമില്ലാത്തവയാണ്. എങ്കിലും സാധാരണമായ കേരളജീവിതത്തിൽ ആവശ്യപ്പെടാവുന്നതിൽ അധികം വിവരണങ്ങളെ, കാരോ ബ്രഹ്മപുത്രനെ സംബന്ധിച്ചും ഇതിൽ ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഭൂഗോളം മുതലായവയുടെ ചരിത്രങ്ങളിൽ വളരെ പ്രാധാന്യമുള്ള അനേകം ഭൂമികൾ രാജാക്കന്മാരോടും പ്രജകളോടും ഏർപ്പെടുന്ന അവസരങ്ങൾ അധികമല്ലായിരിക്കും. ആയതിനാൽ ഈ ക്ഷത്രിയ ചരിത്രം പ്രസ്തുത ബ്രാഹ്മണവംശങ്ങളുടെ ഒരു ചരിത്രമാകയില്ല. അംഗിരസ്സിന്റെ വംശത്തിൽ ഐഹ്വസി, ഉതഗൃൻ, ഭരദവാജൻ, എന്നവർ പിറന്നു. പുലസ്ത്യന്റെ വംശം അഗസ്ത്യൻ, വിശ്വസ്സ്, രാവണ പ്രഭുവന്മാർ എന്നവരെക്കൊണ്ടു പ്രസിദ്ധമായി. പുലഹന്റെ വംശം അപ്രസിദ്ധം തന്നെ. കൃതവീനെക്കുറിച്ചും ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതായി യാതൊന്നുമില്ല. ഭഗവതിന്റെ വംശം മാർണ്ഡേയൻ, ഭൗർവൻ, ശുക്രൻ, ഭേവയാനി, പരശുരാമൻ എന്നവരെക്കൊണ്ടു പ്രസിദ്ധമായി. ഭഗവംശജനാണെന്നു പറയപ്പെടാറുള്ള പരശുരാമൻ സോമവംശരാജാവായ പുരൂരവസ്സിന്റെ പുത്രനായ അമാവസ്യവിന്റെ വംശജനായ ജമദഗ്നിയുടെ പുത്രനാണ്; ജമദഗ്നിയുടെ മാതാവ് സോമവംശജയായ ഒരു രാജ്ഞിയും അച്ഛൻ ഭഗവത്തിൽപ്പെട്ട ഭൂമികൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണനും ആയിരുന്നു. വസിഷ്ഠന്റെ വംശത്തിൽ ഭൂമിസത്തമന്മാരായ ശങ്കി, പരാശരൻ, വ്യാസൻ, ശുകൻ എന്നവർ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഭക്ഷൻ പ്രസിദ്ധനാണ്. എന്നാൽ ഭക്ഷന്റെ പ്രസിദ്ധി പുത്രന്മാരെക്കൊണ്ടല്ല; പുത്രികളെക്കൊണ്ടാണ്; അവരെ കണ്ടുകൊണ്ടു മരീചി മുതലായ കാ

രോ ബ്രഹ്മപുത്രന്മാർ വിവാഹം ചെയ്തു. ആയതിനാൽ ഭക്ഷണവും വാസം അപരവശമായിത്തീർന്നു. സമ്മേളിച്ച നിമിഷം നാമകങ്ങളെ സ്വായംഭവൻ മുതൽ വൈവസ്വതാവസാനം വരക്ക് എവിടെയും പ്രത്യക്ഷനാകുന്നുണ്ട്. നാമകൻ സുപ്രസിദ്ധൻ തന്നെ. എന്നാൽ വംശത്തെ ശേഷിപ്പിക്കുന്നില്ല. ധർമ്മൻ, അധർമ്മൻ, നിർദ്ദിഷ്ടൻ, സരസ്വതി, കാമൻ, അമർഷാദ്യം, അഗ്നി, സ്ഥാണു എന്നിവരെക്കുറിച്ച് ഈ സംക്ഷേപത്തിൽ ഒന്നും തന്നെ പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതില്ല. അതിനായ സ്വായംഭവൻ, ഒന്നാമതായി വംശവർദ്ധനം ചെയ്യുകയാൽ, വംശചരിത്രം മുഖ്യതന്നെ പറയപ്പെടുക ഉണ്ടായി. വൈവസ്വത മനോന്മതൻ ചരിത്രവിവരണം, സനകപ്രഭുവാൽ മുതൽക്കു ഇനി, ആരംഭിക്കാം.

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വതകാണ്ഡം

1

ബ്രഹ്മപുത്രന്മാരായ സനക പ്രഭുവന്മാർ

ബ്രഹ്മപു സൃഷ്ടിച്ച അന്ധതാമിത്രം മുതലായ അഞ്ചു അഞ്ചു നവുത്തികൾ പാപാത്മകമായിരുന്നു. അവയെ സൃഷ്ടിച്ചതിനാൽ ബ്രഹ്മപു അസന്തുഷ്ടനായി. ബ്രഹ്മപു ഭഗവദ്യുഗം ചെയ്ത് പുതനായി: മനസ്സുകൊണ്ട് വേറൊരു സൃഷ്ടിയെ സൃഷ്ടിച്ചു. ബ്രഹ്മപു സൃഷ്ടിച്ചത്, സനകൻ, സനന്ദൻ, സനാതനൻ, സനാതകമാരൻ എന്ന നാലു മനികളെയാണ്. ശിശുക്കളുടെ രൂപത്തിൽനിന്ന അവരെ നോക്കി ബ്രഹ്മപു പറഞ്ഞു:—“പുത്രന്മാരെ, നിങ്ങൾ പ്രജകളെ സൃഷ്ടിക്കുക” എന്നാൽ സത്യാ തന്നെ മുത്തിമാന്മാരായ അവർ, സകല കർമ്മങ്ങളെയും വെടിഞ്ഞ് വരും ഉപദേശത്തുന്മാരും ആയി. അവർ ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽമാത്രം നിരതന്മാരായിരുന്നു.

നാലുപേർ സനകൻ, സനന്ദൻ, സനാതനൻ, നാലാമൻ സനാതകമാരാ ഖ്യം, ക്രമത്താലെ നാലഞ്ചു വയസ്സുള്ള പൈതങ്ങൾ തന്നെപ്പോലെ നാലാംവേദത്തെയും ശീലിച്ചു സഭാകാലം നാലരും പിരിയാതെ നടപ്പു സഭാകാലം ബ്രഹ്മചര്യത്തിൽ നിഷ്ഠയേ കാട്ടുവാനായല്ലയോ നിർമ്മലന്മാരായവരിച്ചു ലോകത്തിങ്കൽ.

സനകൻ മുതലായവർ ഒരിക്കൽ ബ്രഹ്മാവിനോടു ചോദിച്ചു:—“അച്ഛാ, വിഷയങ്ങൾ വിചിന്തകൾക്കു മുമ്പാണെന്നു മനുഷ്യർ പ്രായേണ അറിയാം. എന്നാൽ മനുഷ്യരാകട്ടെ കഴുത, ആട് എന്നവയെപ്പോലെ വിഷയങ്ങളെ ഭുജിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പരമയോഗത്തിന്റെ ഗതിയെ അങ്ങനെയൊക്കെ ഉപദേശിച്ചുതരണമേ! പ്രഭോ! മനസ്സ് വിഷയങ്ങളിൽ കെട്ടപ്പെടുന്നു: വിഷയങ്ങൾ

മനസ്സിൽ കെട്ടപ്പെടുന്നു. ഈ ആചത്തിനെ തരണം ചെയ്യാനും മോക്ഷം സമ്പാദിക്കുവാനും കാംക്ഷിക്കുന്നവർ ഇവയെ എങ്ങനെ വിജയിക്കും?” ബ്രഹ്മപു ധ്യാനിച്ചു: എന്നാൽ കർമ്മധീനനായ ബ്രഹ്മപു പ്രശ്നബീജത്തെ പ്രാപിച്ചില്ല: പ്രശ്നത്തിന്റെ മറുക്കര കാണുവാൻ കാംക്ഷിച്ച ഭേദൻ, മഹാവിഷ്ണുവിനെ ധ്യാനിച്ചു. മഹാവിഷ്ണു ആകട്ടെ മഹേശ്വരിന്റെ രൂപത്തിൽ അവിടെ അവതരിച്ചു. ബ്രഹ്മപു സനകപ്രഭുവന്മാരും അടുത്തുചെന്നു: പാദാഭിവാദനം ചെയ്തു: “ഭവാൻ ആർ?” എന്നു ചോദിച്ചു: ആ തത്വജിജ്ഞാസുക്കളോടു ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:—“ആത്മാവിനു നാനാത്വമില്ലാതിരിക്കെ, ഇങ്ങനെ പ്രശ്നം എങ്ങനെ ഉണ്ടായി? ഞാൻ എന്തിനെ ആധാരമാക്കി മറുപടി പറയും? വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെടേണ്ടതെല്ലാം ഞാൻ തന്നെയല്ലയോ? സകല ദ്രവ്യങ്ങളും പഞ്ചഭൂതങ്ങളെക്കൊണ്ടുതന്നെ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു: അങ്ങനെ ഇരിക്കെ ‘ഭവാൻ ആർ?’ എന്ന പ്രശ്നം നിരർത്ഥകമായ വാഗ്സമുദായം തന്നെ. മനസ്സുകൊണ്ട്, വാക്കുകൊണ്ട്, ദൃഷ്ടികൊണ്ട്, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾകൊണ്ട്, ഗ്രഹിക്കപ്പെടാവുന്നതൊക്കെയും—ഞാൻ തന്നെ. എന്നിൽനിന്നു അന്യമായി യാതൊന്നുമില്ല—എന്നു നിങ്ങൾ അറിയണം. മനസ്സ് വിഷയ (ഗുണ)ങ്ങളിലും, വിഷയ (ഗുണ)ങ്ങൾ മനസ്സിലും, പ്രവേശിക്കുന്നു. അവ രണ്ടും, ഞാൻ തന്നെ ആയ ജീവാത്മാവിന്റെ രേഖമാകുന്നു. ഞാനാണ് എന്നു സ്വയം അറിയുന്ന ജീവാത്മാവ്, വിഷയ (ഗുണ)ങ്ങളെ എപ്പോഴും സേവിക്കുകാരിമത്തം കെട്ടപ്പെടുന്ന മനസ്സിനേയും, മനസ്സിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന വിഷയ (ഗുണ)ങ്ങളെയും—ഉപേക്ഷിക്കണം. ജാഗ്രത്, സ്വപ്നം, സൂഷുപ്തം എന്നവ, ബുദ്ധിയിൽ വിഷയപ്രവേശം നിമിത്തം ഫലിക്കുന്ന പൂത്തികളാകുന്നു. അവയെ ഒട്ടാതെ നിർമ്മിക്കുന്ന ജീവാത്മാവ്, അവയെ കണ്ടുകൊണ്ട്—കേവലം സാക്ഷി ആ

യി നില്ക്കുന്നു. ജീവാത്മാവിനു സംസാരബന്ധം സിദ്ധിക്കുന്നത്, ജീവാത്മാവു ബുദ്ധിയോടും വിഷയങ്ങളോടും കൂടുന്നതുകൊണ്ടാകുന്നു. ആയതിനാൽ ജീവാത്മാവു എന്നിൽ നിൽക്കണം; ബുദ്ധിയോടും വിഷയങ്ങളോടും അകന്നുനിൽക്കണം; അപ്പോൾ ബുദ്ധിയേയും ഗുണങ്ങളേയും ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ ജീവാത്മാവ് കഴിവുള്ളവനാകും. ജീവാത്മാവിനു മനസ്സിനോടും വിഷയങ്ങളോടും ബന്ധമുണ്ടെന്നു ഭൂമം ഭവിക്കുന്നതു, അഹങ്കാരം നിമിത്തമാകുന്നു: ആ ഭൂമം നിരന്തരമാകുന്നു. ഇതിനെ ഗ്രഹിക്കുന്ന വിചാർ, രൂപ്യനിൽ ഉറച്ചുനിന്നുകൊണ്ടു, സംസാരചിന്തയെ വർജ്ജിക്കുന്നു. നാനാത്വത്തെ കാണുന്നവൻ, ഭേദബുദ്ധിയെ വഹിക്കുന്നവൻ, സമഭാവന വരാത്തവൻ,—എത്രതന്നെ യുക്തിവാദികളാകട്ടെ, അങ്ങനാണു : ആ മനുഷ്യൻ ഉണർന്നിരിക്കുന്നു എങ്കിലും ഉറങ്ങുകയാണു്. ജാഗരത്തിൽ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെക്കൊണ്ടു ക്ഷണികങ്ങളായ ബഹിരവസ്ഥകളെ അനുഭവിക്കുന്നതും സ്വപ്നത്തിൽ മനസ്സുകൊണ്ടു ബഹിരവസ്ഥകളെ അനുഭവിക്കുന്നതും, സൂക്ഷ്മത്തിൽ ഈശനായി നിന്നുകൊണ്ടു് ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ഉപസംഹരിക്കുന്നതും, ഏകനായ ജീവാത്മാവാകുന്നു. ജാഗര സ്വപ്ന സൂക്ഷ്മവികൃതികളിൽ ജീവാത്മാവിനു യഥാർത്ഥത്തിൽ സ്വഭാവമേതും സംഭവിക്കുന്നില്ല. ഇങ്ങനെ അന്വേഷണം ചെയ്തു മനസ്സിന്റെ ഉന്നതവസ്ഥകൾ, വിഷയ (ഗുണ)ങ്ങളെ കൊണ്ടും എന്റെ മായയെക്കൊണ്ടും പ്രഭവിക്കുന്നതാണു് എന്നു നിശ്ചയം ചെയ്തു ശേഷം—അനുമാനങ്ങളെക്കൊണ്ടും, മഹദ്വിധികളെക്കൊണ്ടും മുച്ഛയേറിയ ജ്ഞാനഖഡ്ഗത്തെക്കൊണ്ടും, സംശയങ്ങൾക്കു ആധാരമായ അഹംകാരത്തെ കേൾവിച്ച്—മുക്തിസ്ഥനായ എന്നെ ഭജിക്കുക.

ഈക്ഷേത വിഭ്രമ മിഥം മനസോ വിചാസം
ദൃഷ്ടം വിനഷ്ട മതിലോല മലാതചക്രം
വിജ്ഞാന മേക മുരധേവ വിഭാതി മായാ
സ്വപ്ന സ്രിയാ ഗുണവിസർഗ്ഗതോ വികല്പഃ.
ദൃഷ്ടിം തതഃ പ്രതിനിവർത്ത്യ റിവർത്തതസ്തഃ
രൂപ്തീംഭേവ നിജസുഖാനുഭവോ നിരീഹഃ
സംദൃശ്യതേ കപ ച യ ഷീട മവസ്തു ബുദ്ധ്യാ
ത്വക്തം ഭൂമായ ന ഭേവൽ സ്തൂതി രാനിപാതാത്.

ഭേദം ച നശ്വര മവസ്ഥിത മുന്മിതം വാ
സിദ്ധോ ന പശ്യതി യദോഽധ്യഗമത് സ്വരൂപം
മൈവാ മപേത മുത മൈവവശാ മപേതം
വാസോ യഥാ പരികൃതം മലിരാമദാസഃ.

ഭേദോഽപി മൈവവശാഃ ഖലു കച്ഛ യാവൽ
സ്വാഭാകേം പ്രതിസമീക്ഷത ഏവ സാസുഃ
തം സ പ്രപഞ്ച മധിരൂഢ സമാധി യോഗഃ
സ്വാപ്നം പുനർ അതേ പ്രതിബുദ്ധ വസ്തുഃ.

മയൈത ദുക്തം വോ വിപ്രാ ഗുഹ്യംയൽ സാംഖ്യ യോഗയോഃ
ജാനീത മാഘതം യജ്ഞം യജ്ഞമലങ്ക വിവക്ഷയാ
അഹം യോഗസ്യ സാംഖ്യസ്യ സത്യസ്യ തസ്യ തേജസഃ
പരായണം മിജശ്രേഷ്ഠഃ ശ്രിയഃ കീർത്തി ദ്വമസ്യ ച
മാം ഭജന്തി ഗുണഃ സർവ്വ നിർഗുണം നിരപേക്ഷകം
സുഹൃദം പരമാത്മാനം സാമ്യം സംഗാമയോഽഗുണഃ

“ജഗത്ത്” അയമാർത്ഥം ബോധമാണെന്നും, മനോവിലാസമാണെന്നും, കണ്ടും കാണാതെയും കഴിയുന്ന അതിലോലമായ അലാതചക്രമാണെന്നും, ജ്ഞാനി അറിയണം: ഏകമായ വിജ്ഞാനം ബഹുരൂപമായി കാണുക മാത്രമാണു് എന്നും, ഗുണങ്ങൾ മൂന്നു പ്രകാരങ്ങളിൽ കാണിക്കുന്ന വികല്പം കേവലം സ്വപ്നവും മായാസൃഷ്ടവും ഐശ്വര്യം, ജ്ഞാനി അറിയണം: സൃഷ്ടിയെ വിഷയ (ഗുണ)ങ്ങളിൽനിന്നു തിരികെ എടുത്തു സർവ്വകാമങ്ങളിൽനിന്നു പിൻതിരിഞ്ഞു കേവലം നിരീഹനായി ആത്മസാക്ഷാൽകാരാഗ്നന്ദത്തിൽ ജ്ഞാനി, മഗ്നനാകണം: സമാധിയെ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിൽ, വിഷയങ്ങൾ യഥാർത്ഥങ്ങളാണെന്നു തോന്നിയാൽ തന്നെയും, ജ്ഞാനി ഭ്രമിക്കരുത്. ഒരിക്കൽ ഉപേക്ഷിച്ച വിഷയം, വീണ്ടും ഭൂമത്തെ ജനിച്ചിടരുതു: വിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള സ്മരണം മരണംവരസ്തു നിന്ദനക്കുമെങ്കിലും, അവ നിമിത്തം ചാഞ്ചല്യമുണ്ടാകുവാൻ ജ്ഞാനി അനുവദിക്കരുത്. മലിരാമദാസൻ, മുണ്ടു് അരയിലുണ്ടോ വീണുപോയോ എന്നു അറിയാത്തതുപോലെ—നശ്വരമായ ഭേദം മരിച്ചുവോ ചലിക്കുന്നുവോ എന്നു ജ്ഞാനി, അറിയുന്നില്ല. മൈവവശമായ ഭേദംതന്നെയും സ്വപ്രാണങ്ങളോടുകൂടെ പ്രാശസ്തകർമ്മങ്ങളുടെ ചരമം കാണുവാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നു. ജ്ഞാനംകൊണ്ടു് സമാധിയോഗത്തെ ഐശ്വര്യപ്പെടുന്നവൻ, സ്വപ്നമാത്രമായ ലോകങ്ങളെ ആശ്രയിക്കുന്നില്ല. ഭോ! ബ്രാഹ്മണരേ! സാംഖ്യവും യോഗവും ആകുന്ന ഗുഹ്യത്തെ ഞാൻ ഇവിടെ ഉപദേശിച്ചു. ഭോ! ഞാൻ ധർമ്മപദേശം ചെയ്യുവാനായി ഞാൻ ഇവിടെ ആഗതനായി: ഞാൻ യജ്ഞനാണു്. ഭോ! ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠന്മാരെ! ഞാൻ യോഗത്തിന്റെ, സാംഖ്യത്തിന്റെ, സത്യത്തിന്റെ, ജ്ഞത്തിന്റെ, തേജസ്സിന്റെ, ഐശ്വര്യത്തിന്റെ, കീർത്തിയുടെ, മമത്തിന്റെ, ഏകപരായണമാണു്. സ്വതഃ രജ സുമസ്തുക ഉല്ലാത്ത സാമ്യം അസംഗം മുതലായ അഗുണങ്ങളും നിർഗുണനാ, നിരപേക്ഷനും, സുഹൃത്തും, പരമാത്മാവും ആയ എന്നെ ഭജിക്കുന്നു.” സനകപ്രഭുവന്മാർ ചിന്നസംശയന്മാരായി: അവർ വിഷ്ണുവിനെ സ്തുതിച്ചു. പരമർക്കികൾ സ്തുതിച്ച മഹാവിഷ്ണു, ബ്രഹ്മാവിനെ നോക്കിക്കൊണ്ടു വൈകുണ്ഠത്തിലേക്കു പോയി.

ബ്രഹ്മാവിന്റെ മാനസപുത്രന്മാരായ സനകൻ, സനന്ദൻ, സനാതനൻ, സനാതകുമാരൻ എന്നു പുണ്യപുരുഷന്മാർ യാതൊരു ഫലകാംക്ഷയും കൂടാതെ ലോകചക്രവും ചെയ്യുക ആയിരുന്നു. അവർ ഒരിക്കൽ സർവ്വലോക നമസ്കൃതമായ വൈകുണ്ഠത്തെ സമീപിച്ചു. വൈകുണ്ഠ മുന്തികളായ സർവ്വ പ്രജകളും യാതൊരു ഫലേച്ഛയും കൂടാതെ കേവലം ധർമ്മമായി ഹരിപൂജനം ചെയ്യുന്ന വൈകുണ്ഠത്തെ—കേവലം ശബ്ദഗോചരനും, രജസ്സു കഴിഞ്ഞ സത്യംതന്നെ മുന്തി ആയി ബ്രഹ്മാവു രൂപമായി സകല ഭക്തന്മാരിലും ആശിസ്സുകളെ വർത്തിക്കുന്നവനും, ആയ ഭഗവാൻ—ആദിപുരുഷൻ—വസിക്കുന്ന വൈകുണ്ഠത്തെ—പുണ്യപുരുഷന്മാർ സമീപിച്ചു. അവർ സർവ്വ കാമ സന്ദായകങ്ങളായ ദുരമങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിബിഡവും, സർവ്വരൂപങ്ങളും ഐശ്വര്യം നിറഞ്ഞതും, കൈവലും തന്നെ മുന്തി ആയതും, ആയ—നൈശ്വര്യം എന്ന ഉദ്യാനത്തിൽ കടന്നു. മലങ്ങളിൽ ധാരധാരയായി വീഴുന്ന പുനേനിന്റെ സുഗന്ധം നിമിത്തം മന

അവിടെ രണ്ടു ദേവന്മാർ—കറുത്ത കഴുത്തിൽ, നാലു കൈകളുള്ള ഇടയിൽ, മലിച്യ വണ്ടുകൾ പറന്നു പററിയ വനമാലകളെ അണിഞ്ഞു. കേയുര കണ്ഡല കിരീട മണ്ഡിതനാ രായി ഗമയെ ടത്തു പിടിച്ച്—ചുവന്ന കണ്ണും, വളഞ്ഞ പുരികവും, വിടന്ന് മുക്കും, കാണിച്ച്—കറുത്ത മുഖംകൊണ്ടു വെറുപ്പു കാട്ടി നിന്നു. യാതൊരിടത്തും വൈകുമ്പോൾ അറിയാത്തവരും ജ്ഞാനത്തെ ആശ്രയിച്ചു ഭയമൊഴിഞ്ഞ സൈന്ധവന്മാരും ആയ മുനിവർത്തന്മാർ—പൊൻ പണി ചെയ്ത ആറു വള ചാരങ്ങളെ എന്നതു പോലെ ഏഴാമത്തെ ചാരത്തേയും—അനുവാദം ചോദിക്കാതെ കടക്കുവാൻ—സന്നദ്ധന്മാരായി. മുണ്ടുടുത്തിട്ടില്ലാത്ത ആ നാലു കുട്ടികൾ കടക്കുന്നതുകണ്ടു, ചാരപാലകന്മാർ ഗമ കൊണ്ടു തടുത്തു. തപ സിദ്ധന്മാരും പൂജന്മാരുമായ സനക പ്രമുഖന്മാർ—അഞ്ചു വയസ്സു പ്രായമുള്ള ശിശുക്കളെപ്പോലെയാണ്, ലോകപതൃകനും ചെയ്യുന്നത് എന്നു ജഗൽ പ്രസിദ്ധമാണ്. എന്നാൽ ഭഗവദ്യുക്തിയോട് ചുണ്ണമായ അനുരൂപത സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ചാരപാലന്മാർ ആ തേജസ്സന്മാരുടെ പരമ ദുഷ്ടസ്ഥിതി വിഗണിച്ച്—കഷ്ടം!—അങ്ങനെയാണ് വർത്തിച്ചത്. സർവ്വ ദേവന്മാരും നോക്കി നില്ക്കുമ്പോൾ, ഹരിയുടെ സുഹൃത്തുമാരും, ചാരപാലന്മാർ അപമാനിച്ചും, വാക്കുകൊണ്ടു തടുത്തും, ഗമകൊണ്ടു നിരോധിച്ചു. നിരോധം ലഭിച്ച ഭക്തന്മാർ, പരമ പുരുഷ മർന്നത്തിനു വിപ്ലവം ലഭിച്ചതിനാൽ, കോപം കയറി, കണ്ണു നനഞ്ഞ്—ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ഭഗവത് പരിചയം നിമിത്തം ഇവിടെ കടന്നു കൂടിയ നിങ്ങൾക്ക്, ഈ വിഷയ സ്വഭാവം എവിടെ നിന്നു ലഭിച്ചു? ഭഗവാൻ സദാ പ്രശാന്തനാണ്. സകല ഭേദബുദ്ധികളേയും അതികൂലിച്ചു നിർമത്സരനാണ്. അങ്ങനെ ഇരിക്കെ, നിങ്ങളെപ്പോലെ കണ്ഠാധി അന്യനിൽ ഉണ്ടു എന്ന്, നിങ്ങൾ ആരെക്കുറിച്ചെങ്കിലും സംശയിക്കുന്നതെന്തിന്? സർവ്വ ചരാചരങ്ങളേയും കർമ്മശീലം വഹിക്കുന്ന ഭഗവാനിൽ യാതൊരു ഭേദബുദ്ധിയേയും ജ്ഞാനികൾ കാണുന്നില്ല. അവർ നല്ലതും നല്ലതല്ലാത്തതും എന്നതുപോലെ, ആത്മാവിൽ ആത്മാവിനെ കാണുന്നു. നിങ്ങളും ദേവന്മാരുടെ വേഷത്തിലാണല്ലോ നില്ക്കുന്നത്. ഹരി ഞങ്ങളെക്കണ്ടു പേടിച്ച് സ്വന്തം വയറു വലിച്ച് കീറുമെന്ന് നിങ്ങൾ പേടിക്കുന്നുവോ? രേ! മന്ദന്മാരേ! വൈകുണ്ഠപാർക്കുമാരായ നിങ്ങൾക്കു ഫലപ്രദമായതിനെ ചെയ്യാമെന്നു ഞങ്ങൾ കരുതുന്നു. ഇവിടെയും നിങ്ങൾ ഭേദബുദ്ധിയെ കണ്ടതിനാൽ, പാപാരമകമായ ഭേദബുദ്ധി പ്രകടിപ്പിക്കുന്നവരെ കാമം, ക്രോധം, ലോഭം എന്ന മൂന്നു ശത്രുക്കൾ എതിരിടുന്ന ലോകത്തേക്ക്, നിങ്ങൾ പോവുക തന്നെ.” ചാരപാലന്മാർ അതികാതരന്മാരായി. ബ്രാഹ്മണശാപം പരിഹാരമില്ലാത്ത ബ്രഹ്മദണ്ഡം പോലെ ഘോരമാണു എന്നു ഭയന്ന വൈകുണ്ഠാചാരന്മാർ, കമഴ്ന്നു വീണ്, കാൽപിടിച്ച്, ഇങ്ങനെ കേണു:—“മഹാഭഗവന്മാരെ! അടിയങ്ങൾ തെറ്റുകാരായി. ഭവന്മാർ അടിയങ്ങളെ ശിക്ഷിച്ചു. ഈ ശിക്ഷ നിമിത്തം ദേവന്മാരെ നിന്ദിക്കുന്ന സ്വഭാവം വിട്ടുമാറി, അടിയങ്ങൾ അനുഗൃഹീതന്മാരാകട്ടെ അടിയങ്ങൾ മന്നപേക്ഷിക്കുന്നു: അടിയങ്ങൾ നീചപംശങ്ങളിൽ ജീവിക്കുന്ന കാലങ്ങളിൽ, ഭഗവത്സ്മരണ അടിയങ്ങളിൽ നിന്ന് മാങ്ങുപോകാതിരിക്കുമാറ്, വോന്മാർ, അടിയങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കേണമേ.” പരമഹംസന്മാർ അനേപക്ഷിക്കുന്ന ചരണാരവി

ദങ്ങളെ ആ സന്ദർഭത്തിൽ അവിടെ കാണായി. പരമഭക്തനായ മഹാമുനീശ്വരോടു സ്വഭൂതന്മാർ ചെയ്യുന്ന അതിക്രമത്തെ അറിഞ്ഞു— പരമനാഭൻ, മഹാലക്ഷ്മിയോടൊരുമിച്ചു; ബലപ്പെട്ടു അവിടെ എഴുന്നള്ളി. ഹംസശബ്ദമായ ചാരം രണ്ടു ഭാഗത്തു; കാറ്റിൽ കലുങ്ങിയ പവിഴ മണികൾ ഇണങ്ങിയ വെണുകൊററുകൾ മുക്കിയിട്ടു; കലുങ്ങിയ പവിഴമണികളിൽ നിന്നു ഇററിയ വീണ കളർ തുളികൾ ശിരസ്സിൽ;— ഇങ്ങിനെയാണു് ഭഗവാനെ അവർ കണ്ടതു്. സർവ്വഭൂതങ്ങളുടെ നേരെയും പ്രസാദിച്ചു നില്ക്കുന്ന സുഖം, സർവ്വേശ്വര്യങ്ങളുടെ ധാരാളം, സർവ്വ മർദ്ദങ്ങളെയും സ്വീകരിക്കുന്ന സ്നേഹാവലോകം, സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ കിരീടമായ വൈകുണ്ഠത്തിന്നു തന്നെയും നിറം കയറിയ മഹാലക്ഷ്മിയുടെ അധിവാസമായി വിരിഞ്ഞ നീലിച്ച മാർ, ഉരണ്ട നിതാബങ്ങളെ പൊതിഞ്ഞ മഞ്ഞ പട്ടിനെ മുറുക്കുന്ന അരങ്ങാണു്; അളികൾ മുളിയട്ടത്ത വനമാല, കൈമേൽ കനകവലയം—ഇങ്ങനെയാണു് ഭഗവാനെ അവർ കണ്ടതു്. മിന്നൽ പിണരുകൾക്കു നിറം കെട്ടത്തുന്ന മകര കണ്ഡലങ്ങളെ അലങ്കരിക്കുന്ന ഗണ്ഡർവ്വങ്ങൾ, ഉയന്നു നാസിക നിമിത്തം ദർശനീയമായ മുഖം, രത്നം പതിച്ച കിരീടം, ബാഹ്യ ഭണ്ഡങ്ങൾക്കിടയിൽ ഇണങ്ങിയ ദർശനീയമായ രത്ന ഹാരം, കഴുത്തിൽ ഞാണു കിടന്ന കൌസ്തുഭം!— സമാധിസ്ഥനാകു മാത്രം ദർശനീയം നല്കുന്ന സർവ്വജന മനോനയനാഭിരാമനായ ഭഗവാൻ—ഒരുകൈയിൽ താമര വഹിച്ചും മറുകൈ കൊണ്ടു് ഗരുഡനെ തടവിയും നില്ക്കുന്നതു്, ആ പരമർഷികൾ കണ്ടു. ദേവന്മാരുടെയും ബ്രഹ്മാവിന്റെയും ശിവന്റെയും പ്രീതിയെ പുരസ്കരിച്ച മാത്രം ശരീരത്തെ ഭജിക്കുന്ന ഭഗവാനെ, ആ പരമധന്യന്മാർ സാക്ഷാഗ്രഹണമാം ചെയ്തു. അരവിന്ദ നയനന്റെ പാദാർപ്പണങ്ങളുടെ കേസരങ്ങളിലും, കരാംഭോതഹത്തിലിരുന്ന തുളസിയിൽ നിന്നു വീണ തേൻ തുളികളിലും, വീശിച്ചെന്നു ചാർന്നുകൊണ്ടു്—മുക്കിയിട്ടു് അകത്തു കടന്നു്—പരമാർത്ഥസാക്ഷാത്കാരം ചെയ്യുവാൻ തന്നെ ആയിരുന്ന മഹർഷിമാരുടെ ശരീരത്തിലും മനസ്സിലും—ആഹ്ലാദം പകന്നു. ഭൂമികൾ ഭഗവാന്റെ നീലത്താമര മുഖം കണ്ടു; ധന്യന്മാർ സുന്ദര കന്ദ പ്രഭമായ ഹാസം കണ്ടു; മഹാ ഭാഗന്മാർ അരുണ നഖ മണി മണ്ഡിതമായ പാദപദ്മം കണ്ടു. അവർ ഭഗവാനെ വീണ്ടും വീണ്ടും നോക്കി; കണ്ടു; സർവ്വാശിസ്സുകളെ ഏറ്റും. യോഗമാർഗ്ഗങ്ങളിൽ അന്വേഷിക്കുന്നവർക്കു ഗതിയായവനെ, ധ്യാനങ്ങൾക്കു ആസ്തമനായവനെ, പ്രശംസകൾക്കു ലക്ഷ്യമായവനെ, നയനാഭിരാമനെ, മനുഷ്യശരീരത്തെ വഹിക്കുന്നവനെ, അശ്ലേഷശബ്ദങ്ങൾ സ്വഭാവമായവനെ—മഹർഷിമാർ പ്രശംസിച്ചു; കമാരന്മാർ ഇങ്ങനെ പാടി:— “ഭോ അനന്ത! നിന്ദിതവതി ഓരാർമ്മാർക്കുളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഇരിക്കുന്നു: എന്നാൽ നിന്ദിതവതിയെ അവർ കാണുന്നില്ല; നിന്ദിതവതിയിൽ നിന്നു ജനിച്ചവനും അടിയങ്ങളുടെ പിതാവും ആയവൻ, നിന്ദിതവതിയെ സംബന്ധിച്ച ഗൃഹത്തെ ഉപദേശിച്ചു തന്ന സന്ദർഭത്തിൽ, അടിയങ്ങൾ നിന്ദിതവതിയെ കേട്ടറിഞ്ഞു: എന്നാൽ ഇന്നു അടിയങ്ങൾ നിന്ദിതവതിയെ കണ്ടറിഞ്ഞു. ഭഗവൻ! സത്പാപകൊണ്ടു അടിയങ്ങൾക്കു പ്രസാദം അനുവദിക്കുന്ന നിന്ദിതവതി, പരമാർത്ഥതത്പാപകൾക്കു, എന്നു അടിയങ്ങൾ അറിയുന്നു. സകല രാഗങ്ങളും മഴിഞ്ഞു മുമ്പാകെ നിന്ദിതവതിയുടെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടു് ലഭിച്ച ഭക്തി

യോഗം കൊണ്ടു അറിയുന്നതു, യാതൊന്നോ—അതു നിന്ദിതവതി തന്നെ. ഭഗവൻ! ഭക്തന്മാർ നിന്ദിതവതിയുടെ പാദങ്ങളെ ശരണീകരിക്കുന്നു; കീർത്തിയങ്ങളും പരിശുദ്ധിപ്രദങ്ങളും ആയ നിന്ദിതവതിയുടെ കഥകളുടെ മധുരമായ അറിയുന്നു. അവരാകട്ടെ, നിന്ദിതവതി പ്രസാദംമൂലം നൽകുന്ന മോക്ഷത്തെത്തന്നെയും കാമിക്കുന്നില്ല. ഇഹപദം മുതലായി, നാശഭയമുള്ള യാതൊന്നിനെയെങ്കിലും അവർ കാമിക്കുന്നില്ല എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അടിയങ്ങൾ പാപം നിമിത്തം നരകങ്ങളിൽ പതിക്കുന്നു എങ്കിൽ പതിക്കട്ടെ: അടിയങ്ങളുടെ മനസ്സു അടികളെപ്പോലെ നിന്ദിതവതിയുടെ പാദസരോരുഹങ്ങളിൽ രമിക്കുമെങ്കിൽ, അടിയങ്ങൾ തുപ്പുന്മാരായി: അടിയങ്ങളുടെ കാതുകൾ നിന്ദിതവതിയുടെ ഗുണഗണങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിറയുമെങ്കിൽ, അടിയങ്ങൾ പരമസംതൃപ്തരായി. ഭോ ഹുശ! നിന്ദിതവതി പ്രദർശിച്ചിട്ടു ഈ രൂപത്തെ മറിച്ചു, അടിയങ്ങളുടെ കണ്ണുകൾ പരമസംതൃപ്തങ്ങളായി. ഭഗവൻ! ഓരാർമ്മാർക്കു് കാണാൻ കഴിയാത്ത ഭഗവാൻ അടിയങ്ങൾക്കു പ്രത്യക്ഷനായി: ഭഗവാൻ നമസ്കാരം.” ഭഗവാൻ അരുളി:— “ഈ പാർക്കന്മാർ—ജയനും, വിജയനും—എന്നെ അവഗണിച്ചു് വലിയ അക്രമം പ്രവർത്തിച്ചിരിക്കുന്നു: ഇവർ ദേവന്മാരല്ല ചെയ്തു: ഭക്തന്മാരായ നിങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചു ഭണ്ഡം എനിക്കു സമ്മതമേയിരിക്കുന്നു. “ബ്രഹ്മ ദൈവം പരം ഹി മേ” “ബ്രഹ്മണൻ എനിക്കു പരമമായ ദൈവമാണു്.” ഞാൻ നിങ്ങളെ പ്രീണിപ്പിക്കുന്നു: എന്റെ ഭൂതന്മാർ എന്നെ അവഗണിച്ചു തായി ഞാൻ ഗണിക്കുന്നു. ഭൂതൻ തെറ്റു ചെയ്യുന്നു: സ്വാമിയുടെ നാമം പറഞ്ഞു ലോകവ്യവഹാരം നടക്കുന്നു: ഈ അസാധുവാദം—ഭോഗം തോലിനെ പുണ്ണാക്കുന്നതുപോലെ—സ്വാമിയുടെ കീർത്തിയെ കളങ്കപ്പെടുത്തുന്നു. എന്റെ അമലവും അമൃതവും ആയ യശസ്സിൽ അവഗാഹം ചെയ്തു് ശപഥചർമ മുതലുള്ള സർവ്വ ജഗത്തും, വിശുദ്ധിയെ പ്രാപിക്കുന്നു. ഞാൻ വികണ്ഠനാകുന്നു; ഭവാന്മാർനിമിത്തം പുണ്യകീർത്തിമാനായ ഞാൻ, ഭവാന്മാർക്കു പ്രതികൂലത ചെയ്യുമെങ്കിൽ—എന്റെ ബാഹ്യവിനെത്തന്നെയും ഞാൻ ചേദിച്ചു കളയും. കടാക്ഷത്തെ മാത്രം ലഭിക്കുവാനായി സർവ്വലോകങ്ങളും തപസ്സു ചെയ്യുന്ന മഹാലക്ഷ്മി—കേവലം വിരക്തനാണു് എങ്കിലും, എന്നെ വിട്ടുപിരിയുന്നില്ല. ആ ഞാൻ തന്നെ ബ്രാഹ്മണഭസ്യവകൊണ്ടു ചരണരേണുക്കളെ പവിത്രമാക്കി, നിർദ്ധനനായി, ശീല ബലവാണെന്നു പ്രസിദ്ധനായി. അഗ്നിമുഖന്മാനിന്നു വരുന്ന യാഗദാഗത്തെ അപേക്ഷിച്ചു്—ബ്രാഹ്മണമുഖന്മാനിന്നു വരുന്ന ഹവിസ്സു് എനിക്കു പ്രിയമാകുന്നു. ബ്രാഹ്മണൻ സകലകപാപങ്ങളെ കണ്ടെയ്യുന്ന എന്നിൽ സമർപ്പിക്കുന്നു. ഞാൻ അഖണ്ഡമായും വികണ്ഠമായും ഉള്ള യോഗമായാ വിഭൂതികളോടുകൂടിയവനാകുന്നു. എന്റെ പാദക്ഷാലനം ചെയ്യു ജലം പരമശിവൻ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സകല ലോകങ്ങളെയും ക്ഷണത്തിൽ വിശുദ്ധിപ്പെടുത്തുന്നു. എന്നാൽ എന്റെ കിരീടം ബ്രാഹ്മണ പാദ രജസ്സിനെ വഹിക്കുന്നു. ആരു ബ്രാഹ്മണരെ മാനിക്കാതിരിക്കും? എന്റെ അംഗങ്ങൾക്കു് തന്നെ ആയ ബ്രാഹ്മണരെയും—യജ്ഞപാത്ഥങ്ങൾ നൽകുന്ന പശുക്കളെയും—അശരണങ്ങളായ മറ്റു ഭൂതങ്ങളെയും—പാപംനിമിത്തം ബുദ്ധി മന്ദിച്ചവരെയും—ദേവബുദ്ധിയോടുകൂടെ നോക്കുന്നവരെ—ഞാൻ നിയമിച്ചിരിക്കുന്ന കാലന്റെ കിരണന്മാരായ ഗു

കപരവരയിൽ ഒന്നാം വാല്യം കാണുക. കൌരവ പാണ്ഡവ മഹായുദ്ധം ആരംഭിക്കുന്നതിന്റെ തലേന്ന് രാത്രിയിൽ, ചിത്താശത പരവശനായ ധൃതരാഷ്ട്രൻ, വിദൂരനിൽ നിന്ന ധർമ്മാപമേശങ്ങളെ കേൾക്കുകയും ഉന്നതങ്ങളായ ആത്മതപ കാവ്യങ്ങളെ കേൾപ്പിച്ച് ഉപദേശം ലഭിക്കണമെന്നു കാർഷ്ണികയും ഉണ്ടായി. ശ്രുദ്യോനിയിൽ ജനിച്ച വിദൂരൻ, ആ കൃത്യം നിവ്വഹിക്കുന്നതിന് അനർഹനാണെന്നു സ്വയം വിചിച്ഛുകൊണ്ട്—ധ്യാനബലം നിമിത്തം സനൽകുമാരനെ അവിടെ പ്രത്യക്ഷനാക്കി. സനൽകുമാരൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻ ഉപദേശിച്ച വിശ്വ മോഹനമായ തപാഭണ്ഡാഗാരം, സനൽസുജാതീയം എന്ന നാമത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധമാണ്. സനൽകുമാരൻ, സനൽസുജാതൻ എന്നും നാമമുണ്ട്. സനത് സുജാതീയം താഴെ ചേർന്നു.*

പ

വിദൂരൻ പറഞ്ഞു: ഹേ! ധൃതരാഷ്ട്ര! പുരാണനും സനാതനനും ആയ—സനൽസുജാതൻ—“മൃത്യു എന്ന് ഒന്നില്ല”—എന്നു പറയുന്നുണ്ട്. മഹാരാജാവേ! സനൽകുമാരൻ അങ്ങയോടു സംസാരിക്കട്ടെ. ആ പരമ പ്രാജ്ഞൻ അങ്ങ പ്രത്യക്ഷം പറഞ്ഞിട്ടുള്ളവയും മനസ്സിന്റെ അറകളിൽ സംഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ളതും ആയ സമുത്തേയം—വ്യാഖ്യാനിക്കുവാൻ കഴിയുന്നവനാകുന്നു.” ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു:—“വിദൂര! ആ സനാതനൻ എന്നോട് എന്തിനെ സംസാരിക്കുമെന്ന് അങ്ങയ്ക്ക് അറിഞ്ഞുകൂടെയോ? ആ ജ്ഞാനഭാഗം അങ്ങേയ്ക്ക് ഉണ്ട് എങ്കിൽ, അങ്ങതന്നെ എന്നോടു സംസാരിക്കുക. “വിദൂരൻ പറഞ്ഞു:—

ശ്രുദ്യോനാ വഹം ജാതോ നാ തോന്യ ചക്ത്ര മൃതമേ കമാരസ്യ തു യാ ബുധിർ വേദ താം ശാശ്വതീ മഹം ബ്രാഹ്മീം ഹി യോനി മാപന: സ ഗൃഹ്യ മവി യോ വദേൽ ന തേന ഗർഭോ മേവാനാം തന്മാ ദേതത് ബ്രവീമി തേ

രാജാവേ! ഞാൻ ശ്രുദ്യല്ലയോ? ആയതിനാൽ ഇവിടെ സംസാരിച്ചതിനെ കവിഞ്ഞ് വിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കുവാൻ, ഞാൻ അർഹനല്ല; എന്നു മാത്രമല്ല; സനൽകുമാരന്റെ ജ്ഞാനം നീക്കമില്ലാത്തതാണെന്ന് എനിക്കഭിപ്രായവും ഉണ്ട്. സനൽകുമാരൻ ബ്രാഹ്മണനാണ്. എത്ര ഗൃഹ്യത്തെക്കുറിച്ച് സംസാരിച്ചാലും ദേവഗർഭം ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടാണ് അങ്ങ് സനൽകുമാരനോടു ചോദിക്കുവാൻ ഞാൻ പറഞ്ഞത്.

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു:—വിദൂര! അങ്ങനെയൊക്കട്ടെ. പുരാണനും സനാതനനും ആയ സനൽകുമാരനെ ഞാൻ ഈ ഭേദത്തിൽ വ

ർത്തികവേ, ഇവിടെ വെച്ചു കാണാൻ എങ്ങനെ കഴിയുമെന്ന് അങ്ങ പറഞ്ഞു തരിക.” വിദൂരൻ ശംസിത വ്രതനായ സനൽകുമാരനോടു കൂടിയെ ധ്യാനിച്ചു; ആ സമയം അവിടെ പ്രത്യക്ഷനായി. വിദൂരൻ സനൽകുമാരനെ വിധി പൂർവ്വം സ്വീകരിച്ചു. സനൽകുമാരൻ ഇരുന്ന വിശുദ്ധി ശേഷം വിദൂരൻ പറഞ്ഞു:

ഗേവൻ സംശയഃ കമ്മിൽ ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ മാനസ:

യോ ന ശക്യോ മയാ വക്ത്രം തപ മനു വക്ത്ര മർമ്മസി യം ശ്രുതാ യാ മനുഷ്യേ: സമുദൃഃഖാതിഗോ ഭവേൽ

ലാഭാലാഭേ പ്രിയഭേദേണ യഥൈനം ന ജരാന്തകു വിഷഹരൻ ഭയാമർഷു ക്ഷുൽപിചാസേ മഭോരഭവൗ അരതി യൈവ തന്ത്രി ച കാമക്രോധൗ ക്ഷയോഭയൗ

ഗേവൻ! ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ മനസ്സിൽ ഒരു സംശയം ഉണ്ട്. അതിനെക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കുവാൻ ഞാൻ അനർഹനാണ്. അങ്ങ് അതിനെക്കുറിച്ച് ഈ പ്രഭുവിനോട് സംസാരിക്കണമേ. അങ്ങയുടെ സംഭാഷണത്തെ കേട്ട് ഈ ദുഃഖിതൻ സമുദൃഃഖങ്ങളെ തരണം ചെയ്യട്ടെ. ലാഭം, അലാഭം, പ്രിയം ഭേദം, ജര മരണം, ഭയം അമർഷം, ക്ഷുത്തു പിചാസ, മരം ഐശ്വര്യം, അരതി തന്ത്രി, കാമം, ക്രോധം, ക്ഷയം ഉഭയം, എന്നവയെ ധൃതരാഷ്ട്രൻ അകന്നു മാറട്ടെ.

പ. തതോ രാജാ ധൃതരാഷ്ട്രോ മനീഷീ സംപൂജ്യ വാക്യം വിദൂരേരിതം തൽ സനൽസുജാതം രഹിതേ മഹാത്മാ പപ്രച്ഛ ബുധിം പരമാം ബുദ്ധ്യൻ.

രാജാവായ മനീഷി-മഹാത്മാവായ ധൃതരാഷ്ട്രൻ—ആകട്ടെ—വിദൂരൻ പറഞ്ഞ വാക്കുകളെ മാനിച്ച്, ബ്രഹ്മബുദ്ധിയെ സമ്പാദിക്കുവാൻ കാർഷ്ണികയ്ക്കൊണ്ട്—രഹസ്സിൽ സനൽകുമാരനോട് പറഞ്ഞു.

മ. സനൽസുജാത യ മിമം ശ്രുണോമി മൃത്യു രഹി ന്ദീപിതി തവോപദേശം ദേവാസുരാ ആചരൻ ബ്രഹ്മചർമ്മം മമൃത്യവേ തൽ കതര ന്നു സത്യം.

ഓ സനൽകുമാര! മൃത്യു എന്നൊന്നില്ല; എന്ന് അങ്ങ ശിഷ്യന്മാർക്ക് ഉപദേശിച്ചു പോരുന്നതായി വിദൂരൻ പറയുന്നു. ദേവാസുരന്മാർ—ഇന്ദ്രൻ, വിരോചനൻ മുതലായവർ അമരണത്തെ പ്രാപിച്ചുകൊണ്ട്—ബ്രഹ്മാവിന്റെ സന്നിധിയിൽ ബ്രഹ്മചർമ്മം അനുഷ്ഠിച്ചതായി ഛാന്ദോഗ്യ ഉപനിഷത്തിൽ കാണുന്നുമുണ്ട്. മരണം എന്ന് ഒന്നില്ല എങ്കിൽ, അവർ അങ്ങിനെ ബ്രഹ്മചർമ്മം അനുഷ്ഠിച്ചതെന്തിന്? മരണം എന്ന് ഒന്നുണ്ടോ ഇല്ലയോ? സത്യം ഏതാണ്? സനൽകുമാരൻ മൂന്നു മുതൽ പതിനാറു വരെയുള്ളവരിൽ മറുപടി പറയുന്നു.

ന. അമൃതഃ കർമ്മണാ കേചിത് മൃത്യുർ നാസ്തിതി ചാപരേ ശ്രുണ മേ ബ്രവതോ രാജൻ യഥൈതൻ മാവിശങ്കിമാഃ

* സനൽസുജാതീയത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനം ശങ്കരാചാര്യർ മാർക്ട് മൂർക്കർ എന്നിവരെ ഉപജീവിച്ച ഇവിടെ എഴുതപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

രാജാവേ! ഉത്തു എന്ന് ഒന്നുണ്ട് എ
 ഉത്തുവിന്റെ സമസ്ത നും വേദോക്തമായ കർമ്മങ്ങളെ അനു
 ഭാവം അഭിപ്രായ ഭേദ ക്ഷിച്ചു അതിനെ അകറ്റി നിർത്താ
 മുള്ള വിഷയമാണ്. മെന്നും കല്പിച്ചുകൊണ്ട്— വേദോക്ത

മായ കർമ്മത്തെ ആചരിക്കുന്ന അജ്ഞാ
 നപരന്മാരാണ്. എന്നാൽ ഭേദബുദ്ധി ഇല്ലാത്ത ജ്ഞാനികളാക
 ടെ, ഉത്തു എന്ന് ഒന്ന് ഇല്ല എന്നു പറയുന്നു. ഈ മതങ്ങളെ
 അന്യോന്യം വിരോധം വരാത്ത വിധത്തിൽ ഞാൻ വ്യാഖ്യാനി
 കാം. ഞാൻ പ്രസ്താവിക്കുന്ന വാദങ്ങളുടെ സാധുതയെ അങ്ങ
 സംശയിക്കേണ്ട.

൪. ഉഭേ സത്യേ ക്ഷത്രിയാഭ്യ പ്രവൃത്തേ
 മോഹോ ഉത്യുഃ സജ്ഞോ യഃ കവീനാം
 പ്രമാദം വൈ ഉത്യു മഹം ബ്രഹ്മീമി
 സദാ പ്രമാദ മമൃതത്വം ബ്രഹ്മീമി

ഓ! ക്ഷത്രിയപ്രധാന! ഉത്തുവിന്റെ അന്വിഷ്ഠവും അന
 സ്തിത്വവും രണ്ടും സത്യങ്ങളാണ്. മോഹം—മിശ്രാജ്ഞാനം—
 എന്നതു ഉത്തു ആകുന്നു എന്നു ചില പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു.
 ഞാൻ ആ മതത്തോടു ചേരുന്നില്ല. പ്രമാദം അതായതു സ്വാഭാ
 വികമായ ബ്രഹ്മഭാവത്തിൽ നിന്നുള്ള വിചലനത്തെ അല്ലെങ്കിൽ പ
 തനം എന്നതിനെ—ഉത്തു എന്നു ഞാൻ പറയുന്നു. ഈ പ്രമാദം ത
 നെന്നാണ് മിശ്രാ ജ്ഞാനത്തിന്റെയും കാരണം. പ്രമാദം, ജന
 നാഭി മരണാഭികളായ സത്യ അനന്തങ്ങൾക്കും കാരണമാകുന്നു.
 ആയതിനാൽ നിരന്തരമായ അപ്രമാദം എന്നത് അമൃതത്വം ആ
 കും. ഇതാണ് എന്റെ മതം. മോക്ഷം എന്നതു സ്വരൂപാവ
 സ്ഥാനം ആകുന്നു എന്നു ശ്രീരീകർ വിളിച്ചു പറയുന്നതാണ്
 “പരം ജ്യോതി രൂപസംപദ്യ സ്വേന രൂപേണാഭി നിഷ്ഠഭൃതേ”
 എന്നു ഛാന്ദോഗ്യം: “യസ്മിൻ നിഷ്ഠാ സത്യ മിദം ഗ്രസിതാ
 സ്വരൂപസംസ്ഥാ യു ഭവന്തി മർത്യാഃ” എന്നു ഭാരതം. മോക്ഷം
 സ്വരൂപാ വസ്ഥാനമാണ് ഏകിൽ, കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു സാധിക്കാ
 വുന്നതാണ് എന്നു വന്നുകൂടുന്നു. “കർമ്മാഭയേ കർമ്മഫലാനുരാഗാ
 ത് തത്രാ ിനയാന്തി ന തരന്തി ഉത്ഭം ജ്ഞാനേന വിചാൻ തേജ
 അഭ്യേതി നിത്യം ന വിദ്യതേ ഹ്യന്യഥാ തസ്യ പന്ഥാഃ” എന്നു ഭാ
 രതം. കർമ്മംകൊണ്ടു സംസാരം നീളുക മാത്രമാണ് എന്നു ഇങ്ങ
 നെയുള്ള പല വിധികളിൽ പ്രത്യക്ഷം കാണാം. പ്രമാദംനിമി
 തം ഉത്തു, അപ്രമാദം നിമിത്തം അമൃതത്വം—എന്നിപ എങ്ങനെ
 സിദ്ധിക്കുമെന്നു ഇനി പറയട്ടെ.

൫. പ്രമാദാ ദൈവ അസുരാഃ പരാവേ-
 നപ്രമാദാൽ ബ്രഹ്മഭൂതാ സ്സരാ യു
 ന വൈ ഉത്യു യുഃശ്ര ഇവാ ിത്തിമന്തൻ
 നാപ്യസ്യ രൂപം ഉപലഭ്യതേ ഹി.

പ്രമാദം നിമിത്തം—സ്വാഭാവികമായ ബ്രഹ്മഭാവത്തിൽനിന്നു
 പതനം നിമിത്തം—അസുരന്മാർ പരാവേത്തെ പ്രാപിച്ചു. നേ
 രേമറ്റിച്ച പ്രമാദം ഭവിക്കാത്ത സുരന്മാർ ബ്രഹ്മഭൂതന്മാരായി. “ത
 വാ ഏതം ദേവാ ആത്മാനം ഉപാസതേ തസ്മാ യു തേക്കാം സ
 ദേവേ ലോകാ അപ്സാ സദേ ച കാമാഃ” എന്നു ഛാന്ദോഗ്യം. അ

സൂക്ഷിൽ—പ്രാണങ്ങളിൽ—ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽ, രമിക്കുന്നവർ, അ
 സുരന്മാർ ആണ്. സ്വന്തം ആത്മാവിൽ രമിക്കുന്നവർ സുര
 ന്മാർ ആണ്. ഇങ്ങനെ അസുര സുര പദങ്ങൾക്കു വ്യാഖ്യാനം
 യുക്തമാകുന്നു.

“ആത്മസ്തേവ രതി ശ്രേക്കാം
 സ്വസ്തിൻ ബ്രഹ്മണി ചാചലൈ
 തേ സുരാ ഇതി വിഖ്യാതാ
 സുരയ യു സുരാ മതാഃ”

കടവായെപ്പോലെ ചാടിവന്നു യാതൊരു പ്രാണിയെ എങ്കി
 ലും പിടി കൂടുന്നതായി ഉത്തുവെപ്പോലെ കടത്ത ഇതര സത്വത്തെ
 ആരും കണ്ടിട്ടില്ല. ഉത്തുവിന്റെ രൂപം കാണപ്പെടാവുന്നതല്ല.
 [ഉത്തു എന്ന് ഒന്നില്ല. രാജാവേ! ഇവിടെ ഒരു സന്ദേഹം ഉ
 ണ്ടാകാവുന്നതാണ്. സത്യവാന്റെ ശരീരത്തിൽനിന്നു അഗ്രഭൂ
 മാത്രമായ ഒരു പുരുഷനെ യമൻ കയറിൽ കെട്ടി വലിച്ചതായ
 പറയപ്പെടുന്നു. അങ്ങനെ എങ്കിൽ ഉത്തുവിനു രൂപമില്ല എന്ന്
 എങ്ങനെ പറയാം?]

൬. യമം തേപകേ ഉത്യു മതോന്യ മാഹുഃ
 ആത്മാവാസ മമൃതം ബ്രഹ്മചക്രം
 ചിത്രലോകേ രാജ്യ മനുശാസ്വി ദേവ-
 ശ്ലീപ ശ്ലീപാനാമശിവോ ിവാനാം

[സത്യവാനെ ബന്ധിക്കുവാനായി യമൻ പ്രത്യക്ഷനായി എ
 ന്നിങ്ങനെയുള്ള ഏതാനും ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഉത്തു രൂപവാനാ
 ണ് എന്നു തെളിയിക്കാവുന്നതല്ല. പ്ര
 യമൻ എന്നതു ഉത്തു സ്വ മാദം അല്ലെങ്കിൽ അജ്ഞാനം എന്നതു
 രൂപമല്ല. തന്നെയാണ് ഉത്തു എന്നു ശ്രീരീസ്മൃതി

കളെക്കൊണ്ടു സ്പഷ്ടമാക്കാവുന്നതാണ്.
 പ്രമാദമായ അജ്ഞാനം തന്നെ ഉത്തു എന്നതിനെ ഹൃദയമാര
 ബ്ധകം ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. “ഉത്തു ഉ വൈ രാമൻ ജ്യോ
 തി രമൃതം” അജ്ഞാനത്തിന്റെ വസ്വ മേതുതപഃത്തയും വിജ്ഞാ
 നത്തിന്റെ മോക്ഷമേതുതപഃത്തയും കുറിച്ച്, ഗീതയിൽ ഭഗവാൻ
 ഇങ്ങനെ ഉപദേശിക്കുന്നു. “അജ്ഞാനേ നാവൃതം ജ്ഞാനം
 തേന മുഹ്യന്തി ജനവഃ” ജ്ഞാനത്തെ അജ്ഞാനം ആവരണം
 ചെയ്യുന്നു; ആയതിനാൽ ജന്മകർ മോഹിക്കുന്നു. “കർമ്മണാ
 ബധ്യതേ ജന്മുഃ വിദ്യയാ ച വിമുച്യതേ തസ്മാൻ കർമ്മ ന കർത്തവ്യ
 യതയഃ പാരമഹിനഃ” ജന്മ കർമ്മത്താൽ ബന്ധിക്കപ്പെടുകയും വി
 ദ്യയാൽ മോചിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ആയതിനാൽ പാരമ
 ഹികളായ യതികൾ, കർമ്മത്തെ ചെയ്യുന്നില്ല” എന്നു ഭാരതം.
 “യഥോക്താനുവി കർമ്മാണി പരിഹായ ഭവിജ്ഞാത്തമഃ ആത്മ
 ജ്ഞാനേ ശമേ ച സ്യാൽ പേദാല്യാദേ ച യത്നാൻ” “ഭവി
 ജ്ഞാത്തമൻ യഥോക്തങ്ങളായ കർമ്മങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ച്, ആത്മ
 ജ്ഞാനം, ശമം, പേദാ ില്യാസം എന്നിവയിൽ യതിക്കണം”
 ഇത്രയും പറഞ്ഞതിൽനിന്നു കർമ്മങ്ങൾ ആവശ്യമില്ലാത്തതു ജ്ഞാ
 നിക്കു മാത്രമാണ് എന്നാണ്, ഗ്രഹിക്കപ്പെടേണ്ടത്. ആരുക
 ക്ഷുവായ അജ്ഞാനി കർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കണം. ഗീതയിൽ ഭഗ
 വാൻ ഇങ്ങനെ ഉപദേശിക്കുന്നു.

ലോകേ f ന്നിൽ ചിവിധാ നിഷ്ഠാ പരാ പ്രോക്താ മയാ f ന്നേ
ജ്ഞാനയോഗേന സാംഖ്യാനാം കർമ്മയോഗേന യോഗിനാം
ആരംഭരക്ഷേപമേവ യോഗം കർമ്മം കാരണമുച്യതേ
യോഗാഭ്യസ്യ തസ്യൈവ ശമഃ കാരണമുച്യതേ

ലോകത്തിൽ നിഷ്ഠ രണ്ടുതരമാണ്: സാംഖ്യനാമ്—ജ്ഞാനികൾക്കും—ജ്ഞാനയോഗവും, യോഗികൾക്കും കർമ്മയോഗവും ഇവയാണ് രണ്ട്. ആരംഭരക്ഷേപിനും കർമ്മവും യോഗാഭ്യസനം ശമവും മോക്ഷം കാരണമത്രേ. കർമ്മങ്ങളുടെ ബന്ധം ഹേതുതപത്തെ ഭയന്ന് ആരംഭരക്ഷേപകൾ കൂടെയും കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യരുതെന്നു നിഷേധം ചിലടത്തു കാണാം. “കർമ്മണാ ബധ്യതേ ജന്തുഃ വിദ്യയാ ച വിദ്യച്യതേ” ജന്തു കർമ്മംകൊണ്ടു ബന്ധിക്കപ്പെടുകയും വിദ്യ—ജ്ഞാനം—കൊണ്ടു മോചിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു” എന്നു ഗീത. എന്നാൽ ബന്ധഹേതുക്രമമായി വർത്തിക്കുന്നതു കർമ്മമല്ല: കർമ്മം ചെയ്യുന്നവനിൽ സാധാരണമായി കാണുന്ന ഫലാപേക്ഷയാകുന്നു, എന്നതാണ് വാസ്തവം. ഭഗവാൻ പറയുന്നു. “യജ്ഞാത്മാർ കർമ്മേണാ f ന്വത്ര ലോകോ f യം കർമ്മബന്ധനഃ തദർത്ഥം കർമ്മംകൊണ്ടുതന്നെ ദുഷ്ടസംഗം സ്സമാചര” “യജ്ഞാർത്ഥം അല്ലാതെയുള്ള കർമ്മമാണ് ബന്ധഹേതുക്രമമായത്: ആയതിനാൽ കർമ്മങ്ങളോടു ബന്ധമൊഴിഞ്ഞുനിന്നു ജന്തു കർമ്മത്തെ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടതാകുന്നു” എന്നു ഗീത. കർമ്മം ആപത്തിനെ ഇത്ര സമീപിക്കുന്നു എങ്കിൽ അതിനെ ഉപേക്ഷിക്കുക ഉത്തമമായിരിക്കുകയില്ലയോ? അതു പാടില്ല. ജ്ഞാനം ലഭിക്കുന്നതിനു മുമ്പേ യാവനം കർമ്മം അനുഷ്ഠിക്കണം. കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു സാധിക്കേണ്ട മഹത് കാർയ്യമുണ്ട്. “കാര്യേന മനസാ ബുദ്ധ്യോ കേവലൈ റിന്ദ്രിയൈ രപി യോഗിനഃ കർമ്മ കർമ്മനി സംഗം ത്യക്തവാ f തമശുഭയേ.” ശരീരത്തെക്കൊണ്ടു, മനസ്സുകൊണ്ടു, ബുദ്ധികൊണ്ടു, ഇന്ദ്രിയങ്ങളെക്കൊണ്ടു യോഗികൾ—ആത്മശുദ്ധിയെ പുരസ്കരിച്ച്—കർമ്മം ചെയ്യുന്നു ആത്മശുദ്ധിക്ക് കർമ്മം ആവശ്യമാണ് എന്നുള്ളതിന് വിധികർ വളരെയൊണ്. കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്തു ശുദ്ധിയെ സമ്പാദിച്ചവർ മാത്രമാകുന്നു, മോക്ഷത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നത്. മോക്ഷം ജ്ഞാനത്തിൽനിന്നു ഉരുവിക്കുന്നു എന്നതു സത്യാതന്നെ. എന്നാൽ ശുദ്ധി ഇല്ലാത്തതെത്തു ജ്ഞാനം ഉളിക്കുകയില്ല. “ജ്ഞാനമല്ലാത്തതു പുസാം ക്ഷയാൽ പാപസ്യ കർമ്മണഃ” ആയതിനാൽ കർമ്മം ആത്മാവശ്യമാകുന്നു. ശ്രുതിസ്തുതികളിൽ വിധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന, പാപം മനഃ കായ ലക്ഷണങ്ങളായ സർവ്വകർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠേയങ്ങളാകുന്നു. കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു മനസ്സു ശുദ്ധമായി ജ്ഞാനം സമ്പാദിച്ചു കഴിഞ്ഞവനു കർമ്മം ആവശ്യമില്ല. “യോഗാഭ്യസ്യ തസ്യൈവ ശമഃ കാരണമുച്യതേ” “യോഗാഭ്യസനം ആവശ്യമായതു ശമമാണ്” എന്നു ഗീത. ധൃതരാഷ്ട്ര! ഈ ശാഖാചംക്രമണം ഇവിടെ നില്ക്കട്ടെ. ഞാൻ വിഷയ വിചിന്തനം തുടരാം.] സർവ അനർത്ഥജനകമായ ബിജം പ്രമാലമാകുന്നു. ആയതിനാൽ ഉത്തമം എന്നതു പ്രമാലം—ബ്രഹ്മഭാവത്തിൽനിന്നുള്ള പതനം—തന്നെ; മറ്റൊന്നുമല്ല. വിഷയവിഷം കടിച്ചു അന്ധന്മാരായ അജ്ഞാനാഭ്യസന്മാർ സ്വാത്മാവിൽനിന്നു ഒന്നനായി വേറൊന്നിനെ കണ്ടു, അപൈതത്തിൽനിന്നു തെറ്റി, ഉത്തമം എന്നതു വൈവസ്വതം—

യമൻ—ആണെന്നു പറയുന്നു. അമരണം എന്നതു ചന്ദ്രബോധത്തിൽ ചെന്നു പരിണമിക്കാത്ത—ആത്മാവാസമാകുന്നു; ആത്മാവാസം എന്നു പറഞ്ഞാൽ ഭരതൻ സ്വാത്മാവിൽ തന്നെ വസിക്കുന്നു എന്നതുതന്നെ. “യഥോ വൈവസ്വതോ രാജായഃ ത വൈഷ ഹൃദി സ്ഥിതഃ” “വൈവസ്വതനായ യമൻ ഹൃദയത്തിൽതന്നെ നില്ക്കുന്നു.” ഹൃദയത്തിൽ നില്ക്കുന്ന യമനാണ്—ചിത്രലോകത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ടു പുണ്യകർമ്മങ്ങൾക്കു സുഖവും, പാപകർമ്മങ്ങൾക്കു അസുഖവും നല്കുന്നു എന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. ഉത്തമം എന്നു പറയപ്പെടുന്നതു പ്രമാലം—ബ്രഹ്മഭാവത്തിൽനിന്നു പതനം—ആകുന്നു എന്ന് ഇവിടെ സ്ഥാപിതമായി.

(9) ആത്മീയ ഭേദ നിസ്സരതേ നരാണാം
ക്രോധഃ പ്രമാദോ മോഹരൂപ യ ഉത്സുഃ
അഹംഗതേ നൈവ ചരൻ വിമാർഗാ-
ന്ന ചാ f തമനോ യോഗമുപൈതി കിഞ്ചിത്.

ഈ പ്രമാലത്തിന്റെ പരിണാമത്തെക്കുറിച്ച് ഇനിയും പറയാം. പ്രമാലം ഒന്നാമതായി ആത്മീയത്തിന്റെ—അഭിമാനാത്മകമായ അഹങ്കാരത്തിന്റെ—രൂപത്തിൽ പ്രമാലം രാഗാദികൾ ഉരുളുന്നു. “ആത്മീയ ഇത്യാച്യതേ ശ്ലേഷായ ചാരങ്ങളിലൂടെ രൂപം ഹൃദംകാരോ ഗുണോ മഹാൻ” അതെ ബന്ധത്തിനു ഹേ ഹങ്കാരത്തിൽനിന്നു “കാമം പുറപ്പെടുന്നു. തു ആകുന്നു. അഹങ്കാരം ഭവിക്കുമ്പോഴാണ് ഏനിക്കു ഇതു വേണം, അതു വേണം എന്നൊക്കെയും തോന്നുന്നത്. കാമം നിരലമാകുമ്പോൾ ക്രോധമുണ്ടാകുന്നു. “കാമാൽ ക്രോധോ f ഷിദ്ധയന്തേ” എന്നു ഗീത. ക്രോധത്തിന്റെ പിഞ്ചെ മോഹം വരുമെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണ്. ക്രോധത്തിനു വശപ്പെട്ടവൻ, വിവേകം നശിച്ച്—മോഹത്തിൽ—ജ്ഞാനത്തിൽ ചെന്നു പരിണമിക്കുന്നു. അഹംബുദ്ധി നിമിത്തം കാമവും ക്രോധവും മോഹവും സമ്പാദിച്ചവൻ—ഞാൻ ബ്രാഹ്മണനാണ്; ഞാൻ സ്ഥൂലനാണ്; ഞാൻ അഭിമതം ഉള്ളവനാണ് എന്നിങ്ങനെ മലിനകര്യം സ്വപ്നത്തോടു രാഗവും അന്യമായതിനോടു ഭേദവും പ്രദർശിപ്പിച്ച് വിമാർഗങ്ങളിൽ—ശ്രുതിസ്തുതികൾ വിരോധിക്കുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ—ചരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആമരകൃന് പരമാത്മാവോടുള്ള യോഗത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നില്ല.

വ. “തേ മോഹിതാ സു ചപശേ വർത്തമാനാ
ഇതഃ പ്രേതാഃ തത്ര പുനഃ പതന്തി
തത സും ഭേദാ അനു പരിപ്ലവന്തേ
അതോ ഉത്സുഃ മരണോ ഭജ്യവൈതി.”

“അഹങ്കാരനിമിത്തം അജ്ഞാനത്തിൽ ചെന്നു ചേർന്ന ആമോഹിതന്മാർ, അഹങ്കാരത്തിൽതന്നെ ജീവിതം തുടന്ന്—ജഹലോകത്തിൽ ഏതാനുംകാലം താമസിച്ച്—ആകാശം, വായു, മൂഷ്ടി, സസ്യം, അന്നം, ശുക്ലം, ശോണിതം എന്നു സ്ഥാനങ്ങളിലൂടെ തിരികെ വന്ന്, ഓരോ ഭേദങ്ങളിൽ ചെന്നുചേരുന്നു. “തന്മിൻ യാവൽ സംപാതമുക്തിത്വാ f മൈത മേവാ f ധ്യാനം പുനർ

൧൩. കാമാനുസാരി പുരുഷൻ കാമാ നനു വിനശ്യതി
കാമാൻ വ്യഭാസ്യ ധൂനുതേ യ ജ്ജിജ്ഞിൻ പുരുഷോ രജഃ

വിഷയ ധ്യാനം തുടരുന്ന കാമാനുസാരി, കാമവിഷയം നഷ്ടമാകുന്നതിനോടു കൂടെത്തന്നെ നശിക്കുന്നു. കാമങ്ങൾ പ്രതിഷ്ഠണം നശിക്കുന്നവ ആണല്ലോ. അങ്ങനെ കാമിയും വിശീർണ്ണനാകുന്നു. എന്നാൽ വിഷയങ്ങളുടെ ഭോജത്തെക്കുറവാണ്—ജന്മങ്ങളെ സമ്പാദിക്കുന്നതായ രജസ്സിനെ—പുണ്യപാപാഭി ലക്ഷണമായ കർമ്മത്തെ—ധൂനുതേ—വിവേകപൂർവ്വം ധ്വംസിക്കുന്നു.

൧൪. ദേഹോപ്രകാശോ ഭൂതാനാം നരകോയം പ്രദൃശ്യതേ
ഗൃധ്യന്ത ഇവ ധാവന്തി ഗന്ധന്ത ശ്വപ്തദുർദ്ദവാഃ

ഭൂതങ്ങളുടെ ഈ ദേഹം അപ്രകാശമാണ്—അജ്ഞാനമാണ്; അതു നരകംതന്നെ. നരകം എന്നതുപോലെ ദേഹവും കൂടി വിണ് ഉത്ര പരിപൂർണ്ണമാണല്ലോ.

അന്ധി സ്മൃണം സ്നായുബന്ധം മാംസ ശോണിത വേഷ്ടിതം
ച മാപിനലം ടുഗ്ഗന്ധി പുണ്ണം ദുത്രപുരീകയോഃ

ജരാ ശോക സമാവിഷ്ടം രോഗയാതന മാത്രം
രജസ്വല മനീത്യം ച ഭൂതാവാസ മിമം തുഭജത

ഇങ്ങനെ അത്യന്തം ബീഭത്സമായ ശരീരത്തെ—സ്രീശരീരം മുതലായവയെ—കമനീയമാണെന്നു—ഗൃധ്യന്ത—കാഷ്ണികച്ചുകൊണ്ട്, ദുഃഖന്മാർ അവയുടെ പിൻപെ പാഞ്ഞു ചെല്ലുന്നു. അന്ധന്മാർ തപ്പിത്തടങ്ങു നടന്ന്, കുഴികളിലും കുണ്ടുകളിലും പതിക്കുന്നതുപോലെ, വിഷയ വിഷാസന്മാർ ശ്വപ്തങ്ങളിൽ—ഗൃഹകളിൽ—നരകങ്ങളിൽ—പതിക്കുന്നു.

൧൫. അമന്യമാനഃ ക്ഷത്രിയ കശ്ചി മന്യം
നാധീയതേ താർണ ഇവാസ്യ വ്യാഘ്രഃ
ക്രോധാൽ ലോഭാൽ മോഹഭയോന്തരാത്മാ
സ വൈ ദൃത്യസ്വപ്നരീരേ യ ഏഷഃ

സ്രീകർ മുതലായവരെ പിൻപെല്ലുന്ന വിഷയവിഷാസൻ പരമാത്മാവിനെ അമന്യമാനനായി—മനസ്സ് ചെയ്യാതെ—അധ്യാത്മശാസ്ത്രത്തെ—നാധീയതേ—പഠിക്കാതെ ആയുസ്സിനെ പിൻതള്ളുന്നു. അങ്ങനെ ഉജ്ജ്വൽ പേര പേദാംഗ വിഭാഗനായിരുന്നാൽ തന്നെയും, അവന്റെ ദേഹം താണുമായവ്യാഘ്രത്തെപ്പോലെ—പുല്ലുകൊണ്ടു കെട്ടി വച്ച കടുവയെപ്പോലെ—നിരർത്ഥകം തന്നെ. “ചതുർവേദ്യധിയോ വിപ്രഃ സുക്ഷ്മം ബ്രഹ്മ ന വിന്ദതി. വേദ ഭാര ഭാഗ്യാന്ത സ വൈ ബ്രാഹ്മണഗുഭഃ” നാലു വേദങ്ങളെ പഠിച്ചവൻ ഏകിലും ബ്രഹ്മത്തെ അറിയാത്ത ബ്രാഹ്മണൻ, വേദഭാരം ചുമക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണകുഴിയാണ്” എന്നു വസിഷ്ഠൻ. ഈ മനുഷ്യശരീരം മാത്രം നിരർത്ഥകം എന്നല്ല; ഈ മനുഷ്യൻ ഇവനുതന്നെ മരണവുമാണ്. ക്രോധംകൊണ്ടും ലോഭംകൊണ്ടും, മോഹ ഭയ സമന്വിത നായ അന്തരാത്മാവ്, ശരീരത്തിൽ നില്ക്കുന്നവൻ, അവന്റെ തന്നെ ദൃത്യ ആകുന്നു. അവൻ അവനുതന്നെ വിനാശ ഹേതു ആകുന്നു. ആരെവെ ഹ്യാത്മനോ ബന്ധുഃ ആരെവെ രിപു രാജനഃ? “ആ

ത്മാവിന്റെ ബന്ധു ആത്മാവു തന്നെ. ആത്മാവിന്റെ ശത്രുവും ആത്മാവു തന്നെ” എന്നു ഗീത.

൧൬. ഏവം ദൃത്യം ജായമാനം വിചിതപാ
ജ്ഞാനേന തിക്തൻ ന ബിഭേതി ദൃത്യോഃ
വിനശ്യതേ വിഷയേ യസ്യ ദൃത്യഃ
ദൃത്യോർത്ഥമാ വിഷയം പ്രാപ്യ മർത്യഃ

ഈ ദൃത്യവിനെ എങ്ങനെ നശിപ്പിക്കാമെന്നും ഞാൻ പറയട്ടെ. ദൃത്യം, പ്രമാദം, ക്രോധം, മുതലായവയാൽ പോകിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതാണെന്നു അറിഞ്ഞ് ക്രോധം മുജ്ഞാനിക ദൃത്യ യേം തലായവയെ ഉപേക്ഷിച്ച്, അക്രോധം മുതലായവയെ സമ്പാദിച്ച്, ജ്ഞാനത്തോടു ചേർന്നു—ദേഹബുദ്ധിയെ ഉപേക്ഷിച്ച്, —നിൽക്കുന്നവൻ—ദൃത്യവിനെ യേപ്പെടുക ഇല്ല. “ആനന്ദം ബ്രാഹ്മണോ വിഭാഗൻ ന ബിഭേതി കതയന്ത” എന്നു തൈത്തരീയാ. പരമാത്മാവിനെ സാക്ഷാൽക്കരിച്ചവനെ സംബന്ധിച്ച് പ്രമാദമാകുന്ന ദൃത്യം നശിച്ചു. മർത്യൻ—ഈ ലോകത്തു ജന്മം ധരിച്ച ഒരുവൻ—ദൃത്യവിന്റെ അധീനതയിൽ പെട്ടു മരിക്കുന്നതുപോലെ—ആത്മാവിനെ അറിഞ്ഞവന്റെ അജ്ഞാനദൃത്യം നശിക്കുന്നു. “ജ്ഞാന സംസ്ഥാന സൽഭാവോ ജ്ഞാനാഗ്നിർ ജ്ഞാന വജ്രഭൂതേ ദൃത്യം ഹന്തേതി വിഖ്യാതഃ സ വീരോ വീത മത്സരഃ കർമ്മാഭയ” ഇത്യാദി കർമ്മങ്ങളുടെ ബന്ധഹേതുതപവും “ജ്ഞാനേ തിക്തൻ ന ബിഭേതി, ദൃത്യോഃ” എന്നിങ്ങനെ ജ്ഞാനത്തിന്റെ മോക്ഷസാധനതപവും ഇവിടെ പ്രഖ്യാപിതമായി.

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു:—

൧൭. യാനേവാഹു രിജ്യയാ സാധു ലോകാൻ
ഭിജാതീനഃ പുണ്യതമാൻ സനാതനാൻ
തേജാഃ പരാന്മം കഥയന്തി ഹ വേദാഃ
ഏത ഭിഭാഃ നൈതി കഥം തു കർമ്മ

ഓ! സനൽ കമാര! ഞാൻ ഒരു സംശയം ചോദിച്ചുകൊള്ളട്ടെയോ? ഇജ്യയെക്കൊണ്ടു ച്ചോതിപ്പോലും മുതലായ കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ട്—സാധുലോകങ്ങൾ—സകൽ ബന്ധഹേതു തത്വലോകം മുതലായ പുണ്യതമങ്ങളായ സനാതന ലോകങ്ങൾ—ബ്രാഹ്മണരാൽ പ്രാപ്യങ്ങളാണ്. ആ ലോകങ്ങൾ പരാന്മത്തെ—പരമപുരുഷാത്മമാകുന്ന മോക്ഷത്തെ—മാനം ചെയ്യും എന്നിങ്ങനെ വേദങ്ങൾ ശോഭിക്കുന്നു; അങ്ങനെയിരിക്കെ വിഭാഗൻ കർമ്മത്തെ അനുഷ്ഠിച്ചുകൂടാ എന്നുണ്ടോ? കർമ്മ ബന്ധഹേതുവും വച്ഛേദവും തന്നെയോ?

സനൽകമാരൻ പറഞ്ഞു:

ഏവം ഹ്യവിഭാഗൻ പരിയാതി തത്ര
തമാന്മജാതം ച വിഭന്തി വേദാഃ
സ നേഹ ആയാതി പരംപരാത്മാ
പ്രയാതി മാദ്യേണ നിഹന്തു മാദ്യാൻ

ഓ! ധൃതരാഷ്ട്ര! ഇഹലോകം മുതലായവ അടങ്ങുന്ന സുഖത്തെ കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു സമ്പാദിക്കുവാൻ ഉരുവെടുത്തതും,

അവിചാൻ ആകുന്നു. വിചാൻ അങ്ങ കർമ്മങ്ങളെ ആശ്രയി നെ പുറപ്പെടുക ഇല്ല. “ആനന്ദാനാമ കുന്നവൻ അവി തേ ലോകാഃ അന്ധന തമസാപ്താഃ ചാനാകുന്നു. താൻ തേ പ്രത്യാഭിഗമക്കന്യഃ വിചാൻ സോ f ബുധാഃ ജനാഃ” എന്നു ഹൃദ

മാരണ്യകം. കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഇഹലോകം മുതലായവയെ സമ്പാദിക്കാമെന്നു വേദങ്ങളും പറയുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ വിചാൻ ആ ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടെ കർമ്മങ്ങളിൽ—നേഹത്തോടുകൂടി—പ്രവർത്തിക്കുന്നില്ല. വിചാന്റെ പ്രവർത്തിപഥം വേറെയാണ്. വിചാനാകട്ടെ സംസാര ഹേതുകമായ മാർഗ്ഗങ്ങളെ ഹനിച്ച് പരമാത്മാവിനെ ആത്മാവുകൊണ്ടു കണ്ടു, പരമാത്മാവിനെ പ്രാപിച്ച് ബ്രഹ്മമായി ഭവിക്കുന്നു. ഇതേവരക്കു പറയപ്പെട്ടതിന്റെ സംക്ഷേപം ഇങ്ങനെയാണ്. പ്രമാദമായ അജ്ഞാനത്തിന്റെ ഉത്ഭവവും, അപ്രമാദത്തിന്റെ സ്വരൂപാവസ്ഥാന ലക്ഷണവും “പ്രമാദം വൈ ഉത്ഭു മഹം ബ്രവീമി” ഇത്യാദിയാൽ ദർശിതമായി. “ആത്മോ ഭേദേ നിസ്സരതേ” എന്നുമുതൽ സവൈ ഉത്ഭുഃ ത്വ പ്ലവീരേ യ ഏഷഃ” എന്നതുവരക്ക് പ്രമാദത്തിന്റെ സർവ്വാനന്തരഹേതുത്വം ദർശിതമായി. “ഏവം ഉത്ഭുഃ ജായമാനം വിചിത്വാ ജ്ഞാനേന തിഷ്ഠൻ ന ബിഭേക്ഷി ഉത്ഭുഃ” എന്നതിനാൽ ആത്മജ്ഞാനം ഉത്ഭവിന്റെ വിനാശമാണെന്നു ദർശിതമായി. “യാനൈവാഹു രിച്ഛയാ” ഇത്യാദിയിൽ കാണുന്നതായ ബ്രഹ്മലോകത്തിന്റെ പുരസ്കാരരൂപം “ഏവം ഹൃവിചാൻ” ഇത്യാദികൊണ്ടു അസാധുവാണെന്നു ദർശിതമായി. പരം പരാത്മാ പ്രയാതി മാദ്യേണ” എന്നതിനാൽ ജ്ഞാനമാദ്യേണ മോക്ഷം ദർശിതമായി. “പരം പരാത്മാപ്രയാതി” എന്നതിൽ ജീവാത്മാവും പരാത്മാവും ഒന്നാണെന്നു കാണുന്നു. ആ ആശയത്തെക്കുറിച്ച് സന്ദേഹം പൂണ്ട ധൃതരാഷ്ട്രർ ചോദിക്കുന്നു :

(൧൯) കോ f സ നിയംഭേര ത മജം പുരാണം സ ചേ ലിം സർവ മനുക്രമേണ കിം വാ f സ്യ കാതു മഥവാ സുഖം ച ത നേ വിചാൻ ബ്രഹ്മി സർവം യഥാവത്.

സത്യാഭി ലക്ഷണമായ പരമാത്മാവ്—ആകാശം മുതലായവ ഉൾപ്പെടുന്ന സർവവും ഉൾപ്പെടുന്ന ജഗത്തിനെ സൃഷ്ടിച്ച ശേഷം അവയിൽ ഉൾപ്പെട്ടു അന്നു ജഗത്പരനെ കർമ്മത്തി മയം മുതലായ ആത്മാവിൽ അവസ്ഥിതൻ ആരു പ്രേരിപ്പി ന്നാകുന്നു എങ്കിൽ, ആ സത്യാഭി ലക്ഷണമെന്തെ? എന്നു ചോദിക്കുന്നു. പുരാണത്തെ—അജ്ഞാനം—സംസാരത്തിൽ ഇങ്ങനെ നിയോഗിക്കുന്നത്, പ്രേരിപ്പിക്കുന്നത് ആത്മ? ആ ആത്മാവു സ്വയംപ്രേരണം ചെയ്യുന്നുവോ, അന്യനാൽ പ്രേരിതനാകുന്നുവോ? ആത്മാവിനു നാനാ യോനികളിൽ കാതും എന്ത്? അല്ലെങ്കിൽ നാനാ യോനികളിൽ കടന്നു മാനം പൂണ്ട സ്വമഹിമാവിൽ തന്നെ വർത്തിക്കുന്ന ഈ പരമാത്മാവിനു സംസാരാനു പ്രവേശനമുലം അസുഖം എങ്ങനെ ഭവിക്കുന്നു? “യദ്യേവം സ കഥം ബ്രഹ്മ പാപയോനി

ഃ ഞായതേ സ ജഗത്പരഃ കഥം ബ്രഹ്മേ അനിഷ്ടേഃ സം പ്ര. യുജ്യതേ” സനൽകമാര! അങ്ങു ഇതിനെ വിവരിക്കേണ്ടതേ!

സനൽകമാരൻ പറഞ്ഞു:

(൨൦) ഭോക്താ മഹാ നത്ര വിഭേദേ ഭോഗേ ഹൃനാദിയോഗേന ഭവന്തി നിത്യഃ തമാസ്യ നാധിക്യ മപൈതി കിഞ്ചി- മനാദിയോഗേന ഭവന്തി ഹ സഃ

[നിയോജ്യൻ, നിയോജകൻ എന്നിങ്ങനെ രണ്ടിനെ വേറായി ചിന്തിക്കുകയും കാണുകയും ചെയ്യുന്നതിനാൽ ധൃതരാഷ്ട്രൻ നിരർത്ഥകമായി പ്രശ്നം ചോദിക്കുവാൻ ഈശ്വരനിൽനിന്നു ഭിന്നമായി, എന്നാണ് സനൽകമാരൻ മറുപടി. നിയോജ്യം നിയോജകം എന്ന പൂർവ്വശബ്ദം ബ്രഹ്മത്തിന് ഇല്ല; നിയോജകൻ ഇല്ല; നിയോജ്യനും ഇല്ല. “തത്ത്വ മസി” എന്നു ചോദിക്കുന്നു. “അഹം ബ്രഹ്മാസ്മി” എന്നു പറയുക. “അയ മാത്മാ ബ്രഹ്മ” എന്നു പറയുക. “ഇദം സർവം യ ഭയ മാത്മാ” എന്നു പറയുക. ഇങ്ങനെ സ്രഷ്ടാവിന്റെയും സൃഷ്ടിയുടെയും അഭേദത്തെ കാണിക്കുന്ന വിധികൾ അനേകമാണ്. ബഹുരൂപത്വം എന്നതു പരമാത്മാവിന്റെ മായാകൃതം മാത്രമാകുന്നു. “ഇത്രോ മായാഭി പുരൂപ ഇത്യതേ” എന്നു പറയുക. “ഏകോ ഭേദ സർവ ഭൂതേഷു ഗ്രന്ധഃ” എന്നു ശ്ലോകശ്ലോകം. “ഏക സർവ്വം വിപ്രാ ബഹുധാ വദന്തി” എന്ന് ഭക്ത് “ഏക സന്ധം ബഹുധാ കല്പയന്തി” എന്നു ഭക്ത്. “ത്വ മേകോ f സി ബഹു നനുപ്രവിഷ്ടഃ” എന്നു തൈത്ത്രിയം. “ഏക ഏവ ഹി ഭൂതാത്മാ ഭൂതേ ഭൂതേ വ്യവസ്ഥിതഃ ഏകയാ ബഹുധാ ചൈവ ഭൂതേശ്വര്യജപരൂപത്വം” എന്നു മഹാഭാരതം. “ആകാശ മേകം ഹി യഥാ ഏകാദിക്യ പൃഥക് ഭവേൽ. തഥാത്തൈ കോ വ്യ നേ കാശു ജലാനരേ യഥാവിചാരിതം” എന്നു യാജ്ഞ വല്ക്യൻ.

ഏക ശ്വ സൂത്രോ ബഹുധാ ജലാധാരേക്ഷ ഭൂതേ ആദാതി പരമാത്മാ f പി സർവോപാധിക്യ സംസ്ഥിതഃ ബ്രഹ്മ സർവഃ ശരീരേക്ഷ ബാഹ്യോ ചാ f ഭൂതരേ സ്ഥിതഃ ആകാശ മിവ കുംഭേഷു ബുദ്ധിഗമ്യോ ന ചാ f സ്ഥിതഃ.

നിത്യം സർവഗതോ f ഹ്യാത്മാ ക്രൂടസ്ഥോ ഭോക്തവർജിതഃ ഏക സ്തൻ ഭിദ്യതേ ശക്ത്യാ മായയാ സർവ ഭാവരഃ

ഏകമായബ്രഹ്മം മായനിമിത്തം ബഹുരൂപമായി കാണപ്പെടുകയാണ്. ആ കാരണാത്മാവ്, ആ കാത്യാത്മാവിനെ നിയോഗിക്കുന്നു. മായയെ ഒഴിച്ചാൽ ബ്രഹ്മം സംസരിക്കുന്നില്ല. സംസരിപ്പിക്കുന്നു ഇല്ല. “ന ജായതേ ന മ്രിയതേ ന വദ്ധ്യോ ന ച ഘാതകഃ ന ബദ്ധോ ബന്ധകാരി വാ ന മരണോ ന ച മോക്ഷഭഃ” മായ ഒഴിഞ്ഞ അവസ്ഥയിൽ—ആത്മം ജനിക്കുന്നില്ല, മരിക്കുന്നില്ല, വളയുന്നില്ല, ഘാതകനല്ല, ബദ്ധനല്ല, ബന്ധകാരനല്ല, മരിക്കില്ലാതാവും ഇല്ല. എന്നു കവേക്കയഗീത പറയുന്നു.

ന്നു. ആത്മാവിൽനിന്നു അന്യമായ വേറെ യാതൊന്നും ഇല്ല. ഏക സ്വഭാവം യ ഭിമാ f സ്തി കിച്ഛിൽ ത ഭച്യതോ നാസ്തി പരം തതോ ന്യത് സോ f ഹം സ ച തപം സ ച സർവ മേതൽ ആത്മസ്വരൂപം രൂപ ഭേദ മോഹം.

ജ്യോതിം കി വിഷ്ണുർ ഭവനാനി വിഷ്ണുർ
വനാനി വിഷ്ണുർ ഗിരയോ ഭിശി യ
സദ്യ സ്തദഗ്രാ യ സ ഹവ സർവം
യമസ്തി യ ന്നാ f സ്തി ച വിപ്രവർച്ച

നാരായണനിൽനിന്നു അന്യമായതൊക്കെയും അനിത്യവും ക്ഷണികവും ആകയാൽ വർദ്ധമാകുന്നു. “സ്വഗ്ദ്ധാ ന്തു വേശ്യാ ഗൃഹ സന്നിവേശാൽ പുണ്യക്ഷയാന്തേ പതനം സ്മാ ഭവശ്ച” ഈ ആശയങ്ങളെ സംഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ട് സനൽകുമാരൻ പറയുന്നു.] “ഭോ ധൃതരാഷ്ട്ര! അത്ര—ഇവിടെ—ബ്രഹ്മത്തിൽ വിഭേദയോഗം, നാനാത്വകല്പനം, മഹത്തായ ഭോക്താകുന്നു. അതെങ്ങനെയൊന്നെന്നു ഞാൻ പറയാം. അനാഭി യോഗം നിമിത്തം—അനാഭിയായ മായ പുരുഷനോടു യോജിക്കുന്നതു നിമിത്തം—നിത്യങ്ങളായ ജീവാഭികൾ ഉണ്ടാകുന്നു. പരമാത്മാവ് അഭിപ്രീതിയൻ തന്നെ; എങ്കിലും മായായോഗം നിമിത്തം ബഹു രൂപവാനാകുന്നു. എന്നാൽ ഈ മായായോഗം നിമിത്തം പരമാത്മാവിന്റെ സർവ്വാർത്ഥശക്തിക്ക് ന്യൂനത സംഭവിക്കുന്നുമില്ല. മനുഷ്യരുടെ ജീവാത്മാക്കൾ ഭവിക്കുന്നതും പരമാത്മാവിന്റെ മായായോഗംകൊണ്ട് തന്നെ. ബഹുരൂപങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുന്നതും ഏകനായ പരമാത്മാവു തന്നെ. ആയതിനാൽ നിയോജ്യ നി യോജകന്മാരെക്കുറിച്ച് പ്രശ്നത്തിനു സ്ഥാനമില്ല.

൨൧. യ ഭേത ഭലോ ഭഗവാൻ സ നിത്യം
വികാരയോഗേന കരോതി വിശ്വം
തഥാ ച ത ച്ഛക്തി രതി സ്മരന്ത്യേ
ത മർത്ഥയോഗേ ച ഭവന്തി വേദാഃ.

കാരോ വ്യക്തികൾ മാത്രമല്ല, ജഗത്തു നിജിതമായതും പരമാത്മാവിന്റെ മായായോഗം കൊണ്ടാകുന്നു. പരമാർത്ഥ ഭൂതനായ ഭഗവാൻ ഈക്കുണാഭി, വികാരങ്ങളെക്കൊണ്ട് വിശ്വത്തെ നിജിക്കുന്നു. അങ്ങനെ നിജിക്കുന്നത്—തച്ഛക്തി—മായാശക്തികൊണ്ടാകുന്നു എന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. പരമാത്മാവ് സ്വയംകാരണ നാകയില്ല: മായാവേദം നിമിത്തം കാരണനാകയാണു്. തമർത്ഥയോഗത്തിനു—പരമാത്മാവിന്റെ ജഗദുല്പത്തികാരണമായ യോഗത്തിനു—ഭഗവാൻ വികാരങ്ങളെക്കൊണ്ട് വിശ്വത്തെ നിജിക്കുന്നു എന്നതിനു—പ്രമാണം വേദങ്ങൾ തന്നെ. ബ്രഹ്മം മായയെ ആശ്രയിച്ചാണ് സൃഷ്ടി നടത്തിയതു് എന്നതിലേക്കു പ്രമാണവാക്യങ്ങൾ അനേകമാണ്. “ഇന്ദ്രോ മായാഭിഃ പുരുരൂപ ജായതെ” ഐഹാരണ്യകം. “ആത്മാൻ മായീ സൃജതേ വിശ്വ മേതൽ” ശ്ലോകാശ്വതരം. “ഭൈവി ഹ്യേകാ ഗുണമയീ മമ മായാ ദുരത്യയാ” എന്നും, “അജാ f പി സ ന വ്യയാത്മാ

ഭൂതാനാ മീശ്വരോ f പി സൻ പ്രകൃതീം സ്വാമധികായ സംഭോ മ്യാത്മ മായയാ” എന്നും, ഭഗവൽഗീത.

ധൃതരാഷ്ട്രർ പറഞ്ഞു :

൨൨. യസ്മാൻ ധർമ്മാ നാചരന്തീഹ കേചിത്
തഥാ f ധർമ്മാൻ കേചി ഭിമാചരന്തി
ധർമ്മ പാപേന പ്രതിഹന്ത്യതേ വാ
ഉതാഹോ ധർമ്മ പ്രതിഹന്തി പാപം.

[“പ്രമാദം വൈ ദൃത്യ മഹം ബ്രവീമി” എന്നിങ്ങനെ ദൃത്യസ്വരൂപത്തെയും : അതു് അനേകം അർത്ഥങ്ങൾക്കു നിമിത്തമാണെന്നുള്ളതിനെയും : പ്രമാദത്തിന്റെ വിധർമ്മാധർമ്മങ്ങളിൽ ഏ നാശത്തെ സംബന്ധിച്ച് “ഏവം ദൃത്യതു് ഏതിനെ ഹനി ജായമാനം വിചിതാ ജ്ഞാനേന തിഷ്ണുക്കുന്നു? ന്ന ബിഭേതി ദുഃശ്യാഃ” എന്ന് ആത്മജ്ഞാനത്തെയും, സനൽകുമാരൻ ഉപഭേ

ശിച്ചു. അതുകേട്ടശേഷം ധൃതരാഷ്ട്രർ ധർമ്മസ്വരൂപത്തേക്കുറിച്ച് ചോദിക്കുന്നു.] ഭോ! സനൽകുമാര! ഞാൻ ഇനി വേറൊരു വിഷയത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിക്കുന്നു. ഈ ലോകത്തിൽ ചിലർ അഗ്നിഹോത്രം മുതലായ ധർമ്മങ്ങളെ ആചരിക്കുന്നു. അവർ തന്നെ ചിലപ്പോൾ അധർമ്മങ്ങളെ ആചരിക്കുന്നു. അവരുടെ ധർമ്മം പാപത്താൽ ഹനിക്കപ്പെട്ടുപോകുമോ? അതോ ധർമ്മം പാപത്തെ ഹനിക്കുമോ? സനൽകുമാരൻ പറഞ്ഞു :

൨൩. തസ്മിൻ സ്ഥിതോ വാ പുച്ഛയേം ഹി നിത്യം
ജ്ഞാനേന വിചാൻ പ്രതിഹന്തി സിദ്ധം
അഥാ f നൃഥാ പുണ്യ മുപൈതി ഭേഹീ
തഥാഗതം പാപ മുപൈതി സിദ്ധം.

അതിൽസ്ഥിതനായാൽത്തന്നെയും—പുണ്യവും അപുണ്യവും

ആയ കർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിച്ചാൽതന്നെ ജ്ഞാനം രണ്ടിനെയും യം—വിചാൻ—ജ്ഞാനം—ജ്ഞാനംകൊ ഹനിക്കുന്നു. ധർമ്മം ണ്ട പുണ്യത്തെയും അപുണ്യത്തെയും ഹ അധർമ്മത്തെ ഹനി നിച്ചുകളയും : ധൃതരാഷ്ട്ര! ധർമ്മം പാ പത്തെ ഹനിക്കുമോ, പാപത്താൽ ധർമ്മം ഹനിക്കപ്പെട്ടുമോ, എന്ന് അങ്ങു ചോദിക്കു

ന്നു. വാസ്തവം ഞാൻ പറയാം. ജ്ഞാനി, ജ്ഞാനംകൊണ്ടു ധർമ്മത്തെയും അധർമ്മത്തെയും, പുണ്യത്തെയും പാപത്തെയും, ഹനിക്കുന്നു. ഇതു സിദ്ധമാണ് : പ്രമാണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഇതു പ്രസിദ്ധമാണ്. ചില ദുഷ്ടാന്തങ്ങൾ പറയാം. “ഭിദ്യതേ ഹൃദയഗ്രന്ഥി” എന്നു ഭണ്ഡകം. “തഥാ വിചാൻ പുണ്യപാപേ വിധൂയനിരഞ്ജനഃ പരമം സാമ്യം ഉപൈതി” എന്നു ഭണ്ഡകം. “അശ്വ ഇവ രോമാണി വിധൂയ പാപം” എന്നു ചാന്ദോഗ്യം. “യഥൈ ധാംസി സമിദ്ധാഗ്നിഃ ബ്രഹ്മസാൽ കരുതേ f ജ്ഞാന” എന്നു ഗീത. ഇനി അവിചാറണക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുക. ഭേഹീ—ചെയ്യു പുണ്യങ്ങളെ അനുഭവിക്കട്ടെ : എന്നാൽ പുണ്യാന്തത്തിൽ വീണ്ടുംജനി കേണ്ടതായിവരും. ഇതും, ശ്രുതി, സ്മൃതി, പുരാണം, ഇതിഹാസം എന്നിവയിൽ പ്രസിദ്ധമാണ്.

൨൪. ഗതപാത്രം കർമ്മം ഭൂമിയിൽ സ്ഥിരം
ശുഭസ്യ പാപസ്യ സ ചാ ഫി കർമ്മം
ധർമ്മ പാപം പ്രണവീ ഹ വിചാൻ
ധർമ്മ ബലിയാ നിതി തസ്യ വിധി.

പുണ്യാപുണ്യ കർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന അവിചാൻ, പര
ലോകത്തെ പ്രാപിച്ചശേഷം, അന്ധിരമായ പുണ്യാപുണ്യ ഫല
ങ്ങളെ അനുഭവിക്കും. പുണ്യം സമ്പാദിക്കുന്ന സ്വർഗ്ഗവും അപു
ണ്യം സമ്പാദിക്കുന്ന നരകവും അവസാനമുള്ളവയാകയാൽ, അ
ന്ധിരങ്ങൾ തന്നെ. “അഥ യേന്യഥാ ഫതോ വിദി രന്യ രാജാ
നഃ തേ ക്ഷുദ്ധ ലോകാ ഭവന്തി” എന്നു ചാന്ദോഗ്യം. എന്നാ
ൽ—സ ച അവി—വിചാന്നാകട്ടെ ധർമ്മംകൊണ്ടു പാപത്തെ ന
ശിപ്പിക്കുന്നു. വിചാൻ അപുണ്യങ്ങളിൽ അപ്പപ്പോൾ പെ
ട്ടുപോകും. എങ്കിലും ധർമ്മത്തിന്റെ പ്രബലത നിമിത്തം പാപ
ത്തെ നശിപ്പിച്ച് മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ ശക്തനാകുന്നു എന്നു
അങ്ങ അറിഞ്ഞാലും.

൨൫. “എക്കാം ധർമ്മേ വിസ്തൃതാ ബലോ ബലവതാ മിവ
തേ ബ്രാഹ്മണാ ഇതഃ പ്രേത്യ സ്വഗ്ഗേ യാതി പ്രകാശതാം.

൨൬. എക്കാം ധർമ്മേ ച സ്തൃതാ തേക്കാംത ജ്ഞാന സാധനം
തേ ബ്രാഹ്മണാ ഇതോ മകാ സ്വഗ്ഗേ യാതി ത്രിവിഷ്ടാം.

സ്വഗ്ഗം എങ്ങനെയുള്ളവർ—മോക്ഷം എങ്ങനെയുള്ളവർ
എന്ന് കണ്ടുകൊണ്ട് ഞാൻ പ്രസ്താവിച്ചുകൊ
ള്ളട്ടെ. വിഷയ പരായണ നാരായണ ആർ
ധർമ്മം, സ്വഗ്ഗത്തെ—കർ ഉദ്യോഗി ഭോഗങ്ങളെക്കുറിച്ച് കേട്ട
ഫലപ്രദമായ അപര സമ്പാദിക്കുവാനായി ജ്യോതി
ത ധർമ്മം, ബ്രഹ്മത്തെ ജ്യോതി മതലായ കർമ്മങ്ങളിൽ പ്രസിപ
—സമ്പാദിക്കുന്നു. ത്തിയുള്ളവരും—ബലവാനായ രാജാവി
നെ ജയിച്ച അതി ബലവാനാകുവാൻ
കാഷ്ഠിക്കുന്ന രാജാവിനെപ്പോലെ സ്വഗ്ഗത്തെ ജയിച്ച് പരമസു
ഖത്തെ സമ്പാദിക്കുവാൻ കാഷ്ഠിക്കുന്നവരും—ആയ ഫലപ്രദ
ക്ഷകനാരായ ബ്രാഹ്മണർ—ഇതഃപ്രേത്യ :— ഇവിടെ മരിച്ചശേ
ഷം—ധർമ്മാഭിമാനത്തുക, സ്വഗ്ഗത്തിൽ ചെന്നുചേർന്ന്, ദേവത്വ
ത്തെ—പ്രകാശതയെ—പ്രാപിക്കുന്നു. എന്നാൽ വിഷയ കാഷ്ഠ
നശിച്ചവർ, അനിത്യങ്ങളായ ഫലങ്ങളെ സമ്പാദിക്കുന്നു. ജ്യോ
തിഷ്ഠോമാഭി ധർമ്മങ്ങളിൽ താല്പര്യമില്ലാത്ത ആർക്കെങ്കിലും, കർമ്മങ്ങളെ
കൊണ്ടു ശുദ്ധിയെ പ്രാപിച്ച ജ്ഞാനത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നു.
“പുണ്യേന പാപം വിനിഹത്യ പശ്യാൻ സ ജ്ഞായതേ
ജ്ഞാന വിഭീഷിതാത്മാ” ജ്ഞാനംസമ്പാദിക്കുന്നവർ ആത്മാവുകൊ
ണ്ട് പരമാത്മാവിനെ പ്രാപിക്കുന്നു. ആ ബ്രാഹ്മണർ ഇഹത്തിൽ
നിന്നു മകന്ദാരായി, ത്രിവിഷ്ടപമായ സ്വഗ്ഗത്തെ—പുണ്യനന്ദ
ത്തെ—ബ്രഹ്മത്തെ—പ്രാപിക്കുന്നു. ത്രിവിഷ്ടപമായ സ്വഗ്ഗം എ
ന്നതിനു, സത്വ രജ സമസ്ത കർമ്മ ജാഗ്രത് സ്വപ്ന സുഷുപ്തി കർമ്മ
ശരീര മാനസഭൈവികയങ്ങളും ഒഴിഞ്ഞ സ്വരൂപാ വിഷ്ടമായ
സ്ഥാനം എന്നു, ഇവിടെ, അർത്ഥമാകുന്നു.

൨൭. തസ്യ സമ്യക് സമാചാരം ആഹാര വേദ വിഭാഗ ജനാഃ
നൈനം മന്യേത ഭൂമിഷാ ബാഹ്യ മാഭ്യന്തരം ജനം.

ആത്മാവുകൊണ്ടു ആത്മാവിനെ പ്രാപിച്ചവരെ സംബന്ധ
ച്ച്—ബ്രഹ്മമയ്യെത്ത ആശ്രയിച്ച് സർവ്വകർമ്മങ്ങളെ സന്യസിച്ച്
വേദാന്ത ശുവണാഭി കാർമ്മങ്ങളിൽ നിരത
നാരായി സ്വമഹിമാവിൽ വ്യവസ്ഥിതനാ
രായ പരമഹംസ പരമാചാര്യന്മാരെ സം
ബന്ധിച്ച്—വിചാന്നാരസംബന്ധി
ച്ച്—വിചാന്നാരസംബന്ധിച്ച് എന്നു പറഞ്ഞാൽ യഥാർത്ഥമാ
യ വിചാന്നാരസംബന്ധിച്ച്—എതാനും കാർമ്മങ്ങളെ ഇതിനു
കീഴ്ചു എതാനും പദ്ധതികളിൽ ഞാൻ പ്രസ്താവിക്കട്ടെ. അങ്ങനെ
ഉള്ള മനുഷ്യർ ആചാര വിശിഷ്ടന്മാരാണെന്നു ദൈവജ്ഞന്മാർ പ
റയുന്നു. എന്നാൽ ആ മനുഷ്യർ വിശിഷ്ട നാരാണെന്നു അടുത്ത
വരാകട്ടെ അകന്നവരാകട്ടെ അറിയുന്നില്ല. ആ വിരക്തന്മാർ
സമ്യക് സമാചാരത്തെ—യജ്ഞാദികർമ്മങ്ങളെ—അനുഷ്ഠിക്കേണ്ട
താണെന്നു വേദവിജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു. അങ്ങനെ ഉപദേശിക്കു
ന്ന ഉപദേഷ്ടാകന്മാർ ഉൽകൃഷ്ടന്മാരല്ല. ആ ഉപദേഷ്ടാകന്മാർ
അധ്യാത്മകാർമ്മങ്ങളെക്കുറിച്ച് ചിന്തയുള്ളവർ തന്നെ : എങ്കിലും
പുത്ര മിത്ര കളത്രാദികളായ ബാഹ്യ കാർമ്മങ്ങൾക്കു പ്രാധാന്യം ന
ല്ക്കുന്നവരാകുന്നു.

൨൮. യത്ര മന്യേത ഭൂമിഷാ പ്രാപ്തീവ തുണോദകം
അന്നപാനം ച ബ്രാഹ്മണഃ തത് ജീവേൽ നാനം—
സമാചരേൽ.

യഥാർത്ഥമനുഷ്ഠനായ ബ്രാഹ്മണൻ യത്രദേശം—ഓര രാക്ഷ
സ പിഡ ചിന്ത ഭേദത്തിൽ—വർക്കുകാലത്തിൽ പുല്ലും വെള്ള
വും എന്നപോലെ അന്ന പാനാദികൾ സുഖമായ ഭോഗത്തിൽ—
ഉപജീവിക്കണം. അല്ലാതെ അന്നപാനാദി രഹിതമായ ഭോഗ
ത്തിൽ താങ്ങിച്ച്, ദേഹയാത്രയെക്കുറിച്ച് ക്ലേശിക്കുവാൻ ഇടയാ
കരുത്.

൨൯. യത്രാ കമയമാനസ്യ പ്രയച്ഛ തൃതിവം ഭയം
അതിരിക ഭിവാ ഫർവ്വ സ ശ്രേയാ നേതരോ ജനഃ

ആ മനുഷ്യൻ വേണ്ടതിൽ കവിഞ്ഞ് ചെയ്യുന്നവനെപ്പോലെ
യും, ജഡനെ പോലെയും, പിശാചനെപ്പോലെയും, മൗനം പു
ണ്ഡ്രം, സഞ്ചരിക്കുന്ന പരമാചാര്യനായ തനിക്ക്—അമംഗലമായ
അവമാനത്തെ ആചരിക്കുന്നവരെ മാത്രം, സഖാകളായി വരിക്കു
ന്നു. പരമാചാര്യനെ ഒരു സാധാരണനെ പോലെ മാത്രം മാ
നിക്കുക എന്നത്, ആചാര്യനെ സംബന്ധിച്ച് അവമാനത്തെ ആ
ചരിക്കുകയാണ്. എന്നാൽ യഥാർത്ഥനായ ആചാര്യൻ അല്ലെ
ങ്കിൽ ബ്രാഹ്മണൻ അങ്ങനെ അവമാനപ്പെടുവാൻ കാഷ്ഠിക്കു
ന്നു : അതിപ്രശംസയെ കാഷ്ഠിക്കുന്നില്ല. “സജ്ജാനാ പരാം
ഹാസിം യോഗേഷഃ കരുതേ യതഃ ജനേനാവമതോ യോഗീ
യോഗസിദ്ധിം ച വിദന്തി” എന്നു വിഷ്ണുപുരാണം.

൩൦. യോ വാ കമയ മാനസ്യ ബ്രാഹ്മണഃ നാനസംജാതേൽ
ബ്രഹ്മസം നോപഹന്യാ ലോക ജനം സജതം സതാം

വിരക്തന്റെ ആത്മാവിനെ തവിട്ടിപ്പിക്കാതെയും—വിരക്തന്റെ ഇഷ്ടസ്വപ്നം—ബ്രഹ്മനിക്കു സാധനഭൂതമായ ചേല, തോൽ, കിഴ, പുസ്തകം മുതലായവയെ അപഹരിക്കാതെയും—ഇരിക്കുന്ന ആളിന്റെ അന്നം—വിരക്തൻ ഭക്ഷിക്കാവുന്നതാകുന്നു. “രത്നമേമാലികം നാസ്ത്രയോഗിന സ്തപം പ്രചക്ഷതേ കശ വല്ലഭ ചേലാലുഃ ബ്രഹ്മസാ യോഗിനോ വിദുഃ”

൩൧. നിത്യ മജ്ഞാതചതു മ ഇതി മന്യേത ബ്രാഹ്മണഃ ജ്ഞാനീനാം തു വസൻ മധ്യേ നൈവ വിന്ദേത കിഞ്ചന

അജ്ഞാത ചതുയാൺ തനിക്കു വിധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് എന്തെന്നു ബ്രാഹ്മണൻ—ബ്രഹ്മവിത്തു—അറിയുന്നു. ബ്രാഹ്മണന്റെ ചതുയെ, കൂടെതാമസിക്കുന്ന ജ്ഞാതികൾ—പുത്ര മിത്ര കളത്രങ്ങൾ—തന്നെയും അറിയരുത്. “കടുംബം പുത്രഭാരം ശ്വ വേദാംഗാ നി ച സർവശഃ യജ്ഞം യജ്ഞോപവീതം ച തൃശ്വപഃ ശൃദ്ധ ശ്വരേ ഏനിഃ” ൩൨-ാം പദ്യത്തെ ഇങ്ങനെയും വ്യാഖ്യാനിക്കാം അജ്ഞാതത്തിൽ നിഷ്ഠയോടു കൂടിയവൻ ബ്രാഹ്മണനാകുന്നു. ചക്ഷുരാദികളായ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു അഗോചരനായ വങ്കൽ, സമാധി ലക്ഷണമായ നിഷ്ഠയുള്ളവൻ ബ്രാഹ്മണനാകുന്നു. “യ ചക്ഷുഷാ ന പശ്യതി യേന ചക്ഷുഷി പശ്യതി” എന്നു കേണം. എന്റെ കണ്ണു, എന്റെ പുത്രൻ എന്നു ജ്ഞാതികളെക്കുറിച്ചോ—ഞാൻ ബ്രാഹ്മണനാണ്, ഇത് എനിക്കു പ്രിയമാണ് എന്നു തന്നെക്കുറിച്ചുതന്നെയോ—ബ്രാഹ്മണൻ ഭേദബുദ്ധി പാടില്ലാത്തതാകുന്നു. ജ്ഞാതികളായ ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ മധ്യത്തിൽ വസിച്ചാലും, ബ്രാഹ്മണന്റെ നിഷ്ഠ അജ്ഞാതനിൽ ആയിരിക്കണം.

൩൨. കോപ്യേവ മന്തരാത്മാനാം ബ്രാഹ്മണോ മനുരഹതി നിർലിംഗ മചലം ശുദ്ധം സർവ്വ ചന്ദ്രപ വിവർജ്ജിതം

നിർലിംഗൻ—ഉഷാപോഹങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഗ്രഹിക്കപ്പെടാത്തവൻ—സമുലസ്യുക്തവിവർജ്ജിതൻ—അചലൻ—ശുദ്ധൻ—സർവ്വ ചന്ദ്രപവിവർജ്ജിതൻ—ആയ അന്തരാത്മാവിനെ—മനസ്സും—അറിയുവാൻ വേറെ ഏതു ബ്രാഹ്മണനാണ്? മുകളിൽ വിവരിക്കപ്പെട്ട പ്രകാരമുള്ള ബ്രാഹ്മണൻ മാത്രം അറിയും.

൩൩. യോ f ന്യമാ സന്ത മാത്മാനാം അന്യമാ പ്രതിപദ്യതേ കില തേന ന കൃതം പാപം ചോരേണ fത്മാപഹാരിണഃ

അന്യമാ സന്നായ ആത്മാവിനെ, ശുദ്ധവും സർവ്വ ചന്ദ്രപ വിവർജ്ജിത വും ആയ സ്വമായ ആത്മാവിനെ—കർമ്മ, ഭോക്താ സുഖി, ദുഃഖി, എന്നിങ്ങനെ ഭേദാത്മകമായ ആത്മാവോടുകൂടെ പ്രാപിക്കുന്നവൻ,—ഉപാസിക്കുന്ന അവിഭാഗൻ, മുഖൻ—ആത്മാവിന്റെ യഥാർത്ഥ ഗുണങ്ങളെ അപഹരിക്കുന്നവനാകയാൽ—ആത്മാപഹാരിയായ ചോരൻ തന്നെ. ഇവൻ ചെയ്യാത്ത പാപകരമായ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാത്ത പാപകരമാണ്. “ബ്രാഹ്മണ്യം പ്രാപ്യ ലോകേ fസ്തിൻ ന മുകോ ബഹു” “ബ്രാഹ്മണ്യം പ്രാപ്യ ലോകേ fസ്തിൻ ന മുകോ ബഹു ധിരോ ഭവേൽ നാ f പക്വമാതി സംസാരാൽ സ ഖലു ബ്രഹ്മ ഘാതകഃ” ഭേദഹേതുമുള്ള ആത്മഭാവത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച്, ഘാതകൻ ഭേദഹേതുമുള്ള ആത്മഭാവത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച്, വാക്കുകൾക്കു അഗോചരനായ അജ്ഞാതനിൽ വർത്തിക്കുക മാത്രമാണ്, സാർവ്വകമായത്.

൩൪. അശ്രാന്ത സ്വാ മനാഭാതാ സജ്ഞോ നിരപദവഃ ശിഷ്ടോ ന ശിഷ്ടവ സ്വാൽ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവിൽ കവിഃ

ബ്രാഹ്മണൻ അശ്രാന്തനാകുന്നു : അനാഭാതാവാകുന്നു. ഭേദം ഇന്ദ്രിയം മുതലായവയെ ആത്മഭാവേന ഘനീകൃതവനാകുന്നു : നിരപദവനാകുന്നു : ക്രോധം, ഹർഷം, ലോഭം, മോഹം മുതലായി ഏകാഗ്രതയ്ക്ക് വിഷാതം വരുത്തുന്ന ഉപദ്രവങ്ങളെ കഴിഞ്ഞവനാകുന്നു : സജ്ഞനാകുന്നു : ശിഷ്ടനെങ്കിലും അശിഷ്ടനെപ്പോലെ കാണപ്പെടുന്നവനാകുന്നു : ബ്രാഹ്മണൻ ബ്രഹ്മവിത്തും കവിയും ആകുന്നു.

൩൫. യേയഥാ വാന്ത മശ്നന്തി ബാലാ നിത്യ മഭൂതയേ ഏവം തേ വാന്ത മശ്നന്തി സ്വ വീര്യേ സ്ത്യാപഭോ ജനാൽ

ബാലന്മാർ അല്ലെങ്കിൽ നായ്ക്കർ—മട്ടിച്ചിതിനെ സ്വയം ഭക്ഷിക്കാറുണ്ട്. “മൃശോ ബാല ഇതി പ്രോക്ത ശ്വാ ച ബാല ഇതി സ്തൂതഃ” അതുപോലെ സ്വമഹിമയെ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്ത് നടന്ന്, ബ്രഹ്മവിത്തുകാളനു സ്വയം അഭിമാനിക്കുന്നവർ—സ്വവീര്യത്തെത്തന്നെ ഭക്ഷിക്കുന്നതിനാൽ മട്ടിച്ചിതിനെ തിന്നുന്ന നായ്ക്കർക്ക് സമന്വാരാണ്. ഇത് അഭൂതിക്ക്—അനാത്മത്തിന്—കാരണമാകുന്നു.

൩൬. അനാശ്വാ മാനുഷേ വിന്തേ ആശ്വാ വേദേക്ഷേ യേ ചിജാഃ തേദുർദ്ധാ ഏപ്രകമ്പ്യാ വിദ്വാ ത്താൻ ബ്രാഹ്മണ സുന്ദരം

യോഗി, പ്രശസ്തൻ തന്നെ : ലോകത്തിന്റെ ധനം സംബന്ധിച്ച് ഒരിടത്തായ അനാശ്വന്മാരും എന്നാൽ വേദങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന അഹിംസ, സത്യം, ആത്മേയം, പരിഗ്രഹം, ബ്രഹ്മചര്യം, സമാധി എന്നിവയിൽ ആശ്വന്മാരും ആയ ബ്രാഹ്മണർ—ദുർദ്ധാകന്മാരും ഏപ്രകമ്പ്യന്മാരും—ബ്രഹ്മസ്വരൂപത്തെ അറിയുന്നവർ തന്നെ.

൩൭. സർവ്വൻ, സവിഷ്ടതോ ഭവേൻ വിദ്വാ മൃ ഇഹ കശ്ചന, ന സമാനോ ബ്രാഹ്മണസ്യ യസ്മിൻ പ്രയതതേ സ്വയം

സർവ്വജ്ഞങ്ങളും നിറുഹിച്ച ഭവേന്മാരെക്കുറിച്ച് ജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കുന്നവരുണ്ട്. എന്നാൽ അവർ ബ്രാഹ്മണരോട്—ബ്രഹ്മജ്ഞനോട്—സമാനന്മാരല്ല. ഫലത്തെ കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്—“ഇഹ മഗന്തേ ഇഹ മിത്രായ” എന്നിങ്ങനെ കാരോ ഭവേന്മാരെ ഉദ്ദേശിച്ച് യജിക്കുന്നവർ, എത്രയോ ക്ലേശങ്ങൾ വഹിക്കേണ്ടിവരുന്നു.

൩൮. യ മപ്രയതമാനം തു മാനയന്തി സ മാനിതഃ ന മാന്യമനോ മന്യേത നാവമാനേ വിസജാരേൽ അപ്രയതമനനായ—മനപ്രയത്തിൽ വർത്തിക്കുന്ന—ഒരുവ

നെ ബ്രഹ്മവിത്തന്ന വിചാരം പുകിപ്പിക്കുക. എന്നാൽ അ
തന്നെ പുകിപ്പിച്ചവൻ മാനുമാനനാകുന്നില്ല—അഹംകരി
ക്കുന്നില്ല. ആ മനുഷ്യൻ കേവലം ജഡനാണെന്നു അപമാനി
ക്കപ്പെട്ടാൽ തന്നെയും, അന്തരമില്ല.

ന. ലോക സ്വഭാവ വൃത്തി ഹി നിമേക്കോ നേക്കവൽ—
സഭാ
വിചാരം മാനയന്തി ഹ ഇതി മന്യേത മാനിതഃ

ര. അധർമ്മവിട്ടുകൊടുത്ത ലോക ശാസ്ത്ര വിവർജിതഃ
ന മാനു മാനയിഷ്യന്തി ഇതി മന്യേ മാനിതഃ

വിചാരം വേദവിത്തിനെ മാനിക്കുന്നു: അതു അവർക്ക്
നിമേക്കവും ഉന്മേക്കവും പോലെ സ്വഭാവവൃത്തി ആകുന്നു. മാ
നിക്കപ്പെടുന്ന വേദവിത്തിന് ഇത് അറിയുന്നു: ആയതിനാൽ മാ
നിക്കപ്പെടുന്ന വേദവിത്തിന് അഹംകരിക്കുന്നില്ല. അതുപോലെ
തന്നെ അപമാനമെന്ന വിചാരം—മുഖം, അധർമ്മ പരായ
ണൻ, ലോകശാസ്ത്രവിവർജിതൻ—മാനാർത്ഥത്തെ മാനിക്ക
ുന്നില്ല എന്നും, ഇത് അവിചാരമെന്ന സ്വഭാവമാണെന്നും അറി
യുന്നു.

ര. ന വൈ മന ശ്ച മൌനം ച സഹിതൗ വസത-
സ്സഭാ
അയം മാനസ്യ വിഷയോ ഹൃസൗ മൌനസ്യ ത-
ലിദഃ

മാനവും മൌനവും ഇണങ്ങി ഒരിക്കലും കരമിച്ച് നില്ക്ക
ുന്നതല്ല. ഇഹലോകം മാനത്തെക്കരുതുന്നവർക്കും പരലോകം
മൌനത്തെ വരിക്കുന്നവർക്കും ഉജ്ജ്വലമാകുന്നു.
മാനവും മൌനവും ഹി “മാനാൽ സാസാരപ്രാപ്തിഃ മൌനാൽ
ന്ന ഫലമേവ നൽ ബ്രഹ്മപ്രാപ്തിഃ” “അന്നാംഗനാഭി ഭോഗേ
കുന്നു. ഭുജം മാനഃ ഇതി സ്മൃതഃ” അന്നം
അംഗന ഇത്യാദി ഭോഗങ്ങളിൽ ഭോഗ
ത്തെ മാനമെന്നും. ബ്രഹ്മാനന്ദ സുഖപ്രാപ്തിക്കു ഹേതുവായതിനെ
മൌനമെന്നും പറയുന്നു.

ര. ശ്രീർ ഹി മാനാൽ സംവാസാൽ സാ ചാപി പരി-
പന്നിന
ബ്രാഹ്മി സുദർശനാ ശ്രീർ പ്രജ്ഞാഹിനേന ക്ഷത്രിയ

ഭോ ക്ഷത്രിയ! ധൃതരാഷ്ട്ര! ഈ ലോകത്തിൽ മാനം നില്ക്കുന്ന
തു ശ്ലൈശ്മ്യത്തിൽ—പശു ഗൃഹ രത്നവിഭവങ്ങളിൽ—ആകുന്നു.
ലൗകികമായ വിഭവം ശ്രേയോമാഗ്ധ്യത്തിന് വിപരീതമാണെ
ങ്കിലും, അതു മാനിക്കപ്പെടുപോരുന്നു; ബ്രാഹ്മശ്രീയെ—ബ്രഹ്മ
ശാസ്ത്രത്തെ—പ്രജ്ഞാഹിനൻ സമ്പാദിക്കുന്നില്ല.

ര. ചാരാണി സമൃക് പ്രവരണി സന്തോ
ബഹു പ്രകാരാണി ദരാചരാണി
സത്യാർത്ഥവേ ശ്രീർ മമ ശൗച വിദ്യാ
കണ്മാന മോഹ പ്രതിബന്ധകാനി

ബ്രഹ്മശാസ്ത്രത്തിലേക്കു പ്രവേശമാരങ്ങൾ പലതാകുന്നു.
ശ്ലൈശ്മ്യമായ ആ ചാരങ്ങൾ ഇവ
പ്രജ്ഞാ ബ്രഹ്മത്തിലേക്കു ചാരങ്ങൾ.
യത്ര. സത്യം (യഥാർത്ഥ ഭാഷണം) ഭൂ
തരിതഃ ആർജവം (അക്ഷിപത); ശ്ര
(അകാലകരണത്തിൽ ലജ്ജ); മമം (അ
ന്തഃകരണോപരതി); ശൗചം (കല്പമെപ്രകാരം); വിദ്യ (ബ്ര
ഹ്മവിദ്യ); ഈ ആറു ചാരങ്ങൾ മാനത്തെയും മോഹത്തെയും ന
ശ്ചയിക്കുന്നു.

ധൃതരാഷ്ട്രർ പറഞ്ഞു:—

ര. “കണ്യൈക മൌനഃ കതര ന്ന മൌനം
പ്രബുദ്ധി വിച നിഫ മൌനഭാവം
മൌനേന വിചാ നപയാതി മൌനം
കഥം മനേ മൌന മിഹാ ചരന്തി”

“ഭോ സനൽകമര! മൌനം വിധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് ആകാ
ണ്? ഹേ വിചാർ! മൌനം മാനം എന്ന രണ്ടിൽ മൌനം എന്ന
തിന്റെ സ്വഭാവം എന്തു? മൌനത്തെ ആശ്രയിച്ച് വിചാർ മൌ
നത്തെ—ബ്രഹ്മത്തെ—പ്രാപിക്കുമോ? അതോ ബ്രഹ്മത്തെ പ്രാ
പിക്കുന്നതിനു മാഗ്ധ്യം വേറൊന്നോ? മൌനം ഈ ലോകത്തിൽ
ആചരിക്കപ്പെടേണ്ടത് എങ്ങനെ?

സനത് സുജാതൻ പറഞ്ഞു:—

ര. യതോ ന വേദാ മനസാ സഹൈനം
അനുപ്രവിശ്യന്തി തതോഽഥ മൌനം
യത്രോസ്ഥിതോ വേദശബ്ദ സുമാർയം
സ തപയതേപന വിഭാതി രാജൻ

മനസാ സഹ—എത്രതന്നെ ഏകാഗ്രമായ മനസ്സോടുകൂടെ
വേദങ്ങളെ അഭ്യസിച്ചാൽ തന്നെയും—ഏതും—ഇവനെ—പര
മാത്മാവിനെ—കരവൻ പ്രാപിക്കുന്നതല്ല. ആയതിനാൽ ഇ
വൻ—പരമാത്മാവിനു—മൌനം എന്നു നാമമായി. “യതോ
വാചോ നിവർത്തന്തേ അപ്രാപ്യമനസാ സഹ” എന്നു തൈത്തരീ
യം. തതഃ—ആയതിനാൽ—പരമാത്മാവ് വാക്കുകൾക്ക് അ
ഗോചരമാകുന്നു. അയം—പരമാത്മാവ്—വേദശബ്ദം എവിടെ
നിന്നുണ്ടായോ അതാകുന്നു. ആ പരമാത്മാവു തന്മയത്വേന—സ്വ
ഭൂതാതിസ്സ്പ് കൊണ്ട്—പ്രകാശിക്കുകയും നമ്മെ പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും
ചെയ്യുന്നു. ബ്രഹ്മത്തെ കാണുന്നതു ബ്രഹ്മത്താൽ പ്രകാശിക്കപ്പെട്ട
ന്നവർ മാത്രമാണ്. ബ്രഹ്മം ജ്യോതിർമയനാണ് എന്ന്
അനേകം വിധികളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. “അന്തർഹാരേ ജ്യോതിർ
മയോഹി തുദ്ഭാവം പശ്യന്തി യതയഃ ക്ഷിണഭോക്താഃ” എന്നു മ
ണ്ഡകം. “ജ്യോതിർഭാമധി തജ്ജ്യോതിഃ തമസഃപരമുച്യതേ”

എന്നു ധീര. [മുകളിൽ അഞ്ചു ചോദ്യങ്ങളാണ് ധൃതരാഷ്ട്രർ ചോദിക്കുന്നത്. അവയിൽ ആദ്യത്തെ നാലു ചോദ്യങ്ങൾക്കു മറുപടി ഈ രണ്ടാം പദ്യത്തിന്റെ പ്രഥമാർദ്ധത്തിൽ ഉണ്ട് എന്നു അഭിപ്രായമുളവരുണ്ട്. മറുപടിയുടെ ചുരുക്കം ഇങ്ങനെയാണ്. പ്രാപിക്കാത്തതിനെ പ്രാപിക്കുകയാണ് മനസ്സിന്റെ ധർമ്മം. മെന്റനും എന്നു പറഞ്ഞാൽ ജിഹ്വയെ നിയമനം ചെയ്യുക എന്നു മാത്രമല്ല. അഞ്ചു ഇന്ദ്രിയങ്ങളെയും മനസ്സിനേയും നിയമനം ചെയ്യുക എന്നും ആകുന്നു. അങ്ങനെ നിയമനം ചെയ്യുന്നവൻ ബാഹ്യ ലോകത്തെയോ ആഭ്യന്തര ലോകത്തെയോ കാണാതാകയും പരമാവസ്ഥയിൽ സഞ്ചരിക്കുകയും ചെയ്യും.]

ധൃതരാഷ്ട്രർ പറഞ്ഞു:

൩. ഔചോ യജ്ഞം കൃഷീതേ യന്മാ മവേദം ച യോ ഭിഷജഃ പാപാഹി കർവൻ പാപേന ലിച്യതേ ന സ ലിച്യതേ.

ഓ! സനാതകുമാര! വേദങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഒരുവൻ ബ്രഹ്മത്തെ പ്രാപിക്കുക ഇല്ല; എന്നു അങ്ങു പറയുന്നു. എന്നാൽ വേദങ്ങൾ പരമോൽ കൃഷ്ടങ്ങളാണെന്നാണ്. ഞാൻ കേട്ടിരിക്കുന്നത്. ആയതിനാൽ വേദസ്വഭാവത്തെക്കുറിച്ചു ഞാൻ ഒന്നു ചോദിച്ചുകൊള്ളട്ടെയോ? ഔക്, യജുസ്, സാമം. എന്ന വേദങ്ങളെ പഠിച്ചവൻ, പാപം ചെയ്താൽ പാപങ്ങളാൽ ലേപനം ചെയ്യപ്പെടുമോ?

സനാത സുജാതൻ പറഞ്ഞു:—

൪. നൈനം സാമാ നൃചോ വാചി യജ്ഞി ച വിചക്ഷണത്രായതെ കർമ്മണാ പാപാൽ ന തേ മിഥ്യാ ബ്രവീമ്യഹം.

പാപങ്ങളെ ചെയ്യുശേഷം ഔക് യജുസ് സാമങ്ങളെ അഭ്യസിച്ചതുകൊണ്ട്, ഒരുവൻ പാപങ്ങളിൽനിന്ന് രക്ഷിക്കപ്പെടുക ഇല്ല. ഓ വിചാൻ! ധൃതരാഷ്ട്ര! ഞാൻ പറയുന്നതു മിഥ്യാ വചനം അല്ല. അങ്ങ് ഇതിനെ വിശ്വസിക്കണം.

൫. “ന ഹന്ദാംസി വൃജിനാൽ താരയന്തി മായാവിനം മായയാ വഞ്ചമാനം നീഡം ശകന്താ ഇവ ജാതപക്ഷാ ഹന്ദാംസ്തേനം പ്രജഹന്ത്യന്തകാലേ”

വഞ്ചനകൊണ്ടു ജീവിക്കുന്ന വഞ്ചകനെ പാപത്തിൽനിന്നു വേദവാക്യങ്ങൾ രക്ഷിക്കുക ഇല്ല. ചിറകു മുളച്ചു പറവകൾ കൂട്ടവിട്ടു പറന്നുപോകുന്നതുപോലെ — ഹന്ദസ്സുകൾ—വേദവാക്യങ്ങൾ—മരിക്കാറായ മനുഷ്യനെ ഉപേക്ഷിച്ചു, മാറും.

ധൃതരാഷ്ട്രർ പറഞ്ഞു:—

൬. ന ചേ ഭേദാ വേദവിദം ത്രാതും ശക്താ വിചക്ഷണഃ അഥ കന്ധാൽ പ്രലാഭോഽയം ബ്രാഹ്മണാനാം സനാതനഃ

ഓ വിചക്ഷണ! വേദവിജ്ഞാനം രക്ഷിക്കുവാൻ വേദങ്ങൾ മതിയാകയില്ല എന്നാണ് എങ്കിൽ വേദജ്ഞാനം മോക്ഷകാരണമാണെന്നു ഈ ബ്രാഹ്മണോപദേശം ചന്ദ്രേന്ദ്രന്തർക്ക തന്നെ എങ്ങനെ ഉണ്ടായി?

സനാതകുമാരൻ പറഞ്ഞു:—

൭. തസ്യൈവ നാമാഭി വിശേഷരൂപൈരിദം ജഗൽ ഭാതി മഹാനഭാവനിമിശ്ശ സമ്യക് പ്രവർത്തി വേദാസു ഭിശ്വപ വൈരൂപ്യ മഭാഹരനി.

൮. ത ഭർമ്മ മകുടം തപ ഏത ഭിജ്യാ താഭ്യാ മസൗ പുണ്യ മൂപൈതി വിചാൻ പുണ്യേന പാപം വിനിഹത്യ പശ്യാൽ സ ജായതേ ജ്ഞാന വിഭീഷിതാരമാ.

൯. ജ്ഞാനേന ചാരമാന മൂപൈതി വിചാൻ ന ചാന്യഥാ വസ്ത്രഫലാനുകാക്ഷീ തന്മീൻ കൃതം തൽ പരിഗൃഹ്യ സപ്തം അമൃത ഭംഭേ പുനരേതി മാഗ്ഗം.

൧൦. അന്മീൻ ലോകേ തപ സൂക്ഷ്മ ഫല മന്യത്ര ഭജ്യതേ ബ്രാഹ്മണാനാം തപസ് വൃദ്ധം അന്യേ കാം താവ

ഭേവ തൽ

ഓ മഹാനഭവ! തസ്യൈവ—ആ പരമാത്മാവിന്റെ—മായാകല്പിതങ്ങളായ നാമാഭി വിശേഷ രൂപങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഈ

ജഗത്തു വ്യക്തമാകുന്നു. നാമാഭി വിശേഷ വേദാധ്യയനത്തിൽ രൂപങ്ങളെക്കൊണ്ട് ജഗത്തു ഭേദിച്ചു. ഞന്റെ സാർവ്വത്രികത്വം പരമാത്മാവ് ജഗത്തിൽനിന്നു ഭിന്നവും ആകുന്നു. വേദങ്ങൾ തന്നെയും പരമാത്മാവ്, ജഗത്തിൽനിന്നു ഭിന്നമാണെന്നും പരമാത്മാവിന്റെ സ്വഭാവം—സമ്യക്രൂപം—എന്താണെന്നും പറയുന്നുണ്ട്. “ഇത്രോ മായാഭി പുരുരൂപ ഈയതേ” ഇത്രൻ മായകളെക്കൊണ്ടു നാനാത്വത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു എന്നു ജഗത്തിനെക്കുറിച്ചും, “തേഭേതൽ ബ്രഹ്മാപ്യർവ്വ മനപര മനന്തര മബാഹ്യ മയ മാത്മാ” എന്നു ബ്രഹ്മത്തെക്കുറിച്ചും; വേദങ്ങൾ പറയുന്നു. “ഭേദ വാവ ബ്രഹ്മേണോ രൂപേ മൂർത്തം ചൈവാപ്യർവ്വ മയ ച” എന്നു ജഗദ്ഭൂതത്തെയും ബ്രഹ്മഭാവത്തെയും വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു. “നേതി നേതി” എന്ന സമ്യക് രൂപത്തെയും ബ്രഹ്മഭാവത്തെയും വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു. “യത്ര നാനൃത് പശ്യതിനാനൃത് ശ്രുണോതിനാനൃത് വിജാനാതി സ ഭൂമാ” എന്നു ഹാന്ദാംഗം പറയുന്നു.

പ്രത്യസ്ത മിതമഭേദം യൽ സത്താ മാത്ര മഗോചരം മനസാം ആത്മസംവേദം ത ജ്ഞാനം ബ്രഹ്മസംജ്ഞിതം ത ച വിഷ്ണോഃ പരം രൂപം അരൂപാഖ്യ മനന്തരം ത ഭിശ്വപരൂപ വൈരൂപ്യ ലക്ഷണം പര മാത്മനഃ.

ഇങ്ങനെയാണ് വിശ്വത്തിന്റെ വൈരൂപ്യത്തെക്കുറിച്ചു—വിശ്വം, ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നു ഭിന്ന രൂപമാണെന്നുള്ളതിനെക്കുറിച്ചു—വിഷ്ണുപുരാണത്തിൽ പരാശരൻ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നത് ത ഭർമ്മമകുടം—വിശ്വരൂപവും ബ്രഹ്മരൂപവും ഭിന്നങ്ങളാണെന്നു മുകളിൽ പറയപ്പെട്ടു: തപസ്, ഇച്ഛ മുതലായവയെക്കൊണ്ടു ഈ പ്രയോജനത്തെ ഇനിപ്പറയാം. താഭ്യാം—അവയെക്കൊണ്ടു

ങ്—അസൗ വിചാൻ—ഈ വിചാൻ—ഈശ്വരനെ ഉദ്ദേശിച്ച് കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്ത്, പുണ്യത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. ആ പുണ്യം കൊണ്ടു പാപത്തെ നശിപ്പിച്ച് പശ്ചാൽ—അടുത്തജന്മത്തിൽ—സകല കല്പങ്ങളും ഒഴിഞ്ഞ ജ്ഞാന വിഭീപിതാ തമാവായി—ആ നന്മ പുണ്യമായ ബ്രഹ്മസ്വരൂപനായി—ജനിക്കുന്നു. വിചാൻ ജ്ഞാനംകൊണ്ടു ആത്മാവിനെ പ്രാപിക്കുന്നു—അന്യമാന—വിചാൻ കർമ്മങ്ങളെകൊണ്ടു ശുദ്ധനാകേണ്ടതില്ല. എന്നാൽ—അവിചാൻ—വസ്ത്രഫലാനുകാംക്ഷി—ഇന്ദ്രിയങ്ങളെകൊണ്ടു കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്ത് സ്വസ്തമുതലായ ഫലങ്ങളെ കാംക്ഷിക്കുന്നവൻ—ഈ ലോകത്തിൽ കൃതമായ സർവ്വ കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലങ്ങളെ, പുണ്യത്തിന്റെ രൂപത്തിൽ പരലോകത്തിൽ അനുഭവിക്കുകയും വീണ്ടും അതേ ചരിത്രംതന്നെ തുടരുന്നവനായി പിറക്കുകയും, ചെയ്യുന്നു. “തന്മിൻ യാവൽ സംപാത മുക്തിതപാ f മൈതം ഏവ അധ്വാനം പുനർ നിവർത്തന്തേ” എന്ന ചാരോഗ്യം. ഈ ലോകത്തിൽ തപ്യമായ തപസ്സിന്റെ ഫലം അന്യത്ര ഭുജിക്കപ്പെടുന്നു. ഇതു സർവ്വാർക്കും യോജിക്കുന്ന സാമാന്യവിധിയാണ്. എന്നാൽ ബ്രാഹ്മണരെ—ബ്രഹ്മജ്ഞാനന്മാരെ—സംബന്ധിച്ചു ഒരു വിശേഷം പ്രസ്താവിക്കുവാനുണ്ട്. അവരുടെ തപസ്സ്—തപസ്സിനെക്കുറിച്ച് ഫലത്തെ—സമൃദ്ധമായ ഫലത്തെ—ഭാനംചെയ്യുന്നു. അന്യന്മാർക്ക്—ആത്മവിജ്ഞാനമായ വൈഷ്ണവികന്മാർക്ക്—തപഃഫലം സമൃദ്ധമാകുന്നില്ല. അവർ അവരുടെ തപസ്സിനു യോജിച്ച ഫലത്തെ അനുഭവിക്കുന്നു.

ധൃതരാഷ്ട്രർ പറഞ്ഞു :—

൧൧. കഥം സമൃദ്ധ മത്സ്യർക്കും തപോ വേരി കേവലം സനൽസുജാത തത് ബൃഹി കഥം വിദ്യാമഹം പ്രഭോ !

സനൽസുജാത ! തപസ്സു ചിലപ്പോൾ സമൃദ്ധമാകുമെന്നും അല്പത്തപ്പോൾ അതിനുജ്ഞ ഫലത്തെ മാത്രം ഭാനം ചെയ്യുമെന്നും അങ്ങു പറയുന്നു. അതെങ്ങനെ ?

സനൽസുജാതൻ പറഞ്ഞു :—

൧൨. നിഷ്കന്തം തപസ്വേതൽ കേവലം പരിചക്ഷതേ ഏതൽ സമൃദ്ധ മത്സ്യർക്കും തപോ വേരി നാ f നൃമാ

൧൩. തപോ മൃഗ മിമം സർവ്വം യന്മാം ഭ്രമതി ക്ഷത്രിയ തപസാ വേദ വിചാൻസഃ പരം തപഃമുത മാപ്സയഃ

നിഷ്കന്തമായ തപസ്സ്—കാമം ക്രോധം മുതലായവ അകന്ന തപസ്സ്—എന്നതു കേവലമാണ്—ബീജരൂപമാണ്. കേവലം എന്നാൽ ബീജം എന്നു അർത്ഥമുണ്ടു്. “ഗുണസാമ്യോ സ്ഥിതം തത്പാപം കേവല്യ ബീജമാകം. വലം തപിതി കല്യതേ കേവലാ മേത ഏതേ തം ജഗൽ സ ഭസാത്മകം” ബീജരൂപമായ തപസ്സ് വളരമെന്നുള്ളതിനാൽ വളിക്കും. എന്നാൽ സകലമായ തപസ്സ് വളിക്കുകയില്ല; അതിനുജ്ഞ ഫലത്തെ മാത്രം ഭാനം ചെയ്യും. ക്ഷത്രിയ ! തപസ്സിന്റെ പ്രശംസകളെപ്പറഞ്ഞാൽ അവസാനിക്കുക ഇല്ല. അങ്ങു ചോദിക്കുന്ന സർവ്വത്തിന്റെയും മൃഗം തപസ്സാകുന്നു. വേദവിചാൻമാർ—മരണശേഷം—അമൃതത്തെ പ്രാപിക്കുന്നത് തപസ്സിനെ ആശ്രയിച്ചതെന്നു.

കം—അമൃതത്തെ പ്രാപിക്കുന്നത് തപസ്സിനെ ആശ്രയിച്ചതെന്നു. ധൃതരാഷ്ട്രർ പറഞ്ഞു :—

൧൪. കല്പം തപസോ ബൃഹി ശൃതം നിഷ്കന്തം തപഃ സനൽസുജാത യേനമം വിദ്യാം ഗുഹ്യം സനാതനം

ഭോ ! സനൽകുമാര ! തപസ്സിന്റെ കല്പം എന്നാൽ എന്താണ് ? അങ്ങു ഉപദേശിക്കണമേ ! ഗുഹ്യവും സനാതനവും ആയ ഇദം—ബ്രഹ്മത്തെ—അറിയുവാൻ മാത്രം തുറക്കുന്ന നിഷ്കന്തമായ തപസ്സിനെക്കുറിച്ച് ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. സകല്പമായ തപസ്സ് എന്നു പറഞ്ഞാൽ എന്താണ് ? സനൽകുമാരൻ പറഞ്ഞു :— ഇതു സാമാന്യം വിവരിക്കപ്പെടേണ്ടതത്രെ.

൧൫. ക്രോധാദയോ ലാഭശ യസ്യ ഭോക്താഃ തമാ ഗുരംസാനി ച സപ്ത രാജൻ ജ്ഞാനാദയോ ലാഭശ ചാതതാനാ— ശ്ലാഘ്യേ ഗുണാ യേ വിവിതാ ഭിജാനാം.

രാജാവേ ! ക്രോധാദികളായ പന്ത്രണ്ടു തപോഭോക്താക്കൾ, അതുപോലെതന്നെ ഗുരംസാദികളായ തപസ്സിന്റെ പന്ത്രണ്ടു കൂരുകൾ, എന്നവയാണ് തപസ്സിന്റെ കല്പങ്ങളുൾ : നാലു ഭോക്താക്കൾ. ഇവയോടു കൂടെത്തന്നെ സസപ്തക : ജ്ഞാനം വേദശാസ്ത്രങ്ങളിൽ വിവരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായി ബ്രാഹ്മണൻ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന പന്ത്രണ്ടു ഗുണങ്ങൾ എന്നിവയെ ഞാൻ പ്രസ്താവിച്ചു ആരംഭിക്കാം.

൧൭. ക്രോധഃ കാമോ ലോഭഃ മോഹം വിവിത്സാ f കൃപാ f സുധാ മാനശോകൗ സ്തപ്താ ച ജ്ഞാതാ ഇഗ്ഗപ് സാ ച മഹാഗുണേന സദാ വർജ്യ ലാഭശൈതേ നരേണ.

ക്രോധാദികളായ പന്ത്രണ്ടു ചവചാകുന്നു : ൧. ക്രോധം. കാമം കൈവരാത്ത ഫലങ്ങളിൽ ഉത്ഭവിക്കുന്നതും പലപ്പോഴും കാമത്തിന്റെ ഹാനിക്കുന്നതെന്നും മേന്മയാകുന്നതുമായ അന്തഃകരണവിഷേപം. ൨. കാമം—പെണ്ണനു മുതലായവ. ൩. ലോഭം—പരദ്രോഹം : ന്യായമായി ആജ്ഞിക്കപ്പെട്ട ദ്രവ്യത്തെ നല്ല കാര്യങ്ങളിൽ ഉപയോഗിക്കുവാനുള്ള അസാമർത്ഥ്യം : എന്ന രണ്ടു ലോഭത്തിൽ ഉൾപ്പെടും. ൪. മോഹം : കൃത്യാകൃത്യവിവേകശൂന്യത. ൫. വിവത്സാ—വികയരസങ്ങളെ അറിയുവാനുള്ള ജ്ഞ. ൬. അകൃപ—നിഷ്കരത. ൭. അസുധ—ഗുണങ്ങളിൽ ഭോക്താക്കളെ കാണുക ; പരഗുണങ്ങളിൽ അർക്കമുപദർശിപ്പിക്കുക എന്നിവ രണ്ടും അസുധയുടെ ലക്ഷണങ്ങളാകുന്നു. ൮. മാനഃ—ആത്മബഹുമാനിത്വം. ൯. ശോകം—ഇഷ്ടമായ അർത്ഥത്തിന്റെ വിയോഗം വേദപ്രബോധ ഉണ്ടാകുന്ന അന്തഃകരണവിഷേപം. ൧൦. രോദനം ചിന്തനം മുതലായ ലിംഗങ്ങളോടുകൂടിയീരിക്കും. ൧൧. സ്തപ്താ—വികയഭോഗ്യം. ൧൨. ജ്ഞാതാ—പരശ്രീയിൽ അസമീകൃത. ൧൩. ഇഗ്ഗപ്താ—പരന്മാരുടെ ഗുണങ്ങളെ ഹനിക്കുവാനുള്ള ഇച്ഛ. ഈ പന്ത്രണ്ടിനെ മഹാ

ഗുണവാനായ മനുഷ്യൻ സഭാ ഉപേക്ഷിക്കണം. “ശമോ മമ സു പശ്യമം ക്ഷാന്തി രാജ്യവ മേവ ച, ജ്ഞാന വിജ്ഞാന മാന്വിക്യം ബ്രാഹ്മം കർമ്മ സ്വഭാവജം” എന്നു ഗീത. “മഹാൻ ബ്രഹ്മേതി ച പ്രോക്തോ മഹത്വാൽ മഹതാ മവി, തൽ പ്രാപ്തി ഗുണ സം യുക്തോ മഹാഗുണ ഇതിസ്തദൃതഃ”

൧൭. ഏകൈക മേതേ രാജേന്ദ്ര മനുഷ്യം വയ്യ പാസതേ ലിപ്തസമാന്വേന്തരം തേക്ഷാം ഉഗാണാമിവ ലുഷ്ടകഃ

ലുഷ്ടകൻ—വ്യാധൻ—ഉഗങ്ങളെ ഹിംസിക്കുന്നതിന് അന്തരം—സൌക്യം—പാത്ത്, അവയെ കടുക്കിൽ പെടുത്തി കൊല്ലുന്നതുപോലെ—ഏതേ—ക്രോധാദികളിൽ ഓരോന്നും, മനുഷ്യരെ അപഹരിക്കുന്നതിന് രസ്തം അന്വേഷിച്ച് അടുത്തുനില്ക്കുന്നു. ക്രോധാദികളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നു മാത്രം കൊണ്ടു വിനാശം ഫലിക്കാവുന്നതാണ്. “യഥാ പന്നമസ്യ കാന്താരേ സിംഹ വ്യാപ്രാ ഉഗാമയഃ, ഉപദ്രവ കരാ സു ചൽക്രോധാദ്യോ ദുർഗുണാ നു ണാം.” ആയതിനാൽ ക്രോധാദികളായ പന്ത്രണ്ടു വർജ്യങ്ങളാകുന്നു.

൧൮. സംഭോഗ്സംവി ചിക മേധാനോ മത്താനതാപീ കൃപണോ ബലിയാൻ വഗ്ഗ പ്രശംസീ വനിതാം ച ഭേഷ്ടാ ഏതേ പരേ സഖ്യ നൃശംസ രൂപാ:

നൃശംസാദികളായ ഏഴു ഭോക്കന്മാർ ഇവയാകുന്നു. ൧. സംഭോഗ സംവിത്—സംഭോഗങ്ങളിൽ ബുദ്ധിയോടു കൂടിയവൻ. ൨. വിക് മേധമാനൻ—വിക്ലവമനഃപോലെ പരോപദ്രവം ചെയ്ത് വലിക്കുന്നവൻ; അല്ലെങ്കിൽ ചികമേധ മാനൻ: ഭേഷിക്കപ്പെട്ട കർമ്മം ചെയ്ത്, ആ വഴിയുടെ പ്രാണികളെ ഉപദ്രവിച്ച് വലിക്കുന്നവൻ—൩. മത്താനതാപി—ധർമ്മ ബുദ്ധിയോടു കൂടെ ധനമാനം ചെയ്യ ശേഷം, തപിക്കുന്നവൻ. ൪. കൃപണൻ—അല്ല ലാഭത്തിനായി സർവ്വ വമാനത്തെ സഹിക്കുന്നവൻ. ൫. അബലിയാൻ—ജ്ഞാന ബല വജ്ജിതൻ. ൬. വഗ്ഗപ്രശംസി—ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ പ്രശംസിക്കുന്നവൻ. ൭. വനിതാം ചഭേഷ്ടാ—അനന്യ ശരണയായ ഭാതുയെ ഭേഷിക്കുന്നവൻ.

൧൯. ജ്ഞാനം ച സത്യം ച മമ ശൂതം ച അമാത്സ്യം ഗ്രീ സ്തിതിക്ഷാസ്സയാ യജ്ഞ ശ്ച മാനം ച ധൃതി ശ്ച യ മഹാപ്രതാ ചാദശ ബ്രാഹ്മണസ്യ

ജ്ഞാനാദികളായ പന്ത്രണ്ടു: ൧. ജ്ഞാനം: തത്വജ്ഞ സംവേദനം. ൨. സത്യം: യഥാർത്ഥസംഭാഷണവും ഭൂതഹിതവും. ൩. മമഃ മനസ്സിന്റെ മമനം. ൪. ശൂതം: അധ്യാത്മശാസ്ത്രശ്രവണം. ൫. മാത്സ്യം: സർവ്വഭൂതങ്ങളിൽ അസഹമാനത. ൬. ഗ്രീ: അകാതുത്തിന്റെ കരണത്തിൽ ലജ്ജ. ൭. തിതിക്ഷ: ചന്ദ്രസഹിഷ്ണുത. ൮. അനന്യയ: പരഭോക്കങ്ങളെ പ്രസ്താവിക്കാതിരിക്കുക. ൯. യജ്ഞം: അഗ്നി ക്ഷോഭം മുതലായതു സ്താവിഷ്യാതിരിക്കുക. ൧൦. മാനം: ബ്രാഹ്മണാദികൾക്കു ധർമ്മങ്ങളിൽ മഹായജ്ഞം. ൧൧. ധൃതി: വിഷയനം മുതലായവയെ കൊടുക്കുക എന്നത്. ൧൨. ധൃതി: വിഷയ

ങ്ങളുടെ സന്നിധിയിൽ തന്നെയും ഇന്ദ്രിയ നിഗ്രഹം. ൧൩. ശമഃ: അന്തഃകരണത്തിന്റെ ഉപരതി. ഈ പന്ത്രണ്ടു മഹാപ്രതങ്ങൾ ബ്രാഹ്മണന് പരപുരുഷാർത്ഥ സാധനങ്ങളാകുന്നു.

൨൦. യസ്തേപതേത്യോ പ്രവസേ ചാദശഭ്യ: സർവ്വം സ്മാൻ പൂർവ്വം സപ്രശിക്യാത് ത്രിഭിർ ചാഭ്യാ മേകതോ വാ വിമുക്ത: ക്രമാ ചിശിക്യാ മൌനഭൂതം ഭവന്തി

യാവനൊരുത്തനാകട്ടെ ഈ പന്ത്രണ്ടിനോടുകൂടി വർത്തിക്കുന്നു, അവൻ സർവ്വ ഭൂമിയുടെ ശാസിതാവകം: സർവ്വഭൂമിയെ സ്വാധീനത്തിൽ നിറുത്തും. യാവനൊരുത്തനാകട്ടെ ഇവയിൽ മൂന്നിനോട്, രണ്ടിനോട് അല്ലെങ്കിൽ ഒന്നിനോട്, ഇണങ്ങി നില്ക്കുന്നു? അവൻ ക്രമേണ വിശിഷ്ടതയെ—ജ്ഞാനത്തെ—സമ്പാദിച്ച്, മൌനഭൂതനായി ബ്രഹ്മഭൂതനായി ഭവിക്കുന്നു.

൨൧. “മമോഷ്ടാമശ് ഭോക്ക ധ്യാൻ പ്രതികൂലം കൃതേ-ഭവേൽ

അനൃതം പൈശുനം തുഷ്ടാ പ്രാതികൂല്യം തമോ രതിഃ

൨൨. ലോകഭോക്തോഭിമാന ശ്ച വിവാദ: പ്രാണി പീഡനം പരിവാഭോഭിവാദ ശ്ച പരിതാപോക്ഷമാഭ്യുതിഃ

൨൩. അസിദ്ധി: പാപകൃത്യം ച ഹിംസാ ചേതി പ്രകീർത്തിതാ ഏതൈർ ഭോക്കൈർ വിധുക്തോ യഃ സ മമ സ്തദ്ഭിരച്യതേ

[രാജാവേ! ജ്ഞാനാദികളുടെ മഹിമകളേയും അവയുടെ അഭാവത്തിന്റെ കല്പമകുതയേയും അങ്ങ് വേണ്ടവണ്ണം ഗ്രഹിക്കുവാനായി ഞാൻ മമത്തിന്റെ ഗുണങ്ങളെ മമഭോക്കന്മാർ പതിക്കുകയും മമത്തിന്റെ ഭോക്കങ്ങളെക്കുറിച്ചും അവയെ പരിഹരിക്കുവാൻ ആവശ്യമായ കണ്ഠവിധി ത്യാഗങ്ങളെക്കുറിച്ചും സത്യത്തിന്റെ സർവ്വാർത്ഥതയെക്കുറിച്ചും അല്ലും പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളുന്നു.]

മമം എന്നതു പതിനെട്ടു ഗുണങ്ങളുടെ സംഘാതമാകുന്നു. മമത്തിനു പ്രതികൂലമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ, പതിനെട്ടു ഭോക്കങ്ങളിൽ ഒന്നിൽ അല്ലെങ്കിൽ പലതിൽ അല്ലെങ്കിൽ പതിനെട്ടിൽ ചെന്നു ചേരണം. പതിനെട്ടു ഭോക്കന്മാർ ഇവയാകുന്നു. ൧. അനൃതം: അയഥാർത്ഥ വചനം. ൨. പൈശുനം: പരഭൂക്കളെ വധമാനം. ൩. തുഷ്ട: വിഷയവാഞ്ഛ. ൪. പ്രാതികൂല്യം: സർവ്വചനം. ൫. തമസ്സ്: അജ്ഞാനം. ൬. അരതി: ഒന്നിനോടും ഇഷ്ടമില്ലായ്മ: പക്ഷം അരതി എന്നല്ലെങ്കിൽ രതി: സ്ത്രീ ഭോഗരതി. ൭. ലോകഭോക്കം: ദൃഷ്ടം. ൮. അഭിമാനം: അപ്രണതിഭാവം, വണക്കമില്ലായ്മ. ൯. വിവാദം: ജനകലഹാചരണം. ൧൦. പ്രാണിപീഡനം: സ്വഭേദപുരണത്തെ പുരസ്കരിച്ച് പ്രാണിഹിംസനം. ൧൧. പരിവാദം: സഭയിൽ പരഭൂക്കളെ

ചെയ്യുക. ൧൨. അതിവാദം: നിരർത്ഥകമായ അതി പ്രലാപം. ൧൩. പരിതാപം: സ്തംഭം. ൧൪. അക്ഷമം: ചന്ദ്രോദ സമീപം. ൧൫. അധൃതി; ഇന്ദ്രിയർത്ഥങ്ങളിൽ ചപലത. ൧൬. അസിദ്ധി: ധർമ്മം, ജ്ഞാനം, വൈരാഗ്യം എന്നിവയെ സിദ്ധിക്കാതിരിക്കുക. ൧൭. പാപകൃത്യം: പ്രതിഷേധിക്കപ്പെട്ടതിനെ ആചരിക്കുക. ൧൮. ഹിംസ: അവിഹിതഹിംസ, എന്നിവയാണ്, മമഭോജങ്ങൾ. ഇവയെ കഴിഞ്ഞ ഗുണത്തെ സഞ്ജനങ്ങൾ മമം എന്നു പറയുന്നു.

(൨൪) മമോഷ്ടാമല ഭോജ സ്വാൽ ത്യാഗോ ഭവതി കഡധിഃ വിപത്യയാ സ്തൂതാ ഏതേ മമ ഭോജാ ഉദാഹൃതാഃ

മമത്തിന്റെ ഭോജങ്ങൾ അനൃതം മുതൽ ഹിംസവരസ്സു വരികയും എന്നു മുകളിൽ കണ്ടു. ആ ഭോജങ്ങൾക്കു പ്രതികൂലങ്ങളെ—സത്യം മുതൽ അഹിംസവരസ്സു മമഭോജങ്ങൾ പതി വയെ മമഭോജങ്ങളെന്നും—മമത്തെ നന്നെട്ട് ശിക്ഷിക്കുന്നവയെന്നും—പറയാം. ആ പതിനെട്ട് ഇവയാകുന്നു. സത്യം, അപൈശ്ചര്യം, അതൃപ്തി, അപ്രാതികൂലം, അതൃപ്തി, അരതി, ലോകാലോചനം, അനഭിമാനം, അവിവാദം, പ്രാണിരക്ഷണം. അപരിവാദം, അനാതിവാദം, അപരിതാപം, ക്ഷമ, യുതി, സിദ്ധി, അപാപകൃത്യം, അഹിംസ.

(൨൫) ശ്രേയാംസ്തു കഡധി ത്യാഗ തുതീയ സുത്ര ഏകരഃ തേന ഏവം തരണ്യേവ തന്മിൻ ത്യക്തേ ജിതം ഭവേൽ.

ആറുവിധം ത്യാഗങ്ങൾ ഐശ്വര്യതരമാകുന്നു. അവയിൽ മൂന്നാമത്തേത് ഏകരമത്രെ. എന്നാൽ അതു ത്യാഗാക്ഷർകം ഏകത്തെ തിരിക്കുന്നതും, സർവ്വവിജയവും സാധിക്കുന്നതും, ആകുന്നു.

(൨൬) അർഹതേ യാചമാനായ പുത്രാനപിതം ഭാതി യൽ ഉഷ്ണാപുത്നം ചിതീയം സ്വാൽ നിത്യം വൈരാഗ്യ യോഗതഃ

(൨൭) കാമത്യാഗ ശ്ച രാജേന്ദ്ര സ തുതീയ ഇതി സ്തൂതഃ അപ്രമാദീ ഭവേ ദേതൈ സ്ത ചാപ്യഷ്ടഗുണോ മതഃ.

അർഹതേ യാചമാനായ—ഉചിതനായ അർത്ഥിക്ക്—വിത്തത്തെയും പുത്രന്മാരെത്തന്നെയും നൽക എന്നതാണ് പ്രഥമത്യാഗം. വിരക്തിപൂർവ്വം യജ്ഞങ്ങളെ ചെയ്യുകയും കിണറുകൾ കഴിപ്പിക്കുക മുതലായ സർവ്വകർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യുകയും ചെയ്യുക രണ്ടാമത്തെ * ത്യാഗമാണ്.

കാമത്യാഗമാണ് മൂന്നാമത്തേത്. ഈ ആറു ത്യാഗങ്ങളെ ശീലിക്കുന്നവൻ അപ്രമാദി ആയി ഭവിക്കുന്നതാണ്.

(൨൮) സത്യം ഭാനം സമാധാനം ചോദ്യം വൈരാഗ്യമേവ ച അന്യേയോ ബ്രഹ്മചര്യം ച തഥാ സംഗ്രഹ മേവ ച.

* ത്യാഗങ്ങൾ ആറ് എന്നു പറഞ്ഞു എങ്കിലും, മൂന്നു മാത്രമാണ് കാണുന്നത്. ഈകാലത്തു ലഭിച്ചിരിക്കുന്ന കൈയെഴുത്തു

അപ്രമാദത്തോട് ചേർന്നിരിക്കുന്ന ഏഴു ഗുണങ്ങൾ ഇവയാണ്. സത്യം: യഥാർത്ഥസംഭാഷണവും, ഭൂതഹിതവും. ധ്യാനം: പരമപുരസ്കാരികൾക്ക് തൈലധാരപോലെ മനസ്സിനെ വ്യാപരിപ്പിക്കുക. സമാധാനം: ബ്രഹ്മാവിങ്കൽ പരിണാമം. ചോദ്യം: ഞാൻ ആത്മ? ആത്മെ വക? എവിടെനിന്ന് ഇത്യാദി ആത്മസംശോധനം. വൈരാഗ്യം: ഇന്ദ്രിയ മാഗ്നങ്ങളുടെ വരുന്ന പ്രേരണകൾക്ക് വഴിപ്പെടാതിരിക്കുന്ന അവസ്ഥ. “അന്യേയം: ദ്രവ്യത്തെയോ ക്ഷേത്രത്തിലോ മോക്ഷിക്കാതിരിക്കുക; ബ്രഹ്മചര്യം: അഷ്ടാംഗ ആത്മാവിനെയോ മോക്ഷിക്കാതിരിക്കുക; ബ്രഹ്മചര്യം: അഷ്ടാംഗ മൈഥുനത്യാഗം.

സുരണം കീർത്തനം കേലി: വീക്ഷണം ഗുഹ്യഭാഷണം സങ്കല്പോദ്യുഗന്ധായ ശ്രീയാനിഷ്ഠി രോപ ച ഹിത മൈഥുന മഷ്ടാംഗം പ്രവചന്തി മനീഷിണഃ വിപരീതം ബ്രഹ്മചര്യം ഏത ഭവോഷ്ടലക്ഷണം.

സംഗ്രഹം: പുത്ര മിത്ര കളത്രാദി സംരക്ഷണം.

(൨൯) ഏവം ഭോജാ മമസ്യാകരാഃ താൻ ഭോജാൻ പരിവർജ്ജയേൽ ഭോജത്യാഗേ പ്രമാദ സ്വാൽ സ ചാപ്യഷ്ടഗുണോ മതഃ

മമത്തിന്റെ പതിനെട്ട് ഭോജങ്ങളെ മുകളിൽ പറഞ്ഞു; അവ വർജ്ജിക്കപ്പെടണം. അവയെ വർജ്ജിച്ചവൻ പ്രമാദം ഭവിക്കുകയില്ല. അപ്രമാദം എന്നു പറഞ്ഞാൽ സത്യം, ഭാനം, സമാധാനം മുതലായി മുകളിൽ കണ്ട ഗുണങ്ങൾ തന്നെ.

(൩൦) സത്യാത്മാ ഭവ രാജേന്ദ്ര സത്യേ ലോകാഃ പ്രതിഷ്ഠിതാഃ താം പൂ സത്യമുഖാ നാഹുഃ സത്യേഹ്യുത മാഹിതം

(൩൧) നിവൃത്തേ ഹൈവ ഭോജേണ തപോ വ്രത ഹിമാചരേൽ ഏത ചാത്രാ കൃതം വിത്തം സത്യ മേവ സത്യാം വരം.

ആറു ത്യാഗങ്ങളെ ശീലിക്കുന്നവൻ അപ്രമാദിയാകുമെന്നും അപ്രമാദം എന്നത് സത്യം മുതലായ ഏഴു ഗുണങ്ങളോട് ചേർന്നതാണെന്നും, മുകളിൽ പറഞ്ഞു. രാസത്യവും ഇന്ദ്രിയ വിമുക്തവും ജാപേ! ആ എട്ടിൽ പ്രധാനമായത് സത്യം തന്നെ; സത്യം സച്ചപ്രശംസനീയം തന്നെ. അങ്ങു സത്യാത്മാവായിരിക്കുക. ലോകങ്ങൾ സത്യത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിതങ്ങളെ

പ്രതികൂലി? ശ്ലോകം വിട്ടുപോയിരിക്കുമോ? മൂന്നു ത്യാഗങ്ങളിൽ കാരോന്നിലും രണ്ടും അടങ്ങുന്നതായി ഗ്രഹിച്ചാൽ ആറും ആകുമെന്നും; മൂന്നാമത്തതിൽനിന്ന് രണ്ടിനെ ഗ്രഹിക്കുക ഏകമാണെന്നും; കാമാസീന്ദ്യവും തൽഫലമായ കാമാഭാവവും എന്നിങ്ങനെ രണ്ടിനെ പ്രയത്നേന സംകല്പിക്കാമെന്നും, മാർദ്ദ്യമുള്ള എഴുത്തു.

ഉകുന്നു. ലോകങ്ങൾ സത്യം നിമിത്തം നിലനില്ക്കുന്നവ എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. അദ്ദേഹം—മോക്ഷം—സത്യത്തിൽ സ്ഥാപിതമാകിയിരിക്കുന്നു.

ന.മ. നിവൃത്തത നൈവ ഭോജേണ തപോവ്രത
മിഹാചരേൽ
എത ഖാത്രാ കൃതം വിത്തം സത്യമേവ സതാംവരം.

ഭോജങ്ങളിൽനിന്ന് അകന്ന്—ക്രോധം മുതലായ ഭോജങ്ങളെ ജയിച്ചവൻ—തപസ്സും, വ്രതവും ആചരിക്കണം. സത്തുകൾ ഉൾ വരികപ്പെടേണ്ടത് സത്യം എന്നതാണെന്ന് ധർമ്മാദ്യ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളതാകുന്നു.

ന.മ. ഭോജൈ രേരൈർ വിമുക്തം തു ഗുണൈ രേരൈ
സ്തമുച്ഛിതം
എത സ്തമുദ്ധ മത്യർത്ഥം തപോ ഭവതി കേവലം.

ക്രോധാദികളായ പന്ത്രണ്ടു ഭോജങ്ങളെ അകന്ന് ജ്ഞാനം മുതലായ പന്ത്രണ്ടു ഗുണങ്ങളോടൊന്നിങ്ങിനെ വർത്തിക്കുന്ന തപസ്സ്, ബീജഭൂതവും ഫലത്തെ വലിപ്പിക്കുന്ന കേവലവും ആകുന്നു. ഇത് നിഷ്കലങ്കമായ തപസ്സാകുന്നു. അങ്ങു കേട്ടിട്ടുണ്ടെന്ന് മുമ്പേ പറഞ്ഞത് ഇതിനെക്കുറിച്ചാകുന്നു. ഇതിനെതിരായി ഭോജങ്ങളോടു ചേർന്നും ഗുണങ്ങളോടകന്നും ചെയ്യപ്പെടുന്ന തപസ്സ് സകലകലമാകുന്നു.

ന.ശ. യ നാം പുച്ഛതി രാജേന്ദ്ര സംക്ഷേപാൽ തൽ ബ്രഹ്മീ
മി തേ
എതൽ പാപഹരം ശുദ്ധം ജന മൃത്യു ജരാപഥം.

ഹേ രാജേന്ദ്ര! ധൃതരാഷ്ട്ര! അങ്ങു ചോദിച്ച ചോദ്യത്തിന് ഞാൻ സംക്ഷേപമായി മറുപടി പറയുന്നു. ഇത് പാപഹരവും ശുദ്ധവും ജനമൃത്യു ജരാപഥവുമാകുന്നു.

ന.മ. ഇന്ദ്രയേഭ്യ ശ്വ പഞ്ചജ്യോ മനസ യൈവ ഭാരത
അതീതാ നാഗതേഭ്യ ശ്വ മുക്ത യോൻ സ സുഖീ ഭവേൽ.

ഹേ ഭാരതാ! പഞ്ചജന്മിയങ്ങളിൽനിന്നും, കഴിഞ്ഞവയും കഴിയാനുള്ളവയും ആയ സമൃത്തിൽനിന്നും, മുക്തനായവൻ—സുഖിമാനാകും: മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കും. ധൃതരാഷ്ട്രർ പറയുന്നു:

ന.ന. ആഖ്യാനപഞ്ചമൈർ വേദൈ ഭൂയിഷ്ഠം കഥുതേ
ജനേ
തഥാ ചാത്യുച്ഛിതവേദാഃ ശ്രീൻ വേദാ യ തഥാ
പരേ

ന.മ. ചിദവദാ യൈകവേദ ശ്വ അഗ്രാ യ തഥാ
പരേ
ഏതേഷു മേ ധീകാ ബ്രഹ്മീ യ മഹം വേദ ബ്രഹ്മണ.

“ഇതിഹാസപുരാണം പഞ്ചമം” എന്ന് ചാന്ദോഗ്യം. ഇതിഹാസ പുരാണങ്ങളെ ചേർത്ത് വേദങ്ങൾ അഞ്ചാണ്. ചിലർ വേദങ്ങൾ മൂന്നാണെന്നും, രണ്ടാണെന്നും, ഒന്നാണെന്നും, പറയുന്നു. വേദേ ചിലർ വേദങ്ങളെ ഗണിക്കുന്നത്, പ്രജകളെത്തന്നെയും കഴിച്ചാണ്. അവരവർ പറഞ്ഞത് ശരിയാണെന്ന് ഓരോ വകപ്പുകാരും നിർവ്വണ്ഡിക്കുകയും, നിർവ്വണ്ഡം അനുസരിച്ച് അദ്ധ്യയനം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇവരിൽ ആരാണു ബ്രഹ്മത്തെക്കുറിച്ച് അറിവുള്ള ശ്രേഷ്ഠൻ എന്നതാണ്, ഞാൻ ഗ്രഹിക്കേണ്ടത്.

സനൽസുജാതൻ പറഞ്ഞു:—

ന.വ. ഏകവേദസ്യ ചാഞ്ജാനാൻ വേദാ സേ ബഹവോ
ഭവേൽ
സത്യസൈകസ്യ രാജേന്ദ്ര സത്യേ കശി ചവന്മിതഃ

അറിയപ്പെടേണ്ടവനെ കുറിച്ചുള്ള അഞ്ചാനം നിമിത്തം, വേദങ്ങൾ പലതായി. വിദ്, വിചാരണ, സത്തായാം, ജ്ഞാനം, എന്നും; വിദ് ലാഭേ എന്നും; ഉജ്ജിതനാൽ, സത്യഭൂതനായ, ബ്രഹ്മവേദം എന്നതിന്—വിചാരണ ചെയ്യുന്നത്, സൽഭാവത്തെ സാധിക്കുന്നത്, വേദനസാധനഭൂതം (അറിവിന് ആധാരമായത്) ലാഭമേതു, ഏകനോക്കയും അർത്ഥം.

മാകാം. ഏകമായ വേദസ്വരൂപം—അറിയപ്പെടേണ്ട ഒന്ന്—എന്താണ്? “സത്യം ജ്ഞാന മനസ്സും ബ്രഹ്മം.” എന്നു തെത്തരിയം. ആയതിനാൽ അറിയപ്പെടേണ്ട ഒന്നും ഗ്രാഹ്യവും ആയ സത്യം, അതായത് ബ്രഹ്മം, പല പ്രകാരങ്ങളിൽ വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെട്ടു എന്നു സിദ്ധിച്ചു. സമുപവേദങ്ങളും ബ്രഹ്മത്തെ വ്യാഖ്യാനിക്കുവാൻ പരിശ്രമിക്കുകയാണ്. എന്നാൽ ഈ സത്യത്തെ ഭരിച്ചവനും അതിൽ പ്രതിഷ്ഠിതനും ആരുണ്ട്?

ന.ൻ. യ യേനം വേദ ത സത്യം പ്രാജ്ഞാ ഭവതി നിത്യഭാ
ഭാന മദ്ധ്യയനം യജ്ഞോ ലോഭാ ദേവ പ്രവർത്തതേ.

മ.ം. സത്യാൽ പ്രചുവമാനാനാം സങ്കല്പാ വിതഥാ
വേൽ

തതഃ കർമ്മ പ്രതായേത സത്യസ്വാഭാവധാരണാൽ.

ഈ സത്യത്തെ അറിയുക മാത്രം ചെയ്യുന്നവൻ, പ്രാജ്ഞനായി. ഭാനം, യജ്ഞം, അദ്ധ്യയനം, എന്നവയൊക്കെയും ലോഭത്തിൽനിന്നു പ്രവർത്തിക്കുന്നു എന്നു മാത്രമാണ്. സത്യാൽ—സത്യജ്ഞാനാദി ലക്ഷണനായ ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്ന്—പ്രചുവമാനാനാം—ബ്രഹ്മഭാവത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച് ശരീരം മുതലായവയിൽ—മുക്തഭാവം സങ്കല്പിക്കുന്നവരട—സങ്കല്പം നിർമ്മകമായി പരിണമിക്കുന്നു. സങ്കല്പം യഥാർത്ഥമായ പന്മാവിലല്ലാത്ത അവാർ, യജ്ഞം മുതലായ വിവിധ കർമ്മങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. അങ്ങനെ ഭവിക്കുന്നത്, സത്യാദി ലക്ഷണമായ ബ്രഹ്മം ഗ്രഹിക്കപ്പെടാത്തതുകൊണ്ടുതന്നെ, എന്നു ഞാൻ ആവർത്തിച്ചു പറയുന്നു.

൧൧. വിദ്വാദ് ബഹുപരം തം തു ബഹുവാഗിതി ബ്രാഹ്മണം
യ ഏവ സത്യം നാ പൈതി സ ജ്ഞേയോ ബ്രാഹ്മണ
സ്വധാ

അഞ്ചു വേദങ്ങളെ വായിച്ചവൻ, ബഹുവാഗ് എന്നു മതിക്കു
പ്പെടാം. എന്നാൽ ബ്രാഹ്മണൻ എന്ന് അനുമാനിക്കപ്പെട്ടവ
ന്റെ ലക്ഷണം വേറെയാണ്. സത്യാഭി ലക്ഷണമായ ബ്രഹ്മ
ത്തിൽനിന്ന് വ്യതിചലിക്കാത്തവനാണ്, ബ്രാഹ്മണൻ. രാജാവേ!
ആ മനുഷ്യനെന്നാണ്, അങ്ങ് ബ്രാഹ്മണൻ എന്ന് അറിയേണ്ട
ത്. “വിപാധോ വിരജോ വിചികിത്സോ ബ്രാഹ്മണോ വേതി”
എന്ന് ബ്രഹ്മരണികം.

൧൨. ക്ഷന്ദംസി നാമ ദപിപദാം വരികു
സ്വച്ഛന്ദയോഗേന വേന്തി തത്ര
ഹരോവിഃ സ്തേന ച താ നധീത്യ
ഗതാ ഹി വേദസ്യ ന വേദ്യ മാത്യാഃ

ഓ! ദപിപദാം വരികു! ക്ഷന്ദസ്സകർ പരമാത്മാവിൽ—
സ്വച്ഛന്ദയോഗേന—യഥാകാമം—പ്രദവിക്കുകയാണ്. “സത്യേ
വേദായ ലുല മാമനന്തി” എന്നു കറം. “വേദൈ ശ്വ സഭൈ
രഹ മേവ വേദ്യം.” എന്നു ഗീത. ഹരോവിരന്തുകൾ അവയെ അ
ധ്യയനം ചെയ്യുന്നു: അവയെ അഭിഗമിക്കുന്നു: എന്നാൽ അറി
യപ്പെടേണ്ട പരമാത്മ സ്വരൂപത്തെ അറിയുന്നില്ല. അവർ ആ
യുന്മാരാണെന്നു ഗണിക്കപ്പെട്ടുകൂടാ.

൧൩. ന വേദാനാം വേദിതാ കശ്ചി ദന്ധി
കശ്ചി തേപതാൻ ബുദ്ധ്യതേ വാപി രാജൻ
യോ വേദ വേദാൻ ന സ വേദ വേദ്യം
സത്യേ സ്ഥിതോ യ സ്തു സ വേദ വേദ്യം

വേദങ്ങളെ അറിഞ്ഞുകൂടാത്തവരുണ്ട്: അറിയുന്നവരും ഉ
ണ്ട്. എന്നാൽ ഭരവൻ വേദങ്ങളെ അറിഞ്ഞുകൊണ്ട്, ബ്രഹ്മ
ത്തെ അറിഞ്ഞു എന്നു വരുന്നതല്ല. സത്യത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യു
ന്നവൻ ബ്രഹ്മത്തെ അറിയുന്നു.

൧൪. യോ വേദ വേദാൻ സ ച വേദ വേദ്യം
ന തം വിദ്ഃ വേദവിഭോ ന വേദാഃ
തഥാ പി ദോരേവ വിദന്തി വേദം
യേ ബ്രാഹ്മണാ വേദവിഭോ വേന്തി.

ഉപപത്തികളെ അറിയുന്നവൻ, പ്രതിപാദ്യവീക്ഷയങ്ങളെ
യും അറിയുന്നു. എന്നാൽ വേദവിതകളാകട്ടെ, വേദങ്ങളാക
ട്ടെ, വാചാമഗോചരമായ—തം—ബ്രഹ്മത്തെ—ബ്രഹ്മത്തിന്റെ രൂ
പത്തെയോ, സ്വഭാവത്തെയോ, അറിയുന്നില്ല. അങ്ങിനെ ആ
യാലും വാകിന് അവിഷയമായ ബ്രഹ്മത്തെ, ഗ്രാമികളായ വേദ
ങ്ങളെക്കൊണ്ട് ബ്രാഹ്മണൻ—ബ്രഹ്മജ്ഞന്മാർ—അറിയുന്നു.

൧൫. യാമാംശ ഭാഗസ്യ തഥാ ഹി വേദാഃ
യഥാ ഹി ശാഖാ ച മഹീരഹസ്യ
സംവേദനേച്ഛേവ മഥാ f മനന്തി
തസ്മിൻ ഹി നിത്യേ പരമാത്മനോര്മേ

കര മരത്തിൽനിന്ന് ഒടിച്ചെടുത്ത ചില്ലിക്കമ്പ് ചന്ദ്രനെ
ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുവാൻ മതിയാകുന്നു. “തൃയാമ ശ്വരൂഃ” അതു
പോലെതന്നെ—നിത്യനായ പരമാത്മാവിനെ, പരമ പുരുഷാത്മ
രൂപത്തെ, ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിന് വേദങ്ങൾ ഉപയോഗപ്പെ
ടുന്നു.

൧൬. അഭിജാനാമി ബ്രാഹ്മണം ആഖ്യാതാരം വിചക്ഷണം
ഏവം യോ ഭിവിജാനാതി സ ജാനാതി പരം ഹി തൽ

സ്വയം ബ്രഹ്മത്തെ അറിഞ്ഞവനും, വേദ പ്രേക്ഷകരുടെ ആ
ഖ്യാനം ചെയ്യുവാൻ കഴിയുന്നവനും, ആയ പുരുഷനെ—ബ്രാഹ്മ
ണനെന്ന് ഞാൻ പറയും. ഞാൻ മുകളിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം വേ
ദങ്ങളെ ബ്രഹ്മ പ്രദർശകമായി അറിഞ്ഞവൻ—പരമമായ ബ്രഹ്മ
ത്തെ അറിഞ്ഞവനത്രെ.

൧൭. നാസ്യ പര്യേക്ഷണം ഗച്ഛേത് പ്രത്യർത്ഥിക്ഷു കമഞ്ചന
അവിചിന്ത നിമം വേദേ തപഃ പശ്യതി തം പ്രഭം.

൧൮. തസ്യ പര്യേക്ഷണം ഗച്ഛേൽ പ്രാചീനം നോതദക്ഷിണം
നാർവാചീനം കത സ്തീയുങ്ങ് നാദിശ്ച കമഞ്ചന.

ബ്രഹ്മത്തെ കിഴക്കോ, തെക്കോ, വടക്കോ, വേറെ എവിടെ
യെങ്കിലുമോ അന്വേഷിക്കേണ്ടതില്ല. ബ്രഹ്മത്തെ ബ്രഹ്മത്തിനു പ്ര
തികൂലമായ സ്ഥാനങ്ങളിൽ അന്വേഷിക്കരുത്. അത് നിഷ്കല
മായ പരിശുദ്ധതയെന്നു. വഴിതെറ്റാതെ അന്വേഷിക്കുന്നവൻ
“തത്പഥസി” “അഹംബ്രഹ്മാസ്മി” മുതലായ വചനങ്ങൾ അടങ്ങി
യ വേദങ്ങളിലൂടെ ബ്രഹ്മമായ പ്രഭുവിനെ ദർശിക്കും.

ശരീരം മുതലായവ തന്നെ ആത്മാവെന്നു കരുതുന്നവൻ—
ആത്മാവിനെ കണ്ടെത്തുകയില്ല. എന്നാൽ ഭക്തൻ വേദങ്ങൾ
ഗ്രഹിക്കാത്ത ഈ പ്രഭുവിനെ ഗ്രഹിക്കുന്നു.

൧൯. തുഷ്ണീഭൂത ഉപാസീത ന ചേച്ഛേൽ മനസാ അപി
അഭ്യാവത്തേത ബ്രഹ്മാഞ്ജെ ബഹുപനന്തര മാപ്നുയാൽ.

സ്വർ വിക്ഷയങ്ങളെ പരിത്യജിക്കാതെ ആത്മദർശനം സാധി
ക്കുന്നതല്ല. അതിനാൽ തുഷ്ണീഭൂതനായി, സ്വർ കർമ്മ സന്യാസം
ചെയ്യ—ആത്മാവല്ലാത്ത സ്വർത്തെയും മാറ്റിവെച്ച്—തന്നെ എ
ന്നതുപോലെ ഇതരന്മാരെ—ലോകത്തെ—ഉപാസിക്കുക. മ
നസ്സു കൊണ്ടെങ്കിലും വിക്ഷയങ്ങളെ ഇച്ഛിക്കരുത്. അങ്ങനെ—
അങ്ങനെ ചെയ്യുന്ന ബ്രഹ്മജ്ഞൻ—ബ്രഹ്മം തെളിയും. “യഥേ
വൈക ഘൃണതേ തേന ലക്ഷ്യ സുന്ദ്രൈഃ ആത്മാ വിവൃണതേ
തന്തം സ്വാം” എന്നു കറം. അനന്തരം ബ്രഹ്മരൂപം കണ്ട ശേ
ഷം—ആ ധന്യൻ—ബഹു—പരമ മഹിമാ നിലയമായ ബ്രഹ്മ
ത്തെ പ്രാപിക്കും.

൨൦. മൗനാ ഭി മുനിർ വേതി നാ f രണ്യവസനാൽ മുനിഃ
അക്ഷരം തം തു യോ വേദ സ മുനിശ്രേഷ്ഠ ഉച്യതേ.

മൗനം മാത്രം കൊണ്ട്—ജിഹ്വയെയും ഇതര ഇന്ദ്രിയങ്ങ
ളേയും ഭരം ചെയ്യുന്ന മൗനം കൊണ്ട്—ഭരവൻ മുനിയാകുന്ന
ല്ല. കാട്ടിൽ താമസവും ആവശ്യമാണ്. മൗനവും അരണ്യവാ

സവും കൊണ്ട് മുനികളായി തീർന്നവരിൽ അക്കരനായ പരമാത്മാവിനെ—അയ മഹ മന്ത്രി—മുന്നിങ്ങനെ അറിഞ്ഞവൻ—മുനികളിൽ ശ്രേഷ്ഠനാകുന്നു.

൫൧. സർവ്വമാനം വ്യാകരണാൽ വൈയാകരണ ഉച്ചതേ ത രൂപതോ വ്യാകരണം വ്യാകരോ രീതി തത് തഥാ.

ഓരോ വാക്കുകളെയും ധാതുവരയ്ക്കു വ്യാഖ്യാനിച്ച് അർത്ഥം പറയുന്നവൻ വൈയാകരണനാകുന്നു. അതുപോലെ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു വിഷയമായ ഓരോ പദാർത്ഥത്തെയും അതിന്റെ ആധാരമായ ബ്രഹ്മം വരയ്ക്കു വ്യാഖ്യാനിക്കുവാൻ കഴിയുന്നവൻ, യഥാർത്ഥനായ വൈയാകരണനാകുന്നു.

൫൨. പ്രത്യക്ഷദർശി ലോകാനാം സർവ്വദർശി ഭവേ നനര സത്യേ വൈ ബ്രഹ്മണി തിമുൻ ത ചിദാൻ സർവ്വിത് ഭവേൽ.

ലോകങ്ങളെ പ്രത്യക്ഷ ദർശനം ചെയ്യുന്നവനെ സർവ്വദർശി എന്നു പറയാം. സത്യമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന വിചാൻ സർവ്വജ്ഞനാകുന്നു.

൫൩. ജ്ഞാനാദിഷു സ്ഥിതോപേ്യവം ക്ഷത്രിയ ബ്രഹ്മ പശ്യതി വേദാനാം ചാര പുര്യേണ ചൈത ചിദാൻ ബ്രഹ്മീമി ഭവേ.

ക്ഷത്രിയൻ തന്നെയും—വേദാനാം ചാര പുര്യേണ—വേദങ്ങളെ ശ്രവിക്കുക, അധ്യയനം ചെയ്യുക, മുതലായവ നിമിത്തം ബ്രഹ്മത്തെക്കാണ്. ആയതുകൊണ്ട് ധൃതരാഷ്ട്ര ! ഞാൻ ഇതിനെ അങ്ങേയ്ക്കായി വിവരിച്ചു.

[ബ്രഹ്മചര്യം മുതലായവയെ സാധിച്ച ശേഷം അവയെ കൊണ്ട് പ്രാപ്യമായ ബ്രഹ്മത്തെക്കുറിച്ച് ഇനിയും പ്രതിപാദിക്കുന്നു.] ബ്രഹ്മചര്യം സാധനത്തെക്കുറിച്ച് കേട്ട സന്ദർഭത്തിൽ, ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു :—

൧. സനൽസുജാത ! യദി മാം പരാർത്ഥം ബ്രാഹ്മീം വാചം വദസി ഹി വിശ്വരൂപാം പരാം ഹി കാത്യേക്ഷ സുദർഭാം കഥാം പ്രബുദ്ധി മേ വാക്യ മേവം കഥാര.

ഓ സനൽകഥാര ! അങ്ങ ഉൽകൃഷ്ടാർത്ഥവും ബ്രഹ്മ സംബന്ധവും ആയ വാക്കിനേയും വിശ്വരൂപത്തെ സംബന്ധിച്ച ഉത്തമമായ വാക്കിനേയും പറയുന്നു. ഇങ്ങനെയുള്ള സംവാദം കാത്യേ

വക്ത്രങ്ങളിൽ—പ്രപഞ്ചങ്ങളിൽ—സുദർഭമൊകുന്നു. കാമനെ തോല്പിച്ച അങ്ങ്, ഏവംവിധമായ വാക്കുകളെ ഇനിയും പറയുക തന്നെ.

സനൽകഥാരൻ പറഞ്ഞു :—

൨. നൈതൽ ബ്രഹ്മ തപരമാണേന ലഭ്യം യ നാം പൂജസ്യ ഭിഷംഗേണ രാജൻ ! ബുദ്ധൗ പ്രലീനേ മനസി പ്രചിന്ത്യാ വിദ്യാ ഹി സാ ബ്രഹ്മചര്യേണ ലഭ്യാ.

രാജാവേ ! ധൃതരാഷ്ട്ര ! അങ്ങ ബ്രഹ്മത്തെക്കുറിച്ച് എന്നോട് കൌതുകപൂർവ്വം ചോദിക്കുന്നു. എന്നാൽ ബുദ്ധപ്പെടുന്നവൻ ബ്രഹ്മത്തെ സമ്പാദിക്കുക ഇല്ല. മനസ്സ് ബുദ്ധിയിൽ ലയിക്കണം; എന്നു പറഞ്ഞാൽ ബുദ്ധി മനസ്സിനെ ജയിക്കണം : മനസ്സ് വിജയങ്ങളിൽനിന്നു മടങ്ങി ആത്മാവുമായി നിശ്ചലമായി വർത്തിക്കണം. ഈ വിദ്യ ബ്രഹ്മചര്യം കൊണ്ട് മാത്രം സമ്പാദിക്കു പ്പെടാവുന്നതാണ്. ഇന്ദ്രനും വിരോചനനും ഈ മാർഗ്ഗേണ ഉത്സാഹിച്ചു എന്നും; ഇന്ദ്രൻ വിജയിക്കുകയും, വിരോചനൻ ചിന്താ ഹീനനാകയാൽ പരാജയപ്പെടുകയും ചെയ്തു എന്നും: ക്ലാർറോഗ്യത്തിൽ കാണുന്നു.

൩. ആദ്യം വിദ്യാം വദസി ഹി സത്യരൂപാം യാ പ്രാപ്യതേ ബ്രഹ്മ ചര്യേണ സന്ദിഃ യാം പ്രാപ്യേനം മർത്യഭാവം ത്യജന്തി യാ വൈ വിദ്യാ ഗുരൂവുദ്ധേഷു നിത്യാ.

രാജാവേ ! അങ്ങ സത്യത്തിന്റെ തന്നെയും ആഭിയായ ബ്രഹ്മ വിജയകരമായ ജ്ഞാനത്തെക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കുന്നു. അപ്രിയമായ ജ്ഞാനം സത്യ സ്വരൂപമായതു തന്നെ. സജ്ജനങ്ങൾ ബ്രഹ്മചര്യത്തെ ആശ്രയിച്ച് അതിനെ സമ്പാദിക്കുന്നു. അതിനെ സമ്പാദിച്ചവർ—മർത്യന്മാർ—മർത്യഭാവത്തെ ചിന്തജ്ഞം. അജ്ഞാനം കാണപ്പെടുന്നതു്, ഗുരൂവുദ്ധന്മാരിൽ—ഗുരൂക്കന്മാർ വിദ്യാപ്രദാനാദികളെക്കൊണ്ട് വധിപ്പിച്ച ശിഷ്യന്മാരിൽ—മാത്രമാകുന്നു എന്നും ക്ലാർറോഗ്യത്തിൽ കാണുന്നു.

൪. ബ്രഹ്മചര്യേണ യാ വിദ്യാ ശക്ത്യാ വേദിത മഞ്ജസാ തൽ കഥം ബ്രഹ്മചര്യം സ്വാൽ തദ് വിചാൻ ബ്രഹ്മീമി മേ.

ബ്രഹ്മചര്യംകൊണ്ട് ഈ ജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കാമെന്ന് അങ്ങ പറയുന്നു. ഓ വിചാൻ ! അങ്ങ് ആ ബ്രഹ്മചര്യത്തെ ഏനിക്കായി ഉപദേശിക്കേണമേ.

സനൽസുജാതൻ പറഞ്ഞു :—

൫. ആചാര്യയോനി മിഹ യേ പ്രവിശ്യ ഭൂതാ ഗർഭം ബ്രഹ്മചര്യം വദന്തി ഇഹൈവ തേ ശാസ്ത്രകാരാ വേന്തി. വിഹായ ഭേദം പരമം യാന്തി സത്യം.

ആചാര്യയോനിയെ പ്രവേശിച്ച്—ഗർഭത്തിൽ എന്നതുപോലെ സർവ്വാവസ്ഥകളിലും ആചാര്യൻ വിധിയനുസരിച്ച്,—ശിഷ്യപ്പെ

ബ്രഹ്മത്തിന്റെ രൂപമായ ജ്ഞാനാദികളായ പന്ത്രണ്ട്, അംഗങ്ങളായ ത്യാഗങ്ങൾ ആറ്, പർവ്വതിപാലന സമർത്ഥമായ ബലമായ സത്യം മുതലായവ എട്ട്.—എന്നിവ ഫലപ്പെടുന്നതു്—ആചാര്യനോടുള്ള ചേർച്ചകൊണ്ടും ബ്രഹ്മത്തെ അറിവുവാനുള്ള വാഞ്ചനകൊണ്ടും, ആകുന്നു എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

൧൫. ഏവം വസൻ സച്ചതോ വർത്തിഹ
ബഹുൻ പുത്രൻ ലഭതേ ച പ്രതിഷ്ഠാ
വർത്തി ചാപ്തൈ പ്രദിശോ ഭിശ ശ്വ
വസ തൃന്യീൻ ബ്രഹ്മചര്യേ ജനാശു.

൧൬. ഏതേന ബ്രഹ്മചര്യേണ ദേവാദേവതാ മാപ്സരവൻ
ദൃഷ്ടയ ശ്വ മഹാഭാഗ ബ്രഹ്മലോകം മനീഷിണഃ.

൧൭. ഏതേനൈവ സഗന്ധാശ്ച രൂപ മാപ്സരസോഽജയൻ
ഏതേന ബ്രഹ്മചര്യേണ സൂയു അഹായ ജായതേ.

ധൃതരാഷ്ട്ര! മേൽപ്രകാരമുള്ള ബ്രഹ്മചര്യത്തിന്റെ മഹിമ അപ്രമേയമാകുന്നു. മേൽപറഞ്ഞ പ്രകാരം വർത്തിക്കുന്നവൻ സർവ്വപ്രകാരങ്ങളിലും വർത്തിക്കും; വളരെ പുത്രന്മാരുടെ പിതാവாகും; പ്രസിദ്ധനാകും. ഇവനെ ഉദ്ദേശിച്ച് ഭിക്ഷകളും പ്രദിക്ഷകളും ധനം വർത്തിക്കും; ബ്രഹ്മചര്യം അനുഷ്ഠിക്കുന്നവർ ഇവനെ ആദർശമായി സ്വീകരിക്കും. ഇങ്ങനെയുള്ള ബ്രഹ്മചര്യത്തെ അനുഷ്ഠിച്ച്, ദേവന്മാർ ദേവതാത്മ്യത്തെ പ്രാപിച്ചു; മനീഷികളും മഹാഭാഗന്മാരായ ദൃഷ്ടികൾ ബ്രഹ്മലോകത്തെ സമ്പാദിച്ചു; ഗന്ധർവന്മാരും അപ്സരസ്സുകളും രൂപസമ്പന്നന്മാരായി; സൂയൻ പ്രതിഭിനം ഭവസ നിർമ്മാണം ചെയ്യുവാൻ കഴിവുള്ളവനായി.

൧൮. ആകാംക്ഷാർത്ഥസ്യ സംയോഗാൽ രസഭോജിനാ മിവ
ഏവം ഹേതൽ സമാജ്ഞായ താദൃഗ് ഭാവം ഗതാ ഇമേ.

ചിന്താമണി മുതലായ രത്നങ്ങൾ സകല കാമങ്ങളേയും നഷ്ടമെന്ന് പറയപ്പെടാറുണ്ട്. അതുപോലെ സർവ്വ കാമത്തെ നഷ്ടമാക്കുന്ന ബ്രഹ്മചര്യത്തെ അനുഷ്ഠിച്ച് ഗന്ധർവന്മാർ മുതലായവർ അവരുടെ അവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു. ധൃതരാഷ്ട്ര! ആചാര്യ സമീപത്തു ചെന്ന് ശുശ്രൂഷചെയ്ത് ബ്രഹ്മചര്യം അനുഷ്ഠിക്കുന്നവർ മാത്രം പരമപുരുഷാർത്ഥത്തെ സമ്പാദിക്കും.

൧൯. അന്തവന്തഃ ക്ഷത്രിയ തേ ജയന്തി
ലോകാൻ ജനാഃ കർണ്ണാ നിർമ്മിതേന
ജ്ഞാനേന വിചാൻ തേജ അഭ്യേതി നിത്യം
ന വിദ്യതേ ഹൃന്യമാ രാഗ്ര പന്ഥാഃ.

ഓ ക്ഷത്രിയ! ധൃതരാഷ്ട്ര! കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ട് മനുഷ്യൻ സമ്പാദിക്കുന്നത് അനിത്യങ്ങളായ പിതൃലോകം, ദേവലോകം, മുതലായവ മാത്രമാണ്. എന്നാൽ വിചാണാകളെ വിനാശമില്ലാത്തതും നിത്യമായതും ആയ തേജസ്സിനെ—മുക്തിയെ—പ്രാപിക്കുന്നു. ഇതിനെ സമ്പാദിക്കുവാൻ വേറെ മാർഗ്ഗമില്ല.

ധൃതരാഷ്ട്രർ പറഞ്ഞു:—

൨൦. ആഭാതി ശുക്ല മിവ ലോഹിത മിവഃശോ
കൃഷ്ണ മമാജ്ഞാനം കാദ്രവം വാ
യദ് ബ്രാഹ്മണഃ പശ്യതി യത്ര വിചാൻ
കഥം രൂപം ത ഭഗത മക്ഷരം പരം.

ബ്രാഹ്മണൻ ജ്ഞാനദൃഷ്ടിക്കൊണ്ടു കാണുന്ന ബ്രഹ്മം വെളുത്തതോ, ചുവന്നതോ, കറുത്തതോ, പച്ചയോ, ധൂമ്രമോ? ബ്രഹ്മം—യത്ര—എതുഭേദത്താണ്? അമൃതവും അക്ഷരവും ആയ ബ്രഹ്മത്തിന്റെ രൂപമെന്തു്?

സനൽസുജാതൻ പറഞ്ഞു:—

൨൧. നാഭാതി ശുക്ല മിവ ലോഹിത മി-
വാശോ കൃഷ്ണ മായസ മകവർണ്ണം
ന പൂമിവാം തിഷ്ഠതി നാന്തരീക്ഷേ
നൈതൽ സമുദ്രേ സലിലം ബിഭേന്തി.

൨൨. ന താരകാസ്യ ന ച വിദ്യുച്ഛാശ്വിതം
ന ചാഭ്യേഷ്യ ഭഗ്യതേ രൂപ മസ്യ
ന ചാപി വായു ന ച ദേവതാസ്യ
നൈതൽ ചന്ദ്രേ ഭഗ്യതേ നോത്സ്യേത്യേ.

൨൩. നൈവർഷ്യ ത ന യജ്ഞേ നാപ്യഥർവ്വ
ന ഭഗ്യതോ വൈ വിമലലേഖ സാമസ്യ
രഥന്തരേ ബാർഹദ്രഥേ വാചി രാജൻ
മഹാ പ്രതേനൈവ ഭഗ്യേൽ ധ്രുവം തൽ,

൨൪. അവാരണീയം തമസഃ പരസ്യാൽ
തദന്തകോപ്യേതി വിനാശകാലേ
അണീയോ രൂപം ക്ഷുരധാരയാ സമം
മഹച്ച രൂപം തലൈവ പർവതേഭ്യഃ

൨൫. സാ പ്രതിഷ്ഠാ ത ഭഗതം ലോക സുഭാൻ ബ്രഹ്മ തദ്യശഃ
ഭൂതാനി ജ്ഞാനേര തസ്യാൽ പ്രലയം യാന്തി തത്ര ഹി.

൨൬. അനാമയം ത നഹ ഭുക്തം യശോ
ത ഭാരമവിൽ പശ്യതി ജ്ഞാനയോഗാൽ
യസ്മിൻ ജഗൽ പാപ മിദം പ്രതിഷ്ഠിതം
യേ യ ചിദ രത്നാ സ്തേ ഭവന്തി.

ബ്രഹ്മം വെളുത്തതായോ, ചുവന്നതായോ, കറുത്തതായോ, തവിടിൻ നിറമായോ, സൂര്യനെപ്പോലെ പ്രഭ ചിതറുന്നതായോ കാണപ്പെടുന്നില്ല. അതു ഭൂമിയിൽ കാണപ്പെടുന്നില്ല. അന്തരീക്ഷത്തിൽ ഇല്ല. സാഗര വിപുലമായ ലോകത്തിൽ സലില

ത്തെ ഭരിക്കുന്നില്ല. സലിലം എന്നാൽ പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ ദേഹം എന്നർത്ഥം. [സലിലം എന്നതിനെ ഭൂതപഞ്ചക സാധനം എന്ന അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിക്കാറുണ്ട്. “അപ ഏവ സസർജ്ജാഭൗതാസുവിച്ച് മഹാസൃജത്” എന്നതിന്നു “അപ” എന്നതിൻ്റെ ജലം എന്നു ഭൂതപഞ്ചക സംഘാതം എന്നർത്ഥമാണെന്നു് ശങ്കരാചാര്യർ

പറയുന്നു.] ബ്രഹ്മത്തിന്റെ രൂപം നക്ഷത്രങ്ങളിൽ ഇല്ല; മിന്നൽപിണരുകളിൽ ഇല്ല; മേഘങ്ങളിൽ ഇല്ല; അത് വായുവിലാകട്ടെ, ആദിത്യനിലാകട്ടെ, ചന്ദ്രനിലാകട്ടെ കാണപ്പെടുന്നില്ല. അത് ജഗദ്യജുസ്സെല്ലെങ്കിൽ ഇല്ല; വിമലമായ സാമഗ്രിതങ്ങളിൽ ഇല്ല; രഥന്തരത്തിലാകട്ടെ, ബാഹ്യരഥത്തിലാകട്ടെ, എന്തെങ്കിലും മഹാ പ്രതത്തിലാകട്ടെ, കാണപ്പെടുന്നില്ല. അന്നു മുതലായ പന്ത്രണ്ട് പ്രതങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഞാൻ മുമ്പ് പറഞ്ഞില്ലയോ? ആ പ്രതങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന മനുഷ്യന്റെ ആത്മാവിൽമാത്രം ബ്രഹ്മം തെളിയും. ബ്രഹ്മം അവാണീയം—അജേയം—ആകുന്നു. തമസ്സിന് അപ്പുറമാകുന്നു: അതു പ്രഭയത്തിങ്കൽ സർവ്വത്തിന്റെ ഉജ്ജ്വലിപ്പം ഇറങ്ങിവരുന്നു. അത് അണിയന്മാരിൽ അണിയാനും—ആ മഹിയാൻ പർവ്വതങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച്, മഹിയാനും—ആകുന്നു. ബ്രഹ്മം സർവ്വത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠയാകുന്നു: അമൃതമാകുന്നു: അതു വിശ്വമാകുന്നു: അത് യശസ്സാകുന്നു. ഭൂതങ്ങൾ ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്നു പഠിക്കുന്നു: അതിൽതന്നെ ലയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അയമില്ലാത്തതു അതു വിശ്വമായി വളരുന്നു. അതിനെ ആത്മാവിന്റെ ജ്ഞാനയോഗംകൊണ്ട്—കർമ്മയോഗംകൊണ്ട്—കാണുന്നു. അതിൽ സർവ്വഗതവും പ്രതിഷ്ഠിതമായിരിക്കുന്നു. അതിനെ അറിഞ്ഞവർ അമൃതന്മാരായി.

[ബ്രഹ്മത്തിന്റെ രൂപം അവാരണിയവും അജ്ഞാനത്തിന്റെ അപരവും, ആണെന്നും, അതിനെ ആത്മാവിനുള്ള ജ്ഞാനയോഗംകൊണ്ട് ദർശിക്കുന്നു എന്നും പ്രസ്താവിച്ചശേഷം—സനാതനമാരൻ തുടരുന്നു. യോഗികർ ബ്രഹ്മസ്വരൂപത്തെ ദർശിക്കുന്നതിനെ പുരസ്കരിച്ചാണ് സനാതനമാരൻ ഉപദേശം തുടരുന്നത്.]

൧. യ ത്വത് ശുക്രം മഹദ്യോതിർ ദീപ്യമാനം മഹദ്യുശഃ യ ഹൈ ദേവോ ഉപാസതേ യസ്മാ ദക്ഷോ വിരാജതേ യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സനാതനം.

രാജാവേ ! മനുഷ്യന്റെ അജ്ഞാനം ബ്രഹ്മത്തെ പ്രാപിക്കുകയില്ല എന്നു മുകളിൽ പറഞ്ഞു : എന്നാൽ ബ്രഹ്മമർന്നു കേവലം അസാധ്യമായത് എന്ന് അങ്ങ് ഗ്രഹിക്കരുത്. ലോകത്തിന്റെ ശുക്രമായ—ബീജമായ—ബ്രഹ്മത്തെ—മഹദ്യോതിസ്സും മഹദ്യുശ്സും ആയ ബ്രഹ്മത്തെ—ദേവന്മാർ ഉപാസിക്കുന്ന ബ്രഹ്മത്തെ—സനാതനനായ ഭഗവാനെ—ജ്ഞാനികളായ യോഗികർ ദർശിക്കുന്നു. “തസ്യ ഹോസാ സർവ്വം ദിവാ ഭാതി” എന്ന് ശ്ലോകശ്ലോകം. “തസ്യ നാമ മഹദ്യുശഃ എന്ന് ബ്രഹ്മഭാരണ്യം. “യേന സുര്യ സൂര്യതേജസേഭഃ” എന്ന് തെളിഞ്ഞതും.

൨. ശുക്രാത് ബ്രഹ്മ പ്രവേതി ബ്രഹ്മ ശുക്രേണ വൽതേ ത ച്ശുക്രം ജ്യോതിർഭാമ മധ്യേ f തപം തപതി തപനം. യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സനാതനം.

ശുക്രത്തിൽനിന്ന്—ശുദ്ധമായ ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്ന്—ഹിരണ്യഗർഭാഖ്യമായ ബ്രഹ്മം പ്രവേദിക്കുന്നു. ഉത്പന്നമായ ആ ബ്രഹ്മം, ശുക്രംകൊണ്ടുതന്നെ വിരാഡാത്മാവായി വികസിക്കുന്നു. ആ ശുക്രം ഒന്നിനാലും തവിട്ടിപ്പിടിച്ചൊത്തതായി; ജ്യോതിസ്സുകളുടെ ഭൂതത്തിൽ, സ്വയം തവിടുകയും, ഇതര ജ്യോതിസ്സുകളെ തവിട്ടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സനാതനനായ ആ ഭഗവാനെ ജ്ഞാനികളായ യോഗികർ ദർശിക്കുന്നു.

൩. പുണ്ണാൽ പുണ്ണ മദ്ധ്യരന്തി പുണ്ണാൽ പുണ്ണം പ്രചക്ഷതേ ഹരന്തി പുണ്ണാൽ പുണ്ണം ച പുർണേനൈവാ വശിക്വതേ. യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സനാതനം.

പുണ്ണമായ പരമാത്മാവിൽനിന്ന് പുണ്ണമായ ജീവാത്മാവ് ഉലരിക്കപ്പെടുന്നു ; പുണ്ണിൽനിന്ന് ഉലരിക്കപ്പെട്ട ജീവാത്മാവ് രൂപവും പുണ്ണുതന്നെ, എന്നു വിചാരിച്ചു പറയുന്നു. പുണ്ണിൽനിന്ന് പുണ്ണുൻ ഉലരിക്കപ്പെടുന്നു ; ആയതിനാൽ ശേഷിക്കുന്നത് പുണ്ണുതന്നെ. പുണ്ണസ്വരൂപനായ ആ പരമാത്മാവിനെ—സനാതനനായ ഭഗവാനെ—യോഗികർ കാണുന്നു;

൪. ആപോ f മാദ്ഭ്യ സ്തലിലം തസ്യ മധ്യേ ഉഭയേ ദേവൗ ശിശ്രിയാതേ f നരീക്ഷേ ആദഗ്രിചീ സ്തലിക്ഷചി വസാനാ മഭയേ ബിഭന്തി പൃഥിവീം ദിവം ച യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സനാതനം.

ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്ന് അപ്പ്—ജലം—അതായത്, ഭൂതപഞ്ചക സംഘാതം വേിച്ചു. “അവ ഏവ സസങ്കാശൌ” എന്നു മനു. ഇതിന്റെ അർത്ഥം ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്ന് സൂക്ഷ്മസൂക്ഷ്മി വേിച്ചു എന്നാണ്. അപ്പുകളിൽനിന്നു സലിലം വേിച്ചു : സലിലം എന്നാൽ സൂക്ഷ്മസൂക്ഷ്മി എന്നർത്ഥം. തസ്യമധ്യേ—സൂക്ഷ്മഭേദത്തിന്റെ മധ്യത്തിൽ—അനുരീക്ഷത്തിൽ—ഏകാഗ്രഹ്യത്തിൽ—രണ്ടു ദേവന്മാർ—ജീവാത്മാവും പരമാത്മാവും—ശിശ്രിയാതേ വർത്തിക്കുന്നു. ആ ജീവാത്മാവും പരമാത്മാവും—ആദഗ്രിചീ സവിക്ഷചീ—ദിക്കുകളെയും വിദിക്കുകളെയും ആഹാരം ചെയ്യുകൊണ്ട് പൃഥിവിയെയും ദ്വോവിനെയും ഭരിക്കുന്നു. കറച്ചുകുടി സൂക്ഷ്മമായി പറഞ്ഞാൽ ജീവാത്മാവു ദേഹാലികളിൽ ആത്മഭാവം പുണ്ടു—സുഖദുഃഖാത്മകമായ ദേഹം മുതലായവയെയും—പരമാത്മാവ് ദ്വോതനാത്മകമായ സ്വാർത്ഥ രൂപത്തെയും ഭരിക്കുന്നു. “ചാ സു പുണ്ണ സുയുജാ സഖായാ സമാനം വൃക്ഷം പരിഷ സാ ജാതേ തയോ രന്യുഃ പിപ്ലവം സ്വാഭന്ത്യ നൽ നന്നന്യോ f ദിവാകശീതി” എന്ന് ശ്ലോകശ്ലോകം.

൫. ചത്രേ രഥസ്യ തിക്ഷ്ണം യുവസ്യാ f വ്യയകർണ്ണഃ കേതുമന്തം വഹന്ത്യശ്വാഃ തം ദിവ്യ മജരം ദിവി യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സനാതനം.

കേതുമാനെ—പ്രജ്ഞാവാനെ—ജരാമരണാദികൾ കഴിഞ്ഞിവിട്ടുവെന്നു—ക്ഷണികമെങ്കിലും വ്യയമില്ലാത്ത കർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന രഥചക്രത്തിൽ—ചംക്രമണാത്മകമായ ഭേദത്തിൽ വർത്തിക്കുന്നവനെ—അശ്വപാദർ—ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ—നയിക്കുന്നു. “ആത്മാനം രഥിനം വിഷി ശരീരം രഥമേവ തു, ബുദ്ധിം ച സാരഥിം വിദ്ധീ മനഃ പ്രഗ്രഹ മേവ ച, ഇന്ദ്രിയാണി ഹയാ നാഹുഃ വിഷയാം സ്നേഹ്യ ഗോചരൻ ആത്മേന്ദ്രിയ മനോ യുക്തം ഭോക്തേത്യാഹുർ മനീഷിണഃ” എന്നു കറം. ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, സന്നാതനനായ ഏതൊരു ഭഗവാന്റെ സന്നിധിയിലേക്കു, ജ്ഞാനിയെ, നയിക്കുന്നു? ആ ഭഗവാനെ യോഗികൾ കാണുന്നു.

ന. ന സാദൃശ്യേ തിക്ഷുതി രൂപ മസ്യ ന് ചക്ഷുഷാ പശ്യതി കശ്ചി ഭേദം മനീഷയാമോ മനസാ ഹാമ യ ഭേദം വിദ്യ രമ്യതാ സ്തേ ഭവന്തി, യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സന്നാതനം.

ബ്രഹ്മത്തിന്റെ രൂപം വേറെ യാതൊന്നിനോടും സാദൃശ്യമുള്ളതല്ല. “ന തസ്യ പ്രതിമാ f സ്തി യസ്യ നാമ മഹദ്യശഃ” എന്നു ശ്ലോകാശ്വതരം. ബ്രഹ്മത്തെ ആരും കണ്ണുകൊണ്ട് കണ്ടിട്ടില്ല. എന്നാൽ മനിക്കുകൊണ്ട്, സങ്കല്പവികല്പാത്മകമായ മനസ്സുകൊണ്ട്, ഹൃദയംകൊണ്ട്, ബ്രഹ്മത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നവർ, അമൃതന്മാരായി ഭവിക്കുന്നു. യോഗികൾ സന്നാതനനായ ആ ഭഗവാനെ കാണുന്നു.

വൃ. ത ഭജമാസം പിബതി സഞ്ചിതം ഭൂമരോ മധു ഈശാന സ്സർവ്വഭൂതേഷു ഹവിർഭൂത മകല്പയൻ യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സന്നാതനം.

ഭൂമരം—വണ്ട്—അർജുനം സമ്പാദിച്ച മധുവിനെ അടുത്ത അർജുനസത്തിൽ പാനം ചെയ്യുന്നു. അതുപോലെ ഭൂമണശീലനായ ഈ ഭൂമരം—സംസാര-വിഷയാ-ത്മകമായ മധുവിനെ ഒരു ജന്മത്തിൽ തൃപ്തിച്ച്, ഇതരജന്മത്തിൽ അനുഭവിക്കുന്നു. സർവ്വഭൂതങ്ങളിൽ അന്നും മുതലായവയെ യഥായോഗ്യം നൽകുന്ന പരമേശ്വരനും സന്നാതനനും ആയ ഭഗവാനെ ജ്ഞാനികളായ യോഗികൾ കാണുന്നു.

ന. ഹിരണ്യഗർഭ മശ്വര മഭിപത്യ ഹൃപക്ഷകാഃ തത്ര തേ പക്ഷിണോ ഭൂതാ പ്രപതന്തി യഥാസുഖം യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സന്നാതനം.

അപക്ഷന്മാരായ പക്ഷികൾ കനകവർണ്ണമായ അശ്വരത്തിൽ കയറി, പക്ഷുക്കളെ സമ്പാദിച്ച്, യഥാസുഖം പറന്നു പോകുന്നു. അതുപോലെ ജ്ഞാന പക്ഷു രഹിതന്മാരായ മനുഷ്യർ (ഹിരണ്യ) ഹിതവും രമണീയവും ആയ കന്ദർപ്പകൾ ഇണങ്ങിയ ബ്രഹ്മജ്ഞന്മാരായി, പിറന്ന് യഥാസുഖം, മുക്തിയെ പ്രാപിക്കുന്നു. “യേ വൈ വിചാംസഃ തേ പക്ഷിണോ യേ അവിചാംസതേ അപക്ഷഃ ക്ഷുദ്രാണി യസ്യ വർണാനി” ഇവർ ആരെ അറിഞ്ഞ് മുക്തി സമ്പാദിക്കുന്നു? സന്നാതനനായ ആ ഭഗവാനെ ജ്ഞാനികളായ യോഗികൾ ഭവിക്കുന്നു.

ശ. അപാനം ഗിരതി പ്രാണ പ്രാണം ഗിരതി ചന്ദ്രമാഃ ആദിത്യോ ഗിരതോ ചന്ദ്രം ആദിത്യം ഗിരതേ പരഃ യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സന്നാതനം.

പ്രാണൻ അപാനനെ ഉപസംഹരിക്കുന്നു. ചന്ദ്രമസ്ത്വം അതായത് മനസ്സ് പ്രാണനെ ഉപസംഹരിക്കുന്നു. ആദിത്യൻ അതായത് ബുദ്ധി, മനസ്സിനെ ഉപസംഹരിക്കുന്നു. പരബ്രഹ്മം ബുദ്ധിയെ ഉപസംഹരിക്കുന്നു. ധൃതരാഷ്ട്ര ! സമാധിയിൽ അപാനനെ പ്രാണനും, പ്രാണനെ മനസ്സും, മനസ്സിനെ ബുദ്ധിയും, ബുദ്ധിയെ പരമാത്മാവും ഉപസംഹരിച്ച്, യോഗി ബ്രഹ്മത്മാവായി പരിണമിക്കുന്നു, എന്നു അങ്ങ് അറിഞ്ഞിരിക്കുമല്ലോ. സച്ചത്തിന്റെയും ഉപസംഹർത്താവും സന്നാതനനും ആയ ഭഗവാനെ, ജ്ഞാനികളായ യോഗികൾ കാണുന്നു.

ശ. ഏകം പാദം നോൽക്ഷിപതി സഖിലാ ലംസ ഉച്ചരൻ തം ചേൽ സതത മുൽക്ഷിപേത് ന ഉത്സർ നാ f ഉതം ഭവേൽ യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സന്നാതനം.

ഹംസം — പരമാത്മാവ്—ജലത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗത്തു്—സംസാരത്തിന്റെ ബാഹിർഭാഗത്തു്— സഞ്ചരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഒരു പാദം സംസാരത്തെത്തന്നെ സഭാ സൃശിക്കുന്നു. ഹംസത്തിന്റെ ഒരു പാദമായി സങ്കല്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ജീവാത്മാവ്, സഭാ സംസാരത്തിൽതന്നെ കഴിക്കുകയാണല്ലോ. എന്നാൽ ഹംസം ആ പദത്തെ ഉയർത്തുകയാണെങ്കിൽ—പിന്നെ മരണവും അമരണവും ഇല്ല. വിശ്വത്തിൽ ഉൾപുഞ്ചിരിക്കുന്ന ജീവാത്മാവ്, വിശ്വത്തെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞാൽ—വിശ്വത്തിന് അന്വിതപം തന്നെ ഇല്ല. സന്നാതനനായ ആ ഭഗവാനെ യോഗികൾ കാണുന്നു.

ശ. അംഗുഷ്ഠമാത്രം പുരക്ഷോ f ന്തരാത്മാ ലിംഗസ്യ യോഗേന സ യാതി നിത്യം ത മീശമീഡ്യ മനകല്പ മാദ്യം പശ്യന്തി ദൃശാ ന വിരാജമാനം.

അന്തരാത്മാവായ പുരക്ഷൻ അംഗുഷ്ഠ മാത്രനാകുന്നു. ആ പുരക്ഷൻ—ലിംഗസ്യയോഗേന—ശരീരത്തോടു ചേർന്ന്, ജന്മങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നു. ആ ഈശനെ, ഈശ്വരനെ, സർവ്വത്തേയും അനുപ്രവേശിച്ച് കല്പനം ചെയ്യുന്നവനെ, ആദ്യനെ, വിരാജിക്കുന്നവനെ, ദൃശന്മാർ കാണുന്നില്ല.

ശ. ഗുഹന്തി സപ്താ ഇവ ഗഹപരേഷു ക്ഷയം നീതാ സേവന മൂത്തേന മന്ത്യാൻ തേ വിപ്ര മുഹൂന്തി ജനാ വിദൃശാഃ തൈർ മത്താ ഭോഗി മോഹയന്തേ ഭവായ യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സന്നാതനം.

സപ്തങ്ങൾ പൊത്തിൽനിന്നിറങ്ങി സ്വഭാവം അനുസരിച്ച് വിഷം വരിച്ച് മനുഷ്യരെ ക്ഷയിപ്പിച്ചശേഷം, പൊത്തിൽ കളിക്കുന്നു. അതുപോലെ ഇന്ദ്രിയങ്ങളാകുന്ന സപ്തങ്ങൾ സ്വഭാവം അനുസരിച്ച് വിഷയ വിഷം നൽകി, മനുഷ്യരെ ക്ഷയിപ്പിച്ചശേഷം, തന്നത്താൻ കളിച്ചുകയ്യുന്നു. വിഷയവിഷം കടിച്ച ദൃശന്മാർ

മോഹിച്ചുപോകുന്നു. ഇന്ദ്രിയസുഷുപ്തർ അർഹിക്കുന്ന ഭോഗങ്ങൾ മനുഷ്യർ മോഹിപ്പിച്ച് അവർ ഗർഭജന ജരാ മരണ രൂപമായ സംസാരത്തിന് ഹതുവാകുന്നു. യാവന്നൊരുവനെ ദർശിക്കാതെ മനുഷ്യർ വിഷയ വിഷാസ നാരായി മോഹിക്കുന്നുവോ, ആ സന്നാതന ഗേവാനെ ജ്ഞാനികളായ യോഗികർ കാണുന്നു.

൧൭. അസാധനാ വാ ഫ പി സസാധനാ വാ
സമാന്മേതൽ ദൃശ്യേതേ മാനുഷേഷു
സമാന മേതേ മദൃത സ്വേതരസ്യ
യുക്താ സൂത്ര മധ്യ ഉത്സം സമാപ്തഃ
യോഗിന സു പ്രപശ്യന്തി ഗേവന്തം സന്നാതനം.

മനുഷ്യരിൽ ശരം മരം മുതലായ സാധനങ്ങളെ ശീലിച്ചവരാണ്: അല്ലാത്തവരാണ്; ബ്രഹ്മഭാവം രണ്ട് വകപ്പകാർണ്യം: ആ വിഷയത്തിൽ എല്ലാവരും—മുതന്തരം അമൃതന്തരം—സമന്തരാകുന്നു. എന്നാൽ ആ രണ്ടു വകപ്പകാരിൽ ശരം മരം മുതലായ സാധനങ്ങളെ പരിശീലനം ചെയ്യുവാൻ, മധ്യവിന്റെ ഉറവയെ പ്രാപിക്കുന്ന വിഷ്ണുവാകുന്ന പരമ പദത്തിൽ—പുണ്യനന്ദമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ—യോജിക്കുന്നു. ശമാദി യുക്തന്മാർ പ്രാപിക്കുന്ന പുണ്യനന്ദനെ—സന്നാതനനായ ഗേവാനെ—യോഗികർ കാണുന്നു.

൧൮. ഉഷ്ണ ലോകൌ വിദ്യയാ വ്യാപ്യ യാതി
ത ലാഹുതം ചാ ഹുത മഗ്നി ഹോത്രം
മാതേ ബ്രാഹ്മി ലഘുതാ മാദധീത
പ്രജ്ഞാനം സ്മാ ന്നാമ ധീരാ പചന്തേ
യോഗിന സു പ്രപശ്യന്തി ഗേവന്തം സന്നാതനം.

അവർ—രണ്ട് ലോകങ്ങളെ—ഇഹപരങ്ങളെ—അനുമാവിനേയും ആത്മാവിനേയും—ജ്ഞാനംകൊണ്ട് വ്യാപിച്ചുകൊണ്ട്—പുണ്യനന്ദ ബ്രഹ്മത്തിലേക്കു സഞ്ചരിക്കുന്നു. അവർ അഗ്നിഹോത്രത്തെ അനുഷ്ഠിക്കാതിരിക്കട്ടെ; അനുഷ്ഠിച്ചു യോഗ്യതയെന്നു ഭവിക്കുന്നു. ജ്ഞാനംകൊണ്ട് രണ്ട് ലോകങ്ങളെ വ്യാപിക്കുന്നവർ, അഗ്നി ഹോത്രാദികളായ കർമ്മങ്ങളുടെ സർവ്വ ഫലങ്ങളേയും, സ്വന്തമായി എന്നർത്ഥം. ആയതിനാൽ ബ്രാഹ്മി—ബ്രഹ്മവിഷയകമായ ജ്ഞാനം—കർമ്മങ്ങളിൽനിന്ന് ഫലിക്കുന്ന ലഘുതയെ—മന്ത്ര്യാവരണം—സംസാരം തുടരണമെന്നുള്ള അവസ്ഥയെ—ഫലിപ്പിക്കുകയുണ്ടു്. ആത്മാവിനെ പരമാത്മാവെന്ന് ഗ്രഹിക്കുന്നവന്റെ നാമം പ്രജ്ഞാനം എന്നായി “പ്രജ്ഞാനം ബ്രഹ്മ” എന്നു ശ്രുതിയുണ്ടു്. പ്രജ്ഞാനമായ ബ്രഹ്മത്തെ ധീരന്മാർ—ബുദ്ധിമാന്മാർ—സമ്പാദിക്കുന്നു. ബുദ്ധിമാന്മാർ പ്രാപിക്കുന്ന ബ്രഹ്മത്തെ—സന്നാതനനായ ഗേവാനെ—യോഗികർ കാണുന്നു.

൧൯. ഏവം രൂപോ മഹാ നാത്മാ പാവകം പുരുഷോ ഗിരൻ
യോ വൈ തം പുരുഷാ വേദ തസ്യേഹാത്മാ ന ശിഷ്യതേ
യോഗിന സു പ്രപശ്യന്തി ഗേവന്തം സന്നാതനം.

ഏവം രൂപൻ—പ്രജ്ഞാനമാകുന്ന ബ്രഹ്മ സ്വരൂപമായി പരിണമിച്ചവൻ—മഹാനായി—ബ്രഹ്മമായി: ആ അഗ്നിയെ ഉപസംഹരിച്ചവൻ—സർവ്വോപ സംഹർത്ത രൂപനായ ബ്രഹ്മത്തെ വേദവേദം ഗ്രഹിച്ചവൻ—നശിക്കുകയുണ്ടു്. “തസ്യ പ്രാണാ ഉൽ

ക്രിയന്തി ബ്രഹ്മൈവ സൻ ബ്രഹ്മാപോതി യ ഏവം വേദ” എന്നു ബ്രഹ്മഭാരണ്യം. ആരെ ദർശിച്ചു വിനാശത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നുവോ, സന്നാതനനായ ആ ഗേവാനെ യോഗികർ കാണുന്നു.

൨൦. തന്മാൽ സദാ സൽകൃത സ്ത്വാൽ ന മൃത്യു രമ്യതം കർതം
സത്യാന്തരേ സത്യ സമാന ബന്ധിനീ
സത യു യോനി രസത യൈതേ ഏവ
യോഗിന സു പ്രപശ്യന്തി ഗേവന്തം സന്നാതനം.

ആത്മാവ് അദിതീയമായ സച്ചിദാനന്ദ ബ്രഹ്മമാണെന്ന് കണ്ടവൻ സദാ—നിരന്തരം—സൽകൃതനായിരിക്കും—നല്ല കാർമ്മങ്ങളിൽ മാത്രം വ്യാപരിക്കും. ആ മനുഷ്യനെ മൃത്യു—ജനനമരണ ലക്ഷണമായ സംസാരം—തീണ്ടുകയുണ്ടു്. മരണമില്ല, എങ്കിൽ അമരണത്തെ കുറിച്ച് പ്രസംഗമേ ഇല്ലെന്ന് പ്രത്യക്ഷം തന്നെ. മൃത്യുനാശ്യ മൃതം കർതം എന്നു ശ്രുതിയുണ്ടു്. സത്യവും അനൃതവും ഏകമായ സത്യത്തിൽ ഒരുപോലെ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സത്തിനും അസത്തിനും യോനി—പ്രഭവസ്ഥാനം—ഒന്നു തന്നെ. ആ പ്രഭവ സ്ഥാനം അദിതീയമായ ബ്രഹ്മം തന്നെ. മൃത്യുവിന്റെ വിനാശ കാരണവും സത്യത്തിന്റെയും അനൃതത്തിന്റെയും ഏക ദൃഢവും ആയ ബ്രഹ്മത്തെ—സന്നാതനനായ ഗേവാനെ—യോഗികർ കാണുന്നു.

൨൧. അംഗുഷ്ഠമാത്രഃ പുരുഷോ ഹ്നരാത്മാ
ന ദൃശ്യതേ ഹ്നേ ഹ്നമയേ നി പിഷ്ടഃ
അജ യദോ ലിഖാരാത്ര മതപ്രിത യ
സ തം മതപാ കവി രാജ്ഞേ പ്രസന്നഃ

അനന്തരാത്മാവായ പുരുഷൻ—അംഗുഷ്ഠമാത്രനായ പുരുഷൻ—ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥിതനാകയാൽ ദൃശ്യനല്ല. ആ പുരുഷൻ അജനാകുന്നു : അതന്ത്രിതനാകുന്നു : രാപ്പകൽ ഭേദമില്ലാതെ സഞ്ചരിക്കുന്നു. ആ പുരുഷനെ സ്മരിച്ചുകൊണ്ട് ജ്ഞാനി സദാ പ്രസന്നനായി വർത്തിക്കുന്നു.

൨൨. തന്മാ ച വായു രായാതഃ തന്മി യ പ്രലയ സുമാ
തന്മാ ലഗ്നി യ സോമ യ തന്മാ ച പ്രാണ ആഗതഃ

൨൩. തൽ പ്രതിഷ്ഠാ ത മദൃതം ലോകാ സുൽ ബ്രഹ്മ ത മൃശഃ
ഭൂതാനി ജ്ജന്തിരേ തന്മാൽ പ്രലയാ യാതി തത്ര ച.

വായു ആ പുരുഷനിൽ നിന്നു വരുന്നു: അഗ്നിയും സോമനും പ്രാണനും അങ്ങനെ തന്നെ: സർവ്വവും പ്രലയിക്കുന്നതും ആ പുരുഷനിൽ ആകുന്നു : ആ പുരുഷൻ സർവ്വത്തിന്റെയും പ്രതിഷ്ഠയാകുന്നു: അമൃതമാകുന്നു: ലോകങ്ങൾ—കാണപ്പെടുന്ന സർവ്വവും—ആ ബ്രഹ്മം തന്നെ. ബ്രഹ്മം ആ യശസ്സാകുന്നു. ഭൂതങ്ങൾ അതിൽ നിന്നു ജനിച്ചു: അതിൽ തന്നെ പ്രലയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

൨൪. ഉഷ്ണ ച ഭേദേവ പൃഥിവിഃ ലിഖം ച,
ലിശ യ ശൂക്രം ഭൂവനാ ബിഭേന്തി
തന്മാൽ ഹിശ സ്തീത യ സുവന്തി
തന്മാൽ സമുദ്രാ വിഹിതാ പഹാന്തഃ

ആ ബ്രഹ്മം ആകട്ടെ—ഹിരണ്യഗർഭൻ ജീവാത്മാവ് എന്ന ഭേ

വന്മാരെ ഭരിക്കുന്നു: പൂമിവിടെ; ജ്യോതിനെ; ഭിക്ഷകളെ; ശൂക്രത്തെ; ഭുവനത്തെ; ഭരിക്കുന്നു. ആ ബ്രഹ്മത്തിൽ നിന്ന് സരിത്തുകൾ ഭിക്ഷകളിൽ ഭിക്ഷകളിൽ സ്രവിക്കുന്നു. ആ ബ്രഹ്മം കരകാണാത്ത കടലുകളെ സൃഷ്ടിച്ചു.

൨൨. യദ സഹസ്രം സഹസ്രാണാം പക്ഷാ നാഹുത്യ സംപതേൽ നാന്തം ഗമേൽ കാരണസ്യ യ ചൂപി സ്യാൽ മനോജവഃ യോഗിന സും പ്രപശ്യന്തി ഭഗവന്തം സനാതനം.

ഒരുവൻ ആയിരമായിരങ്ങളായ ചിറകുകളെ സമ്പാദിക്കട്ടെ; മനോവേശത്തിൽ പറക്കട്ടെ: ആ മനുഷ്യൻ തന്നെയും സർവ്വകാരണമായ പരമാത്മാവിന്റെ അന്തത്തെ കാണുകയില്ല. പരമാത്മാവ് അനന്തനാകുന്നു. ആ അനന്തനെ—സനാതനനായ ഭഗവാൻ—യോഗികൾ കാണുന്നു.

൨൩. അഭർണേ തിഷ്ഠതി രൂപ മസ്യ പശ്യന്തി ചൈനം സു സമീല സത്വാഃ ഹീനേ മനീഷീ മനസ്വാഭിപശ്യേൽ യ ഏതം വിദ് ദമുതാ ന്യേ വേന്തി.

പരമാത്മാവിന്റെ രൂപം ഭർന്നത്തിന് അയാഗ്രമായ അവസ്ഥയിൽ നില്ക്കുന്നു. “ന സൻ ദൃശേ തിഷ്ഠതി രൂപ മസ്യ” എന്ന് ശ്രുതിയുടേ ഉണ്ട്. എന്നാലും പരമാത്മാവിനെ കാണുന്നവർ ഉണ്ട്. സുഷുപ്തയും സമ്യഗ്ഭിപ്രായമായ യജ്ഞാദികളെ കൊണ്ട് വിമലീകൃതമായും ഉള്ള അന്തഃകരണങ്ങളോടു കൂടിയവൻ, പരമാത്മാവിനെ കാണുന്നു. രാഗ ഭോജാദി മലങ്ങൾ കഴിഞ്ഞവൻ—മനീഷി—പരമാത്മാവിനെ, മനസ്സുകൊണ്ട്, കാണുന്നു. അങ്ങനെ പരമാത്മാവിനെ അറിഞ്ഞവൻ—അമരണ ധർമ്മാവാധി ഭവിക്കുന്നു.

൨൪. ഏവം യദ സർവ്വഭൂതേഷു ആത്മാന മനുപശ്യതി അന്യത്വാന്യത്ര യുക്തേഷു സ കിം ശോചേത് തതഃ പരം

ഓരോ വിധമായ ഭേദങ്ങളിൽ അഭിമാനിക്കുന്ന സർവ്വ ഭൂതങ്ങളിൽ ആത്മാവിനെ കാണുന്ന മനുഷ്യൻ—എന്തിനായി ഭീഷ്ടിക്കും? “തത്ര കോ മോഹഃ കഃ ശോകഃ ഏകത്വ മനുപശ്യതഃ” എന്ന് ഈശോപ നിഷ്ഠത്ത്.

൨൫. യഥേദപാനേ മഹതി സമുതഃ സംപ്തഭൂതാഭകേ ഏവം ഭൂതേഷു സർവ്വേഷു ബ്രാഹ്മണസ്യ വിശേഷതഃ

വെള്ളം നിറഞ്ഞ വലിയ കിണറുള്ളവൻ, കണ്ടു വെള്ളത്തെ അന്വേഷിക്കാറില്ല. അതുപോലെ സർവ്വ ഭൂതങ്ങളിൽ വർത്തിക്കുന്ന ആത്മാവിനെ ഭരിച്ചവൻ, അന്യ വിഷയങ്ങളെക്കൊണ്ട് എന്തു പ്രയോജനം?

൨൬. അഹ മേവാ സ്തി വോ മാതാ പിതാ പുത്രാ സ്ഥൂഹം—
പുനഃ
ആത്മാഹ മന്ത്രി സർവ്വസ്യ യ ച നാസ്തി യ ദന്ത്രി ച

൨൭. പിതാമഹോന്മീ ണ്മവിരഃ പിതാ പുത്ര ണ്ണ ഭാരത മമൈവ യുയ മാത്മന്മാ ന മേ യുയാ ന ചാപ്യഹം.

൨൮. ആതൈവ സ്ഥാനം മമ ജ ന ചാത്മാ
ഭാത പ്രോതോ ഹ മജര പ്രതിഷ്ഠ
അജശ്ചരോ ദിവാരാത്ര മതഗ്രിതോഹം,
മാം വിജ്ഞായ കവി രാത്നേ പ്രസന്നഃ

൨൯. അണോ രണിയാൻ സമനാ സ്സർവ്വഭൂതേ കാവസ്ഥിതഃ
പിതരം സർവ്വതാനാം പുഷ്പരേ നിഹതം വിദ്ദഃ

ഓ യുതരാശ്രു! ഞാൻ എന്റെ അനുഭവം പറയട്ടെയോ? ഞാൻ അങ്ങയുടെ മാതാവாகുന്നു: പിതാവாகുന്നു: ഞാൻ അങ്ങയുടെ പുത്രനാകുന്നു: ഞാനും ഭർത്താവാകുന്നു. പ്രഭുവന്മാരും ഭിന്നന്മാരല്ല. കിംബഹുന! ഞാൻ സർവ്വപ്രാണികളുടെ ആത്മാവാകുന്നു: ഉജ്ജ്വലം ഇല്ലാത്തതുമായ സർവ്വപ്രാണികളുടെ — പൂജനയായ പിതാമഹനാകുന്നു, പുത്രനാകുന്നു. അങ്ങ് എന്നിൽ നില്ക്കുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങ് എന്റെ വകയല്ല: ഞാൻ അങ്ങയുടെ വകയും അല്ല. ആത്മാവിൽനിന്ന് തന്നെ സർവ്വം ഭവിച്ചു. “ആതൈവമാം സർവ്വം” എന്ന് ഛാന്ദോഗ്യം. ഞാൻ ഊടും പാവും ആയി നെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ജഗദാത്മാവാകുന്നു. ഞാൻ അജര പ്രതിഷ്ഠനാകുന്നു: ജരയും മരണവും കഴിഞ്ഞ സ്വമഹിമയിൽ നില്ക്കുന്നവനാകുന്നു: അണവിൽ അണിയാനും ബ്രഹ്മാത്മാകാരമായ മനസ്സോടുകൂടിയവനും, സർവ്വ ഭൂതങ്ങളുടെ ഹൃദയ കലലത്തിൽ അവസ്ഥിതനും, ഞാനാകുന്നു. യുതരാശ്രു! സനകന്മാർ മുതലായ ഇതരന്മാരുടെയും അനുഭവം ഇതുതന്നെ. ഈ പിതാവ് സർവ്വ പ്രാണികളുടെ ഹൃദയ പുണ്യരീകത്തിൽ വർത്തിക്കുന്നതായി, അവരും അറിയുന്നു.

ചരിത്രകാണ്ഡം.

വൈവസ്വതകാലം

II

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ രുദ്രൻ

ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഭൂമദ്ധ്യത്തിൽ നിന്നു പുറന്നു രുദ്രനെക്കുറിച്ചു പ്രസ്താവിക്കുവാൻ ഉജ്ജ്വലമായും, ഈ പുസ്തക പരമ്പരയിൽ
ഒന്നാം വാല്യത്തിൽ ബ്രഹ്മാവിന്റെ മഹേശ്വരന്മാർ എന്ന ഖണ്ഡികയിൽ, പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

* ഗവണ്മെൻറ് ചിറകുകളുടെ അടികൾ നിമിത്തമുണ്ടാകുന്ന ശബ്ദം വേവേചനമാണ് എന്ന വിധിയുണ്ട്. ഗവണ്മെൻറ് ജനനം ബ്രഹ്മചര്യനായ മരിച്ചിരുടെ വംശത്തിലാണ്. അത് കീഴ് വരും: മരിച്ചി വംശജനായ ഗവണ്മെൻറ് നാരായണ പാർക്കു മറയ ഗവണ്മെൻറ് അവതാരമാണെന്ന്, കരുതണം.

ചു മാത്രമാണ്, സമ്മതിക്കുന്നത്. ശ്രീഹരിയായ അങ്ങയെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഞാൻ അറിയേണ്ടതായി വല്ലതും ഉണ്ടെങ്കിൽ അങ്ങ് പറയുക തന്നെ." മനു പറഞ്ഞു:—“അങ്ങനെയൊന്നും ഇല്ല—തപസ്സ്, വിദ്യ, യോഗം, എന്നിവ തികഞ്ഞ ബ്രാഹ്മണനായ നിങ്ങളെ മുഖത്തുനിന്ന് സൃഷ്ടിച്ചു; ആ ബ്രാഹ്മണനെന്ന ബ്രാഹ്മണരുടെ രക്ഷയെ ഉദ്ദേശിച്ച് സഹസ്രം കൈകളിൽനിന്ന് ക്ഷത്രിയരായ ഞങ്ങളെയും സൃഷ്ടിച്ചു; ബ്രാഹ്മണൻ ബ്രാഹ്മാവിന്റെ ഹൃദയവും, ക്ഷത്രിയൻ ശരീരവും, ആണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. പ്രഭോ പ്രജാപതി! ഞം കന്യക ക്ഷത്രിയരുമായി സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്ന എന്റെ പുത്രിയാണ്. വയഃ ശീലവിഭവ നായ ഭർത്താവിനെ അവർ പ്രാവിഷ്കണ്ഡ കാലമായി. ബ്രാഹ്മണനായ അങ്ങയുടെ വിദ്യ, വയസ്സ്, സൗന്ദര്യം എന്നിവയെക്കുറിച്ച് കേട്ടിരിക്കുന്ന ഇവർ, അങ്ങയെ വരിച്ചിരിക്കുകയാണ്. അങ്ങ് തപസ്സിൽ കാലം വേറാക്കുന്നു എങ്കിലും വിവാഹത്തിന് വിടരായമില്ലാത്ത ആളാണെന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അങ്ങ് എന്റെ അഭിപ്രായത്തെ സ്വീകരിക്കണം.” കർട്ടമൻ പറഞ്ഞു: “പ്രഭോ വിവാഹം വേണ്ടാ എന്നു ഞാൻ വെച്ചിട്ടില്ല. ഞാൻ അങ്ങയുടെ പുത്രിയെ സ്വീകരിച്ചു കൊള്ളുന്നു. അംഗകാന്തി കൊണ്ട് ആരെന്ന കാനിയെ വിചിരിക്കുന്ന ഞം കന്യകയെ, ആരു വിചാരിക്കും? സ്ത്രീ ലോകത്തിനു അലങ്കാരം, ലക്ഷ്മി പ്രസാദത്തിനു ആധാരം, സ്വായംഭവ മനുവിന്റെ മകൾ, ഉത്താനപാദന്റെ സഹോദരി:—പ്രാപ്തിച്ചുകൊണ്ടു നിന്നാൽ, വേണ്ട എന്നു ആരു പറയും? പ്രഭോ! എന്നാൽ ഞം വിവാഹം ഒരു വ്യവസ്ഥയോടുകൂടെ നടത്തണമെന്ന് എന്നിങ്ങനെ കാണുകയുണ്ട്. എന്റെ വീട്ടുതൊഴിലും പരിശുദ്ധ, വഹിക്കുന്നതു വരയ്ക്കു ഞങ്ങൾ ഭാർയ്യഭർത്താക്കന്മാരായി താമസിച്ചുകൊള്ളും. സന്താനത്തെ സമ്പാദിച്ചശേഷം—സന്യാസം സ്വീകരിക്കുന്നതിനാൽ ധർമ്മം സിദ്ധിക്കുന്നതല്ല.” സ്വായംഭവൻ സമ്മതിച്ചു; കർട്ടമൻ ദേവഹുതിയെ വാഹം ചെയ്തു. മഹാരാജ്ഞിയായ ശതരൂപ, ദമ്പതികൾക്ക് ആഭരണങ്ങൾ മുതലായവയെ ദാനംചെയ്തു. സ്വായംഭവനും ശതരൂപയും തിരികെ പോയി: ബാർഹിഷ്ഠിയെ പ്രവേശിച്ചു.

ഇംഗിത കോവിലായ ദേവഹുതി:—കർട്ടമൻ—പാപ്യതി: പരമേശ്വരനെ എന്നതുപോലെ—പരിചരിച്ചു. ദേവഹുതി കാമത്തെ അകറ്റി നിറുത്തി, ഭംഭത്തെയും, ദോഷത്തെയും, മാറ്റി വെച്ചു, മമത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച്—ആർക്കും ചെയ്യാതെ. ദേവഹുതിയുടെ സ്ഥിരപ്രഭു കണ്ട് ഒരിക്കൽ കർട്ടമൻ പറഞ്ഞു:—“ശരീരം എല്ലാവർക്കും പരമ പ്രിയമാണ്; എന്നാൽ രാജപുത്രിയായ വേതിയാകട്ടെ, സ്വശരീരത്തെ എനിക്കായി ഹോദിക്കുന്നുവോ? വേതിയുടെ സർവ്വ കാമങ്ങളും സഫലമായിരിക്കുന്നു. തപസ്സ്, സമാധി, വിദ്യ, എന്നിവയാൽ എനിക്കു ലഭിച്ചിരിക്കുന്ന ഗേവൽ പ്രസാദങ്ങളെ വേതി അംഗീകരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന്.” ലജ്ജകൊണ്ട് കർട്ടമനും ദേവഹുതിയും മന്ദഹാസം കൊണ്ടു മനോഹരമായി മുഖത്തു നിന്ന് ദേവഹുതി ഇങ്ങനെ വാഗ്വിതരണം ചെയ്തു:—“അല്ലയോ മഹർഷേ! അങ്ങ് പ്രഭു ആണ്; ഇച്ഛിക്കുന്നതൊക്കെയും നൽകുന്ന പ്രഭു ആണ്; എനിക്കു

സന്തതിയെ നൽകാമെന്ന്, അങ്ങ് വിവാഹ സമയത്ത് പറഞ്ഞ വചനങ്ങളെ സ്മരിക്കുമെന്ന് ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു. പതിവുതകർക്ക് സന്താനലാഭം പരമ ഭാഗ്യമാകുന്നു; കാമശാസ്ത്രങ്ങളിൽ വിധിപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സുഖങ്ങളെ അങ്ങ് സൃഷ്ടിക്കുമോ! എന്റെ ശരീരം പുത്രാർത്ഥി നിമിത്തം കർമ്മമായിരിക്കുന്നു. ഭാർയ്യഭർത്താ സഹവാസത്തിന് അനുകൂലമായ ഒരു ഗൃഹം, അങ്ങ് സൃഷ്ടിക്കുമോ?” കർട്ടമനു ധ്യാന നിരതനായി. കാമഗമായ വിമാനാഭപാലം എവിടെയും പറന്നു നടക്കുന്ന സപർഗ്ഗമായ ഒരു ഗൃഹം സജ്ജമായി. സർവ്വ രത്ന സമനീതം, സർവ്വസമ്പൽ സമൃദ്ധം, മണസ്പന്ദം സംസ്തോതം, ആയ ഗൃഹം, സജ്ജമായി. ഭിവ്യങ്ങളായ ഉപകരണങ്ങൾ, സർവ്വകാല സുഖാവഹമായ പതാകകൾ, അതാതു നിലകൾക്കു യോജിക്കത്തക്ക ശയനങ്ങൾ, ആസനങ്ങൾ, ആലവട്ടങ്ങൾ എന്നിവ കൊണ്ട് മനോഹരമായ ഒരു പല നില മാളിക സജ്ജമായി. മഹാമരതകാ പരിഞ്ച തറകളും, പവിഴം പതിഞ്ഞ വരാനുകളും, വളം കൊണ്ടു തീർന്ന കവാടങ്ങളും ആ സൗധത്തിൽ എവിടെയും കാണാനുണ്ട്. കനക ത്രേരണങ്ങൾ, വിചിത്ര വിതാനങ്ങൾ, പരമരാഗങ്ങൾ പരിഞ്ച വളഭിത്തികൾ—എന്നിവ എല്ലായിടത്തുമുണ്ട്. ഹംസം പാശാവതം മുതലായവയുടെ ചിത്രങ്ങളെ അവിടവിടെ ഭിത്തികളിൽ കണ്ട്, യഥാർത്ഥ പക്ഷികൾ ഭ്രമം ചെയ്ത്, പാടി അടങ്ങുന്നു. വിഹാരസ്ഥാനങ്ങൾ, വിശ്രാമ സംഭവശാലകൾ, അറകൾ, മുററങ്ങൾ, എന്നിവ എങ്ങനെ എങ്ങനെ വേണമോ, അങ്ങനെ അങ്ങനെ കണ്ട്, കർട്ടമൻ തന്നെയും വിസ്മിതനായി. ഇത്ര നീല മയങ്ങളായ പ്രാസാദങ്ങളിൽ എവിടെയും,—കനകത്താഴിക കടങ്ങൾ, സൂര്യചന്ദ്രന്മാരെ തോല്പിച്ചുനിന്നു. കർട്ടമൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—“ഭോ ഭീരു! വേതി ശിക്ഷിക്കേണ്ട; ഈ കയത്തിലിറങ്ങി സ്നാനം ചെയ്യുക; ഇത് വിഷ്ണുവിനാൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതാണ്; സർവ്വകാമങ്ങളെയും പ്രഭാനംചെയ്യുന്നതാണ്. സ്നാനം ചെയ്തു ശേഷം വിമാനത്തിൽ കയറുക.” ദേവഹുതി അനുസരിച്ചു: ദേവഹുതിയുടെ കണ്ണുകൾ കരി:കൂവളപ്പൂവു പോലെ വിടർന്നു. മുഖത്തെ മുണ്ട്, ജട കെട്ടിയ മുടി, വിചിത്ര അലങ്കാരങ്ങൾ, ചർമ്മ പറ്റിയ ശരീരം, എന്നിതുകൾ ഇണങ്ങിയ ദേവഹുതി, സർവ്വമംഗല സംഭാവനമായ ബിന്ദു സരസ്സിൽ ഇറങ്ങി; ദേവഹുതി കയത്തിൽ മുങ്ങി; അവിടെ താമസമാണോ പെറ്റ ആശിരം യുവതികൾ, ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടു. ആ യുവതികൾ ക്ഷണത്തിൽ ഏഴന്നേരം, അഞ്ചുലി കൂപ്പിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—“ഞങ്ങൾ സ്വാമിനിയുടെ കിങ്കരികൾ തന്നെ; ആജ്ഞാപിക്കുക; ഞങ്ങൾ അനുസരിച്ചു.” ആ ഭിവ്യ കന്യകകൾ ദേവഹുതിയെ സ്നാപനം ചെയ്തു: മിനുത്ത നിർമ്മല പട്ടുകൾ ഉടുപ്പിച്ചു; മേലാപ്പ് ഇടുവിച്ചു: വിചിത്ര രീതിയിൽ അലങ്കാരങ്ങളെ കൊണ്ട് അലങ്കരിച്ചു; അവർ ദേവഹുതിക്കു സർവ്വഗുണ സംപന്നമായ അന്നത്തെ നൽകി; അമൃതം സവത്തെ കുടിപ്പാൻ കൊടുത്തു. ദേവഹുതി കണ്ണാടിയിൽ നോക്കി: കണ്ണാടിയിൽ കണ്ട പടം കണ്ട ദേവഹുതി പരിഭ്രാന്തയായി. പരമസരസ്സിൽ ചെയ്ത സ്നാനം നിമിത്തം ആ സർവ്വവയവ നിർമ്മലയാകട്ടെ, തെളിഞ്ഞ പല്ല്, വളഞ്ഞ പുരികം, താമരശൃംഗം കവിടുന്ന കടകണ്ണ്, നീലാലകങ്ങളായ കൂറുകൾ തുങ്ങിയ മുഖം എന്നിവ ഇണങ്ങി—സുരമയും, ഗരിമയും കൊണ്ട്—സർവ്വ ദേവ

സംഭവമെന്നു കയറിയെന്നു. കഴുത്തിൽ പതകം, കൈയിൽ വള, കാലിൽ ചിലമ്പ്, അരയിൽ പൊന്നുരണ്ടാണു മുതലായ ആരണ വിഭവം നിമിത്തം, അവിടെ നിന്നു് ഒരു സപ്പുനിധി നിലയന്നുമാണു്. ആയിരം കന്യകമാരാൽ പരിചരിക്കിയവയായ ദേവഹുതി കർട്ടമന്റെ സമീപത്തു നിന്നുകൊണ്ടു്, ആ പ്രഭുവിന്റെ യോഗം ഗതിയെക്കുറിച്ച് പരമ വിസ്മിതയായി. കർട്ടമൻ വിമാനത്തിൽ കയറി; ദേവഹുതി കൂടെ കയറി; ആയിരം വിദ്യാധികർ പിറകെ കയറി. വിമാനം പറന്നു. കാറ്റുകൾ സുഖമായി വീശി; ഗംഗാ ജല പതന മംഗള കളകളും കേൾക്കായി. സിദ്ധ കിന്നര കിംപുരുഷ നാരദകൾ ഗാനങ്ങളെ കേട്ടുകൊണ്ടു്—വിമാനം, മഹാ മേഘ ഗുഹകളിൽ പറന്നു കടന്നു. കർട്ടമനും ദേവഹുതിയും നന്ദനോദ്യാനം കണ്ടു; ചൈത്രശതമാനത്തെ അതിക്രമിച്ചു; വൈശാഖം കേരളത്തിൽ വിഹരിച്ചു; മാംസ സരസ്സിൽ സ്നാനം ചെയ്തു. അവർ ദീപങ്ങളെ കണ്ടു; പദ്മങ്ങളെ കടന്നു; നദികളെ പിൻതള്ളി. ലോകപതൃകയും ചെയ്യശേഷം, അവർ ആശ്രമത്തെ പ്രാപിച്ചു. സുരതാൽ സുകന്യാ ദേവഹുതിയെ പ്രീണിപ്പിക്കുവാനായി— കർട്ടമൻ സ്വയം, മന്ദപതായി ശരീരമെടുത്തു് ദേവഹുതിയോടു കൂടെ അനേക മനേകം വർഷങ്ങളെ, ഒരു മുഹൂർത്തകാലം എന്നതുപോലെ നയിച്ചു. സപ്പു സങ്കല്പ സമാധാന കർട്ടമൻ, മന്ദപത വിധമായ ശരീരങ്ങളിൽനിന്നു്, ദേവഹുതിയിൽ സ്വവീര്യത്തെ നിക്ഷേപിച്ചു. ദേവഹുതി ഒരു ദിവസത്തിൽ—മന്ദപത കന്യകകളെ—ചാര സർവാംഗികളും, ചെന്താമര ഗ്രന്ഥം ഉള്ളവരും ആയ മന്ദപത കന്യകകളെ— പ്രസവിച്ചു.

പ്രസവം കഴിഞ്ഞ സമയം കർട്ടമന്റെ മുഖഭാവം മാറിയെന്നു ദേവഹുതി കണ്ടു. സന്തതപ്രാപനം സാധിച്ചതുമിമിത്തം സന്യാസം സ്വീകരിക്കുവാനുള്ള ബലപ്രാപ്തിക്കായിട്ടു് ഗ്രഹിച്ച ദേവഹുതിയുടെ മുഖം ചിരിച്ചു : മനസ്സു്, ആയിനിമിത്തം വേദനപൂർണ്ണമായി വെച്ചു മണിപോലെ നിരന്നുനിന്ന നഖങ്ങൾ നിമിത്തം പ്രഭുവിനായി കാൽവിരലുകളെ കൊണ്ടു്, നിലത്തു വരച്ചു; പൊഴിഞ്ഞ മിഴിനിരിനെ വടിച്ചുകുളഞ്ഞുകൊണ്ടു്, പറഞ്ഞു :—“അങ്ങു ചെയ്ത വാശനം മുഴുവനും നിവൃത്തിയായി; എന്നാൽ ഞാൻ ശരണാഗത അല്ലയോ? എനിക്കു മേലിച്ചങ്ങു കുന്നതായ സപ്പു യേങ്ങളിൽനിന്നും, അങ്ങു് എനിക്ക് അടയം തരണം. ഓ ധ്യാമണ ! ഈ കന്യകമാക്കു് ഒത്താക്കുവാൻ ഞാൻ അന്വേഷിക്കണമോ? അങ്ങു സന്യാസം സ്വീകരിച്ചു് വന്നതിൽ നടക്കുന്ന കാലത്തു് എന്നെ ആശ്വസിപ്പിക്കുന്നതിന്നു് എനിക്കു് ഒരു പുത്രൻ വേണ്ടയോ? ഇന്ദ്രിയായുധങ്ങളിൽ ഭൂമിച്ചെന്താ—അങ്ങു ബ്രഹ്മജ്ഞാനാണെന്നും, ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തെ നൽകുവാൻ സമർത്ഥനാണെന്നും—സ്മരിച്ചിട്ടു. എന്നാൽ ജ്ഞാനപ്രദാനം ചെയ്യാൻ കഴിവുള്ള പുത്രൻ എനിക്കു ജനിച്ചു, ഏന്റെ സപ്പു യേങ്ങൾക്കും നിവൃത്തിയുണ്ടാകണം. ഒക്കുന്ന സംസർഗ്ഗം സംസാര സങ്കടത്തെ നീട്ടുന്നതു പോലെ തന്നെ—സജ്ജന സംസർഗ്ഗം ഭക്തിക്കു കാരണമാകും. ഭക്തി പ്രഭാതാവായ അങ്ങയോടുകൂടെ ഞാൻ ലിംഗകാലം വസിച്ചു. ഞാൻ ഭക്തിമാഗ്ദത്തെ അന്വേഷിച്ചിട്ടു. ഭഗവാന്റെ മായ എന്നെ വണിച്ചു.” കർട്ടമൻ പറഞ്ഞു :—അനിമിതേ! രാജപുത്രി! ദേവതി ഭൂമിയിലേക്കു. സാക്ഷാൽ അ

ക്കരനായ നാരായണൻ, ഏന്റെ വീര്യത്തിൽ കയറി, വേതിയുടെ ഗർഭത്തിൽ പ്രവേശിക്കും. വേതി പ്രതനിഷ്ഠയുള്ളവർ തന്നെ; വേതിക്കു ഭദ്രം ഭവിക്കട്ടെ. വേതി ഭദ്രം, നിയമം, തപസ്സ്, ഭാഗം, ധർമ്മം, ഭക്തി എന്നിവകൊണ്ടു് ജഗദഗ്ര സേവനം തുടരുക. സത്യസ്വരൂപനായ ഹരി ഏന്റെ വീര്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് വേതിയുടെ ഉദരത്തിൽ കടന്നു, അജ്ഞാനവൃക്ഷത്തെ പിഴുതുപറിക്കുന്ന പുത്രനായി അവതരിക്കും.”

ദേവഹുതി സമ്മുഖയായി; പരമ പുരുഷ ജേനം തുടന്നു. കാലം കടന്നു. മധുസൂദനൻ കർട്ടമന്റെ വീര്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു; ദേവഹുതിയുടെ ഗർഭത്തിൽ സ്ഥാനം പിടിച്ചു. അരണിയിൽ പ്രത്യക്ഷനായ അഗ്നി എന്നതുപോലെ—ദേവഹുതിയിൽനിന്നു് പുത്രൻ പിറന്നു. മേഘങ്ങൾ ഗർജ്ജിച്ചു; ആകാശത്തു വാച്ചു ഓടുക; ഗന്ധർവന്മാർ പാടി; അപ്സരസ്ത്രീകൾ നൃത്തം ചെയ്തു; ആകാശത്തിറങ്ങിയ ദേവന്മാർ പുഷ്പ പെയ്തു; വെള്ളം തെളിഞ്ഞു; ഭിക്ഷുകൾ വിളങ്ങി; മനസ്സുകൾ പ്രസന്നങ്ങളായി. പരിശുദ്ധമായ സരസ്വതി ചുറ്റിയൊഴുകിയ ആശ്രമത്തിൽ മരിച്ചൊരിക്കൽ അവതരിച്ചു; അവരുടെ മുമ്പെ ബ്രഹ്മാവു് പ്രത്യക്ഷനായി. ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു : “ മകനേ! കർട്ടമ ! ഭവാൻ ഏന്റെ വാക്കുകൾ ബഹുമാനിച്ച്, പ്രജാസൃഷ്ടിയിൽ മനസ്സ് വെച്ചു :—ഭവാന്റെ മന്ദപത പുത്രിമാർ ലോകത്തു വംശവർദ്ധനം ചെയ്തും. ഭവാന്റെ പുത്രിമാരെ ഇപ്പോൾതന്നെ ഈ മരിച്ച മുതലായവർ വിവാഹം ചെയ്യട്ടെ. അല്ലയോ മകനേ! സപ്പുത മഹാനിധി യായ ഭഗവാൻ ഇവിടെ അവതരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ പരമ പുരുഷാത്മ പ്രദായകൻ * കപിലൻ എന്നു പേരുക. അല്ലയോ ദേവഹുതി ! ചൊന്നൊളി വിതരുന്ന മുടിയും, താമര നെടും കുറ്റികളും, താമരമുദ്ര പതിഞ്ഞ കാലുകളും, ഇണങ്ങി വേതിയുടെ കൈയിൽ ഇരിക്കുന്ന ശിശു കൈകൾക്കു് സംഹാരക നായ സാക്ഷാൽ ഹരിയാണു്. ഈ പ്രഭു, ജ്ഞാന വിജ്ഞാന വിദ്യ കളെ വിതരണം ചെയ്യും; കർമ്മവാസനകളെ ഉദ്യമനം ചെയ്യും; അജ്ഞാനത്തെ ധ്വംസനം ചെയ്യുംകൊണ്ടു് ഭൂമിയിൽ വിഹരിക്കും.” ബ്രഹ്മാവു് അന്നത്തിൽ കയറി മറഞ്ഞു. മരിച്ച, അത്രി, അംഗിരസ്സ്, പുലസ്ത്യൻ, പുലഹൻ, ക്രതു, ഭൃഗു, വസിഷ്ഠൻ, അഥർവ്വ എന്ന മന്ദപത ബ്രഹ്മപുത്രന്മാർ, കല, അനന്യയ. ശുദ്ധ, ഹവിർഭൂ, ഗതി, ക്രിയ, ഖ്യാതി, അഭ്യന്തി, ശാന്തി എന്ന മന്ദപത കർട്ടമ പുത്രിമാർ യഥാക്രമം വിവാഹം ചെയ്തു. പത്ഥാമനായ ബ്രഹ്മപുത്രൻ, നാരദൻ നിത്യ ബ്രഹ്മചാരിയാണു്. മരിച്ച മുതലായവരും അവരുടെ ഭാര്യമാരും സമ്മുഖരായി, അവരവരുടെ ആശ്രമങ്ങളിലേക്കു പോയി.

* ഇല്ലാ യുഗങ്ങളിലും അവതാര മെടുത്തു ലോകാനുഗ്രഹം ചെയ്യുന്ന ഭഗവാൻ, സ്വഗൃഹത്തിൽ അവതരിച്ചതായി അറിഞ്ഞു് സംപ്രദായമായ കർട്ടമൻ—ഏകാന്തത്തിൽ മകനെ സമീപിച്ച് നമസ്കരിച്ചു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു :—“ മനുഷ്യർ പാപകർമ്മങ്ങൾ നിമിത്തം നരക തുല്യമായ സംസാരത്തിൽ ക്ലേശിക്കുന്നു. എന്നാൽ കാലത്തിങ്കൽ ഭഗവാൻ ഉദ്ധാരണത്തെ പുരസ്കരിച്ചു് അവതാരമെടു

* ഇരുപത്തിരണ്ടുവതാരങ്ങളിൽ കപിലൻ അഞ്ചാമത്താണു്.

ക്കുന്നു. പല പല ജനങ്ങളിൽ പുണ്യം ആർജിച്ച പകമായ യോഗ സമാധിയെ ആശ്രയിച്ച്, യോഗികൾ ഏകാന്തതയിൽ യാതൊരുവന്റെ പാദങ്ങളെ കാണുവാനായി പ്രയത്നിക്കുന്നു, ആ ഭഗവാൻ കേവലം ഗ്രാമ്യന്മാരായ ഞങ്ങളെ നിസ്സാരന്മാരാണ് നിന്ദിച്ചിട്ടു. ആ ഭഗവാൻ ഞങ്ങളുടെ ആശ്രമത്തിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്നു. നിന്ദിതവടി ഭക്തന്മാരെ ഉന്നമിപ്പിക്കുന്നതിൽ നിഷ്ഠയുളവാൻ തന്നെ. മുമ്പ് എനിക്ക് ചെയ്ത വാശാനത്തെ ഉദ്ധരിക്കുവാനും ലോകത്തിനു സാംഖ്യ ജ്ഞാനത്തെ ദാനം ചെയ്യാനും ഭഗവാൻ അവതീർന്നതായി. രൂപമില്ലാത്ത ഭഗവാൻ ഭക്തന്മാർക്കു മിക്കുന്ന രൂപങ്ങളെ സ്പീകരിച്ച് അവതരിക്കുന്നു. തത്വങ്ങളെ അറിയുവാൻ ആരായുന്നവർ ഭഗവാനെ ശരണം പ്രാപിക്കണം. നിന്ദിതവടിയെ ശരണം പ്രാപിക്കുന്നു. നിന്ദിതവടി ഐശ്വര്യം, വൈരാഗ്യം, യശസ്സ്, അവബോധം, വീര്യം, വൈഭവം എന്നിവയുടെ നിലയനമാകുന്നു.

പരം പ്രധാനം പുരുഷം മഹാനും
കാലം കവിം ത്രിപുതം ലോകപാലം
ആത്മാ നഭ്രത്യാനന്ദത പ്രപഞ്ചം
സ്വച്ഛന്ദശക്തിം കവിലം പ്രപദ്യേ.

നിന്ദിതവടി പ്രകൃതിയിൽ നിന്നു പരനാണ്; പ്രകൃതിയാണ്; പ്രകൃതിയിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന പുരുഷനാണ്; മഹത്തത്വവും കാലവും അഹങ്കാരവും ആണ്; നിന്ദിതവടി സർവ്വ ലോക പാലകനാണ്; നിന്ദിതവടി സർവ്വ പ്രപഞ്ചങ്ങളെയും ഉള്ളിൽ കളക്കുന്നു. സ്വയം സർവ്വ വ്യാപകമായ ശക്തിയാണ്. ഞാൻ കവിലനെ ശരണം പ്രാപിക്കുന്നു. ഓ ഭഗവാൻ! എനിക്ക് കരപേക്ഷയുണ്ട്. ഞാൻ സമ്പൂർണ്ണ കാമനായിരിക്കുന്നു. ഞാൻ സന്യാസികളുടെ പദവിയെ സ്വീകരിക്കുവാനും, നിന്ദിതവടിയെ സമാധാനിച്ച് സഞ്ചരിച്ച് സർവ്വ സങ്കടങ്ങളെയും തരണം ചെയ്യാനും കാംക്ഷിക്കുന്നു. നിന്ദിതവടി അനുവദിക്കുമോ? കവിലൻ പറഞ്ഞു:— “അച്ഛാ! ഞാൻ ചെയ്ത വാശാനം അനുസരിച്ചു ഞാൻ പിറന്നു; എന്റെ വാക്ക് വൈദിക ലൌകിക വിഷയങ്ങളിൽ ലോകത്തിനു പ്രമാണമാണ്. സത്യഭംഗം ഒരിക്കലും ഞാൻ ചെയ്യാവുന്നതല്ല. ഈ ലോകത്തിൽ മോക്ഷത്തെ കാംക്ഷിക്കുന്നവർ അറിയുമാറ്, ആത്മ ദർശനത്തിനുള്ള തത്വങ്ങളെ വിതരണം ചെയ്യുവാനായി—ഞാൻ അവതരിപ്പിക്കുന്നു. ഈ ആത്മ ജ്ഞാന പഥം ലോകത്തിൽ ഇല്ലാത്തതല്ല. എന്നാൽ അതു അസ്സക്തമായും, നഷ്ടമായും ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനെ ഉദ്ധരിക്കുവാനായി ഞാൻ ശരീരത്തെ ധരിച്ചിരിക്കുകയാണ്. അച്ഛാ! ഞാൻ അനുവദിക്കുന്നു. അങ്ങു യഥേച്ഛം പോകുക തന്നെ; അങ്ങു സർവ്വ കർമ്മങ്ങളെയും എന്നിൽ സമർപ്പിച്ച്, ദർശനമായ ദൃശ്യവിനെ ജയിച്ച്, എന്നെ ഭജിച്ച്, മോക്ഷത്തെ സമ്പാദിച്ചുകൊള്ളുക. ഞാൻ സർവ്വ ഭൂതങ്ങളുടെയും ഹൃദയത്തെ സമ്പാദിച്ചുകൊള്ളുക. ഞാൻ സ്വയം ജ്യോതിസ്സാകുന്നു. ഈ തത്വങ്ങളെ അങ്ങു ആത്മാവു കൊണ്ട് ആത്മാവിൽ കാണുക. അങ്ങു വിശോകനാകും; അയ്യെത്തെ പ്രാപിക്കും. എന്റെ മാതാവായ ഈ ഭവഭൂതിക്കു ഞാൻ ഉപദേശം ചെയ്യുകൊള്ളാം. സർവ്വ കർമ്മങ്ങളെ നിഷ്ഠുലമാക്കുന്ന ആത്മവിദ്യയെ ഞാൻ എന്റെ മാതാവിന് ഉപദേശിച്ചുകൊള്ളാം.”

അനുവാദം ലഭിച്ച കർട്ടമൻ, സംപ്രീതനായി; ഭഗവാനെ പ്രദക്ഷിണം ചെയ്ത്, നമസ്കരിച്ച്, വനങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചു. ലോകത്തെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ട ഈശ്വരനെ അന്വേഷിച്ച് വിചാരിച്ചു തന്നെയും, കാട്ടു കയറുന്നു. ഈശ്വര മായ അചിന്ത്യം തന്നെ. കർട്ടമൻ മൗനത്തെ ആശ്രയിച്ച്, ആത്മൈക ശരണനായി,—അഗ്നിഹോത്രം മുതലായ കർമ്മങ്ങളെയും, സ്ഥിരമായ പാപിടത്തെയും ഉപേക്ഷിച്ച്,—സർവ്വ സംഗ പരിത്യാഗം ചെയ്ത നടന്നു. സത്തിനും അസത്തിനും അപ്പുറമായതു യാതൊന്നും, ഗുണങ്ങളെ പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നതും ഗുണങ്ങളെ വിട്ടു നിൽക്കുന്നതും ആയത്, യാതൊന്നും, ഭക്തികൊണ്ട് കാണപ്പെടുന്നതു യാതൊന്നും:—ആ ബ്രഹ്മത്തിൽ കർട്ടമൻ മനസ്സിനെ യോജിപ്പിച്ചു. കർട്ടമൻ അഹങ്കാരത്തെ വെടിഞ്ഞു; മമത ഇല്ലാത്തവനായി; സുഖ ദുഃഖ ഭേദത്തെ കാണാതെയായി. കർട്ടമൻ ആത്മാവിനെ മാത്രം കണ്ടു. അലകൾ അടങ്ങിയ കർട്ടമൻ ജ്ഞാനത്തെ ദർശിച്ചു. കർട്ടമൻ സർവ്വജ്ഞനും ഭഗവാനും ആയ വാസുദേവനിൽ ഭക്തി മൂലം, സ്വയം ബന്ധിച്ച്, മുക്തിയെ പ്രാപിച്ചു. കർട്ടമൻ ഇഷ്ടാ ഭക്ഷ വിഹീനനായി; സർവ്വത്ര സമ ചേതസ്സനായി; ഭഗവൽ ഭക്തിയുക്തനായി; കർട്ടമൻ പരമഗതിയെ പ്രാപിച്ചു.

കർട്ടമൻ കാട്ടിലേക്കു പോയ ശേഷം ഭഗവാൻ കവിലൻ, മാതൃപ്രിയത്തെ പുരസ്കരിച്ചു, ബിന്ദു സരസ്സിൽ തന്നെ താമസിച്ചു. ഒരിക്കൽ അമ്മ, മകനെ ഏകാന്തതയിൽ കണ്ടു, ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:— “ഭവാൻ സർവ്വ കർമ്മങ്ങളിൽ നിന്നും നിവൃത്തിനാണ്; തത്വസാരങ്ങളെ തീർത്തു വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നവനാണ്; വിഷയങ്ങളിൽ ഭ്രമിച്ച ഞാൻ വിഷണ്ഡയായി; ഞാൻ സത്യത്തെ അറിയാത്തവളായി; സംസാരം കര കാണാത്ത കടലാണ്; അഗാധമാണ്; അന്ധകാര മയമാണ്; അങ്ങാകളെ ഇരുട്ടിനെ കത്തിത്തളയുന്ന സത്തായ കണ്ണാണ്; പല ജനങ്ങളിൽ ക്ലേശത്തെ ഉണ്ടാക്കി, അങ്ങയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. സകലരടെയും നാമനും ആദ്യനും ആയ അങ്ങ്, ഇരുട്ടിൽ മോഹിക്കുന്ന ലോകത്തിന്റെ കണ്ണായി, ഉദിച്ച സൂര്യനെപ്പോലെ, ഉദിച്ചിരിക്കുന്നു. ഞാനെന്നും എന്റേതെന്നും ഉള്ള മോഹങ്ങളെ, അങ്ങു തന്നെ മനസ്സരിച്ച്, യോജിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ മോഹത്തിൽ ഞാനും അകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അങ്ങ് എന്നെ ഈ മോഹത്തിൽ നിന്നു വിടുത്തേണമേ! പുരുഷനും പ്രകൃതിയും തമ്മിലുള്ള ഭേദത്തെ അറിവാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു: അങ്ങ് സ്വഭൂതന്മാരുടെ സംസാരവൃക്ഷത്തെ മുറിക്കുന്നവനാകുന്നു; അങ്ങു ശരണം അപേക്ഷിക്കുന്നവർക്ക് ശരണം നൽകുന്നവനാകുന്നു; ഞാൻ അങ്ങയെ നമസ്കരിക്കുന്നു.” കവിലൻ മന്ദഹസിച്ചു; മോക്ഷമാർഗ്ഗത്തെ കുറിച്ചു താല്പര്യത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതും, നിർദ്വേഷവും ആയ മാതൃപ്രിയത്തെ കേട്ടു,—മാതാവിനെ അഭിനന്ദിച്ചുകൊണ്ടു,—പറഞ്ഞു:— “ഈ രോദന്തന്റേയും ഉള്ളിൽ വർത്തിക്കുന്ന ജീവാത്മാവു പ്രകൃതിയല്ല; പ്രകൃതിയിൽ നിന്നു വേറായതാണ്; എന്നു അറിയുന്നതിന്, ആദ്ധ്യാത്മിക യോഗം എന്നു പേരാണ്; ആ യോഗം, മോക്ഷത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നതിന് ഉത്തമമായ മാർഗ്ഗമെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. ഓ അനന്ദേ! ആ യോഗത്തെ ഞാൻ ഭവതിക്ക് ഉപദേശിച്ചുത

രാം. ഇതു പണ്ടു ഞാൻ ഋഷികർക്ക് ഉപദേശിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. ശബ്ദം, രൂപം മുതലായവയിൽ തൃപ്തി ജനിക്കുന്ന മനസ്സ്, ബലമായി; എന്നാൽ പരമ പുരുഷനിൽ തൃപ്തി ജനിച്ച മനസ്സ്, മോക്ഷത്തെ പ്രാപിച്ചു; ബന്ധത്തിനും മോക്ഷത്തിനും ആധാരം മനസ്സ് തന്നെ; ഞാൻ, എൻറേ, എന്നിങ്ങനെ കാമം, ലോഭം, മുതലായവയ്ക്കു വശപ്പെടുമ്പോൾ, മനസ്സ് അശുദ്ധമായി; എന്നാൽ വികാരങ്ങളെ കഴിഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന മനസ്സ്, ശുദ്ധമാണ്. മനസ്സ് ശുദ്ധമായാൽ, ഹൃദയഗുഹയിൽ വർത്തിക്കുന്ന ജീവാത്മാവ്, യാഥാർത്ഥ്യത്തെ കാണുകയും അറിയുകയും ചെയ്യും. മനസ്സ് ശുദ്ധമായാൽ, ജീവാത്മാവു പ്രകൃതിയിൽ നിന്നു വേറാണ് എന്നും, ജ്യോതിസ്സാണെന്നും, സ്വയം കാണുകയും—പ്രകൃതി, ശക്തിമീനമാണ് എന്നു സ്വയം അറിയുകയും—ചെയ്യും. ബ്രഹ്മ ജ്ഞാനത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ എത്രയും മംഗളമായ മാർഗ്ഗം ഭക്തിയാണ്. ബ്രഹ്മ ജ്ഞാനത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നവർ, സഞ്ജനങ്ങളോടു സംസർഗ്ഗം ചെയ്യണം; ദുഷ്ടനങ്ങളെ വർജ്ജിക്കണം. സഞ്ജനങ്ങളോടു സംസർഗ്ഗം ചെയ്യുകയും ഭഗവത് കമകളെ കേൾക്കുകയും ചെയ്യാൻ, മനസ്സ് ലോകകാൽപ്പങ്ങളിൽ ഭ്രമിക്കാതെ മാറി നിന്നു കൊള്ളും. സഞ്ജനങ്ങളുടെ ലക്ഷണത്തെ സ്വല്പം വിവരിക്കാം.

തിരിക്കുവാൻ കാരണികാഃ സുഹൃദഃ സ്തുർഭാഹിനാഃ
അജാതശത്രുവാഃ ശാന്താഃ സാധവഃ സ്വാധുഭൂഷണാഃ

മയ്യനന്യേന ഭാവേന ഭക്തിം കർവ്വന്തി യേ ഭൂയാം
മർത്ത്യന്തേ തൃക്കതർകമാണഃ തൃക്കത സ്വപന്ന ബാബവാഃ

മമാശ്രയാഃ കഥാമൃഷ്ടാഃ ശൃണുപന്തി കഥയന്തി ച
തപന്തി വിവിധാഃ താപാ നൈതാൻ മർത്ഗതചേതസഃ

ത ഏതേ സാധവാഃ സാധവീ സർവസംഗ വിവർജ്ജിതാഃ
സംഗഃ തേഷാമ തേ പ്രാർത്ഥ്യഃ സംഗ ഭോഷ ഹരാഹി തേ.

സാധുജനങ്ങൾ എപ്പോഴും ക്ഷമിക്കുന്നവരും, കാരണികന്മാരും, സർവ്വഭേദികളിലും സൗഹൃദം ഉള്ളവരും, ആയിരിക്കും. അവർക്ക് ശത്രുക്കളില്ല; അവർ ശാന്തന്മാരാണ്; സത്യാഭാവം അവരുടെ അലങ്കാരമാണ്; അന്യ ഭാവ മില്ലാതെ അവർ എന്നിൽ ഭൂല ഭക്തിയോടുകൂടെ വർത്തിക്കും; അവർ എന്റെ പ്രീതിയെ ഉദ്ദേശിച്ച് സർവ്വ കർമ്മങ്ങളെയും, സ്വപന്നങ്ങളെയും, ബന്ധുക്കളെയും ഉപേക്ഷിക്കും. എന്നെ സംബന്ധിച്ച ശുദ്ധങ്ങളായ കമകളെ അവർ പറയും, കേൾക്കും. അവർ എന്നിൽ മനസ്സുറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു താപങ്ങളെ ഭവിക്കില്ല. ഓ സാധവീ! എന്റെ പ്രീതിയെ ഉദ്ദേശിച്ച് സർവ്വത്തെയും ഉപേക്ഷിച്ച സഞ്ജനങ്ങളുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ ഇവയത്രെ. അമ്മേ! അങ്ങനെയുള്ളവരോട് സംസർഗ്ഗം ആവശ്യമാണ്, എന്നാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞത്. സഞ്ജന സംസർഗ്ഗം, ഹരികമകളെ കേൾക്കുന്നതിനും അറിയുന്നതിനും അവയിൽ ആനന്ദത്തെ കാണുന്നതിനും, വഴി തുറക്കും; അങ്ങനെയുള്ളവർ പ്രയാസംകൂടാതെ മോക്ഷ മാർഗ്ഗത്തിൽ വിശ്വാസവും രതിയും ഭക്തിയും ഉള്ളവരായി പരിണമിക്കും. ഞാൻ സ്മരിക്കും, സ്ഥിതിക്കും, സംഹാരത്തിനും ആധാര ഭൂതനാണെന്ന്, എന്റെ കമകളെ കേൾക്കുന്നവർ അറിയും. ആ അറിവു ലഭിച്ച

വർ ഇന്ദ്രിയസുഖങ്ങളെ കാമിക്കയില്ല. ആ സ്ഥിതിയെ പ്രാപിച്ചവർ, മനസ്സിനെ അടക്കിനിർത്തുവാൻ കഴിവുള്ളവരാകും. ദുഷ്ടവും, പ്രകൃതിയുടെ ഗുണങ്ങളെ കഴിഞ്ഞു നില്ക്കണം; ഇന്ദ്രിയ സുഖങ്ങളെക്കുറിച്ച് വൈരാഗ്യം സമ്പാദിക്കണം; ഇത്രയും സാധിച്ചവർ ജ്ഞാനത്തെ സമ്പാദിച്ചു. ജ്ഞാനത്തെ സമ്പാദിച്ചവർ എന്നിൽ ഭക്തിയോടുകൂടി വർത്തിച്ചാൽ,—പരമാത്മാവിനെ പ്രാപിക്കും."

ഭേദഗുഹിത പരബ്രഹ്മം:— "സംസർഗ്ഗംകൊണ്ടു ഭക്തിയുണ്ടാകുമെന്നും; ഭക്തിയെന്നതു് ഭക്തിക്ക് ആധാരമാണെന്നും, അങ്ങനെ പരബ്രഹ്മം. ഭക്തിയെ അങ്ങു് അല്പംകൂടി വിവരിക്കണം. അങ്ങനെയുള്ള ഉചിതമായ ഭക്തി എത്ര വിധമുള്ളതാണ്? അങ്ങയുടെ പാദത്തെ പ്രയാസം കൂടാതെ പ്രാപിക്കുന്ന മെന്നാണ്, എന്റെ ആശ്രയിതൻ. കവിപൻ പറഞ്ഞു:— "പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ രജസ്സിനേയും മന്ദസ്സിനേയും മിടു, സത്വത്തിൽ തന്നെ വ്യാപരിക്കണം; പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ, ചിലരിൽ വേദ കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യാൻ ബലപ്പെടുന്നു; വേറെ ചിലരിൽ, ബാഹ്യപദാർത്ഥങ്ങളെ ഭക്തിയുടെ സ്വരൂപം ഉൾനിന്നു് സുഖത്തെ അനുഭവിക്കുവാൻ ബലപ്പെടുന്നു. ആ വകയൊക്കെയും മാ

റിവെച്ച്, പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ ഹരിയെത്തന്നെ സ്മരിക്കണം; അപ്പോഴാണ് പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ സത്വത്തിൽത്തന്നെ വ്യാപരിക്കുന്ന എന്നു പറയുന്നതു്. അങ്ങനെ പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളെ മറ്റൊന്നു എന്നു പറയുന്നതു്. അങ്ങനെയുള്ള ഭക്തിയുടെ ശക്തി, കി നിർമ്മുന്ന ആളുകൾ, ഭക്തിയുള്ളവരായി. ഭക്തിയുടെ ശക്തി, വിസ്മയം തന്നെ. ഭക്തി അജ്ഞാനത്തെ ഭവിക്കിച്ചുകളയും. അജ്ഞാനമാകുന്ന ആവരണം ഭവിക്കിച്ചാൽ, ജീവാത്മാവ് പരമാത്മാവു തന്നെയാണ് എന്ന് സ്വയം കാണുകയും ഭക്തിയെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്യും. ഭക്തി ലഭിച്ചാൽ അജ്ഞാനം നശിച്ച്, ഭക്തി ലഭിക്കുമെന്നുള്ളതു് നിശ്ചയമാകയാൽ—ഭക്തി, ഭക്തിയെ അപേക്ഷിച്ച് ശ്രേഷ്ഠമാണ് എന്നു പറയാം. ചില പരമഭക്തന്മാർ സാധുജനം തന്നെയും കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല; എന്റെ പൗരസ്ത്യങ്ങളെ യുദ്ധം കേൾക്കുകയും ചെയ്യുകൊണ്ട്—എപ്പോഴും പാദസേവനം ചെയ്യുവാനാണ് അവർ താല്പര്യപ്പെടുന്നതു്. തായേ! എന്റെ പ്രസന്നമായ മുഖത്തെയും അരണങ്ങളായ ഭോചനങ്ങളെയും, ദിവ്യങ്ങളായ രൂപങ്ങളെയും, കാണുകയും അവയെക്കുറിച്ച് സംഭാഷണം ചെയ്യുകയും മാത്രമാണ്, അവർ നിത്യസന്ദോഷം. എന്നാൽ ആ ഭക്തന്മാർ സ്വകാഷ്ഠം സ്തോത്രരായി ഭക്തിയെ പ്രാപിക്കുന്നു. ആ പരമ ഭക്തന്മാർ, സത്യലോകം മുതലായവയിലുള്ള ഭോഗങ്ങളെ യാകട്ടെ, അഹൈശ്വര്യങ്ങളെ യാകട്ടെ, വൈകുണ്ഠത്തിൽത്തന്നെയുള്ള വിഭവങ്ങളെയൊക്കെ കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല. അവർ കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല എങ്കിൽത്തന്നെയും, എന്റെ ലോകത്തിൽ സകലൈശ്വര്യങ്ങളെ അനുഭവിക്കുന്നു. എന്റെ ലോകത്തു കയറിയവർ ക്ഷമയില്ല, ഞാൻ അവർക്ക് പ്രിയനാണ്; ആത്മാവാണ്; സുതന്ത്രം സഖാവും ഗുരുവും ആണ്; ഞാൻ അവർക്ക് സുഹൃത്തും ഹൃദയ ഭൈരവുമാണ്; എന്റെ ആയുധമായ കാലചക്രം അവരെ സ്പർശിക്കുകയില്ല; ഭേദയാനം മുതലായ മാർഗ്ഗങ്ങളുടെ സ്വർഗ്ഗം, ചന്ദ്രലോകം മുതലായവയെ പ്രാപിക്കുന്നവർ, ധന്യന്മാർ തന്നെ; എന്നാൽ അവർ ആജ്ഞിച്ച പുണ്യങ്ങളെ ഭജിച്ചു

ശേഷം, കാലാന്തരത്തിൽ, യോനിക്കിൽ ജനിച്ച് സംസാരത്തെ ലിഖിപ്പിക്കും. മുക്കിയെ പ്രാപിച്ചവർക്കുവെ, പുനർജനം ഇല്ല; കാലം അവരെ ബാധിക്കുകയില്ല, സകല ഭൂതങ്ങളും പുനർജനത്തെ ഭയപ്പെടുന്നു; ആതുമാറികിട്ടണമെങ്കിൽ—എന്നിൽ ഭക്തിയുജ്ജ്വലമാകണം. കാലത്തിൽ പ്രവേശം, പ്രയത്നം ഉള്ള അനുഭവങ്ങൾ, നിത്യമായ മോക്ഷത്തെ നല്ലവൻ ശക്തനാക്കും. കാര്യം വിശുദ്ധതയും, സൂക്ഷ്മതയും, ഇന്ദ്രൻ വർത്തിക്കുന്നതും, അഗ്നി ഭവിക്കുന്നതും, ദൃഢ വ്യാപരിക്കുന്നതും, എന്നെ ഭയന്നും, ഞാൻ ഏല്പട്ടതിയ ചട്ടം അനുസരിച്ചും, ആകുന്നു. ആവാസ്യവം അറിയുന്നവർ, ജ്ഞാനംകൊണ്ട് വൈരാഗ്യത്തെ സമ്പാദിച്ചു—സർവ്വത്തേയും ഉപേക്ഷിച്ചു—എന്നിൽ ദുഃഖഭക്തിയുജ്ജ്വലമായിത്തീർന്നു—സകല ഭയങ്ങളും മഴിഞ്ഞ എന്റെ പാപത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നു. അമ്മ എന്നിൽ ഇളകാത്ത ഭക്തിയെ സമ്പാദിക്കുക; ഇതുതന്നെയാണ് എല്ലാ ഐശ്വര്യങ്ങൾക്കും ആധാരം.

മോദാഭവ! ഈ പറഞ്ഞതിനെത്തന്നെ വിസ്മരിച്ചു ഞാൻ തപങ്ങളുടെ ലക്ഷണങ്ങളെ വേറെ വേറെ പറയാം. അതിനെ അറിഞ്ഞവർ മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കും. തപങ്ങളെ ഗ്രഹിച്ചാൽ

ആഹാരം കൂടാതെ മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കാം എന്നല്ല; തപങ്ങളുടെ സ്വഭാവം മനസ്സിലാക്കുമ്പോൾ അവ ജീവാത്മാവിൽനിന്നു വേറാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കും; അപ്പോൾ ജീവാത്മാവിന്റെ സ്വഭാവത്തെക്കുറിച്ച് ബോധവും, ആത്മമർദ്ദവും സിദ്ധിക്കും എന്നാണ് വിവക്ഷ. സർവ്വത്തിനും ആധാരമായി * പുരുഷൻ നില്ക്കുന്നു. പുരുഷൻ നില്ക്കുന്നതാണ്; അനാദിയാണ്; പ്രകൃതിയിൽനിന്ന് അന്യനാണ്; സ്വയം ജ്യോതിസ്സാണ്. പുരുഷൻ—സത്വ രജ സമസ്തകൾ ഇണങ്ങിയ പ്രകൃതിയെ, ലീലാഭാവേന, സ്വീകരിച്ചു. പുരുഷൻ പ്രകൃതിയെ പ്രവേശിച്ച സമയം—പ്രകൃതി ഭിന്നരൂപമായിത്തീർന്നു—വിചിത്രങ്ങളായ സൃഷ്ടികൾ ഉണ്ടായി. പ്രകൃതിയുടെ ശക്തി കൊണ്ടെന്നതു പോലെ പക്ഷികൾ, ദൃശ്യങ്ങൾ, മനുഷ്യർ, ദേവന്മാർ എന്നിങ്ങനെ അനേകകോടി സൃഷ്ടികൾ പ്രവേശിക്കുകയും പ്രലയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതായിരുന്നു സമയം—അവസ്ഥയിൽ വർത്തിക്കുന്ന ജീവാത്മാവിന്റെ മോഹം സംഭവിച്ചു. ജീവാത്മാവ് എന്ന് പറയുന്നത് പ്രകൃതിയല്ല. ജനനവും മരണവും തുടരെ കാണുകയാൽ സിദ്ധിച്ച മോഹം നിമിത്തം ജീവാത്മാവ് തന്നെയും ജനന മരണമുള്ളതാണ് എന്നു സ്വയം ഭ്രമിച്ചു. യഥാർത്ഥത്തിൽ ജീവാത്മാവും, പരമാത്മാവും ഒന്നാകയാൽ—ജീവാത്മാവ് ജനനമരണമുള്ളത് ആണ് എന്ന് ഭ്രമിക്കുന്നത്, മോഹംകൊണ്ടു തന്നെ. പ്രകൃതിയുടെ ഗുണങ്ങൾ കാരണമല്ല പ്രവർത്തിക്കുകയും അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് എന്നാൽ പ്രവർത്തിക്കുകയും അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് താൻ തന്നെയാണ് എന്ന് ജീവാത്മാവ് മോഹിക്കുന്നു. ജീവാത്മാവ് യഥാർത്ഥത്തിൽ—അകർത്താവും, പ്രഭുവും, ആനന്ദ സ്വരൂപനും

കേവലം സാക്ഷിയുമാണ്; എങ്കിലും മോഹം നിമിത്തം അങ്ങനെയല്ല എന്നും അസ്വതന്ത്രനാണെന്നും ഭ്രമിക്കുന്നു. അങ്ങനെ ജീവാത്മാവ് സ്വയം പരമാത്മാവ് തന്നെയെന്ന് അറിയാതെ സംസാരത്തിൽ ബന്ധിക്കപ്പെടുന്നു.” ദേവപ്രതി പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! ജീവാത്മാവ് സംസാര ഭാവത്തെ സമ്പാദിച്ചു എങ്ങനെയാണ് എന്ന് അങ്ങ് പറഞ്ഞത് ഞാൻ ഗ്രഹിച്ചു. അങ്ങ് പ്രകൃതിയെ കുറിച്ചും, പുരുഷനെ കുറിച്ചും അല്പം കൂടെ വിവരിക്കണം.” “കവിലൻ പറഞ്ഞു:—” പ്രകൃതിക്കു പ്രധാനം എന്നും പേരുണ്ട്. പ്രകൃതി എന്നത് സത്വം, രജസ്സ്, തമസ്സ് എന്ന മൂന്നു ഗുണങ്ങളോടു കൂടിയതാണ്; പുരുഷനാകട്ടെ നിർഗുണനാണല്ലോ. പ്രകൃതിക്കു മൂന്നു ഗുണങ്ങൾ ഉണ്ടെന്ന് പറഞ്ഞത്—പ്രകൃതി, മഹത്തത്വമായും, അഹം തത്വമായും പരിണമിച്ചശേഷം അഹം തത്വത്തിൽ മൂന്നു ഗുണങ്ങൾ തെളിഞ്ഞു കാണുമെന്നുള്ളതു കൊണ്ടാണ്. അല്ലാതെ പ്രകൃതിയിൽ ഗുണങ്ങളെ കാണാവുന്നതല്ല. പ്രകൃതി അവ്യക്തമാണ്; പ്രകൃതി നിത്യമാണ്; നിത്യത്വം എന്നതു പുരുഷന് എന്നതു പോലെ പ്രകൃതിക്കുമുണ്ട്. പ്രകൃതി അല്ലെങ്കിൽ പ്രധാനം എന്നത്—അഞ്ച്, അഞ്ച്, നാലു, പത്തു, വീതം തത്വങ്ങൾ അടങ്ങിയ ഇരുപത്തിനാലു തത്വങ്ങളുടെ സമാഹാരമാണെന്ന് വിചാരിക്കാൻ അറിയുന്നു. ആ തത്വങ്ങൾ ഇവയാണ്: ഭൂമി, ജലം, അഗ്നി, വായു, ആകാശം എന്ന് ഭൂതങ്ങൾ അഞ്ച്; ഗന്ധം, രസം, രൂപം, സ്पर्ശം, ശബ്ദം എന്ന് തന്മാത്രകൾ അഞ്ച്; അന്തഃകരണത്തിന്റെ അംശങ്ങളായ മനസ്സ്, ബുദ്ധി, ചിത്തം, അഹങ്കാരം എന്ന് നാല്. കാര്യം, ഞാലി, കണ്ണ്, നാക്ക്, മുക്ക്, വായ്, കൈ, കാൽ, മേത്രം, പായു എന്ന് ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ പത്തു. ചിലർ ഇവയോട് കാലം എന്നതിനെ കൂടെ ചേർത്ത്, തത്വങ്ങൾ ഇരുപത്തഞ്ച് എന്നു പറയും. എന്നാൽ കാലം എന്നത് പ്രകൃതിയുടെ പരിണാമം അല്ല; പുരുഷന്റെ വിജ്ഞാൻ എന്നു വേറെ ചിലർ പറയുന്നു. ഗുണങ്ങൾ ക്ഷോഭമില്ലാതെ നില്ക്കുന്ന സമാവസ്ഥയിൽ—ആദ്യമായി പ്രകൃതിയിൽ നിന്നു ഗുണങ്ങളെ ക്ഷോഭിപ്പിച്ച് ചേർന്നിപ്പിച്ചത്—കാലമാകുന്നു. കാലത്തിന്റെ പ്രേരണയാൽ പ്രകൃതിയിൽ പുരുഷൻ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ, മഹത്തത്വം ഫലിച്ചു. മഹത്തത്വത്തിൽ നിന്ന്, അഹം തത്വം ഫലിച്ചു. അഹം തത്വത്തിൽ സത്വ രജ സമസ്തകളെ തെളിഞ്ഞു കാണായി. സാത്വികമായ അഹംകാരത്തിൽനിന്ന് മനസ്സ്, രാജസാഹംകാരത്തിൽ നിന്ന് ഇന്ദ്രിയങ്ങളും ബുദ്ധിയും, താമസാഹംകാരത്തിൽ നിന്ന് മഹാ ഭൂതങ്ങൾ എന്നിവയും ഭവിച്ചു. ജീവാത്മാവ് സാത്വികാഹംകാരം നിമിത്തം കർത്താവെന്നും, രാജസാഹംകാരം നിമിത്തം ഇന്ദ്രിയ വാണെന്നും, താമസാഹംകാരം നിമിത്തം ഭേദവാണെന്നും ഭ്രമിക്കുന്നു. പുരുഷ പ്രവേശം നിമിത്തം, താമസാഹംകാരത്തിൽ വികാരം സിദ്ധിച്ച സമയം—ശബ്ദ തന്മാത്രയും, അതിൽനിന്ന് ആകാശവും, അതിൽനിന്ന് ശ്ലോത്രവും, ഉണ്ടായി; ശബ്ദ തന്മാത്രമായ ആകാശത്തിൽ നിന്ന് സ്पर्ശവും, അതിൽനിന്നു വായുവും, അതിൽ നിന്ന് തപകം ഉണ്ടായി; സ്पर्ശം, തന്മാത്രമായ വായുവിൽ നിന്ന് രൂപവും അതിൽ നിന്ന് അഗ്നിയും, അതിൽ നിന്ന് നേത്രവും ഉണ്ടായി; രൂപതന്മാത്രമായ അഗ്നിയിൽ നിന്ന് രസവും, അതിൽ നിന്ന് ജലവും അതിൽ നിന്ന് ജിഹ്വയും ഉണ്ടായി രസതന്മാത്രമായ ജല

* പുരുഷൻ എന്ന് ഇവിടെ ആരംഭിക്കുന്നത് പരബ്രഹ്മത്തെയാണ്.

നെയായാൽ സോപാചാരം കറയുകയും, മനസ്സു നിയമത്തിൽ കളുക്കുകയും, ശുദ്ധമാകുകയും, ചെയ്യും. ഗേവദ് കഥകളെ കേൾക്കണം : അപ്പോൾ ജ്ഞാനവും വൈരാഗ്യവും, ഭക്തിയും, ജനിക്കും : അജ്ഞാനം അറു. അജ്ഞാനം നശിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, ജീവാത്മാവ് യാഥാർത്ഥ്യത്തെ കാണുകയായി ; മുക്തനായി. ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നവൻ സ്വപ്നം ഭയത്തെ നൽകുന്നു ; എന്നാൽ ഉണർന്നശേഷം സ്വപ്നത്തെ കുറിച്ചുള്ള സ്മരണം, ഭയത്തിനു കാരണമാകുന്നില്ല ; അതുപോലെ, അജ്ഞാനമായ നിദ്രയിൽ വർത്തിക്കുന്നവൻ, പ്രകൃതിയായ സ്വപ്നം, ബന്ധത്തെ നൽകും ; എന്നാൽ ജ്ഞാനബോധം ലഭിച്ചവൻ, പ്രകൃതിയാകട്ടെ, ബന്ധം നൽകുകയില്ല. കരവൻ ജ്ഞാനം, വൈരാഗ്യം, ഭക്തി എന്നിവയെ പല ജന്മങ്ങളിൽ പരിശീലിക്കേണ്ടതാണ്. അപ്പോൾ, അവൻ അദ്ധ്യാത്മരത്നനാകും ; ബ്രഹ്മലോകത്തിൽ ഉള്ള സുഖങ്ങളെ തന്നെയും വേണ്ടെന്നു വരും ; എന്നെക്കുറിച്ച് പരമപ്രീതിനാകും ; ആത്മാവിനെ കാണും ; സംശയങ്ങൾ നശിക്കും. ആ മനഃശൂന്യൻ, എന്റെ പ്രസാദംകൊണ്ട് ജ്ഞാനംകൊണ്ടു നേടുന്ന കൈവലുത്തെ പ്രാപിക്കും. ആ ജീവാത്മാവിന് പുനർവ ഭയം വേണ്ട. അമ്മേ ! എന്നിൽ ഭക്തിപൂർവ്വം ചിന്താപരന്മാരായ യോഗികൾ—യോഗംനിമിത്തം പല ശക്തികളെ പ്രാപിക്കാറുണ്ട്. യോഗം ബലപ്പെടുന്ന ദേഹത്തിൽ, ആ ശക്തികൾ സ്വയം ബലപ്പെടുന്നു. ശരീരത്തെ ചെറുതാക്കുക, വലുതാക്കുക, ലഘുവാക്കുക, ഗുരുവാക്കുക, രംഗിതം, വശിതം, പ്രാപ്തി, പ്രാകാശ്യം, എന്നിങ്ങനെ എട്ടു സിദ്ധികളെ, യോഗികൾ പ്രാപിക്കാറുണ്ട്, എന്നു പ്രസിദ്ധമാണ്. എന്നാൽ ആത്മജ്ഞാനത്തെ കാക്കിക്കുന്ന യോഗി, ആ വക മായകളിൽ ഭ്രമിക്കരുത് ; അവയെ കൈയും അവഗണിച്ച്, ആത്മജ്ഞാനത്തെ ഏക ലക്ഷ്യമാക്കി കരുതുന്നവർ മാത്രം, ആത്മജ്ഞാനത്തെ സമ്പാദിക്കും."

കപിലൻ തുടൻ പറഞ്ഞു :— "ഉന്മീലനങ്ങളെ വിഷയങ്ങളിൽ നിന്നു നിവർത്തിപ്പിച്ച്, ഇന്ദ്രിയ വിഷയങ്ങളെ കുറിച്ച് വൈരാഗ്യം സമ്പാദിച്ച്, ഭക്തിപൂർവ്വം ഗേവാൻ എന്ന ചിന്തയോടുകൂടെ മനസ്സ് ഏകാഗ്രമാകണമെന്ന് ഞാൻ സാമാന്യേന പറഞ്ഞു. ആ മാർഗ്ഗത്തെ വിസ്മരണ പ്രസ്താവിക്കട്ടെ : യോഗം തന്നെയും രണ്ട് വിധമാണ്—അബീജം, സബീജം. യാതൊരു മാധ്യസ്ഥ്യത്തേയും ആശ്രയിക്കാതെ, നിർമ്മല ബ്രഹ്മത്തെ കുറിച്ചുള്ള സമാധിയെ അബീജ യോഗമെന്നു പറയുന്നു. അതു സവിശേഷം അനുഗ്രഹിതന്മാർ മാത്രം സാധിക്കുന്നതാണ്. ഞാൻ ഇവിടെ പറയാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു, സബീജ യോഗത്തെ കുറിച്ച് മാത്രമാകുന്നു. വികർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കാതിരിക്കുക, സ്വപകർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കുക, ലഭിക്കുന്നതിനെ കൊണ്ടു രൂപപ്പെടുക, ആത്മജ്ഞാനം സിദ്ധിച്ചവരെ സേവനം ചെയ്യുക, ധർമ്മം, അർഹം, കാമം എന്നിവയെ അവഗണിച്ച് മോക്ഷ കാർഷ്യത്തെ കുറിച്ച് രതിയുള്ളവനാക, അല്പമായി ഭക്ഷിക്കുക, ശുദ്ധഭക്ഷണം ഭക്ഷിക്കുക, ഏകാന്തത്തിൽ താമസിക്കുക, യാതൊരു വക ഹിംസയും ചെയ്യാതിരിക്കുക, സകല വൈരങ്ങളെയും ഉപേക്ഷിക്കുക, സത്യനിഷ്ഠനായിരിക്കുക, വഞ്ചനയെ അനുവർത്തിക്കാതിരിക്കുക, ആവശ്യമായതിനെ മാത്രം വാ

ങ്ങുക, ബ്രഹ്മചര്യം, തപസ്സ്, ശൗചം, വേദാദ്ധ്യയനം, ഈശ്വരപൂജ, മൗനം എന്നിവയെ അനുഷ്ഠിക്കുക, ശരിയായ ആസനത്തിൽ ഇരിക്കുക, പഞ്ച പ്രാണങ്ങളെ ജയിക്കുക, ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ വിഷയങ്ങളിൽ നിന്നു മനസ്സ് കൊണ്ട് മടക്കി എടുക്കുക, പ്രാണന്റെ പല സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിൽ പ്രാണനെ നിറുത്തുക, ഗേവദ് ലീലകളെ ധ്യാനിക്കുക, ആത്മാവിനെ ധ്യാനത്തിലുറപ്പിച്ചു നിറുത്തുക,—അസത്തായ മാർഗ്ഗത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന മനസ്സിനെ, ഇങ്ങനെയും അന്യ പ്രകാരങ്ങളിലും, പ്രാണനെ ജയിച്ചവൻ ആലസ്യത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച്—സാധാരണത്തിൽ ഗേവാനിൽ യോജിപ്പിക്കണം. ഇതു യോഗിയുടെ സാമാന്യമായ ആയുശ്ചരിതമാണെന്നു പറയാം. ഈ മാർഗ്ഗത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർ, ഒന്നാമതായി അഹിംസ മുതലായ യമങ്ങളെയും, ശൗചം മുതലായ നിയമങ്ങളെയും, പരിശീലിച്ച്, മനസ്സിനെയും, ശരീരത്തെയും യോഗ ജീവിതത്തിന് ഫലപ്പെടുന്ന രീതിയിൽ, രക്ഷിക്കണം. ഭഗവദ് ധ്യാനത്തിനു കരുങ്ങുന്നവൻ, പുണ്യ സരസ്സിന്റെ തീരത്തിലോ, ക്ഷേത്രത്തിന്റെ സമീപത്തിലോ, ഏതെങ്കിലും ഒരു പുണ്യ പ്രദേശത്തു—യോഗികൾ പരിചയിച്ചിട്ടുള്ള ഏതെങ്കിലും ഒരു ആസനത്തിൽ—സ്ഥിരമായും സുഖമായും മിരിക്കണം. ഇരുന്നുകഴിഞ്ഞാൽ ദേഹ ശുദ്ധിയെ ഉദ്ദേശിച്ച് പൂരകം, കുങ്കുമം, രോമകം, അല്ലെങ്കിൽ രോമകം, കുങ്കുമം, പൂരകം, എന്നു ക്രമത്തിനു പ്രാണായാമം ചെയ്യണം. പ്രാണായാമം ചെയ്ത് ശരീരം ശുദ്ധമായവന്റെ മനസ്സ് ഇളകാതെ നില്ക്കുന്നതാണ്. മനസ്സ് ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ പദാർത്ഥങ്ങളിലേക്കു പോകാതെ നില്ക്കുന്ന അവസ്ഥയ്ക്ക്, പ്രത്യാഹാരം എന്നു പേർ. പ്രത്യാഹരിക്കപ്പെട്ട മനസ്സിനെ ഗേവൽ സംബന്ധമായ എന്തെങ്കിലും ഒന്നിൽ, (ഗേവാന്റെ മുഖാരവിന്ദം, ചരണാരവിന്ദം, ഏതെങ്കിലും ഒന്നായ ബീജത്തിൽ) നിറുത്തുന്നതു്, ധാരണ. മനസ്സിനെ ധാരണയിൽ ഏതാനും സമയം നിറുത്തുന്നതിനെ, ധ്യാനമെന്നു പറയുന്നു. ധ്യാതാവു, ധ്യാനം, ധ്യേയം എന്നു ബോധമില്ലാതെ, സാധകൻ ധ്യാനത്തിൽ വാസിക്കുമ്പോൾ സമാധിയായി. ഈ മാർഗ്ഗത്തെയാണ് യോഗി സ്വീകരിക്കേണ്ടതു്.

എവം ഹരൺ ഗേവതി പ്രതിലബ്ധഭാവോ
ഭക്ത്യാ ദ്രവൻ ഹൃദയ ഉൽപുഷ്ടക പ്രമോദാത്
ജ്ഞാൻകണ്ഠ ബാഹ്യകലയാ മുഹൂർത്തം അർച്ചമാനഃ
ത ചാപി ചിത്തബദ്ധിശം ശനൈകൈ വിധുഷേത.

ഇങ്ങനെ ഗേവാനായ ഹരിയിൽ, പരമ പ്രേമം സമ്പാദിച്ച്, ഭക്തികൊണ്ടു ഹൃദയത്തെ ദ്രവിപ്പിച്ച്, പ്രമോദം കൊണ്ടു രോമാഞ്ചനായി, ആനന്ദാശ്രുക്കളിൽ മുക്കി ശീലിച്ചവൻ—ചിത്തമാകുന്ന മുണ്ടലിനെ, സാവധാനത്തിൽ, വിട്ടുകൊടുക്കുന്നു. ബാഹ്യങ്ങളായ ആശയങ്ങളെ വിട്ടു മനസ്സ്, നിർമ്മലത്തെ പ്രാപിക്കും. അപ്പോൾ ജീവാത്മാവ് പ്രകൃതിയിൽ മുളക്കുന്ന ഗുണങ്ങളിൽ നിന്നു മടങ്ങി : ഏകനായ പരമനെ കണ്ടു. ഏകനായ പരമനെ കണ്ടവൻ, കർത്താവും ഭോക്താവും താനല്ലെന്നും കർത്തൃത്വത്തെയും ഭോക്തൃത്വത്തെയും അറിയുന്നതു്, അജ്ഞാനത്തിന്റെ ഫലമായ അഹങ്കാരമാണ് എന്നും ഗ്രഹിക്കുന്നു. ആ യോഗിക്ക് വീണ്ടും ജന്മമില്ല. തീ എന്നു പറയുന്നതു് പുകയല്ല ; തീക്കൊള്ളിയല്ല ; അതുപോലെ

സ്വയോന്നിക്ഷ യഥാഭ്യോതിഃ ഏകം നാനാ പ്രതീയതേ
യോനീനാം ഗുണവൈഷമ്യാത് തഥാത്മാ പ്രകൃതൌ സ്ഥിതിഃ

“ആത്മാവ് ഏകൻ തന്നെ ; എന്നാൽ എറിയുന്ന തീയ്ക്ക്, വിറ്റു കെട്ടുകെട്ടി ആകൃതികളിൽ കാണപ്പെടുന്നതു പോലെ, ജീവാത്മാവ് യോഗികളുടെ ഗുണഭേദം നിമിത്തം, പല രൂപങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുകയാണു്.”

3. **வேலுத்தி பரணு:**— “மஹத்தபம் துதலாயப உத்ப்பெ
 ந ப்ருதிதியுதெயும், அரோத குகித்தநெ புருகனெரயும், உ
 க்ஷணதெ, ஸாம்புதெம் அநஸரித் அன்து. அநிக் உபதெ
 ரித். அரவயுதெ பரமாம் மாய ரூபதெ னாந் குகிக்ஷண
 யிரிக்ஷண அநம், அரு க்ஷணதெந் நிக் அந் அகி அந
 க்ஷணதெந், அன்து பரணு. அகி யோகதெ க்ரித் அ
 ந்து அப்தம் குதெ விபரமாயி உபதெகிக்ஷணதெ: க்ரிபாந்மாத், ஸ
 ப்துஸாஹயத்ஷணதெ நிக் வெராதெந் ப்ராபிக்ஷணத், க்ரிப
 யோகதெந் விபியத்ஷணதெ ஸாந் கதிக்ஷணதெ, அன்து
 உபதெகிக்ஷணதெ. பூமாதிமாத் புஷ்பதெயும், க்ரிப
 ததெயும், அருயாந்மாதெ அந்யகாரதெந் க்ரிபகாலம் உ
 த்ஷணதெயும், விபிய க்ஷணதெ அந்ஷித் கதிக்ஷணதெ
 க்ரிபிப்ததெயும், புரணுரித்—ஐ யோகதெந் மோக்தம்
 ஸிபிக்ஷணதெ யோகதெ ப்ருகாபிப்திக்ஷணதெ ஸுப்தாயி அ
 ந்து அவதெரிப்திரிக்ஷணதெ.”

ഭക്തിയുടെ വിവിധത നോരമ മായ മാതൃപ്രശ്നത്തെ കേട്ട് ക
വിലൻ പ്രീതനായി. കരണാർത്ഥിതനാ
യി; പറഞ്ഞു:— “ഭോ അനിമിത്രേ ! ഭക്തി യോഗം കാരോരവ
നിലും കാരോ തരത്തിലാണ് കാണപ്പെടുന്നത്. സത്വ രജ ത
മസ്സു കർ കാരോരവനിലും കാരോ അഭവിച്ച് മിശ്രിച്ചു നിൽക്കുന്നു.
അതനുസരിച്ചു കാരോരവന്റെ ഭക്തി പല രൂപങ്ങളിൽ ഭേദപ്പെ
ടുന്നു. അന്യന്മാരെ ജയിക്കണമെന്നോ, വഞ്ചന, മാത്സര്യം മുത
ലായവയെ പുരസ്കരിച്ചോ, എന്നെ ഭക്തിയോടുകൂടെ ചിലർ ഭക്തി
കാരുണ്യം; അവർ രക്ഷോഗുണം അധിക മുഷ്ടവരാണ്. ചശസ്സു,
ഐശ്വര്യം, ഭോഗ പമാർമ്മങ്ങൾ എന്നവയെ പുരസ്കരിച്ച്, എ
ന്നെ പ്രതിമകളിൽ സങ്കല്പിച്ച്, ഭക്തിപൂർവ്വം ഭജിക്കുന്നവരാണ്;
അവർ രക്ഷോഗുണം അധികമുഷ്ടവരാണ്. ഞാൻ അന്യനായ
ഭേദവനാണ് എന്ന സങ്കല്പത്തോടുകൂടെ എങ്കിലും, കർമ്മങ്ങളെ കർ
ക്കണമെന്നോ, കർമ്മങ്ങളെ പരമേശ്വരനിൽ സമർപ്പിക്കണമെ
ന്നോ, വിധികർ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടതാണെന്നോ, ഉഷ്ണ ഭാവനയോ
യെ എന്നെ ഭജിക്കുന്നവരും ഉണ്ട്; അവർ സത്വഗുണം അധികമു
ഷ്ടവരാണ്. ഈ വക യൊക്കെയും സഗുണ ഭക്തിയാണ്; പരമ
മായ ഭക്തിയല്ല, ഭക്തന്റെ മനസ്സ് യാതൊരു ഫലത്തെയും കാ
ക്കുകാതെ സമുന്മാദമെങ്കിലും ഹൃദയ ഗുഹകളിൽ വസിക്കുന്ന എ
ന്നിലേക്കു—ഗംഗാജലം സമുദ്രത്തിലേക്കെന്ന പോലെ—ഒഴുക
ണം; അതാണ് പരമമായ നിർഗുണഭക്തി.

സാലോക്യ സാമക്രി സാമീപ്യ സാരോപ്യകൃത മധ്യത
ലിഖമാനം ന ഗൃഹ്ണന്തി വിനാ മൽഭസവനം ജനാഃ.

യഥാർത്ഥ ഭരണരീതി മനസ്സിൽ എത്രയോ ശ്രേഷ്ഠമാണെന്ന് പറയാൻ വാക്കുകൾ ഇല്ല. ഞാൻ താമസിക്കുന്ന ലോകത്തിൽ താമസിക്കുക, അതായത് സാലോക്യം; എന്നിങ്ങനെ സമമായി വിവേകമുള്ള അനുഭവിക്കുക, അതായത് സാർവ്വത്രികം; നിത്യവും എന്റെ സന്നിധിയിൽ വിഹരിക്കുക, അതായത് സാമീപ്യം; എന്നിങ്ങനെ സമമായ രൂപത്തെ പ്രാപിക്കുക അതായത് സാരപ്രഭം; എന്നോട് ഒന്നായിത്തീരുക അതായത് ഐക്യം അല്ലെങ്കിൽ സായുജ്യം; എന്നീ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ലഭിക്കുമെന്നു വന്നാൽ അതന്നെയും, ഭരണ അവയെ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല, നിർമ്മുഖഭരണത്തിന്റെ പാദ സേവനത്തെ മാത്രമാണ് കാംക്ഷിക്കുന്നത്. നിർമ്മുഖഭരണത്തിന്, വർണ്ണശാസ്ത്രമധർമ്മങ്ങളെ നിഷ്കാമനായി അനുഷ്ഠിക്കുന്നു; എന്റെ പ്രതിമകളെ ദർശിക്കുകയും, സ്തുതിക്കുകയും, പൂജിക്കുകയും, സ്തുതിക്കുകയും, നമസ്കരിക്കുകയും, സർവ്വ ഭൂതങ്ങളിലും ഞാൻ ഉണ്ടെന്നു കാണുകയും ചെയ്യുന്നു. യഥാർത്ഥ ഭരണ ധർമ്മനാകുന്നു: അസംഗതനാകുന്നു: മഹാഭാരത മാനിക്കുകയും, ഭിന്നഭാരതത്തിൽ അനുകരണ കാണിക്കുകയും, സമഭാരതത്തിൽ സമ ഭാവനയോടെ വർത്തിക്കുകയും, ചെയ്യുന്നവനാകുന്നു. പരമഭരണത്തിന്, ആത്മാനുഭവ വിവേചനങ്ങളെ ശ്രദ്ധിക്കുന്നു: നാമസങ്കീർത്തനം ചെയ്യുന്നു: ആർക്കും, ആർക്കും, നിരഹംകാരം, എന്നിതുകളാൽ അലംകൃതമാകുന്നു. എന്റെ പ്രീതിയെ കാംക്ഷിക്കുന്നവർ, ഈ വക ഗുണങ്ങളെ കൊണ്ടു പരിശുദ്ധന്മാരായി. എന്റെ കഥകളെ കേൾക്കുന്ന സന്ദർശകരിലൊക്കെയും എന്റെ പാദങ്ങളെ ആശ്രയിക്കുന്നു. പുവിൽ നില്ക്കുന്ന ശത്രുവാകുവിൽ കയറി ഭ്രാണത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതുപോലെ—പ്രകൃതിയോട് ഒട്ടിനില്ക്കുന്ന മനസ്സ്, യോഗത്തിൽ കയറി, എന്നെ പ്രാപിക്കുന്നു.

അറബി സഭയ്ക്കു ഭൂതേക്കു കൂതാത്തമാ്വസ്ഥിതഃ സഭാ
ത വെണ്ണായ മാം മർത്യ കരഭേത്വചിവിധംബനം
യോ മാം സഭയ്ക്കു ഭൂതേക്കു സന്ത മാത്താന മീശാദരം
ഹിതപാദ്യം ചേരേത മർദ്യാത് ഭൂതേന്യവ ജ്ഞാതി സഭ

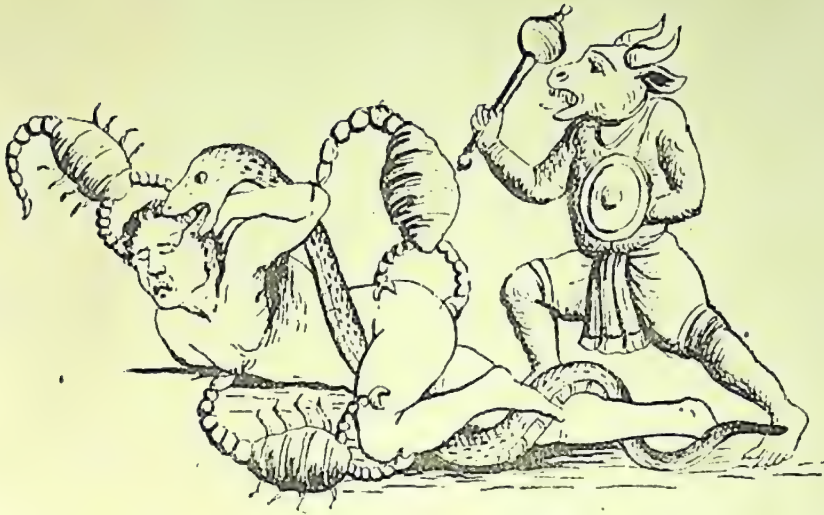
ഞാൻ സർവ്വഭൂതങ്ങളിൽ അവയുടെ ഭൂതാന്തരമായി വർത്തിക്കുന്നു: മനുഷ്യനാകട്ടെ എന്നെ അവഗണിച്ച് പ്രതിമാ പൂജന നാട്ടും അനുഷ്ഠിക്കുന്നു. സർവ്വഭൂതങ്ങളിൽ ഈശ്വരനായി വർത്തിക്കുന്ന എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ച്, പ്രതിമയെ പൂജിക്കുന്ന ദുഃശൻ, യജ്ഞ പരാജ്ഞയെ തീർത്ത് വേകിച്ച്, ചാരത്തിൽ കളകയാണ്. അന്യ ശരീരങ്ങളിൽ വർത്തിക്കുന്നതും ഞാനാണ് എന്നു കാണാത്തവൻ—അഭിമാന ഗവിഷൻ,— ഭൂതങ്ങളിൽ വൈരമുള്ളവൻ—ശാസിയെ കാണുകയില്ല. അല്ലയോ! അനന്ദേ! അന്യസ്തൂഷ്ടികളെ കുറിച്ചു മാനമില്ലാതെ, പല പല പൂജാ സാധനങ്ങളെ കൊണ്ട് എന്റെ പ്രതിമയെ അനേകർ പൂജിക്കുന്നു; അവരിൽ ഞാൻ പ്രീതനല്ല. ഭക്തൻ വിധി പ്രകാരമുള്ള പൂജകളെ ചെയ്യേണ്ട എന്നല്ല ഞാൻ പറയുന്നത്; അത് ആവശ്യം തന്നെ; സർവ്വഭൂതങ്ങളിൽ വസിക്കുന്ന ഈശ്വരനായ എന്നെ സ്വ എഭയത്തിൽ കാണുന്നതുവരെയ്ക്കു, ഭക്തിപൂർവ്വം പ്രതിമാ പൂജകളെ ചെയ്യുകതന്നെ

വേണം. അഹമെന്നും അപരനെന്നും ഉള്ള ഭേദബുദ്ധിയോട് കൂടിയവൻ, പുന്നങ്കുനും അനുഭവിയ്ക്കേ തീരൂ; ആ മനുഷ്യൻ മരിക്കിയെ പ്രാപിക്കുകയില്ല. ആ മനുഷ്യനെ സംബന്ധിച്ച് ഞാൻ ഉത്തരം പറയുന്നു; ആ മനുഷ്യൻ വീണ്ടും സംസാരത്തിൽ കരകാണാതെ കഴിയും. സർവ്വഭൂതങ്ങളിൽ വസിക്കുന്ന എന്നെ, ഭേദബുദ്ധിയല്ലാതെ കണ്ടുകൊണ്ട്—ഉയർന്നവരെ മാനിച്ചും, സമന്മാരെ മിത്രബുദ്ധ്യോ സ്വീകരിച്ചും, താണവരെ ദാനംകൊണ്ട് പ്രീണിപ്പിച്ചും ഭക്തന്മാർ വർത്തിക്കേണ്ടതാണ്. അപേക്ഷകളെ അപേക്ഷിച്ച് ചേതനങ്ങൾ ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ; ചേതനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച്, ശാശ്വതമാർഗ്ഗം ചെയ്യുന്നവ ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ; അവയെ അപേക്ഷിച്ച്—ചിത്തമുള്ളവ ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ; അവയെ അപേക്ഷിച്ച് ഇന്ദ്രിയ വൃത്തികളുള്ളവ ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ; ഇന്ദ്രിയ വൃത്തികൾ ഉള്ളവയിൽ തന്നെ സ്ഥിരമാത്രത്തെ അറിയുന്നവയെ അപേക്ഷിച്ച്, രസത്തെ അറിയുന്നവ ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ; അവയെ അപേക്ഷിച്ച് ഗന്ധത്തെ അറിയുന്നവ ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ; അവയെ അപേക്ഷിച്ച് ശബ്ദത്തെ അറിയുന്നവ ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ; അവയെ അപേക്ഷിച്ച് രൂപത്തെ അറിയുന്നവ പക്ഷികൾ മുതലായവ ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ; അവയെ അപേക്ഷിച്ച് പല്ലു ഉൾക്കൊള്ളുന്നവ ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ; അവയെ അപേക്ഷിച്ച്,—പല കാലുകൾ ഉള്ളവയും, അവയെ അപേക്ഷിച്ച് നാലു കാലുകൾ ഉള്ളവയും, അവയെ അപേക്ഷിച്ച്, രണ്ടു കാലുള്ളവയും, ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ. രണ്ടു കാലുള്ള മനുഷ്യരിൽ വണ്ണ ധർമ്മങ്ങളെ അനുസരിക്കുന്ന നാലു ജാതികൾ ശ്രേഷ്ഠങ്ങൾ; അവയിൽ ബ്രാഹ്മണർ ശ്രേഷ്ഠന്മാർ; അവരിൽ വേദജ്ഞന്മാരും, അവരിൽ അർഹജ്ഞന്മാരും ശ്രേഷ്ഠന്മാർ; അർഹജ്ഞന്മാരെ സംശയ മോക്ഷാർക്കർ കവിയുന്നു. സംശയ മോക്ഷാർക്കർ സ്വകർമ്മം ചെയ്യുന്നവർ, കവിയുന്നു; അവരെ നിസംഗന്മാർ കവിയുന്നു: യാതൊരു പ്രതിഫലത്തെയും ഇല്ലാതെ കർമ്മം ചെയ്യുന്നവൻ സർവ്വ ശ്രേഷ്ഠനാകുന്നു. എന്നാൽ സകല കർമ്മങ്ങളേയും എന്നിൽ സമർപ്പിച്ചിരിക്കുന്നവൻ സർവ്വശ്രേഷ്ഠനെ അപേക്ഷിച്ച്, ശ്രേഷ്ഠനാകുന്നു. സർവ്വ കർമ്മ സമർപ്പണം എന്നിൽ ചെയ്യുവാൻ, പരമജ്ഞാവിൽ നിന്ന് ഭേദിച്ചതായി യാതൊന്നിനേയും കാണുന്നില്ല. ആ സമർപ്പണനെ കവിഞ്ഞ ഒരുവൻ, മരേടത്തും ഇല്ല. സർവ്വഭൂതങ്ങളിലും ഈശ്വരൻ ജീവകലയോടുകൂടെ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്നു. സർവ്വഭൂതങ്ങളും ആരാധിക്കപ്പെടേണ്ടവ തന്നെ. അല്ലയോ! മനുഷ്യന്മാരേ! ഞാൻ സാംഖ്യം, ഭക്തി എന്ന രണ്ടു യോഗങ്ങളെ വേരിൽ ഉപദേശിച്ചു. ജീവാത്മാവ് പരമാത്മാവിനെ പ്രാപിക്കുവാൻ, ഈ രണ്ടിൽ ഒന്നിനെ ആശ്രയിച്ചാൽ മതിയാകും.

കവിയൻ തുടന്നു പറഞ്ഞു:—“കാലം കഴിയുമ്പോൾ ലോകത്തിൽ കാരോരുവാനും സംഭവിക്കുന്ന അവസ്ഥാ ഭേദങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളാൻ അറിയുന്നില്ല. എപ്പോഴും വായുവിനാൽ അടിക്കപ്പെടുന്ന മേഘം വായുവിനെ അറിയാത്തതുപോലെ— കാലത്തിൽപ്പെട്ട് കറങ്ങുന്ന സാധാരണന്മാർ കാലവൈരാഗ്യം ജനിക്കുന്നതിന്റെ പരമ പരാക്രമത്തെ അറിയുന്നില്ല. കാരോ മനുഷ്യനും സുഖത്തെ നരകഭയം ഉൾക്കൊള്ളാൻ കാണിക്കുകയോണ്ടു നല്ലതും, പണ്ടും, മുതലായവ. മറ്റു വിഭവങ്ങളും സമ്പാദിച്ച് വല്ല

നും—കാലം അതിക്രമിച്ചു; വിഭവങ്ങൾ നഷ്ടങ്ങളായി; മനുഷ്യൻ കരയുന്നു: പുരയിടവും, പറമ്പുകളും, മക്കളും, ഭാര്യയും സ്ഥിരമല്ല എന്നത് പ്രത്യക്ഷമാണ്, എങ്കിലും അവ സ്ഥിരമാണ്, എന്ന ബുദ്ധിയോടുകൂടെ വർത്തിക്കുന്ന മന്ത്രിൻ, എത്ര വിവേക ശൂന്യനാണ്; അനുഭവിച്ച് കഴിഞ്ഞ ജന്മം, ഭൂതപുണ്യമാണ് എന്ന് കാരോ പ്രാണികൾ അനുഭവമാണ്; എങ്കിലും ആ പ്രാണി അതിൽ തന്നെ മോഹം ഉള്ളവനായി തീരുന്നു: ഇതു വിസ്മയം തന്നെ. നരകത്തിൽ ഭൂതരിക്കുന്നവർ കൂടെയും ശരീരത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. ഈശ്വരന്റെ മായവലയം! സർവ്വജ്ഞികളിൽ ശ്രേഷ്ഠനായ മനുഷ്യൻ തന്നെയും, ഈ ഭൂതത്തിൽ നിന്ന് കഴിഞ്ഞവനല്ല; ഭാര്യ, ഭവനം, പുത്രന്മാർ പശുക്കൾ മുതലായവ കൈയും സ്വാധീനമുണ്ടെന്ന് കരുതി, അനുഗ്രഹിതനാണെന്ന് മനുഷ്യൻ അഹങ്കരിക്കുന്നു. എന്നാൽ വാസ്തവം എന്താണ്? ഉള്ള വിഭവങ്ങളെ വഹിക്കുവാനുള്ള പരിശ്രമം തീയായാണ്; അതുകൊണ്ട് ശരീരം മുഴുവൻ പിരി, മനസ്സ് ഉതിച്ച് ഭുജനമായ മനുഷ്യൻ, പാപങ്ങളെ പുറകെ, പുറകെ, ചെയ്യുന്നു. പിഴച്ച പെണ്ണുങ്ങൾ മനസ്സിനെ അപഹരിച്ചുകൊണ്ടും, കള കള കോരും ചെയ്യുന്ന ശിശുക്കൾ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ അപരിച്ചുകൊണ്ടും, മനുഷ്യൻ, ക്രമധർമ്മങ്ങളിലും ദുഃഖ തന്ത്രങ്ങളിലും കിടന്നുപറന്നു,—ദുഃഖങ്ങളേയും, ദുഃഖങ്ങൾക്ക് പ്രതിവിധികളായ ദുഃഖങ്ങളേയും സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ട്—സുഖി മാനാണെന്ന് ഭ്രമിക്കുന്നു: പരോപദ്രവം ചെയ്ത്, ധനം സമ്പാദിച്ച്, ജ്ഞാനികളെ ഉദ്ദിഷ്ടം—അല്ലമായ ഉച്ഛിഷ്ടം കൊണ്ട് തൃപ്തിപ്പെടുവാൻ ബലപ്പെടുന്നു. വ്യാപാരങ്ങൾ ചെയ്തു തുടങ്ങിയതായി കണ്ടു കടം, ലോഭത്തിനു വശപ്പെട്ട് അശക്തിയെ പ്രത്യക്ഷമാക്കിക്കൊണ്ട്, പരദ്രവ്യങ്ങളിൽ കണ്ണോടിക്കുന്നു.

കടംബ ഭരണാ കല്ലോ മന്ദ ഭാഗ്യോ വൃഥാമുഖഃ
ശ്രീയാ വിഹീനഃ കൃപണോ ഭൂതായൻ ശ്വാസതി ഭുജധിഃ
ഏവം സ്വഭരണാ കല്ലം തൽകളത്രാ ഭയ സുമാ
നാ ഭൂതിയന്തേ യഥാപുച്ഛം കീനാശാ ഇവ ഗോജരം
തത്രാപ്യ ഭാരതനിവൃദ്ധോ ഭൂതിയമാണഃ സ്വധം ഭൂതൈ
ജരയോപാത്ത വൈരൂപ്യോ മരണാഭിമുഖോ മുഹേ
ആസ്സേവ മത്സ്യോപന്യസും മുഹപാല ഇവാ ഹരൻ
ആമയാവ്യ പ്രഭീപ്യാഗ്നി അല്ലാഹാരോ ഭൂതമേഷ്ടിതഃ
വായുനോൽ ക്രമതോത്താരഃ കഥ സംരദ്ധ നാസിക
കാസ ശ്വാസ കൃതായാസഃ കണ്ണേ ഷുരഷുരാ യതേ
ശയാനഃ പരിശോചതഃ പരിവിതഃ സ്വ ബന്ധുഭിഃ
വാചുമാനോ വിന ബുതേ കാലപാശ വശം ഗതഃ
ഏവം കടംബ ഭരണേ വ്യാപൃതാത്മാ ഭൂതിശ്രീവിതഃ
ഭൂതിയന്തേ രജതം സ്വാനാ ഉരവേദനയാസുധിഃ
യമഭൂതേ തദാ പ്രാപ്യേ ഭീമേ സരഭസേക്ഷണേ
സ ഭൂതോ തസ്മൈവ യതേ ശക്തേ ശക്തം വിമുചതേ.

നും, ഉദരം ഭരിച്ചവനും, ആയ മൃഗൻ, കുടുംബത്തെയും ഉദരത്തെയും ഉപേക്ഷിക്കണം: മേൽ കണ്ടവിധം സകല നരകവേദനകളെ അനുഭവിക്കണം. ഭാവിയിൽ ആ മനുഷ്യൻ പല ക്ഷുദ്രയോനികളിൽ പിറന്നശേഷം, മനുഷ്യ ജന്മത്തെ പ്രാപിച്ചതായും വരാം. നരക ശ്ലേഷങ്ങളെ സഹിക്കുവാനായി യാതൊരു ദേഹത്തിൽ കയറ്റി, ദേഹിയെ യഥാ ദൂതന്മാർ കൊണ്ടുപോകുന്നു. വഹിച്ചുകൂടാത്ത ശ്ലേഷങ്ങളെ, ആ ദേഹം സഹിച്ചും വഹിച്ചും നശിക്കാതെയും നിന്നു പരമ ശ്ലേഷങ്ങളെ ഭുജിക്കുന്നു.

മൈവേദമു അനുവദിക്കുന്ന കാലത്തു്, ജീവാത്മാവു് ഒരു പുരുഷന്റെ രേതസ്സിന്റെ ആശ്രയിച്ചു്, ഒരു സ്ത്രീയുടെ ഗർഭത്തിൽ കിടക്കുന്നു. സ്ത്രീഗർഭത്തിൽ കടന്ന രേതസ്സ്, ഒരു രാത്രികൊണ്ടു്, കലലമായും, അഞ്ചുരാത്രി കൊണ്ടു് ബുദ്ധിമുട്ടമായും, പത്തു രാത്രികൊണ്ടു് ഒരു മാംസാഞ്ചമായും, പരിണമിക്കും. ഒരുമാസം കൊണ്ടു് ശിരസ്സ് രൂപപ്പെടും. മൂന്നാം മാസത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ കൈകാലുകൾ മുതലായ അംഗങ്ങൾ, നഖങ്ങൾ, രോമങ്ങൾ, അസ്ഥികൾ, ചർമ്മം, ലിംഗം, ഗുരും എന്നിവ ഉണ്ടാകും. നാലാം മാസത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ സപ്തധാതുക്കളും, അഞ്ചാം മാസത്തിൽ ക്ഷുൽ പിപാസകളും, ഉണ്ടാകും. ആറാം മാസത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ഗർഭത്തെ ജരായു എന്ന ചർമ്മം ആവരണം ചെയ്യും. അപ്പോൾ തന്നെ ഗർഭം മാതാവിന്റെ വലത്തു ഭാഗത്തു് ചലിച്ചു് തുടക്കുകയും ചെയ്യും. ശിശു്, മാതാവു് അനുഭവിക്കുന്ന അന്ന പാനങ്ങളുടെ രസത്തെക്കൊണ്ടു് വളരുകയും, മലമൂത്ര ഗുഹ്വരങ്ങളിൽ കിടക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഏഴാം മാസത്തിൽ ശിശുവിനു ബോധം ഉണ്ടാകും. അപ്പോൾ ശിശു, സദ്യ പുച്ഛ ജന്മങ്ങളെയും സ്മരിക്കുകയും, ഹരിയുടെ നിശ്ചയം അനുസരിച്ചു് ബന്ധിപ്പെട്ടതാണെന്നു അറിവുകയും, ചെയ്യും. മാതൃഗർഭത്തിൽ കിടക്കുന്ന വിശപ്പേറിയ പല ക്രിമികൾ, ശിശുവിന്റെ നേർത്ത തോലിൽ കടിക്കും. ശിശു പലപ്പോഴും മോഹിച്ചു് വീഴും. ഏതാവു്, ചവപ്പു്, ചുട്ടു്, ഉപ്പു്, രുക്ഷം, പുളിച്ചു് എന്ന രസങ്ങൾ മാതൃഗർഭത്തിൽ കടന്നു്, ശിശുവിനു അസഹ്യമായ വേദനയെ നൽകും. മാതാവിന്റെ കടലുകൾ വരിഞ്ഞു മുറുകിയ ജരായുവിനകത്തു തല താഴ്ത്തി, പൂക്കുവും കഴുത്തും വലച്ചു പിടിച്ചു, ശിശു കഷ്ടപ്പെടുന്നു. ശരീരത്തെ ഇളക്കുന്നതിനു് നിവൃത്തിയില്ലാതെ, കൂട്ടിൽപെട്ടു്

പക്ഷിപോലെ, ഗർഭത്തിൽ കിടക്കുന്ന ശിശു—അനേകമനേകം പൂർവ്വ ജന്മങ്ങളിൽ ചെയ്ത പാപങ്ങളെ മൈവാൽ സ്മരിക്കയും, ഗർഭവാസം ശിക്ഷയാണെന്നു അറികയും, ചെയ്യും. സപ്തധാതുക്കളിൽ കെട്ടുപെട്ടു്, ഭാവിയിൽ ഇതേവിധം ഗർഭത്തിൽ അകപ്പെട്ടവൻ ഇടയ്ക്കുതിനെക്കുറിച്ച് ഭയന്നു്, പരമ സങ്കടം അനുഭവിക്കുന്ന ശിശു്, അഞ്ചലിബന്ധം ചെയ്യുകൊണ്ടു് ഗർഭമുപരിതം ഈശ്വരനെ ഇങ്ങനെ സ്മരിക്കുന്നു:—

“ഗേവൻ! എന്റെ ഉഷ്കർമ്മങ്ങൾ നിമിത്തം നിന്തിരുവടി എനിക്ക് ഈ ഗതിയെ കല്പിച്ചു. നിന്തിരുവടി, ശരണം പ്രാപിച്ച ലോകങ്ങളെ രക്ഷിക്കുവാനായി, നാനാ തന്ത്രങ്ങളെ അവലംബിച്ച ഭൂമിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവനാകുന്നു. നിന്തിരുവടിയുടെ അരവിന്ദ സുന്ദര ചരണങ്ങളെ ഞാൻ ശരണം പ്രാപിക്കുന്നു. ഞാൻ നിന്തിരുവടിയുടെ മായ നിമിത്തം സംസാര മാർഗ്ഗത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നു. ഞാൻ എന്റെ സ്വരൂപത്തെ മറന്നിരിക്കുന്നു. നിന്തിരുവടിയുടെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടല്ലാതെ, സ്വരൂപ ബോധം എനിക്കു ലഭിക്കുന്നതല്ല. ഞാൻ ഇപ്പോൾ, ഭൂത ഭവ്യ ഭവിക്കു ഞങ്ങളെ കാണുന്നതു്, നിന്തിരുവടിയുടെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടു തന്നെ. സർവ്വ ചരാചരങ്ങളിൽ അംശം കൊണ്ടു വ്യാപാരം ചെയ്യുന്ന നിന്തിരുവടിയെ, ജീവാത്മാവു് ബന്ധിപ്പെട്ടുമാറു് കർമ്മ മാർഗ്ഗത്തെ അനുസരിക്കുന്ന ഞങ്ങൾ, സർവ്വ താപങ്ങളുടെയും ഗമനത്തെ പുരസ്കരിച്ചു് ഭുജിക്കുന്നു. ഗേവൻ! രക്ത മല മൂത്ര സംപുഷ്ണമായ ഈ ഗുഹയിൽ ഞാൻ പെട്ടിരിക്കുന്നു. മാതൃ ജന്മത്തിൽ കണ്ടു് അഗ്നിനിമിത്തം ഞാൻ തപിക്കുന്നു. ഇവിടെനിന്നു പുറത്തേക്കു് ഇറങ്ങുന്നതു്, എപ്പോഴാണു് എന്ന്—ഞാൻ മാസങ്ങളെ എണ്ണിക്കഴിയുന്നു. ഓ കരുണാമൂർത്തി! ഞാൻ എപ്പോഴാണു്, ഇവിടെനിന്നു ഇറങ്ങുന്നതു്? ഈശ്വര! പരമ കാരണിക! പത്തു മാസം മാത്രം പ്രായമുള്ള ഞാൻ ഇങ്ങനെ ജ്ഞാനത്തെ പ്രാപിച്ചു്, നിന്തിരുവടിയുടെ വ്യാപാരത്തെ തന്നെ കണ്ടു. നിന്തിരുവടി സന്തോഷിക്കുക. ഞാൻ അഞ്ചലി പ്രാപമെന്നല്ലാതെ എന്തു പ്രത്യുപകാരത്തെ ആണു് ചെയ്യേണ്ടതു്? പക്ഷികൾ, മൃഗങ്ങൾ, മുതലായവ, കേവലം ശാരീരമായ സുഖദുഃഖങ്ങളെ അറിയുന്നു. എന്നാൽ ഞാനാകട്ടെ. ശമം, ദമം, എന്നു ഗുണങ്ങളോടു കൂടെ പ്രഭവിച്ചു്, സമൃദ്ധശരീരത്തെ എന്നുപോലെ പുരാണ പുരുഷനെ കാണുവാൻ അനുഗ്രഹിക്കു പ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വിഭോ! ഈ ഗർഭരൂപത്തിൽ ഞാൻ അതിരറ്റ ശ്ലേഷങ്ങളെ അനുഭവി

ഒല്ലന്നും ആകുന്നവരാണ്. അവരെ ആശ്രയിക്കുകയും അവരെ ഉദ്ദേശിച്ച് ഭജിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക്, അനുഭവമാകുന്ന സ്വർഗ്ഗസുഖം ഒരു ബ്രാഹ്മ ഭവസത്തെ കുറിച്ച് ഭിക്ഷിക്കുന്നതല്ല. ദേവന്മാർ മുതലായവരെ ആശ്രയിച്ച് ചന്ദ്രനിൽ കയറിയ ജീവാത്മാവു, വീണ്ടും പുരുഷ ഭരതസ്ഥിതി കയറി, യോനികളിൽ ശയിക്കുക തന്നെ ചെയ്യും. ബ്രാഹ്മ ഭവസം മൂന്നുറ്റി അറുപതു കൂടിയാൽ ഒരു ബ്രാഹ്മ വർഷമായി. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ആയുസ്സ് നൂറ് ബ്രാഹ്മ വർഷമാണ്. നൂറ് ബ്രാഹ്മവർഷം തികയുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ, ഒരു ബ്രഹ്മാവു പ്രലയിക്കുകയും, വേറൊരു ബ്രഹ്മാവ് പിറക്കുകയും ആണ്. ആയതിനാൽ ബ്രഹ്മാവിനെ ആരാധിക്കുന്നവർ നൂറ് ബ്രാഹ്മ വർഷം ബ്രഹ്മലോകത്തു പരമസുഖത്തെ അനുഭവിക്കും. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ആയുസ്സ് പൂർണ്ണമാകുമ്പോൾ, ഭൂമി, ജലം, അനലൻ, അനിലൻ, ആകാശം, മനസ്സ്, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, അഹങ്കാരം, എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്ന ബ്രഹ്മാണുമാകുന്ന ബ്രാഹ്മശരീരം, പുരുഷോത്തമനായ ഹരിയിൽ ലയിച്ച്, ബ്രാഹ്മ പ്രളയം നടക്കുന്നു. അതുവരെ ബ്രഹ്മാവിന്റെ സന്നിധിയിൽ ധന്യത പുണ്ടിരുന്ന ധന്യന്മാരും, ശ്രീഹരിയെ പ്രാപിക്കുന്നു. ദേവന്മാർ മുതലായവരെ ആശ്രയിച്ച് ചന്ദ്രലോകത്തിൽ കയറിയവർ, വീണ്ടും യോനികളിൽ പിറന്ന് കഷ്ടപ്പെടേണ്ടതാണ്: ബ്രഹ്മ ലോകത്തെ പ്രാപിച്ചവരാകട്ടെ, പുനർജന്മം ഇല്ലാത്തവരാണ്. എന്നാൽ ആ ധന്യന്മാർ തന്നെയും പരമ പദമായ ഹരിപദത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതു—ബ്രഹ്മ ലോകത്ത് ഭിക്ഷകാലം താമസിച്ചതിനു ശേഷം തന്നെ. ഹരിയെ ആരാധിക്കുന്നവരുടെ ധന്യത ആകട്ടെ, പരമമാണ്. സ്വധർമ്മമെന്നുള്ള അഭിമാനത്തെ വെടിഞ്ഞ്—അവ മുലമുള്ള കാമങ്ങളെ വേണ്ടെന്നു വച്ച്—സത്യ സംഗമങ്ങളെയും ഉപേക്ഷിച്ച്—കാമപുരണത്തിനുള്ള പ്രവൃത്തികളെ മുരളാൽ—നിവൃത്തിമാർഗ്ഗത്തെ സ്വീകരിച്ച്—നിർലാഭരും, നിരന്മാരികളും ആയി—പ്രശാന്തന്മാരും, ശുദ്ധ മാനസന്മാരും ആയി—ഹരി പദാരാധനം എന്ന ഒന്നിനായി മാത്രം ജീവിക്കുന്നവർ—ചരമത്തിൽ—സൂക്ഷ്മ മാർഗ്ഗത്തിൽ സഞ്ചരിച്ച്—സൂക്ഷ്മ സ്ഥിതി സംഹാരകനും, സത്യവിയന്താവും വിശ്വതോ മുഖനും ഒരിക്കലും പ്രലയം ഇല്ലാത്തവനും ആയ—പരമപുരുഷനെത്തന്നെ പ്രാപിക്കുന്നു. സത്യ ഭൂതങ്ങളുടെ ഹൃദയ പരമങ്ങളിൽ വസിക്കുന്നവനും, സത്യ മഹിമകളുടെ നിലയനവും, ആയ, പരമ പുരുഷനെ വേതി—സത്യ ഭാവങ്ങളെക്കൊണ്ടും, ഭജിച്ചുകൊള്ളുക.

മാതാവേ ! പരമപുരുഷനിൽ ഭക്തി, മോക്ഷത്തിനാധാരം എന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞതിനാൽ, ജ്ഞാനം ആവശ്യമില്ലാത്തതാണ്, എന്നു അർത്ഥമാകരുത്. മുകളിൽ പറഞ്ഞ രീതിക്ക് ഭഗവാനെ കുറിച്ച് ഭക്തിയുള്ളവർ—വൈരാഗ്യത്തെയും, അതു മൂലം ജ്ഞാനത്തെയും, സമ്പാദിക്കും. പദാർത്ഥങ്ങൾക്കെയും, ഈശ്വരസ്തുതികൾ തന്നെ. ഒന്നു നല്ലതു മററത് ആകാത്തത്, എന്നു തോന്നുന്നത് ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ വികലമായ സ്ഥിതി കൊണ്ടു മാത്രമാണ്. ആ വാസ്തവത്തെ കാണാൻ കഴിവു പ്രാപിച്ച മനസ്സ്, സമഭാവം ചെയ്യുന്നു. ആ മനസ്സ് ആത്മഭാവം ചെയ്യും. ആ മനസ്സ്, ജ്ഞാനത്തെ സമ്പാദിക്കും. പല ഭാവങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുന്നത്, ഈശ്വരൻ തന്നെ. ഈശ്വരൻ ആകട്ടെ, ജ്ഞാനം, ബ്ര

ഹ്മം, പരമാത്മാവ്, പുരുഷൻ, ഭഗവാൻ എന്ന പല നാമങ്ങളാൽ അറിയപ്പെടുന്നു. ആ നാമങ്ങളെക്കൊണ്ടും അർത്ഥമാകുന്ന ഈശ്വരൻ തന്നെ, ബഹുരൂപങ്ങളായി കാണപ്പെടുന്നു. ഈ സംഗതിയെ ഗ്രഹിക്കുവാനാണ്, യോഗികളുടെ സർവ്വ പരിശ്രമങ്ങൾ. മുന്നിന്നോടും ഭട്ടാതെ എല്ലാറ്റിൽ നിന്നും മൂരെ ഇരുന്ന കൊണ്ട്, സമ്യക്കെയും സമവീക്ഷണം ചെയ്താൻ യോഗികൾ, യതിക്കുന്നു. സമ്യവും ഈശ്വരനാണ്: ആയതിനാൽ ഒന്നോട് അടുക്കുക എന്നുള്ളതും, മറെറാന്നിനോട് അകലുക എന്നുള്ളതും പരമ പുരുഷ ഭാവത്തിനും, ജ്ഞാനത്തിനും വിഷ്യാതമാണ്. എന്നാൽ മനസ്സ് ഒരു പദാർത്ഥത്തിലും വിശേഷിച്ച് ഭട്ടാതെ നില്ക്കുന്ന യോഗി, എല്ലാവരെയും, സമാവസ്ഥയിൽ കാണും. അങ്ങനെ സമഭാവന സിദ്ധിക്കണമെങ്കിൽ, അടങ്ങിയ മനസ്സ്, വൈരാഗ്യം, യോഗം, ഭക്തി, എന്നവ ആവശ്യമാണ്. ഭഗവതിതേ ! പ്രകൃതിയുടെയും പുരുഷന്റെയും സമ ഭാവനത്തെയും, ബ്രഹ്മ ഭാവത്തെ സാധിക്കുന്ന ജ്ഞാനത്തെയും, ഞാൻ ഇവിടെ വിവരിച്ചു. അനന്ദേ ! സ്വതഃ രജ സുമസ്സു കളെ കവിയുന്ന ജ്ഞാനം, അതുപോലെ തന്നെ ഭക്തി, എന്നവ രണ്ടും—ഭഗവാൻ എന്ന വിഷയത്തിലേക്കു ആകട്ടെ നടത്തുവാൻ ഉള്ളവ തന്നെ. ഭഗവാൻ എന്ന ഒന്നിനെ രണ്ടു മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ കൂടെ പ്രാപിക്കുക എന്നത്, അസാധ്യമാണ് എന്നു കരുതേണ്ട; ഒരു പദാർത്ഥത്തിനു പല ഗുണങ്ങൾ ഉണ്ടാവാം. അതിന്റെ ഗന്ധത്തെ നാസികയിൽ കൂടെയും, രസത്തെ നാവിൽ കൂടെയും, രൂപത്തെ കണ്ണിൽ കൂടെയും, നാം പ്രാപിക്കാറുണ്ട്; അതുപോലെ ജ്ഞാനി ഭഗവാനെ ഒരു ഭാഗത്തും, ഭക്തൻ ഭഗവാനെ വേറൊരു ഭാഗത്തും, സമീപിക്കുന്നു. പൊതു ഉപയോഗത്തിനായി കളം കഴിക്കുക മുതലായ ക്രിയകൾ, യാഗങ്ങൾ, തപസ്സ്, വേദാഭ്യയനം, ആത്മജ്ഞാനം, മനസ്സിനെയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളെയും വിജയിക്കുക, കർമ്മശാലം, വിവിധയോഗങ്ങൾ, ഭക്തി പ്രവൃത്തി രൂപമായ സകാമകർമ്മം, നിവൃത്തിരൂപമായ നിഷ്കാമകർമ്മം, ആത്മതത്വത്തിന്റെ അവബോധം, ദൃഢമായ വൈരാഗ്യം എന്നവയെ കൊണ്ട്—സമഗ്രജ്ഞാനം, നിർഗുണജ്ഞാനം, സ്വയം ജ്യോതിസ്സും, ആയ ഭഗവാൻ പ്രാപ്യനാകുന്നു.

കർട്ടമന്റെ ഭാര്യയും കപാലന്റെ മാതാവും ആയ ദേവപ്രതിമോഹം, നശിച്ച്, പുരുഷൻ, പ്രകൃതി, ജീവാത്മാവ് എന്ന ബോധാരങ്ങളുടെ താഴ്ന്നുകൊലായ കദേവപ്രതി: കപിലൻ പിലനെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു:—“നിന്തിരവടിയുടെ നാഭിയിൽ നിന്ന് ബ്രഹ്മാവ് പിറന്നു. നിന്തിരവടിയുടെ ശരീരത്തെ—പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ, മശേന്ദ്രിയങ്ങൾ, ഗുണങ്ങളുടെ ആസ്ഥാനമായ മനസ്സ് എന്നവ ചേർന്നുണ്ടായതും സകല ലോകങ്ങൾക്കും ആധാരമായതും ആയ ശരീരത്തെ—വെള്ളങ്ങളിൽ കണ്ട്, ബ്രഹ്മാവ് ധ്യാനിച്ചു. ഗുണങ്ങളുടെ വ്യാപാരങ്ങൾ ബഹു മുഖമായി പുറപ്പെട്ടവീഴും നിമിത്തം, നിന്തിരവടി, നിഷ്ക്രിയനെങ്കിലും ലോകത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു. നിന്തിരവടിയുടെ വിഷ്വം നിഷ്കലമാകുന്നില്ല; അജ്ഞാതവല്ലാത്ത ശക്തിയുടെ നിലയനമായ നിന്തിരവടി, ജീവാത്മാക്കളുടെ ഈശ്വരനാകുന്നു. ഭോ! നാമ! യോഗ വസാനങ്ങളിൽ വിശ്വത്തെ ഉജ്ജ്വലമാക്കുന്ന പ്രഭ, ഏന്റെ ഉദരത്തിൽ

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വതകാലം

IV

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ രാമപ്രജാപതി

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ രാമപ്രജാപതി, സ്വായംഭവന്റെ പുത്രിയായ ആകൃതിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. സ്വായംഭവൻ പുത്രന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്ന: എങ്കിലും, ആ രാജാവു പുത്രികാധർമ്മം അനുസരിച്ചും, ശതരൂപയുടെ സജ്ജതയോടുകൂടിയും, ആണ്, ആകൃതിയെ രാമിക്കു ഭാഗം ചെയ്തത്. പുത്രികാധർമ്മം എന്നതിന് പുത്രിയുടെ പുത്രൻ, പുത്രിയുടെ അച്ഛന്റെ മറ്റുപുത്രന്മാർക്കു മെന്തെ അർത്ഥമാകും. ഭഗവാനായ രാമിക്ക് ആകൃതിയിൽ ഒരു പുത്രനും, ഒരു പുത്രിയും ജനിച്ചു. സാക്ഷാൽ വിഷ്ണു തന്നെ അവതാരമെടുത്ത പുത്രൻ, യജ്ഞൻ എന്നു നാമമായി; മഹാലക്ഷ്മിയുടെ അംശമായ പുത്രിയെ ഭക്ഷിക്കുന്ന എന്നു നാമമായി. യജ്ഞൻ സ്വായംഭവന്റെ ആശ്രമത്തിലും ഭക്ഷിക്കുന്ന രാമിയുടെ ആശ്രമത്തിലും വളർന്നു. കുട്ടികൾ വളർന്നു. യജ്ഞൻ ഭക്ഷിക്കുന്ന വിവാഹം ചെയ്തു. വിഷ്ണു ലക്ഷ്മിയെ പിരിഞ്ഞിരിക്കുക ഇല്ലല്ലോ. ഭക്ഷിക്കുന്ന പന്ത്രണ്ടു പുത്രന്മാരെ പ്രസവിച്ചു. അവരുടെ നാമങ്ങൾ, ഇവയാകുന്നു:—തോഷൻ, സംതോഷൻ, പുതോഷൻ, ഭദ്രൻ, ശാന്തി, ഇന്ദ്രസുതി, ഇന്ദ്രൻ, കവി, വിദ്യ, വഹ്നി, സുഭവൻ, രോചനൻ. അവർ സ്വായംഭവന്റെ കാലത്തു, തൃക്കിരാരകൻ എന്ന പേരായ ഭഗവന്മാരായി. അതിനിടയ്ക്കു കാമഭോഗങ്ങളിൽനിന്നു വിരക്കനായ സ്വായംഭവൻ,—കൂടെ ശതരൂപയും—സുന്ദരനായ നായിയുടെ തീരത്തു, മറ്റൊരാളിൽനിന്നു, ആര വർഷക്കാലം രോഗമായ തപസ്സ് തപിച്ചു. സ്വായംഭവൻ ഇങ്ങനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു:—“വാസുദേവൻ സകല ഭഗവന്മാരിൽ വെട്ടിച്ച് സകലവും കാണുന്നു. വിശ്വത്തിന് ചേതനയെ നൽകുന്നവനും, വിശ്വത്തിൽനിന്നു ചേതനയെ ആവശ്യപ്പെടാത്തവനും, വിശ്വം ഉറക്കുമ്പോൾ ഉണർന്നിരിക്കുന്നവനും—ആയവൻ, സമൃദ്ധിയും, അറിയുന്നില്ല. അറിയുന്നു. ആ പ്രഭുവിനെ ഒരു സത്വവും, അറിയുന്നില്ല. വിശ്വവും, വിശ്വത്തിലുള്ള സർവ്വം പ്രഭുവിനെ ആശ്രയിച്ചു സമീപിച്ചെത്തുന്നു. ആയതിനാൽ സർവ്വ സത്വങ്ങളും തൃക്കിയെ ഉപേക്ഷിച്ച്, ലഭിക്കുന്നതുകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടട്ടെ. ആരും കാണാതെ സർവ്വത്തെയും കാണുന്നവനും, സർവ്വം കാണുന്ന കണ്ണുകൾ ഉള്ളവനും, ആയ സർവ്വത നില്ക്കുന്നതെ—പക്ഷിയെപ്പോലെ പറന്നു കയറുന്ന പ്രഭുവിനെ—സമൃദ്ധനും ഉപാസിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ന യസ്യാഭ്യന്തേ മധ്യം ച
സ്വഃ പരോ നാസ്തിത്വം ബഹിഃ
വിശ്വസ്യാ ദുനിയ മൃന്മാൽ
വിശ്വം ച തദൃതം മഹത്

പ്രഭുവിന് ആഭിയില്ല; അന്തമില്ല; മധ്യമില്ല; സ്വന്തമില്ല; സ്വന്തമില്ലാത്തതില്ല; അകമില്ല; പുറമില്ല; ഈ ഭേദങ്ങളൊക്കെയും വിശ്വത്തിന്റെ ലക്ഷണങ്ങളാണ്; വിശ്വംതന്നെയും പ്രഭുവാകുന്ന ആധാരത്തിന്മേൽ, നില്ക്കുന്നു. പ്രഭു ഗുരുവും, മഹത്തും ആകുന്നു.

സ വിശ്വകായഃ പുരുഹുതഃ
സത്യഃ സ്വയം ജ്യോതിസ്സം, അജനം പുരാണനം,
ധത്തേസ്യ ജനാഭ്യ ജയാത്മശക്ത്യം
താം വിദ്വേദോ ഭസ്യ നിരീമ ആസ്മേ.

പ്രഭു വിശ്വകായനാണ്; പുരുഹുതനാണ്; ഈശനാണ്; സത്യനും സ്വയം ജ്യോതിസ്സും, അജനം പുരാണനും, ആണ്. പ്രഭു ആത്മ ശക്തികൊണ്ടു ജനം മുതലായവയെ പ്രഭുവിക്കുന്നു: എന്നാൽ ജ്ഞാനബലത്താൽ അവയെ സ്വീകരിക്കാതെ നിന്ന്, നിരീഹനായി വർത്തിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ ജ്ഞികൾ അകർമ്മത്തെ കാംക്ഷിച്ച്, മന്നാമതായി, കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യുന്നു. കർമ്മങ്ങളിൽ ആരംഭിക്കുന്ന അവർ, അകർമ്മങ്ങളിൽ പരിണമിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യുന്നില്ല എന്നല്ല; കർമ്മങ്ങളോടു സംഗമില്ലാതെ നില്ക്കുന്നു എന്നാണ്. ഭഗവാൻ ആത്മലാഭം ചെയ്യുന്ന വിഷയത്തിൽ, സംപൂർണ്ണ കാമനാണ്. ആയതിനാൽ, ഭഗവാനെ അനുകരിക്കുന്നവർ, സർവ്വ സംഗങ്ങളെ ജയിക്കുന്നു.

ത മീഹമാനം നിരഹം കൃതം ബുധം
നിരാശിക്ഷം പൂർണ്ണ മനസ്സോഭിതം
ഗുൻ ശിക്ഷയന്തം നിജ വർത്ത സംസ്ഥിതം
പ്രഭുഃ പ്രപദ്യേ ഽഖില ധർമ്മ ഭാവനം.

കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യുന്നവൻ, അഹങ്കാരമില്ലാത്തവൻ, ജ്ഞാനി, അന്യനിൽ നിന്ന് ആശിസ്സിനെ ആഗ്രഹിക്കാത്തവൻ, പൂർണ്ണ, അന്യ പ്രേരണത്തിനു വഴിപ്പെടാത്തവൻ, മനുഷ്യർക്കു മാത്രമേ യായവൻ, സ്വപഥത്തിൽ നിന്നു മാറുവാൻ ആവശ്യമില്ലാത്തവൻ, അഖില ധർമ്മങ്ങളെ നിവൃത്തിക്കുന്നവൻ—ആയ പ്രഭുവിനെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.” ഇങ്ങനെ മറ്റൊരു നിമിത്തത്തിനെ അപി ചൂകൊണ്ടിരുന്ന സ്വായംഭവന്റെ നേരെ—അസുരന്മാരും യാതൂരന്മാരും, കോപിച്ചിറങ്ങി. സർവ്വതനായ യജ്ഞൻ, അസുരന്മാർ മുതലായവരുടെ കയ്ക്കൽക്കൊണ്ടു കഷ്ടതയെ മറുവാൻ മുതലായ ഭഗവന്മാരോടു ചേർന്ന്, അവരെ സംഹരിച്ചു. യജ്ഞൻ ഭീർഷകാലം, സ്വർഗ്ഗത്തെ ഭരിച്ചു.

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വത കാലം.

V

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ മരീചി പ്രജാപതി

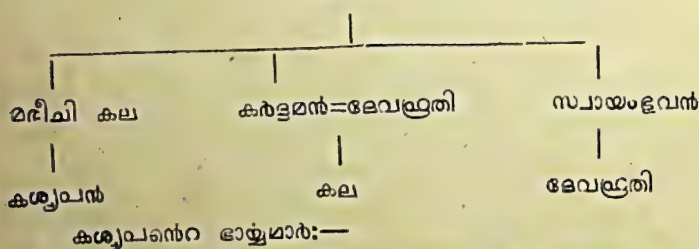
ബ്രഹ്മാവിന്റെ മനസ്സിൽ നിന്നു മരീചി പിറന്നു. മരീചി കർദ്ദമ പ്രജാപതിയുടെയും ദേവഹുതിയുടെയും പുത്രിമാരിൽ പ്രഥമമായ കലയെ ബ്രഹ്മ സന്നിധിയിൽ വെച്ച് വിവാഹം ചെയ്തു.

പത്നീ മരീചേ സു കലാ സുകുവേ കർദ്ദമാത്മജാ
കശ്യപം പൂർണിമാനം ച യയോ രാപുരിതം ജഗത്

“മരീചിയുടെ ഭാര്യയായ കർദ്ദമാത്മജ-കല-കശ്യപനെയും പൂർണിമാവിനെയും പ്രസവിച്ചു; അവരെക്കൊണ്ട് ജഗത്തു നിറഞ്ഞു” എന്നാണ് പ്രസിദ്ധി. എന്നാൽ പൂർണിമാവിന്റെ വംശം പ്രസിദ്ധമായതോ ഭിഷ്മമായതോ അല്ല. പൂർണിമാവിന് വിരജൻ, വിശ്വഗൻ എന്ന രണ്ടു പുത്രന്മാരും, ദേവകല്യ എന്ന ഒരു പുത്രിയും, പിറന്നു. വിരജൻ, വിശ്വഗൻ എന്നവരെക്കുറിച്ച് ചരിത്രം ഇല്ല. ദേവകല്യയാകട്ടെ ഹരിയുടെ പാദശൗചം ചെയ്ത്, സ്വർഗ്ഗ-ഗംഗ-യായി പരിണമിച്ചു. മരീചിയുടെ ദേവതാര ഭാര്യയാണ് ഉർഭാ; ഉർഭായ് പുത്രന്മാർ ആറ്; അവർ ബ്രഹ്മശാപം നിമിത്തം ഒന്നാമതായി ഹിരണ്യ കശിപുവിന്റെ പുത്രന്മാരായും, അടുത്ത ജന്മത്തിൽ വസുദേവന്റേയും ദേവകിയുടേയും പുത്രന്മാരായും, പിറന്നു. കൃഷ്ണന്റെ ജ്യേഷ്ഠന്മാരായി പിറന്ന ഈ ആറു ദേവരെയെയാണ്, ജനന സമയത്തുതന്നെ കംസൻ കൊന്നത്. ഇവരെക്കുറിച്ച് ഈ ഗ്രന്ഥ പരമ്പരയിൽ കൃഷ്ണ ചരിത്രത്തിൽ പ്രസ്താവം ഉണ്ട്.

മരീചിയുടെ വംശപ്പട്ടിക

ബ്രഹ്മാവ്

(എ) പ്രാചേതസ ദക്ഷന്റെ അറുപത് പുത്രിമാരിൽ പതിമൂന്നു പേർ. അഭിതി, ഭിതി, ദനു, കാഷ്ട, അരിഷ്ട, സുരസ, ജള, മുനി, ക്രോധവര, താമ്ര, സുരഭി, സരമ, തിഥി.

(ബി) വൈശ്വാനരൻ എന്ന അസുരന്റെ പുത്രികളായ പുലോമ, കാലക.

(സി) കശ്യപൻ തന്നെ താർക്ഷ്യൻ എന്ന നാമത്തിൽ പ്രാചേതസ ദക്ഷന്റെ തന്നെ പുത്രികളായ കഭു, വിനത, പത്മിനി, യാമിനി എന്നവരെയും പരിഗ്രഹിച്ചു. കശ്യപൻ ഭാര്യമാർ ആകെ പത്തൊമ്പത്.

൧. അഭിതിയുടെ പുത്രന്മാർ: വിവസ്വൻ, അരുമാവ്, പുകാവ്, തപ്താവ്, സവിതാവ്, ഭവൻ, ധാതാവ്, വിധാതാവ്, വരജൻ, മിത്രൻ, ശക്രൻ, ഉരക്രമൻ—എന്ന പന്ത്രണ്ട് ആദിത്യന്മാർ. പതിനൊന്നാമനായ ശക്രൻ ദേവേന്ദ്രനായി വ്യവഹരിക്കപ്പെടുന്നു.

൨. ഭിതിയുടെ പുത്രന്മാർ ഹിരണ്യാക്ഷൻ, ഹിരണ്യകശിപു, മരുത്തകർ. ഹിരണ്യാക്ഷൻ രൂപഭാവവിനെ വിവാഹം ചെയ്തു: ശക്നി, ശംഖൻ, ധൃകൻ, ഭൂതസന്താപനൻ, വൃകൻ, കാളനാഭൻ, മഹാനാഭൻ, ഹരിശ്ചന്ദ്ര, ഉത്കലചൻ—എന്നവരുടെ പിതാവായി. ഹിരണ്യകശിപു ജംഭവന്റെ പുത്രിയായ കയാധുവിനെ വിവാഹം ചെയ്തു: സംഗ്രാമൻ, അനുഗ്രാമൻ, ഗ്രാമൻ, പ്രഗ്രാമൻ എന്ന പുത്രന്മാരുടെയും, സിംഹിക എന്ന പുത്രിയുടെയും പിതാവായി. സംഗ്രാമൻ, കൃതിയെ വിവാഹം ചെയ്ത് പഞ്ചജനന്റെ പിതാവായി. അനുഗ്രാമൻ സൂര്യയെ വിവാഹം ചെയ്തു: അവരുടെ പുത്രന്മാർ ബാഹ്ലവൻ, മഹികൻ. ഗ്രാമൻ, ധമനിയെ വിവാഹം ചെയ്തു: ധമനി വാതാപിയേയും ജലപലനെയും പ്രസവിച്ചു. പ്രഗ്രാമന്റെ ഭാര്യ ധൃതി; പുത്രൻ വിരോചനൻ. വിരോചനന്റെ പുത്രൻ മഹാബലി. മഹാബലി ആകട്ടെ, ഉശന അല്ലെങ്കിൽ കോകര അല്ലെങ്കിൽ വിഷ്ണുവലി എന്ന സ്ത്രീയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവരുടെ പല പുത്രന്മാരിൽ ജ്യേഷ്ഠനും, പ്രബലനും ബാണൻ; ബാണന്റെ പുത്രി ഉക്ഷ. ഉക്ഷയെ അനിരുദ്ധൻ വിവാഹം ചെയ്തു. മരുത്തകർ ദേവതാം പ്രാപിച്ചു.

൩. ദനുവിന്റെ പുത്രന്മാർ അറുപത്തൊന്നു; അവർ പ്രായേണ വീട്ടുവാന്മാരാണ്.

൪. കാഷ്ട—കുളയില്ലാത്ത ഭൃഗുക്കളുടെ മാതാവായി.

- ഉ. അരിഷ്ട—ഗന്ധർവന്മാരെ പ്രസവിച്ചു.
- നൃ. സുരസ. യാതൃധാനന്മാരേ മാരാവാതി.
- ച. മുനി—അപ്സരസ്സുകളുടെ മാതാവായി.
- ന്. ക്രോധവശം—ദുഷ്ടശക്തി മൂലമായ പാപങ്ങളെ പെറു.

- ശ. താമ്ര—ശ്വേതനക്ഷത്രവും ധൃതനക്ഷത്രവും പെറു.
- ശ. സുരഭി—പ്രാണകളെയും പശുക്കളെയും ഇരട്ടിക്കുകയും മറ്റും ഉഗ്രങ്ങളെയും പെറു.
- ശ. സരഥ—കാട്ടുമൃഗങ്ങളെ പെറു.
- ശ. തിമി—ജല ജന്തുക്കളെ പെറു.
- ശ. പുലോമ—
- ശ. കാലക— } എന്ന രണ്ടു പേരിൽ പിറന്ന പൌലോമന്മാരെയും കാലകേയന്മാരെയും അജ്ഞാത പാണ്ഡവൻ സംഹരിച്ചു.

ശ. കഭ്ര—അനന്തൻ മുതലായി പലവിധത്തിലുള്ള പ്രസിദ്ധസപ്തങ്ങളെ പ്രസവിച്ചു.

ശ. വിനത—അരുണൻറയും ഗന്ധർവൻറയും മാതാവായി.

ശ. പത്മംഗി—പത്മംഗങ്ങളെ പെറു.

ശ. യാമിനി—ശലഭങ്ങളെ പെറു.

കഭ്ര, വിനത, പത്മംഗി, യാമിനി എന്നവരെ കശ്യപൻ വരിച്ചതു താർക്ക്യൻ എന്ന പേരിലാണ്. താർക്ക്യൻ എന്നതു കശ്യപൻ കേവലം ഒരു നാമമാത്രമോ, രൂപാന്തരം ലഭിച്ച കശ്യപന്റെ നാമമോ എന്നു നിശ്ചയില്ല.

* 'അരിഷ്ടായാ യാ ഗന്ധർവഃ കാഷ്ടായാ ഭിഷഗ്മേതരാഃ' എന്ന ശ്ലോകാംശത്തിന്റെ തർജ്ജമയാണ്, അരിഷ്ട, ഗന്ധർവന്മാരെ പ്രസവിച്ചു എന്ന് മുകളിൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്നത്. എന്നാൽ,

“അന്തരാവേശത്വേ ശ്വേത ഗന്ധർവോ ഭിവ്യഗായനേ” എന്ന് അമരം ഉജ്ജിതാൽ ഗന്ധർവശബ്ദത്തിന് അർത്ഥം എന്ന് അർത്ഥം സ്വീകരിച്ചാൽ, അരിഷ്ട കന്ധിരകളുടെ മാതാവായി എന്നു സിദ്ധിക്കും.

ശ. കശ്യപന്റെ ഭാർയ്യമാരുടെ പേരുകളെ ഭാഗവതം പറയുന്നപ്രകാരം മുകളിൽ പറഞ്ഞു. ഭാരതത്തിൽ കാണുന്നത്, ചില ഭേദങ്ങളോടു കൂടെയാണ്. ഭാരതത്തിൽ ക്രോധവശ എന്ന ഒരു നാമം ഇല്ല. ക്രൂര എന്ന് ഒന്നുണ്ട്. ക്രൂരയുടെ പുത്രന്മാരെ ഇങ്ങനെ വിവരിക്കുന്നു.

കൃരസഭാവം ക്രൂരയാഃ പുത്ര പൌത്ര മനന്തകം
ഗണ ക്രോധവശോ നാമ ക്രൂരകന്മാരിമർദ്ദനഃ

ക്രൂരയുടെ പുത്ര പൌത്രന്മാർ വളരെ വളരെയാണ്. അവർ ക്രൂരന്മാരാണ്; ക്രൂര കന്മാരുമാണ്; അരി മർദ്ദനന്മാരാണ്.

ശ. കശ്യപന്റെ ഭാർയ്യ പിതാവായ ഭക്ഷൻ, ഭക്ഷ പ്രജാപതിയല്ല; ആ പ്രജാപതിയുടെ അവതാരമായ പ്രാമേതസ ഭക്ഷനാണ്.

കശ്യപൻ

സാരതരവും വിപുലവും ജഗത്തിനെ പുരിപ്പിച്ചതും ആയ കശ്യപ വംശത്തെ ഇനി വിവരിക്കാം.

മരീചേഃ കശ്യപഃ പുത്രഃ കശ്യപസ്ത്വ 'സുരാസുരാഃ
ജന്മിരേ നൃപശാർദ്ദല ലോകാനാം പ്രഭവ സ്തൃയഃ

മരീചിയുടെ പുത്രനും സുരന്മാരുടേയും അസുരന്മാരുടേയും പിതാവും ആയ കശ്യപനെ, ലോക പിതാവെന്ന് പറയും. കശ്യപന്റെ ഭാർയ്യമാരിൽ കാഷ്ട, അരിഷ്ട, സുരസ, ഇള, ക്രോധവശ, താമ്ര, സുരഭി, സരഥ, തിമി, പത്മംഗി, യാമിനി, എന്നവരുടെ വംശങ്ങളെക്കുറിച്ച്, മുകളിൽ കാണുന്ന സംക്ഷേപത്തെ കവിന്റെ ഒന്നാം പ്രസ്താവിക്കുവാനില്ല. ശേഷിച്ച ഭാർയ്യമാരായ മുനി, ഭനു, കഭ്ര, വിനത, ഭിരി, അഭിരി എന്നവരിൽ ഉണ്ടായ വംശങ്ങളെ കീഴിൽ വിവരിക്കുന്നു. മുനി, അപ്സരസ്സുകളുടെ മാതാവായി. അപ്സരസ്സുകളുടെ ഉല്പത്തിയെ വേറെ വിധത്തിലും പ്രസ്താവിക്കാറുണ്ട്. ക്ഷീര സാഗര മഥനത്തിൽ ഇവർ ഉരുവിട്ടു എന്ന് ഒരിടത്തു കാണുന്നു. ചില സ്ഥാനങ്ങളിൽ പ്രാകൃത വൈകൃത സൃഷ്ടികളോട് കൂടിച്ച് ഗന്ധർവന്മാരെയും അപ്സരസ്സുകളെയും കാണുന്നുണ്ട്. അപ്സരസ്സുകൾ എല്ലാവരും ഒരേ വസ്ത്രത്തിൽ പെട്ടവരല്ല എന്നു കരുതിയാൽ, പുറം പര വിരോധം വളരെ കുറയും.

പ്രഹസ്ത്യ ഭാവ ഗംഭീരം ജിഹ്വന്ത്യാ ഽന്താന മാത്മനാ
കാന്ത്യാ സസംജ ഭഗവാൻ ഗന്ധർവഃ പ്സരസാം ഗണാൻ.

ഭഗവാൻ ഭാവ ഗംഭീര മായ ഒരു ഒരു ചിരി ചിരിച്ചു; സ്വയം വിസ്മയിച്ച കാന്തിയെ ആലംബമാക്കി, ഗന്ധർവന്മാരെയും അപ്സരസ്സുകളെയും സൃഷ്ടിച്ചു.

തത യാപ്സരസോ ജാതാ നിഷ്ണകണ്ഠഃ സുവാസസഃ
രമണ്യഃ സ്വപ്തിണാം വല്ഗു ഗതി ലീലാ വിലോകനൈഃ

“അതിന്റെ ശേഷം, കനക മാലകൾ അണിഞ്ഞ്, നേർത്ത വസ്ത്രം ഉടുത്ത്, മധുരമായ ഗതി ലീലാ വിലോകനങ്ങളെ കൊണ്ട് സ്വപ്നവാസികളെ തപിപ്പിക്കുന്ന അപ്സരസ്സുകൾ എഴുന്നേൽത്തുവന്നു.” ഇങ്ങനെയാണ് അപ്സരസ്സുകൾ പാൽക്കടലിൽ നിന്നു പൊങ്ങിവന്നത് വർണ്ണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. സുരാംഗന, സ്വർവേശ്വ എന്നൊക്കെയും ഇവർക്കു നാമങ്ങൾ ഉണ്ട്. അപ്സരസ്സുകൾ ഒക്കെയും രൂപ ഗുണ ലക്ഷണ സമ്പന്നകളാണ്. അപ്സരസ്സുകൾ ആകെ പരിമുഖനാണ് എന്നും, പ്രധാന അപ്സരസ്സുകൾ ഏഴാണ് എന്നും, മറ്റും, പല പട്ടികകൾ പ്രസിദ്ധമായി ഉണ്ട്.

അരിഷ്ടാ ഽസ്മത് സുഭഗാ ദേവീ ദേവർഷിതഃ പുരാ
അലംബുഷാ മിശ്രകേശീ വിദ്യുത്പർണാ തിലോത്തമാ
അരുണാ രക്ഷിതാ മൈവ രംഭാ തപേത് മനോരമാ
കേശിനീ ച സുബാഹു യാ വിഖ്യാതേ ച ഹാ ഹാ ഹ്രസ്വ
തുംബുര യോതി ചതാറഃ സ്തൂതാ ഗന്ധർവസത്തമാഃ

ഈ പ്രമാണ പ്രകാരം അരിഷ്ട പരിമുഖൻ അപ്സരസ്സുകൾ

സംയാതി സുസ്യാ ഫംയാതി ഔദാശ്യ സുതഃ സുതഃ
 ഭൂതേയ സുസ്യാ കഷേയഃ സമന്ധിയേയഃ കൃതേയഃ
 ജലേയഃ സന്തേയഃ യഥാ സത്യ പ്രതേയഃ
 മൈശതേ ഫസരസഃ പുത്ര വനേയ ശ്വാപഃ സുതഃ
 ഏതാചാ മിത്രിയാണി വ ദൃഢസ്യ ജഗമാത്മനഃ

സംയാതിയുടെ പുത്രനായ അഹം യാതിയുടെ പുത്രനായ ഔദാശ്യൻ, ഏതാചി എന്ന അപ്സരസ്സിൽ ഭൂതേയ മുതലായ പത്തു പുത്രന്മാരുടെ പിതാവായി. മേനക ഭൃപദന്റെ മാതാവായി. പുത്രാർഹിയായ പാണ്ഡുവൻ തപസ്സ് അനുഷ്ഠിച്ച് വനങ്ങളിൽ താമസിക്കവെ, യാദൃച്ഛികമായി മേനകയെ കാണുകയും ഇന്ദ്രിയം സ്ഖലിക്കുകയും ആ ശുക്ലത്തിൽ നിന്ന ഭൃപദൻ ജനിക്കുകയും ചെയ്യുതാണ്. മേനക വിശ്വാമിത്രന്റെ ഭാര്യയായി, പ്രസിദ്ധയായ ശകുന്തളയുടെ മാതാവായി. മേനകയും മനുഷ്യ ചരിത്രത്തിൽ വലിയ സ്ഥാനമുണ്ട്. ഉപശി, നാരായണ ഭൃഷിയുടെ ഊരക്കളിൽ നിന്നു ജനിച്ച നാരായണ ഭൃഷി ബദരികയിൽ കഠിന തപസ്സ് ചെയ്യുന്നതു കണ്ട് അസുയപ്പെട്ട ഇന്ദ്രൻ, തപോ വിഷ്ണു വരത്തുവാനായി കാമനെ അയച്ചു. നാരായണനാകട്ടെ സ്ഥിര ചിത്തനായിനിന്ന്, കാമനെ അതിഥിയായി ക്ഷണിച്ചു. അവിടെ പ്രത്യക്ഷനായ ഭേവന്മാരായി നടന്ന സംഭാഷണത്തിന്റെ മധ്യത്തിൽ—പല പരമ തരണികൾ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതു കണ്ട്, സുരന്മാർ വിസ്മയിക്കുകയും, “അവരിൽ ഒരുവളെ സ്വപ്നത്തിനു അലങ്കാരമായി ഏടുത്തുകൊള്ളാം” എന്നു നാരായണൻ അനുവദിച്ചത് അനുസരിച്ച് സുരന്മാർ ഒരുവളെ സ്വീകരിച്ചു കൊണ്ട് സ്വപ്നത്തേക്കു മടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ആ സ്ത്രീയാണ് ഉപശി. അരിഷ്ടയിൽ ജനിച്ചത് നാരായണ നിജിയായ ഉപശിയുടെ അവതാരമായിരിക്കാം ഉപശിയെ മിത്ര വരണന്മാർ കണ്ടു മോഹിച്ച സമയം, അഗസ്ത്യനും വസിഷ്ഠനും പിറന്നു. വസിഷ്ഠന്റെ വംശം നോക്കുക. മിത്ര വരണന്മാരുടെ ശാപം നിമിത്തം മാനുഷിയായി പിറന്ന ഉപശി, നാരദ മുഖത്തു പിന്നു പുത്രരവസ്ഥിനെ കുറിച്ചു കേൾക്കുകയും, പുത്രരവസ്ഥിന്റെ ഭാര്യയായി, ആയുസ്സു മുതലായി നൂറു പേരെ പ്രസവിക്കുകയും ചെയ്തു. സോമ വംശത്തിൽ പുത്രരവസ്ഥിന്റെ ചരിത്രം നോക്കുക. സ്വപ്നത്തിൽ ഇന്ദ്രന്റെ അരിമിയായി താമസിച്ച അജ്ഞാനെ കാമിക്കുകയും, അജ്ഞാനെ കണ്യതപം പ്രദാനം ചെയ്യുകയും, ചെയ്ത് ഉപശിയാണ്: സോമവംശം നോക്കുക. കഠിന തപസ്സ് ചെയ്യുന്ന രാജാക്കന്മാർ, ഭൃഷിമാർ മുതലായവർ, സ്വപ്നത്തെ അപഹരിക്കുമെന്നു ഭയമുണ്ടാകുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിൽ, തപോവിഷ്ണു വരത്തുവാനായി ഇന്ദ്രൻ മുതലായവർ കാമഭേവനു തുണയായി അയക്കുന്നത്, അപ്സരസ്സുകളെയാണ്. അങ്ങനെയും അല്ലാത്തെയും ലോകചരിത്രത്തിൽ അധികം പ്രസിദ്ധി സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ളത്, ഉപശി, മേനക, രംഭ, തിലോത്തമ എന്ന നാലു അപ്സരസ്സുകളാകുന്നു. അപ്സരസ്സുകളെ സംബന്ധിച്ചെന്നതു പോലെ ഗന്ധർവന്മാർ മുതലായവരുടെ നാമങ്ങളെ കുറിച്ചും മതാന്തരങ്ങൾ ഉണ്ട്.

ദനുവിന് പുത്രന്മാർ അറുപത്തൊന്ന്. ഭാനവന്മാർ എന്ന നാമത്തെ സവിശേഷം അർഹിക്കുന്ന അവർ വീട്ടുവാന്മാരാണ്. മ

നുവിന്റെ പുത്രന്മാരിൽ പ്രധാനന്മാർ:—മുഖ്യം, ശംബരൻ, അരിഷ്ടൻ, ഹയഗ്രീവൻ, വിഭാവനു, അയോമുഖൻ, ശംഖശിരസ്സ്, സപർഭാന, കപിലൻ, അരണൻ, പുലോമാവ്, വൃക്ഷപർവാവ്, ഏകചക്രൻ, അനന്താപനൻ, ധൃകേശൻ, വിരൂപാക്ഷൻ, വിപ്രചിത്തി, ദുഷ്ശയൻ എന്നവരത്രേ. * ശംബരൻ, ഭഗ

മിണി പുത്രനായ പ്രജാപതിനെ അപഹരിച്ചതും: പ്രജാപതി, ശംബരനെ കൊന്നതും: ഈ ഗ്രന്ഥ പരമ്പരയിൽ കൃഷ്ണ ചരിത്രത്തിൽ ഉണ്ട്. ഈ ശംബരനെ ഹിരണ്യക ശിപുവിന്റെ പുത്രനായ ശംബരനെന്ന് തെറ്റിദ്ധരിക്കരുത്. മനുപുത്രനായ ഹയഗ്രീവൻ വേദങ്ങളെ അപഹരിച്ച ഹയഗ്രീവനല്ല. ഗോവാന്റെ ഏഴാമത്തെ അവതാരമായ യജ്ഞനെയും ചിലപ്പോൾ ഹയഗ്രീവൻ—ഹയശിരസ്സ്—എന്നു പറയും. ആ ഹയഗ്രീവനാണ് മധ്യകൈകന്മാരിൽ നിന്നു വേദങ്ങളെ മോഷ്ടിച്ച്, ബ്രഹ്മാവിനു സമർപ്പിച്ചത്. കപില ഭാനവനും, ഭഗവദ്ഭവതാരമായ കപിലനിൽ നിന്ന് ഭിന്നൻതന്നെ. പുലോമൻ ഇന്ദ്രഭാര്യയായ ശചിയുടെ പിതാവാണ്. വൃക്ഷപർവാവ് പ്രബലനായ അസുരനത്രേ. വൃക്ഷപർവ്വവിന്റെ പുത്രി ശങ്കിഷ്ഠ, യയാതിയുടെ ഭാര്യയായി. വീട്ടുവാനായ വിപ്രചിത്തി ഹിരണ്യക ശിപുവിന്റെ പുത്രിയായ സിംഹികയെ വിവാഹം ചെയ്തു നൂറ്റൊന്നു പുത്രന്മാരുടെ പിതാവായി. അവരിൽ പ്രഥമൻ, അമൃത മമന ശേഷം, വിഷ്ണു തല കണ്ടിച്ച രാജാവും, ശേഷിച്ചവർ കേതുക്കളും, ആണ്. അഭിതിയുടെ പുത്രനായ ഇന്ദ്രന്റെ ചരിത്രത്തിൽ സമുദ്ര മമന വിവരണം നോക്കുക.

കശ്യപന്റെ ശേഷിച്ച ഭാര്യമാരായ ഭിതി, അഭിതി, കഭൂ, വിനന്ത എന്ന നാലു ഭാര്യമാരിൽ ഭവിച്ച വംശങ്ങൾ ഭീർഷ്ടങ്ങളും പ്രസിദ്ധങ്ങളും ആണ്.

* പ്രാചേത്യസ മക്ഷന്റെ കാലം കഴിഞ്ഞ് അനേക വർഷങ്ങളുടെ ശേഷമാണ് കൃഷ്ണന്റെ കാലം. ശംബരൻ അതുവരെ ക്ഷീവിച്ചിരുന്നവോ എന്നതിനെ കുറിച്ച് പല ന്യായങ്ങൾ പറയാം. (1) എല്ലാ സമുദായങ്ങളുടെയും പുരാതന ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ വളരെ നീണ്ട ആയുസ്സുള്ള മനുഷ്യരെ കുറിച്ച് പ്രസ്താവമുണ്ട്. ബൈബിളിന്റെ പ്രഥമ ഭാഗത്തിൽ അഞ്ചു വർഷത്തിൽ അധികം ജീവിച്ചിരുന്ന അനേകരെ കുറിച്ച് പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു. അതുപോലെ പുയ്യകാലങ്ങളിൽ ഭാരതീയന്മാരിൽ പലരും അനേക ശതവർഷം ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു പൗരാണികന്മാർ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. (2) പ്രജാപതിനെ കൊന്ന ശംബരൻ കശ്യപന്റെ ഭാര്യയായ മനുവിന്റെ വംശത്തിൽ അനേക വർഷങ്ങളുടെ ശേഷം ജനിച്ച ഒരുവൻ ആയിരിക്കാം. ഒരു വംശത്തെ കുറിച്ച് സംക്ഷേപിച്ച് പറയേണ്ടി വരുമ്പോൾ, പല തലമുറകളെ വിസ്മരിച്ച ശേഷം പ്രസിദ്ധനായ ഒരു അനന്തരഗാമിയെ പുത്രനെന്നു പ്രസ്താവിക്കുക എന്നത്, പൗരാണിക ചരിത്രകാരന്മാർ എല്ലാ രാജ്യങ്ങളിലും അനുകരിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു രീതിയാണ്. (3) പ്രജാപതിനെ കൊന്ന ശംബരൻ മനുവിന്റെ പുത്രൻ അല്ലായിരിക്കാം. നാമസാമ്യം കൊണ്ടു രണ്ടാളുകളെ ഒരുവനായി ഗണിച്ചു എന്നു വന്നുകൂടാത്തതല്ല. ഈ രീതിക്കു പിശകു എല്ലാ രാജ്യ ചരിത്രങ്ങളിലും കാണാവുന്നതാണ്—

മേൽ കാണുന്ന രീതിക്ക് വ്യാഖ്യാനം പല ആളുകളെയും ഏതാളെയും സംബന്ധിച്ച സ്മരിക്കേണ്ടതത്രേ.

കശ്യപൻ ദിതിയിൽ സിദ്ധിച്ച വംശങ്ങൾ

ദിതി, ഭീഷ്കാലം പ്രസവിക്കുക ഉണ്ടായില്ല. സപതികളുടെ മാതൃത്വം നിമിത്തം അന്യയ്ക്കൊണ്ടും, സ്വന്തം അപുത്രത്വം നിമിത്തം സങ്കടംകൊണ്ടും, ദിതി പുത്രമാനത്തിനായി കശ്യപനെ നിർബ്ബന്ധിച്ചു. ഒരു ദിവസം സന്ധ്യയായി. കശ്യപൻ ഭഗവാനെ ധ്യാനിച്ച് അഗ്നി ഹൃദത്തിൽത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. ഭാഗ്യമായ ദിതി മുമ്പു പതിവില്ലാത്തതു പോലെ, ബലപ്പെട്ട് അഗ്നി ഹൃദത്തിൽ ചെന്നു കയറി: കശ്യപന്റെ ധ്യാനത്തിനു ഭംഗം വരുമാറ് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ഭർത്താവേ! കശ്യപ! എന്റെ അച്ഛൻ ജ്യേഷ്ഠാനുജ കളായ ഞങ്ങൾ പതിമൂന്നു സ്ത്രീകളെ അങ്ങയ്ക്കായി ഭാഗം ചെയ്തിരിക്കുന്നു: ഞങ്ങൾക്ക് എല്ലാവർക്കും സന്താനമുണ്ടായി കാണണമെന്ന്, അച്ഛൻ ഇച്ഛിക്കുന്നു; ഞങ്ങളിൽ ചിലർക്ക് ശിശുക്കൾ ജനിച്ചിരിക്കുന്നു. ശേഷിച്ച കൂട്ടത്തിൽ പെട്ട ഞാൻ സപതികളുടെ ഐശ്വര്യത്തെ എങ്ങനെ സഹിക്കും? മഹാത്മാവായ അങ്ങ്, എന്റെ അഭിലാഷത്തെ സാധിപ്പിച്ചു തരമോ?” സന്ധ്യയായ അസമയത്ത് ഭാഗ്യമായ ദിതി ഇങ്ങനെ ആവശ്യപ്പെട്ടവൻ ഇടയായതിനെ കുറിച്ചു വിസ്മയിച്ച്, കശ്യപൻ പറഞ്ഞു:—“ഭവതി ഇച്ഛിക്കുന്നതിനെ ഞാൻ സാധിച്ചു തരാം. പുരുഷൻ ധർമ്മം, അർഹം, കാമം എന്നവയെ സാധിക്കുന്നതിന് ഉചിതമായ നിമിത്തം—ഭാഗ്യമാണ്. ഭാഗ്യയുടെ അഭിലാഷത്തെ—ആരെങ്കിലും സാധിച്ചു കൊടുക്കാതിരിക്കുമോ? എന്നാൽ ഭഗവതസാധിനി! സമയം ഏറ്റുവാങ്ങി സന്ധ്യയാണ്. ഈ സമയം ഭർത്താ ഭാര്യ ചിന്തകൾക്ക് അനുരൂപമല്ല. നാം സജ്ജനങ്ങളുടെ നിരയ്ക്ക് പാത്രമാകരുതല്ലോ. കൂടാതെയും ദേവി ഒന്നു ആലോചിക്കുക തന്നെ. സാക്ഷാൽ പരമേശ്വരൻ, ഭവതിയുടെ സഹോദരിയുടെ ഭർത്താവായ മഹാദേവൻ, ഭൂതഗണങ്ങളാൽ സമാവൃതനായി, നിഷികേശ്വരനിൽ കയറി, നാട് ചുറ്റുന്നത് സന്ധ്യകാണ്. ചുടലകൂട്ടത്തിൽ നിന്നു പുറപ്പെടുന്ന ചുഴലിക്കാറ്റുകൾ വാരി വിതറിയ പൊടി പററി നിറം കയറിയ ജടയെ കീരീടമായി വഹിച്ചു നടൻ—മൂന്നു കണ്ണുകളെക്കൊണ്ട് നോക്കി—പതുക്കെ ചെയ്യുന്ന ഈ സന്ധ്യാ സമയം—കഴിഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ. ഞാൻ ഭവതിയെ അനുഗ്രഹിച്ചു കൊള്ളാം.” ദിതി കഴിഞ്ഞു മാറിയില്ല. “നിന്നാശ്കാലേ വിപരീത ബുദ്ധി” എന്നുണ്ടല്ലോ. മന്ദമ മർദ്ദിതയായ ദിതി—ബ്രഹ്മരക്ഷിയായ കശ്യപന്റെ മുമ്പിൽ വിടിച്ചു. ദൈവം എന്നതു മാററിയാൽ മാറുന്നതല്ല എന്നു കണ്ട കശ്യപൻ, ദൈവത്തെത്തന്നെ നമസ്കരിച്ച്, അഗ്നി ഹൃദത്തിൽ നിന്ന്—ദിതിയോട് കരുമിച്ചു—ഉള്ളറയിലേക്കു കടന്നു. കശ്യപൻ ഉള്ളറയിൽ നിന്ന് ഇറങ്ങി; സ്നാനം ചെയ്തു; പ്രാണായാമം അനുഷ്ഠിച്ചു; മൌനത്തെ വരിച്ചു; ബ്രഹ്മജ്യോതിസ്സിനെ ധ്യാനിച്ചു. അപ്പോഴേക്കു ദിതിയും പശ്ചാത്താപപ്പെട്ട്, ഭർത്താവിനെ പ്രാപിച്ചു; പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ ബ്രഹ്മണശ്രേഷ്ഠ! ഞാൻ രുദ്രന്റെ നേരെ അപരാധം ചെയ്തപ്പോയി. രുദ്രൻ എന്റെ ഗർഭത്തെ വധിക്കാതിരിക്കുവാൻ, അങ്ങ് അനുഗ്രഹിക്കണം.” അപരാധത്തെ കാത്തു, മഹാദേവനെ ഭയന്നും, വിറച്ചു നിന്ന്, സങ്കടം പറഞ്ഞ ദിതിയെ നോക്കി, കശ്യപൻ പറഞ്ഞു:—“ഭോ അഭദ്ര! ച

ബധി! നിന്റെ മനസ്സ് അശുദ്ധമായി; മന്ദഗതം ഭോഷമുള്ളതായിരുന്നു; നീ എന്റെ ആജ്ഞയെ അനുസരിച്ചില്ല; ദേവന്മാരെ നിന്ദിച്ചു. നിന്റെ ഗർഭത്തിൽ അധമന്മാരായ രണ്ടു പുത്രന്മാർ ഉണ്ടായി. നിന്റെ ഗർഭത്തെ കഠിനമായി ഹിംസിക്കും, അങ്ങ്. അവർ മൂന്നു ലോകങ്ങളെ കഠിനമായി ഹിംസിക്കും, അവർ നിരപരാധികളെ സങ്കടപ്പെടുത്തും; അവർ സ്ത്രീകളെ ബലാൽ ഉപദ്രവിക്കും; മഹജ്ജനങ്ങളെ വിരോധപ്പെടുത്തും. ഭഗവാൻ പരമ പുരുഷൻ അതു സഹിക്കയില്ല; അവതരിക്കും. ഇന്ദ്രൻ പവന പക്ഷങ്ങളെ എന്നതു പോലെ, നിന്റെ പുത്രന്മാരെ സംഹരിക്കും. എന്നാൽ ഭവതി പശ്ചാത്താപപ്പെടുക നിമിത്തം, ഹരിക്കും. എന്നാൽ ഭവതി പശ്ചാത്താപപ്പെടുക നിമിത്തം, ഭവതിയുടെ ഒരു പൗത്രൻ സജ്ജന സമ്മതനാകും, വിശ്വപ്രസാദത്തിന് ഭൂലമായ ഭഗവാൻ, ഭവതിയുടെ പൗത്രനിൽ പ്രസാദിക്കും. ആ പൗത്രൻ ഭക്തനാകും ആളർ പുരുഷനാകും; സാദിക്കും. ആ പൗത്രൻ ഭക്തനാകും ബഹിർദ്വേഷി കൊണ്ടും ഭക്തി ഭഗവാനെ അന്തർദ്വേഷി കൊണ്ടും ബഹിർദ്വേഷി കൊണ്ടും ഭരിക്കും; പുനർവ്വ നിർമ്മയ നായി പരബ്രഹ്മത്തെ പ്രാപിക്കും.” ദിതി ആശ്വസിച്ചു; പുത്രന്മാർ ഭഗവാന്റെ കൈകൊണ്ട് മരണം ലഭിക്കുമെന്നും, പൗത്രൻ ഭഗവാൻ ഭക്തനാകുമെന്നും അറിഞ്ഞ്—ദിതി അല്പം ആശ്വസിച്ചു.

കശ്യപന്റെ വീട്ടും ദിതിയിൽ പ്രകാശിച്ചു; ദിതിയിൽ നിന്നു പുറപ്പെട്ട തേജസ്സിനിമിത്തം നക്ഷത്രങ്ങൾ മങ്ങി; ചന്ദ്രൻ നിശ്ചിതമായി; സൂര്യൻ ഇരണ്ടു; ഭിക്ഷകളെ വിഭവമിച്ചറിയുവാൻ കഴിയാതെ ഭിക്ഷുപാലകന്മാർ—സംഭ്രാന്തന്മാരായി; അവർ ബ്രഹ്മസമസ്തിൽ ചെന്നു—ഇങ്ങനെ സങ്കടം നിവേദിച്ചു:—“സവജ്ഞാ! സമർത്ഥ! ലോകപിതാമഹ! അങ്ങ് ഈ അന്ധകാരത്തെ കാണുന്നില്ലയോ? ഞങ്ങൾ ഭയംകാതെ നാശം യിരിക്കുന്നു. ദിതിയുടെ ഗർഭത്തിൽനിന്ന് പുറപ്പെടുന്ന തേജസ്സ് സർവ്വ ഭിക്ഷകളിലും വർഷിച്ചു കയറുന്നു. ഈ പരമാന്ധകാരത്തെ നോക്കുവാൻ ഞങ്ങൾ ആളല്ല; ഭഗവത് നിയന്താവേ! അങ്ങയ്ക്ക് നമസ്കാരം. അന്ധകാരം നിമിത്തം കാണു കാണാതായ ഞങ്ങൾ കർമ്മം ചെയ്യുവാൻ വയ്യാത്തവരായി. നിന്ദിതവർഷ ഞങ്ങൾക്കു സുഖത്തെ നല്കുമോ? അങ്ങ് ഞങ്ങളെ ഭയാപൂർവ്വം വീക്ഷിക്കുമോ?” ബ്രഹ്മാവ് പറഞ്ഞു:—“ഭോ ദേവന്മാരെ! ദിതിയുടെ ഗർഭത്തിൽ ഒരു ചരിത്രം ഉണ്ട്. ദിതിയുടെ ഗർഭം വഹിക്കുന്നത്—പരമ ഭഗവതന്മാരായ ജയനും വിജയനും, ശാപം നിമിത്തം ഉരുപ്രവേശിക്കുന്ന ആസുരപ്രജകളെ ആണ്. സനകൻ മുതലായവരും ഭഗവാനും നിർദ്ദേശിച്ചു തനുസരിച്ച്, ആ ലോക പാലകന്മാർ പ്രഥമ ജന്മത്തിനായി ദിതിയുടെ ഗർഭത്തിൽ കടന്നിരിക്കുന്നു. ഭഗവാന്റെ ഹിതം നിമിത്തം ഉണ്ടായ ഈ ഭയത്തെ നീക്കുവാൻ നാം ആളല്ല. ഭഗവാൻ തന്നെ ഈ ലോകോപദ്രവത്തിന് പ്രതിവിധിയെ സൃഷ്ടിക്കും.” ബ്രഹ്മാവ് അപ്രത്യക്ഷനായി. ദേവന്മാർ സ്വർഗ്ഗലോകത്തേക്ക് മടങ്ങി. ഗർഭം വളർത്തിനോടുകൂടെ ആശങ്കയും അധികമായ ദിതി—ഗർഭത്തെ ആരും വർദ്ധം ഉദരത്തിൽ സംരക്ഷിച്ചു; അതിന്റെ ശേഷം ഇരട്ടക്കുട്ടികളെ പ്രസവിച്ചു. ലോകവിനാശം സമീപിച്ചു എന്ന് സകലരും ഭയപ്പെടുമാറ്, അന്നു നടന്ന ദുർല്ലക്ഷണങ്ങൾ നിരവധി ആയിരുന്നു: പർവ്വതങ്ങളും ഭൂമികളും കലുങ്ങി; ഭിക്ഷകൾ ജപിച്ചു; അശനികൾ തീർത്ഥം പെയ്തു; ധൂമകേതുക്കൾ ലോകത്തേക്കു പെയ്തു; വട്ടത്തിൽ കറങ്ങുന്ന ചുഴലിക്കാറ്റുകളാകുന്ന ഭടന്മാരോടും വാനത്ത് പറക്കുന്ന പൊടിയാ

കുന്ന ക്രൂരകളോടും കൂടെ, കഠിന സ്വർഗ്ഗനരം പൂജാർത്ഥം ഭയങ്കരനും ആയ കൊടുങ്കാറ്റ്—മരങ്ങളെ ഇളക്കി മറിച്ച്, വിജയിച്ച്, വിശി. മേഘങ്ങൾ—മിന്നൽകീറുകൾ കയറി—ചിരിച്ചു; നക്ഷത്രങ്ങൾ നശിച്ചു; അന്ധകാരം എവിടെയും നിറഞ്ഞു; സരിത്തുകൾ ഇളക്കി മറിഞ്ഞു; താമരകൾ ഉണക്കിക്കുത്തി; തിരമാലകൾ അടിച്ചിളകി; കലങ്ങി മറിഞ്ഞ പുറംകടലുകളിൽ, തിരി, തിരിംഗലം മുതലായവ ആരവം ചെയ്തു. സൂര്യന്റേയും ചന്ദ്രന്റേയും ചുറ്റിലും പരിവേഷങ്ങളെ അടിക്കടി കാണായി; ഭൂതം അമറി; നരികൾ തീ കർദ്ദിച്ച് അമംഗളമായി ക്രിക്കുകൊണ്ട്—ഗ്രാമങ്ങളുടെ നടുവേ കാടി. പട്ടികൾ തല എടുത്ത് പിടിച്ചുകൊണ്ട്, ചിലേടങ്ങളിൽ പാടി; കഴുതകൾ കൂട്ടമായി സംഭരിച്ച്, കൂമ്പുകൊണ്ട് തറ അടിച്ചു പൊടിച്ചു, ഖാങ്കാര ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ട് ഇവിടേയും, അവിടേയും, എവിടേയും പേടിപ്പിച്ചു നടന്നു; പക്ഷികൾ പേടിച്ച്, കൂട്ടവിട്ട്, പറന്നു. പശുക്കൾ കൂട്ടിലും കാട്ടിലും മലവും മൂത്രവും വിസർജ്ജിച്ചു; മേഘങ്ങൾ അമേധ്യം വർഷിച്ചു; പ്രതികൂൾ കണ്ണു നീരാലിപ്പിച്ചു; മരങ്ങൾ കാറ്റിട്യാത്തപ്പോൾ തന്നെ മറിഞ്ഞുവീണു; പശുക്കൾ ചോര ചുരത്തി. സകലരും ഭയന്നു.

ശിശുക്കൾ വളന്നു. ആദ്യം ജനിച്ച ശിശുവിനെ ഹിരണ്യാക്ഷനെന്ന്, രണ്ടാമതു ജനിച്ച ശിശുവിനെ ഹിരണ്യകശിപ്പു എന്നും * നാമകരണം ചെയ്തു. കുമാരന്മാർ കല്ലുമല പോലെ, വളന്നു. കുമാരന്മാർ തറയിൽ ചുവടു വച്ചതി നന്ദസരിച്ച്, ഭൂമി അമന്നു: അരയിൽ കെട്ടിയ അരങ്ങാണുകൊണ്ട്—ജ്യോതിർഗോളങ്ങളെ നിഷ്പ്രഭമാക്കി; തടിച്ച ഉടലുകൊണ്ട് ഭൂഗോളത്തിൽ വഴി തടഞ്ഞു; കനകകിരീടങ്ങളെക്കൊണ്ട് മേഘമാറ്റങ്ങളെ ഉരസി. ഹിരണ്യകശിപ്പു മൂന്നു ലോകങ്ങളെ ജയിച്ചു. ഹിരണ്യാക്ഷൻ ഗർഭ കൈയിലെടുത്തു ഗജ്ജിച്ച് യുദ്ധഭർമ്മമായി—സ്വർഗ്ഗത്തു കയറി. ചില യിട്ട കാലുകൾ അടിച്ചു തറകളൊക്കെയും

ചവിട്ടി പൊടിച്ച്—കഴുത്തിൽ വൈജയന്തി എന്ന മാല ധരിച്ച്—തോളിൽ മഹാ ഗഭയെ കയറ്റി വെച്ച്,—അഹങ്കാരം കൊണ്ടും വീര്യം കൊണ്ടും വരം കൊണ്ടും ഗച്ഛിതനായി—അകത്തോടേയനായി—കയറിപ്പോയ ഹിരണ്യാക്ഷനെ കണ്ട്—ഗരുഡനെ കണ്ട പാമ്പുകളെ പ്പോലെ—ദേവന്മാർ വാവിട്ട് നിലവെച്ചു; അവർ കാടി കളിച്ചു; ദേവന്മാരെ ഒരേടവും കാണാത്തു ഹിരണ്യാക്ഷൻ അലറി. ഹിരണ്യാക്ഷൻ സ്വർഗ്ഗത്തുനിന്നു കടലിലേക്കു ചാടി. ആ മഹാ പുരുഷൻ ഭൂമിയെ ഒരു പരമ്പരപോലെ തെറുത്തു കൈയിലടക്കി പാതാളത്തിൽ കളിച്ചു വെച്ചു. തിമിരകൾ പേടിച്ച്; തിമിംഗലങ്ങൾ കാടി; സർവ്വ ജലജന്തുക്കളും ഹിരണ്യാക്ഷനെ കണ്ട മാത്രയിൽ പേടിച്ചു നാലുപാടും പാഞ്ഞു. ആ മഹാവലൻ ശ്വാസവായുക്കളെക്കൊണ്ട് ഇളക്കിയ തിരമാലകളെ, ഇരമ്പുഗമകൊണ്ട് തല്ലിക്കൊണ്ട് വിനോദിച്ച്, പല വർഷങ്ങൾ കഴിച്ചു. ഹിരണ്യാക്ഷൻ വരണന്റെ രാജധാനിയായ വിഭാവരിയെ പ്രാ

പിച്ചു. ഹിരണ്യാക്ഷൻ വരണനെ പരിഹസിച്ച് പ്രണമിച്ചുകൊണ്ട്. ഇങ്ങനെ നിന്ദിച്ചു:—“ഓ പ്രഭോ! വരണ! അങ്ങ് ലോകപാലനല്ലയോ? ദുർമ്മന്മാരെ വീഴ്ത്തണ അപഹരിക്കുന്നവനും പ്രകൃഷ്ട കീർത്തിമാനും അല്ലയോ? അങ്ങ്, പണ്ട് എല്ലാ മാനവന്മാരെയും ജയിച്ച് ഒരു രാജസൂയം ചെയ്യുക ഉണ്ടായല്ലോ” നിന്ദാവചനങ്ങളെ കേട്ട് വരണൻ കോപം ജനിച്ച്; എങ്കിലും ആ ബലിപ്പെന്ന എതിരിടുക അപകടം ആയേക്കുമെന്നു സംശയിച്ച്, ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! ഹിരണ്യാക്ഷ! രാജസൂയം ഞാൻ നടത്തിയെന്നു അങ്ങ് പറഞ്ഞതു സത്യമാണ്. എന്നാൽ ഞാൻ ഇപ്പോൾ വൃദ്ധനായിരിക്കുന്നു: എന്താനും കാലമായി യുദ്ധത്തിൽ നിന്നു വിരമിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങയ്ക്കു യോജിച്ച ഒരു എതിരാളിയുണ്ട്; അത്, പരമ പുരുഷനാണ്; അങ്ങയെ പോലെയുള്ള എത്രയോ സമർത്ഥന്മാർ—പരമ പുരുഷനെ പ്രശംസിക്കുന്നു? അങ്ങ് പരമ പുരുഷനെ പോരിനു വിളിക്കുക; സർവ്വ ഗുഹ്യങ്ങളും നശിച്ചു, അങ്ങ് പടക്കളത്തിൽ ചത്തു വീഴും; അങ്ങയുടെ ശരീരം നായ്ക്കൾക്ക് ആഹാരമാകും. ദുഷ്ടന്മാരെ ശിക്ഷിക്കുവാനും, ശിഷ്ടന്മാരെ രക്ഷിക്കുവാനും, ആ പരമ പ്രഭു സർവ്വാസന്നദ്ധനാണ്.” ഗച്ഛിക്കുന്നവ ഹിരണ്യാക്ഷൻ സന്തോഷനായി; പരമ പുരുഷനെ അന്വേഷിച്ച്: മാഗ്ഗമദ്ധ്യേ നാരദനെ കണ്ടു മുട്ടി: പരമ പുരുഷൻ പാതാളത്തിലാണെന്നു അറിഞ്ഞ്, അങ്ങോട്ടേയ്ക്ക് തിരിച്ചു.

ആ സന്ദർഭത്തിലാണ് സ്വായംഭുവൻ ഭൂമിയെ ഉയർത്തിക്കിട്ടണമെന്ന് അച്ഛനായ ബ്രഹ്മാവിനെ പ്രാർത്ഥിച്ചത്. ബ്രഹ്മാവു നോക്കി; ഭൂമിയെ ഒരേടവും കണ്ടില്ല; വെള്ളങ്ങൾ നാലുപാടും പറന്നു കിടക്കുന്നു. താമരയിൽ ഇരുന്ന ബ്രഹ്മാവ്—താമരയെ കഴിച്ച്, വെള്ളം വായു മുതലായ സർവ്വത്തെയും പാനം ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ, വെള്ളം എവിടെനിന്ന് വന്നു എന്നു വിസ്മയിച്ചു. ബ്രഹ്മാവു പുരുഷോത്തമനെ ധ്യാനിച്ചു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ നാസികയിൽനിന്നു ഒരു സരപം—കാൽ പെരുവിരലിന്റെ വലിപ്പം മാത്രം ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു ചെറിയ സരപം—പുറത്തേക്ക് ചാടി. അതു ഒരു പന്നിക്കുട്ടി ആയിരുന്നു. ആ വരാഹം ആകാശത്തു നിന്നു; അതു ബ്രഹ്മാവു നോക്കിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുമ്പോൾ, വളന്നു. അതു ആനയുടെ വലിപ്പമായി. ബ്രഹ്മാവ്, മരീചി, മുതലായവർ സംഭരിച്ച്, ചിന്തിച്ചു:—“എന്ത്? ഈ വരാഹം ഭിദ്യമായതു തന്നെ. ഇതു എന്റെ നാസികയിൽ നിന്നു പുറപ്പെട്ടു; ഇതു ആകാശത്തു നില്ക്കുന്നു; ഇതു പർവ്വത പ്രമാണം വളന്നിരിക്കുന്നു; സാക്ഷാൽ ഭഗവാൻ തന്നെയോ?” വരാഹം വളന്നു കൊണ്ടിരുന്നു. അതു മേരുവിനെ അതിലംഘിച്ചു, വെളുത്ത വെള്ളിപോലെ മിനുങ്ങിയ ഹിമാലയ പൂക്കുങ്ങൾ പോലെ നിണ്ടു തടിച്ച്—മേഘങ്ങളെ കവിഞ്ഞു. വരാഹം ഗജ്ജിച്ച്; ദുഷ്ടന്മാർ കമ്പിച്ച്; ശിഷ്ടന്മാർ ഹൃഷ്ടന്മാരായി. ജലങ്ങളിൽ താണുകിടന്ന ഭൂമിയെ ഉയർത്തുവാനായി—ഭഗവാൻ പിറന്നിരിക്കുക ആണെന്ന് അഭിപ്രായം, മഹർലോകം, ജനൻ ലോകം, തപോലോകം, സത്യലോകം എന്ന നാലു ദേശങ്ങളിൽ പരന്നു. പ്രജിമാർ വേദോച്ചാരണം ചെയ്തു. ഭഗവൽ കീർത്തിക്കളെ പാടി സന്തോഷനായ വരാഹം, വീണ്ടും വീണ്ടും ഗജ്ജിച്ചു. ഗജ്ജിന ഷോഷപ്രതിഷോഷം ചക്രവാളങ്ങളെ കലുക്കി മറിച്ച്—ആകാശങ്ങളിൽ കാളം തല്ലി നടന്നു. വരാഹം സമുദ്രത്തിന്റെ

* കശ്യപന്റെ പ്രഥമ വീര്യം രൂപപ്പെട്ട ശിശു ഹിരണ്യകശിപ്പു ആണെന്നും, ഒന്നാമതു പിറന്ന ഹിരണ്യാക്ഷൻ രണ്ടാമതു വീര്യത്തിന്റെ ഫലമാണെന്നും പ്രമാണമുണ്ട്.

അന്തർഭാഗത്തെ ഉഭയേകം ചാടി. വര്യമല വീഴുന്നുവോ? കടൽ നടുങ്ങി: വെളം നാലുപാടും ചിതറി; നീണ്ട അലകൾ നെടു കെ കുലുങ്ങി ചിതറി. ജ്യോതിശ്ശോഭനമേപ്പോലെ തീ പിടിച്ച കണ്ണുകളെ കൊണ്ടു നോക്കി,—ശിവശ്രദ്ധയെപ്പോലെ എഴുന്ന നിന്ന സകലതെക്കൊണ്ടു ഭയങ്കരനായി—കവിന ശരീരത്തിന്റെ ഭാരം താങ്ങുന്ന ഉറച്ച കളമ്പുകളെക്കൊണ്ടു തറയിൽ കളം കഴി ച്ച്—ആകാശത്തോളം ഉയന്നു വാലിനെ ചക്രവാളങ്ങളിൽ ഇര കി—ഭൂമിയൊലിക്കെ, ഭൂമിയെവിടെ, എന്ന് മഹാവരാഹം—മണ

ത്തു നടന്നു. മഹാവരാഹം രസാതലത്തെ പ്രവേശിച്ചു; മഹാവരാഹം ഭൂമിയെ കണ്ടു; മഹാവരാഹം കുനിഞ്ഞു; മഹാവരാഹത്തിന്റെ തേറുകളിൽ ഭൂമി കയറി; മഹാവരാഹം ഉയന്നു.

പരമപുരുഷനെ അന്വേഷിച്ച് കാടി നടന്ന ഹിരണ്യാക്ഷൻ രസാതലത്തെ പ്രവേശിച്ചു. ഹിരണ്യാക്ഷൻ അവിടെ കണ്ടതു മേരു സമമായ വരാഹത്തെ യാണു്. തേറുകളിലേക്കു ഭൂമിയെ പാതാളത്തിൽ നിന്നു ഉയർത്തി കൊണ്ടു വന്ന മഹാ സത്വത്തെ കണ്ടു സമയം—കോപാവിഷ്ടനായ ഹിരണ്യാക്ഷൻ, “അഹോ കഷ്ടം, ഇതു് ഒരു കാട്ടു മൃഗം തന്നെ,” എന്ന് ഉറച്ച ശബ്ദത്തിൽ ഗർജ്ജിച്ചു. ഹിരണ്യാക്ഷൻ വിളിച്ച് പറഞ്ഞു:—“എടാ! ഞാൻ ഇവിടെ നോക്കി കൊണ്ടു നില്ക്കുവേ, നീ ഈ ഭൂമിയെ കൊണ്ടു പോവുമോ? അവിടെ വെക്കുക. ഇതിനെ പാതാളത്തിൽ പാച്ചുകാരായ ഞങ്ങൾ

ക്കായി ബ്രഹ്മാവ്യ തന്നിട്ടുള്ളതാകുന്നു. എട! മേവന്മാർ നിന്നെ നിയോഗിച്ചിരിക്കുക തന്നെയോ? ഞങ്ങളാലും അറിയാതെ, നീ. രാക്ഷസന്മാരെ കൊല്ലുന്നതായി വാർത്താ മണ്ടു്. നിന്റെ തല ഇന്ന്, ഞാൻ, തല്ലി ഞെരിക്കും. അപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണൻ ആരെ ആശ്രയിക്കുമെന്നു കാണാം.” ഗോവർണ് കോപിഷ്ടനായി. എന്തായാലും അറിഞ്ഞു—അസുരനാൽ തേറുകളിൽ ഭൂമി വിറയുന്നതായി അറിഞ്ഞു—അസുരൻ അയച്ച വാഗ് ശരങ്ങളെ അവഗണിച്ച്—കടലിൽ നിന്നു കയറി—ഭൂമിയെ സ്ഥാനത്തു് ഉറപ്പിച്ച്—ആകാശത്തു നിന്നു വീണു—പുഴയെ തലയിൽ താങ്ങി—വരാഹം വീണ്ടും കടലിൽ ഇറങ്ങി: നാലു പാടും അസഭ്യം പറഞ്ഞു കൊണ്ടു പിറകേ ചാഞ്ഞു ചെന്ന ഗർജ്ജിച്ചുനായ ഹിരണ്യാക്ഷനോടു്—എരിഞ്ഞ കോപത്തെ ഒരു കി—ചിരിച്ചു കൊണ്ടു്—പറഞ്ഞു:—“ഓ അഭദ്ര! ഞാൻ ജല സത്വം തന്നെ. നിന്നെ പോലെയുള്ള നായ്ക്കളെ ഞാൻ അന്വേഷിച്ച് നടക്കുകയാണ്. നീ പറഞ്ഞ ധീകാര വചനങ്ങളെ ഞാൻ കേട്ടു; എന്നാൽ ഞാൻ അവയ്ക്കു മറുപടി പറയുന്നില്ല; നിങ്ങൾക്കു ബ്രഹ്മാവു നൽകിയ ഭൂമിയെ ഞാൻ അപഹരിക്കുക യാണെന്നു നീ പറഞ്ഞു: ശരി തന്നെ; എന്തായാലും ഞാൻ മത്സരത്തിന്നു് പുറപ്പെട്ടു പോയി; ആയതിനാൽ മത്സരിക്കാമെന്നു് തന്നെ വെച്ചു. ബലവാ നോടു് പിണങ്ങിയ ശേഷം ഞാൻ മടങ്ങിയാൽ ഫലമെന്തു്?” ഹിരണ്യാക്ഷൻ സംക്രമനായി; ഭഗവാൻ ഗമ കൊണ്ടു് അടിച്ചു; ഗോവർണ് ചരിഞ്ഞു മാറി, ഗമ ചുറ്റിപ്പറ്റി കൊണ്ടു് അസുരന്റെ വലത്തു പുരികത്തിന്നു് അടിച്ചു. അതു തടുത്തു്, അസുരൻ അടിച്ചു. രണ്ടു പേരും സംക്രമനാരായി: രണ്ടു പേരും ശരീരത്തിൽ നിന്നു ചോര ചിതറി; രണ്ടുപേരും സ്തബ്ധിച്ച് അടിച്ചു. യുദ്ധം കാണുവാൻ ബ്രഹ്മാവ്യ് അവിടെ അവതരിച്ചു. ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു:—“ഗോവർണ്! സകല പ്രാണികളെയും പേടിപ്പിച്ചു നടക്കുന്ന ഈ അസുരൻ, എന്നോടു് വരും വാങ്ങിയിട്ടുള്ളവനാണു്. ഇവന്റെ പരാക്രമം അസഹ്യമായിരിക്കുന്നു. പ്രഭോ! മായാചതുരനും, ഗർവ്വവും, നിരങ്കുശനും ആയ ഈ ഭൂമി—പത്തി ഉയർത്തിയ പാമ്പാണു്. അങ്ങു്, ബാലൻ എന്നതു പോലെ, ഇവനോടു കളിക്കരുതു്. അസുരന്മാരുടെ ശക്തി വർദ്ധിച്ചു വരുന്ന മുഹൂർത്തം സമീപിച്ചു വരുന്നു. ഇപ്പോഴാകട്ടെ അഭിജിത്തു് എന്നു നാമമായ മുഹൂർത്തമാണു്. അതു നമുക്കു ശ്രേഷ്ഠം തന്നെ. അങ്ങു് ഇവനെ വേഗം സംഹരിക്കുക.” ബ്രഹ്മാവ്യ് പറഞ്ഞ അമൃത മധുരമായ വചനങ്ങളെ—വരാഹം പ്രേമമഗ്നമായ കടാക്ഷം കൊണ്ടു്—സവീകരിച്ചു. വരാഹം അടിച്ചു; അസുരൻ തടുത്തടിച്ചു; വരാഹത്തിന്റെ കൈയിൽ നിന്നു ഗമ താഴെ വീണു്—തറയിൽ കിടന്നു കറങ്ങി. ആയുധം പോയ വരാഹത്തെ അസുരൻ അടിക്കാതെ നിന്നു്, അസഭ്യം പറഞ്ഞു. ആകാശത്തു ഹാഹാ കാരം ഉണ്ടായി; വരാഹം ഹിരണ്യാക്ഷന്റെ ധർമ്മ ബോധത്തെ മാനിച്ചു കൊണ്ടു്, സുദർശന ചക്രത്തെ ആവാഹിച്ചു. ചക്രം സന്നദ്ധമായി. വൈകുണ്ഠ പാർവ്വതനായ ജയൻ, അസുരന്റെ രൂപത്തിൽ നിന്നു കാണിക്കുന്ന വികൃതം കണ്ടു്, എഴുന്നായ വരാഹം ചരി താങ്ങുനായി. സ്വന്തം അനുചരനായ ഹിരണ്യാക്ഷന്റെ സമര ചതുരതയെ അനുഭവിച്ചു വിഹ്വിച്ചു കൊണ്ടിരുന്ന ഭഗവാന്റെ മഹിമയെ മഴുവനായി അറിയാത്ത ഭഗവന്മാർ, “ഇവനെ കൊല്ലുക, ഇവനെ കൊല്ലുക” എന്നു വീണ്ടും വീണ്ടും അപേക്ഷിച്ചു. സു

യഥാഭം പ്രചലതാ തരവോപി ചലാ ഇവ
ചക്ഷുഷാ ഭാമ്യമാണേന ദൃശ്യതേ ചലതീവ ഭൂഃ

ഏവം ഗുണൈർ ഭ്രാമ്യമാണേ മനസ്സവികലഃ പമാൻ
യാതി തത് സാമ്യതാം ഭേദേ ഹൃദിംഗോ ലിംഗവാ നിവ.

വെളും ഇളകവേ, ശീരത്തു നില്ക്കുന്ന വൃക്ഷങ്ങളും ഇളകുന്നതായി തോന്നുന്നു; കണ്ണുകൾ മറിയവേ, ഭൂമി കുറങ്ങുന്നതായി തോന്നുന്നു; അതുപോലെതന്നെ ഗുണങ്ങൾ നിമിത്തം ശരീരം ഭൂമിക്കുവേ, യഥാർത്ഥത്തിൽ ചഞ്ചലത യില്ലാത്ത ജീവാത്മാവു ഭൂമിക്കുന്നതായി തോന്നുന്നു. ജീവാത്മാവിന് യഥാർത്ഥത്തിൽ ശരീരമില്ല. ജീവാത്മാവ് ശരീരത്തിൽനിന്നു ഭിന്നനാണ്; എന്നാൽ ജീവാത്മാവു ശരീരം ഉള്ളവനെ പോലെയും, ശരീരത്തോടു സമ ചിഹ്നമുള്ളവനെപ്പോലെയും, ഭൂമിക്കുന്നു. ശരീരമില്ലാത്ത സ്ഥാനത്തു ശരീര ഭാവനയുണ്ടാകുന്നതാണ്, ജീവാത്മാവിന് സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന അപക്വ കൃത. ഇങ്ങനെ സാഹ ചതുങ്ങളിൽ പ്രിയങ്ങളേയും അപ്രിയങ്ങളേയും പൂമാ കണ്ടു, ജീവാത്മാവ് കർമ്മങ്ങളിൽ ബന്ധിക്കപ്പെടുകയും സംസാരത്തെ ഭീഷിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പുത്രന്മാരെ! വധു! മാതാവേ! ഈ തത്വത്തെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതായി ഒരു ഇതിഹാസം ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്; അതിനെ ഇവിടെ വിവരിക്കട്ടെയോ? അതു് ഒരു ദൂതന്റെ ബന്ധുക്കളും യമനും തമ്മിൽ നടന്ന സംഭാഷണത്തിന്റെ രൂപത്തിലാണ്:—പണ്ടു ഉശീനരം എന്ന രാജ്യത്തു് സുയജ്ഞൻ എന്ന വിശ്രുതനായ ഒരു രാജാവുണ്ടായിരുന്നു. ആ രാജാവ് യുദ്ധത്തിൽ ഹതനായി; കവചം മുറിഞ്ഞു, ആഭരണം പൊടിഞ്ഞു, ശരങ്ങളേറ്റു മാറു തകന്നു, സുയജ്ഞൻ യുദ്ധഭൂമിയിൽ കിടന്നു. രാജപത്നികൾ ഇറങ്ങിയോടി യുദ്ധകുളത്തിൽ ചെന്നു; സുയജ്ഞന്റെ ശവം കണ്ടു, അവർ മാറത്തടിച്ച് കൊണ്ടു് കേണു:—“അയ്യോ ഞങ്ങൾ അനാഥരായി. അഹോ! വിധി ഇത്ര കഠിനനോ? ഉശീനരത്തിന്റെ പ്രാണങ്ങളായ അങ്ങ്, സവ പ്രജകൾക്കു സങ്കടത്തിനു കാരണനായി. അയ്യോ! ഞങ്ങൾ എന്തിനു ജീവിക്കുന്നു? ഞങ്ങൾ കൂടെ വരവാൻ അങ്ങ് അനുവദിക്കണം.” രാജ വധുക്കൾ ഇങ്ങനെ കരഞ്ഞു കൊണ്ടു് ശവത്തിന്മേൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ച് നിലവിളിച്ച് കൊണ്ടിരുന്നു. ശവം എടുത്തു മാറ്റുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതായി. നേരം വൈകി. പ്രേതന്റെ ബന്ധുക്കളുടെ കര കാണാത്ത സങ്കടം കണ്ടു, യമൻ അവിടെ ഒരു ബാലനായി അവതരിച്ചു; പറഞ്ഞു:—“ഇതെന്തു വിസ്മയം! ജനനം മരണം എന്നവകൊണ്ടു് ആകലമായ ലോകഗതിയെ ഭിവ സംതോറും കാണുന്ന ഇവരുടെ അജ്ഞാനം ഇത്രയധികമോ? ഞാൻ ബാലനാണ്; എന്നാൽ കരഞ്ഞു വിളിക്കുന്ന ഇവരൊക്കെയും എത്രയോ ലോക പരിചയം ഉള്ളവരല്ലയോ? സുയജ്ഞൻ വന്ന സ്ഥാനത്തേക്ക് മടങ്ങിപ്പോയി; ഇവരൊക്കെയും അങ്ങനെ ചെയ്യാനുജ്വരം ആണ്. ഇവർ ഇങ്ങനെ പ്രലപിക്കുന്നത് എന്തിന്? അച്ഛനും അമ്മയും ഉപേക്ഷിച്ചു എങ്കിലും യാതൊരു ക്ലേശവും കൂടാതെ നടക്കുന്ന ഞാൻ തന്നെ പരമധന്യൻ. ഗർഭത്തിൽ നമ്മെ കാത്ത ഈശ്വരൻ, എവിടേയും നമ്മെ കാത്തുകൊള്ളും. ഓ രാജസീകളേ! നിങ്ങൾ ബുദ്ധിമതികളല്ലയോ? കേവലം ഇഹകൊണ്ടു് സകലത്തെയും പ്രഭു സൃഷ്ടിക്കുന്നു; സകലത്തെയും പ്രഭു രക്ഷിക്കുകയും ഹരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ചരാചരാജകമായ ലോകം, പ്രഭുവിന്റെ ക്രീഡാ പമാർത്ഥമാകുന്നു. നിഗ്രഹിക്കുന്നത് പ്രഭുവാണ്; സംഗ്രഹിക്കുന്നതും പ്രഭു തന്നെ.

പഥി ചൃതം തിഷ്ഠതി ഭിഷ്ട രക്ഷിതം
ഗുഹേ സ്ഥിതം ത ഭിഹതം വിനശ്യതി
ജീവത്യനാമോഽപി ത ഭിഷ്ണതോ വനേ
ഗുഹേപി ഗുപ്തോഽസ്യ ഹന്താ ന ജീവതി.

ദൈവം രക്ഷിച്ചതു് വഴിയിൽ വീണാലും നഷ്ടമാകയില്ല; ദൈവം ശിക്ഷിച്ചതു്, വീട്ടിൽ ഇരുന്നാലും നശിച്ചുപോകും. ദൈവം രക്ഷിച്ചവൻ അനാഥനായി കാട്ടിൽ കിടന്നാൽ തന്നെയും വലിക്കും; ദൈവം അടിച്ചവൻ വീട്ടിൽ വാണാൽ തന്നെയും മുടി വലിക്കും. സ്വസ്വ കർമ്മങ്ങളെ അനുസരിച്ചു വരികയും പോയ്ക്കുപോകും. സ്വസ്വ കർമ്മങ്ങളെ അനുസരിച്ചു വരികയും പോകയും ചെയ്യുന്നത്, ഭൂതങ്ങളാകുന്നു. ജീവാത്മാവിനെ പ്രകൃതി പൊതിയുന്നു; എങ്കിലും ജീവാത്മാവിനെ പ്രകൃതി ബാധിക്കയില്ല. ജീവാത്മാവ് ഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ടു പ്രകൃതിയിൽ നിന്നു ഭിന്നനാകുന്നു. ശരീരം കേവലം അജ്ഞാനത്തിന്റെ ഫലമാകുന്നു. അതു് ജീവാത്മാവിന് കേവലം ഗുഹമാകുന്നു. കമലകൾ തകന്നു പോകും; ശരീരം നശിക്കും.

യഥാ ഽനലോ മാരുഷ്യ ഭിന്ന ഈയതേ
യഥാ ഽനിലോ ദേഹഃ തഃ പൃഥക് സ്ഥിതഃ
യഥാ നദഃ സർഗതം ന സജ്ജതേ
തഥാ പമാൻ സർവ്വ ഗുണാശ്രയഃ പരഃ.

തീയ് വിറകിൽനിന്നു വേറെയാണ്; കാരറ്റ് ശരീരത്തിനകത്തു് കടന്നാലും വേറെ നില്ക്കും; ആകാശം സർവ്വഗതമാണ് എങ്കിലും യാതൊന്നിനേയും ഒട്ടുന്നില്ല. അങ്ങനെ തന്നെ ജീവാത്മാവ്, യാതൊന്നിനോടും സംഗമില്ലാത്തവനായി നില്ക്കുന്നു. അല്ലയോ മൃഗകളേ! നിങ്ങൾ എന്തിനു കരയുന്നു? കേൾക്കേണ്ടവനും മറുപടി പറയേണ്ടവനും ഇവിടെ ഇല്ല. മുഖ്യ പ്രാണൻ ശരീരത്തിൽ വളരെ പ്രാധാന്യമുള്ളതാണ്. എന്നാൽ മുഖ്യ പ്രാണൻ ശ്വാതാവും അനുവക്താവും ആയ ജീവാത്മാവല്ല, ശരീരമല്ല, പ്രാണനമല്ല. നിത്യനായ ജീവാത്മാവ് പഞ്ചഭൂത മയങ്ങളായ ശരീരങ്ങളെ പ്രാപിക്കുകയും ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സുയജ്ഞൻ ഇപ്പോൾ ഇവിടെ ഇല്ല, ജീവാത്മാവ് ശരീരത്തോടു് ഒട്ടിച്ചേർന്നു നില്ക്കുന്ന കാലമത്രയും, കർമ്മബന്ധത്തിൽ പെടുന്നു; അകാല മത്രയും ഒളംഗത, ക്ലേശം മുതലായവ ഉണ്ടായിരിക്കും. നിത്യമേതു് അനിത്യമേതു് എന്ന് അറിയുന്നവൻ ശോചിക്കുക ഇല്ല; എന്നാൽ ശോകം സ്വഭാവ മായുള്ളവരെ അന്യഥാ കരിക്കുക സാധ്യമല്ല. ഒരു വ്യാധി വലുതായി വിരിച്ചു പതുങ്ങിനിന്നു. രണ്ടു കലിംഗ പക്ഷികൾ ആ വഴി പറന്നു ചെല്ലുക ഉണ്ടായി. കലിംഗി വലയിൽ കരുങ്ങി; കലിംഗം കരഞ്ഞുതുടങ്ങി:—“അഹോ! ദൈവം ഇത്ര കഠിനനോ? ദൈവം എന്നെക്കൂടെ എടുത്തുകൊള്ളട്ടെ. ഞാൻ ചുങ്ങനെ അല്പ പ്രാണനായി ജീവിക്കുന്നത് എന്തിന്? അയ്യോ അമ്മ മരിച്ചു കഞ്ഞുങ്ങളെ ഞാൻ എങ്ങിനെ രക്ഷിക്കും? അവർ മരഭോഗ്യന്മാരായി; അവർ ഇപ്പോഴും അമ്മയെ നോക്കി പ്ലാക്കുകയാണ്.” കലിംഗം ഇങ്ങനെ വിവിധ രീതികളിൽ വിലപിക്കുവേ, വായുവിൽ ഒരു ഏട്കാരം കേൾക്കാതി. വ്യാധിൻ അയച്ച ഒരു ശരം മാറത്തു തറച്ച്, കലിംഗം തറയിൽ ചത്തുവിണു. അല്ലയോ മഹാ രാജാക്കളേ! നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ സ്വന്തം നില അ

റിയാതെ എന്തിന് ഇങ്ങനെ കരയുന്നു? നൂറുവർഷം നിലവിളിച്ചാൽ തന്നെയും, സുയജ്ഞൻ തിരികെ വരികയില്ല." ഹിരണ്യകശിപു തുടൻ പറഞ്ഞു:—“ബാലകൻ ചെയ്യ തത്വ പ്രബോധനം നിമിത്തം, രാജാമർദ്ദനം മുതലായ സർവ്വവും, സൃഷ്ടിയുടെ അനിത്യതയെ കുറിച്ച് ഗ്രഹിച്ച്, ഭൂതകാലത്തെ സംഹരിച്ചു. യമൻ അവിടെ മറഞ്ഞു. ജ്ഞാതികൾ സുയജ്ഞനെ ഉദ്ദേശിച്ച് ശേഷകൃത്യകൾ ചെയ്തു. അമ്മേ! വയ്യ! പുത്രന്മാരെ! നിങ്ങൾ നിങ്ങളെ കുറിച്ചോ, അന്യന്മാരെ കുറിച്ചോ ഭൂതകാലമുണ്ടു. ഞാൻ എന്ത്? അപരൻ ആരു? അജ്ഞാനത്തിൽ നിന്നു ജനിക്കുന്ന സംഗം നിമിത്തം സ്വന്തമെന്നും, സ്വന്തമല്ലാത്തതെന്നും ഉള്ള ഭ്രമം, വ്യഥാ ഉണ്ടാവുകയാണു്.” ഹിരണ്യകശിപു ചെയ്ത ഉപദേശങ്ങളെ കേട്ട് മിതിയും, രക്ഷാഭാവവും, പുത്രന്മാരും, സങ്കടത്തെ ഉച്ചിഛൊതുക്കി.

ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ ആകാംക്ഷ കേവലം അസാധാരണമായിരുന്നു; ആ അസൂര നായകൻ അമരനും അജരനും അജയനും ആകണമെന്നു കാമിച്ചു. ഹിരണ്യകശിപു മന്ദര പർവ്വതത്തെ പ്രാപിച്ചു. കാൽ പെരു വിരലിന്മേൽ നിന്നു്, കൈകളെ തലയിൽവെച്ച്, ആകാശത്തു നോക്കിക്കൊണ്ടു് പരമഭാരണമായ തപസ്സ് ആരംഭിച്ചു. ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ ജടയിൽ പുക പുകഞ്ഞു; പ്രകാശം പ്രകാശിച്ചു; ചൂടു ചൂടു. ഹിരണ്യകശിപു സംവർത്തനാഗ്നി പോലെ ഏരിഞ്ഞു നിന്നു. ഹിരണ്യകശിപു തപസ്സിൽ വർത്തിച്ച സമയം, ദേവന്മാർ സ്വ

ഹിരണ്യകശിപു ബ്രഹ്മാവിനോടു് വരയാമിരുന്നതു്.

സ്ഥാനങ്ങളെ പ്രാപിച്ചു. ആ കഠിന തപസ്സന്റെ ശിരസ്സിൽ വളർന്ന പുകയും തിര്യക്കും ചൂടു ചൂടു കയറി, മേലും കീഴും പാർവ്വതത്തിലും ഉള്ള സർവ്വ ലോകങ്ങളേയും തപിപ്പിച്ചു. കായലുകൾ കടലുകൾ തിരുന്ന; മലകൾ ഭീമങ്ങളും ഭൂമിയും ഇളകി; ആകാശത്തു നിന്നു നക്ഷത്രങ്ങൾ പൊഴിഞ്ഞു; ലിംഗകൾ ജ്വലിച്ചു. ദേവന്മാർ ചൂടു സഹിക്കാഞ്ഞു്, മാടി ബ്രഹ്മലോകത്തു് ചെന്നു്, ഇങ്ങനെ സങ്കടം ഉണ്ടാക്കിപ്പോയി:—“ദേവ ദേവ! ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ തപസ്സ് അത്യഗ്രമായിരിക്കുന്നു; ലോകങ്ങൾ കരിയുന്നു; സ്വർഗ്ഗത്തു് താമസിക്കുക അസാധ്യമായി. അങ്ങു ഉപശമം സൃഷ്ടിക്കുക ഇല്ല എങ്കിൽ, ലോകങ്ങൾ ഇപ്പോൾ ചാരമാകും. പ്രഭോ! ദയയുറമായ ഈ തപസ്സ് തപിക്കുന്നതിൽ ആ ഭയങ്കരന ഒരു സമുല്പാദിപ്പിക്കട്ടെ. അങ്ങയ്ക്കു അജ്ഞാതമായി യാതൊന്നുമില്ല: എങ്കിലും കേട്ടതിനെ ഞങ്ങൾ പറയാം; ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ ചിന്താഗതി ഇങ്ങനെയാണു്.—“ബ്രഹ്മാവിന് തപോ ബലം കൊണ്ടു് ചരാചരാത്മകമായ ലോകത്തെ സൃഷ്ടിച്ചശേഷം, പരമോന്നതനായി അധിവസിക്കുന്നു. അതുപോലെ ഞാനും കാലവും ജീവന്മാരും നിത്യവസിക്കുന്നു. അതുപോലെ ഞാനും കാലവും ജീവന്മാരും നിത്യവസിക്കുന്നു. ഞാൻ എന്റെ കാഴ്ചക്കൊണ്ടു് വിശ്വത്തെ വേറെ പ്രാപിക്കും. ഞാൻ എന്റെ കാഴ്ചക്കൊണ്ടു് വിശ്വത്തെ വേറെ പ്രകാരത്തിൽ വിനിയമനം ചെയ്യും. കാലത്തിന് വശപ്പെട്ടു കഴിയുന്ന ഇപ്പോഴത്തെ രീതികൊണ്ടു് യാതൊരു പ്രയോജനവും ഇല്ല. ഓ ദേവനേശ്വര! ഇങ്ങനെയാണു്, ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ നിർബന്ധം. യുക്തമായതിനെ അങ്ങു ചെയ്യുക. പരമോന്നതമാ

യ അങ്ങയുടെ ഈക്ഷണമാകട്ടെ, ബ്രാഹ്മണരുടേയും ഗോകുലരുടേയും പ്രഭവം, ശ്രേയസ്സ്, ഭൂതി, ക്ഷേമം, വിജയം എന്നവയെ പരസ്തരിപ്പിച്ച്, എന്നും വർദ്ധിക്കുന്നു.” ദേവന്മാർ ചെയ്ത നിവേദനങ്ങളെ കേട്ടു്, ബ്രഹ്മാവിന് അപ്പോൾ തന്നെ ഭൂമി, ദക്ഷൻ മുതലായവരോടു കൂടെ, ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ ആശ്രമത്തെ പ്രാപിച്ചു. വലുതും, ചെറുതും, മുള എന്നവയാൽ ആശ്രമനായി, ചർമ്മം മാംസവും രക്തവും ഏറുമ്പു് അരിച്ചു സുപ്രായനായി, നിന്ന ഹിരണ്യകശിപുവിനെ, വേറെ കാണുവാൻ അവർ വിഷമമായി. മേഘങ്ങൾ ക്ഷയിക്കുന്നതു് പോലെ തപിപ്പിക്കുന്ന സൂര്യനെപ്പോലെ, ലോക തപനം ചെയ്യുന്ന ഹിരണ്യകശിപുവിനോടായി, ഹംസ ചാഹനനായ മേവൻ വിസ്മയിച്ച് ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—“ഓ ഓ കശ്യപപുത്ര! എഴിപ്പുക; അങ്ങു എഴിപ്പുക; അങ്ങു തപഃ സിദ്ധനായിരിക്കുന്നു; അഭിഷേകം എന്താണെന്നാൽ ചോദിച്ചുകൊള്ളുക തന്നെ. അങ്ങയ്ക്കു വരത്തെ തരുവാനായി ഞാൻ വന്നിരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ ഹൃത്സാരം മഹാഭക്തനാ തന്നെ. എറുമ്പു കരണ്ടു ശേഷിച്ച ശരീരത്തിൽ, പ്രാണങ്ങൾ അന്ധികളോടു പററി നില്ക്കുന്നു: ഒരു ജീവിയെങ്കിലും മുമ്പു ഇങ്ങനെ സാധിച്ചിട്ടില്ല; ഇനി സാധിക്കുകയുമില്ല. ജലസ്തംഭം അശേഷം ഇല്ലാതെ, നൂറു ദിവ്യർഷങ്ങളെ ആരു സഹിക്കും? അല്ലയോ ഹിരണ്യകശിപോ! അങ്ങു സാധിച്ച ഭക്തുമായ വ്യവസായം നിമിത്തം അങ്ങു എന്നെ ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഓ അസൂരപുത്ര! അമർത്യനായ എന്നെ, മർത്യനായ അങ്ങു കണ്ടു; അതു വ്യഥാവാകയില്ല. സർവ്വാശിസ്സുകളേയും ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കു നല്കുന്നു.” ലോക വിതാമഹൻ, ഇത്രയും പറഞ്ഞശേഷം കമണ്ഡലുവിൽ നിന്നു ദിവ്യജലം കൈയിൽ ഒഴിച്ച്, ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ ശരീരത്തിൽ തളിച്ചു: ഹിരണ്യകശിപു വലുതായി നിന്നു്, ഉള്ളതെല്ലാം കേട്ടു്, സർവ്വവ്യവസ്ഥ സംപന്നനായി, വള സാഹനനായി, അംബതരിച്ചു. ചുട്ടുടഞ്ഞ പൊന്നുപോലെ, വിറകിൽ കാളിയ തീപോലെ, ഹിരണ്യകശിപു യുവാവായിനിന്നു്, പ്രഭ ചിതറി. അരയന്നത്തിന്റെ പുറത്തു് ചിരിച്ചു അനുഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്ന ദേവനെക്കണ്ടു്, പരമോന്നത വാസായ ഹിരണ്യകശിപു, തറയിൽ തല തട്ടി നമസ്കരിച്ചു. ഹിരണ്യകശിപു എഴിററുന്ന; പ്രാണലിയിച്ചു നിന്നു; മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്ന പ്രഭവിനെവിരിഞ്ഞു കണ്ണുകൾക്കൊണ്ടു് നോക്കിനിന്നു: ഹർഷാശ്രുക്കളെ പൊഴിച്ച്, പൂർവ്വകാലത്തെയും, ഗർഭകാലത്തെയും നങ്ങളെ ഇങ്ങനെ അറിവിച്ചു:—“കല്പാന്തത്തിൽ കാലം സൃഷ്ടിച്ച അസ്ഥമായ തമസ്സിൽ വിശ്വം ഉണ്ടാക്കിത്തന്നു. ആ വിശ്വത്തെ സ്വച്ഛോതിസ്സു കൊണ്ടു് വീണ്ടും പ്രകാശിപ്പിച്ച സ്വയം ച്യോതിസ്സും, രജസ്സു സത്വം തമസ്സ് എന്നവയെക്കൊണ്ടു് സൃഷ്ടി സ്ഥിതി സംഹാരങ്ങളെ നടത്തുന്നവനും, ആയ നിന്മീതവദിക് നമസ്കാരം. പരമ ബീജമായ നിന്മീതവദിക് നമസ്കാരം; ജ്ഞാനമുത്തിയും വിജ്ഞാനമുത്തിയും ആയ നിന്മീതവദിക് നമസ്കാരം. പ്രാണങ്ങൾ, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, മനസ്സ്, ബുദ്ധി എന്ന വികാരങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷനാകുന്ന നിന്മീതവദിക് നമസ്കാരം. നിന്മീതവദി, മുഖ്യ പ്രാണൻ വഴിയായി ചരാചരാത്മകമായ ലോകത്തെ ഭരിക്കുന്നു.

* വ്യക്തം വിഭോ സ്വല മിദം ശരീരം
 യേനേ ഹ്രിയ പ്രാണ മനോമുണ്ഡം സ്വപം
 ഭംഭേത സ്വീതോ ധാമനി സാരമേക്ഷ്യ
 അവ്യക്ത ആത്മാ പുരുഷഃ പുരാണഃ

അനന്താവ്യക്ത രൂപേണ യേനേ മ മഖിലം തതം
 ചി മചി ചക്ഷരി യുക്തായ തന്മൈ ഭഗവതേ നമഃ

പ്രഭോ! സ്വലമായ വിശ്വം നിന്നിരവടിയുടെ ശരീരമാകുന്നു; നിന്നിരവടി ഇന്ദ്രിയങ്ങളെക്കൊണ്ട്, പ്രാണങ്ങളെക്കൊണ്ട്, മനസ്സിനേക്കൊണ്ട്, അതിനെ ഭജിക്കുന്നു; എന്നാൽ നിന്നിരവടി, പരമോന്നതമായ ധാമത്തിൽ തന്നെ സ്ഥിതി ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. നിന്നിരവടി അവ്യക്തനായ പരമാത്മാവും, പുരാണനായ പുരുഷനും ആകുന്നു. അനന്തവും അവ്യക്തവും ആയ രൂപം കൊണ്ടു സർവ്വലോകങ്ങളിലും വ്യാപരിക്കുന്നവനും, ചിത്തം അചിത്തം ആയവനും ആയ—ഭഗവാനായ—നിന്നിരവടിയ്ക്ക് നമസ്കാരം.

യദി ഭാസ്വ സൃഷ്ടിഭതാൻ വരാൻ മേ വരഭോത്തമ!
 ഭൂതേഭ്യ സ്വപ ലിസൃഷ്ടേഭ്യോ മൃത്യുർ മാ ഭൂത് മമ പ്രഭോ
 നാന്തർ ബഹിർ ഭിവാനകനം അന്യന്താ ചപി ചായുഃഘോ
 നഭൂമേഽ നാംബരേ മൃത്യുഃ ന നരൈഃ ന മൃഗൈ രപി
 വൃഷ്ടിർ വാ/സൃമന്തിർ വാ സുരാസുര മഹോരഗൈഃ
 അപ്രതി ലഭ്യതാം യുദ്ധേ ഐകപത്യം ച ഭോവിനാം
 സർവ്വേഽപി ലോകപാലാനാം മഹിമാനം യഥാത്മനഃ
 തത്വാ യോഗ പ്രഭാവാനാം യ ന രിഷ്യതി കർഷാമിത്.

ഭോ വരഭോത്തമ! നിന്നിരവടി വരങ്ങളെ തരമെങ്കിൽ—ഞാൻ ഇങ്ങനെ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. പ്രഭോ! നിന്നിരവടി സൃഷ്ടിച്ച ഒരു ഭൂതവും എന്നെ കൊല്ലരുത്. പ്രഭോ! അന്തർ സ്ഥലങ്ങളിൽ, ബഹിർ സ്ഥലങ്ങളിൽ, ഭൂമിയിലാകട്ടെ, ആകാശത്താകട്ടെ, പക്ഷിലാകട്ടെ, രാത്രിയിലാകട്ടെ, മനുഷ്യനാകട്ടെ, മൃഗമാകട്ടെ, യാതൊരു ആയുധ മാകട്ടെ, മരിച്ചവരാകട്ടെ, ജീവനുള്ളവരാകട്ടെ, സുരന്മാരാകട്ടെ, അസുരന്മാരാകട്ടെ, ഉരഗന്മാരാകട്ടെ, എന്നെ കൊല്ലരുത്. ഞാൻ സർവ്വഭേദികളുടെ ഏക പത്നിയായാണ്. പ്രഭോ! സർവ്വലോക പാലന്മാരുടെ മഹിമാവും നിന്നിരവടിയുടെ തപോ യോഗത്തിന്റെ മഹിമാവും, ഒരിക്കലും കുറയാത്ത മഹിമാവും എനിക്ക് ലഭിക്കണം,” ഭാരണമായ തപസ്സിനിമിത്തം സംപ്രീതനായ ബ്രഹ്മാവ്, ഹിരണ്യകശ്യപുവിനെ സർവ്വാനുഗ്രഹങ്ങളെക്കൊണ്ട് അനുഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ട് അഭിഷേചിച്ചു:—“മകനെ! നീ ചോദിക്കുന്ന വരങ്ങൾ മനുഷ്യക്ക് സമ്പാദിക്കാവുന്നവയല്ല. അവ എത്രയും ദുർലഭങ്ങളാണ്; എങ്കിലും നീ ചോദിച്ചവയെ ഒക്കെയും ഞാൻ നല്കുന്നു.” ഹിരണ്യകശ്യപു അനുഗ്രഹിതനായി; ഭാതാവിനെ പുകിച്ചു. പ്രജാപതികൾ പാടുന്ന സ്തുതിഗീതങ്ങളെ കേട്ടുകൊണ്ട്, ബ്രഹ്മാവു അന്തർധീതനായി.

* വ്യക്തം വിഭോ എന്നാലിയായ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളിൽ ബ്രഹ്മാവ്, പരബ്രഹ്മം എന്ന കല്പനയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

ഹിരണ്യകശ്യപനെക്കൊന്ന ഹരിയെക്കുറിച്ച് ക്രോധം നിറഞ്ഞ മനസ്സും, തപസ്സിനിമിത്തം പൊന്നൊളി ചിതറിയ ശരീരവും, ഇണങ്ങിയ ഹിരണ്യകശ്യപ, സ്വപനം രാജധാനിയെ പ്രാപിച്ചു; ഗർഭിച്ചു. അതിന്റെ ശേഷം മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ നടന്ന ഹിംസകർമ്മ ആർക്കുണ്ടാകും!?

അത്യഗ്രന്ഥാ മവൻ ചെയ്തു പരാക്രമം
 അത്യന്ത കഷ്ടം പറഞ്ഞു ലൊഭങ്ങളുമോ
 സത്തമരാമവർ പത്തനേ വാഴ്കിലും
 തത്ര ചെന്നു തൽ കൂടാതെ വധിച്ചു
 തത്തൽ സമസ്ത പാപങ്ങൾ ഉൾക്കൊണ്ടും
 പത്തനവും തൻ കരസ്ഥ മാക്കും ഭൂതം
 ചട്ടങ്ങളിങ്ങനെ യെന്നല്ലവൻ പിന്നെ
 വിചുപം മൂന്നും കരസ്ഥ മാക്കിയിനാൻ.

ഹിരണ്യകശ്യപ ഭിക്ഷുക്കളെ ജയിച്ചു; മൂന്നു ലോകങ്ങളെ ജയിച്ചു: സുരാസുരന്മാരെ, മനുഷ്യന്മാരെ, ഉരഗന്മാരെ, സിംഹചാരണ വിപ്രാധരന്മാരെ,—ഋഷികളെ, പിതൃക്കളെ, മനുഷ്യചാരണ വിപ്രാധരന്മാരെ,—പ്രേതങ്ങളെ,—ഭൂതപരികളെ,—ജയിച്ചു. ആ വിപ്രാധരിന്ത് സർവ്വ സത്വ പരികളെ ജയിച്ച ശേഷം, സ്വപവീർത്തികൊണ്ട് ലോക പാലന്മാരുടെ സ്ഥാനങ്ങളെ അപഹരിച്ചു. സാക്ഷാൽ വിശ്വപങ്കജാവു നിമിച്ച് ഇന്ദ്രധാനിയെ, ഹിരണ്യകശ്യപ സ്വധാനിയാക്കി. മൂന്നു ലോകങ്ങളുടെ സർവ്വേശ്വരങ്ങൾക്കും കേന്ദ്രമായ ഇന്ദ്രധാനിയിൽ—മഹാമരതകത്തറ കളും, പവിഴ കുപ്പി കളും, സ്തംഭിക ചുവര കളും, വൈദ്യുത രശ്മി കളും, വിചിത്ര വിതാനങ്ങളും, പത്മരാഗാദിസനങ്ങളും, മുത്തുകൊണ്ട് വിളമ്പുവച്ച് പാർപ്പിത പോലെ പരമപുരുഷ പട്ടുകിടക്കുകളും, ചിപരുകൾ കിളുക്കി തറയിൽ നോക്കിപ്പുറമുഖം കണ്ടുകൊണ്ട് വിരണ്ടു നടക്കുന്ന സുന്ദരികളും,—ഇണങ്ങിയ ചന്ദ്രധാനിയിൽ—സർവ്വ ലോക ചക്രവർത്തിയായ മഹാ ബലവാൻ, ഉജ്ജ്വലമായ ശാസനങ്ങളെ മൂന്നു ലോകങ്ങളിലും അയച്ചുകൊണ്ട്—പരമ പ്രതാപവാനാരായ സുരന്മാരാരെ അഭിവന്ദിത പാലനായി,—വിചരിച്ചു. ക്രൂരഗന്ധം വമിച്ച മധു കുടിച്ച മത്തനായി,—കലങ്ങിയ കണ്ണുകളെക്കൊണ്ടു ഭാരണമായി നോക്കിയ, പ്രതാപവാനെ,—കൈകളിൽ പൂജാദ്രവ്യങ്ങളെ എടുത്തു പിടിച്ചുകൊണ്ട്—ബ്രഹ്മാ വിഷ്ണു ശിവന്മാരെ കഴിച്ചുജ്വല സകല ഭേവന്മാരും, ആരാധിച്ചു നിന്നു. കാജസ്സോടുകൂടി മഹേന്ദ്രാസനത്തിൽ വാണരളിച്ച പ്രഭുവിനെ, വിശ്വാവസു, ഉഷ്ണ, നാരദൻ, ഗന്ധർവന്മാർ, സിംഹന്മാർ, ഋഷികൾ എന്നവരൊക്കെയും വിണ്ടുവിണ്ടു പാടി സ്തുതിച്ചു; അപ്സരസ്ത്രീകൾ വേറെ സ്തുതിച്ചു. വർണ്ണാശ്രമ ധർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിച്ചവർ—ഭൂരി ഭക്ഷണികൾ കൊടുത്തു. യാഗങ്ങളിൽ, ഹവിസ്സിനെ, പരമ തേജസ്സു നായ ഹിരണ്യകശ്യപ വാങ്ങി. കൃഷി കൂടാതെ തന്നെ ഏഴു ദിവസങ്ങളും വിളഞ്ഞു; ആകാശം ആശ്ചര്യകരങ്ങളെക്കണ്ടു; അനുഭവമോ: നദികളും സമുദ്രങ്ങളും രത്നങ്ങളും, ഞാൻ, മദ്യം, പൂതം, മധു, ദധി, ക്ഷീരം, അമൃതജലം എന്നവയെ, തരംഗങ്ങളിൽ തരംഗങ്ങളിൽ വഹിച്ചു ചെന്നു: പ

പ്രകൃതി ഉപയോഗ കലിൽ വിഹാര സ്ഥാനങ്ങളെ നൽകി; വൃഷ്ടി
 ഞാൻ സർവ്വ ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽ പൂർണ്ണ കാര്യം കൊണ്ട് അനുഗ്രഹിച്ചു
 നിന്നു. ഹിരണ്യകശിപു സർവ്വലോക പ്രഭാവവാനായി, വർഷിച്ചു. ഹിരണ്യകശിപു സർവ്വ
 ലിംഗവിജയം സാധിച്ചു; ഹിരണ്യകശിപു ത്രിലോക ശാസിതാ വായി; സർവ്വകാമങ്ങളെ യഥേഷ്ടം ഭ
 ജിച്ചു; ഒന്നുകൊണ്ടും തൃപ്തനാകാത്ത അജിതേന്ദ്രിയൻ, നൂതന
 നൂതന ഭോഗങ്ങളെ അന്വേഷിച്ചും സൃഷ്ടിച്ചും ഭജിച്ചു. സ
 റ്വ്വലോകങ്ങളും സർവ്വലോക പാലന്മാരും അലഞ്ഞ് ശരണന്മാരാ
 യി; അവർ ഹരിയെ ശരണം പ്രാപിച്ചു. അവർ ഹരിയെ ഇ
 ഞ്ഞെന്ന് സ്മരിച്ചു.

ഓം നമോ ഭഗവതേ മഹാ പൂരയായ മഹാത്മനേ
 വിശുദ്ധാ നഭോനന്ദ സംഭോധായ യതേ f യോ
 തത്സ്യ നമോസ്തു കാഷ്ഠായൈ യത്രാത്മാ ഹരി രീശപരഃ
 യദ് ഗതാ ന നിവർത്തന്തേ ശാന്താഃ സന്യാസിനോ f മലാഃ

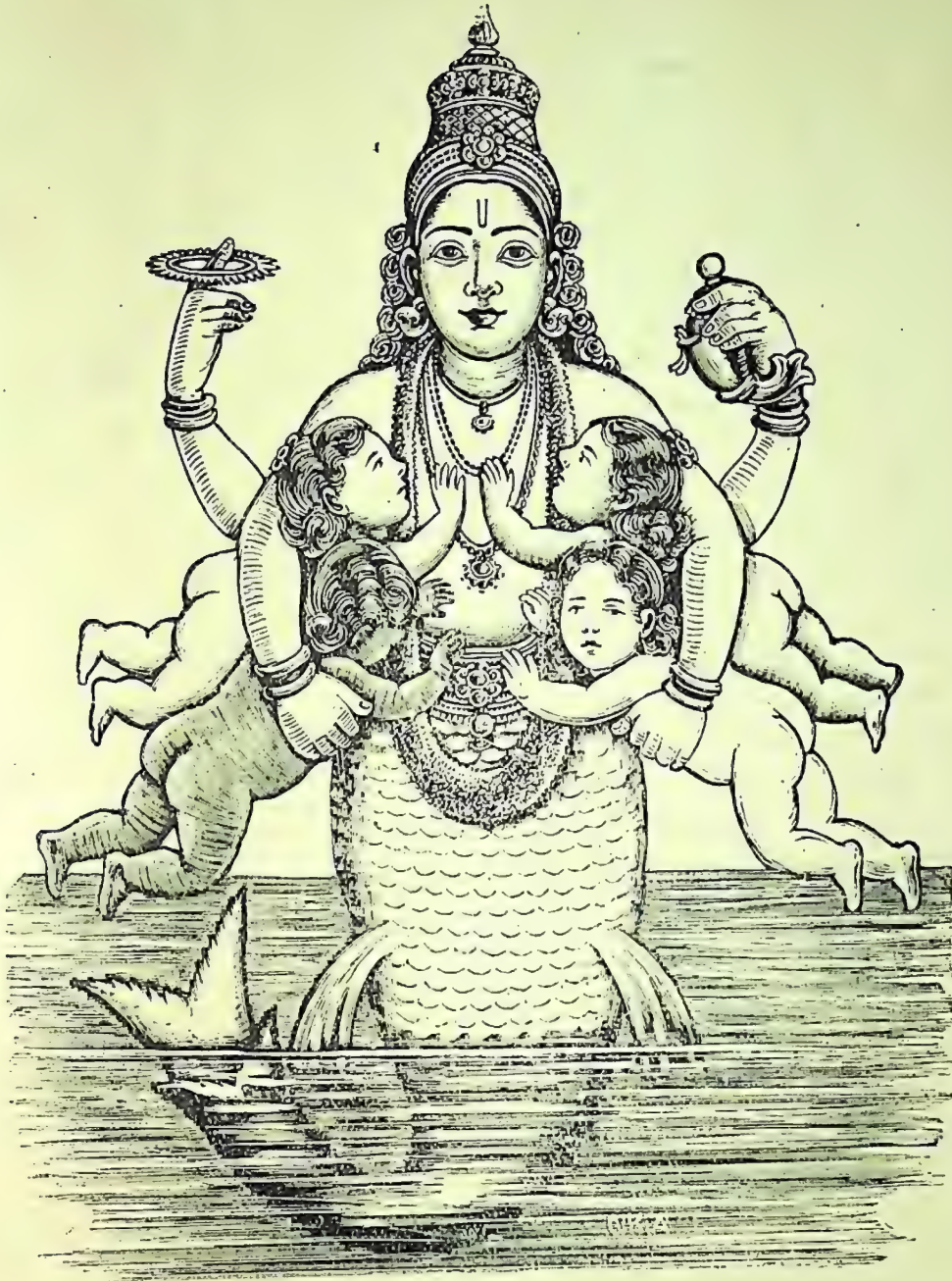
“ഓം, മഹാത്മാവേ നമസ്കാരം; മഹാ പൂരയായ നമസ്കാരം;
 മഹാത്മാവിന് നമസ്കാരം; വിശുദ്ധാ നഭോനന്ദ സന്ദോഹ നായ
 അഭയ പ്രഭാതാ വിന് നമസ്കാരം. ഈശ്വരനും പരമാത്മാവും
 ആയ ഹരി വിജയിക്കുന്ന പ്രഭാതത്തിന് നമസ്കാരം. ശാന്തന്മാരും
 അമലന്മാരും ആയ സന്യാസികൾ പ്രാപിച്ചു പുനർഭവ ഭയം ഒഴി
 യുന്ന സ്ഥാനത്തിന് നമസ്കാരം.” അതാ! ആകാശത്തു നിന്നു ഒരു
 ശബ്ദം; സാധുക്കൾക്കു അഭയപ്രദവും, ഭിക്ഷകളിൽ ദോഷ ഭോഷം
 പോലെ ഉരുണ്ടു നടന്നതും, നിരാശാരവും ആയ ഒരു ശബ്ദം—
 ഇങ്ങനെ കേൾക്കായി:—

മാ ദൈവേ വിബുധശ്രേഷ്ഠാഃ സർവ്വേഷാം ഭദ്ര മധുവഃ
 മദ്യംനാ ഹി ഭൂതാനാം സർവ്വശ്രേയോ പപത്തയേ
 ജ്ഞാത മേതസ്യ ഹൈരാത്ഥ്യം ദൈവേയം, പസ്യത്വ ച
 തസ്യ ശാന്തിം കരിഷ്യാമി കാലം താവത് പ്രതീക്ഷത
 യമാ മേവേക്ഷ്യ വേദേഷു ശോഭ്യ വിപ്രേഷു സാധുഷു
 ധർമ്മേ മധി ച വിചേഷുഃ സ വാ ആശ്രു വിനശ്യതി
 നിർവൈരായ പ്രശാന്തായ സ്വ സുതായ മഹാത്മനേ
 പ്രഹ്ലാദായ യമാ ഭുവ്യേ ഭൂമിഷ്യേ f പി വരോജിതം.

അല്ലയോ ദേവശ്രേഷ്ഠന്മാരെ! നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടേണ്ട. നി
 ഞ്ങൾക്ക് മംഗളം ഭവിക്കട്ടെ. എന്റെ ദർശനം ഭൂതങ്ങൾക്ക് സർ
 വ്വശ്രേയസ്സുകൾക്കും നിദാനമാണ്. ഈ ഭൂതാത്മാവിന്റെ ഭൂതത്വത
 യെ ഞാൻ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ആ ഭൂതാത്മയെ ഞാൻ പരിഹാരം
 ചെയ്തുകൊള്ളാം. അതു പരമൻ നിങ്ങൾക്കു ക്ഷമിക്കണം. ദേവന്മാ
 രേ, വേദങ്ങളെ, ശോകങ്ങളെ, ബ്രാഹ്മണരെ, സാധുക്കളെ, ധർമ്മത്തെ,
 എന്നെ—ഭേദിക്കുന്നവൻ, നശിക്കുവാൻ താമസമില്ല. നിർവൈ
 രൻ, പ്രശാന്തൻ മഹാത്മാവ്, സ്വപുത്രൻ ആയ പ്രഹ്ലാദനെ
 ഹിരണ്യകശിപു ദ്രോഹിക്കും. അപ്പോൾ ആ വരഞ്ചല മത്തനെ
 ഞാൻ ഹനിച്ചുകൊള്ളാം. ലോകമുരവിന്റെ ആശിസ്സിനെ വാ
 ഞ്ചിയ ദേവന്മാർ, സംപ്രീതന്മാരായി സ്വ സ്ഥാനങ്ങളിലേക്ക് പോ
 യി. ഹിരണ്യകശിപു ഹതനായി എന്നു ഭൂതാവിൽ വർത്തമാനം
 പരന്നു.

ഹിരണ്യകശിപുവിന് ഭയമായ കയാധുവിൽ സംഗ്രാമൻ,
 അനുഗ്രാമൻ, ഗ്രാമൻ, പ്രഗ്രാമൻ എന്നു നാലു പുത്രന്മാർ ഉണ്ടായി
 രുന്നു. ആ പരമാ ഭൂതന്മാരിൽ പ്രഗ്രാമൻ അല്ലെങ്കിൽ പ്രഹ്ലാ
 ദൻ ഹരിസേവാ നിരതനായി. ബ്രാഹ്മണ
 പ്രഹ്ലാദൻ ക്ഷേമൻ, ശീലസമ്പന്നൻ, സത്യസന്ധൻ, ജി
 തേന്ദ്രിയൻ, സമുദ്ര പ്രിയ സുഹൃത്തമൻ,
 —ആയ പ്രഹ്ലാദൻ, ആത്മന്മാരുടെ പാദങ്ങളെ മാസനെ
 പോലെ പൂജിച്ചു; ഭീനന്മാരിൽ പിതൃ വത്സലനായി; സമസ്ഥിതി
 യിൽ നിന്നവരോടു സഹോദരനേപ്പോലെ വർത്തിച്ചു. ഗുരുകുന്ദാ
 റെ ഈശ്വരനേപ്പോലെ ഉപാസിച്ചു. വിദ്യ, അർത്ഥം, രൂപം ജ
 നം, എന്നവ കൊണ്ട് ഉന്നതനായ ആ സ്ഥിതിയൻ, സമുദ്രാവര
 ണ്ണങ്ങളെ കൊണ്ടും വിനയം പ്രദർശിപ്പിച്ചു. മനസ്സു ഒരിക്കലും കോപി
 ക്കാതെയും, കേടുതോ കണ്ടതോ ആയ യാതൊന്നിനേ കറിച്ചും
 സ്വപ്നം യില്ലാതെയും, ഇന്ദ്രിയങ്ങളെയും പ്രാണങ്ങളെയും ബുദ്ധി
 യേയും ശരീരത്തേയും ജയിച്ച ആ പ്രശാന്ത കാമൻ, അസുരനെ
 ക്കിലും അസുരത കൂടാതെ വർഷിച്ചു. അസുരശത്രുക്കളായ നദീര
 ന്മാർ കൂടെയും സാധു ഗാഥാ സമസ്ത കളിൽ പ്രഹ്ലാദനെ ആദർശ
 പൂരയായി ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുക പതിവായി. വാസുദേവനിൽ
 നൈസർഗ്ഗികമായ രതി പ്രഹ്ലാദനിൽ എന്നതുപോലെ, ഇതു രൂ
 ണമുഖമായ ഭഗവതുകുന്ദൻ അധികം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ക്രിയാപ
 മാർമ്മങ്ങളെ ഏറിത്തുടങ്ങിയ, ബാലനായ പ്രഹ്ലാദൻ,—നാലു
 പാദം നടക്കുന്നതൊന്നും അറിയാതെ—ചിലപ്പോൾ ധ്യാനത്തിൽ
 നില്ക്കും. ഗോവിന്ദന്റെ പരി രംഭങ്ങളിൽ പ്രേമപൂർവ്വം വർത്തി
 ച്ച പ്രഹ്ലാദൻ, ഇരുന്നതും നടന്നതും ഉണ്ടതും സംസാരിച്ചതും
 തന്നത്താ നറിയാതെയാണ്. വൈകുണ്ഠ ചിന്ത കളിൽ മനസ്സു മു
 ഴുകിയ, പ്രഹ്ലാദൻ ചിലപ്പോൾ ചിരിച്ചു; ചിലപ്പോൾ കരഞ്ഞു;
 വേറെ ചിലപ്പോൾ പാട്ടു പാടി. പ്രഹ്ലാദൻ ചിലപ്പോൾ തൊ
 ണ്ടു തുറന്നു നമിച്ചു; ചിലപ്പോൾ നർത്തിച്ചു; ചിലപ്പോൾ ഹരിഭാ
 വത്തെ പ്രദർശിപ്പിച്ചു. ആ അപരി ചിന്നാത്മാവ്, ചില പാദയം
 സ്വശരീരത്തെ തടവിക്കൊണ്ടും, പ്രണയ പാരവശ്യം കൊണ്ട് ക
 ണ്ടുകിടന്നു കരഞ്ഞുകൊണ്ടും, രോമങ്ങൾ എഴുന്നീറ്റു നില്ക്കുമ്പോൾ ആ
 നന്ദം അനുഭവിച്ചു. ഭക്തന്മാരോടുള്ള സംസർഗ്ഗം നിമിത്തം പരി
 ശീലിച്ച ഭഗവത്സേവനം നിമിത്തം നിർവൃതിയെ അടഞ്ഞ പ്രഹ്
 ലാദൻ, പല ഭരാചാര പരന്മാരെ സല്ലാസമുള്ളിലേക്കു ആകർ
 ഷിച്ചു.

സത്തമന്മാരാ മവരിൽ വെച്ചത്രയും
 ഉത്തമ നാകിയ പ്രഹ്ലാദ ബാലകൻ
 ഉത്തമ പൂരയ സകല പുരൈവ രാൻ
 ചിത്തത്തി ലാകി വച്ചിടുക കാരണം
 സിദ്ധിച്ച ഭക്തിയു ഞ്ങൾത്തടേ വച്ചതിൽ
 ശ്രദ്ധയാകും വള മിട്ടു മുളപ്പിച്ച്
 തൃഷ്ണാ നന്നച്ച വേരുന്നി പൂർണ്ണ
 ജ്ഞാനങ്ങളാകുന്ന പുഷ്പ സമുഹവും
 മോക്ഷമാം പകലം ഫലിക്കും ലതയ്ക്കൊരു
 വൃക്ഷമായ് വന്നിതു പ്രഹ്ലാദ ബാലകൻ.

ചർച്ച ചർച്ച ചെയ്യുന്നവരിൽ നിന്നല്ല, ബഹിരഞ്ജനത്തിൽ സംഗമിച്ചവരും, അന്യന്മാർ നടത്തുന്ന അന്യന്മാരും, വിഷ്ണു തങ്ങൾക്കു ലഭിക്കുമെന്നും, ഗതിയെന്നും, അറിയുന്നില്ല. ലോക മുഖമായ സർവ്വത്തെയും ഉപേക്ഷിച്ചു പുണ്യ പുരുഷന്മാരുടെ പാദങ്ങൾ ചവിട്ടിയ പൊടി കൊണ്ടു സ്വയം അഭിഷേകം ചെയ്യുന്നവൻ, മാത്രമാണ്—സർവ്വ അനന്തങ്ങൾക്കും പരിഹാരമായ വിഷ്ണു പാദങ്ങളെ പ്രാപിക്കുന്നത്.” പ്രഹ്ലാദൻ വിരമിച്ചു; ഹിരണ്യകശിപു അലറി. പ്രഹ്ലാദനെ മടിയിൽ നിന്ന് താഴെ തള്ളിയിട്ടു; അമരാത്മ അമർക്കും നിമിത്തം ശരീരം കലുങ്ങി; കണ്ണുകൾ കലുങ്ങി: ഗർജ്ജിച്ചു: “ഇവനെ ഇപ്പോൾ കൊല്ലണം. ആരവിടെ? ഇവനെ കൊണ്ടുപോവുക. എന്റെ ജ്യേഷ്ഠനെ കൊന്ന ഹരിയെ ഈ അധമൻ മാനിക്കുന്നു. വലിയച്ഛനെ കൊന്ന ഹരിയെ പുലിക്കുന്ന ഇവൻ രാജകുമാരനോ? അഞ്ചു വയസ്സിൽ തന്നെ അച്ഛനെ കൊല്ലാതായ ഈ പിഞ്ചു പയ്യനെ കൊണ്ട് ഹരിക്ക തന്നെയും എന്തു പ്രയോജനം?

പരോ പൃഥക് ഹിതകൃത്യം ധൃമൗഷധം
സ്വദേഹജോ പ്യാമയവത് സുതോ ഹിതഃ
ചിദ്വാ ത്ത മംഗം യ ദുരാത്മനോ ഹിതം
ശേഷം സുഖം ജീവതി യ ചിവർജനാത്.

സന്ദേഹ രുപായൈർ ഹന്തവ്യഃ
സംഭോജ ശയനാ സന്ദൈഃ
സുഹൃദ്ദിംഗ്യരഃ ശത്രുഃ
മനേർ ദൃഷ്ട മിവേന്ദ്രിയം.

ഔഷധം പോലെ ഹിതം ചെയ്യുന്നവൻ, അന്യനായാലും അപരനായാലും; സ്വശരീരാംശമായ പുത്രൻ തന്നെയും അഹിതനായാൽ, രോഗം എന്നതു പോലെ വെട്ടിക്കുറുക്കണം. അഹിതമായ അംഗത്തെ എന്നതു പോലെ അഹിതനായ പുത്രനെ തന്നെയും, കേടുകേടാക്കേണ്ടതാണ്. ശേഷിച്ച രോഗം സുഖമായിരിക്കും. ഇവനെ എങ്ങനെ യെങ്കിലും കൊല്ലണം. എന്തു ഉപായം പ്ര

പ്രഹ്ലാദൻ തുടൻ:—

കൌമാര ആചരേൻ പ്രാജ്ഞാ ധർമ്മൻ ഭാഗവതാ നിധി
കുർല്ലഭം മാനസം ജന ത ഭാഗ്യധ്വജ മർമ്മഭം

യഥാ ഹി പുരുഷസ്വേഹ വിഷ്ണുഃ പാദോപ സ്പഷ്ടം
യ ഭക്ഷ സർവ്വ ഭൂതാനാം പ്രിയഃ ആത്മേശ്വരഃ സുഹൃത്

സുഖ മൈന്ദ്രിയകം മൈത്ര്യാ ഭേദ യോഗേന ഭേദിനാം
സർവ്വത്ര ലഭ്യതേ ദൈവാൻ യഥാ ദുഃഖ മയത്തഃ

തൽ പ്രയാസോ ന കർത്തവ്യോ യത ആയുർ വ്യയഃ പരം
ന തഥാ വിനതേ ക്ഷേമം മുക്തഃ ചരണാംബുജം

തതോ യതേത കശലഃ ക്ഷമയ യേ മാശ്രിതഃ
ശരീരം പൊരക്കം യാവൽ ന വിപദ്യേത പുഷ്പലം

പുംസോ വർഷശതാ ഹ്യായുഃ ത ഭലം ചാഭിജിതാത്മനഃ
നിഷ്പലം യദ സൌ രാത്ര്യാ ശേതേന്ദ്രിയം പ്രാപിത സുമഃ

മുഗ്ദ്ധസ്യ ബാല്യേ കൌമാരേ ക്രീഡതോ യാതി വിംശതിഃ
ജരയാ ഗ്രസ്യ ഭേഹസ്യ യാത്രികപ്ലസ്യ വിംശതിഃ

ദുരാപ്യരേണ കാമേന മോഹേന യ ബലീയസാ
ശേഷം ഗൃഹേഷു വക്തവ്യ പ്രമത്തസ്യാപയാതി ഹി

പശ്യധ്വം മതി വൈഷമ്യം ജ്ഞാതിനാം നഃ കടംബിനാം
ശ്രേയോ വിഷാതാ ഭായാസാൽ ജ്ഞാതാ മനു സംസ്തിതിം

കോ ഗൃഹേഷു പുമാൻ സക്തം ആത്മാന മജിതേന്ദ്രിയഃ
സ്നേഹ പാശൈർ ദൃശ്യൈ ബദ്ധം ഉത്സഹേത വിമോചിതം

കോനപത്മ തുഷ്ണാം വിസ്മയേൻ പ്രാണേദ്യോപി യ ജുഹ
സിതഃ

യം ക്രീണാത്യസുഖിഃ പ്രേക്ഷൈഃ തന്മുദഃ സേവകോ വണിക്

കഥാ പ്രിയായാഃ അനുക്രമിതായാഃ
സംഗാ രഹസ്യം രചിതം യ മന്ത്രാൻ
സുഹൃത്സ ച സ്നേഹസിതഃ ശിശുനാം
കലാക്ഷരാണാ മനുരക്ത ചിത്തഃ

പുത്രാൻ സുതം സാ ദഹിതർ ഹൃദയോ
ഭ്രാന്തൻ സ്വസ്വ വാ പിതരേ ച ഭിന്നോ
ഗൃഹാൻ മനോജ്ഞാത പരിച്ഛേദം യ
വൃത്തി യ കല്യാഃ പശു ഭൂത വസ്ത്രാൻ

ത്വജേത കോശസ്തേ ചിവേഹ്മാനഃ
കർമ്മാണി ലോഭാ ഭവിതപുകാമഃ
ജപസ്ഥ്യ ജൈഹ്വം ബാഹ മന്യമാനഃ
കഥം വിരജ്യേത ദുരന്തമോഹഃ

കടംബ പോഷായ വിധ നിജായ-
ന്ന ബുധ്യതേന്ദ്രം വിഹതം പ്രമത്തഃ
സർവ്വത്ര താപത്രയ ദുഃഖിതാത്മാ
നിർവിദ്യതേ ന സ്വകടംബരാമഃ

വിത്തേഷു നിത്യാഭി നിവിഷ്ടമേതാ
വിചാം യ ഭോക്ഷം പര വിത്ത ഹന്തും
പ്രേത്യേഹ ചാമാപ്യജിതേന്ദ്രിയഃ ത-
ദശാന്ത കാമോ ഹരതേ കടംബീ

വിചാ നപീഷം ഭനുജാഃ കടംബം
പുഷ്പൻ സ്വലോകായ ന കല്പതേ വൈ
യഃ സധീയ പാരക്യ വിഭിന്ന ഭാവ-
സുമഃ പ്രപദ്യേത യഥാ വിമുദഃ

യതോ ന കന്ധിൽ കപച് കരൂചി ചാ
ഭിനഃ സ്വ മാത്മാന മലം സമർഷഃ
വിമോചിതം കാമഭൂതം വിഹാര-
ക്രീഡാമൃഗോ യ നിഷ്ഠയോ വിസദ്യഃ

തതോ വിമുദാൻ പരിഹൃത്യ മൈത്ര്യാഃ
മൈത്ര്യേഷു സംഗാ വിഷയാത്മകേഷു
ഉപേത നാരായണ മാഭിഭവം
സ മുക്തസംഗൈ രിക്ഷിതോപവസ്ത്രഃ

നഹ്യച്യുതം പ്രീണയതോ ബഹുപ്രയാസോ സുരാത്മജാഃ
ആത്മതപാൽ സർവ്വഭൂതാനാം സിദ്ധതപാ ഭിഹ സർവ്വതഃ

പരാപരേഷു ഭൂതേഷു ബ്രഹ്മാണാ സ്ഥാപരാഭിഷു
ശ്വേതികേഷു വികാരേഷു ഭൂതസ്വപന മഹർസു ച
ഗുണേഷു ഗുണസാമ്യേ ച ഗുണ വ്യതികരേ തഥാ
ഏക ഏവ പരോ ഹ്യാത്മാ ഭഗവാ നീശ്വരോഽവ്യയഃ
പ്രത്യഗാത്മ സ്വരൂപേണ ഭൂത രൂപേണ ച സ്വയം
വ്യാപ്യ വ്യാപക നിർദ്ദേശ്യോ ഹ്വനിദ്ദേശ്യോഽവികല്പിതഃ

* കൌമാരത്തിങ്കൽ തന്നെ ഭഗവൽ പ്രിയങ്കും
ശ്രീ മെത്തും ധർമ്മന്റെ ചെയ്യുകൊള്ളണം നിങ്ങൾ:
കുർല്ലഭ മെന്നപോലെ കേവല മറിയിത-
കാലമാം നരജനം മാത്രമാ ണർമ്മപ്രഭം

മാമക സഖാകളേ! വിഷ്ണു തൻ പദ യുഗ്മ-
സാമിപ്യ മൊന്നു തന്നെ കാമിത ലാഭായനം
സർവ്വതങ്ങൾ കരിപ്രിയനാ മാത്മേശനം
ദവിധി യകററിടം സുഹൃത്തു മവനല്ലോ.

യത മെന്നിയെ ഭേഹയോഗത്താൽ ദുഃഖ പ്രാപ്തി
പ്രതന്നാം ഭേഹി കരുതുമായ് വരും മട്ടിൽ,
ഇന്ദ്രിയ സുഖങ്ങളെ മെങ്ങുമേ ലഭിക്കുന്നു—
ഞാനു മായവൻ പ്രവർത്തികാതെ യിരിക്കിലും

* “കൌമാരത്തിങ്കൽ തന്നെ”—മുതലായത് മഹാകവി
കെ. വി. സൈമൻ തജ്ജമ ചെയ്തത്.

അതിനാലായുവ്യയരൂപമിന്ദ്രിയസുഖ-
യതനം തുടരൊല്ലാ ബുദ്ധിമാനൊരനാളും
തല്ലിശ്രമം മൂലം മകന്ദുപാദാബ്ജത്തോ-
ടല്ലവും സമീപിക്കാൻ സാധ്യമല്ലിങ്ങാലും.

സംസാരഭയമുദിച്ചുജ്ഞാനപട്ടപ്രജ്ഞൻ,
കംസാരിപരസേവചെയ്തതിനുള്ളയത്നം,
ചെയ്യണ, മിശ്ശിരീരംപൊരുന്നയുക്തമായി
* വയ്യകത്തിരിക്കുമോളെന്നാണവിചാരതം;

ശതവർഷായസ്സത്രേമനുഷ്യന്നതിലധം
ക്ഷതിയേല്ക്കുന്നരാത്രികാലം, മായതിലവൻ.

അന്ധമാം തമസ്സിനാലാപ്തനിലപുണ്ടു
സ്വപ്നമാം പടുകയിലുറങ്ങുന്ന കർമ്മാവായ്
ആലു മുളിരുപതുവയസ്സ് കളിയിലും-
മന്ത്രിമാമിരുപതുശക്തിഹിനതയിലും

പോയ പിൻപിടയ്ക്കുള്ള ജീവിതകാലം ലബ്ധ-
മാകുവാൻ കഴിയാത്ത കാമസംഹതിയാലും,
ബലവത്തരമാകും മോഹത്തിൻ നിരയാലും
തലവാക്കുന്നു മെ മാനസൻ ഗുഹാധിപൻ.

നോക്കുവിൻ കുടുംബത്തിൽ ശണ്ണകളുണ്ടാകുന്നു;
നീക്കുന്നു പരസ്പരബന്ധബോധവുമപ്പോൾ;
വൈകുണ്ഠപ്രാപ്തിക്കേറ്റം തടസ്സമുണ്ടാകുവാൻ
കൈകളെ മാറ്റുമാമിസ്സംസാരം തുടരുന്നു.

മുറിപ്പാൻ പണിയേറും സ്നേഹപാശത്താൽ ചുറ്റി-
മുറുക്കി കെട്ടിപ്പറ്റുമാ രജിതേന്ദ്രിയനാകും,
ഗുഹിക്കു വിമോചനം സ്വയമേ സമ്പാദിക്കാ-
നൊരിക്കൽ പോലും ശക്തമാവുകയില്ലയല്ലോ.

പ്രാണങ്ങളെയും രുണമെന്നെണ്ണി സഭാകാലം
പ്രാണികൾ ഭരിക്കുന്നു നാണകമോരോതരം,
ചൗരന്മാർ സേവകന്മാർ കച്ചോടം ചെയ്യുന്നോരും
ചോരയെ വിററീടുന്നു വിൽക്കാശു വാങ്ങുവാനായ്.

അനുകമ്പിതയാകും പ്രിയയുമവളോട-
ങ്ങനകഭാവം പുണ്ടു ചെയ്തീടും സുരതവും,
രചിര മന്ത്രജാലം, സുഹൃദം സ്നേഹമിവ
പ്രചുരപ്രേമ്ണാ കരുതീടുന്ന പുരുഷനും,
ശിരുകുളിതരാം മോഹന നിനാദത്തോ-
ടശങ്കമോരും വാക്കി ലാളുക്കുഹൃദയനും
പുത്രന്മാർ, സുപുത്രികൾ, ഭ്രാതാക്കൾ, സ്വസാക്ഷികളും
വിശ്വസ്തരാകും മാതാപിതാക്കന്മാരും പിന്നെ,
ശോഭന ഗുഹങ്ങളും കോമള വസ്ത്രങ്ങളും
പ്രാവേ വിദ്യോതക ഗാർഹിക വസ്തുക്കളും
പശുക്കൾ ഭൃത്യവർഗ്ഗമിവയെ നിരന്തരം
മനസ്സിൽ ചിന്തിച്ചതിലാസക്തിയെഴുവോരും

* വയ്യകം=ലോകം.

ജീവിതാവശ്യങ്ങൾ തൻ തിരഞ്ഞെടുപ്പാൽ ഭൂവി-
ലാവില് മനസ്സോടുകൂടുക ചെയ്യുന്നോരും,
ലോഭത്തിൻ പ്രഭാവത്താൽ സംതൃപ്തിയൊരനാളും
പ്രാപിക്കാതുള്ള കാമ മോഹിത ഹൃദയം,
ഉപസ്ഥം, ജിഹ്വ യെന്നീ യുഗ്മങ്ങൾക്കുള്ള രസം
ഭൂമിപ്പുതച്ചിന്ദ്രിയയിൽ മിവസം കഴിപ്പാനും,
ദുരന്ത കാമികളാണെന്നിനെ യവനുള്ളം
തുറന്നു വിടയോപസേവനമുപേക്ഷിക്കും?

കുടുംബ പരിപോഷണമൊന്നുതാ നട്ടേശിച്ച്
നടന്നു നിജായസ്സു പോക്കുന്നു നരാധമൻ;
ജീവിതോദ്ദേശം നഷ്ടമാവതു ഗ്രഹിപ്പില
താപതൃയാവികുനായ് തൃപ്തിയെന്തെന്നിലാ

അന്യവിത്താപഹാരിക്കഭയലോകത്തിലും
വന്നു കൂടുന്ന നാശമറിയും ഗുഹന്മാരും
ഇന്ദ്രിയജയമെന്ത്യേ പരദ്രവ്യമെപ്പുണ്ടി-
ടുന്നതകാമനായി പരസ്ഥം ഹരിക്കുന്നു,

ബാലരേ! ഗുഹകാര്യവ്യാപൃതരാജാവിനെ
യാലോകിപ്പതിനൊട്ടും സമർത്ഥരായില്ലൊത്താൽ
മാമകം പരകീയമെന്നുള്ള ഭാവം മൂലം-
മായവർ തമസ്സേതും മുർച്ഛിതനെന്നുപോലെ

യാതൊരു പുമാൻ ക്രീഡാസക്തനും മൃഗം പോലെ
മേമിനി തന്നിൽ വിഹരിക്കുന്നു വിശുദ്ധലം
ലോകജീവിതഭ്രാന്തിയാണോർ ഗുഹപതി
ദിനനാലാവൻ മുക്കി യെങ്ങിനെ സമ്പാദിക്കും?
ആയവനുള്ള പുത്രകുളത്രവിഭവങ്ങൾ-
ലാകവേ യാതൊരു ചന്ദ്ര ഹേതുവായ് ഭവിക്കുന്നു.

അതിനാൽ സഖാക്കളേ! വിഷയസക്തന്മാരാം
മിതിജന്മാരെ വിട്ടു ഞാമിളൈവതമാകും
മധുവൈരിയെ വേഗം ശരണം പ്രാപിക്കുവിൻ;
മതിമത്തുകുളോരു നവനെ സന്ദർശിതായ്

സർവ്വഭൂതാന്തസ്ഥനാ മച്ചുതനതു കൊണ്ടും,
സർവ്വവിശ്വത്തിങ്കലും വ്യാപിച്ചു നില്ക്കുകൊണ്ടും,
ഭഗവൽ പ്രീണത്തിനു മുമ്പിപ്പവർക്കുതു
ലക്ഷ്യവിൽ സുസാധ്യമായി ഭവിക്കുന്നിതു നൂനം

പരവുമവരവുമായുള്ള ഭൂതത്തിലും
പരമാത്മാവുമുതൽ സ്കന്ദത്തോളവുമുള്ള
സ്ഥാവരാദികളിലും ചേതനാ രഹിതരായി
മേവുന്ന നാനാവിധ വസ്തുസഞ്ചയത്തിലും
മഹത്തായുള്ളവയിൽ, ഗുണത്തിൽ ഗുണസാമ്യം-
സ്ഫുരത്താം പ്രകൃതിയിൽ മഹത്വത്തിങ്കലും,
അവ്യയൻ, പർമാത്മാ, ഭഗവാൻ, സർവ്വേശ്വരൻ,
നിർവ്വലികനായ് പ്രകാശിപ്പീടുന്നെല്ലാസ്തോഴം

ദൃശ്യമായ പ്രത്യഗാത്മസ്വരൂപനായിട്ടനി-
 ദൃശ്യമായ തമാ വ്യാപ്ത വ്യാപക നിർദ്ദേശ്യമായ
 കേവലാനന്ദ വ്യോമഭാവ സ്വരൂപനായ്
 മായയാൽ മറഞ്ഞു ജ്ഞാനരേഖപ്രഭാവനായ്
 ഓസിക്കും സത്യശാസ്ത്രൻ ത്രിഗുണ കർത്താവെന്നും
 ഓസ്യരോത്തമന്മാരോ ലീഡിത നായിടുന്നു.

അല്ലയോ അസുര ബാലകന്മാരെ! ശുദ്ധമായ ഈ ഭാഗവത
 ജ്ഞാനത്തെ ബ്രഹ്മസാക്ഷാല്ക്കാരം ചെയ്തു നാരദൻ എന്നീ പ
 ണ്ടു ഉപദേശിച്ചതാണ്. അസുര ബാലകന്മാർ പറഞ്ഞു:-
 “പ്രഹ്ലാദ! നാം കുട്ടികളായിരിക്കവെ തന്നെ, ശുക്രപുത്രന്മാർ
 ശിഷ്യപ്പെട്ടതാണ്. വേറെ യാതൊരു ഗുരുവിന്റെ മുഖത്തുനി
 ന്നും, നാം യാതൊന്നും അഭ്യസിച്ചിട്ടില്ല. അന്തഃപുരങ്ങളിൽ വ
 ഉരുന്ന നമുക്ക് മഹത്സംഗം എങ്ങനെ സിദ്ധിക്കും? അങ്ങേയ്ക്കു നാ
 രദൻ ഉപദേശിച്ചു എന്നു പറയുന്നത് എങ്ങനെ? ഓ സൗ
 മ്യ! ഞങ്ങളെ വിശ്വസിച്ചു പറയാമെങ്കിൽ അതു കേൾക്കണമെ
 ന്നാണ്.”

മഹാ ഭാഗവതനായ അസുര ബാലകൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറ
 ഞ്ഞു:-“എന്റെ അച്ഛൻ മന്ദര പർവതത്തിൽ ദീപ്തകാലം തപസ്സു
 അനുഷ്ഠിച്ച സംഗതി നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതാണല്ലോ. അച്ഛൻ
 തപസ്സിനായി പുറപ്പെട്ട സമയം ഇന്ദ്രൻ മുതലായവർ എഴുന്നേറ്റാ
 യി, തങ്ങളിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.-

ഗർഭസ്ഥനായ പ്ര “ലോക താപനനായ ദുഷ്ടനെ സ്വപാപം
 ഹ്ലാദൻ നാരദൻ ഭക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്തു അരിച്ചു പാ
 ഉപദേശിച്ചു എന്ന് വിവരിച്ചാലേ, ആ ദ്രോഹി പാപജീ
 സ്സനായി”. ലോകങ്ങളെ വീണ്ടു എടു
 ക്കുവാനായി സുരന്മാർ പരിശ്രമം ആരംഭിച്ചു. സുരന്മാർ ചെയ്ത
 വലിയ പ്രസ്ഥാനങ്ങളെ കുറിച്ചു കേട്ട അസുരന്മാർ പേടിച്ച് സ
 വ്ദിക്കുകയുണ്ടായി. പ്രാണ രക്ഷണത്തെ കാംക്ഷിച്ച അ
 വർ, പുത്ര മിത്ര കൂട്ടു ഞങ്ങളും, ഗൃഹ പശു പരിചരകളായും
 പിറകിൽ തള്ളി, ബലപ്പെട്ടു കളിച്ചു കാടി. വിഭക്തകളായ സു
 രന്മാർ, രാജ ശിബിരങ്ങളെ ആക്രമിച്ചു; എന്റെ മാതാവായ മ
 ഹാ റാണിയെ ബന്ധിച്ച്- സ്വർഗ്ഗത്തേക്കു മടങ്ങുവേ-ദേവർ
 ക്കിയായ നാരദൻ ഉദയനായ ആ വഴിയെ ചെല്ലുകയും, കരരിയേ
 പോലെ കരയുന്ന എന്റെ മാതാവിനെ അടിമകളുടെ സംഘ
 തത്തിൽ കാണുകയും ചെയ്തു. നാരദൻ പറഞ്ഞു:-“അല്ലയോ!
 ഇന്ദ്ര! ഈ സ്ത്രീ യാതൊരു അപരാധവും ചെയ്തില്ല. പര പരിശ്ര
 മത്തെ പിടിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നത് ധർമ്മമല്ല. മഹാഭാഗ!
 ഈ സ്ത്രീയെ വിട്ടുകൊടുത്തേണം.” ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു:-“ഔ നാരദ!
 ഇവളുടെ ജാരത്തിൽ, മഹാസുരനായ ഹിരണ്യ കശിപുവിന്റെ വീ
 ളും പ്രതിഷ്ഠയെ പ്രാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രസവം കഴിഞ്ഞാൽ ഇവളെ
 വീട്ടുകയായ്ക്കും.” നാരദൻ പറഞ്ഞു:-“ഇന്ദ്ര! ഇവളുടെ ഗർഭ
 ത്തിൽ സ്ഥാനം പിടിച്ചിരിക്കുന്നത്, മലം അശേഷം ഇല്ലാത്ത ഒരു
 മഹാ ഭാഗവതമാണ്. മഹാ പ്രഭുവായ ഹരിയുടെ അനുചരനും
 ബലവാനും ആയ ആ ശിവനെ നിഗ്രഹിക്കുവാൻ, അങ്ങു ആ
 ലോകയില്ല.” ദേവർക്കിടയിൽ വാക്കുകളെ മാറിച്ച് ഇന്ദ്രൻ, ഹ

രിഭക്തനായ എന്റെ മാതാവിനെ നമസ്കരിച്ച്, സ്വർഗ്ഗത്തേക്കു
 പോയി. നാരദൻ എന്റെ മാതാവിനെ ആശ്രമത്തിലേക്കു കൊ
 ണ്ടുപോയി; പറഞ്ഞു:-“വന്ദേ! ഭർത്താവ് തിരികെ വരുന്നതു
 വരേ ഇവിടെ താമസിച്ചു കൊള്ളുക.” പരമ ഘോരമായ തപ
 സ്സു കഴിഞ്ഞ് അച്ഛൻ മടങ്ങി വരുന്നതുവരേ എന്റെ മാതാവു നാ
 രദാശ്രമത്തിൽ താമസിച്ചു. ഗർഭസ്ഥനായ ശിവന്റെ ക്ഷേമ
 ത്തെ പരസ്കരിച്ചും, ഇഷ്ടിക്കുന്ന സമയം പ്രസവം നടക്കണമെന്നു
 കാംക്ഷിച്ചും, എന്റെ മാതാവ്, നാരദനെ പരിചരിച്ചു. കാര
 ണികനായ ഭൃഷി ഔര്യ വരങ്ങളെയും എന്റെ അമ്മയ്ക്കു നല്കി;
 കൂടാതെയും ഗർഭത്തിൽ കിടക്കുന്ന എനിക്ക് പ്രയോജനപ്പെടണമെ
 ന്നു കരുതി, ധർമ്മതപത്തെയും ജ്ഞാനത്തെയും എന്റെ അമ്മയ്ക്കു ഉ
 പദേശിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ കാലചിഞ്ചതം കൊണ്ടും, സ്ത്രീ
 സ്വഭാവം കൊണ്ടും, അമ്മ അതൊക്കെയും വിസ്മരിച്ചിരിക്കുകയാ
 ണ്. ഭൃഷിയുടെ അനുഗ്രഹം നിമിത്തം അവയൊക്കെയും ഇന്നും
 എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ തെളിഞ്ഞുനില്ക്കുന്നു. ഭക്തിയിൽ നില്ക്കുന്നവ
 രുടെ മനസ്സിൽ നിന്ന് ജ്ഞാനം മാഞ്ഞുപോകയില്ല. പെണ്ണുങ്ങളോ
 യാലും കുഞ്ഞുങ്ങളായാലും ഭക്തിയിൽ നില്ക്കുക പ്രയാസമുള്ളതല്ല;
 ഞാൻ അനുഗ്രഹിത നായിരിക്കുന്നതു കാണുക. ജനം മുതലായ ഭാ
 വങ്ങൾ ശരീരത്തിനു മാത്രം ഉച്ഛവയാണ്; ആത്മാവിനു ഇല്ല. വൃ
 ക്ഷങ്ങളിൽ ഫലങ്ങൾ എന്നതു വണ്ണം അവസ്ഥാ ഭേദങ്ങൾ പ്രഭവി
 ച്ചുവെച്ചു പ്രലയിക്കുന്നത്, ശരീരങ്ങളിൽ മാത്രമാകുന്നു. ഈ
 ശാസ്ത്രനായ കാലം ഈ ചരിണാമങ്ങൾക്കു ആധാരമാകുന്നു.

ആത്മാ നിത്യോപവൃദ്ധഃ ശുദ്ധ ഏകഃ ക്ഷേത്രജ്ഞ ആശ്രയഃ
 അവിക്രിയഃ സ്വദൃക് ഹേതുഃ വ്യാപകോഽസംഗ്രഹാപുരുഷഃ

ഔരത്മാവാകട്ടെ നിത്യനാണ്; അപ്യയനാണ്; ശുദ്ധനാ
 ണ്; ഏകനും ക്ഷേത്രജ്ഞനും ആണ്; ആധാരനും വികാര ഹീ
 നനും ആണ്; സ്വയം ജ്യോതിസ്സും ഹേതുവും ആണ്. സർവ്വ
 വ്യാപകനും സംഗമിച്ഛാത്തവനും പരിശേഷം ഇല്ലാത്തവനും, ആ
 ണ്. വിദ്വാൻ ആത്മാവിന്റെ ഈ പരമഭൂത ലക്ഷണങ്ങളെ അ
 റിഞ്ഞ്, ശരീരം സംബന്ധിച്ച്, ഞാൻ എന്തെന്ന് എന്ന അജ്ഞാന
 ബോധത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു.

സ്വസ്തം യഥാ ഗ്രാമസു ഹേമകാരഃ
 ക്ഷേത്രേക്ഷു യോഗൈഃ തദിജ്ഞ ആപ്നന്യാത്
 ക്ഷേത്രേക്ഷു ദേഹേക്ഷു തമാത്മയോഗൈഃ
 അജ്യാതമവിത് ബ്രഹ്മഗതിം ലഭേത.

അഞ്ചു പ്രകൃതയഃ പ്രോക്താ ന്യായ ഏവ ഹി തദ്ഗുണാഃ
 വികാരാഃ കോഡശാ ചാഞ്ചൈഃ പുമാനേകഃ സമന്വയാത്.

ദേഹ സു സർവ്വസംഹാരോ ജഗ ത്തസ്ഥ രിതി ദിധി
 അത്രൈവ ദൃശ്യ പുരുഷോ നേതി നേതീ തൃത തൃതൻ.

അന്വയ വ്യതിരേകേണ വിവേകാ നാതാത്മനാ
 സ്വർഗ്ഗ സ്ഥാന സമാത്നായൈർവിമുശ്ചി രസതപരൈഃ.

ബുദ്ധേർ ജാഗരണം സ്വപ്നം സുഷുപ്തി രിതി വൃത്തയഃ
 താ യേനൈവാ നഭൂയന്തേഽസോഽധ്യക്ഷഃ പുരുഷഃ പരഃ.

ഏകദിശിയിലുള്ള പര്യായം ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള ക്രിയയെക്കുറിച്ചു സമാധാനമാണു ബുദ്ധ്യേത ഗണ്യം വായു മിവാപായാത്.

ഏതലാരോ ഹി സംസാരോ ഗുണ കർമ്മ നിബന്ധനഃ

അജ്ഞാനമുലോപാർജ്വലം ശംസുഃ സ്വപ്നം ഇവേക്ഷ്യതേ.

സ്വപ്നം നിർമ്മാതാവ് പരിച വഴികൾ പ്രയോഗിച്ച്, കല്പകളിൽ നിന്നും തറകളിൽ നിന്നും സ്വപ്നത്തെ, സമാധിക്കുന്നു; അതു പോലെതന്നെ അജ്ഞാതവിത്ത്, ഭേദങ്ങളായ തറകളിൽ നിന്ന് ബ്രഹ്മഗതിയെ, ആത്മ സാക്ഷാൽക്കാരത്തിനു ഉപയോഗപ്പെടുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ നടന്ന്, സമാധിക്കുന്നു. പ്രകൃതി, മഹത്തത്വം, അഹംതത്വം, അജ്ഞാതമാത്രകൾ, എന്നിങ്ങനെ പ്രകൃതികൾ എട്ട്; സത്യാർജ്ജസ്സ് തമസ്സ് എന്നു ഗുണങ്ങൾ മൂന്ന്; കർമ്മഗ്രിയങ്ങൾ അജ്ഞം, ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങൾ അജ്ഞം, മനസ്സും, ഭൂതങ്ങൾ അജ്ഞം, ചേന്ദ്യം വികാരങ്ങൾ പതിനാറ്;—എന്നാൽ അവയോടു സംബന്ധിച്ചു നില്ക്കുന്ന ജീവാത്മാവു, ഒന്ന്, ഇങ്ങനെയാണ് കപിലൻ മുതലായ സംഖ്യാചാതുന്ദാർ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നത്. സ്വാവരം ജംഗമം എന്നിങ്ങനെ ഭൂഭേദം രണ്ടുതരമാണ്; ആ കാരോന്നം പ്രകൃതികൾ ഗുണങ്ങൾ വികാരങ്ങൾ എന്നവയുടെ സംഘാതം തന്നെ. പുരുഷനെ അന്വേഷിക്കുന്നവർ ഭേദത്തിൽ അന്വേഷിക്കണം. പുരുഷനെല്ലാത്ത കാരോന്നിനേയും ഇതല്ല ഇതല്ല—നേതി നേതി—എന്നു വെച്ചിച്ച്, പുരുഷനെ പ്രാപിക്കണം. ബലപ്പെടുന്നവർ പുരുഷനെ കണ്ടെത്തുന്നതല്ല. അനന്ദാനം, വിവേചനം, വിവേകം, ക്ഷമ, പ്രഭവരീതി നിരീക്ഷണം, സ്ഥിതിരീതി നിരീക്ഷണം, പ്രലയരീതി നിരീക്ഷണം, എന്നു മാർഗ്ഗങ്ങളിൽക്കൂടെ പുരുഷനെ അന്വേഷിക്കണം. ബുദ്ധിജ്ഞാപരം, സ്വപ്നം, സൂക്ഷ്മം എന്നു മൂന്നു വൃത്തികളാണ്. ആ മൂന്നിനേയും അറിയുന്നവനും, അനുഭവിക്കുന്നവനും, പുരുഷനാണ്. ഗുണങ്ങളോടു ചേർന്നും, കർമ്മങ്ങളിൽ നിന്നു ജനിക്കുന്നതും ആയ ജംഗമം, സ്വപ്നം, സൂക്ഷ്മം എന്നു ബുദ്ധിപുലികൾ, അനന്ദാവിനെ സംബന്ധിക്കുന്നവയാണ്. അവയെ അങ്ങനെ ഗ്രഹിച്ച്, പുരുഷൻ അല്ലെങ്കിൽ ജീവാത്മാവ് വേറെയാണെന്ന് അറിയേണ്ടതാണ്. വായു, ഗന്ധത്തോടു ചേർന്നു നില്ക്കുന്നു; എന്നാൽ വായു ഗന്ധത്തിൽനിന്നു ഭിന്നനാണ്. ഗുണങ്ങളോടും കർമ്മങ്ങളോടും ബന്ധിച്ചുനില്ക്കുന്ന ബുദ്ധിയും, ബുദ്ധിയുടെ വൃത്തികളും, സംസാരത്തിന്റെ ചാരമാണ്. ബുദ്ധിയും ബുദ്ധിപുത്തികളും, അനന്ദമാവു ആണെന്നും, പുരുഷൻ അല്ലെങ്കിൽ ജീവാത്മാവ് വേറെയാണെന്നും, അറിയുന്നവൻ, സംസാരത്തിൽനിന്നു മുക്തനായി. ആ ജ്ഞാനമില്ലാത്തവൻ സംസാരത്തിൽ ഭ്രമിക്കു മെന്നുള്ളതിനാൽ, സംസാരത്തിനു മൂലം അജ്ഞാനമാണെന്നു പറയും. ഇങ്ങനെ ഗ്രഹിച്ചാൽ സംസാരം ഔധാര മില്ലാത്തതാണ് എന്നു തെളിയും; എങ്കിലും സ്വപ്നം യഥാർത്ഥമാണെന്നു ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതുപോലെ, സംസാരം യഥാർത്ഥമാണെന്ന്, അജ്ഞാനത്തിൽ നില്ക്കുന്നവൻ ഭ്രമിക്കുന്നു.

മനോമയതപാൽ സർവ്വാരത്നം സ്വപ്നം ജാഗരയോഃ സമാഭിഷ്ഠാനർത്ഥം ഭവി ധ്യാതൃഃ ശോക മോഹയേ പ്രഭാഃ പരസ്വ നിർഗുണസ്യാ ഗുണസംഗാൽ ജനീർ മൂർതിഃ ഹരി സംചിന്തയാ സർവ്വേ പ്രയാന്തി പരമം പദം.

മനസ്സും അതിൽനിന്നു ഉത്ഭവിക്കുന്ന കർമ്മങ്ങളും യോഗിക്കു നന്നായ സർവ്വ കർമ്മങ്ങൾ, സ്വപ്നവും ജാഗരവും പോലെ ക്ഷണികങ്ങളാണ്. അവ അനർത്ഥത്തിനു കാരണമാണ് എന്നു അനുഭവമുമാണ്. അവയെത്തന്നെ ധ്യാനിച്ച് ശോകം മോഹം ഭയം എന്നവയെ അനുഭവിക്കുന്നു. ജീവാത്മാവ് യഥാർത്ഥത്തിൽ നിർഗുണനാണ്; എന്നാൽ ആ ജീവാത്മാവ്, ഗുണങ്ങളോടു ബന്ധമുള്ളതായി സ്വയം ഭ്രമിച്ച് ജനനമരണങ്ങൾക്കു അധീനനാകുന്നു. ഹരിചിന്തനത്തിൽ നിരന്തരം പരമ പദത്തെ പ്രാപിക്കും.

തന്യാത് വേദഭിഃ കർത്തവ്യം കർമ്മണാം ത്രിഗുണാത്മനാം ബീജ നിർമ്മരണം യോഗഃ പ്രവാഹോ പരമോ ധീരഃ രത്നോപാധി സഹസ്രാണാം അയം ഭഗവ മോഹിതഃ യ മീശപരേ ഭഗവതി യഥാ യൈ രഞ്ജസാ ഗതിഃ ഗുര ശുശ്രൂഷയാ ഭക്ത്യാ സർവ്വ ലബ്ധാർഹണേന ച സംഗേന സാധുർജ്ഞാനം ഈശ്വരാ രാധനേന ച ശുദ്ധയാ തത് കഥായാ ച കീർത്തിനൈർ ഗുണകർമ്മണാം, തത് പാദാംബു രചി-ധ്യാനാത് ത ല്ലിംഗേ ക്ഷണാഭിഭിഃ ഹരിഃ സർവ്വേഷു ഭൂതേഷു ഭഗവാ നാസു ഈശ്വരഃ ഇതി ഭൂതാനി മാനസാ കാമൈഃ തൈഃ സാധു മാനയേത് ഏവം വിനിർജിത കവ് വന്റെഃ ക്രമേതേ ഭക്തി രീശ്വരേ വാസുദേവേ ഭഗവതി യയാ സംലഭേതേ രതിം.

അല്ലയോ അസുര ബാലന്മാരെ! നിങ്ങൾ ചെയ്യേണ്ടതു എന്താണെന്ന് ഇവിടെ പ്രത്യക്ഷമാണ്. സത്യാർജ്ജ സുമിസ്സുകൾ ഉപകുന്ന ആധാരത്തിന്മേൽ സർവ്വ കർമ്മങ്ങളും നില്ക്കുന്നു. ആ കർമ്മങ്ങളുടെ ബീജത്തെ നിങ്ങൾ സംഹരിക്കണം; അതിനുള്ള മാർഗ്ഗം, ബുദ്ധിയുടെ പ്രവാഹത്തെ ശമിപ്പിക്കണമെന്നുള്ളതാണ്. ഗുര ശുശ്രൂഷ, ഭക്തി, ലഭിച്ച സർവ്വത്തിന്റേയും അപ്പണം, സാധു ഭക്തന്മാരോടുള്ള സംഗമം, ഈശ്വരാധാരം, ശുദ്ധ, കഥാശ്രവണം, കർമ്മനിർത്തനം, പാദാംബുപ്രഭാ ധ്യാനം, പ്രതിമാർജ്ജനം, എന്നിവയെക്കൊണ്ട് ഹരിയെ ഉപാസിക്കണം; ഈശ്വരനായ ഭഗവാൻ സർവ്വ ഭൂതങ്ങളിൽ വർത്തിക്കുന്നു, എന്നറിഞ്ഞുകൊണ്ട്, സർവ്വഭൂതങ്ങൾക്കും കാമങ്ങളെ നല്കിക്കൊണ്ട്, മനസ്സുകൊണ്ട് അവയെ മാനിക്കണം. ഇങ്ങനെ ആറു വികാരങ്ങളെ ജയിച്ചവർ, വാസുദേവനായ ഭഗവാനിൽ ഭക്തിയെ വളർത്തി, രതിയെ, സമാധിക്കും.

നിശ്ചയ കർമ്മണി ഗുണാനു തുല്യാൻ-
വീർവാണി ലാലാതന്ദ്രിഃ കൃതാനി
യദാ തിഹർഷോത് പുലകാശ്ര ഗല്ഗദം
പ്രോത് കണ്ഠ ഉദ്ഗായതി രതേതി ഹൃത്യതി.

യദാ ഗ്രഹഗുണു ഇവ കപചിത് ഹസ-
ത്യാകൃന്തേ ധ്യായതി വന്ദതേ ജനം
മുഹൂഃ ശ്വസൻ വക്തി ഹരേ ജഗല്പതേ
നാരായണേ ത്യാജമതിർ ഗതരൂപഃ.

തമാ പുമാൻ മുക്ക സമസ്ത ബന്ധന
സുതഭാവ ഭാവാനുകൂലശയകൃതിഃ
നിർമഗ്ധ ബീജാ നശയോ മഹീയസാ
ഭേരി പ്രയോഗേണ സമേത്യ ധോഷജം.

അധോക്ഷ ജാലം ഭിന്നശൃംഗമനഃ
ശരീരിണഃ സംസ്തി ചക്ര ശാതനം
തത് ബ്രഹ്മ നിർവാണ സുഖം വിഭുർ ബുധഃ
തതോ ഭേദധം ഹൃദയേ ഹൃദീശ്വരം.

കോ f തിപ്രയാസോ f സുരബാലകാ ഹരേ
രൂപാസനേ സേ - എലി ചിദ്രവ സതഃ
സ്വസ്യാത്മനഃ സഖ്യ രശേക ഭേഹിനാം
സാമാന്യതഃ കിം വിഷയോപപാദനൈഃ.

രായഃ കലത്രം പശവഃ സുതാഭയോ
ഗുഹാ മഹീ കഞ്ജര കോശ ഭൂതയഃ
സർവ്വംകാമാഃ ക്ഷണ ഭംഗരായുഷഃ
കർവ്വി മർത്യസ്യ കിയത് പ്രിയം ചലാഃ.

ഏവം ഹി ലോകാഃ ക്രമേണ കൃതാ അഭി
ക്ഷയിണ്യവഃ സാതിശയാ ന നിർലാഃ
തന്മാ ദദൃഷു ശൂത ഭുക്തം പരം
ഭക്തൈകയേശം ഭജതാ f രമലബ്ധയേ.

കഥ്യതേമൃഹ കർമ്മാണി വിച നാസ്തസക്ത നനഃ
കരോ ത്യതോ വിപത്യാസം അമോഹം വിനതേ ഫലം.

സുഖായ ഭുഖമോക്ഷാ ച സംകല്പ ഇവ കജിണഃ
സദാ f ഏതീഹ യാ ഭുഖം അ.നീഹായാഃ സുഖാപ്തതഃ.

കാമാൻ കാമയതേ കാമൈർ യ ചഞ് മിഹ പുരഷഃ
സ വൈ ഭോമ സ്തു പാരക്യോ ഭംഗരോ യാതൃവൈതി ച.

കിമു ധൃവഹിതാപത്യ ഭാരാഗാര ധനാഭയഃ
രാജ്യം കോശ ഗജാ മാത്യ ഭൂത്യാപ്താ മമതാസ്താഃ.

കി മേതൈ രാത്മന സ്തൃഷ്ടൈഃ സഹ ഭേഹേന നശപരൈഃ
അനന്തൈ രത്നസംകാശൈഃ നിത്യാനന്ദ മഹോദയൈഃ.

നിരൂപ്യതാ മിഹ സ്വാർത്ഥം കിയൻ ഭേഹഭൂതോ f സുരാഃ
നിഷേകാഭി ക്ഷപവസ്ഥാസു ക്ലിശ്യാമനസ്യ കർഷിഃ

കർമ്മ ബ്യാരഭതേ ഭേഹി ഭേഹേ നാത്മാ f നവത്തിനാ
കർമ്മി സുരതേ ഭോരം ഉയേം തപവിവേകതഃ.

തന്മാ ചഞ്ചാ യ കാമാ യ പഞ്ചാ യ യപാശ്രയാഃ
ഭജതാ നീഹയാ f ര്ത്ഥാനം അനീഹം ഹരി മീശ്വരം

സർവ്വം മവി ഭൂതാനാം ഹരി രാജേശ്വരഃ പ്രിയഃ
ഭൂതൈർ മഹത്ഭിഃ സ്വകൃതൈഃ കൃതാനാം ചിജസംജ്ഞിതഃ.

ഭേവോ f സുരോ മനുഷ്യാ വാ യക്ഷോ ഗന്ധർവ്വ ഏവ ച
ഭജൻ മുക്ക ചരണം സ്വസ്തിമാൻ സ്വാത് യഥാ വയം

നാലം ചിജതപം ഭേവതപം ഭൂക്തിതപം വാ f സുരാത്മജാഃ
പ്രീണനായ മുക്കസ്യ ന വൃത്തം ന ബഹുജ്ഞതാ.

ന ഭാനം ന തപോ നേജ്യാ ന ശൌചം ന പ്രതാനി ച
പ്രിയതേ f മലയാ ഭക്ത്യാ ഹരി രന്യ ചിഡംബനം.

തതോ ഹരൗ ഭേവതി ഭേതിം കരുത ഭാനവാഃ
ആത്മരൂപമേന സർവ്വ സർവ്വഭൂതാത്മനീശ്വരേ.

മൈതേയാ യക്ഷ രക്ഷാസി സ്ത്രീയഃ ശൂദ്രാ പ്രജൈകസഃ
ഖഗാ മൃഗാഃ പാപജീവാഃ സന്തി ഹൃദ്യതതാം ഗതാഃ.

ഏതാവാ നേവ ലോകേ f സ്തിൻ പുംസഃ സ്വാർത്ഥം പരഃ സ്തൃതഃ
ഏകാന്തഭേരിർ ഗോവിന്ദേ യത് സർവ്വ ത ഭിക്ഷണം.

ഹരി സാധിച്ചതായ കർമ്മങ്ങളെ കുറിച്ച്—ഹരിയുടെ നിശ്ച
ലങ്ങളായ ഗുണങ്ങളെ കുറിച്ച്—ഹരി കേവലം ലീലയ്ക്കായി സി
കരിച്ച അവതാരങ്ങളിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ച വീര്യങ്ങളെ കുറിച്ച്—
കേൾക്കുന്ന ഘട്ടങ്ങളിൽ—ഭക്തൻ—രോമാഞ്ചം കൊള്ളുമാറ്—
കണ്ഠം ഇടറി, വാക്കുകൾ തടയുമാറ്— പാടിക്കരഞ്ഞു നൃത്തം വ
യ്ക്കുമാറ്—പരമാനന്ദം അനുഭവിക്കുന്നു. ഭക്തൻ ഭൂത ബാധകളെ
ണ്ടെന്നതു പോലെ ലജ്ജ മറന്ന്—, ചിലപ്പോൾ ചിരിക്കുന്നതാ
യും, വേറെ ചിലപ്പോൾ കരയുന്നതായും, മററു ചിലപ്പോൾ ധ്യാ
നത്തിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതായും, ഒരു നിമിഷത്തിൽ കാണുന്നവ
രെ തൊഴുന്നതായും, അടുത്ത നിമിഷത്തിൽ ഭീരശ്വശ്വാസം ചെ
യ്യുന്നതായും, വേറൊരു നിമിഷത്തിൽ “ ഹരേ ജഗദ്ഗുതേ നാരായ
ണ ” എന്നു ഹരിനാമകീർത്തനം ചെയ്യുന്നതായും, ഏപ്പോൾ കാണ
ുന്നുവോ—അപ്പോൾ ആ ഭക്തൻ സമസ്ത ബന്ധനങ്ങളും ഒഴിഞ്ഞ്,
ആശയവും ആകൃതിയും ഹരിഭാവത്തെ പ്രാപിച്ച്, കർമ്മ ബീജത്തെ
യും അതിന്റെ ഫലങ്ങളെയും ഭഹിഷ്ഠിച്ച്, മഹത്തായ ഭേരിപ്ര
യോഗം മൂലം അധോക്ഷജനെ പ്രാപിക്കുന്നു. അശുഭങ്ങളായ വാ
സനകളിൽ നില്ക്കുന്ന അശുഭാത്മാക്കൾ അധോക്ഷജനെ ആലിംഗ
നം ചെയ്ത്, ശരീരത്തിൽ നില്ക്കുന്ന ജീവാത്മാവിന്റെ സംസാരച
ക്രത്തെ ഭംഗം ചെയ്യുന്നു. അപ്പോൾ ബ്രഹ്മ നിർവാണ സുഖം ലബ്
ധമായി എന്നു വിചാരിച്ചു പറയുന്നു. ആയതിനാൽ വയസ്സന്മാ
രെ ! നിങ്ങൾ ഹൃദിസ്ഥനായ ഈശ്വരനെ ഹൃദയം കൊണ്ടു ഭജി
ച്ചുകൊള്ളുക. അല്ലയോ അസുര ബാലകന്മാരെ ! ആകാശം എ
ന്നതുപോലെ ഹൃദയത്തിൽ വർത്തിക്കുന്ന ഹരിയെ ഉപാസിക്കുക എ
ന്നതു പ്രയാസമോ ? തനിക്കു തന്നെയും, സർവ്വ ഭേഹികളുടേയും
സഖിയായ ആത്മാവിനും, ഇന്ദ്രിയ വിഷയ പദാർത്ഥങ്ങളെക്കൊ
ണ്ടു ഏതു പ്രയോജനം ? വിഭവം, ഭാര്യ, മൃഗങ്ങൾ, പുത്രന്മാർ
ഗുഹം, ഭൂമി, ആന, ഖജനാ, മററു ഭൂതികൾ, എന്നവ ഇന്ദ്രിയ
ങ്ങൾക്കു വിഷയങ്ങളാണ് ; അവ എത്രയോ അസ്ഥിരങ്ങളാണ് ;
ആയുസ്സിന് ഏതു മുഹൂർത്തത്തിലും അവസാനം സംഭവിക്കാവുന്ന മ
രണമുണ്ട്, അവയെക്കൊണ്ടു ഏതു പ്രയോജനം ? അതുപോലെ
തന്നെ, യാഗങ്ങളെക്കൊണ്ടു സമ്പാദിക്കുന്ന ലോകങ്ങളും ക്ഷയമുക്
തവ തന്നെ. അവയെ അപേക്ഷിച്ച് ഉയർന്ന ലോകങ്ങൾ ഉള്ളതി
നാൽ, അവ അപൂർണ്ണങ്ങളും തന്നെ. ആയതിനാൽ ആത്മസു
ക്ഷാർദ്ധത്തെ മുൻനിർത്തി കാണാവുന്നതോ കേൾക്കാവുന്നതോ

ജഹ്വം സുരഭാവ മിമം തപ മാത്മനഃ
സമം മനോ ധത്വേന സന്തി വിചിക്ഷ
ഋതേജിതാ ഭാത്മന ഉത്പഥ സ്ഥിതാ
ത്ത ലി ഹ്യനന്തസ്യ മഹത് സമർഹണം
മസ്യൻ പുരാ കണ്ണ വിജിത്യ ലുപതോ
മന്യന്ത ഏകേ സ്വജിതാ ലിശോ മശ
ജിതാത്മനോ ജ്ഞസ്യ സമസ്യഭേഹിനാം
സാധോഃ സ്വഭോഹപ്രഭോഃ ക്ഷതഃ പരേ.

അല്ലയോ രാജാവേ ! എനിക്കും അങ്ങനെയും ബലമായവൻ, ബലവാനായവൻ സകലക്കും ബലമായവൻ, തന്നെ. ബ്രഹ്മാവു മുതൽ ഉച്ചയ്ക്കും നീചയ്ക്കും ആയ സർവ്വ ചരാചര ജന്തുക്കൾക്കും സ്ഥാനത്തു നിൽക്കുന്ന ബലം, വേറെയല്ല. എന്റെയും, സർവ്വന്മാരുടെയും, ബലം, ഈശ്വരനാണ് ; കാലമാണ് ; മഹാപാപനാണ് ; എന്റെയും സർവ്വന്മാരുടെയും ബലം ഭാജസ്സം, തിതിക്കുയും, സത്വവും, ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ ആത്മാവും, ആകുന്നു. എന്റെയും സർവ്വന്മാരുടെയും ബലം, സത്വപരമ സമസ്ത കൃത്യ പ്രഭുവും, സ്വശക്തികളെക്കൊണ്ട് വിശ്വജ്ഞ സൃഷ്ടിച്ചു രക്ഷിച്ചു സംഹരിക്കുന്ന പരമനും ആകുന്നു. അപ്പോൾ അങ്ങ് ഈ ആസൂത്രാവത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുക : മനസ്സിനെ വികാരങ്ങളിൽ നിന്നു മടക്കുക ; അടക്കമില്ലാത്ത മനസ്സിനെ കവിഞ്ഞ ശത്രു, യാതൊരുത്തനും ഇല്ല. അനന്തനായ ഈശ്വരന്റെ ഉപാസനം, മനസ്സിനെ ജയിക്കുക മാത്രമാണ്. മനസ്സിനെ ചോരണം ചെയ്യുന്ന ആർ ചോരന്മാരെ ജയിക്കാത്ത പലരും, പത്തു മിക്കകളെയും ജയിച്ചതായി സ്വയം അഭിമാനിക്കുന്നു. ആത്മാവിനെ ജയിച്ച്, ജ്ഞാനം സമ്പാദിച്ച്, സർവ്വത്തെയും സമതയിൽ കാണുന്ന സാധുവിന് ശത്രുക്കൾ എവിടെ ? ശത്രുക്കൾ കൈയും അജ്ഞാനത്തിൽ നിന്നു പ്രഭവിക്കുന്നു.

ഇന്നി ഞെറിക്കു തന്നെ യൊരു ബന്ധു വല്ലിരിരാ വല്ലഭ നായ ജഗന്മയൻ
നാനാ ചരാചര ജാതികളുജ്ജിലും
നാനാ വിധാത്മ ഭൂഖണ്ഡങ്ങൾ തന്നിലും
ഭൂവാരി വായുഗാരി ഖാലികൾ തന്നിലും
നീവാരി രത്ന കനകാഭി കളിലും
സമൃദ്ധ സുന്ദര സ്വരൂപാഭികളിലും
ശ്രോണ രസ സ്പർശാഭുജങ്ങൾ തന്നിലും
കാണായവരിലും കേൾക്കായവരിലും
താനായ് നിറഞ്ഞു മറഞ്ഞു നില്ക്കും പരൻ
താനെല്ലാമൊരു ബന്ധു വാകുന്നത-
ദ്വിന പ്രിയനരൂപം ബലമായതും
താനല്ലയോ സകലാജ്ഞക ബന്ധുവായ്
സാനന്ദ മന്വേദ പാലിപ്പ തൊക്കെയും
നൂതനമെറിക്കും ഭവാനും ജഗത്രയ-
ന്വാന നിവാസികൾക്കും പുനരെന്നിയേ
മററില്ലൊരു ബലമെ നന്നിങ്ങീടുക.
മറ്റും ജഗത്രയാധീന നാകും ഭവൻ
നിത്യം നിഖിലൈക ബന്ധുവാ മീശ്വര-

നത്യന്ത ശത്രുവെ നീങ്ങനെ തോന്നിയ
ബുദ്ധിഭ്രമ മതികഷ്ടമാ മാസുര
ബുദ്ധി യതിനെ ത്യജിച്ചു കളഞ്ഞിനി
ശുദ്ധാത്മനാ സകലം സമീകൃത്യ സൽ-
ബുദ്ധ്യാ ഭഗവദ്ഭജനം തുടങ്ങുക
വിശ്വൈക നായകനാം ഭവാനെ സ്തഭാ.

ഹരി വംശ സംഹാരം ചെയ്യാൻ ഉറച്ചു പുറപ്പെട്ട്, ദീപ്ത പശു ചെയ്ത് വരും വാങ്ങിയ ദുഃഖോക്തപ്പെരുമാൽ—മകൻ മുഖിൽ നിന്നു പറഞ്ഞ കടുത്ത വാക്കുകളും ശകാരങ്ങളും കേട്ട സമയം,— ഏതേതെല്ലാം വികാരങ്ങൾക്കു അധീനനായി, എന്തെന്തെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചു എന്നത്—വാക്കിനു വിഷയമല്ല. ഹിരണ്യ കശിപുവിന്റെ കണ്ണുകളിൽ നിന്നു തീ പറന്നു; മിന്നൽ മിന്നി; ചോര ചിതറി; ഹിരണ്യകശിപു പല്ലുകൾ തുറന്നിടുകയും ചെയ്തു; മരം കൊണ്ട് മത്തു പിടിച്ച് പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. ഹരി പദ ഭജനം താൻ ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നു കേട്ട്, ദുർഗ്ഗാ സമുദായ ഹിരണ്യ കശിപു, മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ മടങ്ങാത്ത വാർ ഊരിയെടുത്ത് ആകാശത്തു കയറ്റി; അമറി:—“ഓ! നീ ചാകണം; നീ ചത്തു; ധിക്കാരം ഇങ്ങനെ ആരു പറയും ! ദുഃഖ ! മരണം അടുത്തവർ പറയുന്നതൊക്കെയും വിവരക്കേട് തന്നെ. ഏ! ഞാനൊഴിച്ച് ജഗദീശ്വരനായി, വേറെ ആരുണ്ട് ? എവിടെയുണ്ട് ? അങ്ങനെയൊരുത്തൻ, എവിടെയും ഉണ്ട് എങ്കിൽ—ഈ തൂണിൽ എന്തുകൊണ്ട് ഇല്ല ? ദുഃഖ ! നിന്റെ കഴുത്തു ഞാൻ വെട്ടുന്നു. ഹരി രക്ഷിക്കുമെങ്കിൽ കാണട്ടെ.” നാലുപാടും ശകാരം വാരികോരി പൊട്ടുകൊണ്ട്, മഹാ ബലവാനായ അസുര ബലവാൻ, മഹാഭാഗവതനായ മകന്റെ നേരെ വാളുംകൊണ്ട് ചാടി; അരിശം വെട്ടുന്ന അസുരൻ മുട്ടി ചുരുട്ടി തൂണിനേൽ ഇടിച്ച്; തൂണിന്നു വിറച്ചു. അഹോ ! എന്ത് ? കെട്ടുകൾ പൊട്ടി ആകാശങ്ങൾ ഇടിഞ്ഞു ഇറങ്ങുന്നുവോ ? ഭൂലോക ജലങ്ങൾ ഒരമിച്ചു കൂടി വിരണ്ടിച്ച് ഉയരുന്നവോ ? അണ്ഡ കടാഹം പൊട്ടി ഞെറിക്കുമാറ് കേൾക്കുന്ന പരമ ഭീഷണമായ ശബ്ദം എന്ത് ? എവിടെനിന്ന് ? ലോകങ്ങളൊക്കെയും ഉരുണ്ടു വീഴുന്നു എന്നു ഭയന്ന്, ബ്രഹ്മാവു മുതലായവർ ആസനങ്ങളിൽനിന്നു ഏഴിറുത് നാലുകിടലേക്കും നോക്കി. ഹിരണ്യ കശിപുവിന്റെ ഇടിയേറു വിറച്ചു കറങ്ങിയ തൂണിൽനിന്ന്, സർവ്വലോകഭയം ചെയ്ത ഒരു നൃസിംഹം—ചാടി ഇറങ്ങി. താമരന്ത്രപു പോലെ നിന്ന്, ഹരിനാമ ജപം ചെയ്ത പരമ ഭാഗവതനെ, കൊല്ലുവാനായി, കവകവച്ചു മാടിച്ചെന്ന അസുരപ്രഭു—പിറകിൽ ഭൂമി പൊട്ടുന്ന ശബ്ദം കേട്ട്—വെട്ടിത്തിരിഞ്ഞു; മൃതവുമല്ല, മനുഷ്യനുമല്ല, എന്ന രൂപത്തിൽ നിന്ന വിചിത്ര മൃഗേന്ദ്ര ചിത്രത്തെയെടുത്തു വട്ടകണ്ണുകളിൽ നിന്നു നാലുപാടും പറന്നു ചിതറി പരന്ന അഗ്നി ജാലകളെക്കൊണ്ട്, ആ സന്ധ്യാ സമയത്തിനു തീ വെച്ചുകൊണ്ട്—നീണ്ടു വെളുത്ത് തടിച്ചുരുണ്ടുനിന്ന കൊലപ്പല്ലുകളെക്കൊണ്ട് ഇടിവാർ മിന്നിച്ച്,—ചോര പുരണ്ടു വാർ പോലെ നീണ്ടുകിടന്നു കൊണ്ടു ലോകഭയം ചെയ്ത്,—കല്ലാത്ത സംഹാരക ഭാരണമാകും വണ്ണം തുടരെ, തുടരെ തുടരെ, ഗർജ്ജിച്ചുകൊണ്ട്—ഭഗവാൻ, ഭക്തന്റെ വാക്കുകൾ സത്യമാകുമാറ്, ചരാചരാത്മകമായ ലോകത്തിൽ എവിടെയും സാന്നിദ്ധ്യം സർവ്വ സമത്മാകുമാറ്,

ഇന്ദ്രൻ സ്മരിച്ചു:—

പ്രത്യാനീതാ പരമഭവതാ ശ്രായതാ നഃ സ്വഭാഗാ
 ദൈത്യാലാന്നം ഹൃദയകമലം തപദ്ഗുഹം പ്രത്യബോധി
 കാലഗ്രസം കിയ മിദ മഹോ നാഥ! ശുശ്രൂഷതാം തേ
 മുക്തി സ്തേഷാം ന ഹി ബഹുലതാ നാരസിംഹാപരൈഃ കിം.

പരമ രക്ഷകനായ നിന്ദിരവടി, യജ്ഞത്തിൽ നിന്ദിരവടി
 ക്കു ലഭിക്കേണ്ട ഹവിർഭാഗത്തെ വീണ്ടെടുത്തു. ഈ അസുരൻ ആ
 ക്രമിച്ചതും, നിന്ദിരവടിയുടെ ഗുഹമായതും, ആയ, അടിയങ്ങളു
 ടെ ഹൃദയകമലം ഇതാ വീണ്ടും വിടന്നിരിക്കുന്നു. ഓ നാഥ!
 കാലത്തിൽ അവസാനമുള്ള അപ്പു വിഭവങ്ങൾ അടിയങ്ങൾക്ക്,
 ആവശ്യമില്ല; ഓ നൃസിംഹ! നിന്ദിരവടിയെ ശുശ്രൂഷ ചെയ്യു
 ന്നതിൽ, തല്പരരായവർ, മുക്തിയെ തന്നെയും, പ്രിലവസ്തുനി
 ല്ല. അവർക്കു മറ്റു വിഭവങ്ങളെക്കൊണ്ടു എന്തു പ്രയോജനം?

ഋഷികൾ സ്മരിച്ചു:—

തപം നഃ തപഃ പരമ മാത്മ യദാത്മ തേഭ്യോ
 യേനേ ദ മാഭി. പുരോത്തമഗതം സസർജ
 ത ദപിപ്രപുപു മമനാമ്യ ശരണ്യപാല
 രക്ഷാ ഗുഹീത വപുഷാ പുന രമ്പമംസ്വദഃ

ഓ ആദിപുരുഷ! നിന്ദിരവടിയുടെ ഗർഭത്തിൽ വർത്തിച്ച
 വിശ്വത്തെ സൃഷ്ടിച്ച നിന്ദിരവടിയുടെ തേജസ്സിനെ വിളക്കിക്കാ
 ണിക്കുന്ന തപസ്സിനെ, നിന്ദിരവടി അടിയങ്ങൾക്കു ഉപദേശിച്ചു
 തന്നു. ആ തപസ്സിനെ ഈ അസുരൻ നഷ്ടമാക്കി; എന്നാൽ അ
 ഭയം അപേക്ഷിക്കുന്നവർക്കു അഭയം നൽകുന്ന നിന്ദിരവടി, ര
 ക്ഷാവപുസ്സിനെ സ്വീകരിച്ച്, ആ തപസ്സിനെ ഇന്നു പുനഃസ്ഥാപ
 നം ചെയ്യും.

പിതൃകൾ സ്മരിച്ചു:—

ശ്രാദ്ധാനി നോ f ധിബുഭുജേ പ്രസഭം തന്ത്രജൈർ
 മത്താനി തിർത്ഥസമയേ f പൃഥ്വിബ ത്തിലാംബ
 തസ്ത്വോ മരാ നഖവിഭീണ്ണവപാമ്യ ആർജ
 ത്തഞ്ജൈ നമോ നൃഹരയേ f ഖിലധർമ്മ ഗോപത്രേ.

പുത്രന്മാർ സമർപ്പിച്ച ശ്രാദ്ധങ്ങളെ ഈ അസുരൻ ബലാജ്ഞാ
 രമായി ഉണ്ടു. തീർത്ഥ സമയത്തിൽ സമർപ്പിച്ച തിലാംബുവിനെ ക
 ടിച്ചു; എന്നാൽ നിന്ദിരവടി നഖങ്ങളെക്കൊണ്ടു, ഈ അസുര
 ന്റെ ഉദരത്തെ കീറി അവയെ ഉദ്ധരിച്ചു; സർവ്വധർമ്മ സംപാല
 കനായ നൃസിംഹമായ നിന്ദിരവടിയെ. അടിയങ്ങൾ നമസ്കരി
 ക്കുന്നു.

സിദ്ധന്മാർ സ്മരിച്ചു:—

യോ നൊ ഗതിം യോഗസിദ്ധാ മസാധുഃ
 അഹാരക്ഷീഭ്യോഗ തപോ ബലേന
 നാനാഭരപം തം നഖൈർ നിർഭാര
 തഞ്ജൈ തുഭ്യം പ്രണതാഃ സ്തോ നൃസിംഹ!

അസാധ്യവായ ഈ അസുരൻ, യോഗ തപോബലം കൊണ്ടു
 യോഗസിദ്ധമായ ഞങ്ങളുടെ ഗതിയെ അപഹരിച്ചു; നിന്ദിരവടി

പല പ്രകാരങ്ങളിൽ അഹങ്കാരം വർദ്ധിച്ചിരുന്ന ഈ അസുരനെ,
 നഖങ്ങളെ കൊണ്ടു കീറി; ഓ നൃസിംഹ! അടിയങ്ങൾ നിന്ദിര
 വടിയെ നമസ്കരിക്കുന്നു.

വിദ്യാധരന്മാർ സ്മരിച്ചു:—

വിദ്യാം പൃഥഗ് ധാരണയാ f നരാജാം
 നൃഷേധ്വജജ്ഞാ ബല വീര്യ ഭൂപുഃ
 സ യേന സംഭവ്യ പശുവ ജത സ്തം
 മായാ നൃസിംഹം പ്രണതാ സ്മ നിത്യം.

വിവിധങ്ങളായ യോഗങ്ങളെ കൊണ്ടു അടിയങ്ങൾ സമ്പാദി
 ച്ച വിദ്യയെ, ബലവീര്യംകൊണ്ടു അഹംകരിച്ച ഈ അജ്ഞൻ, നി
 രൂപിച്ച്; മായാ നൃസിംഹനായ നിന്ദിരവടി, ഈ അസുരനെ, യ
 ജ്ഞ പശുവിനേപ്പോലെ, കൊന്നു. നിന്ദിരവടിയെ അടിയങ്ങൾ
 നമസ്കരിക്കുന്നു.

ഉരഗന്മാർ സ്മരിച്ചു:—

യേന പാപേന രത്നാനി ശ്രീരത്നാനി ഹൃതാനി നഃ
 തപക്ഷഃ പാടനേനാ f സാം മത്താനന്ദ നമോ സ്മ തേ

ഈ പാപൻ അടിയങ്ങളുടെ രത്നങ്ങളേയും ശ്രീരത്നങ്ങളേ
 യും അപഹരിച്ചു; നിന്ദിരവടി ഈ അസുരന്റെ മാറിനെ കീറി,
 അടിയങ്ങളുടെ സ്ത്രീകൾക്കു സന്തോഷത്തെ ദാനം ചെയ്തു. നിന്ദിര
 വടിയെ അടിയങ്ങൾ നമസ്കരിക്കുന്നു.

മനുഷ്യർ സ്മരിച്ചു:—

മനവോ വയം തവ നിദേശ കാരിണോ
 മിതിജേന ദേവ പരിഭൂതസേതവഃ
 വേതാ ഖലഃ സ ഉപസംഹൃതഃ പ്രഭോ
 കരവാവ തേ കി മനുരായി കിംകരാൻ.

ദേവ! അടിയങ്ങൾ നിന്ദിരവടിയുടെ നിദേശ കാരികളായ
 മനുഷ്യരാണ്. ഈ അസുരൻ അടിയങ്ങളുടെ സകല നിയമങ്ങ
 ലെയും ധ്വംസിച്ചു കളഞ്ഞു പ്രഭോ! നിന്ദിരവടി ഈ ഖലനെ
 ഉപസംഹരിച്ചു. നിന്ദിരവടിയുടെ ദാസന്മാരായ അടിയങ്ങൾ
 ഇനി എന്നാണു ചെയ്യേണ്ടതെന്നു ആജ്ഞാപിച്ചാലും.

പ്രജാപതികൾ സ്മരിച്ചു:—

പ്രജേശാ വയം തേ പരേശാഭിസൃഷ്ടാ
 ന യേന പ്രജാ വൈ സൃജാമോ നിഷിദ്ധാഃ
 സ ഏത തപയാ ഭിന്നവക്ഷാ നശേതേ
 ജഗന്മംഗലം സതപമുന്തേ f വതാരഃ

പ്രഭോ; അടിയങ്ങൾ പ്രജാപതികളാണ്; നിന്ദിരവടി അ
 ടിയങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ച്, സൃഷ്ടി കർമ്മത്തിൽ നിയോഗിച്ചു. എന്നാൽ
 ഈ അസുരൻ അടിയങ്ങളെ സൃഷ്ടി കർമ്മത്തിൽനിന്നു നിരോധിച്ചു.
 നിന്ദിരവടി വക്ഷസ്സു ഭേദിച്ച്, ഈ ഇവൻ മരിച്ചു; ഓ സത്യഭ
 ത്തേ! നിന്ദിരവടിയുടെ അവതാരം ജഗന്മംഗലമായി.

ഗന്ധർവ്വന്മാർ സ്തുതിച്ചു:—

വയം വിഭോ തേ നട നാട്ടു ഗായകാ
യേനാഭമസാ ചീതുബലൗ ജസാ കൃതാഃ
സ ഏക നീതോ ഭവതാ ഭഗാമി മാം
കി മുതപഥസഃ കശലായ കല്പതേ.

വിഭോ! അടിയങ്ങൾ നിന്നിരവടി നിയമിച്ചിരിക്കുന്ന നടന്മാരും, നാടകന്മാരും, ഗായകന്മാരും ആകുന്നു. ബലം, വീര്യം, ഭാജസ്സ് എന്നിവകൊണ്ട് അടിയങ്ങളെ അടിമകളാക്കിയ ഇവൻ, നിന്നിരവടിയുടെ വീര്യം നിമിത്തം, ഈ ഭഗവയെ പ്രാപിച്ചു. ഔഷ്ഠ്യ മങ്ങളിൽ ഭൂമിക്കുന്നവർ ഐശ്വര്യത്തെ പ്രാപിക്കുക ഇല്ല.

ചാരണന്മാർ സ്തുതിച്ചു:—

ഹരേ! തവാംബ്രിപങ്കജം വോപവർഗ മാശ്രിതാഃ
യ ഭേദ സാധുഹൃദ്യയഃ ത്വയാഭസുരഃ സമാപിതഃ

ഹരേ! അടിയങ്ങൾ സംസാര വിമോചന പ്രദാനം ചെയ്യുവാൻ കഴിയുന്ന നിന്നിരവടിയുടെ ചരണം രവിന്ദങ്ങളെ അഭയം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. സാധുജനങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തിൽ മുളയായ ഈ അസുരൻ അങ്ങയാൽ ഹതനായി.

യക്ഷന്മാർ സ്തുതിച്ചു:—

വയ മനുചരമുഖ്യാഃ കർമ്മഭിഃ തേ മനോജ്ഞൈഃ
ത ഇഹ ഭിതിസുതേന പ്രാപിതാ വാഹകത്വം
സ തു ജന പരിതാപം തല്പ്രകൃതം ജാനതാ തേ
നരഹര ഉപവീതഃ പഞ്ചതാം പഞ്ചവിംശ.

അടിയങ്ങൾ നിന്നിരവടിക്കു പ്രീതി പ്രദങ്ങളായ കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യുന്ന ഭൂതന്മാരുടെ സംഘത്തിൽ ഏകപാഴം മുമ്പു നില്ക്കുന്നവരാകുന്നു. അഹോ! ഈ അസുരൻ അടിയങ്ങളെ കൊണ്ട് ചുമട്ടു ചുമപ്പിച്ചു. അസുരൻ വരുത്തിക്കൂട്ടിയ ജന പരിതാപത്തെ അറിഞ്ഞ നിന്നിരവടി, റ്റുസിംഹമായി അവതരിച്ച്, ഇവനെ കൊന്നു. നിന്നിരവടി ഇരപത്തഞ്ചാമത്തെ രത്നമാണെന്ന്, അടിയങ്ങൾ അറിയുന്നു.

കിംപുരുഷന്മാർ സ്തുതിച്ചു:—

വയം കിമ്പുരുഷാ സ്വപം തു മഹാപുരുഷ ഇശ്വരഃ
അയം കിപുരുഷോ നമോ ധിക്യുതഃ സാധുഭി രയഭാ.

അടിയങ്ങൾ കിംപുരുഷന്മാരാണ്. നിന്നിരവടി ഈശ്വരനായ മഹാ പുരുഷനാണ്. സാധുജനങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ച അസുരനായ ഈ കിപുരുഷൻ നഷ്ടനായി.

വൈതാളികന്മാർ സ്തുതിച്ചു:—

സഭാസു സത്രേക്ഷു തവാഭമലം യശോ
ഗീതാ സചക്രാ മഹതിം ലഭാമഹേ
യ സാം വൃന്ദനോക്തീഭ്യം ദൃശ മേക്ഷ ഭുജനോ
ഭിക്ഷ്യാ ഹത സ്തേ ഭഗവൻ യഥാഭമയഃ

സഭകളിലും സത്രങ്ങളിലും നിന്നിരവടിയുടെ അമലമായ യശസ്സിനെ പാടി, അടിയങ്ങൾ മഹത്തായ പുഷ്യയെ സമ്പാദി

ക്കുന്നു. ഭഗവൻ, ആ ബഹുമാനത്തെ അടിയങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് ധ്യാനം ചെയ്തു. ഈ ഭുജനം, വൈദ്യൻ രോഗത്തെ എന്നതു പോലെ, നിന്നിരവടി ധ്യാനിച്ചിരിക്കുന്നു.

കിന്നരന്മാർ സ്തുതിച്ചു:—

വയ മീശ കിന്നരഗണാ സുവാന്ദഗാ
ഭിതിഭേന വിക്ലിമമനാഭനകാരിതാഃ
ഭവതാ ഹരേ സ വൃജിനോഭവസാഭിതോ
നരസിംഹ നാമ വിഭവായ നോ ഭവ.

ഈശ! അടിയങ്ങൾ നിന്നിരവടിയുടെ അനുഗന്ധരായ കിന്നരന്മാരാകുന്നു, ഈ അസുരൻ അടിയങ്ങളെ കഠിന വൃത്തികളിൽ നിയോഗിച്ചു. ഹരേ! നിന്നിരവടി ഈ ഭുജനം ഹനിച്ചു. ഭോ നരസിംഹ! നാമ! നിന്നിരവടി അടിയങ്ങൾക്കു ഐശ്വര്യം വരുത്തണമേ.

വിഷ്ണു ചാർക്കന്മാർ സ്തുതിച്ചു:—

അദ്വൈതത് ഹരിനരരൂപ മഞ്ജതം തേ
ദൃഷ്ടം നഃ ശരണമ സർവ്വലോകജ്ഞ
സോഭയം തേ വിധികര ഈശ്വര വിപ്രശുദ്ധഃ
തത്സ്യഭാം നിധന മനുഗ്രഹായ വിദ്യഃ

ഭോ ശരണമേ! അടിയങ്ങൾ ഇന്നാണ് നിന്നിരവടിയുടെ അത്ഭുതമായ ഹരിനരരൂപത്തെ ഭക്തിച്ചതു്. ഈ രൂപം സർവ്വലോകങ്ങൾക്കും ശമ്നത്തെ വരുത്തുന്നു. ഭോ ഈശ! ഈ അസുരൻ നിന്നിരവടിയുടെ ആജ്ഞാകരൻ തന്നെ. ബ്രാഹ്മണശാപം ലഭിച്ചു പിറന്ന ഇവൻ, ഈ മരണം അനുഗ്രഹ കാരണമായി."

ബ്രഹ്മ രൂപ പുരസ്സരന്മാരായ സുരന്മാർ തുടരെ ചെയ്തു സ്തുതികളെക്കൊണ്ട്, ഹരി പ്രസാദിച്ചില്ല, അവിര ഹരിയെ സമീപിക്കുവാൻ ഭയന്നു. നരസിംഹം ഭൂരാസദനായി, ഭൂനിരീക്ഷ്യനായി,

പീഠത്തിൽ ഇരിക്കുന്നു. ഹരിയുടെ നരസിംഹ സ്തുതി അമർഷം അടങ്ങുന്നില്ല എന്നു കണ്ട്, ഭേ

വന്മാർ, സാക്ഷാൽ മഹാലക്ഷ്മിയെ രത്നനെ ഹരി സമീപത്തിലേക്കു അയച്ചു; എന്നാൽ മഹാലക്ഷ്മി തന്നെ അദ്വൈത ശൂന്യ പൂർവ്വമായ രൂപം കണ്ട്, അടുക്കുവാൻ, ധൈര്യപ്പെട്ടില്ല. ബ്രഹ്മാ പ്രമോദനോട് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:— "അങ്ങയുടെ അമ്മനെക്കുറിച്ച് നിന്നിരവടി ഇപ്പോഴും കോപിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങട്ട് അടുക്കുവാൻ ഞങ്ങളാലും ധൈര്യപ്പെടുന്നില്ല.

അൻപോ ടിതെല്ലാ മിവണ്ണ മാവ്വന്നിതു
തമ്പുരാ നങ്കളി യായതി തൊക്കെയും
കമ്പ മൊഴിഞ്ഞിനി വൈകാതെ ചെന്നു നീ
നാരസിംഹാകൃതി പൂണ്ട ഭേവൻ തൻറെ
ചാരത്തു ചെന്നു വന്ദിച്ചിനി സ്താദരം
ഭൈരവ്യാരി തന്നുടെ കോപ മരേക്കവും
തിന്തു ജഗത്രയം പാലിക്ക വേണമേ."

മഹാ ഭഗവതൻ സമ്മതിച്ചു; അടുത്തു ചെന്നു; സാക്ഷാ

ഗം നമസ്കരിച്ചു. കൈ ക്രമീകരിച്ചു. പാദ സമീപത്തുകി
 ടന്ന ബാലനെ പരമ കാരണികനായ ഹരി എഴിപ്പിച്ചു : കാല
 പ്ലാമിനെ ഭയപ്പെട്ടവർക്കു അഭയം നല്കുന്ന തുക്കൈ, ബാലന്റെ
 ശിരസ്സിൽ വച്ചു. ഹരികുരാംബുജം ശിരസ്സിനെ സ്പർശിച്ചപ്പോൾ,
 പ്രഹ്ലാദൻ സമ്യക് കല്പങ്ങളും ഭഗിണ്യ, ഒരു മുഹൂർത്ത സമയ
 യത്തേക്കു ഹരി ദർശനം സിദ്ധിച്ചു. പ്രഹ്ലാദനാകട്ടെ, ആനന്ദം
 നിമിത്തം കോൾമയിർ കൊണ്ടു, ഹൃദയം ആർദ്രമായി, കണ്ണുകൾ
 നനഞ്ഞ്, സംപൂർണ്ണ നിർവൃത്തിക്കു നിദാനമായ ഹരി പാദ പത്മ
 തെ ധ്യാനിച്ചു. പ്രഹ്ലാദൻ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ മറുക്കി നിർത്തി, ഏ
 കാഗ്രനായി, കണ്ണു കരളും ഹരിയിന്മേൽ തന്നെ ഉറപ്പിച്ചു കൊ
 ണ്ടു്, പ്രേമം നിറഞ്ഞ വചനങ്ങളെ, ഗർഭഗർഭവും മൂലങ്ങളെ പ
 റത്തു :—

ബ്രഹ്മാഭയം സുരഗണാ മനയോ f മ സിദ്ധാഃ
 സതൈവ കതാനമതയോ വചസാം പ്രവാഹൈഃ
 നാരാധിതും പുരഗുണൈരധുനാ f പി പിപ്രുഃ
 കിം തോഷു മർദ്ദന്തി സ മേ ഹരി രഗ്രജാഭയം

മന്ത്രേ ധനാഭിജന രൂപ തപഃ ശുഭൗജഃ
 തേജഃ പ്രഭാവ ബല പൊരന്യ ബുദ്ധി യോഗാഃ
 നാരാധനായ ഹി ഭവന്തി പരസ്യ പുംസോ
 കേന്ദ്രാ തുതോന്യ ഭഗവാൻ ഗജയുഗ്മപായ

വിപ്രാ ഭിക്ഷുസ് ഗുണ യുതാ ദരവിന്ദ നാഭ-
 പാദാരവിന്ദ വിമുഖാ ശ്വപഥം വരിഷം
 മന്ത്രേ തദ്യുക്ത മനോ വചനേ ഹിതാത്മ-
 പ്രാണം പുനാതി സ കലം ന തു ഭൂരിമാനഃ

നൈവാ f തനഃ പ്രഭു രയം നിജ ലാഭ പുർണോ
 മാനം ജനാ ഭവിഷ്യഃ കരുണോ വൃണീതേ
 യ ഭൃ ജ്ഞനോ ഭഗവതേ വിഭധീത മാനം
 ത ചാത്മനേ പ്രതിമുഖസ്യ യഥാ മുഖശ്രീഃ

തന്മാ ഭഹം വിശതി വിക്ലബ ജ്വലപരസ്യ
 സർവ്വാനാ മഹി ഗുണാമി യഥാ മനീഷം
 നീചോ f ജയ ഗുണവിസർഗ്ഗ മനുപ്രവിഷ്ടഃ
 പുരേത യേന ഹി പുമാ നനുവർണിതേന.

സദേവ ഹൃദീ വിധികരാ സുവ സതപധാമ്നോ
 ബ്രഹ്മാഭയോ വയ മിവേശ ന ചോഭിജന്തഃ
 ക്ഷേമായ ഭൂതയ ഉതാ f സുഖായ ചാസ്യ
 വിക്രീഡതം ഭഗവതോ രചിരാവതാരൈഃ

ത ഭൃച്ഛ മന്യ മന്യര ശ്ച ഹത സുധയാ f ഭൃ
 മോദേത സാധു രപി വൃത്തിക സപ്ത ഹത്യാ
 ലോകാ ശ്ച നിർവൃത്തിമിതാഃ പ്രതിയന്തി സദേവ
 രൂപം നൃസിംഹ വിഭയായ ജനാഃ സുരന്തി.

നാഹം ബിഭേ ഭുജിത തേ f തിയോനകാസ്യ-
 ജിഹ്വാക് നേത്ര ഭൂകടീ രഭസോഗ്രാഭാൽ
 ആന്തർ സ്പർശ ക്ഷതജ കേസര ശങ്കകർണാ-
 നിഗ്രാഭഭീത ഭിഗിഭാദരിഭി നഖാഗ്രാൽ

തൃശ്ശോഷ്ണഹം കൃപണവത്സല ദുഃസഹോഗ്ര-
 സംസാരചക്ര കമനാൽ ഗ്രസതാം പ്രണീതഃ
 ബലാ സ്വകർമ്മഭി രശത്തമ തേംശ്രിമുഖം
 പ്രീതോ f പവഗ്ഗ മരണം ഹപയസേ കദാ ന.

യസ്താൽ പ്രിയോ f പ്രിയ വിഭയോഗ സയോഗ ജനം
 ശോകാഗ്നിനാ സകല യോനികു ഭഹ്യമാനഃ
 ദുഃഖൈരന്ധം ത ഭവി ദുഃഖമതലിയാ f ഹം
 ഭൂമൻ ഭൂമാമി വദ മേ തവ ദാസ്യ യോഗം.

സോഹം പ്രിയസ്യ സുഹൃദഃ പരദേവതായാ
 ലിലാകഥാ സുവ നൃസിംഹ വിരിഞ്ജഗീതാഃ
 അജ്ഞസ്ഥിത രമ്യനഗുണൻ ഗുണ വിപ്ര മുക്കോ
 ള്യാണി തേ പദയുഗാലയ ഹംസ സംഗഃ

ബാലസ്യ നേഹ ശരണം പിതരേ നൃസിംഹ
 നാർത്തസ്യ ചാഗദ മുക്തപതി മജ്ജതോ നെഃ
 തപസ്യ തൽ പ്രതിവിധി 'യു ഇഹാജ്ഞസേ ഷു
 സ്താവ ഭിഭോ ! തനുഭൂതാം തപ ദുപേക്ഷിതാനാം

യസ്തിൻ യതോ യർഹി യേന ച യസ്യ യസ്താൽ
 യന്തൈ യഥാ യദത യസ്വപരഃ പരോ വാ
 ഭാവഃ കരോതി വികരോതി! പൃഥക് സ്വഭാവഃ
 സംചോഭിതഃ ത ഭഖിലം ഭവതഃ സ്വരൂപം

മായാമനഃ സുജതി കർമ്മയം ബലിയഃ
 കാലേന ചോഭിത ഗുണാ f നമതേന പുംസഃ
 ഹന്ദോമയം യ ഭജയാ f ള്ളിത ഘോരശാരം
 സംസാര ചക്രമജ കേ f തിതരേ തപ ഭന്യഃ

സ് തപം ഹി നിത്യ വിജിതാത്മഗുണഃ സ്വധാമ്നോ
 കാലോ വശീകൃത വിസൃജ്യ വിസർഗ്ഗശക്തിഃ
 ചക്രേ വിസൃജ്യ മജയേശ്വര ഘോരശാരേ
 നിഷ്പീഡ്യ മാനമുപകർഷ വിഭോ പ്രപന്നം.

ദൃഷ്ടാ മയാ ഭിവി വിഭോ f ഖില ധിഷ്ണുമാനാ-
 മായുഃ ശ്രിയോ വിഭവ ഇഹതി യാം ജനോ f യം
 യേ f സ്തൽ പിതൃഃ കപിത ഹാസ വിജുംഭിത ഭൂ-
 വിസ് ഫുർജിതേന മുഖിതാഃ സ തു തേ നിരസുഃ

തന്മാ ഭദ്ര സുരഭൂതാ മഹ മാശിക്ഷോ ജ്ഞ
 ആയുഃ ശ്രിയം വിഭവ മൈന്ദ്രിയ മാവിരിജാൽ
 നേഹാമി തേ വിമുഖിതാ നരവിക്രമേണ
 കാലാത്മനോപനയ മാം നിജ ഭൂത പാർഥം.

കുത്രാശിഷ്യഃ ശ്രുതിസുഖാ ധൃത തൃഷ്ണി രൂപാഃ
കോപം കഷ്ടേവര മശേഷരജാം വിരോധഃ
നിർവിചിത്രേ ന തു ജനോ യ ചപീതി വിചാൻ-
കാമാനലം മധുലവൈഃ ശമയൻ ദുരാപൈഃ
കാ f ഹം രജഃ പ്രഭവ ഈര തമോധികോ f സ്തിൻ
ജാതഃ സുരേതരകലേ കപ തവാനുകംപാ
ന ബ്രഹ്മണോ ന തു ചേസ്യ ന വൈരമായാ-
യ നേ f പ്രിതഃ ശിരസി പരമകരഃ പ്രസാദഃ
നൈഷാ പരാവര മതിർ ഭവതോ നനു സ്യാൽ
ജനോ യുമാ രമസ്യഹോ ജഗത സുമാ f ചി
സംസേവയാ സുരതരോ റിവ തേ പ്രസാദഃ
സേവാഭരൂപ മദയോ ന പരാവരതാം.
ഏവം ജനം നിപതിതം പ്രഭവാഹികുപേ
കാമാഭികാമ മനു യഃ പ്രപതൻ പ്രസംഗാൽ
കൃതാ f തമസാൽ സുരർഷിണാ ഭഗവൻ ഗൃഹീതഃ
സോ f ഹം കഥാ ന്നിസ്തജേ തവ ഭൃത്യസേവാം.
മല പ്രാണ രക്ഷണ മനന്ത ! പിതൂർ വധ യ
മന്ത്രേ സ്വഭൃത്യ ഭൃക്ഷിവാക്യമൃതം വിധാതും
സ്വാംഗം പ്രഗുഹ്യ യ ഭവോച മസ ചിധിത്വ-
സ്വാ മീശപരോ മമപരോ f വതു കം ഹരാമി.
ഏക സ്വപമേവ ജഗ ഭേത മദ്യു യ ത്വപ-
മാദ്യനുയോഃ പൃഥഗവസ്വസി മധ്യത യ
സൃഷ്ടാ ഗുണ വ്യതികരം നിജമായ യേദം
നാനേവ തൈ രവസിത സുഭനു പ്രവിഷ്ടഃ
ത്വം വാ ഇദം സഭസഭീശ ഹോം സുതോ f ന്ത്രോ
മായാ യ ഭാരമപരബുദ്ധി റിയം ഹൃപാർത്ഥാ
യ ഭൃത്യ ജന നിധനം സ്ഥിതി രീക്ഷണം ച
തദ്വൈത ഭാവ വസ്തുക്കാലവ ചക്രിതന്വോഃ
സൃഷ്ടേദ മാത്മനി ജഗ ചിലയാംബു മധ്യേ
ശേഷേ f തന്നാ നിജസുഖാനഭവോ നിരീഹഃ
യോഗേന മീലിതഃ ളോ ത്വനി വീത നിദ്ര-
സ്തയേ സ്ഥിതോ ന തു തമോ ന ഗുണാം യ യംക്ഷേ.
തസ്യൈവ തേ വപു റിദം നിജ കാല ശക്ത്യാ
സംചോദിത പ്രകൃതി ധർമ്മ ആത്മഗ്രന്ഥം
അംബു നന്തശയനാ ചിരമ തപഃയോഃ
നാഭേ രഭ്രത സ്വകണ്ഠികാവടവ നഹാബ്ജം
ത സംഭവഃ കവി രതോ f ന്യ ചപശ്ചമാന-
സ്വാം ബീജ മാത്മനി തതം സ്വബഹിർ വിചിന്ത്യ
നാവിൻ ചഞ്ച ശത മപ്സ നിമജ്ജമാനോ
ജാതോകരേ കഥ മഹോപ ലഭേത ബീജം.
സ്വ ത്വാത്മയോനി രതി വിസ്തിത ആസ്ഥിതോബ്ജം
കാലേന തീവ്രതപസാ പരിശുദ്ധ ഭാവഃ

താ മാത്മനിശ ഭൂവി ഗന്ധ മിവാതി സുഷ്മം
ഭൂതേന്ദ്രിയായമയേ വിതതം ദഭൾ.
ഏവം സഹസ്ര വദനാംബു ശിരഃ കരോര-
നാസാസ്യ കർണ നയനാ ഭരണാ യുധാ ഡ്യം
മായാമയം സദുപലക്ഷിത സ നിവേദം
ദൃഷ്ടാ മഹാപുരുഷ മാപ മദം വിരിഞ്ചഃ
തന്മൈ ഭവാൻ ഹയശിര സുരവം ച ബിഭ്ര-
ഭോമദൃഹാ വതിന്മഖൗ മധുകൈടടാഖ്യേ
ഹതാ f നയൽ ശ്രുതിഗുണാൻ തു രജ സ്മയ യ
സ്വ ത്വം തവ പ്രിയതമാം തനു മാമനന്തി.
ഇതം നൃ തിതു ഗൃഹി ഭാവ സ്വയം വതാരൈ-
ർഭ്യോകാൻ വിഭാവയസി പാസി ജഗൽ പ്രതീഖാൻ
ധർമ്മം മഹാപുരുഷ പാസി യുഗാനുവൃത്തം
മന്നഃ കലൗ യ ഭവേത്യ യോഗോ f മ സ്വതാം.
നൈതൻ മന സുവ കമാസ്യ വികണ്ഠനാഥ !
സംപ്രിയതേ ദുരിത ദൃഷ്ട മസാധു തീവ്രം
കാമാതരം ഹർഷശോക ഭവൈഷണാത്മം
തന്മിൻ കഥം തവ ഗതിം വിമുക്താമി ഭീനഃ
ജിഹ്വൈകതോ f ച്യത വികർഷതി മാ f വിമുക്താ
ശിഷ്ണോ f നൃത സ്വ ഗുഭരം ശുവണം കുതൽമിൻ
പ്രാണോ f നൃത ശ്വപലഭക് കപ ച കർഷ ശക്തിഃ
ബഹുഃ സ്വപത്യ ഇവ ഗേഹപതിം ലുനന്തി.
ഏവം സ്വ കർഷ പതിതം ഭവ വൈതരണ്യം
അന്യോന്യ ജന മരണാശന ഭീത ഭീതം
പശ്യജ്ജനം സ്വപര വിഗ്രഹ വൈര മൈത്രം
ഹന്തേതി പാരമര പീപുഹി ദൃഢ മദ്യ
കോ f നാത്ര തേ f ഖില ഗുരോ ഭഗവൻ പ്രയാസ
ഉത്താരണ f സ്യ ഭവ സംഭവ ലോപ ഹേതോഃ
ദൃശേഷ്യ വൈ മഹ മനുഗ്രഹ ആത്മ ബന്ധോ
കിം തേന തേ പ്രിയജനാ നനു സേവതാം നഃ
നൈവോ ചിജേ പര ദുരത്യ വൈതരണ്യം
സ്വ ചിതു ഗായന മഹാ ദൃത ഭഗ ചിത്തഃ
ഭോമേ തതോ വിമുഖ ചേതസ ഇന്ദ്രിയാർത്ഥ-
മായാ സുഖായ ഭേ മദപരതോ വിമുഖാൻ.
പ്രായേണ ഭവ ! മനയഃ സ്വ വിമുക്തി കാമാ
മൊനം ചരന്തി വിജനേ ന പരാർത്ഥനിഷ്ഠാഃ
നൈതൻ വിഹായ കൃപണാൻ വിമുക്തഃ ഏകോ
നാനും ത്വ ചസ്യ ശരണം ഭൂമതോ f നപരേത്യ.
യ നൈമുനാദി ഗുഹമേധി സുവം ഹി ത്രാഹം
കണ്ഡയനേന കരയോ റിവ ദുഃഖദുഃഖം
തൃപ്തീനേന കൃപണാ ബഹു ദുഃഖ ഭാജഃ
കണ്ഡുതീവ നനസിജം വിഷഹേന ധീരഃ

മൗന പ്രത ശ്രുത തപോ ധ്യായന സ്വധർമ്മ-
വ്യാഖ്യാ രഹിത ജപ സമാധായ ആപവർഗ്ഗാഃ
പ്രായഃ പരം പുരുഷ തേ തപ ജിതേന്ദ്രിയാണാം
വാന്താ ഭവന്ത്യത ന വാ ഹിത തു ഭാഷകോനാം

രൂപേ ഇമേ സ ഭസതീ തവ വേദ സൃഷ്ടേ
ബീജാംകരാ വിവ ന ചാന്യ ഭരൂപകസ്യ
യുക്താഃ സമക്ഷ മുദയത്ര വിചിമ്പതേ തപം
യോഗേന വഹി മിവ ഭാരഷ്യ നാന്യതഃ സ്മാൽ

തപം വായു രഗ്നി രവനി വീയ മംബുമാത്രാഃ
പ്രാണേന്ദ്രിയാണി ഹൃദയം ചി മനുഗ്രഹ ശ്ച
സർവം തപ മേവ സഗുണോ വിഗുണ ശ്ച ഭൂമ-
ന്നാന്യ തപഃ സൃപി മനോ വചസാ നിരക്തം.

നൈതേ ഗുണാ ന ഗുണിനോ മഹാഭാര്യോ മേ
സർവേ മനഃ പ്രഭൃതയഃ സഹഭാവമർത്യാഃ
ആച്യുതവന്ത ഉരഗായ വിഭവ്തി ഹി തപാം
ഏവം വിമുക്ത സൃപിയോ വിരമന്തി ശബ്ദാൽ.

ത തേർഹത്തമ നമഃ സ്മൃതികർമ്മപുരുഷഃ
കർമ്മ സ്മൃതി ശ്വരണയോഃ രൂപണം കഥായാം
സംസേവയാ തപയി വിനേതി ക്ഷൗംഗയാ കിം
ഭക്തിം ജനഃ പരമ ഹാസ ഗതൗ ലഭേതേ.

ശുദ്ധ സ്വത്വമാകുന്ന ബുദ്ധി പുണ്ട മുനികൾ, സിദ്ധന്മാർ, സു-
രന്മാർ, ബ്രഹ്മാവു മുതലായവർ എന്നവരെക്കൊണ്ടും, അങ്ങയുടെ
സംഖ്യാ രീതിക്കുള്ള ഗുണങ്ങളെ, വചഃപ്രവാഹങ്ങളെ കൊണ്ടു
ആരാധിക്കുവാൻ അശക്ത നാരായിരിക്കുന്നു. രാക്ഷസ ബാലനാ-
യ ഞാൻ, ഹരിയായ അങ്ങയെ എങ്ങനെ സ്തോത്രം ചെ-
യ്യും? ധനം, അഭിജ്ഞം, രൂപം, തപസ്സ്, ശ്രുതം, കാജസ്സ്,
തേജസ്സ്, പ്രഭാവം, ബലം, പൗരൂഷം, ബുദ്ധി, യോഗം എന്നവ-
യൊന്നും, പരമ പുരുഷനെ പ്രീണിപ്പിക്കുവാൻ മതിയായവ അല്ല;
ഭക്തി ഒന്നു കൊണ്ടു മാത്രം ഗജേന്ദ്രനെ ക്ഷരിച്ച് ഗേവാൻ തുഷ്ണാ-
യി. മനസ്സ്, വാക്ക്, വൃത്തി, ധനം, പ്രാണൻ എന്നവ-
യെ ഭഗവാനിൽ സമർപ്പിച്ച ചണ്ഡാലൻ, വംശത്തെ തന്നെയും ശു-
ദ്ധമാക്കുന്നു. ഭൂരിമാനനായും അരാവിന്ദ നാമ പദാരവിന്ദ ത്തെ
ക്ഷരിച്ച് വിമുഖനായും വർത്തിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണൻ തന്നെയും, ആ ച-
ണ്ഡാലനു കീഴെയാണ്. ഭഗവാൻ സ്വയം പുണ്യം
പ്രഭുവും ആണ്. അജ്ഞാൻ ചെയ്യുന്ന ആരാധനയെ കര-
ണാപുഷ്പം സ്പീകരിക്കുന്നു: എങ്കിലും, അതുകൊണ്ടു പ്രാപിക്കേണ്ട
തു യാതൊന്നുമില്ല. ആരാധന നിമിത്തമുള്ള ഗുണം ആരാധകനു
തന്നെ. മുഖത്തിനു ചെയ്യുന്ന അലങ്കാരത്തെ കണ്ണാടിയിൽ സ്വ-
ന്തം പ്രതിരൂപത്തിനു തന്നെ ലഭിക്കുന്നതാണ്. ആയ-
തിനാൽ എന്റെ അപശ്ചാപകയെ അവഗണിച്ച്, ഞാൻ എന്റെ
ജ്ഞാനം അനുസരിച്ച്, എന്റെ സർവ്വാരോപ കൊണ്ടും, പരമ പു-
രുഷന്റെ പ്രശംസകളെ പാടും; ത്രിഗുണാത്മകമായ സംസാര-
ത്തിൽ അജ്ഞാനം മൂലം അധഃപതിച്ച മനുഷ്യൻ, പരമ പുരുഷ

പ്രശംസകൾ നിമിത്തം പരിഷ്കൃതനാകുന്നു. പ്രഭോ!
ഹരേ! വിദ്യ നില്ക്കുന്ന ഈ ബ്രഹ്മാവു തുടങ്ങിയ സർവ്വന്മാരും, സ-
ത്വം തന്നെ ധാമമായ അങ്ങയുടെ കിംകര നാരാകുന്നു. അസുര-
ന്മാരായ ഞങ്ങളാകട്ടെ, എത്രയോ നീചന്മാർ! ഭഗവാന്റെ രചി-
തങ്ങളായ അവതാര ലീലകൾ, വിശ്വത്തിന്റെ ക്ഷേമത്തെയും
ഐശ്വര്യത്തെയും ആത്മ സുഖത്തെയും പുരസ്സരിച്ചു പ്രീത-
നെ. ഈ അസുരൻ ഹതനായി; തേജിനെയൊ പാ-
മ്പിനെയൊ കൊന്നു കണ്ടാൽ സജ്ജനങ്ങൾ തന്നെയും സന്തോഷി-
കാറുണ്ട്. ഇതാ അസുരൻ ഹതനായതു കണ്ട്, ലോകങ്ങൾ
നിർവൃതി പുകുന്നു. ഭോ നൃസിംഹ! പരമ പദത്തെ വാഞ്ചിക്ക-
ന്നവർ, അങ്ങയുടെ ഈ അവതാരത്തെ സ്മരിക്കുകയും ധ്യാനിക്കുക-
യും ചെയ്യും; അങ്ങ് കോപത്തെ പിൻ വലിക്കേണ്ടമേ. ഭോ
പ്രഭോ! അങ്ങയുടെ മുഖവും, ജിഹ്വയും, സൂക്ഷ്മ കഠിനങ്ങളായ ക-
ണ്ണുകളും, ചഞ്ചലങ്ങളായ പുരികങ്ങളും ഉഗ്രങ്ങളായ മംഗ്രുകളും,
കഴുത്തിൽ കാണുന്ന ആന്തർ മാലകളും, ചോരയിൽ പുതഞ്ഞ ക-
ഞ്ചിരോമങ്ങളും, കുററി പോലെ കൂറ്റൻ കാതുക്കളും, ദിഗ്ഗജങ്ങൾ
പേടിക്കുന്ന നിഗ്രാമങ്ങളും, ശത്രുക്കളെ ക്ഷത്തി പ്പിളിക്കുന്ന നഖങ്ങ-
ളും, ഭയാനകങ്ങളായിരിക്കുന്നു; എന്നാൽ ഞാൻ അങ്ങയെ ഭയ-
പ്പെടുന്നില്ല; ഭോ കൃപണ വത്സല! ഉഗ്രവും ദുഷ്സഹവും ആയ
സംസാര ചക്രത്തെ, ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു; സ്വപക്ഷങ്ങളാൽ ബദ്ധ-
നാകുവാൻ ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു; ഭോ സുപ്രശംസിത! സർവ്വ സുഖാ-
വഹമായ മോക്ഷത്തെ പ്രാപനം ചെയ്യുന്ന അങ്ങയുടെ പാദമൂല-
ത്തിലേക്ക് അങ്ങ് എന്നെ എപ്പോൾ ക്ഷണിക്കുമോ? പ്രീ-
യങ്ങളായും അപ്രിയങ്ങളായും ഉള്ള കാരോ രൂപങ്ങളിൽ ജനിച്ചും
മരിച്ചും, ഞാൻ താപത്തിയിൽ വേകുന്നു; ദുഃഖത്തിനുള്ള കൗഷഡ-
വും ദുഃഖമായിത്തന്നെ കാണപ്പെടുന്നു; ആ തത്വത്തെ കാണാതെ
വിഷയ-സംഗം നിമിത്തം ഞാൻ ഭ്രമിക്കുന്നു; ഭോ പരിപൂർണ്ണാത്മൻ!
എനിക്ക് അങ്ങയുടെ മാസ്യവും, സംസാരത്തിൽ നിന്നു മോച-
നവും എങ്ങനെ ലഭിക്കുമോ? ഭോ പ്രിയ സുഹൃ-
തേ! പരമ ഭൈവമേ! നൃസിംഹ! വിരിഞ്ഞ് പാടുന്ന ഭ-
ഗവദ് ലീലാ കഥകളെ പാടി ഞാൻ ത്രിഗുണ മോചനം പ്രാപി-
ക്കട്ടെ; അങ്ങയുടെ പാദ യുഗ്മത്തെ ആലയ മാകിയിരിക്കുന്ന പ-
രമ ഹംസന്മാരോടുള്ള സംഗം നിമിത്തം, ഞാൻ ദുഗ്ഗങ്ങളെ തര-
ണം ചെയ്യട്ടെ. ഭോ പ്രഭോ! അങ്ങ് ഉപേക്ഷിക്കുക
ആണ് എങ്കിൽ അച്ഛനും അമ്മയും ബാലനും ശരണമല്ല; കൗഷ-
ഡം രോഗിക്ക ശരണമല്ല; കപ്പൽ കടലിൽ മുങ്ങിയവനു ശരണമ-
ല്ല; സംസാര സന്താപം അനുഭവിക്കുന്നവൻ, പ്രതിവിധികൾ സ-
ർവ്വം ക്ഷണികം തന്നെ. ഏതെങ്കിലും ഒരു വിഷയ-
ത്തിൽ, ഏതെങ്കിലും ചോദനം അനുസരിച്ച്, ഏതെങ്കിലും സമയ-
ത്ത്, ഏതെങ്കിലും ആയുധംകൊണ്ട്, ഏതെങ്കിലും ഒന്നിനെക്കുറി-
ച്ച്, ഏതെങ്കിലും ഒന്നിൽനിന്ന്, ഏതെങ്കിലും ഒന്നിനായി, ഒന്നി-
നെ മറെറാന്നിൽനിന്നു വേറാക്കുവാനായി, ഒന്നിനെ മറെറാ-
ന്നിലേക്കു നയിക്കുവാനായി,—ഉത്തമനോ അധമനോ ശത്രു-
വോ ചെയ്യുന്ന സർവ്വം—അങ്ങയുടെ ചോദനവും നിമിത്തവും
അങ്ങയുടെ സ്വരൂപവും തന്നെ. അങ്ങ് ചെയ്യുന്ന
ചോദനം അനുസരിച്ച്, കാലം മായയെ രജോഗുണ മയമാക്കുന്നു
അങ്ങനെ രജോഗുണ മയമായ മായ, മനസ്സിനെ സൃഷ്ടിക്കുന്നു

ആ മനസ്സ്—കൽ സന്നദ്ധവും, ബലമേറിയതും, വേദാഭ്യയന തല്പരവും, ജീവാത്മാവിനെ ആവരണം ചെയ്യുന്ന അജ്ഞാനത്തെ സൃഷ്ടിക്കുന്ന പതിനാറു അരങ്ങുകളോടു കൂടിയതും ആകുന്നു. ഓ അജ! ഭഗവതേ നല്ലതെ ആത്മ, ഇതിനെ തരണം ചെയ്യും? സ്വധാർമ സ്വഭാവംകൊണ്ടു തന്നെ, ആത്മഗുണങ്ങളെ ജയിക്കുന്ന അങ്ങു കാലമാകുന്നു; കാലമാകട്ടെ മായയെ സൃഷ്ടി കൽത്തിൽ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു; അങ്ങു കാരണ കാൽങ്ങളെ ഭരിക്കുന്ന ശക്തിയാകുന്നു; പ്രഭോ! പതിനാറു അരങ്ങൾ ഉള്ളതായ ചക്രത്തിൽ ഞെങ്ങി ഞെരങ്ങി അവശനായി ശരണാഗത നായിരിക്കുന്ന എന്നെ അങ്ങ്, അങ്ങയുടെ സമീപത്തേക്കു ആകർഷിക്കണമേ. പ്രഭോ! ജനങ്ങൾ ഉപാസിക്കുന്ന ആയുസ്സിനേയും ഐശ്വര്യത്തേയും വിഭവത്തേയും അറിയുവാൻ എന്നിക്കു സൗകര്യം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ഭേദവന്ദാരാജയും എന്റെ അച്ഛന്റെ കോപഹാസത്തിന്റെയും ക്ഷുബ്ധ ഭൂചലനത്തിന്റെയും അടിയേററ്, എത്രയോ പ്രാവശ്യം തകന്നിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങ് എന്റെ അച്ഛനെ സംഹരിച്ചു.

ഈ വാസ്തവം ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്ന ഞാൻ, ശരീരികർ കാംക്ഷിക്കാറുള്ള ആയുസ്സ്, ഐശ്വര്യം, വിഭവം, ഇന്ദ്രൻ മുതൽ ബ്രഹ്മാവു വരക്കുള്ള സ്ഥാനം, എന്നിവയെ കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല. ഉരവികൃമനും കാലാത്മാവും ആയ അങ്ങ്, പ്രതിക്ഷണം ശോഭിക്കാവുന്ന അണിമാലി കളായ സിദ്ധികളേയും ഞാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല. അങ്ങു എന്നെ ഭഗവതേക്കന്മാരുടെ സംഘത്തിൽ സ്ഥാപിക്കുമെ. കാതുകർക്കു സുഖം വളർത്തുന്ന ആശിസ്സുകൾ കേവലം ദുഃഖമുൾക്കൊള്ളുന്നതെന്നു : സകല രോഗങ്ങളുടെയും നിലയന മായ ശരീരം നിസ്സാരം തന്നെ. ഈ വാസ്തവത്തെ അറിയുന്നവർ തന്നെയും, കൈ വരാത്ത തേൻതുളികളെ കൊണ്ട്, കാമത്തിയെ കെട്ടത്തുവാൻ ബദ്ധപ്പെടുന്നു. ഓ ഈശ! തമസ്സ് അധികമായ അസുഖ കലത്തിൽ പുറന്ന രജഃപ്രഭവനായ ഞാൻ എവിടെ? അഹോ! ഭഗവതേ! ബ്രഹ്മാവകളെ, ശിവനാകളെ, മഹാലക്ഷ്മി തന്നെയൊക്കട്ടെ, ഈ വിധമായ ഭഗവൽ പ്രസാദത്തെ ലഭിച്ചില്ല; ഭഗവാൻ, കരാർ വിരഞ്ഞെ എന്റെ ശിരസ്സിൽ അർപ്പിച്ചില്ലയോ? അങ്ങു എന്നിക്കു ജഗത്തിനും സുഹൃത്തു തന്നെ; സാധാരണന്മാർ കാണുന്ന ഉച്ച നീചത്വ ഭേദം അങ്ങു കരേടവും കാണുന്നില്ല. കല്പകൃഷ്ണം ആരാധകന്മാരുടെ ഉച്ച നീചത്വങ്ങളെ അന്വേഷിക്കുന്നില്ല; ആരാധനം അനുസരിച്ച് ഫലം കൊടുക്കുന്നു : അങ്ങയും ആരാധനം അനുസരിച്ചു പ്രസാദിക്കുന്നു.

കാമങ്ങളെ തേടുന്ന ജനം ജനന മാകുന്ന സ്പഷ്ടങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞ രൂപത്തിൽ വീഴുന്നതുപോലെ, വിഷയസംഗം നിമിത്തം അധഃപരിച്ച ഞാൻ, സുരൻകിയായ നാരദനാൽ സ്വീകൃതനായി; ഭഗവൻ! ആ ഞാൻ ഭഗവൽ ഭൂതസേവയെ എങ്ങനെ കൈവെടിയും? അങ്ങു എന്റെ അച്ഛനെ വധിച്ചതും, എന്റെ പ്രാണങ്ങളെ രക്ഷിച്ചതും, ദ്രുതിവാക്യത്തെയും, ദുഷ്ടകർമ്മം ചെയ്യുവാനായി വാളെടുത്തുകൊണ്ട് എന്റെ അച്ഛൻ പറഞ്ഞ വാക്കുകളേയും, സാധൂകരിക്കുവാൻ എന്നെ ഞാൻ കരുതുന്നു. “ഇതാ ഞാൻ നിന്റെ ശിരസ്സു ശോഭിക്കുന്നു; ഞാനൊഴിഞ്ഞു എന്തെങ്കിലും ഈശ്വരനോ സ്വാമിയോ നിന്നെ രക്ഷിക്കട്ടെ.” എന്നല്ലയോ അച്ഛൻ കണ്ണുക്കോലം ചെയ്തത്. ഈ ജഗത്തു അങ്ങു തന്നെ; അങ്ങു ജഗത്തിന്റെ ആഭിമുഖ്യം അനന്തരം

യും ഭരമിപ്പിക്കുന്നു; അങ്ങു ജഗത്തിന്റെ മധ്യവും ആകുന്നു. സ്വമയം കൊണ്ട് ഗുണങ്ങളെ വികാരമായ ഈ ജഗത്തിനെ സൃഷ്ടി മായ കൊണ്ട് ഗുണങ്ങളെ വികാരമായ ഈ ജഗത്തിനെ സൃഷ്ടിച്ചു; അതിൽ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്ന അങ്ങ്, ജഗത്തിന്റെ ആഭിമുഖ്യം, അന്തത്തിലും, മദ്ധ്യത്തിലും, ക്ഷാത്തവനായിത്തന്നെ വർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഓ ഈശ!

സ്വദസ ചാത്തക മായ ഈ ജഗത്തു അങ്ങു തന്നെ; എന്താൽ അങ്ങു ഇതിൽ നിന്നു അന്യനും ആകുന്നു. ആയതിനാൽ ഇതു എന്തെന്ന്, ഇതു അവന്തെന്ന് എന്ന ഭേദമർത്ഥം മായയും ഇതു എന്തെന്ന്, ഇതു അവന്തെന്ന് എന്ന ഭേദമർത്ഥം മായയും നിരർത്ഥകവും തന്നെ. ഒന്നിന്റെ ജന്മം, വിനാശം, സ്ഥിതി, പ്രകാശം എന്നവയ്ക്കു ആധാരമായി യാതൊന്നുണ്ട് എങ്കിൽ—ആ ഒന്നും യാതൊന്നും തമ്മിൽ ഭേദമില്ല. ബീജവും വൃക്ഷവും എന്നവ ഭൂമിയും അതിന്റെ ആധാരവും തന്നെ.

അങ്ങു സ്വയത്തേയും ഉള്ളിലേക്കു വലിച്ചുകൊണ്ട്, പ്രളയ ജല മധ്യത്തിൽ ആത്മസുഖത്തെ അനുഭവിച്ചു കൊണ്ട് കേവലം പ്രവൃത്തി രഹിതനായി, ശേഷനാകുന്ന ശയ്യയിൽ ശയിക്കുന്നു. യോഗാപന്ഥയിൽ കണ്ണടച്ചു വർത്തിക്കുന്ന അങ്ങ് നിദ്രയും അജ്ഞാനത്തിനും അധീനനല്ല; അങ്ങു ജാഗ്രത്തു്, സ്വപ്നം, സൂക്ഷ്മം എന്ന അവസ്ഥകളെ കവിഞ്ഞ്, സ്വമായ തുരീയാവസ്ഥയിൽ വർത്തിക്കുന്നു; അങ്ങു തമസ്സിനെ അറിയുന്നില്ല; ഗുണങ്ങളെ അതി വർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

അങ്ങയുടെ ശരീരം ഈ ജഗത്തു തന്നെ; ഈ ശരീരം അങ്ങയുടെ സ്വന്തമായ കാല ശക്തിയുടെ പ്രേരണം നിമിത്തം, പ്രകൃതിയുടെ ധർമ്മങ്ങളെ പ്രവർത്തിപ്പിക്കുന്നു; സമാധിയുടെ അവസാനത്തിൽ അങ്ങു ജ്വലങ്ങളിൽ അനന്തനാകുന്ന ശയനത്തിൽനിന്നു എഴിപ്തവെ, ബീജത്തിൽ നിന്നു വടവുക്കും എന്നതുപോലെ, അങ്ങയുടെ നാഭിയിൽ നിന്ന്, മുമ്പു ഉള്ളിലൊതുങ്ങിയ ജഗത്താകുന്ന താമര വീണ്ടും എഴുന്നു. പത്മത്തിൽ നിന്നു പിറന്ന പണ്ഡിതനായ ബ്രഹ്മാവു പത്മത്തെ അല്ലാതെ യാതൊന്നിനെയും കണ്ടില്ല. പത്മത്തിന്റെ ബീജം ബ്രഹ്മവിൽ തന്നെ വ്യാപിച്ചിരുന്നു എങ്കിലും, ബ്രഹ്മാവു പത്മത്തിന്റെ ബീജത്തെ കണ്ടില്ല. ആയതിനാൽ ബീജത്തെ തന്നിൽ നിന്നു ബാഹിർഭാഗത്തു കാണുവാനായി ബ്രഹ്മാവു നൂറു വർഷം ജലങ്ങളിൽ തിരഞ്ഞു. അർക്കരം പുറപ്പെട്ടശേഷം, അർക്കത്തിൽ തന്നെ വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന ബീജത്തെ വേറെ കാണുക അസാധ്യമാണല്ലോ.

അതി വിസ്മിതനായ ബ്രഹ്മാവു താമരയിൽ തന്നെ ഇരുന്നു; മീനകാലം തിപ്രമായ തപസ്സു ചെയ്തു പരിശുദ്ധ ഭാവനായി; അപ്പോൾ ബ്രഹ്മാവു കണ്ടു; ഭൂതങ്ങളിലും ഇന്ദ്രിയങ്ങളിലും, മനസ്സിലും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന അങ്ങയെ—ഭൂമിയിൽ അതിസൂക്ഷ്മമായ ഗന്ധത്തെ എന്നതുപോലെ—കണ്ടു. ആചിരഞ്ജനമായ മുഖങ്ങളും, പാദങ്ങളും, ശിരസ്സുകളും, കരങ്ങളും, ഊരുകളും, കണ്ണുകളും, വായ്കളും, കാതുകളും, കർണങ്ങളും, ആരേണങ്ങളും, ആയുധങ്ങളും ഇണങ്ങിയ വിശാലരൂപം—മായാ മയനെ—മഹാ പുരുഷനെ—കണ്ട്, ബ്രഹ്മാവു പരമ പ്രഭോദം പുണ്ടു. അങ്ങു ഹയഗ്രീവനായി പരിണമിച്ച്, രജസ്സിന്റെയും തമസ്സിന്റെയും രൂപങ്ങളായ മധു, കൈടൽ എന്ന അതി ബലവാനാണെ കൊണ്ട്, വേദങ്ങളെ വീണ്ടെടുത്തു്, ബ്രഹ്മാവിനു കൊടുത്തു. സത്വം എന്നതു്, അങ്ങയുടെ പ്രിയതമമായ ശരീര മാകുന്നു എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. അങ്ങ് ഇങ്ങനെ മനുഷ്യൻ, ദൃശ്യം, ദ്രവ്യം, ഭേദം, മത്സ്യം, എന്ന അവതാര

ങ്ങളേ കൊണ്ടു, ലോകങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നു; ലോക ശത്രുക്കളെ ഹനിക്കുന്നു; ഭാരോഷ്ട്രയുഗത്തിന്റെ സ്വഭാവം അനുസരിച്ച്, ധൃയം ഞ്ഞെ രക്ഷിക്കുന്നു; അങ്ങ കലി യുഗത്തിൽ പ്രചുരനായിരിക്കുന്നു; ആയതിനാൽ അങ്ങ, ത്രിയുഗനായി.

ഓ വികണ്ഠനാ മ! ദുരിതവും ദുഷ്ടവും അസാധുവും ആയ മനസ്സ്, അങ്ങയുടെ ക മകളെ പ്രിയപ്പെടുന്നില്ല; ആ മനസ്സ് കാമാതുരമാകുന്നു; അതു ഹർഷം, ശോകം, യോസ്പ്പഹ എന്നിവകൊണ്ടു ആർത്തമാകുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കെ, മിന്നനായ ഞാൻ അങ്ങയുടെ ഗതിയെ എങ്ങ നെ അന്വേഷിക്കുന്നു.

ഓ അമൃത! രരികളും ദുരൂഹി ആകാത്ത ജിഹ്വ ഈ വഴിക്കു വലിക്കുന്നു; ശിശ്നം ആ വഴിക്കു വലിക്കുന്നു; തപസ്, ഉദരം, ശുവണം, ഇവ വേറെ വഴികളിൽ വലിക്കുന്നു; ശ്രോണം വേറെരികത്തേക്ക്, ചപലമായ നേത്രം വേ റെരികത്തേക്ക്, വലിക്കുന്നു; സ്വപതികൾ ഗുഹനായകനെ എന്ന തുപോലെ, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ ദേഹിയെ ഹൃദയ്ക്കുന്നു.

ഓ പാ രമര! ഭഗവൻ! സ്വപകർമ്മങ്ങൾ നിമിത്തം സംസാര മാനുഷ വൈ തരണിയിൽ പെട്ടു ഉഴലുന്നവരെ, അങ്ങ് ക്കാക്കിക്കേണമേ! ത മ്മിൽ വേടിക്കുന്നവരും, ജന്മ മരണ ഭഞ്ജന ഭീത നാരും, സ്വ പര കലഹ ഞ്ചിൽ പക്ഷ പ്രതിപക്ഷ ബുദ്ധിയോടു കൂടിച്ച്, ആ കല പ്പെടുന്നവരും, ആയ ജനങ്ങളെ, അങ്ങ്, കാണണമേ. അ ങ്ങ് ഈ ദൃഢനെ ഉദ്ധരിച്ച് രക്ഷിക്കണമേ.

ഓ പ രാൽപര! ഭഗവ ചിതൃ ഗാന മാനുഷ മഹാമൃതത്തിൽ മുങ്ങിയ മനസ്സോടു കൂടിയ ഞാൻ, ദുരിത ക്രമമായ ഈ പൈതരണിയേ ഭയ പ്പെടുന്നില്ല. ഞാൻ അജ്ഞാനം കൊണ്ടു വിമുഖനാരും, ഇന്ദ്രിയ ങ്ങൾക്കു വിഷയങ്ങളായ മായാ സുഖങ്ങളെ പ്രതീക്ഷിച്ച സംസാര ഭാരത്തെ വഹിക്കുന്നവരും, ആയുർദൃഢന്മാരെക്കുറിച്ച്, ശോചിക്ക ന്നു.

ദേവ! മുനികൾ സ്വന്തം മുഷിയേ കാമിച്ച പ്രാ യേണ മൌന പ്രതഞ്ഞ ബ്രഹ്മരിച്ചു വർത്തിക്കുന്നു; അവർ പരന്മാരു ടെ ഗതിയെ കുറിച്ചു അന്വേഷിക്കാറില്ല; കൃപണന്മാരായ ഇതര ന്മാരെ ഉപേക്ഷിച്ച്, ഏകനായി മോക്ഷം സമ്പാദിക്കുന്ന മെന്നല്ല എന്റെ ആഗ്രഹം. സംഭ്രമത്തിൽ നില്ക്കുന്ന സർവ്വ ലോകത്തിനും ശരണം അങ്ങു തന്നെ.

ഗുഹസ്ഥന്മാർ കാംക്ഷിക്കാറുള്ള മൈഥുനം മുതലായ സുഖം എത്ര തുച്ഛം! കൈ കൊണ്ടു ചൊരി ണ്ണാൽ കൈ സമ്പാദിക്കുന്ന സുഖം, വില വയ്ക്കപ്പെടേണ്ടതില്ല; ഗു ഹസ്ഥധർമ്മം, സങ്കട ശൃംഖല തന്നെ. എന്നാൽ ചൊരിയുവാനു ല്ള കാംക്ഷ, നിരോധിക്കു പ്പെടാറുള്ളതുപോലെ, ജ്ഞാനധീരൻ മന സ്സിന്റെ വ്യാമോഹങ്ങളെ നിരോധിക്കുന്നു.

മൌനപ്ര തം, ശൂതം, തപസ്സ്, അധ്യയനം, സ്വധർമ്മ വ്യാഖ്യാനം, വിജന വാസം, ജപം, സമാധി എന്നിവയൊക്കെയും മോക്ഷ സാധകങ്ങൾ തന്നെ; എന്നാൽ—ഓ പുരുഷ!—ഇവയൊക്കെയും അജിതേന്ദ്രിയന്മാർ കാല ക്ഷേപത്തിനു മാത്രം ഉപയോഗപ്പെടുന്നു. എ ന്നാൽ കവച ഭക്തന്മാർ ഇവ, ഇങ്ങനെയും ഉപയോഗപ്പെടുക ഇ ള്ള.

സത്തു് അസത്തു്—അതായതു കാരണം കാര്യം,— എന്നിങ്ങനെ ബീജവും അങ്കുരവും പോലെ—രണ്ടു രൂപങ്ങൾ, അ ങ്ങയുടെ രൂപങ്ങളാകുന്നു, എന്നു വേദങ്ങൾ മോക്ഷിക്കുന്നു. ഗവേഷണം ചെയ്യുന്ന ഭക്തന്മാർ അങ്ങയെ—വിരക്തിനകത്തു തിയെ എന്നതുപോലെ—കാണുന്നു. സത്തും അസത്തും വേറെ കരിട അങ്ങ ആകാശവും, വായു

വും, അഗ്നിയും, ജലവും, പൃഥ്വിയും തന്നെ. തന്മാത്രകളും, പ്രാ ണങ്ങളും, ഇന്ദ്രിയങ്ങളും, ഹൃദയവും, ചിത്തും, അഹങ്കാരവും, അ ങ്ങു തന്നെ. സഗുണ സ്വർഗ്ഗം അങ്ങു തന്നെ; വിഗുണസ്വർഗ്ഗം അങ്ങു തന്നെ. ഓ പുണ്യാത്മൻ: വാക്കുകൊണ്ടു മനസ്സു കൊണ്ടു സമഗ്രിക പ്പെട്ടവയിൽ യാതൊന്നെങ്കിലും അങ്ങയിൽനിന്നു ഭിന്ന മായതല്ല.

ഓ ഉരഗായ! ഗുണങ്ങളുടെ ദേവ തകളാകട്ടെ, ഗുണങ്ങളോടു കൂടിയ മഹത്തമപ മുതലായവ ആക ട്ടെ, മനസ്സു മുതലായവ ആകട്ടെ, ഇന്ദ്രൻ മുതലായ ദേവന്മാരാക ട്ടെ, ദൃഷ്ടികൾ മുതലായ മനുഷ്യരാകട്ടെ, —ഇവരൊക്കെയും പ്രഭവ ധ്വം, പ്രലയവും ഉള്ളവരാണ്. ഇവർ അങ്ങയെ അറിയുന്നില്ല. ബുദ്ധിമാന്മാർ വേണ്ട അന്വേഷണം ചെയ്ത്, വിമർശനം ചെയ്ത്, വേദാ ഭ്യയനത്തിൽ നിന്നും വേദോക്തങ്ങളായ കർമ്മങ്ങളെ അനു ഷ്ഠിക്കുന്നതിൽ നിന്നും, വിരമിച്ചു കളയുന്നു.

ഓ അർഹ ത്തമ! നമസ്സ്, സ്തുതി, കർമ്മം, പുഷ്പ, സ്മൃതി, ശ്രവണം എന്ന ആ റു സേവന കർമ്മങ്ങളെ കൂടാതെ—പരമ ഹംസന്മാർ ഗതിയായ അങ്ങയെ കുറിച്ച്—ഭക്തിയെ എങ്ങനെ സമ്പാദിക്കാം?"

പ്രാണികൾ കീഴ്പര! നാഥ! ജയ ജയ വാണീ ഭഗവതീ നാഥനു മീശനു വാനവർ നാഥനും ദേവ സമൃദ്ധവും മാനവ സംഘവും മാനവ സംഘവും മാന യജ്ഞാദിയാം സർവ്വ കർമ്മങ്ങളും നാടും, നഗരവും, കാടും മലകളും തോടും പുഴകളും കൂടും സമുദ്രവും ഓടും മൃഗങ്ങളും ചാടും കപികളും പാടും കയിലുക ളാടും മയിലുകൾ മാടും മഹിഷവും ആടും തൂണങ്ങളും ചാടും രഥങ്ങളും ഓടും വാരികളും എന്നു വേണ്ടാ പിന്നെ മന്നിടമേഴുര- ങ്ങളുള്ളതിലുള്ള സമസ്ത വസ്തുക്കളും മന്നിട ദേവനായ യുള്ള ഭവാ നെന്നും എന്നല്ലവ ഭവാൻ തന്മൂലെ നുള്ളതും എന്നുള്ളി ലോത്തിരി കുന്നു ഞാ നെപ്പൊഴും സുന്ദരാംഗ ജഗന്നാഥ ജനാർദ്ദന!

പരമ ഭക്തൻ വണ്ണിച്ച നിർഗുണനായു്ഭഗവാൻ സംപ്രീതനാ യി; പ്രണമിച്ചുനിന്ന പ്രഹ്ലാദനോടു ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെ യ്തു:—“പ്രഹ്ലാദ! ഭദ്ര! നിനക്കു ഭദ്രം വേിക്കട്ടെ! ഓ അസു രോത്തമ! ഞാൻ പ്രീത നായിരിക്കുന്നു. നി അഭിമതമായ വരത്തെ വരിച്ചു കൊള്ളുക തന്നെ. ഞാൻ മനുഷ്യ പ്രഹ്ലാദനു വര രുടെ കാമ പുരക നാകുന്നു. ഓ ആയു ങ്ക്മൻ! ഞാൻ ഇണക്കൊത്തവൻ, എന്നെ മ ളിക്കുന്നതല്ല. എന്റെ ദർശനം ലഭിച്ച

വൻ വീണ്ടും ക്ലേശത്തെ അറികയുമില്ല. ശ്രേയസ്സാമ നാരും, മ ഹാ ഭാഗന്മാരും ആയ സാധുക്കൾ, സ്വർഗ്ഗ ശിസ്സുകളുടെ നിലയനമാ യ എന്നെ പ്രീണിപ്പിക്കുന്നു.” അസുരോത്തമ നായ പ്രഹ്ലാദനാ കട്ടെ, ലോക പ്രലോഭനങ്ങളിൽ ബുദ്ധി മയങ്ങിയില്ല; ഭഗവാനിൽ

എകാന്നു ഭക്തിയുറച്ച ആ ഭക്തൻ ലോക പ്രലോഭനങ്ങളായ വരങ്ങളെ കാംക്ഷിച്ചില്ല. ഭക്തിയോഗത്തിനു വിഷ്ണുരം വരത്തുന്ന വരങ്ങളെ ഭയന്ന പ്രഹളാദൻ, ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ഭരിക്കുന്ന ഹരിയെ നോക്കി പ്രസാദപൂർവ്വം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! ഞാൻ സ്വഭാവതഃ കാമങ്ങളിൽ ആസക്തനാണ്. അങ്ങനെ ഓർബലനായ എന്നെ നിന്ദിതർപടി പ്രലോഭനം ചെയ്യരുതേ. ഞാൻ സുഖസംഗത്തെ കുറിച്ചു ഭീനനാണ്; സുഖങ്ങൾ എന്നിക്കു ആവശ്യമില്ല; മോക്ഷത്തെ കാമിച്ചാണ് ഞാൻ നിന്ദിതർ വടിയെ ഉപാസിക്കുന്നത്. ഭൂതനായ എന്റെ ലക്ഷണങ്ങളെ പരിശോധിക്കുവാനായി, നിന്ദിതർപടി ഭക്തനായ എന്നെ കാമ കാര്യങ്ങളിലേക്കു പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു, എന്നു ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു. കാമ കാര്യങ്ങൾ സംസാരത്തിനു ബീജവും, ഹൃദയത്തെ അന്ധ മാരകനവയും, ആണ്.”

മാ മാം പ്രലോഭയോല്പത്താഽഽസക്തം കാമേഷു തൈർ വരൈർ
തത്സംഗ ഭീരോ നിർഭിണ്ണോ മുക്തേഃ തപാ മുപാശ്രിതഃ

ഭൂത ലക്ഷണ ജിജ്ഞാസുഃ ഭക്തം കാമേഷു ചോഭയത്
ഭവാൻ സംസാര ബീജേഷു ഹൃദയ ഗ്രന്ഥിഷു പ്രഭോ!

നാനൃഥാ തേഽഖില ഗുരോ ഘടേത കരുണാർമ്മനഃ
നഷ്ട ഭുക്തേ സുമിസ്യന്തേ തപ മേകുഃ പാര ഭഗിനഃ
യ സു ആശിഷ ആശാ ന്യേ ന സ ഭൂതഃ സ വൈ വണിക്.

സ വൈ സ്വാമീ സ വൈ ഭൂത്യാ ഗുണലുണ്ണേ ന കാമകു
ആശാസാനോ ന വൈ ഭൂതഃ സ്വാമിന്യാശിഷഃ ആർമ്മനഃ
ന സ്വാമീ ഭൂതഃ സ്വാമ്യം ഇഹമന്യോ രാതി ചാശിഷഃ

അഹം തപകാമ സുപ തേകരഃ തപം ച സ്വാമ്യനപാശ്രയഃ
നാനൃഥേഹാവയോ രമേന്മാ രാജസേവകയോ രിവ

യദി രാസീശ മേ കാമാൻ വരാൻ തപം വരദർഷഭ
കാമാനാം ഹൃദ്യ സംരോഹം ഭവത സു വൃണേ വരം

ഇന്ദ്രിയാണി മനഃ പ്രാണാ ആത്മാ ധർമ്മാ ധൃതിർ മതിഃ
ശ്രീഃ ശ്രീഃ തേജഃ സ്തൂതിഃ സത്യം യസ്യ നശ്വാനി ജനനാ

വിമുക്തതി യദാ കാമാൻ മാനവോ മനസി സ്ഥിതാൻ
തർഹ്യേവ പുണ്യരീകാക്ഷ! ഭവായാ വകല്പതേ.

നാരദേനോപദിഷ്ടം മേ തപ മന്ത്ര മിമം സുരേ
നമോ ഭഗവതേ തുഭ്യം പുരസ്കായ മഹാത്മനോ
ഹരയേഽഭൂത സിംഹായ ബ്രഹ്മണേ പരമാർത്ഥനേ.

ഭോ അഖിലഗുരോ! നിന്ദിതർപടി കരുണാർത്ഥവാണ്; പരീക്ഷിക്കുവാനല്ലാത്ത നിന്ദിതർപടി ഭൂതനെ പ്രലോഭനം ചെയ്യുന്ന നല്ല. അന്ധമായ തമസ്സിൽ കണ്ണു കാണാതായവക്ക്, നിന്ദിതർപടി കര കാണിക്കുന്നു. അനുഗ്രഹങ്ങളെ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവൻ, ഭൂതനല്ല, വണിക്കാണ്. സ്വാമിയും ഭൂതനും തമ്മിൽ ഇണങ്ങുന്നത്, ഗുണങ്ങളെ കൊണ്ടും, ലാഭത്തെ കൊണ്ടും അല്ല. പ്രതിഫലം ഇച്ഛിച്ച സേവനം ചെയ്യുന്നവൻ ഭൂതനല്ല, സേവനത്തെ കാംക്ഷിച്ച് പ്രതിഫലത്തെ കൊടുക്കുന്നവൻ, സ്വാമിയും അല്ല. ഞാൻ ഭക്തനാണ്; അകാമനാണ്. നിന്ദിതർപടി സേവനം കാംക്ഷി

കാത്ത സ്വാമിയാണ്. രാജാവും സേവകനും തമ്മിലുള്ളതുപോലെ ഒരു ബന്ധം, നാം തമ്മിൽ ഇല്ല. ഭോ വരദർഷഭ! നിന്ദിതർപടി എന്നിക്കു കാമങ്ങളെ നല്ലാമെന്നു ആഗ്രഹിക്കുന്നു എങ്കിൽ, ഞാൻ ഇങ്ങനെ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു:—“കാമങ്ങൾ എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ മുളക്കരുതേ. കാമങ്ങൾ മുളച്ചാൽ ഇന്ദ്രിയങ്ങളും മനസ്സും നശിച്ചു; പ്രാണങ്ങളും ആത്മാവും നശിച്ചു; ധർമ്മവും, ധൃതിയും, മതിയും നശിച്ചു; ശ്രീ, ശ്രീ, തേജസ്സ്, സ്തൂതി, സത്യം, എന്നവ ഒക്കെയും നശിച്ചു. മനസ്സിൽ നില്ക്കുന്ന കാമങ്ങളെ മനസ്സുൻ ഉപേക്ഷിക്കണം. പുണ്യരീ കാക്ഷ! അപ്പോഴാണ് മനസ്സുൻ സംസാരമോക്ഷം സിദ്ധിക്കുന്നത്. നിന്ദിതർപടിയെ പ്രശംസിക്കുന്നതായ മന്ത്രം നാരദൻ എന്നിക്കു ഇങ്ങനെ ഉപദേശിച്ചിരിക്കുന്നു:—“ഭഗവാനു നമസ്കാരം, മഹാപുരസ്കാരം നമസ്കാരം ഹരിക്, അഭൂതസിംഹത്തിൻ, പരബ്രഹ്മത്തിൻ, പരമാർത്ഥവിൻ നമസ്കാരം.” നൃസിംഹം പറഞ്ഞു:—

നൈകാനിനോ മേ മയി ജാതപിഹാശിഷ
ആശാസതേഽമൃത ച യേ വേദപിധാഃ
അമാഘി മനപന്തര മേത ഭദ്ര
ദൈത്യേശ്വരാണാ മനുഭുക്ത ഭോഗാൻ.

കഥാ മദീയാ ജ്ഞമാണഃ പ്രിയോ സ്വാം
ആവേശ്യ മായാത്മനി സംതമേകം
സർവേഷു ഭൂതേഷു ധീയജ്ഞാ മീശം
യജസവ യോഗേന ച കർമ്മഹിനപൻ.

ഭോഗേന പുണ്യം കശലേന പാപം
കലേബരം കാലബലേന ഹിതാ
കീർത്തി വിശുദ്ധം സുരലോക ഗീതാം
വിതായ മാ മേകൃതി മുക്തബന്ധഃ

യ ഏതത് കീർത്തയേ രഹ്യം തപയാ ഗീത മിമം നരഃ
തപാം ച മാം ച സുരൻ കാലേ കർമ്മബന്ധാൻ പ്രമുച്യതേ.

“പ്രഹ്ലാദ! നിന്നെപ്പോലെ എന്നെക്കുറിച്ചു എകാന്ത ഭക്തിയുള്ളവർ, ഇഹ ലോകത്തെയോ പര ലോകത്തെയോ ലഭിക്കുവാനായി എന്നെ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ദൈത്യേന്ദ്രന്മാരായി നിയമിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സർവ്വ ഭോഗങ്ങളെയും, ഈ മനപന്തരം മുഴുവൻ നീ അനുഭവിക്കുക തന്നെ. സർവ്വ സ്ഥാനങ്ങളിലും ഉള്ളവനും, സർവ്വഭൂതങ്ങളിൽ അധീയജ്ഞനും, ആയ എന്നെ, സാക്ഷാൽക്കരിച്ചു കൊണ്ട്, നീ സർവ്വ കർമ്മങ്ങളെയും എന്നിൽ അർപ്പിച്ചു കൊണ്ട് യോഗ നിരതനായി, യാഗം ചെയ്യുക. പുണ്യത്തെ അനുഭവിച്ചു മുടിച്ച്, പാപത്തെ കശലംകൊണ്ടു നശിപ്പിച്ച്, ശരീരത്തെ കാലക്രമം കൊണ്ടു ഉപേക്ഷിച്ച്, വിശുദ്ധമായ കീർത്തി സുരലോക ഗീത മാകമാറു വളർത്തി, സകല ബന്ധങ്ങളെയും വിമുക്തിച്ച്,—നീ എന്നെ പ്രാപിക്കും. നീ എന്നെ ഉദ്ദേശിച്ചു പാടിയ ഗീതയെ, എന്നെയും നിന്നെയും സ്മരിച്ചുകൊണ്ടു ഉരവിടുന്ന സർവ്വന്മാരും, കാലത്തിന്റെ പുണ്യതയിൽ കർമ്മ ബന്ധങ്ങളെ വിമുക്തിക്കും.” പ്രഹ്ലാദൻ പറഞ്ഞു:—“മഹേശ്വര! വരദേശ്വര! നിന്ദിതർപടി ഐശ്വരമാകുന്ന തേജസ്സാകുന്നു. നി

നിരവടി സർവ്വലോക ഗുരവകന്നു; പ്രഭവാകന്നു. അക്കന്നായ എന്റെ അച്ഛൻ ഈ സത്യത്തെ അറിഞ്ഞില്ല. എന്റെ അച്ഛൻ കോപിപ്പുകാരനായി; നിന്ദിതനായിട്ടെ ഭാര്യ ഹന്താവെന്നു സംബോധനം ചെയ്തു. നിന്ദിതനായിട്ടെ ഭക്തനായ എന്നെ ദ്രോഹിച്ചു. ഭോക്താവെന്നു പേരു! എന്റെ അച്ഛൻ ദുരന്തവും ദുസ്തവ്യവും ആയ പാപം ചെയ്തു. നിന്ദിതനായി അപമാന വീക്ഷണം കൊണ്ട് എന്റെ അച്ഛനെ പാവന സാക്ഷാത്കരം. ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:— “ഭോ അന്നേ! പ്രഹ്ലാദ! കല പാവനനായ നീ പിറന്ന കലം മഹിമ യുക്തനായി. നിന്റെ അച്ഛനും കഴിഞ്ഞ ഇരപത്തൊന്നു തലമുറയിലുള്ള പിതാക്കന്മാരും പുതന്മാരായിരിക്കുന്നു. പ്രശാന്തന്മാർ, സമർത്ഥർ, സാധുക്കൾ, സമാധാനന്മാർ, ആയ എന്റെ ഭക്തന്മാർ എവിടെവിടെ ഉണ്ടോ, അവിടെവിടെ അവർ—കീടന്മാർ കൂടെയും—പുതന്മാരാകുന്നു. എന്നെക്കുറിച്ചുള്ള ഭക്തി നിമിത്തം സകല രാജാക്കന്മാരും കഴിഞ്ഞ ഭക്തന്മാർ, ഉയന്നതോ താണതോ ആയ യാതൊരു ഭൂതത്തെയും ഹിംസിക്കുക ഇല്ല. എന്റെ ഭക്തന്മാരിൽ പലർ മേൽപ്പാലങ്ങളിൽ ലോകത്തിൽ അങ്ങയെ അനുസരിക്കും. മേലിൽ സർവ്വ ഭക്തന്മാരും അങ്ങയെ എന്റെ പ്രതിരൂപമായി കാണും. അങ്ങ് അച്ഛന്റെ പ്രേതകാതുക്കളെ ചെയ്യുക. എന്റെ അംഗസ്തംബം സിദ്ധിച്ച ഹിരണ്യകശിപു സർവ്വപ്രകാരങ്ങളിലും പുതനായി; അങ്ങ് മകനായി ജനിച്ചതിനാൽ ഹിരണ്യകശിപു ശ്രേഷ്ഠ സ്ഥാനത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മജ്ഞന്മാർ ചെയ്യുന്ന വിധികളെ അനുസരിച്ച്, അങ്ങ് സിംഹാസനം പ്രാപിക്കുക തന്നെ. മകനേ! നീ മനസ്സിനെ എന്നിൽ ഉറപ്പിച്ചു കൊണ്ട് എന്തെങ്കിലും ഭക്തിപൂർവ്വം കർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കുക.” നൃസിംഹം പ്രസാദ സുഖമായി എന്നു കണ്ട സമയം, ബ്രഹ്മാവു ദേവന്മാരോടു ചേർന്നു നിന്നു പരിശുദ്ധങ്ങളായ പദങ്ങളെ കൊണ്ട് നരഹരിയായ ഹരിയെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു:— “ഭഗവേ! അഖിലാധ്യക്ഷ! ഭൂത ഭാവന! സർവ്വപൂർവ്വ! ലോക സന്താപനം ചെയ്യ അസുരനെ നിന്ദിതനായി കൊല്ലാൻ കൊന്നു. ഞാൻ സൃഷ്ടിച്ച സൃഷ്ടികളിൽ ഒന്നും കൊല്ലുകയില്ല എന്ന്, എന്നോടു വരും ദൂതനായി ഈ തപോ യോഗ ബലോത്തമൻ, സകല നിഗമ വിധികളേയും ധ്യാനം ചെയ്തു. അവന്റെ മകനായ മഹാഭാഗവതനായ ഈ ബാലനെ, നിന്ദിതനായി മരണ മുഖത്തു നിന്നു വലിച്ചെടുത്തു. ഇതാ ഈ ബാലകൻ, പ്രസന്നനായി നില്ക്കുന്നു. നിന്ദിതനായിട്ടെ ഈ രൂപത്തെ, പരിശുദ്ധമായ ആത്മാവോടുകൂടെ ചിന്തിക്കുന്നവൻ, ജിഹ്വാസോ പരായണ മായ ഭൃത്യവിൽ നിന്നു എപ്പോഴും രക്ഷിക്കപ്പെടും.” നൃസിംഹം പറഞ്ഞു:—

മൈവം വരോസ്സുരാണാം തേ പ്രദേയഃ പത്മസംഭവ
വരഃ കൂര നിസർഗ്ഗാണാം അഹിനാം അമൃതം യഥാ

“ഭോ പത്മസംഭവ! അങ്ങ് അസുരന്മാർക്കു വരും ഇങ്ങനെ നല്ലതല്ല. കൂര സ്വഭാവന്മാരായ പാമ്പുകൾക്ക് ആരും അമൃതം നല്കാറില്ലല്ലോ.” ഭഗവാൻ അന്തർധ്വനം ചെയ്തു.

ഭഗവാനായ നൃസിംഹത്തിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ച്, പ്രഹ്ലാദൻ പ്രേത കാതുക്കളെ അനുഷ്ഠിച്ചു; പ്രഹ്ലാദൻ ബ്രഹ്മാവിനെ വന്ദിച്ചു; പരമശിവനെ നമസ്കരിച്ചു; ഗേച്ഛലകളായ

പ്രജാപതികളെ പൂജിച്ചു. ബ്രഹ്മാവകളെ, ശൂക്രൻ മുതലായവരോടു ചേർന്ന്, പ്രഹ്ലാദനെ ദൈത്യന്മാരുടേയും ഭാനവന്മാരുടേയും അധിപനായി അഭിഷേകം ചെയ്തു. ബ്രഹ്മാവു മുതലായവർ പ്രഹ്ലാദനെ അഭിനന്ദിച്ചു; ആശീർവ്വരണം ചെയ്തു; പ്രതിപുജിതന്മാരായി; സ്വധാമഞ്ജളിലേക്കു തിരികെ പോയി. ഭിത്തിയുടെ പുത്രന്മാരായി അവതരിച്ച ജയനും വിജയനും സ്വസ്ഥാനങ്ങളെ പ്രാപിച്ച്, രാവണ കുടുംബത്തിന്മാരെയും, ശിശുപാല മന്ത്രിവരും നാരായണം, അവതരിക്കുവാനുള്ള കാലത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചു.

ഹിരണ്യക്ഷൻ, ഹിരണ്യകശിപു എന്ന പ്രതാപ വാന്മാരായ പുത്രന്മാര രണ്ടുപേരും മരിച്ചതു നിമിത്തം ഭിത്തി ശോകംകൊണ്ടു ഭൂമിച്ചു; കോപംകൊണ്ടു ജ്വലിച്ചു; ചിന്താക്ലിഷ്ടനായി; “എന്റെ പുത്രന്മാരുടെ രണ്ടുപേരുടേയും മരണത്തിനു കാരണമായവൻ, ഇത്രനാണ്. പരമ സുഭഗ ശരീര നായ ഇത്രന്റെ ഹൃദയം ഇത്ര കഠിനമാണെന്നു ആരു കരുതി? ഇത്രൻ എന്റെ പുത്രന്മാർക്കു സഹോദരനല്ലയോ? ആ പാപനെ കൊല്ലാതെ എനിക്കു നിദ്ര എവിടെ? വധകർമ്മം ഇങ്ങനെ ഒക്കുമായി നടത്തുന്ന ഇവൻ, നരകത്തിൽ വീഴുകയില്ലയോ? ഇത്രൻ എന്നും ഈശൻ എന്നും അഭിമാനിക്കുന്ന ശരീരമാകട്ടെ, കൃമിയായും അമേ

ധ്യമായും ചാരമായും നരകത്തിൽ വേവുകയില്ലയോ? ഇവനു ഭാവിയെക്കുറിച്ചു വചനമില്ലയോ? ഈ മഹാസന്റെ മദത്തെ ശമിപ്പിക്കുവാൻ ത്രാണിയുള്ള ഒരു മകൻ എന്നു ജനിക്കു ഇല്ലയോ?” ഇങ്ങനെ കഠിന വ്യഥ അനുഭവിച്ച ഭിത്തി സർവ്വാവസ്ഥകളെക്കൊണ്ടും ഭർത്താവിനെ ആചരിച്ചു. ഭയം, പ്രശ്നം, അനുരാഗം, ശൂശ്രൂഷ എന്നിവകളിൽ ഭിത്തി അടിച്ചിരുന്ന യായി. ഭർത്താവായ കശ്യപനെ നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞിരുന്ന ഭിത്തി, പരമഭക്തി കൊണ്ട്—പ്രിയമായ സംഭാഷണംകൊണ്ട്—മന്ദഹാസം അപമാന വീക്ഷണം എന്നിവകൊണ്ട്—കശ്യപന്റെ മനസ്സിനെ കവർന്നു. കശ്യപൻ വിചാരിച്ചിരുന്ന എങ്കിലും ഭിത്തിയുടെ വിമർശന നിമിത്തം ജഡനായി, ഭാഗ്യ പരയുന്നതൊക്കെയും ശരി വെക്കുന്ന മട്ടായി. സ്രീ സാമന്തത്തിനു ഇതു പ്രഥമ ദൃഷ്ടാന്തമല്ല.

വിലോകൈകാണഭൂതാനി ഭൂതാ ന്യാഭൗ പ്രജാപതിഃ
സ്രീയം ചക്രേ സ്വദേഹാൽ യയാ പുംസാം മതിർ ഹതാ.

സകല ഭൂതങ്ങളും ബ്രഹ്മചര്യത്തിൽ തല്പരന്മാരായി ഭവിക്കുന്നു എന്നു കണ്ട്, ബ്രഹ്മാവു പരമന്റെ ദേഹാൽ ഭക്തിയായി സൃഷ്ടിച്ചു; ആ സ്രീ, പരമന്റെ ബുദ്ധിയെ അപഹരിച്ചു. ഇങ്ങനെയാണ് സൃഷ്ടിയുടെ ആരംഭത്തിൽ തന്നെ നടന്നത്. അതെ, ഭിത്തിയുടെ ശൂശ്രൂഷ നിമിത്തം കശ്യപൻ പരമ പ്രീതനായി; ചിരിച്ച്, അഭിനന്ദിച്ച്, ഭിത്തിയോടു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:— “ഭോ വാമോര! ഭവതി വരത്തെ വരിക്കുക തന്നെ. ഭോ അനിന്ദിതേ! ഞാൻ പ്രീതനായിരിക്കുന്നു. ഭർത്താവു പ്രീണിച്ചാൽ സ്മിതൻ അ

* മരണകൾ പിറക്കുന്നതിനു മുമ്പും, ഹിരണ്യ കശിപുവിന്റെ മരണത്തിന്റെ ശേഷവും, ഭിത്തിയിൽ പിറന്ന വലൻ, വശൻ, എന്ന രണ്ടു ദൈത്യന്മാരെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരണം ഇത്രന്റെ ചരിത്രത്തിൽ ഉണ്ട്.

രിച്ചില്ല. ആളി പുരുഷനെ ഉദ്ദേശിച്ച ഒരു യജ്ഞം ചെയ്യുന്നവർക്കു സ്വ സമതയെ നല്കുന്ന ഹരി എകദേശം ഒരു സംവത്സരം പ്രതം അനുഷ്ഠിച്ച ഭിതിയേക്കുറിച്ച് കരുണ കാണിക്കാതിരിക്കുമോ? ആ നാല്പത്തൊമ്പതു ഖണ്ഡങ്ങളും ഇത്രയും ചേർന്നു മരത്തുകൾ എന്നു പേരായ അവതു ദേവന്മാരായി. മാതൃ ദോഷത്തെ വിസ്മരിച്ച്, ഇന്ദ്രൻ അവർക്കു സോമപാനം ചെയ്യാനുള്ള അവകാശവും നല്കി. ഭിതി ഉണർന്നു; അഗ്നിപ്രഭവാരായ നാല്പത്തൊമ്പതു പുത്രന്മാർ ഇന്ദ്രനോടു ചേർന്നു നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു, ആ അനിച്ഛിത പരമാനന്ദം പൂണ്ടു. ഭിതി പറഞ്ഞു:—“മകനെ! ഇന്ദ്ര! അഭിതിയുടെ മകളെ രോപിപ്പിക്കുവാൻ തക്ക കരുത്തുള്ള ഒരു കുഞ്ഞിനെ മാത്രം ലഭിക്കുവാനാണ് ഭൃഷ്ണരമായ ഈ പ്രതത്തെ ഞാൻ അനുഷ്ഠിച്ചത്. ഞാൻ ഇവിടെ നാല്പത്തൊമ്പതു പേരെ കാണുന്നു. ഇതു എങ്ങനെ സംഭവിച്ചു? ഞാൻ അറിയുന്നതിൽ വിരോധമില്ലെങ്കിൽ, പറയുക: അന്യതാ പറയരുത്.” ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു:—“മാതാവേ! അമ്മയുടെ മിന്നയെ ഞാൻ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതു അറിഞ്ഞു കൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഇവിടെ വന്നത്. പ്രതത്തിൽ ഒരു തെറ്റു കണ്ടു, അതിനെ ആശ്രയിച്ച്, ഞാൻ ഗർഭത്തിൽ കടന്നു, അർക്കനെ ഖണ്ഡങ്ങളാക്കി. ഞാൻ ചെയ്യുന്ന അധർമ്മം തന്നെ. ഞാൻ ഗർഭത്തെ ആദ്യം ഏഴായി കണ്ടിട്ടു; അപ്പോൾ ഏഴു കമാരന്മാർ ഉണ്ടായി. പ്രാണൻ നശിച്ചില്ല എന്നു കണ്ടു, ഞാൻ കാരോ ഖണ്ഡത്തെ വീണ്ടും ഏഴായി കണ്ടിട്ടു; നാല്പത്തൊമ്പതു കമാരന്മാർ പിറന്നു. ആ പരമാത്മയും കണ്ട സമയം മഹാ പുരുഷപുരു നിരർത്ഥകമല്ല എന്നു വേണ്ടവണ്ണം ഞാൻ ഗ്രഹിച്ചു. യാതൊരു അനുഗ്രഹത്തെയും പരമ പദത്തെ തന്നെയും കാക്കുകൊണ്ടു ഭഗവദ്വാരാധനം ചെയ്യുന്നവർ, സ്വാർത്ഥ കശലന്മാരാണ്. അമ്മേ! ബാലിശനായ ഞാൻ ചെയ്ത അപരാധം അമ്മക്കു മിക്കണം. അമ്മയുടെ ഗർഭം പാഴായതുമില്ലല്ലോ.” ഭിതി ഇന്ദ്രന്റെ ശുദ്ധഭാവം കണ്ടു സന്തോഷമായി; അനുഗ്രഹിച്ചു; അനുവദിച്ചു; ഇന്ദ്രനും മരത്തുകൾക്കും സ്വർഗ്ഗത്തേക്കു പോയി.

പ്രഹ്ലാദൻ പ്രതി എന്ന ഭാഷ്യയിൽ വിരോചനൻ എന്ന പുത്രൻ ജനിച്ചു. വിരോചനൻ അസുരനായിരുന്നു എങ്കിലും വിധികളെ അനുഷ്ഠിച്ചു പോന്നു. വിരോചനൻ ബ്രാഹ്മണരെ കുറിച്ച് അനുകമ്പയുജ്ജവനായിരുന്നു എന്നും, സ്വന്തം ആയുസ്സിനെ തന്നെയും ബ്രാഹ്മണക്കായി അർപ്പിച്ചിരുന്നു എന്നും, വാമനൻ തന്നെ മഹാ ബലിയോടു സമ്മതിച്ചു പറയുക ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. വിരോചനന്റെ പുത്രനായ ബലി, മഹാബലി എന്നു പ്രസിദ്ധനും ഭക്തനും ആയ അസുര പെരുമാൾ, സുരന്മാർക്കു എതിരായി അനേകമനേകം യുദ്ധങ്ങൾ നടത്തി പ്രച്ഛാതനായി. എന്നാൽ ഇന്ദ്രൻ ഒരിക്കൽ വിജയിച്ചായി; മഹാബലിയെ ബന്ധിച്ച്; മഹാബലിയെ കൊന്നു; ഇന്ദ്രന്റെ ചരിത്രം നോക്കുക. എന്നാൽ ശൂക്രൻ മുതലായ ഭാഗ്വത ബ്രാഹ്മണർ മഹാബലിയെ ജീവിപ്പിച്ചു. അന്നു മുതൽ മഹാബലി പ്രത്യേകം ഭാഗ്വത ഭക്തനായി. സംപ്രീതന്മാരായ ആ മഹാ ബ്രാഹ്മണർ മഹാബലിയെ കൊണ്ടു സ്വർഗ്ഗ വിജയ സന്മാദകമായ വിശ്വജിത്വം എന്ന യാഗത്തെ യജ്ഞിപ്പിച്ചു.

അവർ മഹാബലിയെ മഹാ ഭിഷേകം ചെയ്തു ഹവിസ്സു ഏറിത്ത അഗ്നിയിൽ നിന്നു കനക ഫലകങ്ങളിൽ പണുത ഒരു രഥം അവതരിച്ചു; കനക വസ്ത്രങ്ങളായ കരിരകളും, സിംഹം അടയാളമായ ധ്വജവും, കനക പരിക്രമമായ ഭിവ്യ ധനുസ്സും. ശരം സമ്പൂർണ്ണമായ രണ്ടു ശരധികളും, ഭിവ്യ കവചവും, അവതരിച്ചു. പിതാ മഹനായ പ്രഹ്ലാദൻ വാക്യാപ്തമാല ഭാനം ചെയ്തു; ശൂക്രൻ ശംഖത്തെ ഭാനം ചെയ്തു. മഹാബലി, ബ്രാഹ്മണ സന്മാദിതമായ യുദ്ധ സാമഗ്രികളെ കൊണ്ടു, അലംകൃതനായി; ഖലവാനായി. മഹാബലി മംഗളകർമ്മങ്ങളെ ചെയ്തു: ബ്രാഹ്മണരെ പ്രണമിച്ചു; പ്രഹ്ലാദനെ നമസ്കരിച്ചു. മഹാ രഥനായ മഹാബലി മഹാ രഥത്തിൽ കയറി. അര മുറുകി, മാലധരിച്ച ധന്വി, ഖഡ്ഗി, ശരധ സംപന്നൻ, കനകാംഗ ഭദ്രാസ്ത്ര്യാബ്ധി, സ്പർശ മകര കണ്ഡലൻ,—സ്ഥാനത്തു ഏറിത്ത യാഗാഗ്നിപോലെ—നിന്നു. സമഞ്ചലൈശ്വരന്മാർ, കണ്ണുകളെ കൊണ്ടു ആകാശങ്ങളെ വലിച്ചു കീഴിച്ച്, ഭിഷകർക്കും വിഭിഷകർക്കും തീ വച്ചവർ ഭൂമിയെ പേടിപ്പിച്ച്, വാനങ്ങളെ കമ്പിപ്പിച്ചവർ, —ആയ ആ അസുരനായ കന്മാരും, അവരുടെ ലക്ഷങ്ങളായ അനുഗന്മാരും, സർവ്വ സമ്പൽ സമൃദ്ധമായ അമരാവതിയെ മുഖമാക്കി നീങ്ങി. അമരാവതി, നന്ദനം മുതലായ രമ്യോപവനങ്ങളിൽ, നയനാനന്ദകരമായിരുന്നു. അമരാവതി, കാറ്റിലാടിയ ഇളം തളിരുകൾ, മണം പെരുന്ന പൂക്കൾ, രസം നിറഞ്ഞ കായകൾ, എന്നവ കൊണ്ടു കമ്പുകൾ ചാഞ്ഞ സുരഭിമങ്ങളെ കൊണ്ടും — അന്നും, നിർഭക്താശി, ചക്രവാകം, കാരണ്യവം എന്നവയോടു സമ്മേളിച്ച് സുരസ്ത്രീകൾ ചെയ്ത ജല കോലാഹലങ്ങളെ കൊണ്ടും— പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളിൽ കൂർച്ച വർത്തിച്ച സുര സരസ്സുകളെ കൊണ്ടും—അലംകൃതമായി—സുരലോകാലങ്കാരമായി വർത്തിച്ചു. പ്രസന്ന വീഥികൾ, കനക കവാടങ്ങൾ, കാഞ്ചന വാതായനങ്ങൾ, സ്തംഭിക ഗോപുരങ്ങൾ, എന്നിവയെ ഇണങ്ങുമാറു ഇണക്കി, വിശ്വകർമ്മൻ നിർമ്മിച്ച അമരാവതി — പരമ പാവനയായ ആകാശ ഗംഗയാൽ ആവൃതമായി. ഉന്നതങ്ങളായ അട്ടാലങ്ങളോടും, ചുട്ട തീരമോടി വിടിച്ച പ്രാകാരങ്ങളോടും കൂടെ—പേടിപ്പിച്ചു നിന്നു. മരത്തുകളെ കൊണ്ടുള്ള പിതാനങ്ങൾ, പൊൻകുറകൾ പറന്ന കനക ധ്വജങ്ങൾ, പട്ടുകൊടികൾ അലങ്കരിച്ച മാളിക വരാന്തകൾ എന്നിവയിൽ സുര സുന്ദരീകളുകളെ ഒരുക്കി കൊണ്ടു താമസിച്ചുകൊണ്ടു—കയ്യിൽപ്പട്ട, മയിൽപ്പട്ട, പിറാപ്പട്ട എന്നിവ പറന്നു നടന്ന സന്ദൈശ്വരത്വം ധാരമായ അമരാവതി—സഭാ സർവ്വ രോമ ഹർഷണം ചെയ്തു നിന്നു. സുരസ്ത്രീകളുടെ കേശങ്ങളിൽനിന്നു പെരുകിയെടുത്ത സൗഗന്ധിക ഹാരങ്ങളെ അവിടെ തെരുവുകളിൽ മാരുതൻ വീശി വർത്തിച്ചു. നിർമ്മല വസ്ത്ര വിശിഷ്ടകളും, നിത്യ യൗവനകളും, പരമ സൗന്ദര്യ നിധികളും, ആയ ലോലാംഗനമാർ, അമരാവതിയിൽ—യജ്ഞ വേദിയിൽ തീ നമ്പുകളെ പോലെ—ഇളകുന്നു. കനക വാതായനങ്ങളിൽ നിന്നു പുറത്തു വന്ന അഗ്നിയുടെ പുകയെ പുക കയറിയ ആ സ്ത്രീകൾ,—ജാലാസാമ്യത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു. മൃദംഗ സംഗീതം, ശംഖധ്വാനം, ഓലിപ്പോലോലം എന്നവ്വിടണാ മുരജ സ്വരങ്ങളിൽ ഇണങ്ങി നടന്ന വായുവിൽ,—സാക്ഷാൽ പ്രഭയെ നിശ്ചലമാക്കിയ സ്വർഗ്ഗ പെണ്ണുങ്ങൾ—കിന്നര ഗന്ധർവ്വ സംഗീതങ്ങളെ അനുസരിച്ചു നർത്തിക്കുന്നു. അധർമ്മങ്ങളെ

കശുപൻ അഭിനയിൽ വിവാസപാൻ, അർജുനാർജ്വ, ധൃതരാഷ്ട്ര, തപസ്സാർജ്വ, സവിതാർജ്വ, ഭഗവൻ, ധാതാർജ്വ, വിശ്വാതാർജ്വ, വരുണൻ, മിത്രൻ, ശക്രൻ, ഉരുകുമൻ, എന്ന പന്ത്രണ്ടു ഷമദിത്യന്മാരുടെ പിതാവായി. വിവസ്വതൻ അഭിനയിൽ പിറന്ന വിവസ്വതൻ തന്നെയാണ് പന്ത്രണ്ടു അദിത്യന്മാരുടെയും പിതാവായി. ആ ചരിത്രം ഇങ്ങനെയാണ്:—

കശുപൻ അഭിതിയിൽ ജനിച്ച
വിവസ്വാനൻ :

അദിതി, ഗർഭം ധരിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ, ആശ്രമത്തിൽ ഭിക്ഷ ചോദിച്ചുകൊണ്ടു ചന്ദ്രൻ ചെല്ലുക ഉണ്ടായി. ഗർഭശൃംഗം നിമിത്തം മന്ദയായിരുന്ന അദിതി, ആചാരം ചെയ്യുവാൻ താമസിച്ചത്, അനാമരം നിമിത്തമാണെന്ന്, ചന്ദ്രൻ തെറ്റിദ്ധരിച്ച്, - ഗർഭത്തിൽ കിടക്കുന്ന ശിശു മരിച്ചു പോകുമെന്നു ശപിച്ചു. അതു അദിതിയുടെ സങ്കടത്തെ അധികമാക്കി. അദിതിയുടെ സങ്കടവും, സങ്കടകാരണവും, ഭിദ്യ ചക്ഷുസ്സു കൊണ്ടു അറിഞ്ഞ കശ്യപൻ, ശിശു മരിക്കുകയില്ല എന്നു അനുഗ്രഹിച്ചു. അങ്ങനെ ജനിച്ച ശിശുവിനു മാതാബന്ധൻ എന്ന നാമമായി. മാതാബന്ധൻ എന്നാൽ ദൂതമായ അബന്ധത്തിൽനിന്നു ജനിച്ചവൻ. മാതാബന്ധന്റെ പ്രസിദ്ധമായ നാമം വിവസ്വാൻ എന്നാണ്. വിവസ്വാൻ * വിശ്വകർമ്മാവിന്റെ പുത്രിയായ സംജ്ഞയെ വിവാഹം ചെയ്തു. സംജ്ഞ, വൈവസ്വാതൻ എന്നു പേരായ മനുവിന്റെ മാതാവായി. വൈവസ്വാതനെ ശ്രാദ്ധദേവൻ എന്നും പറയും. ഇപ്പോൾ നടപ്പിലിരിക്കുന്ന മനോരത്തിൽ അധികാരിയായ വൈവസ്വാത മനുവിൽനിന്നു പിറന്ന സൂര്യവംശം, ചന്ദ്രവംശം എന്നിവയെക്കുറിച്ച് വിപുലമായ വിവരണം ഇതിനു കീഴിലുണ്ട്. സംജ്ഞ വീണ്ടും, യമൻ, യമി എന്ന പുത്രിമാരുടെ പ്രസവിച്ചു. വിവസ്വാന്റെ പ്രഭാ കർമ്മശതയെ സഹിക്കുവാൻ സംജ്ഞക്കു എപ്പോഴും ഭയമായിരുന്നു. ആ ഭയം നിമിത്തം മായാ വൈഭവയായ സംജ്ഞ, കായം-അല്ലെങ്കിൽ സവർണ എന്നു്കൾ സ്ത്രീയെ സ്വപ്രതിരൂപത്തിൽ സൃഷ്ടിച്ചു. കായം പറഞ്ഞു:—“ഭോ ചാരുഹാസിനി ! ഞാൻ ഭവതിയുടെ ഭാസിയാണ് ; ഞാൻ എന്നാണു ചെയ്യേണ്ടത് ?” സംജ്ഞ പറഞ്ഞു:—“ ഭവതിക്കു ഭദ്രം ഭവിക്കട്ടെ ! ഞാൻ എന്റെ ഗുഹത്തിലേക്കു പോകുന്നു. ഭവതി ഇവിടെ വിവസ്വാന്റെ ഭാർയാത്വേന താമസിച്ചു കൊള്ളുക.”

* விசைபக்கத்து அரங்கவசூலில் கருவனாய் வசூலிന്റെ
புത്രനാണ്. അരങ്ങവസൂലർ യങ് പ്രജാപതിയുടെ വംശജനാ
ണ്. യങ്ങന്റെ വംശം നോക്കുക.

ഭവതി എന്റെ കുട്ടികളെ വേണ്ടുവണ്ണം രക്ഷിച്ചു കൊള്ളണം. ഭവതി, ഞാനാണെന്നു തന്നെ വിവസ്വാൻ കരുതിക്കൊള്ളും. കാര്യം വളരെ രഹസ്യമായിരിക്കണം.” ഛായ പഠത്തു:—“ഭവതി! അങ്ങനെയൊക്കട്ടെ.. വിവസ്വാൻ എന്നെ മുടിക്കു പിടിച്ചിഴക്കുകയോ ശപിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതു വരെല്ലാം, ഞാൻ കാര്യം രഹസ്യമായി രക്ഷിച്ചു കൊള്ളാം.” സംജ്ഞ അമ്മന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി. സംജ്ഞ പ്രത്യാഗമിച്ചതു ഭംഗിയായില്ല എന്നു വിശ്വകർമ്മാവു പിണങ്ങിയതിനാൽ—സംജ്ഞ ഒരു പെൺ കുതിരയുടെ രൂപമെടുത്തു, ഉത്തരകുരു എന്ന രാജ്യത്തു മൈതാനങ്ങളിൽ മേഞ്ഞു നടന്നു. വിവസ്വാൻ ഛായയെ സംജ്ഞയാണെന്നു കരുതി പരിഗ്രഹിച്ചു. ഛായ രണ്ടു പുത്രന്മാരെയും ഒരു പുത്രിയേയും പ്രസവിച്ചു; അവരിൽ ഒരുവൻ സാവർണിയും മററവൻ ശനിയുമാണ്; പുത്രിയുടെ നാമം തപതി എന്നത്രെ. ഛായ സ്വപുത്രന്മാരെ കൂറിച്ചു പക്ഷപാതം പ്രദർശിപ്പിച്ചു. അതു സംജ്ഞയുടെ പുത്രന്മാർ വ്യഥാകാരണമായി. വൈവസ്വാതൻ ഛായയുടെ അപരാധത്തെ ക്ഷമിച്ചു; എന്നാൽ യമനാകട്ടെ ഛായയെ ചവിട്ടുവാനായി കാൽ പൊക്കി. കോപാധീനയായ ഛായ യമനെ “നിന്റെ കാൽ മുറിഞ്ഞുപോകട്ടെ” എന്നു ശപിച്ചു. ക്ഷോഭം വീണ്ടിയ സമയം യമൻ പശുത്താപപ്പെട്ടു; പ്രാണലിയായി നിന്ന്, വിവരം അമ്മനെ ഇങ്ങനെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. “അമ്മ! അമ്മ പറഞ്ഞ ശാപം ഫലിക്കാതിരിക്കുവാൻ അമ്മൻ പരിഹാരം നിർദ്ദേശിക്കണം. എല്ലാ മകളോടും ഒരു പോലെ വർത്തിക്കണമെന്നുള്ളതു മാത്രമേ മല്ലയോ? എന്നാൽ ഈ അമ്മ ഞങ്ങളെ നിന്ദിക്കുന്നു. സാവർണിയേയും ശനിയേയും പ്രിയപ്പെടുന്നു. ഞാൻ കാൽ പൊക്കിയെന്നതു വാസ്തവമാണ്. എന്നാൽ എന്റെ പാപം മാതാവിന്റെ ശിരസ്സിനെ സ്സ്പർശിച്ചില്ല. അറിവില്ലായ്മ കൊണ്ടു ഞാൻ ചെയ്തു അപരാധത്തെ അമ്മൻ ക്ഷമിക്കണം. ആമരികേണ്ട മാതാവിനെ അനാദരിച്ചു എന്റെ കാൽ മുറിഞ്ഞു പോകുമെന്നു ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു. പുത്രൻ അവിവേകം പ്രവർത്തിക്കുക പതിവില്ലാത്തതല്ല; എന്നാൽ മാതാവു പക്ഷപാതം കാണിക്കുക എന്നതു ആരും കേട്ടിട്ടുള്ളതല്ല. അമ്മനു കനിഞ്ഞു, ഞന്റെ കാലു മുറിയാതെപ്പോയിരിക്കുന്നതിന്നു പരിഹാരം വേണ്ടുതരണമേ!” വിവസ്വാൻ പറഞ്ഞു:—“മകനെ! നീ സത്യവാനും ആചാര നിരതനും ആണ്. നിന്നെ കോപം ബാധിക്കുവാൻ ഉടയായതിന്നു ബലമായ ഏതെങ്കിലും കാരണം കാണാം. അമ്മയുടെ ശാപത്തെ അന്യഥാ കരിക്കാവുന്നതല്ല; നിന്റെ കാലിന്മേൽ കൂമികൾ കടിക്കും; മാതാവു പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ ഫലിക്കും; എന്നാൽ നീ നിത്യനന്ദം അനുഭവിക്കും.” വിവസ്വാൻ സംജ്ഞയോടു എന്നതു പോലെ ഛായയോടു പറഞ്ഞു:—“അമ്മമാർ എല്ലാ മകളേയും ഒരു പോലെ സ്നേഹിക്കേണ്ടതാണ്. ഭവതി എന്തുകൊണ്ടു പക്ഷപാതത്തിന്നു അധീനയായി?” സംഗതി തെളിഞ്ഞു പോകുമെന്നു ഭയന്ന്, ഛായ മറുപടി പറയാതെ നിന്നു. അതു, അധിക വിന്യയത്തിന്നു കാരണമായി. വിവസ്വാൻ ചിന്തിച്ചു: യോഗബലം മൂലം നടന്ന സംഗതികളെ കണ്ടും കണ്ടു. വിവസ്വാൻ കോപിപ്പുന്നതി, ഛായയുടെ മുടിക്കു പിടിച്ചു വലിച്ചു. ഛായ സത്യമൊക്കെയും തുറന്നു പറഞ്ഞു. വിവസ്വാൻ അതി ക്രൂരനായി! ഉടനെ പുറപ്പെട്ടു, വിശ്വകർമ്മാവിന്റെ സമീപത്തെ പ്രാപിച്ചു. വിശ്വകർമ്മാവു വിവസ്വാനെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു കൊണ്ടു ഇങ്ങനെ സാമം പറഞ്ഞു:—

“പ്രഭോ! വിവസ്വാൻ! അമ്മയുടെ പ്രഭയെ ആരു എങ്ങനെ സഹിക്കും? അമ്മയുടെ രൂപം തന്നെയും ആകർഷകമല്ല. അമ്മയുടെ പ്രഭയെ വഹിക്കുവാൻ കെല്ലില്ലായ്മ നിമിത്തം, സംജ്ഞ കാട്ടുകയറിയിതാണ്. ഭാര്യയെ അങ്ങയ്ക്കു ഇന്നു ഞാൻ കാണിച്ചതരാം. ആ ശുഭപ്രത തപസ്സു കൊണ്ടു കഴിഞ്ഞായി, പെൺകുതിരയുടെ രൂപത്തിൽ, കാട്ടുകളിൽ നടക്കുന്നു. പുല്ലു തിന്നു നടക്കുന്ന ആ താപസ, പരമ കൃത്യയായി. ആന അടിച്ച താമര പോലെ ആ ഭർത്താക്കന്മാർ, പരമ പീഡിതയായി; ഭോ പ്രഭാകര! അമ്മ അനുവദിക്കുമെങ്കിൽ, പ്രശംസനീയയായ സംജ്ഞയെ ഉദ്ദേശിച്ച്, ഞാൻ അമ്മയുടെ രൂപത്തെ നയനാനുകൂല്യ മാകമാറു പരിഷ്കരിക്കാം.” സ്വരൂപം മൃഗമാണെന്നു സൂര്യനു തന്നെ അറിവുണ്ടായിരുന്നു. ആയതിനാൽ രൂപപരിഷ്കാരം ചെയ്യുവാൻ സൂര്യൻ അനുവദിച്ചു. വിശ്വകർമ്മാവു വിവസ്വാനെ ഒരു ഉളിയുടെ മേൽ സ്ഥാപിച്ചു; കടഞ്ഞു; വളരെ പ്രഭയെ അറത്തു കളഞ്ഞു. പ്രഭ കുറഞ്ഞ രൂപഭേദം വന്ന വിവസ്വാൻ, പരമ കോമളനായി. അന്നു മുതലാണ് സൂരനെ ചുവപ്പു നിറത്തിൽ കണ്ടതു്. കടലിൽ നടന്ന സമയം മൂലത്തു നിന്നു പൊടിഞ്ഞു നീങ്ങിയ അംശങ്ങൾ പരന്നുണ്ടു ആദിത്യന്മാരായി. അവർ വിവസ്വാൻ, അർയമാവു, പുഷാവു, തുഷാവാ, സവിതാവു, ഭഗൻ, ധാതാവു, വിധാതാവു, വരണൻ, ദീമിത്രൻ, ഇന്ദ്രൻ, ഉരുകുമാൻ, എന്നു നാമമുള്ളങ്ങായി. വിവസ്വാൻ സംപ്രീതനായി. വിശ്വകർമ്മാവു പറഞ്ഞു:—“ഭോ വിവസ്വാൻ! അമ്മയുടെ ഭാര്യ പുല്ലു തിന്നുകൊണ്ടു പെൺകുതിരയുടെ വേഷത്തിൽ ഉത്തരകുരു രാജ്യത്തിൽ മേഞ്ഞു നടക്കുന്നു. അങ്ങു അവിടെ ചെന്നു കാണുക തന്നെ.” വിവസ്വാൻ യോഗ ബലത്തിൽ നോക്കി: സംജ്ഞയെ കണ്ടു. പ്രതീനീഷയും തപോ വീര്യവും നിമിത്തം സംജ്ഞയെ സമീപിക്കുവാൻ തന്നെയും ആ പ്രഭേശത്തു് ആൾ ഉണ്ടായില്ല. വിവസ്വാൻ മുഖംകൊണ്ടു സംജ്ഞയെ സമീപിച്ചു. അടുത്തു ചെന്നു പുരുഷൻ ആരോ കരുവനാണെന്നു സങ്കല്പിച്ച്, സംജ്ഞ മാറിനിന്നു എന്നാൽ അതിനിടയ്ക്കു വിവസ്വാന്റെ നാസികകളിൽ നിന്നു രണ്ടു പുരുഷന്മാർ പിറന്നു. അവരാണ് അശ്വവിനികൾ. വിവസ്വാനും സംജ്ഞയും ആശ്രമത്തിലേക്കു പോന്നു. സംഗതികളൊക്കെയും വെളിവാായ സമയം സ്വപ്നകൃതത്തെ കൂറിച്ചു യമൻ സങ്കടപ്പെട്ടു; അതിന്നു പരിഹാരമായിട്ടെന്നതു പോലെ, പ്രജാപതിപാലനം ഭക്തിപൂർവ്വം നടത്തി, ധർമ്മരാജാവു എന്ന അപരനാമത്തെ സ്വപാദിച്ചു. യമൻ ഇങ്ങനെ അഷ്ടദിക് പാലകന്മാരിൽ ഒരുവനായി; ഇനി സാവർണി മനപന്തരത്തിൽ മനുവായി ഭവിക്കുകയും ചെയ്യും. ആ പ്രഭു ഇപ്പോൾ മഹാമേരുവൽ തപസ്സു ചെയ്തു താമസിക്കുന്നു. ശനി ഒരു ഗ്രഹമായി പരിണമിച്ചു. അശ്വവിനികൾ സ്വാർ വൈദ്യന്മാരായി. വിവസ്വാനെ കടഞ്ഞ സമയം പ്രഭവിച്ച പ്രഭാശങ്ങളെ കരുമിച്ചു ചേർത്തു വിശ്വകർമ്മാവു ചക്രം നിർമ്മിച്ചു. ദാനവ പരാജയത്തിന്നു പലപ്പോഴും കാരണമായ വിഷ്ണുചക്രം ഇതാണ്. യമി അല്ലെങ്കിൽ യമന പലാകപരിപാവനയായ മഹാ നദിയായി. ഛായയുടെ തപതി എന്ന പുത്രിയെ സംവരണൻ വിവാഹം ചെയ്തു. വിവസ്വാന്റെ വംശ ചരിത്രത്തെ, സൂര്യവംശം എന്ന ഖണ്ഡികയിൽ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇതിന്നു കീഴ് കാണം.

മംഗളം

പ്രാമീ കർമ്മ തിലകം പൂർവ്വചല രോഹണൈക മാണിക്യം
 ത്രിഭുവന ഗുഹൈക ഭീഷം വന്ദേ ലോകൈക ലോചന ഭവേ.

പുണ്യാണ്യ സംപുട കളേബര മധുവത്തി
 ചൈതന്യ പിണ്യ മിവ മണ്ഡല മന്ദി യസ്യ
 ആലോകിതോഽപി ഭൂരിതാനി നിഹന്തി യ സു
 മാന്താഞ്യ മാദിപുരൂഷം പ്രണമാമി നിത്യം.

സിന്ധു സ്പന്ധയാ സ്പഷ്ടശനി കരിണാം കംഭോമ മാധോരണാ
 ഭൂലീ പല്ലവശങ്കയാ വിചിന്തേ സാന്ദ്രഭൂമ ദ്രോണിഷു
 കാന്താഃ കർമ്മശങ്കയാ കരതലേ ഭൂഗന്ധി ലഗ്നം ചായ-
 ത്തത്തേജഃ പൂമമോത്തപം ഭൂമകരം സൗരം ചിരം പാതു വഃ

സൂര്യകവചം

ശ്രീഗണേശായ നമഃ സൂര്യ ഉവാച

സാംബ സാംബ മഹാബാഹോ ശുഭേ മേ കവചം ശുഭം
 ഐശ്വര്യോക്ത മംഗലം നാമ കവചം പരമാത്മതം

യജ്ഞാത്മാ മനുവിത് സമൃക് ഫലം പ്രാപ്നോതി നിശ്ചിതം
 യജ്ഞാത്മാ ച മഹാഭേദോ ഗണാനാ മധിപോഽഭവേത്

പഠനാ ലോരണാ ഭിഷ്ണുഃ സര്യേഷാം പാലകഃ സഭാ
 ഏവ മിന്ദ്രാഭയ സര്യേ സര്യേഷാപു മവാപ്നയുഃ

കവചസ്യ ഭൂഷിർ ബ്രഹ്മാ ക്ഷമോഽനന്ത്യ ബുദ്ധാഹുതഃ
 ശ്രീ സൂര്യോ ഭേവതാ ചാത്ര സര്യ ഭേവ നമസ്കൃതഃ

യശ ആരോഗ്യ മോക്ഷേഷു വിനിയോഗഃ പ്രകീർത്തിതഃ
 പ്രണവോ മേ ശിരഃ പാതു ഏണിർ മേ പാതു ഭാലകം

സൂര്യോഽവ്യാ നയന ചന്ദ്രം ആഭിരൂഃ കണ്ണയുഗ്മകം
 അക്ഷാക്ഷരോ മഹാമന്ത്രഃ സർവ്വതന്ത്രേഷു ഗോപിതഃ

ശിവോ വഹ്നി സമായുക്തോ വാമാക്ഷീ ബിഭൃഭൂഷിതഃ
 ഏകാക്ഷരോ മഹാമന്ത്രഃ ശ്രീസൂര്യസ്യ പ്രകീർത്തിതഃ

ഗുഹ്യാ ഗുഹ്യതരോ മന്ത്രോ വാഞ്ചാ ചിന്താമണി സ്തൂതഃ
 ശീർഷാഭി പാദപത്മനം സഭാ പാതു മന്ത്രത്തമഃ

ഇതി തേ കഥിതം ഭിദ്യം ത്രിഷു ലോകേഷു ഭർഗ്ഗഭം
 ശ്രീപ്രഭം കീർത്തിതം നിത്യം ധനാരോഗ്യ വിവർദ്ധനം

കഷ്ടാഭി രോഗശമനം മഹാപ്രാധി വിനാശനം
 ത്രിസന്ധ്യം യഃ പഠേ നിത്യം അരോഗീ ബലവാൻ ഭവേത്

ബഹുനാ കി മിഹോക്ഷേണ യദ്യ നന്ദസി വർത്തേ
 ത ത്തത് സർവ്വം ഭവേ ത്തസ്യ കവചസ്യ ച ധാരണാത്

ഭൂത പ്രേത പിശാചാ യാ യക്ഷ ഗന്ധർവ്വ രാക്ഷസാഃ
 ബ്രഹ്മ രാക്ഷസ വേതാശ്ച ന ഭൂഷു മഹി തം ക്ഷമാഃ

ഭൂത ഭേവ പലായന്തേ തസ്യ സംകീർത്തനാ ഭവി
 ഭജപത്രേ സമാലിഖ്യ രോചനാഗുര കർമ്മൈഃ

രവിവാരേ ച സംക്രാന്താം സപ്തമ്യം ച വിശേഷതഃ
 ധാരയേ സാധകശ്രേഷ്ഠഃ ശ്രീസൂര്യസ്യ പ്രിയോ ഭവേത്

ത്രിലോഹ മധുഗാം കൃതാ ധാരയേ ദൃക്ഷിണേ കരേ
 ശിഖായാ മഥവാ കണ്ഠേ സോഽപി സൂര്യോ ന സംശയഃ

ഇതി തേ കഥിതം സാംബ ഐശ്വര്യോക്ത മംഗലാഭിധം
 കവചം ഭർഗ്ഗഭം ലോകേ ത്വ സ്തേഹാത് പ്രകാശിതം

അജ്ഞാത്മാ കവചം ഭിദ്യം യോ ജപേത് സൂര്യ മുത്തമം
 സിദ്ധി ന് ജായതേ തസ്യ കല്പ കോടി ശതൈരപി

ഇതി ശ്രീ ബ്രഹ്മയായമലേ ഐശ്വര്യോക്ത മംഗലം നാ-
 മ സൂര്യ കവചം സംപൂർണ്ണം.

കശ്വപന അഭിതിയിൽ ജനിച്ച അയ്യമാവ്

അയ്യമാവ് മാതൃകയെ വിവാഹം ചെയ്തു; മാതൃക ചർമ്മണി
 കളെ പ്രസവിച്ചു; അവർ മനുഷ്യ വംശത്തിന്റെ പിതാക്കളായി.

കശ്വപന അഭിതിയിൽ ജനിച്ച പുഷാവ്

പുഷാവ് ദക്ഷ പ്രജാപതിയുടെ യാഗശാലയിൽ ശിവനെ
 അപഹരിച്ചു ചിരിച്ചതിനാൽ, പല്ലകർ ഇല്ലാത്തവനായി; പ്ര
 ജാപതി ദക്ഷന്റെ വംശം നോക്കുക.

കശ്വപന അഭിതിയിൽ ജനിച്ച തപഷ്ടാവ്

തപഷ്ടാവ് രേചനയെ വിവാഹം ചെയ്തു. രേചന ഒരു
 ദൈത്യന്റെ ഭീനി ആയിരുന്നു, എന്നതിൽ കവിഞ്ഞ് മനസ്സാ
 നെ അറിയപ്പെടുന്നില്ല. തപഷ്ടാവിനു രേചനയിൽ സന്നിവേ
 ശൻ, വിശ്വരൂപൻ എന്ന രണ്ടുപുത്രന്മാർ ജനിച്ചു. ഇവരെ കൃ

കാതെ തപാലവു ഹോമകുടുംബത്തിൽനിന്നു * വൃത്രൻ എന്ന ഒരു മഹാസുരനെയും പ്രഭുവിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. സന്നിവേശനെ കുറിച്ചു ചരിത്രം ഇല്ല. രോമനയുടെ പുത്രന്മാരിൽ വിശ്വരൂപൻ കുറച്ചു കാലം ഹൃദസ്സിൽ പകരം ദേവമായ് നായിരന്നു പ്രസിദ്ധനായി.

ഹൃദസ്സിൽ ദേവമായ് പദം വിട്ടുപിരിഞ്ഞു നില്ക്കുവാൻ ഇടയായതു ഇന്ദ്രന്റെ ഭയം നിമിത്തമാണ്. ത്രിമൂലനെന്നൊരു മഹാ നിമിത്തം ഇന്ദ്രൻ സല്പഥത്തിൽ നിന്നു ഭ്രമിച്ചു. മരിക്കൽ ഇന്ദ്രൻ സഭയിൽ പ്രതാപ പൂർവ്വം അഭ്യർത്ഥിച്ചു നായിരന്നു. രാജന്മാർ, ആദിത്യന്മാർ, വിശ്വദേവന്മാർ, നാസത്യന്മാർ, മരുതുകൾ, വസുകർ, ഭൃതികൾ, സിദ്ധ ചാരണ ഗന്ധർവന്മാർ, കിന്നര പതഗ പന്നഗ വിദ്യാധരന്മാർ, മുതലായ അനേക മനേക ബ്രഹ്മജ്ഞന്മാർ പാടിയ സ്തുതി ഗീതങ്ങളെ കേട്ടുകൊണ്ട്—ചന്ദ്രമണ്ഡല മനോഹരമായ വെൺ കൊററുകയുടെ കിഴിൾ—സുഗന്ധ വാത തരംഗങ്ങളെ ഇളക്കിവിട്ടു, വെൺചാമരങ്ങളുടെ മധ്യത്തിൽ—ഇന്ദ്രൻ ഇന്ദ്രാണിയോടു ഒരു മിച്ച്—പരമാസനത്തിൽ ഇരിക്കുക ആയിരുന്നു. ആ സന്ദർഭത്തിൽ പരമാചാര്യനായ ഹൃദസ്സിൽ അവിടെ ചെന്നു കയറി സുരാസുര നമസ്കൃതനായ ആചാര്യൻ, സഭയിൽ കടക്കുന്നതു കണ്ടു; എങ്കിലും ഇന്ദ്രൻ എഴീല്ക്കുകയാകട്ടെ, ഇരപ്പു കൊടുത്തും മറ്റു പ്രകാരങ്ങളിലും ആദരിക്കുക യാകട്ടെ, ചെയ്യില്ല. ഐശ്വര്യമത്ത നായ ഇന്ദ്രന്റെ വിക്രിയകളെ കാണു്, സമൃദ്ധനായ ആചാര്യൻ സഭയിൽ നിന്നു ഉടനെ ഇറങ്ങി, സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി. ഗുരുനിന്ദ അപകടമാണ് എന്ന കാർഷ്വണ്ണ്യം, ഇന്ദ്രൻ തുറന്ന സഭയിൽ സ്വയം ഇങ്ങനെ ഭസ്മിച്ചു. “അഹോ! കഷ്ടം! ഞാൻ എത്ര അസാരനായി: ഞാൻ ദുഷ്ടൻ അനുഷ്ടിച്ചു. ഐശ്വര്യമത്ത നായ ഞാൻ സഭയിൽ ഗുരുവിനെ നിന്ദിച്ചു. ദേവന്മാരുടെ ഇന്ദ്രനായ ഞാൻ തന്നെയും ആസുര ഭാവത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിനു കാരണമായ ഈ ദേവേന്ദ്ര പദത്തെ ഇവി ആര മോഹിക്കും? രാജാവു് എഴുന്നേറ്റു നിന്നു്, ആചാര്യൻ ചെയ്യുവാൻ ആവശ്യമില്ല എന്നു പറയുന്നവൻ, പരമധർമ്മം അറിഞ്ഞവനല്ല. ദുഷ്ടന്മാരിൽ നടന്നു നരകത്തിൽ പതിക്കുന്ന ഉപദ്രവ്യാകന്മാർ പറയുന്നതിനെ അനുസരിക്കുന്നവർ, കൽച്ചെങ്ങാടംപോലെ താണുപോകും. ഞാൻ, ശംബുലി മാററി വെച്ച് അഗാധ ബുദ്ധിമാനായ ഈ ബ്രാഹ്മണനെ, അമരാചാര്യനെ, ശിരസ്സുകൊണ്ടു പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു പ്രസാദിച്ചിരിക്കും.” എന്നാൽ ഇന്ദ്രൻ ഇങ്ങനെ ചിന്തിക്കവെ, ഹൃദസ്സിൽ സ്വഗൃഹത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി, മായാബലം നിമിത്തം അഭ്യർത്ഥനായി. ത്രിലോകരാജാവായ ഇന്ദ്രനും സർവ്വ സുരന്മാരും ബുദ്ധിമുട്ട് അന്വേഷിച്ചു; ആചാര്യനെ കാണാത്തു അവർ പീഡിതന്മാരായി. ആലോചനാകുശലനായ ഹൃദസ്സിൽ എവിടെയോ പോയതായിരുന്നെന്ന്, ദുർമ്മന്മാരായ അസുരന്മാർ, ആചാര്യനായ ശുക്രന്റെ അനുജൻ വാണി, യുദ്ധസന്നദ്ധന്മാരായി. ക്രൂരങ്ങളായ അസുര ശരങ്ങളുപറന്നു ചെന്നു്, എങ്ങെട്ടിച്ചു നിമിത്തം, തുടയൊടിഞ്ഞു്, തല പൊളിഞ്ഞു്, കൈ മുറിച്ചു്, ഇന്ദ്രൻ മുതലായ സമു്വ സുരന്മാരും തല ക

നിച്ച് നടന്നു്, ബ്രഹ്മാവിനെ ശരണം പ്രാപിച്ചു. സുരന്മാരെ അർത്ഥിതന്മാരായിക്കണ്ടു്, ഗോവാൻ ബ്രഹ്മാവു്, കൃപാർദ്രനായി ഇങ്ങനെ സാന്ത്വനം പറഞ്ഞു:—“അല്ലയോ സുര ശ്രേഷ്ഠന്മാരെ! നിങ്ങൾ ചെയ്ത അപരാധം വലിയതു തന്നെ. ഐശ്വര്യമഹാ നിമിത്തം, നിങ്ങൾ ബ്രഹ്മിഷ്ഠനും, മാന്യനും, ബ്രാഹ്മണനും, ആയ ഗുരുവിനെ നിന്ദിച്ചു. അതിന്റെ ഫലം നിങ്ങൾ അനുഭവിച്ചു. ക്ഷീണന്മാരായ ശത്രുക്കൾ സമൃദ്ധതന്മാരായ നിങ്ങളെ ദ്രോശിപ്പിച്ചു. മുന്യാരികൾ അസുരന്മാർ ശുക്രനെ നിന്ദിച്ച സമയം, നിങ്ങൾ ജയിച്ചു. ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾ ഗുരുനിന്ദ ചെയ്തു്, പരാജിതന്മാരായി. ഇന്ദ്ര! ഇതു മറന്നുപോകരുതു്. ശുക്രനെ ആരാധിച്ചു പ്രീതിപ്പെടുത്തി വഴിക്കുന്ന ഈ അസുരന്മാർ, എന്റെ സ്ഥാനത്തെ തന്നെയും അപഹരിക്കുമെന്നു ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു. അതേ ചുണ്ടായ മനുഷ്യരെ കൊണ്ടു ശുക്രൻ രക്ഷിക്കുന്ന അസുരന്മാർ, സ്വർഗ്ഗത്തെ എന്തിനു ഭയപ്പെടുന്നു? എന്നാൽ നിങ്ങൾ ഒന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. ഗോവും, ഗോവിന്ദനും, ബ്രാഹ്മണനും, ഈശ്വരന്മാരായ രാജാക്കന്മാർ, യാതൊരു അമരഗുഹയും സിദ്ധിക്കുന്നതല്ല. ആയതിനാൽ—തപാലാവിന്റെ പുത്രനും താപസനും ബ്രാഹ്മണനും ആയ വിശ്വരൂപനെ—നിങ്ങൾ വേഗത്തിൽ പ്രീണിപ്പിക്കുക തന്നെ. വിശ്വരൂപനെ പ്രീതിപ്പെടുത്താമെങ്കിൽ, നിങ്ങൾ ആഗ്രഹിക്കുന്ന വരങ്ങളെ സമ്പാദിക്കാം.”

പരിഹാരം ലഭിച്ച സുരന്മാർ അപ്പോൾ തന്നെ വിശ്വരൂപനെ പ്രാപിച്ചു; ആലിംഗനം ചെയ്യുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—“ദോ വിശ്വരൂപ! അങ്ങല്ലേ ഭദ്രം ഭവിക്കട്ടെ; ഞങ്ങൾ അങ്ങയുടെ അതിഥികളായി, ഈ ആശ്രമത്തിൽ വന്നിരിക്കുന്നു. വത്സ! പിതൃക്കളായ ഞങ്ങളുടെ സർവ്വ കാമങ്ങളും സാധിക്കട്ടെ. പുത്രന്മാരുടെ പ്രധാന കർമ്മം, പിതൃ ശുശ്രൂഷയാണ്. പവിശ്വരൂപൻ തുന്മാരുള്ള പുത്രന്മാരും പിതൃ ശുശ്രൂഷയെ വെച്ചു് ചൂട്ടാം. ബ്രഹ്മചാരികൾ പിതൃ ശുശ്രൂഷയിൽ നിരതരായിരിക്കണമെന്നുള്ളതു്, സംശയമില്ലാത്ത കാർയ്യമാണ്.

ആചാര്യോ ബ്രഹ്മണോ മുന്തിരി പിതാ മുന്തിരി പ്രജാപതേഃ
പ്രാതാ മരുപ്ലതേർ മുന്തിരി മാതാ സാക്ഷാൽ ക്ഷിരേഃ തന്ദ്രഃ
ദയയാ ഭഗിനീ മുന്തിരി യച്ഛ്യാത്മാതിഥിഃ സ്വയം
അഗ്ന രച്യാഗതോ മുന്തിരി സമുക്രതാനി ചാത്മനഃ.

വേദങ്ങളെ പഠിപ്പിക്കുന്ന ആചാര്യൻ വേദ സ്വരൂപനായ ബ്രഹ്മാവു തന്നെ; പിതാവു പ്രജാപതി തന്നെ; സഹോദരൻ ജ്യേഷ്ഠമരുതനു് തന്നെ; മാതാവു സാക്ഷാൽ ഭൂമി തന്നെ; ഭഗിനി ദയയാണ്; വന്ന അതിഥി യച്ഛ്യാത്മാണ്; ഗൃഹത്തിൽ താമസിക്കുന്ന അതിഥി അഗ്നിയാണ്. സർവ്വ ഭൂതങ്ങളും പരമാർത്ഥ പ്രകാശനങ്ങൾ തന്നെ. അല്ലയോ വത്സ! പിതാക്കന്മാരായ ഞങ്ങൾ ആത്മന്മാരായിരിക്കുന്നു; അങ്ങയുടെ തപസ്സിന്റെ വീര്യം കൊണ്ടു്, അങ്ങ ഞങ്ങളെ രക്ഷിക്കണം. ബ്രഹ്മിഷ്ഠനായ—ബ്രാഹ്മണനായ—അങ്ങയെ ഞങ്ങൾ ഗുരുവായി വരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ തേജസ്സു കൊണ്ടു ഞങ്ങൾക്കു വിജയം ലഭിക്കണമേ. ഗൌരവ കാര്യം സാധിക്കേണ്ടതായ സന്ദർഭങ്ങളിൽ പ്രായം കുറഞ്ഞവരുടെ പാദങ്ങളെ

* വൃത്രൻ അഭിതരിയുടെ ഒരു പുത്രനാണെന്നു പരമപുരാണം പറയുന്നു. മരീചി വംശത്തിൽ കശ്യപന്റെ ചരിത്രത്തിൽ അഭിതി നോക്കുക.

ഈ ശരണം പ്രാപിക്കുക എന്നത് നീക്കിലല്ല; വയസ്സ് കൊണ്ട് ജ്യേഷ്ഠത വേദം ഒഴിച്ചുള്ള കാര്യങ്ങളിൽ മാത്രമാണ്. വിശ്വരൂപൻ പ്രസന്നനായി; പറഞ്ഞു:— “പൗരോഹിത്യം എന്നതു ബ്രഹ്മതേജസ്സിനു ഹാനിയെ ചെയ്യുന്നതാണ്. ഉത്തമരായി കൊണ്ട് ആവശ്യമായ സകല സൽക്രിയകളെയും സാധൂകരിക്കാവുന്നതാണ്. പൗരോഹിത്യം ശ്രേയസ്കരമല്ല. ദുർബ്ബലികൾ മാത്രമാണ്, പൗരോഹിത്യത്തെ പ്രാപിച്ചു സന്തോഷിക്കുന്നത്. എന്നാൽ ലോക പാലന്മാരായ നിങ്ങൾ ചെയ്തിരിക്കുന്ന അപേക്ഷയെ, ഞാൻ നിരസിക്കുന്നില്ല; വോന്മാർ ആവശ്യപ്പെടുന്നത് ഒരു നിസ്സാര കാര്യമാണ്. അതു ഞാൻ സാധിച്ചുകൊള്ളാം. വോന്മാർക്കു ഹിതമായതിനെ പ്രാണങ്ങളെ കൊണ്ടും അംഗങ്ങളെ കൊണ്ടും ഞാൻ സാധിച്ചുകൊള്ളാം.” മഹാ തപസ്കനായ വിശ്വരൂപൻ പരമമായ സമാധിയോടെ കൂടെ, സുരന്മാരുടെ പൗരോഹിത്യം സ്വീകരിച്ചു. വൈഷ്ണവ വിദ്യാവിദ്യ വായ വിശ്വരൂപൻ, ശുക്രാചാര്യൻ അസുരന്മാർക്കായി വളർത്തിയ ഐശ്വര്യത്തെ അപഹരിച്ച്, സുരന്മാർക്കു ഭാഗം ചെയ്തു. ഉഭയനായ വിശ്വരൂപൻ ജന്മം, സർവ്വ ശത്രു സംഹാര ക്ഷമയായ നാരായണ വർമ്മം എന്ന മറ്റും ഇങ്ങനെ ഉപദേശിച്ചു:—

നാരായണ വർമ്മം വാങ്ങുവാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നവൻ, കൈയും കാലും കഴുകി വെടിപ്പു വരുത്തി, ആചരണം ചെയ്ത്, കുമ്പുളം കൈയിലെടുത്ത്, വടക്കു നോക്കി ഇരുന്നാൽ, രണ്ടു മന്ത്രങ്ങളെ കൊണ്ട് ഇദ്ദേഹം നാരായണവർമ്മം നേ ശരീരാംഗങ്ങളിലും കൈ വെള്ളയിലും ധ്യാനിച്ചു, മോക്ഷപ്രദം ആചരിച്ചു, ശുദ്ധിയായി വരുന്നിടം. ഏതെങ്കിലും ആപത്തു അടക്കുവാൻ നാരായണ വർമ്മം മന്ത്രത്തെ ആശ്രയിച്ചു കൊള്ളാം. ദേവന്മാർ, ഭൂതങ്ങൾ, സ്വപക്ഷങ്ങൾ, എന്നിവ നിമിത്തം മന്ത്രാപേക്ഷകൻ നാരായണ വർമ്മം നായി പരിണമിക്കണം. പാടങ്ങളിൽ, കുളങ്ങളിൽ, ഉരുക്കുകളിൽ, ഉഭയത്തിൽ, ഏലത്തിൽ, ഉരുപ്പിൽ, മുളത്തിൽ, ശിരപ്പിൽ, എന്നു എട്ടു സ്ഥാനങ്ങളിൽ “ഓം നമഃ നാരായണായ” എന്ന മന്ത്രത്തിന്റെ എട്ടു അക്ഷരങ്ങളിൽ ഓരോന്നിന്നെയും സ്ഥാപിക്കണം. ആ അക്ഷരങ്ങളിൽ ഓരോന്നിന്നെയും ശിരസ്സു മുതൽ മുറുക്കു സ്ഥാപിക്കുകയും ആകാം. അതു കഴിഞ്ഞു ചാലക്കുര മന്ത്രത്തെ കൈവെള്ള മുതൽ കൈപിരിൽ, കാൽപിരിൽ എന്നവയുടെ സന്ധികൾ വരുന്ന സ്ഥാപിക്കണം. അതിന്റെ ശേഷം, “ഓം വിഷ്ണുവേ നമഃ” എന്ന മന്ത്രത്തിന്റെ അക്ഷരങ്ങളെ—ഓം, ഏലത്തിൽ, വി, മുളത്തിൽ, കുമ്പുളത്തിൽ, ഞ, ശിഖയിൽ, വേ, നേത്രങ്ങളിൽ, എന്നു ക്രമത്തിൽ സ്ഥാപിക്കുകയും; ശേഷിച്ച അംഗമായ നമഃ എന്നതിൽ പെട്ടു നാകാരത്തെ സർവ്വ സന്ധികളിലും സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്യണം. മകാരത്തെ അസ്മായായി ധ്യാനിക്കണം; അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നവൻ മന്ത്രമേനായി: കൂടാതെയും, “മഃ” എന്നതു സർവ്വ ലിംഗങ്ങളിലും വിന്നു രക്ഷ നല്കുന്നതായി ധ്യാനിക്കണം. പരമാഞ്ജാവിനെ ധ്യാനിക്കണം; ആറു ശക്തികൾ ജ്ഞാപ്പിയവനും, വിദ്യ, തേജസ്സ്, തപസ്സ്, എന്നവ ശരീരായവനും, ആയ പരമാഞ്ജാവിനെ, ധ്യാനിക്കണം; മന്ത്രവും കഴിഞ്ഞാൽ, താഴെ കാണുന്ന മന്ത്രത്തെ ഉച്ചരിക്കേണ്ടതു്.

ഓം ഹരി ഹിദധ്യാൽ മമ സർവ്വക്ഷാം
സൃസ്താംശ്രീപത്മഃ പതഗേന്ദ്ര പുഷ്പേ
ഭരാനി ചർമ്മസി ഗഭേക്ഷ ചാപ-
പാശാൻ ഭയാനോ f ഷുഗുണോ f ഷുബ്ബാഹുഃ

ജലേക്ഷ മാം രക്ഷതു മത്സ്യമുത്തിഃ
യാദോ ഗണേഭ്യോ വരണസ്യ പാശാൽ
സ്ഥലേക്ഷ മായാവദ് വാമനോ f വ്യാൽ
ത്രിവിക്രമഃ ഭവ f വതു വിശ്വരൂപഃ

ഭുക്തേക്ഷ f വ്യാജി ദുർവാദിക്ഷ പ്രഭുഃ
പായാ നൃസിംഹോ f സുര യുഗ്മ വാനിഃ
വിഭുഞ്ജതോ യസ്യ മഹാഭാസം
ഭിശോ വിനേദ നൃ പതച്ച ഗർഭഃ

രക്ഷതപസൗ മാ f ധനി യജ്ഞകല്പഃ
സ.ഭംഭൂയോ നീതധരോ വരാഹഃ
രഃഭോദിക്രമേ ക്വപമ വിപ്രവാസേ
സ ലക്ഷ്മണോ f വ്യാൽ ഭരതാഗ്രജോ f സ്താൻ..

മാ മുഗ്രധർമ്മാ ഭഖിലാൽ പ്രമാദം-
ന്നാരായണഃ പാതു നര ശ്ച ഹാസാൽ
മത്ത സ്വയോഗാ മമ യോഗനാഥഃ
പായാ ല്ഗണേശഃ കപിലഃ കർമ്മസ്ഥാൽ.

സന്നല്ലമാരോ f വതു കാമഭേദാൽ
ഹയാനനോ മാം പഥി ദേവ ഹേമനാൽ
ഭേവർക്കി വർച്ചഃ പുരജാഗ്നാനന്തരാൽ
കുരോ ഹരി ചാം നിരയാ ഭരതേക്കാൽ

ധന്വന്തരീർ ഗേവാൻ പാതപക്ഷ്യാൽ
ചന്ദ്രപാൽ യോൽ വൃക്കഭോ നിർഭിതാത്മാ
യജാ ശ്ച ലോകാ വേതാ ജ്ഞാനാൽ
ബലോ ഗണാൽ ശ്രോധവരോ ഭവീന്ദ്രഃ

ചൈവായനോ ഗേവാ നപ്രബോധാൽ
ബുദ്ധ, സു പാഖണ്ഡ ഗണാൽ പ്രമാദാൽ
കല്പിഃ കലേഃ കാല മലാൽ പ്രവാതു
ധർമ്മാവനായോരു കൃതാവതാരഃ

മാം കേശവോ ഗമയാ പ്രാത രവ്യാൽ
ഗോവിന്ദ ആസംഗവ മാത്തവേണഃ
നാരായണ പ്രാഹ്ന ഉഭാത്ത ശക്തിഃ
മധ്യോദിനേ വിഷ്ണു രതിരൂപാണിഃ

ഭേവോ f പരാഹേ മധുരോഗ്രധന്വാ
സായം ത്രിധാമാ f വതു മധുവോ മാം
ഭേതേ ഏഷികേശ ഉതാ ff ദുഃഖരാത്രേ
നിശീഥ ഏക്ഷേ f വതു പത്മനാഭഃ

ശ്രീവത്സധാമാ f പരരാത്ര ഇശഃ
 ഹൃത്യേന ഇശോ f ഡിധരോ ജനാർദ്ദനഃ
 മാതോദരാ f വ്യാ ദനുസന്ധ്യ പ്രഭാതേ
 വിഭോപശരോ ഭഗവൻ കാലമുത്തിഃ

ചക്രം യുഗാന്താനല തിഗ്മ മേ.മി
 ഭൂമൻ സമന്താൽ ഭഗവൻ പ്രയുക്തം
 മന്ദഗ്ദ്ധി മന്ദഗ്ദ്ധ്യരി സൈന്യ മാത്ര
 കക്ഷം യഥാ വാതസഖോ ഹൃതാശഃ

ഗഭേ f ശ നിസ്സർന്ന വിസ്ഫുലിംഗേ
 നിപിണ്ഡി നിപിണ്ഡു ജിതപ്രിയ f ഡി
 ക്രുന്മാണ്യ വൈനായക യക്ഷ രക്ഷോ
 ഭൂത ഗ്രഹാം ശൂർണയ ചൂർണയാരിൻ.

ത്വം യാതുധാന പ്രഥമ ഭൂത മാതു
 പിശാച വിപ്ര ഗ്രഹ ഘോര ദൃഷ്ടീൻ
 മരേന്ദ്ര വിദ്രാവയ കൃഷ്ണ പൂരിതോ
 ഭിമസ്വനോ f രേർ ഘോരാനി കമ്പയൻ.

ത്വം തിഗ്മ ധാരാ f ഡി വരാസി സൈന്യം
 ഈശ പ്രയുക്തോ മമ ചിന്തി ചിന്തി
 ചക്ഷുഷി ചർമ്മ ശ്വതപത്ര ചാമയ
 ചിന്തി മഹോന്നം ഹര പാപചക്ഷുഷാം.

യ ന്നോ ഭയം ഗുഹേഭ്യോ f ഭൂൽ കേതുഭ്യോ നൃത്യ ഏവ ച
 സരീസ്രപേഭ്യോ മംഗുളിഭ്യോ ഭൂതേഭ്യോ f ഘേഭ്യ ഏവ ച

സർവ്വഭൂതാനി ഭഗവൻ നാമരൂപാസ്യ കീർത്തനാൽ
 പ്രയാശ സംക്ഷയം സഭ്യോ യേ നഃ ശ്രേയഃ പ്രതീപകാഃ
 ഗരഭോ ഭഗവൻ സ്തോത്ര സ്തോഭ ശ്ലക്കുന്ദോമയഃ പ്രഭുഃ
 രക്ഷതപശേഷകൃത്രേഭ്യോ വിഷ്വക്സേനഃ സ്വ നാമഭിഃ

സർവ്വപത്തേഭ്യോ ഹരേ നാമ രൂപ യാനായുധാനി നഃ
 ബുദ്ധീന്ദ്രിയ മനഃ പ്രാണാൻ പാശു പാർഷദ ഭൂഷണാഃ

യഥാ ഹി ഭഗവാ നേവ വസ്തുതഃ സ മസ ച യത്
 സത്യാനേന നഃ സർവേ യാതു നാശ മുപദ്രവാഃ

യഥൈകാത്മ്യാനഭാവാനാം വികല്പ രഹിതഃ സ്വയം
 ഭൂഷണായുധലിംഗാഖ്യാ ധത്തേ ശക്തിഃ സ്വമായയാ

രേണൈവ സത്യാനേന സർവ്വജ്ഞാ ഭഗവൻ ഹരിഃ
 പാശു സർവേ സ്വരൂപൈ നഃ സദാ സർവ്വ സർവ്വ

വിഷ്ണു ഭിക്യുർദ്ധ മധഃ സമതാ-
 മന്തർ ബഹീ ഭഗവാൻ നാരസിംഹഃ
 പ്രഹാപയൻ ലോകഭയം സ്വനേന
 സ്വ തേജസാ ഗ്രന്ധ സമന്ധ തേജാഃ

*പര മഹേശ്വരപത്മത്തോ ടെട്ടു കൈകളിൽ വില്ലും
 ശരവും ശംഖും ചക്രം വാൾ ഗഭ പരിചയും
 കയറും വഹിച്ചു പക്ഷിരൂ നിൽ കാൽപ്പു വച്ചു
 കയറും മഹാവിഷ്ണു രക്ഷ തന്നരുളാവു !

പാശി പാശവും യാഭോ ജാലവും ജലത്തിൽ മാ-
 ലേശിടാ തെന്നെ കാത്തുകൊള്ളുക മീനാകാരൻ !
 വാമനൻ മായാവടു കരയിൽ കാത്തിടാവു
 വാനത്തിൽ ത്രിവിക്രമൻ വിശ്വരൂപൻ മെന്നെ

ആർ മുതിർത്തിടും ഘോര ഗർഭയാ ലാശാ ചക്ര-
 മാകവേ മുഴങ്ങിപ്പോയ് ഗർഭങ്ങൾ പതിച്ചു പോയ് ?
 ആ ജഗൽപ്രഭു മഹാ നൃസിംഹം രക്ഷിക്കേണ-
 മാഹവ മുഖത്തിലും ഭൃഗ്ഗമ മലയിലും

പാലിക മാഗ്ഗത്തങ്കൽ പന്നി യായ്ത്തേറ്ററ തുന്വാൽ
 പാരിട മുയത്തിയ യജ്ഞരൂപനാം ദേവൻ
 പാലിക ശൈലാഗ്രത്തിൽ ഭാർഗവൻ പ്രവസത്തിൽ
 പാലിക സലക്ഷ്മണൻ ഭരതാഗ്രജൻ രാമൻ.

നാരായണൻ എന്നെ അഭിചാര പ്രവൃത്തികളിൽ നിന്നും
 പ്രമാദങ്ങളിൽ നിന്നും, നരൻ എന്നെ അഹങ്കാരത്തിൽ നിന്നും ര
 ക്ഷിക്കട്ടെ. മന്തൻ എന്നെ യോഗാഭാവത്തിൽ നിന്നു രക്ഷിക്കട്ടെ.
 സനൽ ക്ഷമാരൻ കാമ ദേവനിൽ നിന്നും, ഹയഗ്രീവൻ ദേവ ഗർഹ
 ണത്തിൽ നിന്നും, സുരർഷി രൂപനായ ഭഗവാൻ—വേദ വിരോധ
 മായ പുരുഷാച്ഛിന്നത്തിൽ നിന്നും, ക്രമ സ്വരൂപനായ ഹരി സർവ്വ
 നരകങ്ങളിൽ നിന്നും, രക്ഷിക്കട്ടെ. ഭഗവാനായ ധന്വന്തരി അ
 പമൃതങ്ങളിൽ നിന്നും, ജിതേന്ദ്രിയ നായ ബ്രഹ്മൻ ചന്ദ്രപയത്തിൽ
 നിന്നും, യജ്ഞൻ ലോക നിന്ദയിൽ നിന്നും, ചെലരാമൻ ജനോപ
 ദ്രവത്തിൽ നിന്നും, ശേഷൻ സപ്പ ഭയത്തിൽ നിന്നും, ക്രമ സ്വരൂ
 പനായ ഹരി സർവ്വ നരകങ്ങളിൽ നിന്നും, രക്ഷിക്കട്ടെ. ഭഗവാ
 നായ ചൈതന്യവാൻ അപ്രമോധത്തിൽ നിന്നും, ബുദ്ധൻ പ്രമാ
 ദത്തിൽ നിന്നും, പാലണ്യ ഗണങ്ങളിൽ നിന്നും, രക്ഷിക്കട്ടെ. ധ
 മ്ബാവന ചൈതന്യവാനായി അവതാര മെടുത്ത കല്പി, സർവ്വ കാല മ
 ല സ്വരൂപ നായ കല്പിയിൽ നിന്നു എന്നെ രക്ഷിക്കട്ടെ.

മംഗളം വളർത്തട്ടേ കേശവൻ പ്രഭാതത്തിൽ
 ‡ സംഗവത്തോളം വേണു പുണ്ട ഗോവിന്ദൻ താനും
 പ്രാണത്തിലാ ബ്രഹ്മണി ധൂരനാം നാരായണൻ
 പാലിക നട്ടച്ചക്ക ചക്രപാണിയാം വിഷ്ണു

അപരാജിതത്തിൽ കാക്ക കന്യാധന്വനാം വിഷ്ണു
 കൃപയാ ത്രിധാമാവാം മാധവൻ സായാഹ്നത്തിൽ
 പാതിരാവിനു മുന്യ പാലിക ഹൃത്തകേശൻ
 പാതിരാ നേരത്തേകൻ പരമനാഭൻ മെന്നെ.

* പര മഹേശ്വരപത്മ—മുതലായതു—ജി. ശങ്കരക്കുറുപ്പ് ര
 ക്ഷ്മ മെയ്യുത്.

‡ സംഗവം—പത്തുനാഴിക പുലച്ചവരയും

കൂം" എന്ന വരത്തോടുമൂടെ സ്ത്രീകൾ അതിനെ വാങ്ങി; ആ പാപമാണ് ഇന്നു സ്ത്രീകളിൽ പ്രതിമാസം രജോരൂപത്തിൽ കാണുന്നത്.

പുത്രനെ ഇന്ദ്രൻ ഹനിച്ചതായി അറിഞ്ഞ് പിതാവായ തപശ്വാവു ലോധിച്ചു. ഇന്ദ്രനെ കൊല്ലണമെന്ന് ഉറച്ചുകൊണ്ട്, "ഓ ഇന്ദ്രശത്രു! അങ്ങു വെച്ചു വളരുക. ക്ഷണത്തിൽ ഇന്ദ്രനെ കൊല്ലുക" എന്നിങ്ങനെ ജപിച്ചു വൃത്രൻ. കൊണ്ടും, ഹവിസ്സിനെ അഗ്നിയിൽ എറിഞ്ഞു. അന്ധപാപാപു വചനൻ എന്നു പേരായ ഒരു അഗ്നിയിൽ നിന്ന്, ഹോര മർന്നനായ ഒരു സ്വരൂപം എഴിറു.

തപശ്വാ തുടങ്ങിന ഹോമ ക്ഷണ്ഡത്തിൽ നിന്നെട്ടാശകൾ ബത പൊട്ടു മാറുററമായ് പൊട്ടു മിടികളും ഞെട്ടുമാ രാശികൾ വട്ടം തിരിഞ്ഞു കീഴ്മേൽ മറിയും വണ്ണം പൊട്ടി പൊരി കനൽ തുകും മിഴികളോടുകൂടാസങ്ങളും ചെ യ്യെഴുന്നീടിനാൻ.

വൃത്രാസുരേന്ദ്രന-തുഗ്ര പരാക്രമ ചക്ര നഭ്രം തല തട്ടി നില്ക്കുന്നവൻ വക്ത്രം പിളർന്നു കൊണ്ടു പാഞ്ഞു ചെന്നെന്നതു കണ്ടു സർവ്വ ഭൂതങ്ങളും പേടി ചുരിശയമോടി കിഴച്ചിട-രിട്ടന്ന വശെളിച്ചാൻ പല മിടികളും കൂടെ തുടന്ന് ടക്കുന്നവരോട തിൽ-ചാടി പിടിച്ചുടൻ വാരി വിഴങ്ങിയും ഹോരൻ വരുന്നതു കണ്ടു സുരാപയം നേരെ തുടർന്നു ത്തായുധ പംക്തിയെ തുകി ചൂഴുന്നതു വട്ടം തിരിഞ്ഞവൻ വായും പിളർന്നുത്താനവൻ പിന്നെയും പേയായ് ചമഞ്ഞുപാഞ്ഞാ രമരൗഘവും ദേവേന്ദ്ര നാമികൾ പാരം വിക്ഷുണ്ണരായ് ഔവ തെന്തോന്നി തെന്നു നേവരും.

തപശ്വാവിന്റെ പുഷ്പമായ തപസ്സു കൊണ്ടു ലോകങ്ങളെ ആ വരണം ചെയ്തുപുറപ്പെട്ട ആ അസുരൻ വൃത്രൻ എന്നു നാമമായി. ഇന്ദ്രൻ മുതലായ സ്വർവ്വ പ്രഭുക്കന്മാരും കോടികളായ അനേകരന്മാരും മിഥ്യങ്ങളായ അസുരങ്ങളെ കൊണ്ടും, ശത്രുങ്ങളെ കൊണ്ടും, വൃത്രനെ അടിച്ചു; വൃത്രൻ സർവ്വായുധങ്ങളെയും വിഴങ്ങി. ദേവന്മാർ പിന്തിരിഞ്ഞു നോക്കി; വിഷണ്ഡ നോക്കി, ഹതഭയത്തോടു നോക്കി, അന്ധ മന്ദസ്സിനെ സമതലിൽ നിർത്തി; ആളി പുരയ്ക്കനെ ശരണം പ്രാപിച്ചു; ഇങ്ങനെ സൂതിച്ചു:—

വായപംബരാഗ്നു പൂഷ്ണിയെ സ്ത്രീലോകാഗ്നാദായോ യേ വയ മൃച്ഛിജനുഃ പരാമ യഞ്ഞു ബലി മന്തകോഽസൗ ബിഭേതി യാദാ ഭരണം തതോ നഃ

അവിശ്വീതം തം ചരിച്ചുരണ കാമം സേവയൈ ലാഭേന സമം പ്രശാന്തം വിനോ പസ്പത്യപരം ഹി ബാലിശഃ ശ്വലാംഗുലേനാതി തിതന്തി സിന്ധുഃ

മത്സ്യോര ശൃംഗേ ജഗതീം സ്വനാവം മനുജ്മഃ ഫവന്ധ്യ തതാര ദുഷ്ടം സ ഏവ ന സുപാശ്രു യോ ഭരന്താ ത്രാതാശ്രിതാൻ വാരിചരോഽപി നൂനം

പുരാ സ്വയംഭൂ രാപി സംയമാംഭേ-സ്മുദിർണ വാതോർമി രവൈഃ കരാളേ ഏകോഽരവിന്ദാത് പതിത സുതാര തസ്യാത് യോഭ്യേന സ നോഽസ്മു പാരഃ

യ ഏക ഇശോ നിജ മായ യാനഃ സ സർജ യേനാനസൃജാമ വിശ്വം വയം ന യസ്പാഽപി പുരാ സമീഹതഃ പശ്യാമ ലിംഗം പൃഥ്വിശമാനിനഃ

യോ നഃ സപന്തൈർ ഭൂശ മർദ്യമാനാൻ ദേവർഷി തിതൃഞ് പൃഷ്ഠ നിത്യ ഏവ കൃതാവതാരഃ തന്മഭിഃ സ്വ മായയാ കൃതാഽഽത്മസാൽ പാതി യുഗേ യുഗേ ച

തമേവ ദേവം വയ മാർജ ദൈവതം പരം പ്രധാനം പുരയഃ വിശ്വ മാദ്യം പ്രജാഃ സർവ്വ ശരണം ശരണ്യം സ്വാനാം സ നോ ധാസ്യതി ശം മഹാത്മാ.

* തീജലം മരുത്താഴി ജഗൽ ത്രയം ദ്രോ വിരിഞ്ചി തുടങ്ങിയ ദേവരും അന്തകൻ പോലും ചൂഴുന്ന ദൈവമേ നിന്തിരുവടി ഞങ്ങൾ കൊരാശ്രയം

കാമമറവനായ്, നിവികാരനായ്, തുമയിൽ സ്വയം കണ്ടു പ്രശാന്തനായ്, ആരെയും കിഴിയാത്ത ഭോനെ വിട്ടാ രപരനി ലാശ്രയിക്കുന്നുവോ, പാര മഗ്ര ഭയങ്കര സംസാര-പാരാവാരത്തി ന്നകര പരറുവാൻ, ആ വിടുവിഡി പട്ടി തൻ വാൽ പിടി ചാഴി താങ്ങുവാ നായുന്നു നിന്മയം.

* തീ, ജലം മുതലായത് മിവു ശ്രീ സി. റി. കുറിയാക്കേ സ് ചെമ്മാശൻ ബി. എ. തജ്ജമ ചെയ്തു.

ലോകനൊക്കെയ മത്സ്യോരു ശൃംഗത്തിൽ
പുടി കൂട്ടിയെത്തേ ജയിക്കുവാൻ,
ആ മനുവിനു താങ്ങായ ദൈവമെ
നീ തുണക്കു തപസ്സാവിൽ നിന്നെങ്ങെ

തുംഗ വീചികൾ മേല്ക്കുമേലാ ഞെടി-
ച്ചെങ്ങുമേ മുഴങ്ങുന്ന രവങ്ങളാൽ
അത്ര ഭീകരമായ് ജഗത്സാകല്യ-
മുൽഗ്രസി ചുടക്കം പ്രായാസവിൽ
നാടി പരമത്തിൽ നിന്നു നിപതിച്ച
നാൻമുഖനെ പണ്ടേറ്ററം കവിവോടെ
ഭീതിപോക്കി ഉയർത്തിയ ഗോവിന്ദ!
നീ തുണക്കു യേകടൽ താണ്ടുവാൻ

ങ്ങെച്ചെ പ്പരാ തന്നെക്കെ മായയാൽ
മംഗളപ്രദ ഗോവൻ ചമച്ചുവോ,
എന്തൊരാളെ യനുകരി ചെങ്ങും
ലോകനിർമ്മിതി നിവൃത്തിക്കുന്നുവോ;
ദേവക ചെന്നടിമാന മേലു മീ-
പ്പാവങ്ങളുടെ കണ്മുമ്പിൽ നില്ക്കും
യാതൊരു ജഗത്സമാന്ത ക്ലാമിയെ
കാണുവാൻ കഴിയാത്തവ രീയുജ്ജ്വാൽ.

നിത്യരാണിവ രെങ്കിലും ശത്രു സം-
മർദ്ദനത്തിനു മാത്ര മാധിക്യമോൾ
ദേവനായോ മഹർഷിയായോ ക്ഷുദ്ര-
ജീവിയായോ മനുഷ്യനായോ ഭൂവി
മായയാലെ യുഗംതോറു മേന്മൊരാൾ
മേനിക്കൊള്ളുന്നു ഞങ്ങളെ രക്ഷിപ്പാൻ.

ആ മഹാ ദേവനെ വിശ്വരൂപനെ
ആത്മ ദൈവതമാം പരാശക്തിയെ
ആരു മാശ്രയിക്കേണ്ട പ്രധാനനെ
ആദി കാരണനായ പുരുഷനെ
ഞങ്ങളേവര മാശ്രയിക്കുന്നിതാ
തിങ്ങി വിങ്ങി കവിയുന്ന ഭക്തിയാൽ
ആമയം വിനാ ഭക്തരാം ഞങ്ങളിൽ
ആ മഹാമഹാപു ചേർത്തിടം മംഗളം.

ദേവസ്തുതി നിമിത്തം സംപ്രീതനായ ശംഖ ചക്ര ഗദാ യ
ര നായ പ്രഭു പടിഞ്ഞാറു ദിക്കിൽ പ്രത്യക്ഷനായി. ശ്രീവത്സവും
കൌസ്തുഭവും ഇല്ല എന്നതൊഴിച്ചു സേവാശങ്ങളിലും ഹരിതവൃ
ന്ദാരായ പതിനാറ് അനുചരന്മാർ ഉപാസിച്ചു നിന്നു. സുര
ന്മാർ വിടന്ന് ചെന്നാമര നിറം കയറിയതായി തോന്നിയ കണ്ണ
കളെ വിരിച്ചു പിടിച്ചു നിന്ന്, ഹരിയെ കണ്ടു് ആഹ്ലാദ വിക്ര
ബന്മാരായി: തറയിൽ വീണ ഭണ്ഡ നമസ്കാരം ചെയ്തു: ഏഴിറു
നിന്നു വീണ്ടും ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു:—“യജ്ഞം വീര്യമായവനു നമ
സ്കാരം; കാലമായവനു നമസ്കാരം; ചക്രം കൈയി ലെടുത്തവനു
നമസ്കാരം; ബഹു നാമങ്ങളിൽ മാറികുപ്പെടുത്തവനു നമസ്കാരം.

സത്പാ, രജസ്സു, തമസ്സു എന്നവയുടെ പ്രഭുവും, ആ ഗതികളുടെ
പരമ പദവും, പ്രതിസദ്യ സൃഷ്ടികളാൽ ഗ്രഹിക്കപ്പെടാത്തവനും,
ആയ പ്രഭുവിനു നമസ്കാരം. കാ നമസ്സേ! ഗോവൻ! നാരായ
ണ! വാസുദേവ! ആദിപുരുഷ! മഹാനാഭാവ! പരമ മംഗല,
പരമ കല്യാണ, പരമ കാരുണിക, കേവല, ജഗദാധാര, ലോ
കൈകനാഥ, സർവ്വേശ്വര! പരമഹംസ പരിപ്രാജകന്മാർ പരമ
മായ ആത്മയോഗം പ്രാപിക്കുന്ന പ്രഭോ! അനുഗ്രഹിതമായ പ
രമഹംസ ധർമ്മം ഉദ്ഘാടിതമായ തമസ്സു നീർങ്ങിയ മനസ്സിൽ പ്ര
ത്യക്ഷമാകുന്ന ഗോവൻ! നിന്ദിതവടി തന്നിൽത്തന്നെ സ്വസ്വ
ഖത്തെ അനുഭവിക്കുന്നു; നിന്ദിതവടി യാതൊന്നിനേയും ആശ്ര
യിക്കുന്നില്ല. നിന്ദിതവടി നിർദ്ദണ്ഡനായി വർത്തിക്കുന്നു. ഇഹ്യാൽ
വികാരമില്ലാത്ത നിന്ദിതവടി, സത്പാ രജ സുമോ ഗുണങ്ങളെ
കൊണ്ടു നിർമ്മിതമായ വിശ്വത്തെ സൃഷ്ടിക്കുകയും രക്ഷിക്കുകയും
ഹരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. നിന്ദിതവടിയുടെ ഈ ക്രീഡ, ദുരവ
ബോധം തന്നെ. നിന്ദിതവടി സത്പാ രജ സുമസ്സുകളാൽ ബാ
ധിതനായി, സംസാരാതിൽ പതിച്ചു, സ്വപ്നങ്ങളുടെ ഫലമാ
യ കശലായയോ അകശലായയോ അനുഭവിക്കുന്നു എന്നു ചി
ലപ്പോൾ തോന്നും; അങ്ങനെയല്ല, നിന്ദിതവടി യാതൊരുവക
സ്തോഭങ്ങൾക്കും അധിന്നനാകാതെ ഉപശമ ശീലനായും കേവലം
സാക്ഷിയായും സദാ ആത്മാവിൽ തന്നെ ആനന്ദിക്കുകയാണ് എ
ന്ന്, വേറെ ചിലപ്പോൾ തോന്നും. വാസ്തവം ആരു കണ്ടു? അ
ല്ലെങ്കിൽ എത്ര വ്യാഖ്യാനമാണ്, നിന്ദിതവടിയിൽ യോജിക്കാത്ത
ത്? നിന്ദിതവടി ഗോവാനാകുന്നു; അപരിമിതങ്ങളായ ഗുണങ്ങ
ളുടെ നിലയനു മാകുന്നു; കേവലം അഗ്രാഹ്യമായ മാഹാത്മ്യം ഉ
ജ്ജ്വലിക്കുന്നതാകുന്നു; നൂതനങ്ങളായ അഭിപ്രായ ഭേദങ്ങൾക്കും
വിതർക്കങ്ങൾക്കും, നിഷ്പത്തികൾക്കും, പ്രമാണങ്ങൾക്കും, കരുതങ്ങ
ൾക്കും ആസ്സദമായ ശാസ്ത്രങ്ങളെ കൊണ്ടു്, കല്പനയായ അന്തർക
രണം അനുസരിച്ചു ദുഷ്ടാഭം ചെയ്യുന്നവരുടെ വിവാദങ്ങളിൽ ഉ
ൾപ്പെടാതെ നില്ക്കുന്ന കേവലനായ മായാ മയനാകുന്നു. സകല
വ്യാഖ്യാനങ്ങളും നിന്ദിതവടിയിൽ യോജിക്കും. ആത്മ മായയിൽ
ഒളിഞ്ഞു നിന്നു എത്ര അർത്ഥത്തെയും പ്രഭവിപ്പിക്കുന്നവനും, അന്യ
മെന്നു യാതൊന്നിനെയും കാണാത്തവനും, ആയ നിന്ദിതവടി
യെ എന്തായിത്തന്നെ സങ്കല്പിച്ചുകൂടാ? ഒരു കയറിനെ കണ്ടു്, അ
തു പാമ്പാണെന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നവർ, അതു അങ്ങനെയായി; മ
റ്റൊന്നോ ആണെന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നവർ, അതു് അങ്ങനെയായി;
അതുപോലെ നിന്ദിതവടി സമ ബുദ്ധികൾക്കു സമനായും, വിഷമ
ബുദ്ധികൾക്കു വിഷമനായും നില്ക്കുന്നു. നിന്ദിതവടി സർവ്വവസ്തുക്ക
ളിലും, വസ്തു സ്വരൂപമാകുന്നു; സർവ്വേശ്വരനാകുന്നു; സകല ജഗ
ല്ലാരണ കാരണ ഭൂതനാകുന്നു; സർവ്വാനു ക്ലാമിയായ നിന്ദിതവടി
സർവ്വ പ്രകാശങ്ങളിലും പ്രത്യക്ഷനാകുന്നു. ഇല്ലെന്നുള്ള സർവ്വത്തെ
യും ഇല്ലെന്നു തള്ളിയാൽ ശേഷിക്കുന്നതു നിന്ദിതവടി മാത്രമാക
ുന്നു. നിന്ദിതവടിയുടെ ചരണാംബുജ സേവനം ജീവാത്മാക്കളെ
സംസാര ഗതിയിൽനിന്നു നിവർത്തിപ്പിക്കുന്നു. ആ ചരണാം ബുജ
ങ്ങളെ സാധുക്കൾ എങ്ങനെ വിസ്മരിക്കും? നിന്ദിതവടിയാകുന്ന മ
ഹിമാ ദുരന്തസ സാഗരത്തിൽനിന്നു ഒരു ബിന്ദുവിനെ എങ്കിലും അനു
ഭവിച്ചവരും—അതുനിമിത്തം മനസ്സിൽ അനവരത സുഖത്തെ സാ
ക്ഷാൽ കണ്ടിട്ടുവരും—സർവ്വഭൂത സുഹൃത്തായി സർവ്വാനുരാഗമാവായി

വർത്തിക്കുന്ന നിന്മിത്തത്തിൽ നിർവൃതി കണ്ടവരും—ആയ സാധുക്കൾ കാണാവുന്ന വയിലും കേൾക്കാവുന്ന വയിലും നിന്നു ലഭിക്കുന്ന അല്പസുഖങ്ങളെ തുച്ഛമെന്നു വിശദീകരിക്കുന്നു. ഓ മധുരമന! സാധുക്കൾ അർത്ഥ ക്ഷയനാശകന്മാരും; അവർ നിന്മിത്തത്തിന്റെ പ്രിയനായും സുഹൃത്തായും ലഭിക്കുന്നു. ത്രിഭുവനസാര! ത്രിവിക്രമ! ത്രിലോക നായക! ത്രിലോക മനോഹരൻ നഭാവ! ചിരിപത്രനാരും ദനു പുത്രനാരും ആയ സർവ്വനാരും നിന്മിത്തത്തിന്റെ വിഭൂതികൾ തന്നെ: അവർക്കു ഇപ്പോൾ ഉന്നതിക്കു കാലമല്ല; ആയതിനാൽ നിന്മിത്തത്തിന്റെ ആത്മമായയെ ആശ്രയിച്ച്, സുരനായോ, നരനായോ, മൃഗമായോ, ജല പ്രാണിയായോ അവതരിച്ച്, അവരവരുടെ അപരാധത്തിനു അനുസരിച്ച്, ഭണ്ഡ ധരണിപ്പോലെ ഭണ്ഡത്തെ അവരിൽ പ്രയോഗിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ നിന്മിത്തത്തിന്റെ ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന എന്തിൽ—ഈ തപാശ്ശനേയും സംഹരിക്കുക തന്നെ. നിന്മിത്തത്തിന്റെ അനുകമ്പാ രഞ്ജിതമായ സ്ത്രീത്വവലോകനം, വിശമവും, രചിരവും, ശിശിരവും ആകുന്നു. ആ അവലോകനം, നിന്മിത്തത്തിന്റെ തുളുമ്പി തുടുന്ന സമയം, മധുര മുഖരസാ മൃതകലയെ കൊണ്ടു സ്നിഗ്ദ്ധമാകുന്നു. ഓ അനന്ദ! ആ അവലോകനം കൊണ്ടു നിന്മിത്തത്തിന്റെ ഞ്ഞെടുക്കുന്ന അനുഷ്ഠാനത്തെ കെട്ടത്തുക ഇല്ലയോ? ഞ്ഞെടുക്കുന്ന വേദിയന്മാരല്ലയോ? ഞ്ഞെടുക്കുന്ന നിന്മിത്തത്തിന്റെ ഭക്തന്മാരല്ലയോ? ഞ്ഞെടുക്കുന്ന നിന്മിത്തത്തിന്റെ ചരണ നളിന യുഗ്മത്തിൽ ധ്യാനംകൊണ്ടു ബദ്ധന്മാരല്ലയോ? ഭഗവൻ! നിന്മിത്തത്തിന്റെ സർവ്വ വിശ്വാസത്തോടുകൂടിയ ഉല്പത്തിസ്ഥിതി ലയം എന്നവയ്ക്കു ആധാരമായ ദിവ്യമായയെ കൊണ്ടു വിനോദിക്കുന്നു. നിന്മിത്തത്തിന്റെ പ്രകൃതി എന്ന നിലക്കും, സകല ജീവാത്മകളുടെയും, ഉജ്ജ്വലം പുറത്തും അന്തർമുഖം എന്ന നിലക്കും, ആധാരമായ ദേശ കാല ശരീരാവസ്ഥയെ സാക്ഷാൽക്കരിക്കുന്നു; സർവ്വ സാക്ഷിയാകുന്നു; ആകാശ ശരീരനാകുന്നു; സാക്ഷാൽ പരബ്രഹ്മമാകുന്നു; പരമാത്മാവാകുന്നു; നിന്മിത്തത്തിന്റെ സന്നിധിയിൽ ഞ്ഞെടുക്കുന്ന എന്തൊന്നിനെ അറിവിക്കും? തീർപ്പാക്കുക അഗ്നി ഭഗവാനുജ്ഞാനം ഉപദേശിക്കുമോ? നിന്മിത്തത്തിന്റെ ഭഗവാനാകുന്നു; പരമ ഗുരുവാകുന്നു; പല പാപങ്ങൾക്കു നിദാനമായ സംസാര പരിശുദ്ധിയിൽ ഉപയുക്ത ഭക്തന്മാർക്കു ഉപശമം അരുണ നിന്മിത്തത്തിന്റെ തുളുമ്പിൽ താഴുന്നതെല്ലാം ഞ്ഞെടുക്കുന്ന അവലംബിക്കുന്നു. ഞ്ഞെടുക്കുന്ന പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന കാമങ്ങളെ നിന്മിത്തത്തിന്റെ ഞ്ഞെടുക്കുന്ന നല്ലേണമേ; ഓ ഹൃദ! കൃഷ്ണ! തപാശ്ശനെ ഉടനെ സംഹരിക്കേണമേ! തപാശ്ശൻ മൂന്നു ലോകങ്ങളെ വിഴുങ്ങുന്നു. തപാശ്ശൻ ഞ്ഞെടുക്കുന്ന തേജസ്സുകളേയും അസ്മുങ്ങളേയും ആയുധങ്ങളേയും സംഹരിക്കിരിക്കുന്നു.

ഹംസായ മഹാപ്രിയായ നിരീക്ഷകായ
കൃഷ്ണായ മൃഗയശസ്വേ നിരപക്രമായ
സത് സംഗ്രഹായ ഭവ പാപമ നിജാശ്രമാപ്തം-
വന്തേ വരികുഗതയേ ഹരയേ നമസ്തേ.

ഹംസൻ നമസ്കാരം, പ്രഹർഷം നിലയന മായവൻ, സർവ്വ സാക്ഷി ആയവൻ, നമസ്കാരം. കൃഷ്ണൻ, പരമ യശസ്സ്, അനാദി പുരുഷൻ, നമസ്കാരം. സഞ്ജനങ്ങൾ കണ്ടെത്തുന്നവൻ നമസ്കാരം; സംസാര പഥങ്ങളിൽ ഉപന്ന തിരിയുന്നവൻ ആശ്ര

യമായവൻ നമസ്കാരം. ശുദ്ധ സത്വമായ ഹരിക്ക നമസ്കാരം. ഹരി പ്രസാദിച്ചു; ദേവന്മാരെ അഭിനന്ദിച്ചു കൊണ്ടു അരുളിച്ചെയ്തു:—“അല്ലയോ സുര ശ്രേഷ്ഠന്മാരെ! ഞാൻ പ്രീതനായിരിക്കുന്നു. പരമാത്മാവിന്റെ ഐശ്വര്യത്തെ സ്തുരിക്കുന്നതിനും, പരമാത്മാവിനോടു ഭക്തി വർദ്ധിക്കുന്നതിനും, ഹരിസേവനം ഉത്തമമായ മാർഗ്ഗമാകുന്നു.

കിം ദുരാപം മയി പ്രീതേ തമാ ഽപി വിബുധർഷഭാഃ
മയ്യേകാന്ത മതി ര്നാനൃത് മത്തോ വാഞ്ചതി തത്പവിത്
ന വേദ കൃപണഃ ശ്രേയഃ ആത്മനോ ഗുണ വസ്തു ദക്
തസ്യ താനിഷതോ യദേവ യദി സോ ഽപി തമാ വിധഃ
സ്വയം നിശ്രേയസം വിചാൻ ന വക്ത്യജ്ഞായ കർമ്മഹി
ന രാതി രോഗിണോ ഽപ്യം വാഞ്ചതോ ഹി ഭിഷക്തമഃ

ഞാൻ പ്രസാദിച്ചാൽ ലഭിക്കാത്തതു എന്തു? എന്നാൽ എന്തിൽ ഏകാന്ത നിഷ്ഠനായ തത്പവിത്ത്, യാതൊന്നിനേയും കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല. വിചാൻ ആർക്കും കർമ്മ മാർഗ്ഗത്തെ ഉപദേശിക്കുക ഇല്ല. രോഗി ആഗ്രഹിച്ചാൽ തന്നെയും, അപമൃ മായതിനെ വൈദ്യൻ അനുവദിക്കുക യില്ലല്ലോ. ഇത്ര! അഞ്ചു ഭദ്രം ഭവിക്കട്ടെ. അഞ്ചു വേഗത്തിൽ ഭയ്യത്തിനെ ചെന്നു കാണുക. ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ അമൃതാവിന്റെ പുത്രനായ ഭയ്യന്റെ, വിദ്യ, പ്രതം, തപസ്സ് എന്നവകൊണ്ടു പരമ സാരമായി തീർന്നിട്ടുള്ള ആ ഋഷി സത്തമന്റെ ശരീരത്തെ പ്രാർത്ഥിക്കുക. ഭയ്യന്റെ നിഷ്ഠ ലമായ ബ്രഹ്മത്തെ സാക്ഷാൽ കരിച്ചവനാണ്. ആ പരമ താപസൻ, അശ്വശിരസ്സ് എന്ന മന്ത്രത്തെ ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭയ്യത്തിനോടു, അശ്വശിരസ്സിനെ ഗ്രഹിച്ചാണ്, അശ്വനികൾ അമർന്മാരായത്. അമൃതം ഗോത്രജനായ ഭയ്യന്റെ, നാരായണ വർമ്മ മന്ത്രവും ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭയ്യന്റെ അതിനെ തപശ്ചാവിനു ഉപദേശിച്ചു; തപശ്ചാവി അതിനെ വിശ്വരൂപനും, വിശ്വരൂപൻ അതിനെ അഞ്ചു ഉപദേശിച്ചു. ദേവകാർയ്യം പ്രമാണിച്ച്, അശ്വനികൾ അപേക്ഷിച്ചാൽ, ഭയ്യൻ സ്വ ശരീരത്തെ ഭാഗം ചെയ്യാതിരിക്കുക യില്ല. ആ ശരീരാംശങ്ങളെ കൊണ്ടു, പരമ സാരമായ ആയുധത്തെ നിർമ്മിക്കുവാൻ വിശ്വ കർമ്മാവിനു കഴിയും. ഇത്ര! അഞ്ചു എന്റെ തേജസ്സു കൊണ്ടു വർദ്ധിച്ച്, പൂത്രന്റെ ശിരസ്സ് മുറിക്കും. പൂത്രൻ മരിച്ചാൽ അഞ്ചു, മുന്നേപ്പോലെ, തേജസ്സ്, അസ്മാ, ആയുധം, മൃതലായ സകല സമ്പത്തുകളേയും പ്രാപിക്കും. ഭവാനാർക്കു ഭദ്രം ഭവിക്കട്ടെ! എന്റെ ഭക്തന്മാർക്കു ഭരിക്കലും അപജയം ഇല്ല.”

ദേവന്മാർ കണ്ണു തുറന്നു നില്ക്കുമ്പോൾ, ഹരി അന്തർഹിതനായി. ശരീരത്തെ ഭാഗമായി നല്ലേണമെന്നുള്ള ദേവാർത്ഥനം കേട്ടു സുപ്രസന്നനായ ഭയ്യന്റെ പറഞ്ഞു:—“അല്ലയോ ദേവന്മാരേ! ശരീരകർമ്മ മരണം എത്ര ഭയ കാരണ മാണെന്നു നിങ്ങൾക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാ. ചൈതന്യം നശിക്കുന്ന മരണം, ശരീരകർമ്മയെ ഞ്ഞെടുക്കുന്ന ഒറ്റപ്പെട്ട ദുഃഖ മാകുന്നു. ജീവിക്കുവാൻ കാംക്ഷിക്കുന്ന ജീവാത്മാക്കൾ, ശരീരത്തെ വളരെ പ്രിയവസ്തുവായും വെട്ടിയും വെട്ടിയും; അതിനെ ആരു ഉപേക്ഷിക്കും? വിഷ്ണു തന്നെ ചോദിച്ചാലും,

മെങ്കിലും ഉണ്ടെങ്കിൽ—എന്റെ മുഖിൽ കുറച്ചു നേരം നില്ക്കുക. കള്ള മോന്തണമെന്നോ, അതിനോടടുത്ത മറ്റേതെങ്കിലും വേണമെന്നോ ഉള്ളവരെക്കൊണ്ടും ഇപ്പോൾ അന്നെന്തിനാണിനിന്നുകൊള്ളുന്നത്? ആ മഹാ പ്രാണൻ അരിശപ്പെട്ടു പേടിപ്പിച്ചു; ലോകങ്ങൾ നടുങ്ങി; ദേവന്മാർ പൂത്രന്റെ അലച്ച കേട്ടു ഇടിയേററ കാട്ടുമരങ്ങളെപ്പോലെ, മരവിച്ചു മുറുക്കിപ്പിരിഞ്ഞു വീണു. പ്രാണിളകിയ പിരാന്തനാന, താമരക്കാട് തകർന്നതുപോലെ, സമര ഭർമ്മനായ പൂത്രൻ, ചവുട്ടി ഭൂമികലുക്കി—ശ്രദ്ധമെടുത്ത്, മൂന്നു ലോകങ്ങളെ പേടിപ്പിച്ച്—സുരസേനകളെ ചവിട്ടി മെതിച്ചു ചിതറിപ്പോയി. അസുര പ്രതാപത്തെ വഹിക്കുവാൻ കെല്പില്ലാത്ത സുരന്മാർ കണ്ണടച്ചു. വജ്രധരൻ കോപിച്ചു. ഗമ എടുത്ത് ആഞ്ഞെറിഞ്ഞു; പാഞ്ഞു ചെന്ന ദുസ്സഹമായ ഗമയെ പൂത്രൻ, ഇടത്തു കൈകൊണ്ടു പിടിച്ചു, ചിരിച്ചു നിന്ന്, തിരിച്ചാഞ്ഞ്, ഐരാവതത്തിന്റെ തലയ്ക്കു എറിഞ്ഞ്, അലറി പാടുകൾക്കിടയിൽ പാഞ്ഞു നടന്നു. പൂത്രന്റെ ബലം, പാണി ലാഘവം, രണ നിപുണത, എന്നവയെ സകല സമര നായകന്മാരും, പ്രശംസിച്ചു. വജ്രം അടിച്ച അടിയേററ വന്മലയോല—ഐരാവതം, പൂത്രൻ എറിഞ്ഞ ഗമയേററ, മുഖം മുറിഞ്ഞ്, ചോര ചർദ്ദിച്ചു, വട്ടത്തിൽ കുറങ്ങി, ഇന്ദ്രനെ പുറത്തു വെച്ചുകൊണ്ട്, ഏഴുവിലാട കരഞ്ഞുകൊണ്ടു കാടി. ഇന്ദ്രൻ നില തെറ്റിയിരുന്നു കണ്ടതിനാൽ, മഹാത്മാവായ പൂത്രൻ പിറകെ ആയുധ പ്രയോഗം ചെയ്തില്ല. ഇന്ദ്രനാകട്ടെ, അമൃത മൊഴികുന്ന കൈകൊണ്ടു തൊട്ട്, ആനയുടെ മുറിവുകളെ, ക്ഷണത്തിൽ ഉണക്കി, സമര സന്നദ്ധനായി. വജ്രം എടുത്തടുത്തു ചെന്ന ഇന്ദ്രൻ സഹോദരനായ വിശ്വരൂപനെ കൊന്നുവന്നാണ് എന്ന സ്മരണനിമിത്തം പൂത്രൻ ശോചിച്ച്, മോഹിച്ച്, ചിരിച്ചു കൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—“എടാ ഇന്ദ്ര! നീ ബ്രഹ്മഹന്താവാണ്! ഗുരു ഹന്താവാണ്, ഭ്രാതൃ ഹന്താവാണ്; നിന്നെ ഞാൻ ദൈവാൽ കണ്ടു. ഞാൻ എന്റെ കടപ്പാട് തീർക്കുവാൻ ഇപ്പോൾ എന്റെ ശ്രദ്ധം കൊണ്ടു കത്തിപ്പൊളിക്കും. എട! നീ ചെയ്യു പാപം എത്ര കടുത്തത്? ജന്മനാ ബ്രാഹ്മണൻ! കർമ്മണ നിന്റെ ഗുരു! പൂത്തികൊണ്ടു അപാപൻ! യാഗദീക്ഷിതൻ! നിന്നെ വിശ്വസിച്ചു, അപകടത്തെ ഭയപ്പെടാ തിരുന്നവൻ ആയ എന്റെ ജ്യേഷ്ഠനെ, നീ കൊന്നു. അകരണനായ സ്വപ്നകാമൻ, കതിരയെ വെട്ടുന്നതുപോലെ, നീ, പരമ താപസനായ വിശ്വരൂപന്റെ ശിരസ്സുകളെ, അറുത്തു വീർത്തി. എടാ നിനക്കു നാണം എവിടെ? ഐശ്വര്യം എവിടെ? ഭയം എവിടെ? കീർത്തി എവിടെ? നിന്റെ കർമ്മത്തെ മനുഷ്യഭൂതകൾ കൂടെയും നിന്ദിക്കും. ഇതാ ഇപ്പോൾ ഞാൻ നിന്റെ ശരീരത്തെ എന്റെ ശ്രദ്ധം കൊണ്ടു കീറും. മഹിപ്പിക്കുവാൻ ആശ ഉണ്ടാകാത്ത നിന്റെ ശവത്തിടയെ, കഴുകന്മാർ കൊത്തിപ്പിരിച്ചു തിന്നും. ആയുധ മെടുത്തു കൊണ്ടു നിന്റെ പിറകെ ഇറങ്ങിത്തിരിച്ച്, എന്റെ നേക്കു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന അജ്ഞന്മാരെ, ഇന്നു ഞാൻ കഴുത്തു കണ്ടിച്ച്, ഭൂതങ്ങൾക്കും, അവരുടെ കൂട്ടുകാർക്കും, കരുതി കൊടുക്കും. അല്ല! നീ വജ്രംകൊണ്ട് എന്നെ അടിച്ചു കൊല്ലുവാനാണ് സംഗതിയാകുന്നതു എങ്കിൽ—ഞാൻ എന്റെ ശരീരത്തെ ഭൂതങ്ങൾക്കായി സമർപ്പിച്ച്, അനേകം യശസ്വരീരന്മാർ പ്രാപിച്ച രാജ്യങ്ങളെ പ്രാ

പിക്കും. എട! നീ ഇന്ദ്രനല്ലയോ? ഞാൻ ഇതാ നില്ക്കുന്നു, നീ വജ്രംകൊണ്ട്, എന്നെ എന്തുകൊണ്ട് അടിക്കുന്നില്ല? കൃപണന്റെ സന്നിധിയിൽ ചെയ്യു യാചനയോലെ, നിന്റെ ഗമ എനിൽ നില്ക്കുമായി. വജ്രത്തിനും ഗതി വേറെ ഇല്ല എന്നു നീ സംശയിക്കുന്നുവോ? ഇന്ദ്ര! ഈ വജ്രം നിന്റെ സാമർത്ഥ്യം നിമിത്തം സസാരമായതല്ല; അതു ഹരിയുടെ തേജസ്സു കൊണ്ടും, മധ്യത്തിന്റെ തപസ്സുകൊണ്ടും, ഉത്തേജിതമാണ് എന്നു എനിക്ക് അറിയാം. വിഷ്ണുവിന്റെ പ്രവേശം ഉള്ള വജ്രംകൊണ്ട് എന്നെ കൊന്നുകൊള്ളുക. ഹരി എവിടെയോ അവന്റെ വിജയവും ഐശ്വര്യവും ഗുണങ്ങളും നില്ക്കും. സംപൂത്രന്റെ ഗേവൽ കർമ്മണൻ എനിക്കു ഉപദേശിച്ചു തന്നിരിക്കുന്നതുപോലെ, ഞാൻ മനസ്സിന്റെ സമാവസ്ഥയിൽ സ്ഥാപിച്ച്, ഗേവ ചരണാവിന്ദത്തിൽ യോജിപ്പിച്ച്, വജ്രത്തിന്റെ അടിയേററ സർവ്വ പാശങ്ങളെയും പൊട്ടിച്ചു കൊണ്ട്, ശരീരത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച്, ജ്വലിമാരുടെ ഗതിയെ പ്രാപിക്കും.

പുനഃ കിലൈകാന്തധിയാം സ്വകാനാം
യാഃ സംപദോ ഭിവി ഭൂമൗ രസായാം
ന രാതി യഭോഷ ഉഭോഗ ആധിഃ
മദഃ കവിർവ്യസനം സംപ്രയാസഃ.

തൈവഗ്ദികായാസ വിശാത മന്യുത്
പതിർ വിധത്തേ പുരയായ ശക്ര
തതോ ഽനമേയോ ഗേവത് പ്രസാദോ
യോ ഭല്ലഭോ ഽകീചന ഗോചരോ ഽന്വൈഃ

അഹം ഹി രേ തവ പാദൈക ദൃഢ-
മാസാന ഭാസോ ഭവിതാ ഽസ്തി ഭൂഃ
മനഃ സുരേതാസുപതേർ ഗുണാൻ തേ
ഗുണീത വാ ക്ഷമ കരോത കാതഃ.

ന നാകപുഷ്പം ന ച പാരമേഷ്ഠ്യം
ന സാർവഭൗമം ന രസാധിപത്യം
ന യോഗസിദ്ധീ രപുനർഭവം വാ
സമഞ്ജസ ത്വാ വിരഹച്ച കാംക്ഷേ.

അജാത പക്ഷാ ഇവ മാതരം ഖഗാഃ
സൂന്യം യഥാ വത്സതരാഃ ക്ഷയാന്താഃ
പ്രിയം പ്രിയേവ വ്യക്തിതം വിഷണ്വാ
മനോ ഽരവിന്ദാക്ഷ ഭിദ്യന്തേ ത്വാം.

മമോത്തമശ്ലോക ജനേഷു സഖ്യം
സംസാരചക്രേ ഭൂമതഃ സ്വപക്ഷഭിഃ
ത്വൻ മായയാ ഽഽത്മാത്മജ ഭാര ഗേഹേ-
ഷ്വാസകു ചിത്തസ്യ ന നാമ ഭൂയാത്.

ഏകാന്ത ഭക്തിയോടു കൂടെ ഭജിക്കുന്ന സ്വഭക്തന്മാർ—സ്വപ്നത്തോ, ഭൂമിയിലോ, പാതാളത്തിലോ, ലഭിക്കുന്ന വിവേകങ്ങളെ, ഹരി നല്ലന്നില്ല. ആവക സമ്പത്തുകളിൽ നിന്നു പ്രഭവിക്കുന്നതും, ഭോഷം, ഉഭോഗം, ആധി, മദം, നിന്ദ, വ്യസനം, പ്രയാ

സം മുതലായവ മാത്രമാണ്. ധർമ്മം, അർത്ഥം, കാമം എന്നവയെ ഉദ്ദേശിച്ചു ഭക്തന്മാർ ചെയ്യുന്ന പരിശ്രമങ്ങൾക്ക്, ഹരി, വിഷ്ണുക്കളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ നിസ്സഹനാൽ ലഭിക്കുന്ന ഭഗവൽ പ്രസാദം, അന്യന്മാർക്ക് ലഭിക്കുകയില്ല, എന്നാണ് നാം അനുമാനിക്കേണ്ടത്. ഹരേ! അടിയൻ നിന്മിത്തവടിയുടെ പാദ ഭാസനാരക ഭാസനായി ഭവിക്കട്ടെ അടിയന്റെ മനസ്സ്, എന്റെ പ്രാണങ്ങളുടെ പതിയായ നിന്മിത്തവടിയുടെ ഗുണങ്ങളെ സ്തുരിക്കട്ടെ. അടിയന്റെ നാവു നിന്മിത്തവടിയുടെ സ്തോത്രങ്ങളെ പാടട്ടെ! അടിയന്റെ ശരീരം അതിന്റെ ധർമ്മത്തെ നിവഹിക്കട്ടെ. ഓ സർവ്വഭൂത! അടിയൻ സ്വർഗ്ഗത്തു ഉയർന്ന സ്ഥാനം കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല. ബ്രഹ്മപദം കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല; സർവ്വഭൗമതയോ, രസാത്മ്യ സത്യാധിപത്യമോ, യോഗസിദ്ധിയോ, അപമർദ്ദമോ കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല. അടിയൻ നിന്മിത്തവടിയെ ഒഴിഞ്ഞു മുന്നിനേയും കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല. ഓ പുണ്യരീകാക്ഷ! ചിറകു മുളക്കാത്ത പിഞ്ചുപക്ഷികൾ തളയെ എന്നതുപോലെ—വിശന്ന കിടാകൾ തളയുടെ പാലിനെ എന്നതുപോലെ—വിഷ്ണുനായ പ്രിയ ഭഗവതേ ഗതനായ പ്രിയനെ എന്നതുപോലെ—അടിയൻ നിന്മിത്തവടിയെ ലക്ഷിക്കുവാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നു. എന്റെ കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു അടിയൻ സംസാര ചക്രത്തിൽ ഭ്രമിക്കുവെ, ഉത്തമജനങ്ങളോടു സഖ്യം അടിയനു സിദ്ധിക്കട്ടെ. നിന്മിത്തവടിയുടെ മായ നിമിത്തം ശരീരം ഭാഷ, പുത്രൻ, വീട് എന്നിങ്ങനെയുള്ള ബന്ധങ്ങളിൽ, അടിയൻ ഇനിയും അകപ്പെടാ തിരിക്കട്ടെ.

വിജയത്തെ അപേക്ഷിച്ചു മരണം ശ്രേയസ്സു മാണെന്നു അറിഞ്ഞു വൃത്രൻ, യുദ്ധത്തിൽ ശരീരത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച് വിജയം ലക്ഷിക്കുവാൻ സന്നദ്ധനായി; ശ്രദ്ധയെ ഉയർത്തി പിടിച്ചു;—കൈകൾ മഹാപുരുഷന്റെ എതിരെ എന്നതുപോലെ, ഇന്ദ്രന്റെ എതിരെ ചാടി. ആ അസുരപ്രഭു, കരോരമായ യുഗാന്തത്തിൽ നാവുപോലെ കടത്ത ശ്രദ്ധയെ ഇന്ദ്രനെ ഉന്നംവെച്ചു എറിഞ്ഞു; കോപിച്ചു നദിച്ചു; “ഏ! പാപ! നീ ചത്തു” എന്നു ഗർജ്ജിച്ചു. എറിഞ്ഞ ഗ്രഹംപോലെ—ചാടിയ ഉല്ലാസംപോലെ—എറിഞ്ഞു ചാടിയ ഭൂമി രീക്ഷ്യമായ ശ്രദ്ധയെ നിരീക്ഷിച്ച്, ഇന്ദ്രൻ അചഞ്ചലനായി നിന്നു; നൂറു മുട്ടുകൾ ഉള്ള വജ്രംകൊണ്ടു അടിച്ചു; വൃത്രന്റെ ശ്രദ്ധയെത്തെയും, ശ്രദ്ധയെ എറിഞ്ഞു വാസുകി ഘോരമായ ഭ്രമത്തെയും, മുറിച്ചു. ഒരു കൈ മുറിഞ്ഞു വൃത്രൻ മറുകൈയിൽ പരിഹരം എടുത്തു വീരോദ് അടുത്തു, ഇന്ദ്രനേയും, ഐരാവതത്തേയും, അടിച്ചു. ഇന്ദ്രന്റെ കൈയിൽ നിന്നു വജ്രം തറയിൽ വീണു. സുരാസുര ചാരണ സിദ്ധന്മാർ, വൃത്രൻ ചെയ്ത അതി മഹാഭരതകർമ്മത്തെ ബഹുമാനിച്ചു; ഇന്ദ്രന്റെ സങ്കടത്തെ കണ്ടു ഹാ ഹാ എന്നു നിലവിളിച്ചു. ശത്രു സന്നിധിയിൽ കുനിഞ്ഞു, തറയിൽനിന്നു വജ്രത്തെ എടുക്കുവാൻ ഇന്ദ്രൻ ലജ്ജ നിമിത്തം ഉത്സാഹിച്ചില്ല. വൃത്രൻ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:—“ഇന്ദ്ര! എന്ത്! നീ ഉദാസീനനായി നില്ക്കുന്നുവോ? വജ്രത്തെ എടുക്കുക; എന്നെ കൊല്ലുക. വിജയിച്ചു നില്ക്കുവാൻ ഇതു സമയമോ? ആതന്തായികൾ യുദ്ധത്തിൽ ഏല്പടുന്നു; ചിലപ്പോൾ ജയം ഒരു ഭാഗത്തും, മററു ചിലപ്പോൾ ജയം മറുഭാഗത്തും കാണും. സർവ്വജ്ഞനും ആദ്യനും സൃഷ്ടിസ്ഥിതി സംഹാര കർത്താവും ആയ സന്നാതന പുരുഷനെ ഒഴിച്ച്,

ഭദ്രവനം എപ്പോഴും ജയത്തെ പ്രാപിക്കുക ഇല്ല. വലയിൽപ്പെട്ട പക്ഷികളെപ്പോലെ, ലോകങ്ങളും ലോക പാലന്മാരും പരാധീനന്മാരായി, പ്രാണ ധാരണം ചെയ്യുന്നു. സർവ്വത്തിന്റേയും പ്രഭു, നന്മാരായി, പ്രാണ ധാരണം ചെയ്യുന്നു. കാജസ്സ്, ബലം, കാല സ്വരൂപനായ ഈശ്വരൻ തന്നെ. കാജസ്സ്, ബലം, ഉത്സാഹം, മോക്ഷം, മരണം എന്നിവയെ ഒക്കെയും ആധാരം കാലമാകുന്നു; ആ യാഥാർത്ഥ്യത്തെ അറിയാത്ത അജ്ഞന്മാർ, ജഡമായ ശരീരം ആധാരമാകുന്നു എന്നു ഭ്രമിക്കുന്നു.

യഥാ ഭാരമയീ നാരി യഥാ യന്ത്രമയാ ദുഗാഃ
 ഏവം ഭൂതാനി മഹേവൻ! ഇശ്വരതന്ത്രാണി വിചിത്രേഭ്യഃ
 പുരുഷഃ പ്രകൃതിർ വൃക്ഷം ആത്മാ ഭൂതേന്ദ്രിയാശയഃ
 ശക്തവന്തസ്യ സർഗാഭാ ന വിനായ മനുഗ്രഹാത്
 അവിചാ നേവ മാത്മാനം മന്യതേ നീശപര മീശപരം
 ഭൂതൈഃ സൃജതി ഭൂതാനി ഗ്രസതേ താനി തൈഃ സ്വയം
 ആയുഃ ശ്രീ കീർത്തി ശൈശവം ആശിഷഃ പുരുഷസ്യ യാഃ
 വേദന്ത്യേ വ ഹി തജ്ജാലേ യഥാ നിമോർ വിപത്യയാഃ
 തന്മാ മകീർത്തി യശസോർ ജയാപജയോ രവി
 സമഃ സ്മാത് സുഖദുഃഖാഭ്യാം ദൃശ്യ ജീവിതയോ ബുദ്ധി
 സത്വം രജ സമ ഇതി പ്രകൃതേ നാത്മനോ ഗുണാഃ
 തത്ര സാക്ഷിണ മാത്മാനം യോ വേദ ന സ ബന്ധ്യതേ
 പശ്യ മാം നിർജിതം ശക്ത വൃക്താ യുധഭ്യഃ ദുര്യോ
 ഷടമാനം യഥാശക്തി തപ പ്രാണ ജീഹ്വീർഷയാ
 പ്രാണ ശ്വാഹോ ഽയം സമര ഇക്ഷപക്ഷോ വാഹനാ ഽസനഃ
 അത്ര ന ജ്ഞായതേമുഷ്യ ജയോ ഽമൃത്യു പരാജയഃ

മരം കൊണ്ടു തീർന്ന പാവ പെണ്ണു പോലെ, മന്ത്ര ബലം കൊണ്ടു ഇളകുന്ന ദൃഗ് പോലെ, സർവ്വ ഭൂതങ്ങളും പ്രഭുവിന്റെ നിയന്ത്രണത്തിൽ വർത്തിക്കുന്നു. പുരുഷൻ, പ്രകൃതി, മഹത്തത്വം, അഹങ്കാരം, പഞ്ച ഭൂതങ്ങൾ, ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങൾ, കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങൾ, എന്നവ ഒക്കെയും പ്രഭുവിന്റെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടു മാത്രം സൃഷ്ടി ചെയ്യുവാൻ ശക്തങ്ങളാകുന്നു. ദൃശ്യ നാകട്ടെ, അനീശനായ താൻ ഈശ്വര നാകുന്നു എന്നു ഭ്രമിക്കുന്നു. പ്രഭു, ഭൂതങ്ങളെ കൊണ്ടു ഭൂതങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നു; ഭൂതങ്ങളെ കൊണ്ടു ഭൂതങ്ങളെ ഗ്രസിക്കുന്നു. ആയുസ്സ്, ശ്രീ, കീർത്തി, ഐശ്വര്യം, അനുഗ്രഹം എന്നവ ഒക്കെയും, കാലം അനുവദിക്കുമ്പോൾ പ്രഭവിക്കുന്നു; അല്ലാത്ത സമയം പ്രലയിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ ബുദ്ധിമാൻ ആകട്ടെ, കീർത്തി, അകീർത്തി, ജയം, അപജയം, സുഖം, ദുഃഖം, എന്നവയെ കുറിച്ചു സമതയിൽ വർത്തിക്കും. സത്വം, രജസ്സ്, തമസ്സ് എന്നവ പ്രകൃതിയുടെ ഗുണങ്ങളാകുന്നു; അവ ആത്മാവിന്റെ ഗുണങ്ങളല്ല; ആത്മാവു അവയ്ക്കു കേവലം സാക്ഷി തന്നെ. ആ സത്യത്തെ അറിയുന്നവനു ബന്ധമില്ല. ഇന്ദ്ര! എന്നെ കാണുക! പരാജിതനായി, ആയുധം ഒടിഞ്ഞു, കൈ മുറിഞ്ഞു—ഞാൻ നില്ക്കുന്നു; എന്നാലും അങ്ങയുടെ പ്രാണനെ അപഹരിക്കുവാനായി ഞാൻ യഥാശക്തി പരിശ്രമിക്കുന്നു. പടക്കുല മാകുന്ന മൂത ഗുഹത്തിൽ പ്രാണൻ പണയവും, അസ്രങ്ങൾ അക്ഷങ്ങളും, വാഹനങ്ങൾ ചുമ

ധ്യാനം നിമിത്തം പാപം പോയ ഇന്ദ്രനെ, സപുരപ്പിൻ ക്ഷണിച്ചു; ഇന്ദ്രൻ സ്വർഗ്ഗത്തു ചെന്നു ചേർന്നു. ദിഗ് ദേവതകളും മഹാലക്ഷ്മിയും രക്ഷിച്ചു നിന്ന ഇന്ദ്രനെ, പാപം എങ്ങനെ ജയിക്കും? ബ്രഹ്മരക്ഷികർ ചെയ്ത നിർദ്ദേശം അനുസരിച്ചു ഇന്ദ്രൻ അശ്വമേധ മീക്കയിൽ പ്രവേശിച്ചു. അശ്വമേധം വിപുലമായി നടന്നു; സൂര്യൻ കണ്ടു ഹിമം പോലെ—വിപുലമായ പൂത്ര വധ! പാപം അപ്രത്യക്ഷമായി. മരീചി പ്രഭുവനാരായ ബ്രഹ്മരക്ഷികർ നയിച്ച വഴിയെ നടന്നു, പുരാണ പുരസ്കാര ഉദ്ദേശിച്ചു യജിച്ച ഇന്ദ്രൻ, വിധവസ്സു കലുഷനായി.

രജ സുമ സ്വഭാവനം, പാപനം ആയ പൂത്രാസുരൻ ഭഗവാനായ നാരായണന്റെ പരമ ഭക്തനായി പരിണമിച്ചത്, വിസ്മയമായി തോന്നാം. ശുദ്ധ സത്വ നാരായണ ദേവന്മാരും, അമലനാരായണ ഭക്തിമാരും, തന്നെയും, വിഷ്ണുവിന്റെ ചരണാ രവിഭജനം ചെയ്തു പലപ്പോഴും ഭക്തി ഉറച്ചുവരല്ല. ഭൂമിയിൽ ജന്തുക്കൾ, കടൽപ്പറ്റത്തു മണൽ തരികൾ പോലെ, സംഖ്യാ തീതങ്ങളാണ്. അവയിൽ മനുഷ്യർ മുതലായി ചിലതു ഐശ്വര്യത്തെ കാക്കുകയും, സ്വർഗ്ഗം മുതലായ അനുഗ്രഹങ്ങളെ പ്രാപിക്കുകയും, ചെയ്യാറുണ്ട്. അവരിൽ മോക്ഷത്തെ കാക്കുന്നവർ, ഏതായാ ചുരുക്കം? മോക്ഷത്തെ കാക്കുന്ന ആയിരങ്ങളിൽ സർവ്വ സംഗങ്ങളെയും വെടിയിരുത്തുവർ, വളരെ വളരെ ചുരുക്കമാണ്. സർവ്വ സംഗ പരിത്യാഗം ചെയ്ത പൂത്രന്റെ പുത്ര ച സിദ്ധിയെ പ്രാപിക്കുന്ന കോടികളായ മനുഷ്യരിൽ നാരായണ പരായണ നാരായണ പ്രശാന്താത്മാക്കൾ, ദുർല്ലഭമത്രെ. അങ്ങനെയിരിക്കെ, ഉൽബന്ധമായ യുദ്ധം നടക്കുമ്പോഴും, സർവ്വ ലോക കർമ്മ നായ അസുര പൂത്രൻ, ഇന്ദ്രൻ തന്നെയും അഭിനന്ദിക്കാൻ, നാരായണ പരായണ നായി നിന്നതു, വിസ്മയം തന്നെ. പൂത്രന്റെ ഈ സ്വഭാവത്തെ ഉജ്ജ്വലം ഗ്രഹിക്കുന്നതിന്, വ്യാസൻ, നാരദൻ, ദേവന്മാർ, മുതലായവർ വിവരിച്ചിട്ടുള്ള പൂത്ര പുത്ര ചരിത്രം, അറിയേണ്ടത് ആവശ്യമായിരിക്കുന്നു. പണ്ടു ശ്രുതസേന രാജ്യത്തു ചിത്രകേതു എന്ന പ്രസിദ്ധനായ ഒരു സാമ്രാജ്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഭൂമി തന്നെയും സർവ്വ കാമങ്ങളെയും പ്രസവിച്ചു കൊണ്ടു ചിത്രകേതുവിനെ ആശ്രയിച്ചു താമസിച്ചു. ചിത്രകേതുവിനു ഭാര്യമാർ ഒരു കോടി ആയിരുന്നു. എന്നാൽ ആ മഹാ പ്രഭുവിനു സന്തതി ഉണ്ടായില്ല. രൂപ സമ്പന്നൻ, ഔദാത്യ സമ്പന്നൻ, വയോ ജന്മ വിദ്യാ സമ്പന്നൻ, സമുദയോദ്ധ്യ സമ്പന്നൻ, ആയ ചിത്രകേതു, വന്ധ്യ ഭർത്താവെന്നു പ്രസിദ്ധനായി. ഭൂമിയും സമ്പത്തുകളും, സുന്ദര ഭാര്യ സഹസ്രങ്ങളും, പ്രതാപവാനായ ചിത്രകേതുവിനു പ്രീതി പ്രദയകമായില്ല. അങ്ങനെയിരിക്കെ, ലോക പതന കാലമായ ഭഗവാൻ അംഗിരസ്സ്, ഒരു ദിവസം യദൃച്ഛയാ ആ രാജധാനിയിൽ ചെല്ലുക ഉണ്ടായി. രാജാവ് അംഗിരസ്സിനെ പൂജിച്ചു. അംഗിരസ്സ് കനകാസനത്തിൽ ഉപവിഷ്ണനായി. ചിത്രകേതു തറയിൽ ഇരുന്നു. അംഗിരസ്സ് പറഞ്ഞു:—

അവി തേ f നാമയം സ്വസ്തി പ്രകൃതീനാം തമാ f തനഃ യഥാ പ്രകൃതിഭിർ ഗുപ്തഃ പുമാൻ രാജാ പി സപുഷിഃ

ആത്മാനം പ്രകൃതിക്ഷപലാ നിധായ ശ്രേയ ആപ്തനയാൽ രാജാ തഥാ പ്രകൃതയോ നരഭോവാ ഹിതാധയഃ അവി ദാരാ പ്രജാ മാത്യാ ഭൂത്യാഃ ശ്രേണ്യോ f മ മന്ത്രിണഃ പൗരാ ജാനപദാ ഭൂപാ ആത്മജാ വശവന്തിനഃ യസ്യാ f ത്താനവശ യേൽ സ്യാൽ സഭേ ത ചശഗാ ഇമേ ലോകാ സപാലാ യജ്ഞി സഭേ ബലി മതന്ത്രിതാഃ ആത്മനാ പ്രിയതേ നാത്മാ പരതഃ സ്വത ഏവ വാ ലക്ഷ്യേ f ലബ്ധകാമം ത്വാം ചിന്തയാ ശബലം മുഖം.

* ഭഗ്വാ f മാത്യ സുഹൃ ലനാഭി യിവ യേ-
ശാ ലജ്ജ സംഗൃഹ്വനായ്
ഭംഗം വിട്ടു സുരക്ഷിതോന്നതപദം
പ്രാപിച്ചു വാഴം വിധം
സ്വാംഗേക്ഷ സ്ഥിത ചിന്തയ പ്രകൃതികർ
ക്ഷേപിന മാത്മാവിനം
തുംഗ സ്വസ്തി യതോ! നരേന്ദ്ര സുഖമായ്
വന്തിപ്പതോ ചൊല്ലിയേ.

ചിന്താവിഷ്ണു നരേശ! കേൾ പ്രകൃതി പ-
ക്രത്തിക ലാത്മാവിനെ-
ജ്ഞാൻ വിട്ടു കലത്തി യാധിയവയിൽ
ത്തന്നെ സമപ്പിക്കുകിൽ
സന്താപ ഞ്ഞൊഴിഞ്ഞു നിസ്സുല സു-
ഖൈശ്വര്യാഭി സംസിദ്ധിയാൽ
സ്വാന്തഃ പ്രേമമൊ ട്ടു കി കാത്തു സുതരാം
സന്തൃഷ്ടനാകാം ദൃഢം.

മേരാജൻ! തവ പുത്രനും സചിവനും
മററുള്ള ദാരങ്ങളും
പൗരന്മാരുടെ സംഘവും പ്രജകളും
സാമന്ത രാജാക്കളും
നേരോടാക്കുക ഉദരിച്ചു വഴിപോൽ
കർമ്മങ്ങൾ വേണ്ടുവിധം
സ്വാഭാത്മാവ പുരസ്സരം പ്രതിഭിനം
സാധിച്ചു പോരുന്നിതോ?
ആത്മാവേതൊരു മർത്യനോ വശഗമായ്
തീരുന്ന തെക്കാലവും
നിജായം ഭൂവി ചേർന്നൊക്കെ യചനാ-
യത്തങ്ങളല്ലോ വേൻ!

* ഭഗ്വാമാത്യ-മുതലായതു പറവുർ പുത്തൻവീട്ടിൽ ഏലുമാം പോർ അവർകൾ—തന്നെ ചെയ്യൂ.

സജോഭം ജന മുഖ്യരും ക്ഷിതിധവ-

ന്മാരും സമന്തം ജനം

തപോഹാത്മ്യ മറിഞ്ഞു നിശ്ചിതകരം

നല്ലന്നു നിസ്സന്ദ്രഭാവം.

ആത്മാവിന്നു ഹിതങ്ങളേകി വിധിപൽ

തൃപ്തി പ്പെടുത്തിടവാ-

നാത്മാ വെന്നിയെ യാക്കമില്ല കഴിവെ-

ന്നോകേണ മെല്ലാശ്ലോഘം

ഭീമാഭിഷ്ട മകുരുന്മന്നി ലുപ്തവായ്

സാധിച്ചു കാണായ്യാൽ

ലക്ഷ്മീനാഥ! വിവർണ്ണമായ് തവ മുഖം

തോന്നുന്നു മേ സാമ്പ്രതം.

പ്രജാ കാമനായ ചിത്രകേതു അവനത മുഖനായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ഭഗവൻ! തപോ ജ്ഞാന സമാധി സമ്പന്നന്മാരും ധന്യ പാപ നാരും ആയ യോഗികൾക്ക്, അറിഞ്ഞു കൂടാത്തതായി, ശരീരികളുടെ അകത്താകട്ടെ, പുറത്താകട്ടെ, യാതൊന്നുമില്ല. ബ്രഹ്മൻ! എന്നാൽ അങ്ങു ചോദിച്ചു തിന്നാൽ ഞാൻ പറയേണ്ടി വന്നിരിക്കുന്നു. ലോകപാലന്മാർ തന്നെയും കാംക്ഷിക്കുന്നതായ സാമ്രാജ്യെ ശപ്തം, എന്റെ സ്വാധീനത്തിലുണ്ട്. എന്നാൽ—ക്ഷത്രിയപീഡിതൻ, ഭാഹുപീഡിതൻ—ഇതര വിഭവങ്ങളെക്കൊണ്ടു പ്രയോജനമില്ല; സന്തതിയില്ലാത്ത ഞാൻ ശോകത്തിന്നു അധീനനായി. ഓ മഹാഭാഗ! അങ്ങു എന്നെ രക്ഷിക്കണമേ! ഞാനും പിതൃക്കളും ഭൃത്യന്മാരായ തമസ്സിൽ പെട്ടുപോയിരിക്കുന്നു. അങ്ങ് എന്നെ സന്തതികൊണ്ടു അനുഗ്രഹിക്കേണമേ!” ബ്രഹ്മ പുത്രനായ അംഗിരസ്സ് കൃപാലു വായി; ചരവിനെ നിർമ്മിച്ചു; തപഃശാവിനെ ഉദ്ദേശിച്ചു യജിച്ചു. രാജാവിന്റെ ഭാര്യമാരിൽ ജ്യേഷ്ഠയും ശ്രേഷ്ഠയും ആയ കൃതദ്വുതിയെ യജ്ഞാചരിഷ്ഠത്തെ ഭാനം ചെയ്തു. “അങ്ങയ്ക്കു ഹർഷശോക പ്രഭായകനായ പുത്രൻ ജനിക്കട്ടെ” എന്നു നിവേദനം ചെയ്തു; അംഗിരസ്സ്, അപ്രത്യക്ഷനായി.

കൃതദ്വുതി ഗർഭവതിയായി; കൃതദ്വുതി പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. ശ്രുതസേനന്മാർ പരമ സന്തുഷ്ടന്മാരായി. രാജാവു ഹൃഷ്ടനായി; സ്നാനം ചെയ്തു; അലംകൃതനായി, മംഗള വാക്യങ്ങളെ വർത്തിച്ചു; ജാതക കർമ്മം ചെയ്തു, മുണ്ട്, ആരേണം, കുതിര, ആന, ഗ്രാമം എന്നവയെ ഭക്ഷിക്കുകയായി വർത്തിച്ചു. ജനിച്ച ശിശുവിന്, ധന്യവും യശസ്സവും ആയുഷ്യവും ആയ സർവ്വ കർമ്മങ്ങളും, സാധിതങ്ങളായി. നിഷേധം ലഭിച്ച ദരിദ്രനെ പ്പോലെ, ശിശുവിനെ ലഭിച്ച വസ്ത്രാഭരണാവ്യം, പരമ പ്രഹൃഷ്ടനായി. മാതാവ്, പുത്ര സ്നേഹം നിമിത്തം വിവേകമില്ലാത്തവളായി. കൃതദ്വുതിയുടെ അമിതാനന്ദം കണ്ടു സപത്നികൾ, അസുഖമുണ്ടായി; പ്രജാ കാമ ജപര ബാധിതരായി. കണ്ണിനെ മടിയിൽ വെച്ചു വിണ്ടും വിണ്ടും നോക്കിക്കൊണ്ടു, മഹാരാജാവു പ്രജാ പ്രസവം ചെയ്ത മഹാനാണിയെ അധിക മധികം മാനിച്ചു. അപര രാജാവിന്മാർ കൃതദ്വുതിയെ കുറിച്ച് അത്യസുഖമുണ്ടായി; അനപത്യത കൊണ്ടു ദുഃഖിതരായി; രാജാവിന്റെ അനാദരം ക

ണ്ടു ക്ഷുബ്ധരായി. “അഹോ കഷ്ടം! പെറാത്ത പെണ്ണിനെ നാട്ടിലും വേണ്ട വീട്ടിലും വേണ്ട, ആ പാപിഷ്ട, സപത്നിയുടെ ഭാസിയാണ്. എന്നാൽ ഭാസിക്കു സങ്കടമില്ല; അവർ സ്വാമിയെ പരിചരിച്ചു സമ്മാനങ്ങളെ വാങ്ങുന്നു. നാമാകട്ടെ ഭാസിയുടെ ഭാസികളേപ്പോലെ ഭർഗ്ഗകളായി.” പുത്രഭാഗ്യം സിദ്ധിക്കാത്ത ആ സപത്നികളുടെ ഹൃദയത്തിൽ വിദ്വേഷം വർത്തിച്ചു. അവർ ശിശുവിനെ ഭോഷിച്ചു; കൃതദ്വുതിയെ ഭോഷിച്ചു; ചിത്രകേതുവിനെ ഭോഷിച്ചു; ഭോഷം നിമിത്തം ബുദ്ധി നശിച്ചു അവർ, കഠിനകളായി. അഹോ കഷ്ടം! അവർ ശിശുവിനു വിഷം കൊടുത്തു. സപത്നികൾ ചെയ്ത മഹാ പാപത്തെ അശേഷം സംശയിക്കാത്ത കൃതദ്വുതി, ശിശു ഉറങ്ങുകയാണെന്നു കരുതി, ഗൃഹകാര്യങ്ങളിൽ വ്യാപരിച്ചു. സ്വപ്ന സമയം കഴിഞ്ഞു, ശിശുവിനെ കൊണ്ടു വരുവാൻ, കൃതദ്വുതി ധാത്രിയോടു ആജ്ഞാപിച്ചു. ധാത്രി ഞൊട്ടിലിന്റെ അടുത്തു ചെന്നു. വിരിഞ്ഞു കണ്ണുകൾ മറവിച്ചു നില്ക്കുന്നതും, ശ്വാസോച്ഛവാസം ഇല്ലാത്തതും ആയ ശിശു ശവം കണ്ടു—“അയ്യോ”—എന്നു മറുത്തടിച്ചു നിലത്തു വീണു. കൃതദ്വുതി ഓടിച്ചെന്നു; കണ്ടു; മറുത്തടിച്ചു നിലവിളിച്ചു. മുണ്ടു അഴിഞ്ഞു, മുടി അഴിഞ്ഞു, മോഹിച്ചു തറയിൽ വീണു. കേട്ടവർ ഓടിച്ചെന്നു; കേൾക്കാത്തവർ ഓടിച്ചെന്നു. ആളങ്ങളും പെണ്ണങ്ങളും പൗരന്മാരും കൊട്ടാരത്തിനകത്തു കടന്നു, എന്തെന്തു എന്നു ചോദിച്ചു; നിലവിളിച്ചു. മകനെ ആരോ കൊന്നു എന്നു കേട്ടു രാജാവ്, അന്തഃപുരത്തിലേക്കു ഓടി, കണ്ണിരുണ്ടു ബോധം മറഞ്ഞു, വഴിയിൽ വീണു. ബ്രാഹ്മണരൊക്കെയും വട്ടത്തിൽ നിന്നു. നക്ഷത്രജ്ഞനായി കിടന്ന രാജാവു ഭീഷണിശ്വാസം ചെയ്യുന്നതും, പ്രലപനം ചെയ്യുന്നതും, കേട്ടുണർന്ന രാജാവി, വംശത്തിന്റെ ഏക സന്താനമായ കുമാരൻ, മരിച്ചു കിടക്കുന്നതു കണ്ടു, പരമാതുരയായി, പല പ്രകാരങ്ങളിൽ, പ്രലപിച്ചു. കൃതദ്വുതിയുടെ കണ്ണുനീർ, കർമ്മ മണ്ഡിതമായ മുഖകളിൽ, ധാരധാരയായി വീണു, തടഞ്ഞു, ഒഴുകി; മഴക്കാടുകളിൽനിന്നു മിന്നൽ കീറുകയേപ്പോലെ, അഴിഞ്ഞു ചിതറിയിട്ടു മടിയിൽ നിന്നു, പൂക്കൾ ചിതറി. സാർവ്വഭൗമ മഹാരാജാവിനെ കരരിപോലെ കരഞ്ഞു:—

അഹോ വിധാത തപ മതീവ ബാലിശോ
യ സുപാതമസൃഷ്ട്യ പ്രതിരൂപ മീഹസേ
പരേത ജീവത്യ പരസ്യ യാ ദൃതി-
വിപതൃയ ശ്വേത മസി ശുവദ പരദ

ന ഹി ക്രമ ശ്വേതിഹ മുത്യജനനോഃ
ശരീരിണാ മന്യ ത ഭാരതകർമ്മഭി
യഃ സ്നേഹപാശോ നിജ സർഗ പൂജായേ
സ്വയംകൃത സ്നേ ത മിവം വിവശ്വസി.

തപം താത! നാ ദിഹസി ച മാം കൃപണാ മനാഥാ
ത്യക്തും വിചക്ഷ്യ പിതരം തവ ശോകതപം
അജ്ഞസ്തേമ വേതാ പ്രജ ഭൃത്യരം യം
ധ്യാനം ന യാഹ്വകരുണേന യഥേന ഭൂരം.

ഉത്തിഷ്ഠ ത്വത ത ഇമേ ശിശവോ വയസ്യാ
സ്വാ മാഹപയന്തി റൂപനന്ദന ! സംവിഹന്തും
സുപ്ത ശിരം ഹൃശനയാ ച ഭവോൻ പരീതോ
ഭംഷപ സുനം പിബ ശുചോ ഹര നഃ സ്വകാനാം.

നാ ിഹം തന്മജ ! മദശോ ഹത മംഗലാ തേ
മുഗ്ധസ്ഥിതം മുലിത വീക്ഷണ മാനനാബ്ജം
കിം വാ ഗതോപ്യ പുന നന്ധയ മന്യലോകം
നീതോ ിഷ്ടണേന ന ശൃണോമി കലാ ഗിര സ്മേ.

* ഹഹ ! കേവലം മായനാബ്ജം നീ വിധേ !
സ്വക സൃഷ്ടി ഹിംസ നിതരാം കൊതിപ്പവൻ
മുതുമുഖൻ വാഴ്കെ മുടിയുന്നു ബാലരി-
പ്രതിലോമ മെങ്കി പൂലകിന്നു വൈരി നീ.

കൂമ വിരഹിത മാണി മൃത്യു ജന്മജ്ഞ ചെന്നാൽ
ക്ഷമയി ലവ ഭവിച്ചിടട്ടെ കർമ്മസാരം
സമ മഹഹ ! രമിച്ചിട്ടാശു ഖണ്ഡിപ്പു നീ താൻ
കമലജ ! നിജ സൃഷ്ടി സ്ഥായിയാ സ്നേഹപാശം.

പാരം മൈന്യം കലര മിവളേ-
പ്പാരി ലമ്പാവലംബം
ചേരാ മുള്ളോ രതി കൃപണയാ
മെന്നെ-യെന്നോമനേ നീ
തീരെ ത്തഞ്ചി കളവതു നിന-
ക്കൊത്തതെ പ്ലത്രയല്ലി-
നേര ത്തയ്യോ ! കരളരകിടം
താതനെ കൂടി നോക്കൂ.

മോരം ഹാഹാ തനയരഹിത-
നാക്ഷ ഭർല്ലംഘ്യ മാ, മ-
ബ്ഭൂരി ധ്വാനം സപലി തരണം
ചെയ്യിടാം ഞങ്ങൾ നിന്നാൽ
കാരണ്യത്തിൻ കണിക കലരാ-
ത്തോര കാലന്റെ പിൻവേ
ഭരത്തേക്കാ യുഗി മകനേ !
പോകൊലാ പോകൊലാ നീ.

കൂത്താടവാ നിത വിളിപ്പു കിടാങ്ങലാം നിൻ
കൂട്ടാലിമാൻ കരുകമാ നെഴുന്നേല്ക്കു കത്തേ !
വാട്ടം വിനാ ചിര മുറങ്ങി വിശപ്പുമായി-
തേററു; ഭൂമിച്ചു മുലയുണ്ടു മദം വളർത്തു.

* ഹഹ ! കേവലം മായനാബ്ജം : ഇത്യാദി വെണ്ണിക്കും
ഗോപാലക്കുറുപ്പു അവർകൾ തമ്മിലെ ചെയ്യതാണ്.

കാണുന്നതെല്ലിവർ വരാകി കളിത്ത നോക്കും
ചേണററ പുഞ്ചിരിയു മൊത്ത തവാസ്യ പന്തം
പ്രാണൻ പറന്നു പുന രന്ധയ ശൂന്യമായ-
താനോ തന്മജ ! മധുരോക്തികളില്ല കേൾപ്പാൻ.

ചിത്രകേതുവും ഉണർന്നു കരഞ്ഞു. രാജനിയും രാജാവും കരയു
ന്നതു കണ്ടു, സർവ്വാരം കരഞ്ഞു: സ്ത്രീപുരുഷ സംഘം അഭേത
നമായി. രാജധാനി നഷ്ട സംജ്ഞമായി; അനായകമായി. ആ
സന്ദർഭത്തിൽ അംഗിരസ്സും, കൂടെ നാരദനും അവിടെ അവത
രിച്ചു.

മരിച്ച ബാലന്റെ സമീപത്തു മരിച്ചവനെ പോലെ കിട
ന്ന ചിത്രകേതുവിനെ, അംഗിരസ്സും നാരദനും സദൃശികളേ കൊ
ണ്ടു, ഇങ്ങനെ അനന്യമായിപ്പിടിച്ചു:— “അല്ലയോ രാജാവേ ! മരിച്ച
ഈ ശിശു അങ്ങയ്ക്കു, ആരാണു് ? അങ്ങു അനുശോചിക്കുന്ന ഈ
ബാലൻ, അങ്ങയോടു് എന്തു ബന്ധം ? ഭൂത ഭവ്യ ഭവിയ്യുണ്ട
ഉൾ അങ്ങയ്ക്കു് ഈ ബാലനോടു് എന്തു ബന്ധം ?

യഥാ പ്രയാന്തി സംയാന്തി സ്തോതോ വേദഗേന ബാലുകാഃ
സംയുജ്യന്തേ വിയുജ്യന്തേ തഥാ കാലേന ഭേഹിനഃ

യഥാ ധ്വാനാസ്യ വൈ ധ്വാനാ ഭവന്തി ന ഭവന്തി ച
ഏവം ഭൂതേഷു ഭൂതാനി ചോമിതാ നീശ മായയാ.

വയം ച തപം ച യേ ചേ മേ തുല്യകാലാ യുവാചരാഃ
ജന്മമൃത്യോ യഥാ പശ്യാത് പ്രാങ് നൈവ മധുനാ ിഭോ.

ഭൂതൈർ ഭൂതാനി ഭൂതേശഃ സുജ ത്വവതി ഹന്ത്യജഃ
ആത്മ സൃഷ്ടൈ രസ്വതന്ത്രൈഃ അനുപേക്ഷോ ി ബാലവത് .

ഭേഹേന ഭേഹിനോ രാജൻ ഭേഹാത് ഭേഹോ ി ഭിജായതേ
ബീജാ ഭവ യഥാബീജം ഭേഹ്യത്മ ഇവ ശാശ്വതഃ

ഭേഹ ഭേഹി വിഭാഗോയം അവിവേക കൃതഃ പുരാ
ജാതി വൃക്കി വിഭാഗോ ി യഥാ വസ്തുനി കല്പിതഃ

നദീ വേഗം നിമിത്തം മണൽ ത്തരികൾ ചിലേടങ്ങളിൽ പി
രിഞ്ഞു പോകുന്നു ; വേറെ ചിലേടങ്ങളിൽ ഒരമിച്ചു കൂടുന്നു. അ
തു പോലെ തന്നെ കാലത്തിന്റെ ഗതി നിമിത്തം ഭേഹികൾ ചി
ലേടങ്ങളിൽ ഒരമിച്ചു കൂടുന്നു ; വേറെ ചിലേടങ്ങളിൽ തമ്മിൽ
പിരിയുന്നു. ഒര വിത്തു മറ്റൊന്നിനെ മുളപ്പിക്കുന്നു : മറ്റൊരു
വിത്തു്, ഒന്നിനേയും ശേഷിപ്പിക്കാതെ ദ്രവിച്ചു പോകുന്നു. അതു
പോലെ ഈശ്വര മായയിൽ പെട്ട ഭൂതങ്ങൾ, സന്തതിയെ ശേഷി
പ്പിച്ചോ ശേഷിപ്പിക്കാതെയോ, വർത്തിക്കുന്നു. ഞങ്ങളും, അവിട
ന്നും, ഈ കാണുന്ന ചരാചരങ്ങളും, ഇപ്പോൾ കാണുന്ന അന്യോ
ന്യ ബന്ധത്തിൽ, ജന്മത്തിനു മുമ്പാകെ മരണത്തിനു പിമ്പാകട്ടെ
വർത്തിക്കുന്നവ യല്ല. ഭൂതേശൻ ഭൂതങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നു ; ഭൂതങ്ങൾ
ഭൂതേശനെ ആശ്രയിക്കുന്നു. ആശ്രയിച്ചു നില്ക്കുന്ന ഭൂതങ്ങളെ
കൊണ്ടു്, ഭൂതേശൻ സ്വ സ്വത്വങ്ങളെയും സൃഷ്ടിച്ചു രക്ഷിച്ചു സം
ഹരിക്കുന്നു. ഭൂതേശൻ സാധിക്കേണ്ടതായി യാതൊന്നുമില്ല ; ഏ
കിലും ബാലനെ പോലെ സൃഷ്ടി സ്ഥിതി സംഹാര വിഹാര ത്തിൽ

പ്രീതിപ്പെടുന്നു. ബീജത്തിൽ നിന്നു ബീജം പുറപ്പെടുന്നതു പോലെ, ഒരു ദേഹത്തിൽ നിന്നു മറ്റൊരു ദേഹം പുറപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ ദേഹത്തിൽ വർത്തിക്കുന്ന ജീവാത്മാവ്, ശാശ്വതനാണ്. യാഥാർത്ഥ്യം ഘോരമായിച്ചാൽ ദേഹമെന്നും ദേഹിയെന്നും ഉള്ളവ ഭാഗം, പണ്ടു പണ്ടു അവിവേകം നിമിത്തം ഉണ്ടായതാണ്. വസ്തു എന്നത് ജാതിയിൽ നിന്നു ഭിന്നമാണെന്ന് അജ്ഞാൻ കരുതാറുള്ളതു പോലെ, ദേഹം എന്നതു ദേഹിയിൽ നിന്നു ഭിന്നമാണെന്നുള്ള ചിന്തയും, അജ്ഞാന ഫലം തന്നെ.

നാനാത്വം ജന നാശ യുക്തഃ ക്ഷയോ വൃദ്ധിഃ ക്രിയാഫലം
ദൃഷ്ട്വ യുക്താത്മജാ യഥാ ഫലേന ഭാര വിക്രിയാഃ

ത ഇമേ ദേഹ സംയോഗാത് ആത്മന്ത്യാ ഫലേന ഭാരാത്
സ്വപ്നേ യഥാ തഥാ നാ ഫലേന ധ്യാനേന സർവ്വം ഭയം ച യത്

പ്രസുപ്തസ്യാ നഹം മാനാ ന ഭോരാ ഭാതി സംസ്ഥിതിഃ
ജീവതോ ഫലി യഥാ തഥാത് വിമുക്തസ്യാ നഹംകൃതഃ

തസ്മാ മന്യ നനോമാത്രം ജഹ്യാം മമതാ തമഃ
വാസുദേവേ ഭഗവതി മനോ ധേഹ്യാ ഫലേനീശ്വരേ.

ജനം, വൃദ്ധി, ക്ഷയം, നാശം എന്നവ ശരീരത്തെ മാത്രം പരാമർശിക്കുന്നവ ആകുന്നു. ആ നാനാത്വത്തെ ജീവാത്മാവോടു ബന്ധിച്ചു ചിന്തിക്കുന്നതു കേവലം കർമ്മ ഫലം നിമിത്തമത്രെ. അഗ്നി എപ്പോഴും ഏക സ്വഭാവമാണ്; എന്നാൽ വിറകിന്റെ സ്വഭാവം അനുസരിച്ചുണ്ടാകുന്ന ദേങ്ങളെ അഗ്നിയുടെ ദേങ്ങളാണെന്നു കരുതുന്നതു ഭ്രമം തന്നെ. നാനാത്വം ദേഹത്തിന്റെ വികാരങ്ങളാണെന്നു സർവ്വം സംഗ്രഹിച്ചു അറിയുന്നു. ജീവാത്മാവു ദേഹത്തിൽ ഒട്ടി നില്ക്കുന്നതു കൊണ്ടും, ദേഹം തന്നെ ജീവാത്മാവു ആണെന്നു മിഥ്യാ ഗ്രഹിക്കുന്നതു കൊണ്ടും, ദേഹത്തിനു ഭവിക്കുന്ന നാനാത്വം, ജീവാത്മാവിനു ഭവിക്കുന്ന നാനാത്വമായി അനേകരം ഭ്രമിക്കുക ആണ്. സ്വപ്നത്തിൽ കാണുന്ന സ്വപ്നം മുതലായവയെ, ജാഗ്രത്തിൽ കാണുന്ന പദാർത്ഥമായി കരുതി, ആളുകൾ പൂർവ്വം ഭയപ്പെടുന്നു. ഭയപ്പെടുത്തുന്ന യാതൊന്നിനെയും മനുഷ്യൻ ധ്യാനിക്കുവാൻ ആവശ്യമില്ല. ഉറങ്ങി കിടക്കുന്നവൻ മരിച്ചവനല്ല, എങ്കിലും സംസാരം ഘോരമാണെന്നു കാണുന്നില്ല. സംസാരം ഘോരമാണെന്ന്, സൂപ്പൻ കാണാത്തത് അഹംമാന മില്ലാത്തവനായതു കൊണ്ടു തന്നെ. അതു പോലെ തന്നെ അഹംമാനത്തെ നിശ്ശേഷം വെടിഞ്ഞു മുക്കുന്ന സംസാരത്തെ ഭയപ്പെടുന്നില്ല. അഹംബുദ്ധി യുക്തവര പ്രിയവും അപ്രിയവും ഉണ്ടാകുന്നു; സ്വാർത്ഥവും പരാർത്ഥവും ഉണ്ടാകുന്നു. ഞാൻ എന്നും എന്റേതെന്നും ഉള്ള തമസ്സിനെ നീക്കി കാളഞ്ഞ്, അല്ലയോ രാജാവേ! അങ്ങ്, പരമാത്മാവും വാസുദേവനും ആയ വാസുദേവനിൽ മനസ്സിനെ സമർപ്പിക്കുക."

മഹർഷിമാർ ആശ്വസിപ്പിച്ചു. ചിത്രകേതു ആശ്വസിച്ച്;
മുഖം തുടച്ചു കൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—

നിങ്ങളുടേതല്ലാത്ത മാത്രമെന്നു തേളുമൊന്നി
ങ്ങറിഞ്ഞില തിമുരനാം പാപി ഞാൻ
നിങ്ങൾ ഫലം ഫലേന ധാരികൾ സർവ്വം
ബ്രഹ്മണി ചേർത്തു ലയിപ്പി ചുവിലവും

തന്മയമായൊരു രമിച്ച തെളിഞ്ഞു സംചിന്തയുടേതല്ലാത്ത ചിന്തയുടേതല്ലാത്ത കല്പന തീർത്തു ലോകാനുഗ്രഹത്തിനായ് ചെമ്മെ സകല ലോകങ്ങളിലെങ്ങുമേ കാരുണ്യ മുൾകൊണ്ടു വേരുകൾ വേരുകൾ കാരോവിധം പെരുമാറുന്ന തുണ്ടുപോൽ പാരിതി ലിങ്ങനെ യുക്തവരിൽ ചിലർ നേരെ വോദനേ നണ്ടു തോന്നിടുന്നു കാരുണ്യശാലികളായുള്ള നിങ്ങളെ നന്നാരുവമോദാ ലനുഗ്രഹിക്കേണ്ടമേ മാന മടങ്ങു ഉശേഷം മൊഴിച്ചു നിത്യാനന്ദാത്മാന മുപദേശിക്കേണ്ടമേ ഗോപാൽ പുത്ര കർമ്മാദികളിലെ സ്നേഹ ബന്ധങ്ങളെ ചൊരിച്ചു തുണമേ മായാമയ ബഹു സംസാര വിഭ്രമം തോയാ കരഞ്ഞു കടത്തുക വേണ്ടമേ പാദ പയോജ യുഗമു മൊഴിഞ്ഞു മററാധാര മില്ലെന്നു നവൻ തൊഴുതിടിനാൻ.

അംഗീരസ്സ് പറഞ്ഞു:— "രാജാവേ! പുത്രകാമനായ ഞങ്ങളെ പുത്രവരം തന്ന അംഗീരസ്സാണ്, ഞാൻ. എന്റെ കൂടെ വന്നിരിക്കുന്നത്, ബ്രഹ്മ പുത്രനായ ഭൂക്കി—ഭഗവാൻ—സാക്ഷാൽ നാരദനാണ്. അങ്ങ് പുത്ര ശോകം നിമിത്തം ദുസ്സരമായ തമസ്സിൽ ക്ലേശിക്കുന്നതിനെ കണ്ടു, അങ്ങയെ അനുഗ്രഹിക്കുവാനായി, ഞങ്ങൾ ഇവിടെ അവതരിച്ചതാണ്. പ്രഭോ! അങ്ങ് ബ്രഹ്മണനാണ്; ഭഗവതേക്കനാണ്; അങ്ങ് ക്ലേശിക്കുവാൻ അർഹനല്ല. അന്നു, ഞാൻ ഇവിടെ വന്നപ്പോൾ തന്നെ, അങ്ങയ്ക്കു പരമ ജ്ഞാനം ഉപദേശിക്കുവാൻ സന്നദ്ധനായിരുന്നു; എന്നാൽ അങ്ങയുടെ അഭിനിവേശം നിമിത്തം, ഞാൻ പുത്രനെ വാദാനം ചെയ്തു മടങ്ങേണ്ടതായി വന്നു. ഇന്ന്, അങ്ങ് മകളുള്ളവരുടെ സങ്കടത്തെ അനുഭവിക്കുന്നു. ഇതു പോലെ തന്നെ ഭാഷ്യം, വീട്, ധനം മുതലായ സകല ഐശ്വര്യ സമ്പത്തുകളും സങ്കട കാരണമാകുന്നു. ഭൂമി, പ്രഭുത, ബലം, കോശം, ഭൂതന്മാർ, അമാത്യന്മാർ, സുഹൃത്തുകൾ, വിദ്വാനുകൂൽ, ശത്രു സ്വർ രസ ഗന്ധം രൂപങ്ങൾ എന്നവ യൊക്കെയും ചഞ്ചലങ്ങളും ക്ഷണികങ്ങളും തന്നെ. അല്ലയോ മഹാ രാജാവേ! സർവ്വ പ്രതാപങ്ങളും, ശോകം, മോഹം, ഭയം എന്നിവയ്ക്കു ആധാരമായ ഗന്ധർവ്വ നഗരങ്ങളും സ്വപ്നമായ മനോരമങ്ങളും തന്നെ. കേവലം നിർമ്മലമായ അവ മനോഭവങ്ങളും സങ്കല്പ സൃഷ്ടികളും ആണ്. പുഷ്പ കർമ്മ വാസന അനുസരിച്ച്, പാർവതീയങ്ങളെ കുറിച്ചു ധ്യാനിക്കുന്നവന്റെ മനസ്സിൽ കാരോന്നു മുളച്ചു കൊളുത്തു. ദ്രവ്യം, ബുദ്ധി, കർമ്മ എന്നിവ കൊണ്ടു നിർമ്മിതമായ ദേഹം, സർവ്വ സന്താപങ്ങളുടെയും ഉപമാകുന്നു.

തസ്മാത് സ്വസ്ഥന മനസാ വിമുക്ത ഗതി മാന്യനഃ
ചൈതന്യേ ധ്യാനാർത്ഥ വിശ്രമം തൃപ്തോപശമ മാവിശ.

ആയതിനാൽ അങ്ങ് മനസ്സിനെ സ്വസ്ഥമായി നിർത്തുക; ജീവാത്മാവിന്റെ സ്വഭാവത്തെ കുറിച്ചു ചിന്തിക്കുക. ചൈത

ബോധം വളർന്നു പ്രത്യക്ഷ ലോകം ഏറെ മാണെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തെ, ഉപേക്ഷിക്കുക. സർ സംഗങ്ങളെ തൃപ്തിപ്പെട്ട്, ശാന്തിയെ പ്രാപിക്കുക." നാരദൻ പറഞ്ഞു:— "ഓ ചിത്രകേതോ! ഞാൻ ഒരു മന്ത്രോപ നിഷത്തിനെ അങ്ങയ്ക്കു ഉപദേശിക്കുന്നു. അങ്ങു ഇതിനെ മനസ്സിൽ ധരിക്കുകയും ഏഴു രാത്രികളിൽ ജപിക്കുകയും ചെയ്താൽ, അങ്ങയ്ക്കു പ്രഭുവായ സംകർഷണൻ പ്രത്യക്ഷമാകും. പുരാണനാരായ ശയ്യൻ മുതലായവർ സംകർഷണന്റെ പാദങ്ങളിൽ അഭയം പ്രാപിച്ചാണു്, ചൈത ഭൂമി നീങ്ങി, സംകർഷണന്റെ പരമ പദത്തെ പ്രാപിച്ചതു്. അങ്ങു് അചിരേണ ആ സ്ഥാനത്തെ പ്രാപിക്കും."

നാരദൻ വിരമിച്ചില്ല; പരമ സങ്കടത്തിൽ നിന്ന രാജാവു നെയും രാജാജിയെയും അപരന്മാരെയും നോക്കി മരിച്ച ശിശുവന്റെ ജീവാത്മാവിനെ അവിടെ വരുത്തി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:— "ഓ ജീവാത്മൻ! അങ്ങയ്ക്കു മംഗളം ഭവിക്കട്ടെ. അങ്ങു വരുത്തി കൂട്ടിയ സങ്കടം എത്ര അധികമാണെന്നു കാണുക. അങ്ങയുടെ അമ്മയും അച്ഛനും ബന്ധുക്കളും സുഹൃത്തുക്കളും എത്ര സന്തപ്തരായിരിക്കുന്നു. അങ്ങു ഈ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുക: ബന്ധുക്കളോ കൊരുമിച്ച് ആയുസ്സിനെ നയിക്കുക. അച്ഛൻ സന്താപിച്ചിരിക്കുന്ന ഭോഗങ്ങളെ ഉജിച്ച്, സിംഹാസനം രോഹണം ചെയ്യുക." ജീവാത്മാവു പറഞ്ഞു:—

കമ്മിത് ജന്മന്യമീ ബ്രഹ്മൻ പിതരോ മാതരോ ഭവൻ
കർമ്മഭിർ ഓമ്യമാണസ്യ ഭേവ തിച്ഛേ നൃയോനിക്വ

ബന്ധു ജ്ഞാതൃരി മധ്യസ്ഥ മിത്രോദാസീനവി ഭചിഷഃ
സർ ഏവ ഹി സർവ്വേക്കാം ഭവന്തി ക്രമശോ മിമഃ

യഥാ വസ്തുനി പണ്യാനി ഹേമാദീനി തത സുതഃ
പത്മകന്തി നരേക്ഷേപവം ജീവോ യോനിക്വ കത്തുക്വ

നിത്യസ്യാത്മസ്യ സംബന്ധോ ഹൃനിത്യോ ഭഗ്നതേ നൃക്വ
യാവ ഭൃസ്യ ഹി സംബന്ധോ മമതപം താവ ഭേവ ഹി

ഏവം യോനിഗതോ ദുഃഖഃ സ നിത്യോ നിരഹംകൃതഃ
യാവ ഭൃത്രോപലഭ്യേത താവത് സ്വതപം ഹി തസ്യ തത്

ഏഷ നിത്യോ വ്യയഃ സൂക്ഷ്മഃ ഏഷഃ സർവാശ്രയഃ സ്വദൃക്
ആത്മ മായാ ഗുണൈർ വിശ്വം ആത്മാനം സൃജതേ പ്രഭഃ

ന ഹൃദ്യോതിപ്രിയഃ കമ്മിൽ നാപ്രിയഃ സ്വഃ പരോ വി വാ
ഏകഃ സർവ്വധിയാം ദൃക്വാ കത്തുണാം ഗുണഭോക്തയോഃ

നാ ഭത്ത ആത്മാ ഹി ഗുണാ ന ഭോക്താ ന ക്രിയാഫലാ
ഉഭാസീനവ ഭാസീനഃ പരാവര ഭൂമീശ്വരഃ.

* ഭേവ! നിരന്തര കർമ്മ സമുച്ചയം—
വേശം നിമിത്തം ഭൂമി മീവൻ,
മാനസ യോനിയിൽ, തിച്ഛഗീൻ യോനിയിൽ
ഭാഗവാ / രാതികൾ യോനിയിലും
മാതാ പിതാക്കളുടേയവനായി, ഞാൻ
ഏതൊരു ജന്മത്തിലായിട്ടു
ബന്ധു വിരോധികൾ ശത്രുമിത്രാദികൾ
മധ്യസ്ഥരീ വക ഭാവമെല്ലാം
മന്നി പരകൃമം മാനവ വർഗ്ഗത്തി-
ലന്യോന്യ മേവം ഭവിക്ക യല്ലീ
വസ്തുക്കളിൽ സുവർണ്ണാദികൾ യാതൊരു
മട്ടിലഭിവന്ദ്യമായ് ഭവിക്കൂ
എന്നപോൽ തന്നെ ശരീരങ്ങളിൽ ജീവൻ
വന്നാവസിക്കുന്നു മാറിമാറി
നിത്യമാ മർമ്മത്തിൻ ബന്ധത്താൽ നമ്മള-
നിത്യത്തെ നിത്യവും ഭവിക്കുന്നു
ഇന്നിവനുള്ള നാളെ യപരനായ്
വന്നിടാം നേരെ മരിച്ച മാവാം
ബന്ധ മുളച്ചോ ചൊഴിക്കെ മമതയ്ക്കും
ബന്ധ മില്ലെന്നു നാം കണ്ടിട്ടു
അവസ്ഥ യോനിഗതനാം ജീവാത്മാവി-
ന്നന്യരോ ടില്ല മമതാ ബന്ധം
എങ്ങു ജീവാത്മാ വിധ്യ മലകെത്താൻ
തങ്ങുന്നു സതപഗുണവ മപ്പോൾ
നിത്യനായ്, സൂക്ഷ്മനായ വ്യയനായ്, സ്വയം-
ദൃക്വിയായ് സർവാ വലംബമായി
വർത്തിക്കും ജീവൻ വിരമിച്ചു വിശ്വത്തെ
ശിക്വ ഗുണ വിശേഷങ്ങളാലേ
സ്വന്ത പര ഭേദ മൊന്നു മില്ലാതെയും,
ബന്ധു വിരോധി വിഹീനനായും,
ഉത്തമനായ ജീവാത്മാവി ഞാനിലും
വ്യത്യസ്ത ചിത്ത വരികയില്ല.
ഇഷ്ട മില്ലൊട്ടു, മനിക്കുമില്ല, ഗുണ
ഭോക്താളെല്ല, ധനങ്ങളെല്ല
അച്ഛിധം ശ്രേഷ്ഠനായേകനായ് ജീവാത്മാ
സർവ്വ ജഗദൈക നാമനായി,
സർവ്വ മൊന്നുപോൽ ചിന്തിച്ചു ഭരിച്ചു
സർവ്വ വിചക്ഷണനായ് ജയിച്ചു

ജീവാത്മാവു നിഷ്ക്രമിച്ചു; സന്നിഹിതന്മാർ വിന്യീതന്മാരായി; സ്നേഹ പാശത്തെ പൊട്ടിച്ചെറിഞ്ഞ്, ആശ്വസിച്ച്. അവർ മരിച്ച കമാരന്റെ ശേഷ ക്രിയകളെ അനുഷ്ഠിച്ചു; ശോകം മോഹം ഭയം എന്നവയ്ക്കു ആധാരവും ഭൃന്യജവുമായ സ്നേഹത്തെ, അവർ സംതൃപ്തിച്ചു. ബാല ഹനനം ചെയ്ത രാജവധുക്കൾ, നടന്ന സംഗതികളൊക്കെയും കണ്ടു പ്രീഡിതകളായി; ഹതപ്രഭ

* ഭേവ! നിരന്തര...മുതലായവ—കൂത്താട്ടുകളും ശ്രീമതി മേരിജോൺ അവർകൾ ചെയ്ത തജ്ജമ.

കളായി. അവർ ബ്രാഹ്മണർ ഉപദേശിച്ച രീതി അനുസരിച്ചു യജ്ഞം തീരത്തിൽ ബാലഹത്യാ പ്രതം അനുഷ്ഠിച്ചു. ചിത്രകേതു പ്രതിബുദ്ധനായി. ചേററിൽനിന്നു കയറിയ ആനയെ പോലെ, ഗൃഹ ചിന്തയാകുന്ന അസാധ്യതയിൽനിന്നു ഉത്ഥിതനായി. യജ്ഞത്തിൽ സ്നാനം ചെയ്തു; പുണ്യജലത്തിൽ വിധികളെ അനുഷ്ഠിച്ചു; മൌനംകൊണ്ടു പ്രാണങ്ങളെ അടക്കി; ബ്രഹ്മപുത്രന്മാരായ അംഗിരസ്സിനേയും നാരദനേയും അഭിനന്ദിച്ചു. പ്രീതനായ ഭഗവാൻ നാരദൻ പരിശുദ്ധനും ഭക്തനും ആയ ചിത്രകേതുവിനു ഈ വിദ്യയെ ഉപദേശിച്ചു:—

ഓം നമഃസ്തുഭ്യം ഭഗവതേ വാസുദേവായ ധീമഹി
പ്രച്ഛദ് നായാ ിനിരഭായ നമഃ സംകർഷണായ ച
നമോ വിജ്ഞാനമാത്രായ പരമാനന്ദ മുത്തയ
ആത്മാരാമായ ശാന്തായ നിവൃത്ത ചൈതന്യ ധൃഷ്ടയേ
ആത്മാനന്ദാനുഭൂത്യൈവ നൃന്ദ ശക്ത്യർത്ഥേ നമഃ
ഘഷ്ടികേശായ മഹതേ നമഃ സേ വിശ്വപമുത്തയേ
വചസ്പരതേ ിപ്രാപ്യ യ ഏകോ മനസാ സഹ
അനാമ രൂപ യിന്ദ്രാത്രേ സോ ിപ്യാനഃ സ മസു ല്ലഭഃ
യന്തി ന്നിമം യതശ്ചൈവം തിഷ്ഠ ത്യപ്യേതി ജായതേ
മുൺമയേ ക്ഷപിവ മജ്ജാതിഃ തന്യൈ തേ ബ്രഹ്മണേനമഃ
യ ന സ്പൃശന്തി ന വിഭുഃ മനോ ബുദ്ധീന്ദ്രിയാസവാഃ
അന്തർ ബഹിഃ ശ്ച വിതതം വ്യോമവ ണ്ണ നമോ സ്പൃമഹം
ഭേദേന്ദ്രിയപ്രാണ മനോധി യോ ിമീ
യ ഭംഗവിദ്ധാഃ പ്രചരന്തി കർമ്മ
നൈവാസ്യമാ ലോഹമിവാ പ്രതപം
സ്ഥാനേക്ഷ ത ദൃശ്യപദേശ മേതി.

ഓം നമോ ഭഗവതേ മഹാപുരുഷായ മഹാനഭാവായ മഹാവിഭൂതി പതയേ സകല സാത്വത പരിപുഡ നികര കരകമല ക്ഷീർമ ലോപ പാലിത ചരണാരവിന്ദ യുഗല പരമ പരമേശ്വിൻ! നമഃ സേ.

ഓം ഭഗവാൻ നമസ്കാരം ഞാൻ വാസുദേവനെ നന്ദിക്കുന്നു; പ്രച്ഛദ് നനെ നമസ്കരിക്കുന്നു; അനിരഭയനെ നമസ്കരിക്കുന്നു; സങ്കർഷണനെ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഞാൻ കേവല ജ്ഞാനസ്വരൂപനെ—പരമാനന്ദ സ്വരൂപനെ—ആത്മാരാമനെ—ശാന്തനെ—ചൈതന്യതീതനെ—നമസ്കരിക്കുന്നു. ആത്മാനന്ദാനുഭൂതി നിമിത്തം മായാ തരംഗങ്ങളെ അതിക്രമിച്ച നിന്ദിതവടിക്ക്, നമസ്കാരം. ഇന്ദ്രിയങ്ങളിന്മേൽ പരമാധികാരമുള്ള പ്രഭുവിന്, നമസ്കാരം. വിശ്വമാകുന്ന മുത്തിയോടുകൂടി പ്രത്യക്ഷനാകുന്ന വിഭുവിന്, നമസ്കാരം. വാക്കും വിചാരവും സമീപിക്കാത്തവൻ, ഏകൻ, നാമ മില്ലാത്തവൻ, രൂപ മില്ലാത്തവൻ, ചിന്താമൂൻ, സമൃദ്ധ്യുഷ്ഠി മസ്ഥുലാതിതൻ, ആയ ഹരി, എന്നെ അവനും ചെയ്യണമേ. ബ്രഹ്മമായ നിന്ദിതവടിയിൽ സകലവും പ്രതിഷ്ഠിതമായിരിക്കുന്നു; ബ്രഹ്മമായ നിന്ദിതവടിയിൽ സകലതും പ്രഭവിക്കുന്നു. മുൻമയങ്ങളിൽ മുൻജാതി എന്നതുപോലെ, ബ്രഹ്മമായ നിന്ദിതവ

ടിയിൽ സകലവും പ്രലയിക്കുന്നു; ബ്രഹ്മമായ നിന്ദിതവടിക്കു നമസ്കാരം. മനസ്സ്, ബുദ്ധി, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, പ്രാണങ്ങൾ എന്നിവ നിന്ദിതവടിയെ സ്പർശിക്കുന്നില്ല; അറിയുന്നില്ല; നിന്ദിതവടി ആകാശത്തെ പോലെ ഉജ്ജിഷ്ടം പുറത്തും എവിടെയും വ്യാപിക്കുന്നു; ബ്രഹ്മമായ നിന്ദിതവടിയെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഭേദം, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, പ്രാണങ്ങൾ, മനസ്സ്, ബുദ്ധി എന്നിവ നിന്ദിതവടിയുടെ അംഗത്തിന്റെ പ്രവേശനം കൊണ്ടു മാത്രം കർമ്മങ്ങളിൽ വ്യാപരിക്കുന്നു. അല്ലാത്ത സന്ദർഭങ്ങളിൽ, അവ തണുത്ത ലോഹ ഖണ്ഡം പോലെ നിരപയോഗമാകുന്നു. ജീവാത്മാവു തന്നെയും ദൃഷ്ടാദ്യ എന്ന മഹിത നാമത്തെ അർഹിക്കുന്നത്, നിന്ദിതവടിയുടെ അനുഗ്രഹംകൊണ്ടു മാത്രമാണ്. ഭഗവാനായ നിന്ദിതവടിക്കു നമസ്കാരം; മഹാ പുരുഷനു നമസ്കാരം; മഹാനഭാവനു നമസ്കാരം; മഹാ വിഭൂതിപതിക്കു നമസ്കാരം; സകലഭേവ പ്രഭുവന്മാരുടേയും സംഘങ്ങൾ കൂട്ടുന്ന കൈകളാകുന്ന താമര മൊട്ടുകൾ അച്ഛിക്കുന്ന ചരണാരവിന്ദ യുഗലന്, നമസ്കാരം. ഭോ പരമ! ഭോ പരമമേശ്വിൻ! ഞാൻ നിന്ദിതവടിയെ നമസ്കരിക്കുന്നു.” വിദ്യയെ ഇങ്ങനെ ഉപദേശിച്ച ശേഷം നാരദനും കൂടെ അംഗിരസ്സും ബ്രഹ്മലോകത്തേക്കു പോയി.

ചിത്രകേതുവാകട്ടെ, നാരദ പ്രണീതമായ വിദ്യയെ ഏഴു ലിഖനങ്ങളിൽ കേവലം ജല ഭക്ഷകനായി ധ്യാനിച്ചു. ഏഴാം ലിഖനം രാത്രിയിൽ ചിത്രകേതുവിന്, വിദ്യാധരന്മാരുടെ ആധിപത്യം ലഭിച്ചു. പിന്നെയും ഏതാനും ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്ക്, മനസ്സ്, വിദ്യാബലം നിമിത്തം അതിവിപുലമായി; ചിത്രകേതു ഭേദഭേദവനായ ശേഷന്റെ ചരണ സന്നിധിയെ പ്രാപിച്ചു. ചിത്രകേതുനോക്കി; താമരന്തൽപോലെ വെളുത്തു, ഇളം ചോപ്പടയാട ഉടുത്തു, കിരീട കേയുര കടിത്ര കംകണ മഞ്ചിതനായി, പ്രസന്ന മുഖനായി, അരണ നേത്രനായി—സിദ്ധന്മാർ ചുറ്റും നിന്നു സ്തുതി പാടുന്ന മഹാ പ്രഭു ആയ ആദിശേഷനെ കണ്ടു. ദർശന മാത്രയിൽത്തന്നെ ചിത്രകേതു സകല മലങ്ങളെയും വിട്ടുനിന്നു; സ്വപ്നനായി; നിർമ്മലാ ന്ദകരണ നായി; ചിത്രകേതു മൌനം പുണ്ടു; ധ്യാന നിരത നായി; വർണ്ണ ഭക്തി നിമിത്തം മിഴിനീർ വർഷിച്ചു; കോർമയിർകൊണ്ടു; സാക്ഷാൽ പ്രണാമം ചെയ്തു. ആ മഹാപുരുഷന്റെ പാദപീഠത്തെ പ്രേമാശ്രുക്കളെ കൊണ്ടു നനച്ചുകൊണ്ടു,—പാദങ്ങളെ മുഖത്തു പ്രേമ നിരോധം ചെയ്തുകൊണ്ടു,—ഭക്തി പരവശ നായ ചിത്രകേതു സ്വപ്നനേരം ജഡനായി നിന്നു. പ്രബുദ്ധനായ ഭക്തൻ ബുദ്ധി കൊണ്ടു വികാരങ്ങളെ അമർത്തി—സർവ്വേന്ദ്രിയങ്ങളെ ബാഹ്യവർത്തനത്തിൽ നിന്നു ഉപസംഹരിച്ച്—ജഗൽഗുരുവിനെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു:—“മനസ്സു സമതയിൽ നില്ക്കുന്നവരും, മനസ്സു ഭ്രമത്തിൽ നില്ക്കുന്നവരും, ആയ സാധുക്കൾ അജിതനായ നിന്ദിതവടിയെ ജയിക്കുന്നു; നിന്ദിതവടി അവരെയും സ്വയമാകി ജയിക്കുന്നു. അതി കരുണനായ നിന്ദിതവടി, നിന്ദിതവടിയെ ഹൃദയേ കൂടാതെ ഭജിക്കുന്നവർക്ക്, നിന്ദിതവടിയെത്തന്നെ ലാഭനം ചെയ്യുന്നു. ഭഗവൻ! ജഗത്തിന്റെ ഉഭയ സ്ഥിതി ലയങ്ങൾ നിന്ദിതവടിയുടെ വിഭവങ്ങൾ തന്നെ. വിശ്വങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നവർ നിന്ദിതവടിയുടെ അംശങ്ങളുടെ അംശങ്ങളാക

ന്നു; അവരുകളെ അന്യോന്യം വൃഥാ സ്തംഭിക്കുന്നു. ആഭി മ
ധ്യാ വസാനങ്ങൾ ഇല്ലാത്ത നിന്ദിതവടി പരമാണ്വിന്ദയും പ
രമ മഹത്തിന്ദയും ആഭി മധ്യാന്ത ങ്കൾ ആകുന്നു. നിന്ദിതവ
ടി സകല സത്വങ്ങളുടേയും ആഭി മധ്യാ വസാനങ്ങളിൽ അച
ഞ്ചലമായ അംശം തന്നെ. ബ്രഹ്മാണത്തിനു കോശങ്ങൾ ഏ
ഴാണ്; ഓരോ കോശവും അതിനടുത്ത് ഉജ്ജ്വലിച്ചിരിക്കുന്ന അപേ
ക്ഷിച്ച പതുഗുണം വലിപ്പമുള്ളതാണ്. ഈ ബ്രഹ്മാണവും ഇ
തുപോലെ കോടി കോടികളായ മററ് അണ്ഡങ്ങളും ഒരുമിച്ച്
നിന്ദിതവടിയുടെ ശിരസ്സിൽ ഒരു അണ്ഡവാകുന്നു. നിന്ദിതവ
ടി അനന്തൻ തന്നെ. വിഷയങ്ങളെ കുറിച്ച തൃപ്തി പെരുത്ത മ
നുഷ്യ പശുക്കൾ, നിന്ദിതവടിയുടെ വിഭൂതികളായ ഈശ്വരന്മാ
രെ ഉപാസിക്കുന്നു; അവർ സർവ്വാനന്ദനായ നിന്ദിതവടിയെ ഉ
പാസിക്കുന്നില്ല. പ്രഭോ! ഈശ്വരന്മാർ നാശമുള്ളവരായാൽ
അവർ നല്ല അനുഗ്രഹങ്ങളും നാശമുള്ളവ തന്നെ. രാജകു
ലം നശിച്ചാൽ ഭാസന്മാർ നശിച്ചു. നിന്ദിതവടിയുടെ സന്നി
ധിയിൽ കാമ കായങ്ങളെ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവർ ആഗ്രഹങ്ങളെ പ്രാ
പിക്കുന്നില്ല. ഉണങ്ങിയ വിത്തു മുളക്കാത്തതുപോലെ, കാമ കാ
യങ്ങൾ നിന്ദിതവടിയുടെ സന്നിധിയിൽ ഫലപ്പെടുന്നില്ല. നി
ന്ദിതവടി ത്രിഗുണങ്ങളോട് ബന്ധമില്ലാത്ത കേവല ചൈതന്യ
മാകുന്നു. സുഖാസുഖങ്ങൾ മുതലായ ദാർഢ്വ ജാലങ്ങളാകട്ടെ, ജീ
വാത്മാവിനെ പരാമർശിക്കുന്ന ഗുണങ്ങളിൽനിന്നു പ്രഭവിക്കുന്നു.

വിഷമ മതിർ ന യത്ര ഞ്ഞാം
തപ മഹ മിതി മമ തവേതി ച യ മന്യത്ര
വിഷമ ധിയാ രചിതോ യഃ
സ ഹൃദിശുലഃ ക്ഷയിഷ്ണു രധർമ്മ ബഹുലഃ.
ന വ്യഭിചരതി തവേക്ഷാ
യയാഹൃദിഹിതോ ഭാഗവതോ ധർമ്മഃ
സ്ഥിര ചര സത്വ കരംബേ-
ഷാപുഗ്ധിയോ യ മൃഗാസതേ തപാർച്ചഃ,

ഞാൻ നീ, എന്തൊരു നിന്ദിതത്വ് എന്നിങ്ങനെയുള്ള വിഷമ
ബുദ്ധിക്ക്, ഉത്തമധർമ്മത്തിൽ സ്ഥാനമില്ല; വിഷമബുദ്ധി പ്രവേശമു
ള്ള ധർമ്മം, അഗുദ്ധവും ക്ഷയമുള്ളതും, അധർമ്മ ബഹുലവും, ആ
കുന്നു. നിന്ദിതവടിയുടെ ഇഷ്ടം, സത്യത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി എ
പ്പോഴും വർത്തിക്കുന്നു; സത്യത്തെ ഏക ലക്ഷ്യമാക്കിയ നിന്ദിതവടി
യുടെ ഇഷ്ടം, ലോകത്തിനു ഭാഗവത ധർമ്മത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യും.
സത്വങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഭേദബുദ്ധിയില്ലാത്ത ആയുന്മാർ, ഉപാസിക്ക
ുന്നത്, ആ ധർമ്മത്തെത്തന്നെ. നിന്ദിതവടിയുടെ ഭർമം, സർവ്വ
പാപ ക്ഷയ കാരണമാണെന്നു ഉള്ളതു വിശുദ്ധ മല്ല; നിന്ദിതവ
ടിയുടെ നാമത്തെ കേൾക്കുക മാത്രം ചെയ്യാൻ, ചണ്ഡാലൻ തന്നെ
യും സംസാരത്തിൽ നിന്നു മുക്തനാകും. ഭഗവൻ! നിന്ദിതവടി
യെ ഭരിച്ചു മുഹൂർത്തത്തിൽ എന്റെ സർവ്വ പാപങ്ങളും നീങ്ങി.
നിന്ദിതവടിയുടെ ഭക്തനായ ഭേദവർക്കി പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ വൃഥാ
വാകാൻ ഇടയില്ല.

വിമിത മനസ്സ! സമസ്തം
തവ ജഗ മാതമനോ ജനൈ റിഹാ ചരിതം

വിജ്ഞാപ്യം പരമഗുരോഃ
കിയ മിഹ സവിതു റിവ ഖദ്യോതൈഃ.

അനന്തനായ നിന്ദിതവടി ജഗദാത്മാ വാകുന്നു; ജനങ്ങൾ
ചെയ്യുന്ന സകലത്തെയും നിന്ദിതവടി അറിയുന്നു: നിന്ദിതവടി
യുടെ സന്നിധിയിൽ പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ടതായി യാതൊന്നു മില്ല.
മിന്നാമിനുണ്ടുകൾ സൂര്യനെ കാണിക്കേണ്ടതായി യാതൊന്നു മില്ല.
നിന്ദിതവടി ജഗദ്ഭയ സ്ഥിതി ലയ മൂല മാകുന്നു; നിന്ദിതവടി
യുടെ ഗതി ഭൂതവശമാ മാകുന്നു; ഭേദബുദ്ധി യുള്ള കയോഗികൾ
നിന്ദിതവടിയെ അറിയുന്നില്ല; നിന്ദിതവടി പരമ ഹംസ നാക
ുന്നു; ഞാൻ ഭഗവാനെ നമസ്കരിക്കുന്നു.

യം വൈ ശ്വസൻ ത മനു വിശ്വസുജഃ ശ്വസന്തി
യം ചേകിതാന മനുചിത്തയ ഉച്ചകന്തി
ഭൂമണ്ഡലം സർവ്വപായതി യസ്യ മൂർദ്ധ്വനി
തണ്ണൈ നമോ ഭഗവതേ ഫുല്ല സഹസ്രമുദർജ്വനേ.

നിന്ദിതവടി ശ്വസിക്കുമ്പോൾ, വിശ്വസുജകൾ ശ്വസിക്ക
ുന്നു; നിന്ദിതവടി വ്യാപരിക്കുമ്പോൾ, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്ക
ുന്നു. നിന്ദിതവടിയുടെ ശിരസ്സിൽ ഭൂമണ്ഡലം കടകളവിൽ സ്ഥി
തിചെയ്യുന്നു. ഞാൻ സഹസ്രശിരസ്സനായ ഭഗവാനെ നമസ്കരി
ക്കുന്നു.

സംസ്കൃതനായ ഭഗവാൻ അനന്തൻ വിദ്യാധര പതിയായ ചി
ത്രകേതുവിനോദ് പറഞ്ഞു:—“ഞാൻ ചെയ്ത നിർദ്ദേശം അനുസരി
ച്ച്, നാരദനും അംഗിരസ്സും ഉപദേശിച്ച വിദ്യനിമിത്തവും, ഇ
പ്പോൾ ലഭിച്ച ഭർമം നിമിത്തവും അങ്ങു സിദ്ധനായി. ഞാൻ
സർവ്വ ഭൂതങ്ങളുടെ ഭൂതാത്മാവും അനുഗ്രഹ പ്രദാതാവും ആകുന്നു.
ഞാൻ ശബ്ദബ്രഹ്മവും (വേദവും) പരബ്രഹ്മവും ആകുന്നു; അവ ര
ണ്ടു് എന്റെ ശാശ്വത ശരീരങ്ങളത്രെ. ഈശ്വരൻ ലോകത്തിൽ വി
ത്ത മായിരിക്കുന്നു; ലോകം ഈശ്വരനിൽ സന്തത മായിരിക്കുന്നു.
ഞാനാകട്ടെ, രണ്ടിലും വ്യാപിക്കുന്നു; രണ്ടും എന്നിൽ നില്ക്കുന്നു.
സ്വപ്നസ്ഥിതൻ വിശ്വം മുഴുവൻ തന്നിൽ നില്ക്കുന്നതായും, താൻ ഒ
ര പരിമിത പ്രദേശത്തു നില്ക്കുന്നതായും, ഏക കാലത്തു അനുഭ
വിക്കുന്നു. സ്വപ്നത്തിൽ കാണുന്ന പല അവസ്ഥകളേ പോലെ,
ജാഗരണം മുതലായ പല അവസ്ഥകൾ, ജീവാത്മാവിൽ ഏകി
പ്പികു പ്പെട്ടിരിക്കുകയാണ്. ജീവാത്മാവിന്റെ അവസ്ഥ ഭേദങ്ങ
ളെ സാക്ഷിയായി ഗ്രഹിക്കുന്ന പരമാത്മാവ്, വേറെയത്രെ. ഉ
റക്കത്തിലും ഉണർച്ചയിലും അനുഭവ സാധാരണ ധർമ്മമായും, ഉറക്ക
ത്തിൽ നിന്നും ഉണർച്ചയിൽ നിന്നും ഭിന്നമായും, നില്ക്കുന്നത്, ഞ്ഞാ
നവും അതിനെ കവിഞ്ഞതായ ബ്രഹ്മവു മാകുന്നു. ഇങ്ങനെ ഒരു
മനുഷ്യനു മരണവും സ്വഭാവ സ്ഥിതിമാണ്; എന്നാൽ അതിനെ
വിശുദ്ധീകരിക്കുവാൻ, സംസാരത്തിൽ അകംപുട്ട് ഭേദത്തിൽനിന്നു
ഭേദത്തിലേക്കും, മരണത്തിൽനിന്നു മരണത്തിലേക്കും, സഞ്ച
രിക്കും.

ലബ്ധോപമാനുഷീം യോനീം ജ്ഞാന വിജ്ഞാന സംഭവം
ആത്മാനം യോ ന ബുദ്ധ്യേത ന കപചിത് ശമ മാപ്തന്യാത്

സ്കന്തപഹായാം പരിക്രേശം തതഃ ഫല വിപദ്യം
അഭയം ചാപ്യനീഹായാം സംകല്പാ ചിരമേക്ഷവിഃ.

മാനസത എന്നതു ജ്ഞാനത്തെയും വിജ്ഞാനത്തെയും വളർത്തുന്ന ജന്മമാകുന്നു. ആ അവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചശേഷം, ആ രാമാവിനെ അറിയാത്തവൻ ശമത്തെ കാണുകയില്ല. ഈ ഹത എന്നതു പരിക്രേശത്തിനും വിപരീത ഫലത്തിനും ആധാരമാകുന്നു എന്നും; നിരീഹത സംസാരത്തെ ഹനിക്കുന്നതാണെന്നും; അറിഞ്ഞു—വിചാൻ സകല തുഷ്ടികളെയും വജ്ജിക്കുന്നു. ഭാഷാഭക്താകന്മാർ സുഖത്തെ സമ്പാദിക്കുവാനും, ഓടത്തെ റിട്ടു നില്ക്കുവാനും, പരിശ്രമിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവർ സുഖത്തെ പ്രാപിക്കുക ആകട്ടെ, ഓടത്തെ വിട്ടുമാറുകയാകട്ടെ ചെയ്യുന്നില്ല. വിജ്ഞാനം ഉണ്ടെന്നു വുമ്പാ അഭിമാനിക്കുന്നവർ വിപരീത ഫല ലഭാർ അനുഭവമാകുന്നതിനെ ഗ്രഹിക്കണം; അവർ ആരാവിന്റെ ഗതി സൂക്ഷ്മമാണെന്നും: ജാഗരണം, സ്വപ്നം, നിദ്ര, എന്നവയിൽനിന്നു ഭിന്നമാണെന്നും: സാഹചര്യങ്ങളാൽ അവ സ്ഥാഭേദം സംഭവിക്കാത്ത കാലസ്സഞ്ചിതാൺ എന്നും; അറിയണം. അങ്ങനെ വർത്തിച്ചുകൊണ്ടു ഭക്തൻ ജ്ഞാനത്തിലും വിജ്ഞാനത്തിലും സഞ്ചരിക്കുന്നു. യോഗ നിപുണത സമ്പാദിച്ച മനുഷ്യർ സ്വാർത്ഥം ഒന്നു മാത്രമാണ്; അവർ പരമാർത്ഥാവോടു ഒന്നാണെന്നു അറിയണമെന്നു മാത്രം കാംക്ഷിക്കുന്നു. അല്ലയോ രാജാവേ! ഞാൻ പറഞ്ഞ വചനങ്ങളെ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം ധരിച്ചുകൊണ്ടാൽ അങ്ങ്, ജ്ഞാനവിജ്ഞാന സമ്പന്ന നാകും.” വിശ്വാസമാവും ജഗദ്ഗുരുവും ആയ ഹരി—സംകർഷണൻ—ചിത്രകേതുവിനെ ഇങ്ങനെ സമാശ്വസിപ്പിച്ചു കൊണ്ട്, അന്തർഹിതനായി.

അനന്തൻ മറഞ്ഞ പ്രദേശത്തെ പ്രണമിച്ചുകൊണ്ട്, വിദ്യാധരനായ ചിത്രകേതു ആകാശങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചു. സിദ്ധന്മാർ ചാരണന്മാർ, ഭക്തികൾ എന്നവരെക്കൊക്കെയും മഹാ യോഗി എന്നു പ്രശംസിച്ചു പാടിയ ചിത്രസേനൻ—ലക്ഷം വർഷം വിഹരിച്ചു. ജിജ്ഞാസത്തോടുകൂടിയ വിമാനത്തിൽ, സർവ്വകാമ പ്രദായകങ്ങളായ കലാചല തടങ്ങളിൽ, വിദ്യാധര സ്ത്രീകളോടു കൂടിച്ച്, ചിത്രകേതു സഖൈശ്വര്യം സംപൂർണ്ണനായി. ചിത്രകേതു, ക്രിയാശീലന്മാരും ചെയ്യുവേ, ഭരിക്കൽ കരു സ്ഥാനത്തു പരമശിവൻ ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടു. പാർവ്വതിയെ മടിയിൽ വെച്ചു ആലിംഗനം ചെയ്യുകൊണ്ട്, ഉച്ചത്തിൽ സംസാരിക്കുകയും ചിരിക്കുകയും ചെയ്യുകൊണ്ട്, പരമശിവൻ സിദ്ധ ചാരണ മഹർഷി സമാവൃതനായി ഇരിക്കുന്നു. ചിത്രകേതു പറഞ്ഞു:—“പരമശിവൻ ലോക ഗുരുവല്ലയോ? ശരീരികൾക്കു ധർമ്മ നിസ്സന്ധ്യം ചെയ്യുന്നതിൽ മുഖ്യ നല്ലയോ? ആ പ്രഭു, സഭയിൽ ഭാഷ്യയെ കെട്ടി പിടിച്ച് ഇരിക്കുന്നു. ജടാധരൻ, തീവ്രതപസ്സൻ, ബ്രഹ്മവാദി, സഭാപതി!! പെണ്ണു മടിയിലുണ്ടു്; ലജ്ജ യില്ലാത്ത പ്രാകൃതൻ!!! പ്രാകൃതന്മാർ ഭാഷ്യ മടിയിലുണ്ടു്; ലജ്ജ യില്ലാത്ത പ്രാകൃതൻ!!! പ്രാകൃതന്മാർ ഭാഷ്യ മാരെ ആലിംഗനം ചെയ്യാറുണ്ടു്: എന്നാൽ അതു രഹസ്യ മാ യിട്ടാണ്. മഹാ വ്രതധരൻ എന്നു പേരു പിടിച്ച ഈ ശിവൻ, സഭയിൽ സ്ത്രീയെ ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നു.” ചിത്രകേതു പറഞ്ഞ വചനങ്ങളെ ഭഗവാൻ പരമശിവൻ കേട്ടു; എന്നാൽ അഗാധമായ നായ ആ പ്രഭു മനഹസിച്ച്, മൌനം അവലംബിച്ചു. നായകനെ അനുസരിച്ചു സഭാ സ്ഥിതിന്മാരും മൌനം ഭിക്കിപ്പിച്ചു.

എന്നാൽ പരമേശ്വര പാർവ്വതീ പരമ വീര്യത്തെ കുറിച്ച് അജ്ഞാനം ജിതേന്ദ്രിയ നെന്നു വുമ്പാ അഭിമാനിച്ചവനും ആയ ചിത്രകേതുവിനെ ഉദ്ദേശിച്ച്, കോപം പൂണ്ടു്, ദേവി പാർവ്വതി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

അയം കി മധുനാ ലോകേ ശാസ്താ ഭണ്ഡധരഃ പ്രഭുഃ
അസു ചിധാനാം ഭക്താനാം നിർദ്വജാനാം ച വിപ്രകൃത്
ന വേദ ധർമ്മം കില പരമയോനിഃ ന ബ്രഹ്മപുത്രാ ഭഗവാൻ
ന വൈ കമാരഃ കപിലോ മനുശ്ച യേ നോ നിഷേധ സ്ത്വതി-
വർത്തിനം ഹരം
ഏതാ മനുഷ്യേയ പദാബ്ജ യുഗ്മം ജഗദ്ഗുരു മംഗല മംഗ-
ലം സ്വയം
യഃ ക്ഷത്രബന്ധുഃ പരിഭൂയ സുരീൻ പ്രശാസി യുക്ത സുഭയ-
ഹി ഭണ്ഡുഃ
നാ/യ മരഹതി വൈകുണ്ഠ പാദ ഭൂലോപ സപ്തണം
സംഭാവിത മതിഃ സുബ്ബഃ സാധുഭിഃ പത്മപാസിതം
അതഃ പാപീയസിം യോനീം ആസുരീം യാഹി ഓർമതേ!
യഥേഹ ഭൂയോ മഹതാം ന കന്താ മുത്ര! കിലബിക്ഷം.

“എന്തു്? ഇവൻ ലോകത്തിന്റെ ശാസ്താവോ? ലോകത്തെ ശിക്ഷിക്കുവാൻ ഭണ്ഡം എടുത്ത പ്രഭുവോ? നമ്മെ പ്രോലുഭുവൻ നിർദ്വജന്മാരും ഭക്തന്മാരും ആയാൽ തന്നെയും, ഇവൻ എതിരേ നില്ക്കുവാൻ കരുതുകയുണ്ടോ? ധർമ്മത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മമായ തത്വത്തെ ആര കണ്ടു? ബ്രഹ്മവാദകളെ ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രന്മാരായ നാരദൻ സനാതനൻ മുതലായവരാകട്ടെ, കപിലനാകട്ടെ, മനുവാകട്ടെ, ധർമ്മത്തെ ഗ്രഹിച്ചവരല്ല. അവരാരും പരമശിവൻ ധർമ്മത്തെ അതിവർത്തിച്ചു, എന്ന് അപരാധം ആരോപിക്കാറുണ്ടല്ല. ഈ ക്ഷത്രിയ യുദ്ധൻ, ജ്ഞാനം പൂണ്ട ഭക്തികളെയും സുരന്മാരേയും അവഹേളിക്കുവാൻ മടിക്കുന്നില്ല. ഇവൻ സർവ്വ മംഗളങ്ങളുടെ മംഗളവും, ജഗദന്യകളുടെ ഗുരുവും ആയ പരമശിവനെ ധർമ്മിക്കുന്നു. ജ്ഞാനം കാംക്ഷിക്കുന്നവർ സഭാ ധ്യാനിക്കുന്ന പാദാരവിന്ദങ്ങളെ കൊണ്ടു പാവനനായ പരമശിവനെ നിന്ദിച്ചു ഇവൻ ഭണ്ഡൻ തന്നെ. സാധുജനങ്ങൾ ഉപാസിക്കുന്ന വൈകുണ്ഠ പാദ ഭൂലത്തെ ഉപാസിക്കുവാൻ ഇവൻ അർഹനല്ല. തനിക്കു താൻ പോന്ന ധിക്കാരി! എട! ഭക്ത! നീ പാപമയമായ അസുര യോനിയിൽ പിറക്കുക. ഇങ്ങനെ നീ ഇവിടെ പാപം ചെയ്യാതിരിക്കട്ടെ.”

ശപ്തനായ ചിത്രകേതു വിമാനത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി. കുനിഞ്ഞു തൊഴുതു ദേവിയെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു കൊണ്ടു്, ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“അംബികേ! ഭവതി നൽകിയ ശാപത്തെ ഞാൻ അഞ്ചു ലിപുവും സ്വീകരിച്ചു കൊള്ളുന്നു. ദേവന്മാർ മനുഷ്യരെ ഉദ്ദേശിച്ചു പറയുന്ന വാക്കുകൾ പൂർവ്വ നിർദ്ദിഷ്ടമാണ്. ഈ സംസാര ചക്രത്തിൽ അജ്ഞാനം നിമിത്തം മോഹിച്ച ജന്മകൾ, സുഖത്തെയും ഓടത്തെയും അനുഭവിച്ചു സഞ്ചരിക്കുന്നു. ഭക്തൻ തന്നെയോ അപരനോ സുഖഓടങ്ങളുടെ കർത്താവല്ല; എന്നാൽ ഭക്തവ

നോ അപരനോ കത്താവാൻ എന്ന്, അങ്ങനാർ വിചാരി
ക്കുന്നു.

ഗുണ പ്രവാഹ ഏതെങ്കിലും കണ്ണാലും കോമ്പനഗ്രഹം
കുട സപ്തോ നരകം കോ വാ കിം സുഖം ദുഃഖ മേവ വാ
ഏകം സുജ്ഞി ഭൂതാനി ഭഗവാ നാത്മ മായയാ
ഏകാം ബന്ധം ച മോക്ഷം ച സുഖം ദുഃഖം ച നിഷ്ഠലം

ന. തസ്യ കഷ്ടിത ഭയിതഃ പ്രതീപോ
ന ജ്ഞാതി ബന്ധ ഭന പരോ ന സ്വഃ
സമസ്യ സർവ്വ നിരഞ്ജന സ്യ
സുഖേന രാഗഃ കൃത ഏവ രോഷഃ
തഥാപി ത മകുതി വിസർഗ്ഗ ഏകാം
സുഖായ ദുഃഖായ ഹിതാഹിതായ
ബന്ധായ മോക്ഷായ ച ദൃശ്യ ജനനോഃ
ശരീരിണാം സംസ്തുതയേവ കല്പതേ

അഥ പ്രസാദയേ ന ത്വാം ശാപ മോക്ഷായ ഭാമിനി
യ നന്യസേ അസാധുക്കം മമ തത് ക്ഷമ്യതാം ഇതി.

ഗുണങ്ങൾ എവിടെയും പ്രവഹിക്കുന്നു; ഈ ഗുണ പ്രവാഹ
ത്തിൽ ശാപം എന്ത്? അനുഗ്രഹം എന്ത്? സ്വർഗ്ഗം എന്ത്? നരകം
എന്ത്? സുഖം എന്ത്? ദുഃഖം എന്ത്? ഏകനായ ഭഗവാൻ ആത്മ
മായ കൊണ്ടു സർവ്വഭൂതങ്ങളെയും സൃഷ്ടിക്കുന്നു. കേവലം നിർവ്വ
കാരനായ ഭഗവാൻ ജന്തുക്കളിൽ ബന്ധ മോക്ഷങ്ങളേയും സുഖദുഃ
ഖങ്ങളേയും, ഘടിപ്പിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ പ്രിയനില്ല, അപ്രിയന
ല്ല; മരമകനില്ല ബന്ധുവില്ല; സ്വകനില്ല അപരനില്ല; സർവ്വ
സമനം നിരഞ്ജനനും ആയ ഭഗവാനിൽ, രോഷം മെവിടെ സുഖ
ത്തിൽ സന്തോഷ മെവിടെ? എന്നാൽ സുഖദുഃഖങ്ങൾ, ഹിതാഹി
തങ്ങൾ, ബന്ധ മോക്ഷങ്ങൾ,—ജനന മരണാത്മക മായ സം
സാരം—എന്നിങ്ങനെ ശരീരികളിൽ കാണുന്നവ, ഭഗവാന്റെ
മായാ സൃഷ്ടികളാണ്. അല്ലയോ ഭഗവി! ഞാൻ ശാപ മോക്ഷ
ത്തെ അപേക്ഷിക്കുന്നില്ല; ഞാൻ പറഞ്ഞതു അസാധു ആണെ
ങ്കിൽ ക്ഷമിക്കണം.”

പാർത്ഥീ പരമേശ്വരന്മാരെ ഇങ്ങനെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു കൊ
ണ്ട്, ചിത്രകേതു വിമാനത്തിൽ എവിടെക്കോ പോയി. സല്യന്മാ
രും വിസ്മയിച്ചു. ഭഗവാൻ രാമൻ, ദേവർഹികൾ മുതലായ സക
ലരും കേൾക്കെ, രാമോദിയോടു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

ദുഷ്ടവത്സ്യസി സുശ്രോണി ഹരേ രത്നേ കർമ്മണഃ
മാഹാത്മ്യം ഭൂത്യ ഭൂത്യാനാം നിസ്സ്പഹാണാം മഹാത്മനാം.

നാരായണപരാഃ സർവേ ന കൃതയുന ബിദ്യതി
സ്വപ്താപവസ്ത നരകേഷ്വപി തുല്യാത്മ ഭക്തിനഃ

ഭേമിനാം ഭേമ സംയോഗാൽ ചന്ദ്രാ നീശ്വരലീലയാ
സുഖം ദുഃഖം ദൃതി രജന ശാപോന്മഗ്രഹ ഏവ ച

അവിവേക കൃതഃ പുംസോ ഏവം ഭേമ ഇവാത്മനി
ഗുണഭോക്താ വികല്പ യാദിഭേവ സുജീവ ലക്രതഃ

വാസു ഭേവേ ഭഗവതി ഭക്തി മുചഹതാം നൃണാം
ജ്ഞാന വൈരാഗ്യ വിരാണം നേഹ കഞ്ചി ഭൂപാശ്രയഃ

നാഫഹം വിരിഞ്ചേ ന കമാര നാരദൗ
ന ബ്രഹ്മപുത്രാ മനയഃ സുരേശാഃ
വിഭാമ യസ്യേഹിത മംശകാം ശകാ
ന ത സ്വരൂപം പൃഥ ഗീശമാനിനഃ

ന ഏസ്യാസ്തി പ്രിയഃ കഞ്ചിൻ നാപ്രിയഃ സ്വ പരോഽപി വാ
ആത്മതാ സ്വ ഭൂതാനാം സർവ്വഭൂത പ്രിയോ ഹരിഃ

തസ്യ ചാഭ്യം മഹാഭാഗ യിത്ര കേതുഃ പ്രിയോ നരഃ
സർവ്വ സമദൃക് ശാന്തോ ഏഹം ചൈവാദ്യുതപ്രിയഃ

തസ്മാ ന വിസ്മയഃ കാതൃഃ പുരത്തേഷു മഹാത്മസു
മഹാപുരത ഭക്തേഷു ശാന്തേഷു സമദർശികു

അയി സുന്ദരി! ചിത്ര ചതുനാകം
ഹരി തൻ രൂ പദ ഭാസ ഭാസരായി
അമരന നിരീഹരാം ഭവാനാ-
രുടെ ചിത്രാത്മത കാണുതില്ലയോ, നീ.

ഒരു ഭീതിയു മില്ലാതെപ്പോ
വര നാരായണ തല്പരൻ കേൾ
ഒരു പോലവർ കാണുവീൻ പുരം
നരകം മോക്ഷ മിതൊക്കെ മൽപ്രിയേ!

മരണം ജനിസങ്കടം സുഖം
മധുരാപാംഗി ദുരേക്ഷണം വരം
പെരുകുന്നു ശരീരികൾ കഠോ
പര മിദാന ത യീശ ലീലയാൽ.

കരുതുന്നു വിവേക, കാരിയം
പുരസ്കര വസ്തുവിടേ മന്തരാ
ഗുണഭോക്താ വികല്പ മോക്ഷണം
സമ മാല്യത്തി ലഹിഭൂമോപമം.

അരിയോ രറിയും ചിരക്കിയും പു-
ണ്ടരും ശ്രീ ഹരി ഭക്തരാം നരന്മാർ
ഒരു മട്ടിലു മൊന്നിനേയു മേതും
നിരവിപ്പി ലിഹ കാമ്യമെന്നു ബാലേ!

ഞാനും വിരഞ്ജ ഗുഹ നാരദരും സുരേശ-
ന്മാരും തഥാ മനികും വിധി പുത്രാരും
നാരായണേവ സിത മറിഞ്ഞവ രല്ല തെല്ലം
ത ഭക്രൂപ ബോധവു മിവകു ലഭിച്ചതില്ല.

*അയി സുന്ദരി!.....മുതലായതു വെണ്ണിക്കും ഗോപാലക്ക
രല്ല അവർകൾ തമ്മെ ചെയ്യതാണ്.

ഹരി തൻ കലത്ത്ന്നംശ പരമാണകൾ ഞങ്ങളോ
പരമാർത്ഥം മുറ ചെന്നാൽ വെറു മീശപരമാനികൾ

പ്രിയ മില്ല പ്രിയൻ താനും മിത്ര മി ള്ലില്ല ശത്രുവും
സർവ്വാനുഭൂതിയും ശൗരി സർവ്വ ഭൂത പ്രിയൻ ശുഭേ!

മഹാത്മാവി ചിത്രകേതു മാധവ പ്രിയ സേവകൻ
അഭേദ ഭക്തൻ ശാന്തൻ ഞാനും വൈകുണ്ഠ വാസലൻ

ആകയാ ലയി മനോഹരേ! പരമ പുരുഷൻ ലകതാര-
ച്ചേക ഭാവന വിളങ്ങുന്ന മിഴികൊണ്ടു വിശ്വ മഖിലം സഭാ
ആകലത മിയലാതെ കണ്ടു പരിശാന്തരായി മരവും മഹാ-
ഭാഗരെ കരുതി വിസ്മയത്തി നവകാശമില്ല ലവലേശവും.

പരമശിവന്റെ വചനങ്ങളെ കേട്ടു പാവുതി ശാന്തയെ
പ്രാപിച്ചു. പാപ്തിയെ തന്നെയും പ്രതിശാപം ചെയ്യുവാൻ
ശക്തനായ ചിത്രകേതു, ശാപത്തെ ശിരസാ വഹിച്ചു; ഇതാണു
സാധു ലക്ഷണം. പാപ്തി നല്ലിയ ശാപം നിമിത്തം ചിത്രകേ
തു തപശ്ശാവിന്റെ യാഗാഗ്നിയിൽ നിന്ന് ഭാഗവനായി പിറന്നു
പൂത്രൻ എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധനായി. ആ ജന്മത്തിലും ആ ബ്ര
ഹ്മജ്ഞൻ ജ്ഞാന വിജ്ഞാന സമ്പന്ന നായി തന്നെ വർത്തിച്ചു.

കശ്യപൻ അദിതിയിൽ ജനിച്ച സവിതാവ്

സവിതാവ് പ്രശ്നിയെ വിവാഹം ചെയ്തു.
പ്രശ്നി സ്ത്രീ പത്നി സവിതാ സാവിത്രി വ്യാഘ്രി-
തൃയി, എന്ന പുത്രികളേയും മഹാ മഖന്ദാരായ അഗ്നി
ഹോത്രം, പശു, സോമൻ, ചാതുർജാസ്യൻ മഹാ മഖൻ.

സവിതാവിന്റെ ഭാര്യയായ പ്രശ്നി യാകട്ടെ, സാവിത്രി,
വ്യാഘ്രി, തൃയി, എന്ന പുത്രികളേയും മഹാ മഖന്ദാരായ അഗ്നി
ഹോത്രൻ, പശു, സോമൻ, ചാതുർജാസ്യൻ എന്ന പുരുഷന്മാരെ
യും പ്രസവിച്ചു.

കശ്യപൻ അദിതിയിൽ ജനിച്ച ഭഗൻ

ഭഗൻ സിദ്ധിയെ വിവാഹം ചെയ്തു; മഹിമാൻ, വിഭു, പ്രഭു
എന്ന പുത്രന്മാരേയും സുപ്രതയും വരാഭാഹയും ആയ ആശി
സ്സ് എന്ന പുത്രിയുടേയും പിതാവായി.

കശ്യപൻ അദിതിയിൽ ജനിച്ച ധാതാവ്.

ധാതാവിന്റെ ഭാര്യയായ കഹ്ല, ശിനി ബാലി, രാക, അ
നമതി എന്നവർ യഥാക്രമം സായം, ഭരം, പ്രാതസ് പുർണിമ
എന്നവരെ പ്രസവിച്ചു.

കശ്യപൻ അദിതിയിൽ ജനിച്ച വിധാതാവ്

വിധാതാവ്, പ്രിയ എന്ന ഭാര്യയിൽ അഗ്നികളുടെ പിതാ
വായി.

കശ്യപൻ അദിതിയിൽ ജനിച്ച വരണൻ

അപ്പു ദിക്പാലകന്മാരിൽ ഒരുവനായ വരണൻ ഒരു ആദി-
ത്യനാണ്

ചർമ്മണീ വരണസ്യാ ഹൃദീത്യസ്യ ജാതോ ഭൂമഃ പുനഃ

വരണൻ ചർമ്മണിയേ വേട്ട. ഭക്ഷയാഗത്തിൽ മരിച്ച
ഭൂമപ്രജാപതി, വരണന്റെയും, ചർമ്മണിയുടെയും പുത്രനായി
ജന്മ മെടുക്കുക ഉണ്ടായി. വരണന്റെ വേറൊരു ഭാര്യ വാര
ണിയാണ്.

വരണസ്യാ ഭാര്യ യാ ജ്യേഷ്ഠാ ശുക്രാ ദേവീ വൃദ്ധായത
തസ്യാഃ പുത്രം ബലം വിചി സുരാം ച സുര നന്ദിനീം
പ്രജാനാം അന്നകാമാനാം അന്യോന്യ പരിഭുജ്ഞാത്
അധർമ്മ സൂത്ര സംജാതഃ സർവ്വ ഭൂതവിനാശകഃ

വരണന്റെ വേറൊരു ഭാര്യ ശുക്രാചാര്യന്റെ പുത്രിയായ
ജ്യേഷ്ഠാ ദേവിയാണ്. ജ്യേഷ്ഠയുടെ സന്താനങ്ങൾ ബലനും സുര
നന്ദിനിയായ സുരയും സർവ്വ ഭൂത വിനാശകനായ അധർമ്മനും ത
ന്നെ. മേല്പറഞ്ഞവരെ കൂടാതെ, വേറെയും വരണപുത്രന്മാരെ
ജനിച്ചു പ്രസവമുണ്ട്.

വാല്മീകി ശ്രീ മഹായോഗീ വല്മീകാ ഭവേത് കില

വരണന്റെ രേതസ് പതിച്ച വല്മീകത്തിൽ നിന്നു മഹാ
യോഗിയായ, വാല്മീകി എന്ന പ്രസിദ്ധനായ രാമായണ കർത്താ
വ് പിറന്നു.

നവമോ ഭക്ഷസാവർണി മനുർ വരണസംഭവേ

കൻപതാമനായ മനു, ഭക്ഷസാവർണി, വരണന്റെ ഒരു പുത്രനാണ്.

എങ്കു പുത്രോ മഹാ പ്രാജ്ഞോ വരണസ്യ ഗോപതഃ
എങ്കു വൈ ശീലവൃത്തേന ശൌചേന ച വിശിഷ്ടതേ

എങ്കു പുത്രോ ഽസൃഭിമതഃ പുഷ്കരഃ പുഷ്കരേ ക്ഷണഃ
രൂപനാൻ ദർശനീയ ശ്ച സോമപുത്രാ വൃതഃ പതിഃ.

വാഗ് പ്രഭുവായ വരണന്റെ പുത്രൻ—മഹാ പ്രാജ്ഞൻ ശൌചംകൊണ്ടും ശീലവൃത്തംകൊണ്ടും വിശിഷ്ടൻ—അഭിമതനായ പുഷ്കരേക്ഷണൻ—പുഷ്കരൻ എന്നു പേരായവന്നാണ്. രൂപവാനും ദർശനീയനും ആയ ഇവനെ, സോമപുത്രി, ഭർത്താവായി വരിച്ചു. ഒരു ജനക രാജാവു കഴിച്ച യാഗത്തിങ്കൽ അഷ്ടാവക്രന്തീ എന്ന ജ്ഞി ചോദിച്ചു പല പ്രശ്നങ്ങൾക്കു മറുപടി പറയുവാൻ കഴിഞ്ഞവനായ വന്ദി എന്നു ഒരുവൻ, വരണന്റെ പുത്രനാണെന്നു കാണുന്നു. വന്ദി പറയുന്നു:—

അഹം പുത്രോ വരണസ്യോത രാജ്ഞോ
നമേ ഭയം വിദ്യതേ മജ്ജിതസ്യ

ഞാൻ വരണന്റെ പുത്രനാണ്: കിട്ടിച്ച ചാകുമെന്നു എനിക്കു പേടിയില്ല. വരണൻ ഉചന്ദ്രന്റെ ഭാര്യയായ ഭദ്രയെ അപഹരിച്ചതായ ഒരു സംഭവം വിചിത്രമത്രേ. സംഭവം ഇങ്ങനെയാണ്. സോമന്റെ പുത്രിയായ ഭദ്ര: അംഗിരസ്സിന്റെ കലത്തിൽ ജനിച്ച മഹാ ബ്രാഹ്മണനായ ഉചന്ദ്രനെ ഭർത്താവായി ലഭിക്കണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു. മഹാ ഭാഗ്യയായ ഭദ്ര കഠിന തപസ്സു ചെയ്തു. ഉചന്ദ്രൻ ഭദ്രയെ ഭാര്യയായ് സ്വീകരിച്ചു.

താം തപകാമയത ശ്രീമാൻ വരണഃ പൂർവ്വമേവ ഹ
സ ചാഗദ്യ വനപ്രസ്ഥം യദുനായാം ജഹാര താം.

എന്നാൽ വരണൻ ഭദ്രയെ മുഖ്യതന്നെ കാമിച്ചിരുന്നതാണ്: ആയതിനാൽ വരണൻ, ഉചന്ദ്രന്റെ ഭാര്യയായ ഭദ്രയെ യദുനയിങ്കൽ അപഹരിച്ചു. വരണൻ ഭദ്രയേയും കൊണ്ട്, ആറായിരത്തു റന്റുൾ ഗ്രമങ്ങൾ ഉള്ളതായ സ്വപനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചു; അപ്സരസ്സുകളെ കൊണ്ടും, പ്രാസാദങ്ങളെ കൊണ്ടും രമ്യതരവും ദിവ്യകാമങ്ങളെ കൊണ്ടു സമൃദ്ധവും ആയ വിഭാവരിയിൽ ഭദ്രയോടു കൂടി, രമിച്ചു. ഉചന്ദ്രൻ നാരദനെ അയച്ച്, വരണന്റെ അടുക്കൽ ഇങ്ങനെ പറയിച്ചു: “അങ്ങ്ങ് എന്റെ ഭാര്യയെ അപഹരിച്ചുവോ? ലോക പാലകനായ അങ്ങ്ങ്, ലോക വിഭോപകനാകുന്നുവോ? ഭദ്രയെ അവളുടെ അച്ഛൻ വിധിപൂർവ്വം എനിക്കു സമർപ്പിച്ചതാണ്; പര ഭാര്യയെ അങ്ങ്ങ് ദ്രോഹിക്കരുത്.” വരണൻ പറഞ്ഞു:—“ഭദ്ര എനിക്കു പരമ പ്രിയയായ ഭാര്യയാണ്. ഇവളെ ഉപേക്ഷിക്കണമെന്ന്, ഞാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല.” നാരദൻ മടങ്ങി വന്നു ഉചന്ദ്രനോടു പറഞ്ഞു:—

ഗതേ ഗൃഹീതാ ക്ഷിപ്തോ ഽസ്തി വരണേന മഹാമുനേ
ന പ്രയശ്ചതി തേ ഭാര്യായ തേന കാതും കരുഷ്വതത്.

മഹാമുനേ! വരണൻ എന്നെ ഗളത്തിനു പിടിച്ചു വെളി

യിൽ ഇറക്കി: അയാൾ ഭാര്യയെ വിട്ടു തന്നില്ല. ഇനി എന്താണെന്നാൽ, അങ്ങ്ങ് ചെയ്യുക തന്നെ” ഉചന്ദ്രൻ ക്രോധിച്ചു: ആ പരമ തപസ്സൻ, സമുദ്രത്തെ കിട്ടിച്ചു തുടങ്ങി, സുഹൃത്തുക്കൾ ഗ്രസിക്കപ്പെട്ടു നൂറ്റുകണ്ടു എങ്കിലും, വരണൻ ഭദ്രയെ വിട്ടുകൊടുത്തില്ല. ഉചന്ദ്രന്റെ കോപം വളർന്നു. ഉചന്ദ്രൻ ശപിച്ചു; ഭൂമി മരുവായി; ഭിക്ഷുക്കൾ പൊടിഞ്ഞു തുടങ്ങി, വരണൻ പേടിച്ച്; ഭദ്രയെ ഉചന്ദ്രനു സമർപ്പിച്ചു. ഉചന്ദ്രൻ ഹൃഷ്ടനായി; ഭൂമി പ്രസന്നമായി. സ്നാനാൽ കാളിന്ദിയിൽ ഇറങ്ങിയ ഘട്ടത്തിൽ ഒരിക്കൽ വസുദേവനെ വരണ ഭൃത്യനായ ഒരു അസുരൻ ബന്ധിക്കുകയും, അഹ്നേ ഉദ്ധരിക്കുവാനായി കൃഷ്ണൻ വരണന്റെ സന്നിധിയിൽ ചെല്ലുകയും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്; അപ്പോൾ വരണൻ കൃഷ്ണനെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിക്കുന്നു.

അദ്യ മേ നിഭൃതോ ദേഹോ ഽഭ്യോവാത്മോ ഽധിഗതഃ പ്രഭോ
അക്ഷ്ണോർ വാചശ്ച സാഹചര്യം തവ മേ ദർശനാ ഭിഭോ
തപ്താഭ ഭാജോ ഭേവൻ, അവാപുഃ പാര മധപനഃ
നമ സൂര്യം ഭേവതേ ബ്രഹ്മണേ പരമാത്മനേ

ന യത്ര ശൂന്യരേ മായാ ലോകസൃഷ്ടി വികല്പനാ
അജാനതാ മാനുഷേന ദൃശേന്നാ ഽകാതൃവേദിനാ

ആനീതോ ഽയം തവ പിതാ ത ത്വേവാൻ ക്ഷന്തു മർഹതി
മമാ ഽപ്യനുഗൃഹം കൃഷ്ണ കന്തു മർഹസ്യ ശേഷഭക്

പിതാ തൈഷ മയാ നീതോ യ ന സ്മാത് പാദദർശനം
ഗോവിന്ദ നീയതാ മേഷ പിതാ തേ പിതൃവത്സല

പ്രഭോ! കൃഷ്ണ! ഇന്ന്, ഞാൻ ശരീരവാനായി, ഞാൻ സാർത്ഥകനായി. ഞാൻ അങ്ങയെ ദർശിച്ചു; എന്റെ കണ്ണു സഫലമായി; ഞാൻ അങ്ങയെ സ്തുതിക്കുന്നു; എന്റെ വാക്കു അർത്ഥവത്തായി; ഭേവൻ! അങ്ങയുടെ പാദഭജനം ചെയ്യുന്നവർ, സംസാരത്തിന്റെ അതിരുകളുടേ. ഭോ ഭേവൻ! ഞാൻ പരമാത്മാവായ അങ്ങയെ— ബ്രഹ്മത്തെ നമസ്കരിക്കുന്നു. ലോകസൃഷ്ടിക്കു ഹേതുവായ മായയ്ക്കു അങ്ങയിൽ സ്ഥാനമില്ല എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. അങ്ങനും ദൃശനും, കാതും അറിഞ്ഞു കൂടാത്തവനും ആയ ഒരു ഭൃത്യൻ, അങ്ങയുടെ അഹ്നേ ഇങ്ങോട്ടേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോന്നു. അങ്ങ്ങ് എന്നോടു ക്ഷമിക്കേണമേ. ഭോ സപുഷ്പ! കൃഷ്ണ! അങ്ങ്ങ് എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കേണമേ! ഭോ പിതൃവത്സല! ഗോവിന്ദ! ഇതാ അങ്ങയുടെ അഹ്നേ. യഥേഷ്ടം കൊണ്ടുപോവാം. അഹ്നേ ഇവിടെ വന്നു ചേർന്നതിനാൽ, എനിക്ക് ഭവൽ പാദദർശനം ലഭിച്ചു.

കശ്ശാപൻ അഭിപ്രായത്തിൽ ജനിച്ച മിത്രൻ

മിത്രന്റെയും (വരണന്റെയും) പുത്രന്മാരായി വസിക്കുന്നു (അഗസ്ത്യനും) ജനം എടുത്തു.

* കശ്ശാപൻ അഭിപ്രായത്തിൽ ജനിച്ച ശക്രൻ

ആദിത്യന്മാരിൽ ഒരുവനായ ശക്രൻ, അഷ്ടമിക് പാലന്മാരിൽ, പലതുകൊണ്ടും പ്രഥമനായ ഇന്ദ്രൻ തന്നെ. ഒരു കല്പത്തിൽ പതിനാലു മനപന്തരങ്ങളാണ്. മനപന്തരങ്ങൾതോറും സപ്തരശ്മികൾ മുതലായി ചിലരും, ഇന്ദ്രനും മാറി മാറി വരുന്നു. ഇപ്പോൾ നടപ്പിലിരിക്കുന്ന കല്പത്തിൽ യജ്ഞൻ, രോചനൻ, സത്യജിത്തു, ത്രിശിഖൻ, വിള, മന്താമുനൻ എന്നിങ്ങനെ ആറു ഇന്ദ്രന്മാരുടെ കാലം കഴിഞ്ഞു. ഇപ്പോൾ നടപ്പിലിരിക്കുന്ന ഏഴാമത്തായ വൈവസ്വത മനപന്തരത്തിൽ പുരന്ദരൻ ഇന്ദ്രനാണ്. ഇനി ഈ കല്പത്തിൽ ഏഴു മനപന്തരങ്ങൾ വരുവാനുണ്ട്. ആ മനപന്തരങ്ങളിൽ മഹാബലി, അരുതൻ, ശംഭു, വൈധൃതൻ, ഋതധാമാ, ഭിവസ്സതി, ശുചി എന്നവർ ഇന്ദ്രന്മാരാണ്.

ലോക പാലന്മാർ എടുത്തുപോകുന്നു; അവരുടെ നാമങ്ങൾ ഇവയത്രെ.

ഇന്ദ്രോ വഹ്നിഃ പിതൃപതിഃ നിതരിഃ വരണോ മരുതഃ
കബേരഃ ഈശഃ പതയഃ പുഷ്പാഭിനാം ഭിശാം ക്രമാൽ.

ഇവർ കിഴക്കു മുതൽ മുറുക്കു എട്ടു ഭിക്ഷകളുടെ പാലകന്മാരാണ്. അവരിൽ ഓരോരുത്തനും ഓരോ ഗജമുണ്ട്.

* വേദങ്ങൾ എഴുതപ്പെട്ട കാലത്തു, ആയുന്മാർ കർഷകന്മാർ ആയിരുന്നു; അക്കാലത്തു വർഷം, മിന്നൽ, ഇടി, മുതലായവ അവരുടെ ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിച്ചിരിക്കണം. അന്നാണ് അവർ ഇന്ദ്രനെ പരമ പ്രധാനനായി ആരാധിച്ചതു്. ഇന്ദ്രന്റെ ഗജം ഐരാവതം. ഐരാവതം എന്നതിനു പെജ്ജത്തിൽ നിന്നുണ്ടായതു് എന്നർത്ഥം. പെജ്ജത്തിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്നതു് മേഘമത്രെ. ഇന്ദ്രന്റെ വാഹനം ഐരാവതം എന്നു പറഞ്ഞാൽ, ഇന്ദ്രൻ മേഘങ്ങളിൽ ഇരിക്കുന്നു എന്നർത്ഥമാകാം. കർഷകന്മാരായ ആയുന്മാർ ആരാധിച്ചതു മേഘങ്ങളുടെ ദൈവത്തെയാണ്. ഇന്ദ്രനു മേഘവാഹനൻ എന്നു നാമമുണ്ട്. മേഘവാഹനൻ, ഐരാവതവാഹനൻ എന്നുണ്ടു വാക്കുകൾക്കും അർത്ഥം ഒന്നു തന്നെ. പുരാണങ്ങളുടെ കാലമായപ്പോഴേക്കു്—ബ്രഹ്മാ, വിഷ്ണു, ശിവൻ എന്ന ദേവന്മാർ പ്രധാനന്മാരായി. ഇന്ദ്രന്റെ സ്ഥാനത്തിനു ന്യൂനത വേിച്ചു. എന്നാൽ ഇപ്പോഴും വിഷ്ണു, ഇന്ദ്രന്റെ അനുജനാണെന്നും, ശിവൻ, എട്ടു ലോകപാലന്മാരിൽ ഒരാളാണെന്നും, ഉജ്ജ്വലായേന, ഇന്ദ്രന്റെ താഴെയാണ്. ഇങ്ങനെയാണ് പാശ്ചാത്യാഭിപ്രായത്തിന്റെ ഗതി.

ഐരാവതഃ പുണ്യരീകോ വാമനഃ കമുദോ ഽണനഃ

പുഷ്പദന്തഃ സാമുദ്രൈഃ സുപ്രതീക യു ഭിഗ്ഗജാഃ.

ഈ ഭിഗ്ഗജങ്ങളിൽ ഓരോന്നിനും, ഓരോ പിടിയാനയും ഉണ്ട്.

കരിണ്ണോ ഽഭ്യുദയഃ കപിലാ ഽനപമാഃ ക്രമാൽ

താമ്രകർണി ശുഭദന്തീ ചാഽഗ്നാ ചാ ഽണനാ വതി.

ഭിക്ഷു	പാലകൻ	കരി	കരിണി
കിഴക്കു്-ഐന്ദ്രി	ഇന്ദ്രൻ	ഐരാവതം	അഭ്യുദയ
കിഴക്കു്- തെക്കു്	} ആഗേയി അഗ്നി	പുണ്യരീകം	കപില
തെക്കു്-യാമ്യ		വാമനൻ	പിംഗല
തെക്കു പ- ടിഞ്ഞാറു്	} നൈമിതി നിമിതി	കമുദൻ	അനപമ
പടിഞ്ഞാറു്-വാരുണി വരണൻ		അണനൻ	താമ്രകർണി
പടിഞ്ഞാറു്- വടക്കു്	} വായുവു വായു	പുഷ്പദന്തൻ	ശുഭദന്തീ
വടക്കു്-കൌബേരി		സാമുദ്രൈ	അഗ്ന
വടക്കു്- കിഴക്കു്	} ഐശ്വാനി ഈശൻ	സുപ്രതീകൻ	അണനാവതി

ഭിക്ഷുപാലന്മാരുടെ ഗജങ്ങളെ ഭിഗ്ഗജങ്ങളെന്നു പറയും. ഭിഗ്ഗജങ്ങൾ ഭൂമിക്കു കീഴിൽ നിന്നുകൊണ്ടു്, എട്ടു സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഭൂമിയെ താങ്ങുന്നു എന്നും ചിലേടങ്ങളിൽ കാണുന്നു.

ഇന്ദ്രന്റെ ചരിത്രം തുടരുന്നതിനു മുമ്പായി ഇതര ഭിക്ഷുപാലന്മാരെ കുറിച്ച് അറിയേണ്ട വിവരങ്ങളെ പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. അഗ്നിയെ കുറിച്ച് പറയുവാ നുള്ളതൊക്കെയും അഗ്നിയെ കുറിച്ച് ഇതിനു കീഴുള്ള ഓണ്ഡികയിൽ, ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഉണ്ടു്. യമൻ സംജ്ഞയിൽ നിന്നു സൂര്യന്റെ പുത്രനായി പിറന്നു. സൂര്യൻ അല്ലെങ്കിൽ വിവസ്വതൻ എന്ന ഖണ്ഡിക നോക്കുക. യമന്റെ സഭയെ നാരദൻ പണ്ണിക്കുന്ന ഭാഗം—ഈ ഗ്രന്ഥ പരമ്പര യിൽ ഭാരതത്തിൽ ഉണ്ടു്. യമന്റെ അപരാമൊണ വിഭരൻ. മാഞ്ചവ്യൻ എന്ന ഭൂമിയെ ചോരനാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, ഒരു രാജാവു ശ്രദ്ധത്തിൽ കയറുകയും, 'വാസുവം മനസ്സി ലായപ്പോൾ വിടുകയും ചെയ്തു. മാഞ്ചവ്യനെ ശ്രദ്ധത്തിൽ നിന്നു ഇറക്കിയ സമയാ, ശ്രദ്ധം ഒടിച്ചുകയും, അതിന്റെ മുറിയെ ശരീരത്തിൽ വഹിച്ചു കൊണ്ടു തന്നെ മാഞ്ചവ്യൻ സഞ്ചരിക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നു മുതൽ ആ ഭൂമിക്കു അണിമാഞ്ചവ്യൻ എന്നു നാമമായി. ധർമ്മജനായ മാഞ്ചവ്യൻ, യമധാനിയിൽ ചെന്നു്—തനിക്കു അകാരണമായി ശ്രദ്ധാ രോഹണം വിധിച്ചതു് എന്തുകൊണ്ടാണെന്നു യമനോടു ചോദിക്കുക യുണ്ടായി. യമൻ പറഞ്ഞു:—

പതംഗികാന്തം പുരോഹിതം തപയേതികാ പ്രവേശിതാ
കർമ്മേണ സുസ്യ തേ പ്രാപ്തം ഫലമേതൽ തപോധന.

“അങ്ങു പുല്ലുകൊണ്ടു ചെറു പറവകളുടെ വാലിൽ കുത്തി ഭ്രോഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു് തപോധന! അങ്ങുചെയ്തു ആ അപരാധത്തിനാണു്, ഈ ശ്രദ്ധാരോഹണമെന്നും.” അങ്ങനെ ചെയ്തതായി

ഓർ വരാഞ്ഞതിനാൽ, മാണവ്യൻ വീണ്ടും ചോദിക്കുകയും അതു കട്ടിക്കാലത്തു ചെയ്തതാണെന്ന്, മറുപടികൊണ്ടു ലഭിക്കുകയും ചെയ്തു.

അണി മാണവ്യൻ കൂലനായി; പറഞ്ഞു:—

ബാലോ ഹി ചാമശാ ചർക്കാൽ ജന്മതോ യൽകരിയ്ക്കുതി
ന ഭവിയ്യത്യധർമ്മാത്ര നപ്രജ്ഞാസ്യതി വൈ ലിശഃ

അല്പേപരാധേപി മഹാൻ മമ ഭണ്ഡഃ തപയാ ധൃതഃ
ഗരീയാൻ ബ്രാഹ്മണവധഃ സർവ്വഭൂതവധാ ഭവി

ശുഭ്രയോനാവതോ ധർമ്മ മാനുഷഃ സംഭവിയ്ക്കുതി
മർദ്ദാദാം സ്ഥാപയാമ്യദ്യ ലോകേ കർമ്മലോഭയാം

ആ ചതുർത്വശകാ ചർക്കാ ന ഭവിയ്യതി പാതകം
പരതഃ കർത്താ മേവ ഭോജ ഏവ ഭവിയ്യതി

പരണ്ടു വർക്കും ബാലതപമാണ്; അക്കാലത്തു ചെയ്യുന്നതു യാതൊന്നും അപരാധ മാകയില്ല. ഞാൻ ചെയ്ത അല്പാപരാധത്തിന്, അങ്ങു നിശ്ചയിച്ച ഭണ്ഡം അത്യധികമാണ്. ബ്രാഹ്മണവധം, സർവ്വഭൂതവധത്തെ അപേക്ഷിച്ച്, വലുതത്രെ. ധർമ്മ! അങ്ങ് ഈ അപരാധം നിമിത്തം ശുഭ്ര യോനിയിൽ മാനുഷനായി പിറക്കും, കർമ്മലം സംബന്ധിച്ച്, ഈ മർദ്ദാദയെ ഞാൻ ഇന്നു ലോകത്തു സ്ഥാപിക്കുന്നു. പതിന്നാലു വർക്കും വരക്കുള്ള കർമ്മ പാതക മാകയില്ല. അതിന്റെ ശേഷമുള്ള കർമ്മം മാത്രം അപരാധമാകും. “അണി മാണവ്യന്റെ ശാപം നിമിത്തം യമൻ, വ്യാസൻ ശുഭ്രവൃത്തിയിൽ വിളർന്നു എന്ന നാമത്തിൽ ധൃതരാഷ്ട്രന്റെ പുത്രനായി ജനിച്ചു. യമൻ തന്നെ യുധിഷ്ഠിരനായി ജനിച്ച സംഭവം, ഈ ഗ്രന്ഥ പരമ്പരയിൽ, സോമവാംശത്തിൽ ഉണ്ട്. അതുപോലെ തന്നെ യമൻ, സാവിത്രിയുമായി വാദം ചെയ്യുതും, ഭീമസേനൻ മുതലായ പാണ്ഡവന്മാർ പ്രാണദാനം ചെയ്യുമ്പോൾ, യുധിഷ്ഠിരൻ വരദാനം ചെയ്യുതും, ആയ സംഭവങ്ങളും ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പരയിൽ സോമവാംശത്തിൽ ഉണ്ട്. യമൻ ഗൌതമൻ പിതൃ പരിചരണത്തെ കുറിച്ച്, ഉപദേശിക്കുക ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. തപസ്സുകൊണ്ടു ഭഗ്വൻ കീല്ബിഷനായ ഗൌതമൻ, പാരിയാത്രം മലയിൽ അറുപതിനായിരം വർക്കും തപസ്സു അനുഷ്ഠിക്കുകയും ആ ഘട്ടത്തിൽ യമൻ അവിടെ ചെല്ലുകയും ഉണ്ടായി. ബ്രഹ്മർഷിയെ കണ്ടു ഗൌതമൻ തൊഴുതുനിന്ന്, ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു.

മാതാ പിതൃഭ്യാ മാതൃണ്യം കിം കൃതാ സമവാപ്നയാത്
കഥം ച ലോകാ നാപ്നോതി പുരുഷോ ള്വലഭാൻ ശുഭാൻ.

“പ്രഭോ! യമ! മാതാപിതാക്കളെ കുറിച്ചുള്ള ഭൃണം എങ്ങനെ പരിഹരിക്കപ്പെടാം? ശുഭങ്ങളും ള്വലഭങ്ങളും ആയ ലോകങ്ങളെ ഭരവൻ എങ്ങനെ സമ്പാദിക്കാം?” യമൻ പറഞ്ഞു:—

തപഃ ശൌചവതാ നിത്യം സത്യധർമ്മതേന ച
മാതാ പിതൃൗ രഹ രഹഃ പുജനം കാത്യ മഞ്ജസാ.

തപഃ ശൌചന്മാൻ, സത്യ ധർമ്മന്മാൻ, മാതൃപിതൃപുജനം ഭിദ്യസം തോരം ചെയ്യണം. നിത്യതിയെക്കുറിച്ച് അധികമായ വിവരണം എങ്ങും കാണുന്നില്ല.

അധർമ്മം സമജാതഃ സർവ്വഭൂതവിനാശകഃ
തസ്യാപി നിർഭൂതിർ ഭൂത്യാ നൈതൃത്വേന രാക്ഷസാഃ
ഘോരാ സുസ്യാസ്തേ പുത്രാ പാപകർമ്മതാഃ സഭാ
ഭേദോ മഹോഭയേ ശൈവ ദൃത്യർ ഭൂതാന്തക സുധാ.

സർവ്വഭൂത വിനാശകനായ അന്തകന്റെ ഭൂത്യാ— നിർഭൂതി— നൈതൃന്മാൻ എന്ന രാക്ഷസന്മാരെയും, ഘോരന്മാരും പാപ കർമ്മന്മാരും ആയ ഭേയൻ, മഹാഭയൻ, ഭൂതാന്തകനായ ദൃത്യ, എന്നവരെയും പ്രസവിച്ചു. ഈ നിർഭൂതി സ്ത്രീയാണ്; ലിംഗപാലകനല്ല. ഏകാദശ ഭൂതന്മാരുടെ ഒരു പട്ടികയിൽ ഒരു നിർഭൂതിയെ കാണുന്നു.

ബ്രഹ്മണോ മാനസാഃ പുത്രാഃ വിചിതാഃ കണ്മഹർഷയഃ
ഏകാദശസ്താഃ സ്ഥാണോഃ ഖ്യാതാഃ പരമതേജസഃ
ദൃഗവ്യാധ ശ്ച സപ്ത ശ്ച നിർഭൂതി ശ്ച മഹായശാഃ
അജൈകപാ മഹിർബുധ്നഃ പിനാകീ ച പരന്തപഃ
ഭാനോ ഫേരേപര ശൈവ കപാലീ ച മഹാഭൂതിഃ
സ്ഥാണർ ഗേ ശ്ച ഭേവാൻ ഭദ്രാ ഏകാദശ സ്താഃ.

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പ്രസിദ്ധന്മാരായ മാനസ പുത്രന്മാർ ആറു മഹർഷികളാണല്ലോ. എന്നാൽ സ്ഥാണവും ഒരു മാനസ പുത്രനാണ്. സ്ഥാണവിനു ഖ്യാതന്മാരായ പുത്രന്മാർ പതിനൊന്നു എന്നുള്ളതു പ്രസിദ്ധമാണ്. അവരുടെ നാമങ്ങൾ ദൃഗവ്യാധൻ, സപ്തൻ, നിർഭൂതി, അജൈകപാത്, അഹിർ ബുധ്നൻ, പരന്തപനായ പിനാകി, ഭാനൻ, ഖുശ്വരൻ, അമിത ഭൂതിർമാനായ കപാലി, സ്ഥാണ, ഭേവാനായ ഭേയൻ, എന്നിങ്ങനെയാണ്. ഇവർ ഏകാദശ ഭൂതന്മാരെന്നു പ്രസിദ്ധന്മാരായി. ഈ നിർഭൂതി ലിംഗപാലകനും ആണെന്നു തോന്നുന്നു. സ്ഥാണ അല്ലെങ്കിൽ ഈശൻ തന്നെയും ഒരു ലിംഗപാലക നാണല്ലോ. വരണനെക്കുറിച്ച് പറയാനുളളതെല്ലാം വരണനായ ആഭിരൂപനോടു സംബന്ധിച്ച് ഇതിനുമുമ്പു പറഞ്ഞു. മരത് അല്ലെങ്കിൽ വായു, പഞ്ചമഹാ ഭൂതങ്ങളിൽ ഒന്നാകയാൽ നാരായണ സൃഷ്ടിയാണ്. വായു ഏഴുതരമാണ്. അവയുടെ നാമങ്ങൾ ആവഹൻ, പ്രവഹൻ, സംവഹൻ, ഉച്ഛവഹൻ, വിവഹൻ, പരിവഹൻ, പരാവഹൻ എന്നിങ്ങനെയാണ്.

ആവഹ പ്രവഹ ശൈവ സംവഹ യോച്ഛവ സുധാ
വിവഹാഖ്യഃ പരിവഹഃ പരാവഹ ഇതികൃമാൽ.

പ്രാണോ ഫാന സ്തമാന യോമാന വ്യാനൌ ച വായവാഃ

ഏഭി പ്രാണോ ഗുഭേ ഫാന സമാനോ നാഭിസംസ്ഥിതഃ
ഉമാനഃ കണ്ഠഭേദേന്ധോ വ്യാന സ്തവ്യ ശരീരഗഃ

അന്നപ്രവേശനം മൂത്രാമൂത്രശുദ്ധോ നവിവാചനം
ഭാഷണാഭി നിമേഷാഭി, തദ്വാപാരാഃ ക്രമാ ദമീ
നാഗഃ കൂർ ശ്ച കൃകലോ ദേവദത്തോ ധനഞ്ജയഃ
വാഗ്ദ്ധാരേ നാഗ ആഖ്യാതഃ കൂർ ഉന്മീലനേ സ്തൂതാ
കൃകലാ ശ്ച ക്ഷുതം ജേയം ദേവദത്തോ ഭിജുംഭണം
ന ജഹാതി ദൂതം വാ ഫി സർവ്വവ്യാപീ ധനഞ്ജയഃ.

ശരീരത്തിൽ വായുകൾ അഞ്ചു തരമാണ്—പ്രാണൻ, അപാ
നൻ, സമാനൻ, ഉദാനൻ, ധ്യാനൻ. പ്രാണൻ ഏകദൃശ്യത്തിൽ നില്ക്കു
ന്നു. അപാനൻ ഗുഹത്തിൽ നില്ക്കുന്നു. സമാനൻ നാഭിയിൽ;
ഉദാനൻ കണ്ണത്തിൽ, നില്ക്കുന്നു; ധ്യാനൻ ശരീരത്തിൽ സർവ്വത്ര
വ്യാപിക്കുന്നു. പ്രാണൻ മുതലായ വായുകൾക്ക്, അഞ്ചു അവസ്ഥ
യുണ്ട്:—നാഗം, കൂടും, കൃകലം, ദേവദത്തം, ധന
ഞ്ജയം. നാഗം വാഗ്‌ചാരത്തിൽ, കൂടും ഉന്മീലത്തിൽ, കൃ
കലം തുടുന്നിടത്തിൽ, ദേവദത്തം കോട്ടുവായ് ഇടുത്തിടത്തി
ൽ, നില്ക്കുന്നു. സർവ്വ വ്യാപിയായ ധനഞ്ജയ നാകട്ടെ മരിച്ചവ
നെത്തന്നെയും വിട്ടു പിരിയുകയുണ്ട്. ശരീരം ചുട്ടുമ്പോൾ ധന
ഞ്ജയൻ മാറുമെന്നും അങ്ങനെ മാറുവാനായി ശരീരം ചുടേണ്ടതാ
ണെന്നും, പക്ഷമുള്ളവരുണ്ട്. വായുവിന്റെ ഗുണങ്ങളെ ഭീകൻ
യുധിഷ്ഠിരൻ ഇങ്ങനെ ഉപദേശിക്കുന്നു.

വായോ രനിയമ സ്യുഷോ വാമസ്ഥാനം സ്വതന്ത്രതാ
ബലം ശൈശ്വം ച മോക്ഷം ച കർമ്മ മേച്ഛാത്മതാ വേദഃ.

വായുവിന്റെ ഗുണങ്ങൾ അനിയമസ്വരൂപം, വാക്‌സ്ഥാനം, ഗമ
ന സ്വതന്ത്രത, ബലം, ശിശുവു, മുത്രാദി മോചനം, ശ്വാസോ
ച്ഛ്വാസ മേച്ഛാത്മകത, ജന്മമരണം, എന്നിവയാകുന്നു. വായു
ഋണി സഭയിൽ ഒരിക്കൽ ഇങ്ങനെ ധർമ്മപദേശം ചെയ്യുക ഉ
ണ്ടായി.

കിഞ്ചി ലുപ്തം പ്രവക്ത്വയാമി മാനുഷാണാം സുഖാവഹം
സരഹസ്യാ ച യേ ഭോഷാ ന്യാ ശൃണുധം സമാഹിതാഃ
അഗ്നികാൽപം ച കർത്തവ്യം പരമാനേന ഭോജനം
ഭീപക ശ്വാ f പി കർത്തവ്യം പിതൃണാം സതിലോഭകഃ
ഏതേന വിധിയാ മർത്യഃ ശുഭധാനഃ സമാഹിതഃ
ചതുരോ വാർഷികാൻ മാസാൻ യോ ദദാതി തിലോഭകം
ഭോജനം ച യഥാശക്ത്യാ ബ്രാഹ്മണേ വേദപാരഗേ
പശു ബന്ധ ശതസ്യേ ഹ ഫലം പ്രാപ്നോതി പുഷ്പലം
ഇഹ ചൈവാ f പരം ഗൃഹം അപ്രശസ്തം നിബോധത
അഗ്രേ f സ്തു വൃദ്ധലോ നേതാ ഹവിരഭുവോ യ യോഷിതഃ
മന്യത്രേ ധർമ്മഃ ഏവേതി സ ചാ f ധർമ്മേണ ലിപ്യതേ
അഗ്നയ് സുസ്വ കപ്യന്തി ശുഭയോനിം സ ഗച്ഛതി.
പിതര യ ന തൃപ്തനി സഹദേവൈ വിശേഷതഃ
പ്രായശ്ചിത്തം തു യ ത്തത്ര ബ്രുവത സു നിബോധ മേ
യ ല് കൃതാ തു നരഃ സമൃക് സുഖീ ഭവതി വിജപരഃ.
ഗവാം മുത്രപുരീഷേണ പയസാ ച ഏതേന ച
അഗ്നികാൽപം ബ്രഹ്മം കർത്വാൻ നിരാഹാരഃ സമാഹിതഃ.
തതഃ സംവാഹരേ പുഷ്പേ പ്രതിമുഷ്ണന്തി ദേവതാഃ
ഏഷ്യന്തി പിതര ശ്വാ f സ്തു ശ്രാദ്ധകാലേ ഉപസ്മിതേ.
ഏഷ ഹൃദയോ ധർമ്മ യേ സരഹസ്യാ പ്രകീർത്തിതഃ
മർത്യാനാം സ്വർഗ്ഗകാമാനാം പ്രേത്യ സ്വർഗ്ഗസുഖാവഹഃ.

“മനുഷ്യർക്ക് സുഖാവഹമായ ഏതാനും ധർമ്മങ്ങളെ ഞാൻ പ്ര
സ്താവിക്കട്ടെ. ഏതാനും വൃതികളെക്കുറിച്ചും അവയുടെ ഹേ
തുക്കളായ രഹസ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും ഞാൻ പ്രസ്താവിക്കാം.—നി
ങ്ങൾ—സമാഹിതന്മാർ—കേട്ടുകൊള്ളുക. അഗ്നികാൽപത്തെ വി
സ്മരിക്കരുത്; പരമാന ഭോജനം നല്കണം; പിതൃകളെ എളുപ്പം
വെള്ളവുകൊണ്ട് തൃപ്തനാക്കണം; വിശുദ്ധ കത്തികണം. ഇ
ങ്ങനെ വേദ പാരഗനായ ബ്രാഹ്മണനു ചതുർ മാസ്യത്തിൽ തി
ലോഭക ഭോജനം (പിതൃകളെ ഉദ്ദേശിച്ചു) യഥാശക്തി ചെയ്യുന്ന
വൻ, മുഗഹിംസ ചെയ്യു ന്നു യാഗങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ഫലത്തെ അ
നുഭവിക്കും. വേറെ ഒരു ഗൃഹത്തെയും ഞാൻ പറയാം. അതു
അത്ര പ്രസിദ്ധമായതല്ല. ഹോമത്തിനു ശുഭൻ അഗ്നി കത്തിക്കു
ന്നതും, അനുബന്ധമായ സ്ത്രീകൾ യജ്ഞത്തിൽ സംബന്ധിക്കുന്ന
തും, ധർമ്മം തന്നെ എന്നു കരുതുന്നവൻ, അധർമ്മം ചെയ്യുന്നു; ആ
ആളിന്റെ അഗ്നി കോപിക്കും; ആ ആൾ ശുഭ യോനിയിൽ പി
റക്കുകയും ചെയ്യും; പിതൃകൾ തൃപ്തരാകുകയും ചെയ്യും; ദേവന്മാർ അശേ
ഷം തൃപ്തരാകുകയും ചെയ്യും. ഈ വിധമായ അപരാധങ്ങൾക്കുള്ള പ്രായ
ശ്ചിത്തം ഞാൻ പറയാം. ആ പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യുന്നവൻ, സു
ഖിയും, വിജപരനും ആകും. ആ മനുഷ്യൻ, നിരാഹാരനായി,
സമാഹിതനായി, മൂന്നു ദിവസം പശുക്കളുടെ മുത്രം, പുരീഷം,
പാൽ, നെയ്യ് എന്നവയെ ഹോമിക്കണം. ഇങ്ങനെ ഒരു വത്സ
രം അനുഷ്ഠിക്കുന്നവനെ ദേവതകൾ സ്വീകരിക്കും; ശ്രാദ്ധ കാല
മാകുമ്പോൾ, പിതൃകൾ പ്രീതന്മാരാകും. മരണശേഷം സ്വർഗ്ഗം ല
ഭിക്കണമെന്നു കാംക്ഷിക്കുന്നവരെ പുരസ്കരിച്ച്, സ്വർഗ്ഗ സുഖാവ
ഹമായ ധർമ്മവും അധർമ്മവും, സരഹസ്യാ, ജ്വലിത പ്രകീർത്തി
യായി.” വായു, സീതാ നിർദ്ദോഷ കഥനം ചെയ്യുന്ന സംഭവം,
പുഞ്ചിക സ്ഥലിയിൽ ഹനുമാന്റെ പിതാവായ സന്ദപം,—
എന്നവ, ഈ ഗ്രന്ഥ പരമ്പരയിൽ ആദ്യവംശത്തിൽ ഉണ്ട്. വാ
യു കന്തിയിൽ ഭീമസേനന്റെ പിതാവായ സന്ദപം, ഈ ഗ്ര
ന്ഥ പരമ്പരയിൽ, സോമവംശത്തിൽ ഉണ്ട്. മരുത്തകൾ നാല്പ
ത്തൊമ്പതാകുന്ന സംഭവം, ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അന്യത്ര കശ്യപ
ന്റെ ചരിത്രത്തിൽ കാണാം.

അശ്വമേധഃ ക്രതുശ്ശ്രേഷ്ഠോ ജ്യോതിശ്ശ്രേഷ്ഠോ ദിവാകരഃ
ബ്രാഹ്മണോ ഭിപദാം ശ്രേഷ്ഠോ ദേവശ്ശ്രേഷ്ഠ യ മാരതഃ

ക്രതുക്കളിൽ അശ്വമേധം ശ്രേഷ്ഠം; ജ്യോതിസ്സുകളിൽ സൂര്യൻ
ശ്രേഷ്ഠൻ; ഭിപദാക്കളിൽ ബ്രാഹ്മണൻ ശ്രേഷ്ഠൻ; ദേവന്മാരിൽ
മാരുതൻ ശ്രേഷ്ഠൻ; എന്ന ഭാരത പദ്യം മാരുതന്റെ ഉൽകൃഷ്ടത
യെ സ്താവിക്കുന്നു. കർമ്മവൈഷമ്യം വിവരണം,
പുലസ്ത്യന്റെ ചരിത്രത്തിൽ ഉണ്ട്. ഈശൻ എന്നാൽ
ശിവൻ തന്നെ; ശിവനെക്കുറിച്ച് വിവരണം ബ്രഹ്മവിഷ്ണു മഹേ
ശ്വരന്മാർ എന്ന ഖണ്ഡികയിൽ ഉണ്ട്. ഇനി ഇന്ദ്ര
ന്റെ ചരിത്രം തുടരാം.

മുമ്പു കഴിഞ്ഞ മനോഹരങ്ങളിൽ എന്നതുപോലെ, ഇപ്പോൾ
നടപ്പിലിരിക്കുന്ന വൈവസ്വത മനോഹരത്തിലും അപ്പു ഭിക്‌വാ
ലകന്മാരിൽ പ്രഥമൻ ഇവനാണ്. അഭിതിയുടെ പുത്രന്മാരായ
ദേവന്മാർ, ഒരു നായകനെ, ലഭിക്കണമെന്നു വിഷ്ണുവിന്റെ സ
ന്നിധിയിൽ അപേക്ഷിക്കുക ഉണ്ടായി. അക്കാലത്തു സുപ്രതൻ

എന്ന ബ്രാഹ്മണൻ വെണ്ണവ ലോകത്തുനിന്ന് അധഃപതിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. വിഷ്ണു പറഞ്ഞു:—“സുപ്രതൻ കശ്യപന്റെയും അഭിതിയുടേയും പുത്രനായി ജനിച്ചു ഇത്രനാകും.” വിഷ്ണു തുടൻ അഭിതിയോടായി പറഞ്ഞു:—“ഓ ഭേവമാതാവേ! ഭവതിയുടെ പുത്രന്മാരായ ഭേവന്മാർ സനാമന്മാരായി; ഭവതി ഇനി പ്രസവിക്കുന്ന പുത്രൻ ഭേവന്മാർ ഇത്രനായി സ്വർഗ്ഗത്തെ ഭരിക്കും.” അഭിതി ഗർഭവതിയായി; ഗർഭത്തെ നൂറാണ്ടു വഹിച്ചു; പ്രസവിച്ചു; കശ്യപൻ ജാതകർമ്മം നടത്തി. ഭേവന്മാരും ബ്രാഹ്മണരും ഭുജിക്കും സുപ്രസന്നന്മാരായി. ഭേവന്മാർ ബലനെ ഇത്രനായി അഭിഷേകം ചെയ്തു. ഇത്രന്റെ നഗരം അമരാവതി; രാജധാനി വൈജയന്തി; വൈജയന്തി നന്ദനോദ്യാനത്തിൽ നില്ക്കുന്നു; നന്ദനോദ്യാനത്തിൽ സർവ്വതു! പുഷ്പ ഫലാഽവ്യുജ്ജം, സുഗന്ധ നിധികളും, സർവ്വ കാമ പ്രദങ്ങളും ആയ മന്ദാരം, പാരിജാതം, സന്ദാനം, കല്പവൃക്ഷം, ഹരിചന്ദനം എന്ന അഞ്ചുതരം വൃക്ഷങ്ങൾ വളരുന്നു. ക്ഷീരാബ്ധി മമനത്തിൽ പൊങ്ങിവന്ന കായേന എന്ന പശുവും, ഉച്ചൈശ്രവസ്സ് എന്ന കുതിരയും, ഇത്രന്റെ സ്വത്തുക്കളാണ്. ഇത്രന്റെ സാരഥി പ്രസിദ്ധനായ മാതലി ആണ്. *

മഹാവിഷ്ണു വരാഹമായി അവതരിച്ച്, ഹിരണ്യാക്ഷനെയും, നരസിംഹമായി അവതരിച്ച് ഹിരണ്യകശിപുവിനെയും കൊന്നശേഷം, അസുര മാതാവായ ഭിതി അതിഭടവിതയായി; ഭേതാവായ കശ്യപന്റെ സന്നിധിയിൽ കര കാണാത്ത സങ്കടത്തോടുകൂടെ കരഞ്ഞു. സർവ്വ ലക്ഷണ സമ്പന്നനായ ഒരു പുത്രനെ വിണ്ടു ലഭിക്കാതെ ഭിതി അടങ്ങുകയില്ല എന്നു കണ്ട്, കശ്യപൻ ഭിതിയെ അനുഗ്രഹിച്ചു. ഭിതി മഹാമേരുവിൽ തപസ്സു അനുഷ്ഠിച്ചു; ഗർഭത്തെ നൂറാണ്ടു വഹിച്ചശേഷം ബ്രഹ്മഭരതജന്മനായ പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. അച്ഛൻ മകനെ സാർവ്വകമായി ബലൻ എന്നു നാമകരണം ചെയ്തു. അച്ഛന്റെ ഉപദേശ പ്രകാരം മകൻ ബ്രഹ്മചര്യം അനുഷ്ഠിച്ചു ബലം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. വീട്ടുവാനായ മകനെ കണ്ട് പരമസംതൃപ്തരായ അമ്മ ഭിതിയും ഇളയമ്മ ഭരതയും—മകൻ ഭേവന്മാരെയും ഇത്രനേയും തുടരെ മർദ്ദിക്കണമെന്നും, അതു കഴിഞ്ഞു വിഷ്ണുവിനെ സ്ഥാനഭ്രംശം ചെയ്യണമെന്നും, അങ്ങനെ ഹിരണ്യാക്ഷനേയും ഹിരണ്യകശിപുവിനേയും ചതിവിൽ കൊന്നതു നിമിത്തം ഉണ്ടായ പക വീട്ടണമെന്നും,—പ്രോത്സാഹനം ചെയ്തു. ബലന്റെ ബലത്തേയും അമ്മമാരുടെ ഉപദേശത്തേയും കഠിച്ച് അറിഞ്ഞു സപ്തനിയായ അഭിതി മകനെ വിളിച്ചു രഹസ്യത്തിൽ പറഞ്ഞു:—“ഇത്ര! മകനെ! ബലനെ പ്രാണനുള്ള കാലം നിനക്കു രക്ഷയില്ല; ബലനെ എങ്ങനെയും വധിക്കണം.” മാതാവിന്റെ ഉപദേശം നിമിത്തവും പ്രാണഭയം നിമിത്തവും, ഇത്രൻ അന്നുമുതൽ വധസൗകര്യം അന്വേഷിച്ചു കളഞ്ഞു നടന്നു. ഒരിക്കൽ ബലൻ സമുദ്രതീരത്തു സന്യാസന്മാരും ചെയ്തുകൊണ്ടു കരതൽ ഇല്ലാതിരിക്കുന്ന സമയം, ഇത്രൻ ബലനെ വളംകൊണ്ടു കുത്തിപ്പിടന്നു: ബലന്റെ പ്രാണങ്ങൾ പറന്നു. അന്നുമുതൽ ഇത്രൻ ബലാരി

എന്ന നാമത്തിൽ പ്രസിദ്ധനായി. ഭൈരവാപഹരതയായ ഭിതി വീണ്ടും പരമ പീഡിതയായി, ഭേതാവിന്റെ കാലുകളിൽ കേണം. കശ്യപൻകോപം പൂണ്ടു: അനുഗ്രഹിച്ചു; ഭിതി പരമ ബലവാനായ പുത്രനെ പെറ്റു. ഇത്രൻ വൃത്രാസുരനെ കൊന്നതും അതുനിമിത്തം ഇത്രൻ ബ്രഹ്മഹത്യാ പാപം സമ്പാദിച്ചതും ആയ സംഭവങ്ങൾ തപശ്ശാവിന്റെ ചരിത്രത്തിൽ വിവരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇത്രൻ വൃത്രാരിയായി. ഭിതി വീണ്ടും പരമ സങ്കടത്തിൽ പെട്ടു. ഭുജന്മാരായ പുത്രന്മാർ നിമിത്തം അമ്മയെ ചന്ദ്രൻ ക്ലേശങ്ങൾ അനുഭവിച്ചിട്ടുള്ളത് പുരാണകാലത്തിൽ മാത്രമല്ലല്ലോ. കശ്യപൻ ഭിതിയുടെ തലയിൽ കൈ വെച്ചു അനുഗ്രഹിച്ചു; പറഞ്ഞു:—“അഭിതിയുടെ പുത്രനായ ഇത്രൻ ഭവതിയുടെ പുത്രന്മാരെ ഇങ്ങനെ തുടരെ കൊല്ലുന്നതു പരമ സങ്കടം തന്നെ. ആകട്ടെ, ഇത്രനെ കൊല്ലുവാൻ കൈപു പൂണ്ടു പുത്രൻ ഭവതിക്കു പിറക്കും. ഭവതി നൂറാണ്ടു നിയമം തെറ്റാതെ തപസ്സു അനുഷ്ഠിക്കണം.” സ്വപ്നം ആശ്വാസം ലഭിച്ച ഭിതി, തപസ്സു ആരംഭിക്കുകയാൽ ഭയന്ന ഇത്രൻ, ഇളയമ്മയായ ഭിതിയെത്തന്നെ ആശ്രയിച്ചും ശുശ്രൂഷിച്ചും അടുത്തുനിന്ന്, സൗകര്യം ലഭിച്ച സമയം ഭിതിഗർഭത്തിൽ കിടന്ന പ്രജാപിണ്ഡത്തെ നാല്പത്തൊമ്പതു തുണ്ടങ്ങളായി കണ്ടിക്കുകയും, അതുനിമിത്തം നാല്പത്തൊമ്പതു മരുത്തുകൾ പിറക്കുകയും ചെയ്തു സംഭവം—കശ്യപന്റെ ചരിത്രത്തിൽ വിവരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

ലോകപുഷ്പന പ്രളായ ഓടാസസ്സ്, ഒരിക്കൽ ഒരു വിദ്യാധരിയെ കാണുവാൻ ഇടയായി. അഴകു തന്നെ അവതാരമെടുത്ത വിദ്യാധരിയെ കണ്ട്.—ഓടാസസ്സു വിസ്മയിച്ചു. വിദ്യാധരിയാകട്ടെ, മഹർഷിയെ മാറിച്ച്—സ്വന്തം കൈയിലിരുന്ന ഒരു പൂമാല ഓടാസസ്സിനു സമ്മാനിച്ചു. ഓടാസസ്സു മാല വാങ്ങി കാമശര ശത പീഡിതനായി, ഒരു ഉന്മത്തൻ എന്നതിന്റേയും നടന്നു. ഐരാവതത്തിന്റെ പുറത്തു കയറിവരുന്ന ഇത്രനെ മാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിൽ കണ്ടു. അപ്പോഴും മനസ്സു ശാന്തമായി കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത ഓടാസസ്സ്, കൈയിലിരുന്ന മാലയെ ഇത്രനു ഏറിത്തുകൊടുത്തു. മാലയെ മാറിച്ച് ശിരസ്സിൽ ചൂടുവാനായി, ഇത്രൻ അതിനെ ആനയുടെ മസുകത്തിൽ വച്ച്—ശിരസ്സിൽനിന്നു കിരീടത്തെ ഉൾ. എന്നാൽ—അതിനിടക്കു ഐരാവതം തുമ്പിക്കൈ കൊണ്ടു മാലയെ ഏടുത്തു നിലത്തു ഏറിത്തു. ഓടാസസ്സു പരമ കോപനനായി, ഇത്രനെ ഇങ്ങനെ ശപിച്ചു:—“ചരാചരാ തമകമായ ലോകം ഏന്റെ നാമം കേട്ടാൽ വിറക്കും. നീയാകട്ടെ ഞാൻ സമ്മാനിച്ച മാലയെ അവമാനിച്ചു. ഐശ്വര്യം ഇനി ഭേവലോകത്തില്ല.” ഇത്രൻ ഐരാവതത്തിന്റെ പുറത്തു നിന്നു ബലപ്പെട്ടു ഇറങ്ങി: ഓടാസസ്സിന്റെ പാദങ്ങളിൽ പണിഞ്ഞു. ക്രോധാത്മരമായ മഹാമുനി പരിഹാരം പറയാതെ, വീണ്ടും വീണ്ടും കോപിച്ചു കടുത്ത വാക്കുകൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു നടന്നു.

ഇത്രൻ അമരാവതിയിലേക്കു മടങ്ങി. സ്വർഗ്ഗം നിരൈശ്വര്യമായി: യാഗങ്ങൾ അന്യമിച്ചു; താപസന്മാർ തപസ്സുകൾ ഉപേക്ഷിച്ചു; ഭാനങ്ങൾ നശിച്ചു; ദുരൂഹ ലോകങ്ങളും നിഷ്പ്രഭമായി. സഞ്ചൈശ്വര്യങ്ങളും നഷ്ടപ്പെട്ട ഘട്ടത്തിൽ—അസുരപ്പട പോരിനു ചെയ്യുന്നതായി അറിഞ്ഞ്, ഇത്രൻ ഭൂതലായവർ അധികം അവശന്മാരായി. ഇത്രനും മറ്റുള്ള ലോകപാലന്മാരും ഒരു

* മാതാബലന്റെ ഒരു അംഗമാണ് ഇത്രൻ എന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞതിന്, ഇവിടെപ്പറയുന്ന ഇത്ര ജനനം പ്രതികൂലമാണെന്നു കരുതേണ്ടതില്ല. മാതാബലന്റെ ഒരംഗം ഇത്രനായത്, ഇവിടെ പറയുന്ന രീതികൊണ്ടെന്നു വ്യാഖ്യാനിച്ചാൽ മതിയാകും.

മിച്ച് ആലോചിച്ചു; രക്ഷാമാറ്റം കണ്ടില്ല; ആപത്തിനെ അടുത്തു കണ്ട അവർ—കൈലാസത്തിൽ ചെന്നു സങ്കടം അറിവിച്ചു. ശിവനും അവരോടു കരുമിച്ചു ഇറങ്ങി, മഹാമേരുവിന്റെ മുകളിൽ ബ്രഹ്മസഭയെ പ്രാപിച്ചു, ചതുർമുഖനെ സ്തുതിച്ചു. ഇന്ദ്രൻ, വഹ്നി, വിരുവതി, മുതലായ ദേവ പ്രഭുക്കന്മാരും കോടികോടി അനന്യരന്മാരും ഗതപ്രഭുക്കന്മാരായി, അമരഗുഹ പ്രായന്മാരായി നില്ക്കുന്നതു കണ്ടും—അസുരന്മാരൊക്കെയും തൃഷ്ണന്മാരും പുഷ്പന്മാരും ഹൃഷ്ടന്മാരും ആണെന്നു അറിഞ്ഞും—ബ്രഹ്മാവ്യ, പരമ പുരുഷനെ സ്തുരിച്ചു; പ്രസന്ന വദനനായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു :—‘ഞാൻ, ശിവൻ, നിങ്ങൾ, അസുരന്മാർ, മനുഷ്യന്മാർ, തിര്യക്കുകൾ, സ്വേദജങ്ങൾ, എന്നിവയൊക്കെയും—പരമപുരുഷന്റെ അവതാരാംശ കലകൾ മാത്രമാണ്. സർവ്വ സങ്കടങ്ങളേയും ഭഗവാൻ തീർത്തുകൊള്ളും. നമുക്കു ഉടനെ പാലാഴിയിലേക്കു പോകാം. പുരുഷോത്തമന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ വധുനില്ക്കൂ, രക്ഷണീയനില്ക്കൂ; എന്നാൽ സൃഷ്ടി സ്ഥിതി സംഹാരത്തെ പുരസ്കരിച്ച്, ആ പ്രഭു സ്വത്വ രജ സുമണ്ഡലമായ ഗുണങ്ങളെ ആശ്രയിക്കരുത്. ഇപ്പോൾ ഭഗവാൻ സ്ഥിതിപാലനം ചെയ്യുന്ന കാലമാണ്; ദേഹികളുടെ രക്ഷയെ ഉദ്ദേശിച്ചു സ്വത്വത്തെ ആശ്രയിച്ചു നില്ക്കുന്നു. നമുക്കു ആ ജഗത്ഗുരുവിനെ ശരണം പ്രാപിക്കാം. പ്രഭു സുരപ്രിയനാണ്. നമ്മെ കൈവിടുകയില്ല.

പോകണം പാലാഴി പു കുംബുജ നാഭൻ തന്നോ..
 കാകുല ഭണത്തിപ്പാൻ അല്ലാതെ മററാലും
 ലോകങ്ങൾ ക്ഷണാസ്തന്ന സങ്കടങ്ങളെ തീർപ്പാൻ
 ആകുന്ന തല്ലുന്ന തീ ലോകസമ്മതം നൂനം
 പണ്ടു മിജ്ജഗത്ത്ഥി ലനന്നു വലുതായി—
 ടുണ്ടായ് വന്നിടം മഹാ സങ്കടങ്ങളെ തീർപ്പാൻ
 കൊണ്ടൻ നേർ വണ്ണ നൊഴി ഞ്ഞാരുമി ല്ലിനിയും വൈ—
 കണ്ണ നോട്ടുണർത്തിക്കു വേണമി നിപ്പൊഴും

ബ്രഹ്മാവ്യ ഇറങ്ങി; ശിവൻ ചിഞ്ചെ ചെന്നു; ഇന്ദ്രനും കോടികോടി ദേവന്മാരും അനുഗമിച്ചു; നാരദൻ, സനാകൻ, ദേവലൻ മുതലായവരൊക്കെയും അകമ്പടി സേവിച്ചു. അവർ സർവ്വമണ്ഡിതരും അപ്പുറമായ പരമ ധാമത്തെ പ്രാപിച്ചു. ബ്രഹ്മാവ്യ വിഷ്ണുവിനെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു :—‘ഭഗവൻ ! പ്രസീദ ! നിന്ദിതവടിയെ ഞങ്ങൾ സ്തുതിക്കുന്നു. വികാരമില്ലാത്തവൻ, സത്യസ്വരൂപൻ, അനന്തൻ, ആദ്യൻ, ഹൃദയഗുഹകളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നവൻ, വാദപ്രതിവാദങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷനാകാത്തവൻ, മനോവേഗത്തെ മടക്കുന്നവൻ, വാക്കുകൾക്കു വഴങ്ങാത്തവൻ—ആയ നിന്ദിതവടിയെ ഞങ്ങൾ സ്തോത്രം ചെയ്യുന്നു. മായ അമർത്തിയാൽ അമരാത്തവൻ, അർദ്ധവിൽ അമരാത്ത മായയിൽ മുങ്ങിയവൻ, മായകൊണ്ടു പ്രാണികളെ അപായപ്പെടുത്തുന്നവൻ,—ആയ നിന്ദിതവടിക്കു നമസ്കാരം. അകത്തും പുറത്തും കാണപ്പെടുന്നതെങ്കിലും നിന്ദിതവടിയുടെ ഗതിയെ, നിന്ദിതവടിയുടെ സ്വത്വംകൊണ്ടു തന്നെ സൃഷ്ടിയായ ഞങ്ങൾ കാണുന്നില്ല. അസുരന്മാർ മുതലായവർ നിന്ദിതവടിയെ എന്തറിഞ്ഞു? നാലു വിധങ്ങളായ ഭൂതങ്ങൾക്കു ആധാരമായ ഭൂമിയെ സൃഷ്ടിച്ച്, ആ ഭൂമിയെ പാദാപീഠമാക്കിയ മഹാ വിഭുതിമാൻ, മഹാപുരുഷൻ, ആത്മതന്ത്രൻ—മഹാവിഭുതിമാനായ നിന്ദി

തവടി—ഞങ്ങളിൽ പ്രസാദിക്കണമേ. സകല ലോകങ്ങൾക്കും, ലോക പാലന്മാർക്കും ആരംഭവും അഭിവൃദ്ധിയും ആയ വീര്യം നിറഞ്ഞ രേതഃ സമുദ്രമായ നിന്ദിതവടി—പ്രസാദിക്കണമേ; ബലത്തിൽനിന്നു മഹേന്ദ്രനെ, പ്രസാദത്തിൽ നിന്നു ദേവന്മാരെ, കോപത്തിൽ നിന്നു ശിവനെ, ഹർഷത്തിൽനിന്നു വിരിഞ്ഞുനെ, ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽനിന്നു വേദങ്ങളെ, മേഘത്തിൽനിന്നു പ്രജാപതിയെ—പ്രഭുവിപ്പിച്ച മഹാവിഭുതിമാനായ നിന്ദിതവടി, ഞങ്ങളിൽ പ്രസാദിക്കണമേ! വക്ഷസ്സിൽ നിന്നു മഹാലക്ഷ്മിയെ, ക്ഷായയിൽ നിന്നു ചിതുകളെ, സുനങ്ങളിൽനിന്നു ധർമ്മനെ, പുഷ്പത്തിൽ നിന്നു അധർമ്മനെ, ശിരസ്സിൽനിന്നു ദ്രോഹിനെ, വിഹാരത്തിൽ നിന്നു അപ്സരസ്സുകളെ—പ്രഭുവിപ്പിച്ച മഹാവിഭുതിമാനായ നിന്ദിതവടി ഞങ്ങളിൽ പ്രസാദിക്കണമേ! അറിവാൻ പാടില്ല എന്നു പണ്ഡിതന്മാർ നിർണ്ണയിച്ചിരിക്കുന്ന യോഗ മായയിൽ നിന്നു കാലം, കർമ്മം, ഗുണങ്ങൾ മുതലായ സർവ്വ ദ്രവ്യങ്ങളേയും പ്രഭുവിപ്പിച്ച മഹാവിഭുതിമാനായ നിന്ദിതവടി—ഞങ്ങളിൽ പ്രസാദിക്കണമേ! ശാന്തിതന്നെ ബലമായവനും, സർവ്വാധിപത്യം നിറഞ്ഞു തുളുമ്പുന്ന മനസ്സോടു കൂടിയവനും, മായാ ഫലങ്ങളായ ഗുണങ്ങളിൽ മനസ്സു യോജിക്കാത്തവനും, ആയ—നിന്ദിതവടിക്കു സമസ്താരം. പ്രഭോ! നിന്ദിതവടിയുടെ ദുഖാരവിന്ദത്തെ കാണുവാനായി ഞങ്ങൾ വന്നുനില്ക്കുന്നു. ആ തിരുമുഖം ഞങ്ങളുടെ ദൃഷ്ടികളിൽ തെളിയുമാറു പ്രത്യക്ഷമാകണമേ! ഞങ്ങളാൽ ആകാത്ത പണികളെ വഹിക്കുന്നതിനായി—നിന്ദിതവടി കാലത്തിൽ കാലത്തിൽ സ്വേച്ഛാനുസാരം അവതരിക്കുന്നു. * വിഷയാന്തരന്മാരായ ദേഹികളുടെ പരിശുദ്ധങ്ങൾ ക്ലേശങ്ങൾ നിറഞ്ഞതും അല്ല സാരങ്ങളും, വിഫലങ്ങളും തന്നെ. എന്നാൽ നിന്ദിതവടിയിൽ സമപ്തിപ്പെട്ട അർത്ഥങ്ങൾ സാരമുൾക്കൊള്ളായി ഭവിക്കുന്നു. എത്രതന്നെ അന്തഃസ്ഥാരില്ലാത്ത തെങ്കിലും ഈ ശ്വപാപ്പിതമായ കർമ്മ വിഫല മാകയില്ല; നേരെമറിച്ച് അതു നമുക്കായി ഭവിക്കും. ഈശ്വരൻ എല്ലാവർക്കും ഹിതകാമനാണ്. മരത്തിന്റെ മുകളിൽ കഴിച്ച വെള്ളം ശാഖാ തേക്കുസ്സിനേയും വഴിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ വിഷ്ണുവിന്റെ ആരാധനം ആരാധകനെയും അന്യന്മാരെയും വരളിപ്പിക്കുന്നു. അനന്തനായ നിന്ദിതവടിക്കു നമസ്കാരം; വാദ പ്രതിവാദങ്ങൾക്കു അതിതനായ നിന്ദിതവടിക്കു നമസ്കാരം! നിർഗുണനും ഗുണശരണം, സ്വത്വസ്ഥനും ആയ നിന്ദിതവടിയെ ഞങ്ങൾ നമസ്കരിക്കുന്നു.

നിഷ്ക്രിയ! നിഷ്കാഞ്ചന! നിസ്സ്പൃഹ! നിരാകൃതേ
 നിഷ്കുലാനന്ദാത്മ നിഷ്കാരണ! നിഷ്കാതക!
 നിഷ്കുല! നിരാശ്രയ! നിർവൃത! നിരാമയ!
 നിഷ്കാകൃത നിഗമവേ-ദ്രോമക! നമോ നമഃ
 മാധവ! മധുരിപോ! മായാവല്ലഭ! ഹരേ!
 സാധു പാലന സകലാധാര! സല്പാതക!
 നീ യൊഴി ഞ്ഞാരു ഗതിയില്ലാരുനാളും ജഗത്
 കാകു കാരണ പരമാത്മനേ! നമോ നമഃ

* ക്ലേശഭൂത മൂല്യസാരാണി കർമ്മാണി വിഫലാണി വാ
 ദേഹിനാം വിഷയാന്തരാനാം ന തന്മൈവാഭിപ്രീതാ തപയി
 നാവമഃ കർമ്മകല്പോപി വിഫലായേ ശ്വപാപ്പിതഃ
 കല്പതേ പുരുഷസ്തേ ക സഹ്യാത്മാ ഭയിതോ ഹിതഃ

സാരസ വിലോചന! കണ്ഡല മകര സൽ-
ചാര ബിംബിത ഗണ്ഡ മണ്ഡല ദൃക്സ്മിത!
നിന്ദിതവടി യൊഴിഞ്ഞാ റിഹ ജഗത്രയ-
സന്താപ മൊഴിച്ചു ര-ക്ഷിപ്പതു ജഗല്പതേ!

എന്ത്? ക്ഷീരാബ്ധിയിൽ ആയിരം സൂര്യന്മാർ ഒരുമിച്ചു ഉദിച്ചുവോ? പാൽ കടലിൽ വളർന്നു വളർന്നു നിന്ന തേജഃപുഷ്പത്തിൽനിന്ന്; ചിതറിയ കരിരുകൾക്കെ കയററം നിമിത്തം, ദേവന്മാർ കണ്ണു കാണാത്തവ രായി; പ്രത്യക്ഷ മർന്നം നല്കിയ പ്രഭുവിനെ നോക്കുവാൻ ആകാത്തവ രായി, ദേവന്മാർ കാണാതെ നിന്നു സ്തുതിച്ചു; ബ്രഹ്മാവും ശിവനും മാത്രം കണ്ടു നിന്നു സ്തുതിച്ചു. സ്വഹം, മരതക ക്യാമം, താമര ത്തളിരിന്റെ അകംപോലെ ഇളംചുവപ്പു കയറിയ കണ്ണുകളെക്കൊണ്ടു മനോരമം, ചാര സർപ്പംഗ സുപ്രസന്നം, മഹാമണി 'കിരീട കേയുര കണ്ണാരേണ വിഭ്രമം, വലയ ഹാര നൂപുര കാഞ്ചീ കോമളം—ആയ കളേബരത്തെ, ചുട്ടതകംപോലെ പ്രഭു വിതറിയ മഞ്ഞപ്പട്ടു കൊണ്ടു ആവരണം ചെയ്യുകൊണ്ട്—മാറിനെ മഹാലക്ഷ്മിയെ കൊണ്ടു അലങ്കരിച്ചു—ശരീരമെടുത്ത ശംഖ ചക്ര ഗമാ പരമങ്ങളെ കൊണ്ടു ഭയങ്കരനായി—മഹാവിഷ്ണു പ്രത്യക്ഷനായി. ബ്രഹ്മാവു സ്തുതിച്ചു:—“ജന്മസ്ഥിതി ക്ഷയങ്ങൾ വേർവിട്ട നിന്ദിതവടിക്കു നമസ്കാരം. നിർഗുണൻ, നിർവ്യാണ സുഖാസ്ത്വൻ, അണിയാൻ, പരിഗണനാതീതൻ,—ആയ നിന്ദിതവടിയെ ഞാൻ വീണ്ടും വീണ്ടും നമസ്കരിക്കുന്നു. നിന്ദിതവടി മായകൊണ്ടു വിശ്വത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു; അതിൽ പ്രവേശിച്ചു; ഗുണങ്ങളെ ഒട്ടി നില്ക്കുന്ന നിന്ദിതവടി, ഗുണങ്ങളെ ഒട്ടിയവനല്ല എന്നു വിചാരിച്ചു അറിയുന്നു. വിറകിൽ തീയെ എന്നതുപോലെ, പശുവിൽ നെയ്യെ എന്നതുപോലെ, ഭൂമിയിൽ അന്നത്തെ എന്നതുപോലെ,— ഗുണങ്ങളിൽ നിന്ദിതവടിയെ പണ്ഡിതന്മാർ കണ്ടു വെണ്ണിക്കുന്നു. പ്രഭോ പരമനാഭ! നിന്ദിതവടി തെളിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു—കാട്ടുതീ കയറിയ കാട്ടിൽ ഗംഗാ പ്രവാഹം കലങ്ങി കയറുന്നതു കണ്ടു കാട്ടാനകളെ പോലെ—ഞങ്ങൾ പരമ സുതൃഷ്ണന്മാരായി. പ്രഭോ പുണ്യരീകാക്ഷ! സകല ലോക പാലന്മാരും ഇവിടെ സന്നിഹിതന്മാരാണ്. ഞങ്ങൾ നിന്ദിതവടിയുടെ പാദമുഖത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നു. നിന്ദിതവടി ബഹിരന്തരാത്മമാണ്; സർവ്വസാക്ഷിയാണ്. ഞങ്ങൾ പ്രത്യേകിച്ചു അറിവുകേണ്ടതായി യാതൊന്നുമില്ല. ഞങ്ങളുടെ സങ്കടത്തെ പരിഹരിക്കുവാൻ നിന്ദിതവടി അല്ലാതെ ആരാണ്? ഇവിടെ ഞാനുണ്ട്; ശിവനുണ്ട്; ഇന്ദ്രൻ മുതലായ ലോക പാലകന്മാരുണ്ട്; മക്ഷൻ മുതലായ പ്രജാപതികളുണ്ട്. എന്നാൽ നിന്ദിതവടിയാകുന്ന സംവർത്തനാ ഗിയുടെ മുമ്പിൽ ഞങ്ങളെക്കൊണ്ടും തീപ്പൊരികളാണ്. പ്രഭോ! ഞങ്ങൾക്കെന്തറിയാം? ഞങ്ങൾക്കു സുഖമായതിനെ അങ്ങ അനുഷ്ഠിക്കണം.”

വിഷ്ണു മധുരമായി ഇങ്ങനെ മോഹഭ്രാന്തം ചെയ്തു—“ഭോ ബ്രഹ്മൻ! ഭോ ശംഭോ! ഹേ ദേവന്മാരെ! ഞാൻ പറയുന്നതിനെ കേൾക്കണം. നിങ്ങൾക്കു ശ്രേയസ്സു വലിക്കും. ദൈതേയന്മാരും മാനവന്മാരും ഇപ്പോൾ അനുഗ്രഹത്തിന്റെ കാല മാകുന്നു. ആയതിനാൽ അവരോടു സന്ധി ചെയ്തു കൊള്ളുക. കാലഗതി അനുകൂല മാകുന്നതു വരെക്കു, നിങ്ങൾ സന്ധിയിൽ നില്ക്കണം. അദ്വ

തത്തെ സമ്പാദിക്കുവാനുള്ള യത്നം ഉടനെ തുടങ്ങണം. അദ്വതം എന്നതു മരണമുഖത്തു തന്നെയും പ്രാണിയെ രക്ഷിക്കുന്നതാണ്. എല്ലാവരും തുണങ്ങളെ, ലതകളെ, കൃഷ്ണധികളെ, പാലുകലിൽ എല്ലാവരും തുണങ്ങളെ, ലതകളെ, കൃഷ്ണധികളെ, പാലുകലിൽ ഇടണം. മനമരത്തെ മനമൊക്കി, വാസുകിയെ പാശമൊക്കി, പാലുകലിൽ നിങ്ങൾ കടയണം. അതിലേക്കു മാനവന്മാരുടെ ലക്ഷ്യം എന്താണ്? ഞാൻ സഹായിച്ചുകൊള്ളാം. നിങ്ങൾ അദ്വതത്തെ സമ്പാദിക്കും. മാനവന്മാരാകട്ടെയാതൊന്നും ലഭിക്കാതെ മടങ്ങേണ്ടതായി വരും. അസുരന്മാർ പറയുന്നതൊക്കെയും നിങ്ങൾ അനുസരിച്ചുകൊള്ളണം. സാമ്പാദ്യം കൊണ്ടല്ലാതെ സംരംഭം കൊണ്ടു യാതൊരു കാര്യവും സാധിക്കാവുന്നതല്ല. കാലം അങ്ങനത്തതത്രെ. ക്ഷീരാബ്ധിയിൽ നിന്നു കാളകൂട മഹാവിഷം അങ്ങനത്തതത്രെ. ക്ഷീരാബ്ധിയിൽ നിന്നു കാളകൂട മഹാവിഷം ഇറങ്ങി വരും; നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടരുത്. വേറെയും പല പക്ഷം ഇറങ്ങി വരും; നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടരുത്. യാതൊന്നിനേ കുറിച്ചും ഭാഗ്യങ്ങൾ കടലിൽ നിന്നു ലഭിക്കും. യാതൊന്നിനേ കുറിച്ചും ലോഭമോ രോഷമോ മോഹമോ നിങ്ങൾ കാട്ടരുത്.”

വിഷ്ണു മറഞ്ഞു: ബ്രഹ്മാവു, ശിവൻ മുതലായവർ ഭഗവാനെ സ്തുതിച്ചു സ്വസ്വ ധാമങ്ങളിലേക്കു പോയി. സുരന്മാരുടെ ഞെരുക്കം കണ്ടു, സമര സന്നദ്ധന്മാരായിത്തന്നെ നിന്ന അസുരന്മാരെ, സന്ധി വിഗ്രഹ കാലത്തു നായ ബലി നിയമനം ചെയ്തു. പല അസുരനായകന്മാരോടു ഒരുമിച്ചു പീഠത്തിൽ ഇരുന്ന മഹാബലിയെ ഇന്ദ്രൻ ആദരപൂർവ്വം അടുത്തുചെന്നു; പുരയോത്തമൻ സമുദ്ര മനത്തെക്കുറിച്ചു മധുരമായി നിവേദനം ചെയ്തു. നായയെന്നായ ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞ നയ പൂർണ്ണമായ വാക്കുകളെ, ശംബരൻ, അരിഷ്ടൻ മുതലായ അസുര നായകന്മാർ ശരിവെച്ചു, പ്രതിപുരവം സ്വീകരിച്ചു. തമ്മിൽ ഇണങ്ങിയ സുരാസുരന്മാർ അദ്വത സമ്പാദനത്തിനുള്ള പരമോച്ചമം ആരംഭിച്ചു. ആദ്യകാലം മുതൽക്കു നന്നാമതായി, മന്ദര ഗിരിയെ അടുത്തു മറിച്ചിട്ടു, സാഗര തീരത്തേക്കു ഉളുട്ടി. ഭാരം ബഹു ദൂരം വഹിക്കേണ്ടി വന്നതിനാൽ ഇന്ദ്രൻ, ബലി മുതലായ വിക്രമ വാലന്മാർ വിവശന്മാരായി. ആ കനകാചലത്തിന്റെ കീഴിൽ പെട്ടു, നിരവധി സുരാസുരന്മാർ ചതഞ്ഞ്, പൊടിഞ്ഞ്, അരഞ്ഞ്. ബാഹു കടി കസര ഭഗന്മാരായ ഭക്തന്മാരെ കുറിച്ചു കവിഞ്ഞു, ഭഗവാൻ—നാരായണൻ—ഗരുഡന്റെ പുറത്തു, അവിടെ പ്രത്യക്ഷനായി. മരിച്ചവരെ ഒക്കെയും ഈ ക്ഷാമാത്രം കൊണ്ടു ഭഗവാൻ എഴിപ്പിച്ചു, മന്ദരത്തെ ഗരുഡന്റെ പുറത്തു എടുത്തുവെച്ചു—സർവന്മാരും, മന്ദരത്തെ വഹിച്ചു ഗരുഡനും, സമുദ്രതീരത്തു ചെന്നു ചേർന്നു.

മന്ദരം മന്ദമായി: അതിനു പാശമാകേണ്ടതു വാസുകിയാണ്. അദ്വതാംശം കൊടുക്കാമെന്നു വാദാനം ചെയ്തു, സുരന്മാർ ചെയ്തു പ്രാർത്ഥനത്തെ, വാസുകി മാനിച്ചു. സുരാസുരന്മാർ വാസുകിയെ, മന്ദരത്തിന്റെ ചുറ്റിലും ആയി കെട്ടി: വാസുകിയുടെ തലയറ്റവും വാലറ്റവും, ഇരുവശങ്ങളിലേക്കു ബഹു യോജന നീളത്തിൽ നീണ്ടുകിടന്നു. ഹരി വാസുകിയുടെ തലയ്ക്കു പിടിച്ചു; സുരന്മാർ കൂടെ പിടിച്ചു. ശേഷിച്ച വാലറ്റത്തു പിടിക്കുക, അപമാനമാണെന്ന്, അസുരന്മാർ, ഇങ്ങനെ ശഠിച്ചു:—എന്ത്? അമം ഗുപ്തമായ അംശത്തെ ഞങ്ങൾ പിടിക്കണമെന്നോ? അതു പാടില്ല. ഞങ്ങൾ വേദം പഠിച്ചവരാണ്; ഉൽകൃഷ്ടവംശത്തിൽ പിറന്നവരാണ്; ശാസ്ത്രം അറിഞ്ഞവരാണ്; കർമ്മങ്ങളേ കൊണ്ടു പ്രസിദ്ധന്മാരാണ്.

നന്നു നന്നിതു ഞങ്ങൾക്കു ചുമം തിരി
ചി നിന്നുതന്ന തിതു ഞങ്ങൾ തീണ്ടുകയില്ല
നിന്നു യികാരങ്ങ ചിങ്ങനെ തുടങ്ങിയാൽ
ഒന്നിന്നും പാത്രമല്ലികണ്ടുവ രാജം നൂനം

ഹരി, ചിരിച്ചുകൊണ്ടു സപ്പത്തിന്റെ തലയെ വിട്ടുകുഞ്ചു,
ഭേവന്മാരോടു കൂടെ നടന്ന്, വാൽ കൈയിലെടുത്തു. അസുര
ന്മാർ ആത്ത്, അഹങ്കരിച്ച്, തല കയ്യിൽ എടുത്തു. മനമരം മ
ല ഇളകി: അങ്ങട്ടും ഇങ്ങട്ടും കറങ്ങി: സമുദ്രമനം ആരണ്യ
മായി.

ഭേവകൾ വലിച്ചുകൊണ്ടു കൊടുക്കയും
ഭേവരി ജനം കൊടുത്തയച്ചു കൈകൊൾകയും
കേവല മഴി ചുല ചെന്നു സംഭവിപ്പിച്ച്
ധാവരിപ്പിച്ചു മങ്ങോ ടിങ്ങോട്ടും പലവിധം.

വാസുകിയുടെ വിഷശാസ മേററു അസുരന്മാർ പ്രഭ കെട്ട

നതായിത്തോന്നി. മേഘങ്ങളിൽനിന്നു മഴ ചാരിയതിനാൽ ഭേവ
ന്മാർ വീശുന്മാരായിത്തന്നെ നിന്നു. മമനം :തുടന്നു, നടന്നു. മ
ലകൾ ഇളകി; ഭൂമി വിറച്ചു; ആകാശം വീരണ്ടു; പാതാളത്തിൽ
ഗുളഗുളു ശബ്ദം കേട്ടു. ബ്രഹ്മാവും വിഷ്ണുവും മമന പ്രോത്സാഹനം
ചെയ്തു: മമനം ഗംഭീരമായി നടന്നു. വാസുകിയായ കയറു അ
യഞ്ചു പോയതു നിമിത്തം, മന്ദരമനം ഒരു ഷട്ടത്തിൽ കീഴ്ത്താ
താഴുന്നതായി തോന്നി. ഭേവാസുരന്മാർ ശക്തിയായി വലിച്ചു;
കയറിന്റെ പിടിവിട്ട മല, സ്വന്തം ഹനം നിമിത്തം, കടലിലേക്കു
പ്രത്യക്ഷമായി താഴുന്നതായി കണ്ടു—അസുരന്മാർ അമ്പരന്നു:
ഭേവന്മാർ പരവശന്മാരായി. പൊരുത്തം പോരാ എന്നു പ്രത്യ
ക്ഷമായതിനോടു കൂടെ സുരാസുരന്മാർ ഹതൈശ്വര്യന്മാരായി; ഭ്രാ
നന്മാരായി; വിഷണ്ഡന്മാരായി; ഭേവാൻ വിഷ്ണു, സംഗതികളുടെ
അപകട നിലയെ കണ്ടു: സർവ വിഷമഘട്ടങ്ങളിലും ഏകാവലംബ
മായ ഭേവാൻ, കടലിൽ ഇറങ്ങി; വലിയ ഒരു ആമയായി; മന
രം മലയുടെ കീഴെ കടന്നു; ലക്ഷം യോജന വലിപ്പത്തിൽ, ഒരു

കളായ ഭൂമികൾ ഹവിസ്സിനെ സൃഷ്ടിക്കുവാനായി, അതിനെ അ വകായി സ്വീകരിച്ചു. ഉച്ചൈ ശ്രവസ്സ് എന്ന പേരായ ചതു പാണ്ഡ്യരമായ കുതിര പൊങ്ങിവന്നു. അതിനെ ബലി സ്വന്ത മായി സ്വീകരിച്ചു. ഐരാവതം എന്ന പേരായ നാൽക്കൊമ്പനാ ന വെളി മാല പോലെ പൊങ്ങിവന്നു. കൌസ്തുഭം എന്ന പേ രായ പത്മരാഗം പൊങ്ങിവന്നു; അതിനെ ഹരി ഉരോലംകാര മായി സ്വീകരിച്ചു. സർവ്വ കാമങ്ങളെയും നൽകുന്നതും സുരലോകാ ലംകാരമായതും ആയ പാരിജാതം പൊങ്ങിവന്നു. ഗമന പ്രൌഢ ത്വം, ലീലാ കശലത, അവലോകന ചതുരത, എന്നിവകൊണ്ടു നാ ക ലോക നിവാസി കർക്ക ആഹ്ലാദകളായ അപ്സരസ്സുകൾ— പട്ടുത്തു കഴുത്തിൽ മാല കെട്ടി, പൊങ്ങി കയറി വന്നു. പ്രഭാപു രംകൊണ്ടു സർവ്വ ലിംഗങ്ങളെയും പ്രഭപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടു സാക്ഷാൽ മ ഹാലക്ഷ്മി, കയറിവന്നു ചിരിച്ചുനിന്നു. രൂപം, രാജാത്വം, വയ സ്സ്, വർണ്ണം എന്നിവയുടെ മഹിമ നിമിത്തം മനസ്സു തളന്ന് സുരാ ിസുര മനുഷ്യന്മാർ—തങ്ങൾക്കു തങ്ങൾക്കു മഹാലക്ഷ്മിയെ ലഭിക്കു ണമെന്നു കാംക്ഷിച്ചു. മഹേന്ദ്രൻ മഹാലക്ഷ്മിക്കു ഇരിക്കുവാൻ പരമാസനം തയ്യാർ ചെയ്തു. സരിത്തുക ഛായയെയും രൂപമെട്ടു ത്തു കനക ക്ഷുദ്രങ്ങളിൽ ജലം കൊണ്ടുവന്നു; ഭൂമി സർവ്വോപരിക ളെ സംഭരിച്ചു. പശുക്കൾ പഞ്ചഗവ്യങ്ങളെ സമർപ്പിച്ചു; വസ ന്തം തേന്തും കായും കൊടുത്തു; ഭൂമികൾ വിധിപ്രകാരം മഹാല ക്ഷ്മിയെ അഭിഷേകം ചെയ്തു. ഗന്ധർവന്മാർ പാടി; നാദികൾ പാടി; നൃത്തം ചെയ്തു; മേഘങ്ങളിൽ ശംഖ വേണു വീണാ നിന്നു മദ്യം, ആനക, പണവ, മൃഗം, ദരഭ, ഗോമുഖ ഭോജനവും കേൾക്കായി. ബ്രാഹ്മണർ സാമ ഗാനങ്ങളെ പാടി; താമര കൈ യിൽ പിടിച്ചിരുന്ന മഹാലക്ഷ്മിയുടെ മൂലാവിൽ—ഭിഗ്നങ്ങളാ കനക ക്ഷുദ്രങ്ങളിൽ നിന്നു പരിശുദ്ധമായ ജലം വർഷിച്ചു. കടലുകൾ രണ്ടു പട്ടു കൊടുത്തു; വരണൻ വൈജയന്തി എന്ന മാല കാഴ്ചവച്ചു; സരസ്വതി ഹാരം സമ്മാനിച്ചു; പാമ്പുകൾ ക ള്ലവച്ചു കണ്ണാദരണം കൊടുത്തു. ബ്രഹ്മാവു ആദരണങ്ങളെ അ നവധി നല്കി. പ്രാദേശ വിധികളെ അനുഷ്ഠിച്ച ശേഷം, താമര മാല കൈയിലെടുത്തു പിടിച്ചു, ആ സുന്ദരി എഴുന്നീറ്റു നിന്നു. താമര മാലയെ അനുഗമിച്ച വണ്ടുകളെ ഭൂമിപ്പിച്ച് തളയ്ക്കുന്ന കുറു നിര, കവിർപ്രഭ കയറിയ മന്ദഹാസ മനോഹരമായ മുഖം, ച രുന ക്ഷമ സുഗന്ധമായ മാർ, ഇടുങ്ങിയ കടി, ചിലമ്പു കിലുങ്ങി യ പാദങ്ങൾ,—എന്നവ ഇണങ്ങിയ ആ ലോകൈക സുന്ദരി— കാറ്റിൽ ഇളകിയ കനക ലതപോലെ, ശോഭിച്ചു. ആ പ്രൌ ഢ്യം, ഗന്ധർവന്മാരെ നോക്കി റുപ്യയായില്ല; യക്ഷന്മാരെ, അസു രന്മാരെ. വീക്ഷിച്ചു; രൂപ്യയായില്ല; സിദ്ധന്മാരെ, ചാരന്മാരെ, സ റ്വ്വ സ്വർഗ്വാസികളെ നോക്കി, രൂപ്യയായില്ല.

നൂറും തവോ യസ്യ ന മനുനിർജയോ
ജ്ഞാനം കപചി ത്തത്ര ന സംഗവർജിതം
കന്ധിൻ മഹാം സുസ്യ ന കാമ നിർജയഃ
സ ഈശ്വരഃ കിം പരതോ വ്യധാശ്രയഃ.

ധർമ്മ കപചി ത്തത്ര ന ഭൂതസൗഹൃദം
ശ്യാഗഃ ക്ഷയി ത്തത്ര ന മുക്തികാരണം

വീര്യം ന പുംസോ ിന്ത്യേവ വേഗനിഷ്ഠതം
ന ദിതീയോ ഗുണ സംഗവർജിതഃ.

കപചി ചിരായ ന് ശീലമംഗലം
കപചി ത്ത ദപ്യസ്തി ന വേദ്യ മാരുതഃ
യത്രോഭയം കത്ര ച സോ ിന്ത്യേവ മംഗലഃ
സുമംഗലഃ കന്ധന കാംക്ഷതേ ഹി മാം.

ആ ഭേതുകാമ, തപസ്സുജ്ജവനെ കോപമുജ്ജവനായി കണ്ടു; ജ്ഞാനിയെ സസംഗനായി കണ്ടു; മഹാനെ, സകാമനായി കണ്ടു; അന്യന്മാരെ ആശ്രയിക്കുന്നവ രുടെ സ്വതന്ത്രത എവിടെ? ആ സുഷ്മജ്ഞ, ധർമ്മപരനെ ഭൂതസൗഹൃദ മില്ലാത്തവനായി കണ്ടു; ദാനശീലനെ, മുക്തി പഥങ്ങളിൽ നിന്നു ഭിന്നനായി കണ്ടു; വീര്യ വാനെ, കാമ പരാജിതനായി കണ്ടു; ഗുണസംഗുപ്തജിതനെ, ദിതീയാപേക്ഷ ഇല്ലാത്തവനായി കണ്ടു; ആയുക്താനെ, ശീല മംഗല നല്ലതെ കണ്ടു; ശീല മംഗലനെ, അല്പായുസ്സായി കണ്ടു; ആയുസ്സും ശീലവും ഉജ്ജവനെ, അമംഗലനായി കണ്ടു. ആ ചാ ര സർവാംഗി ഭരവനെ മാത്രം സർവ്വ മംഗല സംഭാവിയനായി കണ്ടു, ആ ഭരവൻ തന്നെ കാംക്ഷിക്കുമോ എന്ന്, പരിഭ്രാന്തയാ യി. രമ, മുക്തിയെ വരിച്ചു. നിർദ്ദോഷങ്ങളായ സർവ്വഗുണ ങ്ങൾ ഇണങ്ങിയ പുരുഷനെ—നിർഗുണനെ—സർവ്വഗുണങ്ങൾ അപേക്ഷിച്ചവനെ—ഹരിയെ—ലക്ഷ്മി വരിച്ചു. സർവ്വഗുണ സമ്പന്നൻ, സർവ്വ ലക്ഷണ ലക്ഷിതൻ, ആയ കാർവണ്യന്റെ ക ഴുത്തിൽ—മഴകിയ തേനിൽ മഴകിയ വണ്ടുകൾ അനുഗമിച്ചു. ഹാ രത്തെ—സർവ്വേശ്വര മംഗല ദേവത, അർപ്പിച്ചു. ലക്ഷ്മി ല ക്ഷ്മീവാന്റെ സമീപത്തു നിന്ന്, ലജ്ജകൊണ്ടു അടങ്ങു ഹാസം കൊണ്ടുവിരിഞ്ഞ കണ്ണുകളെക്കൊണ്ടു—സ്വപഥാനമായ ഹരിവക്ഷ സ്സിനെ—നോക്കിക്കണ്ടു. ബ്രഹ്മാവു ദാനം ചെയ്തു പരമമായ വക്ഷ സ്സിനെ ലക്ഷ്മി സ്വീകരിച്ചു. ത്രിലോക മാതാവ് സ്വപഥാന ത്തിരുന്നു കൊണ്ടു, പ്രജകളെ കരുണാ വീക്ഷണം ചെയ്തു. ശം ഖ രൂപ്യ മൃഗം ങ്ങൾ മുണ്ടി. ദേവ സ്ത്രീകൾ പാടി നൃത്തം ചെ യ്തു. ബ്രഹ്മാവ്, രുദ്രൻ, അംഗിരസ്സ്, മുതലായ സർവ്വ പ്രജാപതി കളും, വീര്യമേറിയ മന്ത്രങ്ങളെ ഉച്ചരിച്ചു, പുഷ്പവർഷം ചെയ്തു. മഹാലക്ഷ്മി നോക്കി; പ്രജാപതികൾ, ദേവന്മാർ എന്നിവരെ കൈയ്യേ, ശീലസമ്പന്നന്മാരായി; പരമമായ നിർവൃത്തിയെ അട ങ്ങു. മഹാലക്ഷ്മി നോക്കി; അസുരന്മാർ ബലം കെട്ടു, ലജ്ജ മറന്ന്, ചഞ്ചലിച്ചു. മഹാലക്ഷ്മിയെ അനുഗമിച്ചു, സമുദ്രത്തിൽ നിന്നു വാരണി എന്ന പേരായ ഒരു കന്യക കയറിവന്നു. അ സുരന്മാർ ആ കമല ലോചനയെ, ഹരിയുടെ അനുഗമിയോടുകു ടെ, സ്വീകരിച്ചു. അടുത്തതായി കടലിൽ നിന്നുപൊങ്ങിയെറി യത്ത്—ശംഖം തോറ്റ് കഴുത്തുജ്ജവൻ, ചുവന്ന കണ്ണുകളുജ്ജവൻ, ശ്യാമജൻ, തരുണൻ, മഞ്ജുപ്പട്ടുത്തവൻ, മണികണ്ഠലൻ, വളഞ്ഞു മിനുങ്ങിയ മുടിയുജ്ജവൻ, സർവാഭരണ വിഭൂതിതൻ, സുലഗ്നൻ— ആയ ഒരു സിംഹ വിക്രമ നാണ്. വീണ്ടു തടിച്ച കൈകളിൽ അ മൃതം നിറച്ച കലശം വഹിച്ചുകൊണ്ടു, വിഷ്ണുവിന്റെ അംശാംശ സംഭവനം ആയുര്യോദ സർവ്വസ്വനം ആയ ധനപന്തരി എന്ന

ഞൾ ചെഴിച്ചിട്ടുണ്ടുന്ന ഉദയ പദ്യത്തിന്റെ ഉയരത്തിൽ സൂര്യൻ
 എന്നതുപോലെ, ഇരുന്നൂ. ഇന്ദ്രന്റെ ചുറ്റിലും ആയി വഹി,
 പിതൃപതി, നിരൂതി, വരണൻ, മരുത്, കുമ്പരൻ, ഇന്ദ്രൻ, എ
 ന്ന ചിക്ഷാലാലന്മാർ അവരവരുടെ ഗജങ്ങളെ പുറത്തു്, സൂര്യ
 യുധങ്ങളോടും പുറകെ പടകളോടും കൂടെ, സന്നദ്ധന്മാരായി.
 സുരാസുരന്മാർ കൂട്ടിമുട്ടി; അസുരന്മാർ പരഞ്ഞു; തമ്മിലടിച്ചു; മല്ലിട
 ത്തം തുടങ്ങി. ഇന്ദ്രനും മഹാബലിയും തമ്മിൽ ചന്ദ്രപ്രഭം തു
 ടങ്ങി; ഗുഹനും താരകനും പിടിച്ചു; വരണനും ഹേതിയും അടി
 ചു; മിത്രനും പ്രഹേരിയും പൊരുതു; യമനും കാലനാദനും മല്ല
 യുദ്ധം നടത്താ. വിശ്വകർമ്മവും മയനും പിണങ്ങി; തപസ്വിയും
 ശംഭരനും തമ്മിൽ പേടിപ്പിച്ചു; സവിതാവും വിശ്വാനനും ബ
 ലപ്രയോഗം ചെയ്തു. അപരാജിതനും നമുചിയും തമ്മിൽ തല്ലി;
 അശ്വതിയും പൃഥ്വിയും പരസ്പരം കലഹിച്ചു; സൂര്യനും
 ബാണൻ മൃഗായ ബലിപുത്രനും മല്ലിടത്തം പിടിച്ചു. സോ
 മനും രാഹുവും തമ്മിൽ, വായുവും പുലോമനും തമ്മിൽ, ദ്രോണി
 യും സുരനും അനന്തനും തമ്മിൽ—പിടി നടന്നു. വൃഷാകപി
 യും ജംഭവനും തമ്മിൽ, വിഭാവസ്യവും മഹിഷനും തമ്മിൽ, വസീഷ്ഠ
 നും ഇലാല വാതാപിമാനും തമ്മിൽ, അടി നടന്നു; കാമദേവനും
 ധർമ്മനും തമ്മിൽ, മാതാകളും ഉല്പലനും തമ്മിൽ, ബ്രഹ്മസൃതി
 യും ഗുരൂനും തമ്മിൽ—പോരു നടന്നു. ശനിയും നരകനും ത
 മ്മിൽ, മരുതകളും നിവാച കവചന്മാരും തമ്മിൽ, വിശ്വദേവ
 ന്മാരും പൗലോമന്മാരും തമ്മിൽ, പിണക്കം പെരുകി. രുദ്രന്മാ
 രും ക്രോധവശന്മാരും തമ്മിൽ കടുത്ത മർദ്ദനം നിർത്താതെ നട
 ന്ന. അഹോ ! സുരാസുരന്മാർ തമ്മിൽ ചന്ദ്രപ്രഭത്തിൽ ചെറു
 ത്തം അന്യോന്യം അടിച്ചു—കടുത്ത അമ്പുകളെ കൊണ്ടു്, തോ
 മരങ്ങളെ കൊണ്ടു്, ഭൂതങ്ങളെ കൊണ്ടു്, ഉപ്തപ പ്രാസ പര
 ശ്വായങ്ങളെ കൊണ്ടു്, ഭൂത പരിഹര മർദ്ദനങ്ങളെ കൊണ്ടു്—ചെ
 യ്ത പ്രയോഗങ്ങളെയും പ്രതിയോഗങ്ങളെയും ആരു വണ്ണിക്കും !
 കതിരകൾ ചത്തു; ആനകൾ അന്ധരായി; രഥങ്ങൾ തകന്നു; യാ
 നപാത്രങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചവർ കൈ മുറിയ്ക്കു്, തുട മുടിയ്ക്കു്, ക
 ഴത്തു് നെരിയ്ക്കു്, കാലു മുറിയ്ക്കു്, വില്ലും കൊടിയും കവചവും
 ആടയും ആയുധവും നശിച്ചു്—ലക്ഷക്കണക്കിനു മരിച്ചു; കാ
 ലാർപ്പകളോട് കണക്കിനു കാലന്മാർ കടന്നു. ഭേദന്മാർ ചവു
 ട്തി ഇളക്കിയ പൊടി, രഥചക്രങ്ങൾ ഉരുണ്ടുകിടന്ന പൊടി, ഉ
 യന്നു്—ദിക്കുകളിലും ആകാശത്തും സൂര്യമണ്ഡലത്തിലും പരക്ക
 ന്ന പശുതങ്ങൾ പോലെ—പറന്നു നടന്നു്, ചോര ചോരകളിൽ
 കഴങ്ങു മറിയ്ക്കു്,—തിരികെ തറയിൽ തുടരെ വീണു. കണ്ഡ
 ലങ്ങളും കിരീടങ്ങളും പോയ ശിരസ്സുകളും, ചോര തെറിപ്പിച്ച
 കണ്ണുകളും, അടങ്ങു ചിരികളും, ആയുധം ഏതെന്നു ആരെ
 അണിഞ്ഞ കൈ കണ്ഡങ്ങളും, ആനത്തമ്പി തോല്ക്കുന്ന തടിത്തുട
 കളും—നിരന്ന പടകളും, പട്ടു വിരിച്ച മണത്തറ പോലെ തെ
 ഉറിയു കിടന്നു. ശത്രുക്കന്മാരെ നോക്കുവെ മുറിയ്ക്കു മാറിയ തല
 കളെ തള്ളിക്കളയ്ക്കു്, കൈകളിൽ ആയുധങ്ങളെ വഹിച്ചുകൊ
 ണ്ടു്, കണ്ഡങ്ങൾ മുറുന്നതു കാടി. മഹാബലി മഹേന്ദ്രനെ പ
 തമ്പു കൊണ്ടു താലിച്ചു; ഐരാവതത്തെ മുന്നമ്പു കൊണ്ടു; നാലു
 വാഹന്മാരെ നാലമ്പു കൊണ്ടു; ഇന്ദ്രന്റെ അംഗരക്ഷകനെ ഒര
 ന്നു കൊണ്ടു താലിച്ചു. ശീഘ്ര വിക്രമനായ ഇന്ദ്രൻ ചിരിച്ചു; പ

റന്നടുത്ത അമ്പുകുളെ മുച്ചുകുടിയകുഞ്ഞിയമ്പുകുളെ കൊണ്ടു കണ്ടു
 ചു. ഇന്റൻ ചെയ്യു അത്ഭുത കർമ്മത്തെ കാണു്, ദുർമർഷനായ ബ
 ലി വേലിനെ കൈയിലെടുത്തു. ബലിയുടെ കൈയിൽ ഉള്ള
 പോലെ ഉഗ്രപ്രഭ ചിതറിയ വേലിനെ ദേവേന്ദ്രൻ ചേർത്തു;
 ബലി ശ്രദ്ധമെടുത്തു; ഇന്റൻ ശ്രദ്ധ ശിഥിലമാക്കി. ബലി ക
 ണമെടുത്തു; ഇന്റൻ കന്യാ കൃന്യാ ചെയ്യു. ബലി തോമരത്തെ
 എടുത്തു; ഇന്റൻ തോമരം താറുമാറാക്കി. ബലി എടുത്ത എടു
 ത്ത ശസ്ത്രത്തെ ഇന്റൻ കണ്ടിച്ചു കണ്ടിച്ചു തള്ളി. മായാവിയാ
 ബലി നിന്നിടത്തു അന്തർലാസം ചെയ്യു. മരത്തെ അസുരൻ മ
 യാപ്രയോഗം തുടങ്ങി; ഒരു വലിയ ശൈലം ദേവപ്പടയുടെ ത
 ലയിൽ വാണു; കാട്ടു തീ കയറിയ കാട്ടുകൾ പിറകെ വീണു; അ
 വയ്ക്കു പിറകെ മനകൂത്ത് ഉണ്ടപ്പാറകൾ വീണു; ദേവപ്പട പിടങ്ങു;
 മലംപാമ്പുകൾ, വിഷപ്പാമ്പുകൾ, തേളുകൾ, സിംഹങ്ങൾ, കുടാ
 കൾ, പന്നികൾ എന്നവ പിറകെ പിറകെ വീണു—ആറപ്പട
 യിൽ കാടി നടന്നു. നൂലുബന്ധം ഇല്ലാത്ത രാക്ഷസപ്പെണ്ണ
 ങ്ങൾ കൈയിൽ ശ്രദ്ധയും പിടിച്ചു്, ആയിരക്കണക്കിനു്, പതിനാ
 യിരക്കണക്കിനു് എവിടെ നിന്നോ കാടിവന്നു. “ചിന്തി” “ഭി
 ന്തി” എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു ദേവപ്പടയിൽ പോകുകയറി. മേ
 ഘങ്ങൾ ആകാശത്തു പരക്കുണ്ടായും ഗംഭീരങ്ങളായും തമ്മിലട
 ചു; കാരാടി ചിളകിയ മേഘങ്ങൾ തീമഴ പെയ്യു. അസുരൻ
 നിമ്മിച്ച ഒരു മായപ്പെരും തീ, കാരായ രഥത്തിൽ, കയറി, സം
 വർത്തക തീപോലെ കടത്തു്, ദേവപ്പടയിൽ കത്തി. നാ
 ലു മിക്കുകയിൽനിന്നും കടൽ അടുത്തുവന്നു. പ്രചണ്ഡ വാതങ്ങൾ
 അടിച്ചിളക്കി, മലപോലെ തെറുത്തു കയറിയ അലകളെക്കൊ
 ന്നു, വേടിപ്പിച്ചു കൊണ്ടു, കടലായ കടലുകൾ കടയും, സുരപ്പട
 കളെ മുക്കി കൊല്ലുവാനായി, മുഷ്ട്രം അടുത്തു; ഭീഷണങ്ങളാ
 യ മഹാ മായകളെ പിറകെ പിറകെ കണ്ടു സുരഭേന്ദ്രൻ വള
 രെ പ്പേടിപ്പിച്ചു. ഇന്റൻ മുതലായവർ പരിഹാരം കാണാതെ അ
 ത്വരണ നിന്നു; ഗേവാനെ ധ്യാനിച്ചു; ഗേവാൻ പ്രത്യക്ഷനായി.
 ഇളംതളിർ കാലുകൾക്കൊണ്ടു ഗരുഡ പുഷ്പത്തെ അലങ്കരിച്ചു
 കൊണ്ടു—എടു കൈകളിൽ ആയുധങ്ങളെ വഹിച്ചുകൊണ്ടു—
 കൊമ്പുതെങ്ങ കൊണ്ടു മാറു, കണ്ഡലത്തെ കൊണ്ടു കാതുക്കുളം,
 കിരീടത്തെ കൊണ്ടു ശിരസ്സും ഉജ്ജ്വലിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു—പുതുത്താമ
 ര കുണ്ഡലത്തേ കൊണ്ടു നോക്കിക്കൊണ്ടു—മഞ്ഞപ്പട്ടുടുത്ത ഗേവാൻ
 അവിടെ ദൃശ്യനായി. ഗേവാൻ പ്രത്യക്ഷനായ ക്ഷണത്തിൽ അ
 സുര കൂടകർമ്മങ്ങൾ, അപ്രത്യക്ഷങ്ങളായി. ഉണച്ച യുദ്ധിടത്തു ഉ
 രക്കത്തിന്നു സ്ഥാനമില്ല; ഹരിസുരനും സല്ലാപത്തുകൾ നിന്നും
 മോചനം നല്ലന്നു. ഗരുഡന്റെ പുറത്തു പ്രത്യക്ഷനായ ഹര
 യെ കണ്ടപ്പോൾ—കഷ്ടം! സിംഹപ്പുറത്തിരുന്ന കാലനേമി ഹ
 റിയെ ലക്ഷ്യംവെച്ച ശ്രദ്ധമെടുത്തു എറിഞ്ഞു. ഗേവാൻ ലീലാഹാ
 സം ചെയ്യു. ശ്രദ്ധത്തെ കൈയിൽ വാങ്ങി തിരികെ എറിഞ്ഞു,
 സിംഹത്തേയും കാലനേമിയേയും കൊന്നു. പരമ ബലവാന്മാ
 രായ മാലിയേയും സുമാലിയേയും മുമ്പുതന്നെ കൊന്നിരുന്ന ഗേ
 വാനെ മാലുവാൻ അടിച്ചു; ഗരുഡനെ ഗമകൊണ്ടു എറിഞ്ഞു.
 ആ ക്ഷണത്തിൽ ചക്രായുധം ഇറങ്ങി; അട്ടഹസിച്ച അസുരൻ എ
 റിഞ്ഞു ചാരമായി. ഗേവാൻ പ്രത്യക്ഷമായ മുഹൂർത്തത്തിൽ ദേവ
 ങ്ങൾ ബലവാന്മാരായി; ഇന്റൻ, മുതലായ മിക്കവാലകന്മാർ ഉ

ഗ്ര തേജസ്സ് നാരായി. സുര സേനകൾ അസുര സേനകളെ തള്ളി മാറ്റി; ഇന്ദ്രൻ വളം എടുത്തു; ബലിയെ നോക്കി; പ്രഭുകൾ അയ്യോ അയ്യോ എന്നു വിളി കൂട്ടി. സമർത്ഥനും സമ്പന്നനും ആയ മഹാബലി പടയുടെ മുമ്പിൽ ചൊടിച്ച് നില്ക്കുന്നതു കണ്ട്, ഇന്ദ്രൻ നിന്ദാപൂർവ്വം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ദൃഢ! മായാ പ്രഭുകന്മാരായ ഞങ്ങളെ നീ മായകൊണ്ടു ജയിക്കാമെന്നു കരുതുന്നവോ? കുട്ടികളുടെ കണ്ണു കെട്ടിയ ശേഷം, ആഭരണം അഴിച്ചെടുക്കുവാൻ ഉത്സാഹിക്കുന്ന കള്ളനോ, നിനക്കു ആർക്കുപുരസ്കാരം? മായകളെ കൊണ്ടും കള്ളപ്പണികളെ കൊണ്ടും സ്വസ്ത്രത്തു കയറുവാനും അതിനഭ്യർത്ഥം (മോക്ഷം) ചേരുവാനും കാംക്ഷിക്കുന്ന കള്ളന്മാരെ, ഞാൻ അവർക്കു മുമ്പുള്ള സ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നു തന്നെയും താഴെ തള്ളിക്കളയും. എട! ഭക്തായാസനികേതന മായ നിന്റെ തല ഞാൻ ഇവിടെ കണ്ടിരിക്കും; മന്ദ! അല്ലെങ്കിൽ കൂട്ടുകാരോടു കൂടെ നീ മാടികൊള്ളുക.” ബലി പറഞ്ഞു:—

സംഗ്രാമേ വർത്തമാനാനാം കാലചോദ്യേത കർമ്മണം
കീർത്തി ജയോ f ജയോ മൃത്യു സർവ്വേന്ദ്രം സ്യ രതകൃമാത്
ത ലിംഗം കാലരശ്മിം ജനാഃ പശ്യന്തി സുരയഃ
ന ഹ്യപ്യന്തി, ന ശോചന്തി, തത്ര യുധ മപണ്ഡിതാഃ
ന വയം വന്ദ്യമാനാനാം ആത്മാനാം തത്ര സാധനം
ഗിരോ വഃ സാധു ശോച്യാനാം ഗൃഹ്ണീമോ മമ താവനാഃ

* കാലത്തിന്റെ ചോദ്യം നിമിത്തം ആളുകൾ സമരത്തിൽ സംഘടിക്കുന്നു; അവർക്കു കീർത്തി, ജയം, അപജയം, മൃത്യു, എന്നിവ ക്രമേണ സംഭവിക്കുന്നു. ഇതൊക്കെയും കാലത്തിന്റെ ബലത്താൽ വരുന്നതാണെന്നു വിചാരിച്ചു അറിയുന്നു. അവർ ഹർഷിക്കുന്നില്ല; ശോചിക്കുന്നില്ല; അപണ്ഡിതന്മാരായ നിങ്ങൾ എന്തു അറിഞ്ഞു? അങ്ങു പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ മമ്മ് താവന ക്ഷമ ഞളാണ്. എന്നാൽ അവയെ ഞങ്ങൾ സാധുവെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നില്ല. ഇന്ദ്ര! അങ്ങു കേവലം പ്രസാധകനാണ്. തപം അറിയാത്ത അങ്ങു ഭയനീയൻ തന്നെ.” ബലി, ഇന്ദ്രനെ വലിഞ്ഞ ഞാണിൽ നിന്നിറങ്ങിയ നാരാചങ്ങളെക്കൊണ്ടു താഡിച്ചു. മനസ്സിൽ തറഞ്ഞ വാക്കുകളും മമ്മ്ങ്ങളിൽ തറഞ്ഞ നാരാചങ്ങളും നിമിത്തം, ഇന്ദ്രൻ, അങ്കുരം ഏറ്റ ആന പോലെ നിന്നു. നിന്ന ഇന്ദ്രൻ ഉണർന്നു; വളമെടുത്തു; ആഞ്ഞടിച്ചു; ബലിയും രഥവും, ചിറകു മുറഞ്ഞ പക്ഷികളെപ്പോലെ, തറയിൽ വീണു. ബലിയുടെ സഖനായ ജംഭൻ, ബലി വീണതു കണ്ട സമയം, സിംഹപ്പറന്തു കയറി, ഗഭയെടുത്തു, ഐരാവതത്തെയും ഐരാവതത്തിന്റെ പുറത്തിരുന്ന ഇന്ദ്രനേയും അടിച്ചു. അടിയേറ്റ ഐരാവതം തളുപ്പു; മുട്ടു മടക്കി ഭൂമിയിൽ കുറുത്തു; കൽപ്രതിമപോലെ ഇളകാതെ ഇരുന്നു. ആ ക്ഷണത്തിൽ ആയിരം കുതിര പുട്ടിയ രഥവുമായി മാതലി അവിടെ സന്നദ്ധനായി. ഇന്ദ്രൻ, രഥത്തിൽ കയറി. മാതലി ഇന്ദ്രനു സമയത്തു ചെയ്യു സാഹായ്യത്തെ അഭിനന്ദിച്ചു ചിരിച്ചുകൊണ്ടു. ജംഭാസുരൻ ജപിച്ച ശ്രദ്ധത്തെ മാതലിക്കു നേരെ

* മഹാബലിയുടെ മറുപടി എത്രയും ഉയർന്ന നിലയിലുള്ളതും മോക്ഷത്തെ അർഹിക്കുന്നവനു യുക്തവും തന്നെ. പടകളത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ടു ഇങ്ങനെ പറയുവാൻ കഴിഞ്ഞ മഹാബലിയുടെ മനസ്സിലായി ചിന്തിക്കുവാൻ കഴിയുന്നവർക്കു, രോമാച്ഛം.

മാട്ടി. മാതലി സതപം അവലംബിച്ചു കടുത്ത വേദന സഹിച്ചു നിന്നു; ഇന്ദ്രൻ ജംഭിച്ച്, വളം എറിഞ്ഞു, തല തെറിപ്പിച്ചു. ജംഭൻ മരിച്ച സംഗതി നാരദൻ പറഞ്ഞു അറിഞ്ഞ ജംഭന്റെ ജ്ഞാതികളായ നമുചിയും ബലനും പാകനും ബലപ്പെട്ടു അവിടെ ചെന്നു. ആ അസുര ഭൃഷ്ടന്മാർ ഇന്ദ്രനെ അസൂയ പറ്റത്തു. ആ അസുര കുറിനന്മാർ ഇന്ദ്രന്റെ മേൽ, മലയിൽ മഴപോലെ, ശരങ്ങളെച്ചെയ്തു. ലഘുഹസ്തനായ ബലൻ, ഇന്ദ്രന്റെ ആയിരം കുതിരകളെ ഭരമിച്ചു ശരങ്ങളെക്കൊണ്ടു മുടി. പാകൻ ഇരന്തുകൾ ശരങ്ങളെ മാതലിയുടെ മേൽ, ഇരന്തുകൾ ശരങ്ങളെ രഥത്തിന്റെ മേൽ, വേറെ വേറെ എയ്തു തറച്ചു; ശരങ്ങളുടെ സന്ധാനവും മോചനവും ഭരമിച്ചു നടക്കുന്നതു കണ്ട്, രണ നിപുണന്മാർ പരമാത്മതന്മാരായി. പൊങ്ങിറുക വച്ച പതിനാലു അമ്പുകളെ നമുചി, ഇന്ദ്രന്റെ എതിരെ എയ്തു, വെള്ളം കെട്ടിയ കാരുകൾ പോലെ, ആപ്പിട്ടു. അസുര ശര കൂടങ്ങൾ ഇന്ദ്രനേയും രഥത്തെയും സാരമിയേയും, വർഷ മേഘങ്ങൾ സൂര്യനെ എന്നതുപോലെ, ആവരണം ചെയ്തു. ഇന്ദ്രനെ കാണാതായ ഭേവഗണങ്ങളും അനുചരന്മാരും അനായകന്മാരായി, അർപ്പിതന്മാരായി, കടലിൽ കപ്പൽ പൊളിഞ്ഞ വണിക്കുകൾ എന്നതുപോലെ കരഞ്ഞു. ഇന്ദ്രനും കുതിരകളും രഥവും സാരമിയും ശരകൂടത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി; രാത്രി ശേഷം ഉദിച്ച സൂര്യനെപ്പോലെ ഇന്ദ്രൻ ഭിക്ഷകളേയും ആ കാശത്തെയും ഭൂമിയേയും സ്വതേജസ്സു കൊണ്ടു തെളിയിച്ചു. സ്വഭേദന്മാരെ പരവീഡിതന്മാരായിക്കണ്ട വഭ്രധരൻ കൂലിച്ച്, ശത്രുവധം ചെയ്യുവാനായി വഭ്രായുധത്തെ എടുത്തു. അപ്പു തുറന്നു കിറന്ന മായ വളം ആഞ്ഞു പാഞ്ഞു; ബലന്റേയും പാകന്റേയും തലകൾ മുറഞ്ഞു; ചോരച്ചോലകൾ ഒഴുകി. അസുരജ്ഞാതികൾ അവരന്നു. ജ്ഞാതിമരണം കണ്ട നമുചി ശോക ഹരയ രോഷങ്ങൾക്കു വശഗനായി, ഖിഷ്ണാസ വളന്ന്, ഇന്ദ്രവധ പരമോ ദൃഢം ആരംഭിച്ചു. “നീ ചത്തു” എന്നു ഗർജ്ജിച്ചുകൊണ്ടു, നമുചി മണി കെട്ടി പൊന്നണിഞ്ഞ അശ്വശൃംഗത്തെ എറിഞ്ഞു കൊണ്ടു, സിംഹംപോലെ സിംഹനാദം ചെയ്തു. കഴുത്തിനു നേരെ ചെന്ന മഹാ ജവമായ അശ്വശൃംഗത്തെ, ഇന്ദ്രൻ അമ്പുകളെ കൊണ്ടു, ആയിരമായി നരുകി. അമർഷം വളന്ന് ഇന്ദ്രൻ വീണ്ടും കഴുത്തിനയച്ച വളം, നമുചിയുടെ പ്രാണങ്ങളെ ലക്ഷ്യമാക്കി ഏറ്റുരം ചെയ്തു, ചൊടിപ്പടഞ്ഞു. കടുത്ത വളം നമുചിയുടെ കടുപ്പമേറിയ തൊലിയിൽ കൊണ്ടു തെറിച്ച് മാറി; വൃത്രസംഹാരം ചെയ്തു ശത്രുൻ നമുചിയുടെ തോലിനോടു തോററു എന്നതു പരമാത്മതമായി. വളം പ്രതിഫലമായി എന്നു കണ്ട സമയം ഇന്ദ്രൻ, “എയ്, ലോക വിമോഹനമായ ഇതു സംഭവിച്ചതു എയ്ത ദൈവയോഗംകൊണ്ടോ” എന്നു അവരന്നു. “പറന്നു നടന്നു തറയിൽ ഇറങ്ങി കീഴിൽ അമർന്ന സർവ്വപ്രജകളെ സംഹരിച്ച പശുതങ്ങളുടെ പക്ഷങ്ങളെ കണ്ടിട്ടു എന്റെ വളം!! തപസ്സു മുറിക്കുവാൻ മതിയാവാതെ സർവ്വാത്മങ്ങളും മടുത്തു ഹാര മാറു കടിനന്മാരായ തപഃപ്രഭുവായ തപാശ്വൻ മുതലായ പല പല പരമ ബലവന്മാരെ, വിപാടനം ചെയ്തു എന്റെ വളം!!—ഇവിടെ നിൽക്കുമായി! അല്ലനായ ഈ അസുരനിൽ ഫലിക്കാത്ത ഈ വളമെന്തെ ഞാൻ ഇനി. കൈകൊണ്ടു തൊടുകയില്ല; പ്രഹരത്തേജസ്സു വാ ഫലമായി!” ഇങ്ങനെ വിധാരിച്ച ഇന്ദ്രൻ ആകാശഭാരതി കേട്ടു:—“ഈ ഭാവനൻ ശൂന്യങ്ങളെക്കൊണ്ടോ ആളുകളെക്കൊണ്ടോ

വധിക്കപ്പെടുകയില്ല. ശുഷ്കങ്ങളേകൊണ്ടും ആർദ്രങ്ങളേകൊണ്ടും മരിക്കുകയില്ല എന്നു ഞാൻ അനുഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്ന ഇവനെ വധിക്കുവാൻ—ഇത്ര ! അങ്ങു വേറെ ഉപായം അന്വേഷിക്കണം.” ദൈവവചനം കേട്ട ഇന്ദ്രൻ മനസ്സിനെ ഉറപ്പിച്ചു : ചിന്തിച്ചു : “ ഹേനം ഇവിടെ ആയുധമാകാം ” എന്നു നിശ്ചയിച്ചു. ഇന്ദ്രൻ ഹേനത്തെ പ്രയോഗിച്ചു. നാമധിയുടെ തല വേറെ, ഉടലു വേറെ, തറയിൽ വീണു. പ്രാണങ്ങൾ ആകാശത്തു പറന്നു. “ കേവലം ശുഷ്കമല്ലാത്തതും, കേവലം ആർദ്രമല്ലാത്തതും, എന്നാൽ ഉഭയോർമ്മകമായതും ആയ ആയുധം കൊണ്ടു ഇന്ദ്രൻ നാമധിയെ വധിച്ചു, ” എന്നു ദുനിമാൻ ബുദ്ധിച്ച് ; വാനത്തുനിന്നു പൂമാലകൾ പൊഴിഞ്ഞു ; ഗന്ധർവ്വ പ്രമുഖന്മാരായ വിശ്വാവസുവും പരാവസുവും പാടി ; ദേവദൂഷികൾ മുഴങ്ങി ; നന്തകികൾ നന്തിച്ചു. അഗ്നിമുതലായ ഭിക്ഷുപാലകന്മാർ,—സിംഹങ്ങൾ മൃഗങ്ങളെ എന്നതു പോലെ—നാമധി കടന്മാരെ വേടിപ്പിച്ചു : ചാടിപ്പു : കൊന്നു. അസുരന്മാർ തുരതുമുര ഉരന്നെ മരിച്ചൊടുങ്ങുന്നതു കണ്ടു, സുഷ്കമായ ശ്വാമാലു സംഭവിച്ചു ; നാരദനെ രണഭൂമിയിൽ അയച്ചു. നാരദൻ അസുര സംക്ഷയത്തെ പ്രതിഷേധിച്ചു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു :—“ ഭോ ദേവന്മാരെ ! നാരായണ പരായണ നാരായണ ഭവാന്മാർ, അമൃതത്തെ സമ്പാദിച്ചു ; ഭവാന്മാർ ഐശ്വര്യവാന്മാരായി ; സമരത്തിൽനിന്നു ഉപരമിക്കുക തന്നെ.” മഹർഷിയെ മാനിച്ചു സുരന്മാർ വിരമിച്ചു. ഏകദേശം ആയുർ ഉദിച്ചു, അന്യോന്യം അനുമാളിച്ചു, സ്വസ്ഥതയെ നേടി. മരിക്കാതെ ശേഷിച്ച അസുരന്മാർ നാരദന്റെ അനുജനെ പ്രകാരം മഹാബലിയെ അസുര പൂർവ്വതത്തിലേക്കു നീക്കി. ശുക്രാചാര്യൻ അവരെ അനുഗമിച്ചു ; ശുക്രൻ സ്പർശിച്ച സമയം, മഹാബലി ഉണർന്നു. പടയിൽ പരാജയം പററിയതായി അറിഞ്ഞു. എന്നാൽ ലോകതത്വ വിചക്ഷണനായ മഹാബലി വേദിച്ചില്ല, ശേഷിച്ച മൃതന്മാരിൽ അവയവ നഷ്ടം ഭവിക്കാത്തവരേയും, കഴുത്തിനു കേട് പററാത്തവരേയും, ശുക്രൻ സഞ്ജീവനി പ്രയോഗിച്ചു ജീവിപ്പിച്ചു.

ഇന്ദ്രന്റെ ഭാര്യയായ ശചി—ഇന്ദ്രാണി—പുലോമൻ എന്ന അസുരന്റെ പുത്രിയാണ്. ഇവരുടെ പുത്രൻ ജയനാൻ. ജയനാൻ ഒരു കാകന്റെ രൂപത്തിൽ ചെന്നു ; സീതയെ കൊത്തി മുറിച്ചു സംഭവം, ഈ ഗ്രന്ഥ പരമ്പരയിൽ സൂത്ര വംശത്തിൽ ഉണ്ടു്. ഇന്ദ്രനും ഗരുഡനും തമ്മിൽ നടന്ന സമരത്തെ കുറിച്ചു വിവരണം, ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അന്യത്ര ഗരുഡ ചരിത്രത്തിൽ ഉണ്ടു്. നാരദൻ ഇന്ദ്ര സഭയെ കുറിച്ചു വർണ്ണിക്കുന്ന സംഭവം ഇന്ദ്രൻ അജ്ഞനനെ ഇന്ദ്രകീല പർവ്വതത്തിൽ കാണുന്ന സംഭവം ഇന്ദ്രൻ ഗന്ധമാദനത്തിൽ, പാണ്ഡവന്മാരെ കാണുന്ന സംഭവം, ഇന്ദ്രൻ കണ്ണന്റെ കവച കണ്ഡലങ്ങളെ അപഹരിക്കുന്ന സംഭവം,—എന്നവ ഈ ഗ്രന്ഥ പരമ്പരയിൽ സോമ വംശത്തിൽ ഉണ്ടു്. ഇന്ദ്രൻ ഗോവർദ്ധനോ ഭാരണം സംബന്ധിച്ചും, പാരിജാതാ പഹരണം സംബന്ധിച്ചും, കൃഷ്ണനോടു തോല്പന്നമു്, ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പരയിൽ യദുവംശത്തിൽ ഉണ്ടു്. അഹല്യാശാപം മുതലായി ഇന്ദ്രനെ സംബന്ധിച്ച ചില സംഭവങ്ങളേയും ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പരയിൽ സൂത്ര വംശത്തിൽ കാണുക. പൂത്രാസുര വധം സംബന്ധിച്ച ഇന്ദ്രന്റെ ശ്വഹൃദയാ പാപ പ്രാപ്തി, മുതലായ പല സംഭവങ്ങൾ, ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അങ്ങിങ്ങു കാണാം.

ഇന്ദ്രന്റെ പ്രസിദ്ധ നാമങ്ങൾ ഇവയാകുന്നു :—

ഇന്ദ്രോ മരുതപാൻ മഹവാ ബിഡൗജാഃ പാകശാസനാഃ
 വൃദ്ധശ്രവാഃ ശുനാസീരഃ പുരുഹുതഃ പുരന്ദരഃ
 ജിഹ്വഃ ലേഖരന്ധഭഃ ശല്യഃ ശതമന്യുഃ ദിവസ്വതഃ
 വാസോപ്തഃ സുരപതിഃ വലാരാതിഃ ശചീപതിഃ
 ജംഭേഭി ഹരിഹയഃ സ്വാരാജൻ നാമധി സുഭനഃ
 സംക്രന്ദനോ ധൃത്യവനഃ തുഷാരാക് മേഘവാഹനഃ
 ആഖണ്ഡലഃ സഹസ്രാക്ഷഃ ദൃക്ക്ഷാഃ തസ്യ തു പ്രിയം.

ഇന്ദ്രൻ = (ഇഭി = പരമൈശ്വര്യം) = പരമൈശ്വര്യമുള്ളവൻ.
 മരുതപാൻ = മരുതകളുള്ളവൻ : മരുതകൾ ഭിരിയുടെ പുത്രന്മാരാണ്, എങ്കിലും, ഇന്ദ്രൻ അവർക്കു ദേവതാപം നല്കി സ്വപക്ഷത്തു ചേർത്തു. മഹവാ = മാനിക്കപ്പെടുന്നവൻ. ബിഡൗജസ്സ് = ഭേദിക്കുന്ന ജാജ്ഞുള്ളവൻ. പാകശാസനൻ = പാകപ്പെടു് കൊന്നവൻ. പൂവൃദ്ധശ്രവാഃ = ഹൃസ്വതി മുതലായ വൃദ്ധന്മാരെ ശ്രവിക്കുന്നവനെന്നും, വൃദ്ധന്മാരായി വർദ്ധിക്കപ്പെടുന്നവനെന്നും ആർക്കും. ശുനാസീരൻ = നല്ല സേനകളുള്ളവൻ എന്നും, ശൂനനേയും ശീരനേയും സ്വാധീനത്തിലുള്ളവൻ എന്നും; ആർക്കും. ശൂനൻ = വായു. ശീരൻ = സൂര്യൻ. പുരുഹുതൻ = പല നാമങ്ങളാൽ യാഗങ്ങളിൽ വിളിക്കപ്പെടുന്നവൻ. പുരന്ദരൻ = ശത്രുപുരങ്ങളെ വിഭാരണം ചെയ്യുന്നവൻ. ജിഹ്വ = ജയശീലൻ. ലേഖരന്ധൻ = ദേവശ്രോഷൻ. ശല്യൻ = ധൃഷ്ടന്മാരെ ജയിക്കുവാൻ ശക്തിയുള്ളവൻ. ശതമന്യു = നൂറു യാഗം ചെയ്യുവാൻ എന്നും; അസുരന്മാരെക്കുറിച്ചു വളരെ കോപമുള്ളവൻ എന്നും; അസുരന്മാർ നിമിത്തം ഭിന്നനായവൻ എന്നും; ആർക്കും. ദിവസ്വതി = സ്വസ്ഥതയുടെ പത്നി. സുവാമഃ = നല്ലവണ്ണം രക്ഷിക്കുന്നവൻ. ഗോത്രഭിത = പർവ്വതങ്ങളെ ഭേദിക്കുന്നവൻ. വക്ത്രീ = സ്പഷ്ടം വാസവൻ = വസുകളുള്ളവൻ എന്നും; വസുകളാൽ സേവ്യൻ എന്നും; ആർക്കും. പൂത്രഹർ = പൂത്രനെ കൊന്നവൻ. വൃഷാ = വശിക്കുന്നവൻ. വാസോപ്ത = ഗൃഹങ്ങളുടെ അധിദേവത. സുരപതി = പൃഷ്ഠം. ശചീപതി = പൃഷ്ഠം. ചലാരാതി = പൃഷ്ഠം. ജംഭേഭി : പൃഷ്ഠം. ഹരിഹയൻ = മണ്ണുക്കുരിരുകളുള്ളവൻ. സ്വാരാക് = സ്വസ്ഥതയിൽ ശോഭിക്കുന്നവൻ. നാമധിസുഭനഃ : സ്പഷ്ടം. സംക്രന്ദനൻ = ശത്രുക്കളെ കരയിക്കുന്നവൻ. ധൃത്യവനൻ = അഹല്യാ നിമിത്തം അധഃപതനം വന്നവൻ എന്നും; ച്യവനൻ നിമിത്തം അധഃപതനം വന്നവൻ എന്നും; ആർക്കും. തുഷാരാക് = വേഗം കൂടുന്ന ശത്രുവിനെ തോല്പിക്കുന്നവൻ. മേഘവാഹനൻ = മേഘം വാഹനമായവൻ. ആഖണ്ഡലൻ = ശത്രുക്കളെ ഖണ്ഡിക്കുന്നവൻ. സഹസ്രാക്ഷൻ = ആയിരം കണ്ണുകളുള്ളവൻ. ദൃക്ക്ഷാ = ദേവകളെ നയിക്കുന്നവൻ.

കശ്ശാപന അഭിതിയിൽ ജനിച്ച വാമനൻ (ഉരുക്രമൻ)

സ്വപതിയായ ഭിതിയുടെ പുത്രനായ മഹാബലി മുതലായവർ, ഇന്ദ്രൻ മുതലായ സ്വ പുത്രന്മാരെ, നിരന്തരം പീഡിപ്പിക്കുന്നതു കണ്ടു, ദേവ മാതാവായ അഭിതി വ്യസനാ ക്രാന്ത യായി.

* പുത്രന്മാർ ഹതന്മാരായ സന്ദർഭത്തിൽ അഭിതി അന്നാമയെ പോലെ കരഞ്ഞു. അങ്ങിനെ ഇരിക്കവേ, ദരികൾ സമാധിയിൽ നിന്നു ഉണർന്ന കശ്ശാപൻ ആശ്രമത്തേക്കു ചെല്ലുക ഉണ്ടായി. അഭിതിയെ ഭീനവദന യായി കണ്ടു—കശ്ശാപൻ പറഞ്ഞു:—“ഓ ഭദ്രേ! ഈ ആശ്രമം എങ്ങനെ നിരസ്ഥവമായി; നിരാനന്ദമായി? ബ്രാഹ്മണക്ക് അഭദ്ര മായതു വല്ലതും ഇവിടെ നടന്നുവോ? ഗോകുൽക്കു മകളെയും മംഗലമല്ലയോ? ലോക വിഹാതം എന്തെങ്കിലും ഇവിടെ അനുഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടുവോ? ധർമ്മകാര്യങ്ങളും അർത്ഥകാര്യങ്ങളും കാമ കാര്യങ്ങളും ഇവിടെ സുഖമായി വഹിക്കപ്പെട്ടുന്നില്ലയോ? അതിഥികൾ ആരെങ്കിലും വന്ന്, കുടുംബ കാര്യങ്ങളിൽ പൊതുതയായ ഭവതി അറിയാതെ അപൂജിതരായി മടങ്ങുക ഉണ്ടായോ? വെള്ള മെങ്കിലും ലഭിക്കാതെ അനാച്ഛിതന്മാരായി അതിഥികൾ മടങ്ങുന്ന ഗൃഹവും നരികളുടെ കൂട്ടം തമ്മിൽ ഭേദമില്ല. അല്ലയോ ഭദ്രേ! ഞാൻ ഇവിടെ ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ സ്വസ്ഥത ഇല്ലായ്ക്കു നിമിത്തം, ഭവതി സമയത്തു ഹവിസ്സിനെ അഗ്നിയിൽ ഹോമിക്കുവാൻ വിസ്മരിച്ചുവോ? ഗൃഹസ്ഥന്മാർ ബ്രാഹ്മണപുരുഷയും അഗ്നിപുരുഷയും കൊണ്ടാണ് പരമ ലോകങ്ങളെ പ്രാപിക്കേണ്ടത്. ബ്രാഹ്മണനും അഗ്നിയും സർവ്വ ദേവന്മാർവായ വിഷ്ണുവിന്റെ മുഖമാകുന്നു. ഓ മനസിനി! ഭവതിയുടെ പുത്രന്മാർ കശലികളായിരിക്കുന്നുവോ? ഭവതി അസ്വസ്ഥ ചിത്തയാണ് എന്നു സർവ്വ ലക്ഷണങ്ങളും ചൂണ്ടി കാണിക്കുന്നു.” അഭിതി പറഞ്ഞു:—“ഓ ഭഗവൻ! ബ്രാഹ്മണക്കും ഗോകുൽക്കും ഭദ്രം തന്നെ. ധർമ്മത്തിനും എനിക്കും ഭദ്രം തന്നെ. ഈ ഗൃഹം ഇപ്പോഴും ധർമ്മാർത്ഥ കാമ സമ്പാദന ക്ഷമ മായിത്തന്നെ വർത്തിക്കുന്നു. സർവ്വ ഭൂത ഹിതാർത്ഥവായ അങ്ങയുടെ അനുഗ്രഹം മൂലം അഗ്നികൾ, അതിഥികൾ, ഭൃത്യന്മാർ, ഭിക്ഷുക്കൾ എന്നവരൊക്കെയും വർത്തിക്കുന്നു. ഓ ഭഗവൻ! അങ്ങു സർവ്വ പ്രജാ പരിപാലന ജാഗരൂക നായിരിക്കെ, അങ്ങു സർവ്വ ധർമ്മവിചാരണം ചെയ്യവേ, കേവലം മാനസ മായ കാമത്തെത്തന്നെയും ഞാൻ പ്രാപിക്കാതെ ഇരിക്കുന്നില്ല. സാക്ഷാൽ ബ്രഹ്മ പുത്രനായ മരീചിയുടെ പുത്രനായ അങ്ങ്, സർവ്വം രജസ്സു തമസ്സു എന്നവയുടെ സമേകന ഫലമായ സർവ്വ സ്വത്വങ്ങളുടേയും പിതാവായവൻ അവ അങ്ങയുടെ മനസ്സിൽനിന്നും ശരീരത്തിൽ നിന്നും ചിറന്നു. പ്രഭോ! അങ്ങു സുരന്മാരിലും അസുരന്മാരിലും സമ ബുദ്ധിയോടു കൂടെ വർത്തിക്കുന്നു. എന്നാലും മഹേശ്വരൻ ഭക്തന്മാരെ പ്രത്യേകം അനുഗ്രഹിക്കുന്നു ഓ ഈ ശ! പ്രഭോ സുപ്രത! ഞാൻ ലിംഗ കാല മായി അങ്ങയെ ഭജിക്കുന്നു. സ്ഥാനവും മാനവും ഐശ്വര്യവും, ശത്രുക്കൾ അപഹരിച്ച

ഉന്നിമിത്തം, ഞാൻ പരമ ഭീനയായി; അങ്ങു എന്നെ രക്ഷിക്കണമേ! ശത്രുക്കൾ ചെയ്യു സ്ഥാനഭ്രംശം നിമിത്തം ഞാൻ സങ്കട ക്ഷയിൽ മുങ്ങിക്കിടക്കുന്നു. എന്റെ ഐശ്വര്യവും യശസ്സും സ്ഥാനവും പ്രബലന്മാർ അപഹരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഓ സാധോ! കല്യാണ സന്ധായക! എന്റെ പുത്രന്മാർ പുണ്യസ്ഥാപനം ചെയ്യപ്പെട്ടവർ, അർഹമായതിനെ അങ്ങു അനുഷ്ഠിക്കണമേ!” കശ്ശാപൻ മന്ദഹസിച്ച്; പറഞ്ഞു:—“അഹോ; വിഷ്ണുവിന്റെ മായാബലം എത്ര വലുത്? സർവ്വ ജഗത്തും സ്റ്റേഹ ബല മായിരിക്കുന്നു. ഭൗതികവും അനാരമാവും ആയ ഭേഹം എവിടെ നില്ക്കുന്നു? പ്രകൃതിക്കു അപ്പുറമായ ആത്മാവ് എവിടെ നില്ക്കുന്നു? ആത്മ ആത്മ ഭക്താവ്, ഓർമ്മ, പുത്രന്മാർ? അഹോ ജഗത്തു് മോഹമയം തന്നെ. അല്ലയോ ഭദ്രേ! ഭവതി ഭഗവാനായ പൂരണനെ,—ജനാർദ്ദനനെ,—സർവ്വഭൂത ഗുഹാ/വാസനായ വാസുദേവനെ,—ജഗദ് ഗുരവിനെ,—ആരാധിക്കുക. ഹരിയാകട്ടെ ഭീനന്മാരിൽ അനുകമ്പയുള്ളവനാണ്; ഹരി, സർവ്വ കാമങ്ങളെയും പ്രദാനം ചെയ്യും. ഭഗവതുകൾക്കു എപ്പോഴും സഫലമാണെന്നു ഞാൻ ഉറപ്പു പറയുന്നു.” അഭിതി പറഞ്ഞു:—“ഓ ബ്രഹ്മൻ! ഞാൻ ജഗദ്ഗതിയെ എങ്ങനെയാണ് ആരാധിക്കേണ്ടത്? അങ്ങ് എന്നിക്ക് ഉപദേശിക്കണമേ! സത്യ സങ്കല്പനായ ജഗദ്ഗതി എന്റെ മനോരമങ്ങളെ നല്ലമാറ്, ഞാൻ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ട വിധികളെ അങ്ങ് പറഞ്ഞു തരണമേ! ഓ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠ! ഞാനും എന്റെ പുത്രന്മാരും പരമ ശ്ലേഷ്മത്തെ അനുഭവിക്കുന്നു. മഹാദേവൻ ശിശുത്തിൽ പ്രസാദിക്കുമാറ്, ഞാൻ ശിശുത്തിൽ സർവ്വ കാമങ്ങളെ പ്രാപിക്കുമാറ്—ഞാൻ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടത് എന്താണ്?” കശ്ശാപൻ പറഞ്ഞു:—“ഭദ്രേ! പണ്ടു പ്രജാകാമ നായ ഞാൻ അർത്ഥ ചുരുട്ട് അനുസരിച്ച്; ഹരിയെ പ്രസാദ കര മായ ഉപദേശം ബ്രഹ്മാവ് എന്നിങ്ങു നല്കിയിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ അതിനെ ഭവതിയെ ഉപദേശിക്കാം. ഫലഗുണമാസം വെച്ചു തന്ന പക്ഷത്തിൽ പറ്റുണ്ടു ഭവസങ്ങളിൽ, പരമ ഭക്തിപൂർവ്വം ഭവതി, പരയാപ്രതം അനുഷ്ഠിക്കണം. കാട്ടു കരടി മാന്ത്രി ഇളക്കിയ മണ്ണു ലഭിക്കുമെങ്കിൽ, അതു കൊണ്ടു ശരീരം അഭിഷേകം ചെയ്ത്—ക്ഷൗര നന്ദിയിൽ ഇറങ്ങി വന്ന്, ഈ മന്ത്രം ചൊല്ലണം.

തപം ദേവ്യാഭി വരാഹേണ
രസായാഃ സ്ഥാന മിച്ചത
ഉജ്ജ്വലാസി നമ സ്തൂത്രം
പാപ്തമാനം മേ പ്രണാശയ

“ഓ ഭേവി! സ്ഥാനം ലഭിക്കുവാൻ കാംക്ഷിച്ച ആഭി വരാഹം ഭവതിയെ രസാതലത്തിൽ നിന്ന് ഉദ്ധരിച്ചു. ഞാൻ ഭവതിയെ നമസ്കരിക്കുന്നു; ഭവതി എന്റെ പാപങ്ങളെ സംഹരിക്കണമേ!” ഭിവസ കൃത്യങ്ങളെ അനുഷ്ഠിച്ച ശേഷം, ആരാധകൻ ഇപ്രകാരം അടക്കി നിൽക്കൊണ്ട്, ഹരിയെ അർപ്പിക്കണം. പ്രതിമ, ശുദ്ധമായ തിര, സൂര്യൻ, ജലം, അഗ്നി എന്നവയിൽ ഒന്നിനെ ഹരിയായി സങ്കല്പിച്ച് ആരാധിക്കണം; ഗുരുവിനെത്തന്നെയും ഹരിയായി സമല്പിച്ച് ആരാധിക്കാവുന്നതാണ്. ആരാധകൻ ഉച്ചരിക്കേണ്ട മന്ത്രമുണ്ട് അതു ഇങ്ങനെയാണ്.

* ദേവമാതാവായ അഭിതി വ്യസനാക്രാന്തയായി എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്, ഇന്ദ്രൻ അസുരന്മാരെ കൊല്ലുന്നതിനു വളരെ മുമ്പ്, മഹാബലി ഇന്ദ്രൻ മുതലായവരെ കൊടിച്ച്, ഐശ്വര്യത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന കാലത്താണ്.

നമ സൂത്രം ഭഗവതേ പുരഷായ മഹീയസേ
 സർവ്വ ഭൂത നിവാസായ വാസുദേവായ സാക്ഷിണേ
 നമോഽവ്യക്തായ സൂക്ഷ്മായ പ്രധാന പുരഷായ ച
 ചതുർ വിംശദ് ഗുണജ്ഞായ ഗുണ സംഖ്യാന ഹേതവേ
 നമോ ഭഗീരതേ ശ്രീപദ്മേ ചതുഃശൃംഗായ തന്ത്രവേ
 സച്ചഹസ്തായ യജ്ഞായ ത്രയീവിദ്യാത്മനേ നമഃ
 നമഃ ശിവായ രുദ്രായ നമഃ ശക്തിധരായ ച
 സർവ്വ വിദ്യാധിപതയേ ഭൂതാനാം പതയേ നമഃ
 നമോ ഹിരണ്യഗർഭായ പ്രാണായ ജഗ ഭാതനേ
 യോഗൈശ്വര്യ ശരീരായ നമ സ്മേ യോഗ ഹേതവേ
 നമ സ്മേ ആഭി ദേവായ സാക്ഷി ഭൂതായ തേ നമഃ
 നാരായണായ പ്രഭുതേ നരായ ഹരതേ നമഃ
 നമോ മരകതശ്യാമ വപുഷേ ധിഗത ശ്രീയേ
 കേശവായ നമ സൂത്രം നമ സ്മേ പീത വാസസേ
 തപം സർവ്വ വരദഃ പുംസാം വരേണ്യഃ വരദർഷഭഃ
 അത സ്മേ തപസ്യാ ധീര പാദരേണ മഹാസതേ
 അനപവർത്തന യം ദേവാഃ ശ്രീ ശ്ച തൽപാദ പത്മയോഃ
 സ്തപ്തഹയന ഇവാമോദം ഭഗവാ നേ പ്രസീദതാം.

“ഭഗവാനു നമസ്കാരം; പുരഷനു നമസ്കാരം; സ്മോത്രാർഹ
 നു നമസ്കാരം; സർവ്വഭൂതനിവാസനും, സാക്ഷിയും ആയ വാസുദേ
 വനു നമസ്കാരം, അവ്യക്തൻ, സൂക്ഷ്മൻ, പ്രധാനൻ, പുര
 ഷൻ, ഇരുപത്തുനാലു തത്വങ്ങളെ അറിയുന്നവൻ, കപിലനാ
 യി അവതരിച്ചു സാംഖ്യത്തെ ലോകത്തിനു ഉപദേശിച്ചവൻ—
 നമസ്കാരം. രണ്ടു തലകൾ ഉള്ളവനെ! മൂന്നു കാലുകൾ ഉള്ളവ
 നെ! (ഭൂതവേദി വിഷ്ണുക്കളിൽ പ്രതിഷ്ഠിതനെ!) നാലു കൊമ്പുകൾ
 ഉള്ളവനെ! (നാലു വേദങ്ങളെ വഹിക്കുന്നവനെ!) ലോകങ്ങൾ
 കൊരുക പ്പെട്ടിരിക്കുന്ന നൂലേ! ഏഴു കൈകൾ ഉള്ളവനെ! (വേദ
 ഗീതങ്ങൾ ഉച്ചരിത മാരകങ്ങളെ ഏഴു ഹന്ദസ്സുകളിൽ പ്രീണിച്ചു ധർമ്മം
 അനുഷ്ഠിക്കുന്നവൻ ഫലങ്ങളെ വാരി കൊടുക്കുന്നവനെ!) യജ്ഞ
 മായവനെ! ത്രിവേദാത്മാവായവനെ! നിന്ദിത വടിക്കു നമസ്കാരം!
 ശിവനു നമസ്കാരം; രുദ്രനു നമസ്കാരം; ശക്തിയെ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന
 വനു നമസ്കാരം. സർവ്വ വിദ്യാധിപതിക്കും സർവ്വ ഭൂതപതിക്കും നമ
 സ്കാരം. ഹിരണ്യഗർഭനും, പ്രാണനും, ജഗദാത്മകനും നമസ്കാരം.
 യോഗങ്ങൾക്കു ഹേതുമ്പോ യോഗൈശ്വര്യ ശരീരനും ആയവനു നമ
 സ്കാരം. ആഭിദേവനു നമസ്കാരം; സാക്ഷിഭൂതനു നമസ്കാരം; പ്രതി
 യായ നാരായണനു നമസ്കാരം; ഹരിയായ നരനു നമസ്കാരം; മര
 തക ശരീരനു നമസ്കാരം; മഹാലക്ഷ്മി മോഹിച്ചവനു നമസ്കാരം;
 കേശവ! ഞാൻ നിന്ദിതവടിയെ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഭഗവേണ്ഡ്യ!
 ഭഗോ വര ദർശക! നിന്ദിതവടി സർവ്വവരങ്ങളുടേയും ഭാഗാവകാനു.
 ആയതിനാൽ ഞാനും സിദ്ധിച്ചവർ തപസ്സുകൊണ്ടു നിന്ദിതവടി
 യുടേ പാദ രേണുക്കളെ ഉപാസിക്കുന്നു. ഭഗവന്മാരും മഹാലക്ഷ്മി
 മിയും ആരുടെ പാദപത്മങ്ങളെ ആശ്വാനിക്കുവാൻ വാഞ്ഛിക്കു
 ന്നു? ആ ഭഗവാൻ എന്നിൽ പ്രസാദിക്കണമേ!” അല്ല
 യോ ഭദ്ര! ഇതാണു മന്ത്രം. ഈ മന്ത്രത്തെ ഉരുവിട്ടു ആവാഹിച്ചു

ഏകീകേശനെ, ശുദ്ധ, പാദ്യം, ആചമനം മുതലായവയെ കൊ
 ണ്ടു അർപ്പിക്കണം. വസ്ത്രം, ഉപവീതം, ആരേണം, പാദ്യം, ആ
 ചമനം എന്നവകൊണ്ടും, നസം, ധൂപം മുതലായവ കൊണ്ടും
 ചാദശാക്കുര മന്ത്രം ഉരുവിട്ടു അർപ്പിക്കണം. ആരാധകൻ വിഭവ
 സമൃദ്ധ നെങ്കിൽ, നല്ല അരി പാലിൽ പാകം ചെയ്തു, നെയ്യും, പ
 ണുസാരയും ചേർത്തു നിവേദിക്കണം. അതിനെ തന്നെ മൃഗമന്ത്രം
 ജപിച്ചുകൊണ്ടു, അഗ്നിയിൽ ഹോമിക്കണം. ഹരിക്കു സമർപ്പിത
 മായ നിവേദ്യത്തെ ഭക്തനു നമസ്കാരം; അല്ലെങ്കിൽ സ്വയം ഭക്ഷി
 കാം. അതു കഴിഞ്ഞു ആചമനവും അർപ്പനവും കഴിഞ്ഞു, താമസ്യ
 ലം നിവേദിക്കണം. ഹരി പ്രശംസകളെ പാടിക്കൊണ്ടു മന്ത്ര
 ണെ നൂറററു പ്രാവശ്യം ഉച്ചരിക്കണം; പ്രദക്ഷിണം ചെയ്യണം;
 ദണ്ഡം, പോലെ വീണു, നമസ്കാരം ചെയ്യണം. ഹരിക്കു സമർപ്പിച്ച
 പുഷ്പങ്ങൾ മുതലായവയെ ശിരസ്സിൽ ചൂടി, ഹരിയെ ഉപാസം ചെ
 യ്യണം. (യാത്ര അയയ്ക്കണം) രണ്ടു ബ്രാഹ്മണർ പായസം (പാ
 ലിൽ വേവിച്ച ചോറ്) കൊടുക്കണം. അവരുടെ അനുവാദം
 വാങ്ങി, ഞ്ഞാതികളും ബന്ധുക്കളും ചേർന്ന് ഉചിഷ്ഠം ഉണ്ണണം.
 പിറ്റേന്നു മുതൽ ദിവസവും രാവിലെ സ്നാനം ചെയ്തു, ശുദ്ധനാ
 യി, വിധി അനുസരിച്ചു സമാഹിതനായി, ആരാധിച്ചു വസ്തുവി
 നെ പാലിൽ സ്താപനം ചെയ്യണം. മേല്പറഞ്ഞതുപോലെ ഏഴു
 ദിവസവും വിഷ്ണുപൂജനത്തിൽ നിന്നുനായി, പാൽ മാത്രം ഭക്ഷിച്ചു
 അഗ്നിയിൽ ഹോമം ചെയ്തു, ബ്രാഹ്മണർ ഭിക്ഷ കൊടുത്തു, വ്രതം
 നടത്തണം. അതു പറ്റുണ്ടു ദിവസംകൊണ്ടു മുഴമിക്കേണ്ടതാ
 ണ്ടു. വെളുത്ത വാവിന്റെ മുന്നാം ദിവസം മുതൽ, പതിമൂന്നാം
 ദിവസം വരെ—ബ്രാഹ്മണർ അനുഷ്ഠിച്ചു, തറയിൽ ഉറങ്ങി, ദി
 വസം മൂന്നു പ്രാവശ്യം സ്നാനം ചെയ്തു വ്രതം അനുഷ്ഠിക്കണം. ആ
 ദിവസങ്ങളിൽ വ്രതനിഷ്ഠൻ അസാധാരണ വെളുക്കണം. വലി
 യവയും ചെറിയവയും ആയ ഭോഗങ്ങളെ വെളുക്കണം; സർവ്വഭൂത
 ങ്ങളിൽ അഹിസേയെ വെളുക്കണം. വാസുദേവ പരായണ നാക
 ണം. പതിമൂന്നാം ദിവസം പഞ്ച പദാർത്ഥങ്ങളെ കൊണ്ടു, വി
 ധികോവിദന്മാരുടെ ഉപദേശം അനുസരിച്ചു, ശാസ്ത്രവിധിപ്രകാ
 രം, ഹരിയെ അഭിഷേകം ചെയ്യണം. ചരുവിനെ പാലിൽ നി
 ജിച്ചു, പ്രകാശങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നവനായ വിഷ്ണുവിനെ ആ
 രാധിക്കണം. പുഷ്പയെ കഴിയുന്നതും വിശ്വാരമായി ചെയ്യണം.
 ഭരംശത്തെയും പുരഷിക്കുയരുതു്. കഴിയുന്നതും ശ്രേഷ്ഠമായ അ
 ന്നത്തെ നിവേദിക്കണം. അന്നം പരമ പുരഷന്റെ പ്രസാദ
 ത്തിനാണെന്നുള്ള സ്മരണ വിട്ടുകൂയരുതു്. ഞ്ഞാൻ സമ്പന്നനായ
 ആചാര്യനു വസ്ത്രങ്ങളെ, ആരേണങ്ങളെ, പശുക്കളെ ഭാഗം ചെ
 യ്യണം; ഭൂതപിക്ഷകളേയും ഭാഗങ്ങളെ കൊണ്ടു സന്തോഷിപ്പിക്ക
 ണും; അതാണു ഹരിയുടെ ആരാധനം. ശ്രേഷ്ഠമായ അന്നം വി
 ഉന്യണം. വന്ന ബ്രാഹ്മണർ വേറെയും ഉണ്ടു എങ്കിൽ, നിവൃത്തി
 യുള്ളപക്ഷം, അവർക്കും സദ്യ കൊടുക്കണം. ഗുരുവിനു ദക്ഷിണ
 കൊടുക്കണം. ഭൂതപിക്ഷകർക്കും, കൂമ മനുസരിച്ചു കൊടുക്കണം.
 ചണ്ഡാല പശുക്കൾക്കും സകലർക്കും ചോറ് കൊടുക്കണം. വന്നവരെ
 ക്കയും ഉണ്ണണം;—ദിനന്മാരും, അന്ധന്മാരും, കൂപണന്മാരും, സ
 വ്വരം ഉണ്ണുകയും; അതു വിഷ്ണു പ്രീണനമാണു് എന്നു ആ
 രാധകൻ അറിയണം. അതിന്റെ ശേഷം, ആരാധകൻ ബന്ധു
 കളോടു ചേർന്നു ഉണ്ണണം. വ്രതം നടക്കുന്ന ദിവസങ്ങളിൽ

യന്ത്രസംഗീതം, കണ്ഠസംഗീതം, നൃത്തം എന്നവ ഉണ്ടായിരിക്കണം; സ്തുതി ഗീതങ്ങളും സ്വസ്തി ഗീതങ്ങളും പാടണം. ഭഗവത് കഥ പാരായണം എപ്പോഴും നടത്തണം. പയോപ്രതം എന്നു പേരായ ഈ പ്രതത്തിന്റെ അനുഷ്ഠാനം പരമമായ പുരസ്കാരമാണ്. അതിനെ പിതാമഹൻ എന്നു ഉപദേശിച്ചതു പോലെ, ഞാൻ ഭവതിക്കു ഉപദേശിച്ചു. ഓ മഹാഭാഗേ! ഭവതി കേശവനെ അർപ്പിക്കുക; ആത്മാവു കൊണ്ട്, ശുദ്ധമായ ഭാവം കൊണ്ട്, നിയതാത്മാവായി, ഭവതി, ഭഗവാനെ ഭജിക്കുക. അല്ലയോ ഭഗവേ! ഇതിനു സർവ്വ യജ്ഞമെന്നും, സർവ്വ പ്രതമെന്നും, നാമാന്തരങ്ങളുണ്ട്. ഭാഗവതം, തപ്തം, തപഃസാരവും, ഇതുതന്നെ. ഹരി പ്രസാദത്തെ അർഹിക്കുന്നവർക്കു തപസ്സാകുന്നു; ഭാഗവതം പ്രതവും ആകുന്നു; നിയമങ്ങളും യജ്ഞങ്ങളും ആകുന്നു. ഓ കല്യാണി! ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം ഭവതി ഈ പ്രതത്തെ ആചരിക്കുക. സത്തുഷ്ടനായ ഭഗവാൻ ഭവതിക്കു വരങ്ങളെ നല്കും.

അതിനാൽ നാരായണൻ താൻ പ്രസാദിച്ചു വേണ്ടുന്നതിനെ അതമൊരു സന്ദേഹമുണ്ടാകേണ്ട സർവ്വാത്മാ ജഗന്നാഥൻ തന്നെ ഗ്രഹത്താലെ സർവ്വ കാര്യാർത്ഥങ്ങളെ സർവ്വം സാധിക്കുന്നു. നിവഹിച്ചാലും മമ ശാസന വശാത് പ്രതപം ചന്ദ്രാനന്ദ രത്നാനന്ദ

അതന്ത്രിയമായ അഭിതി ഭർത്താവിതം അനുസരിച്ച്, പയോപ്രതം ആരംഭിച്ചു; ആ പ്രതനിഷ്ഠ ബുദ്ധിയാകുന്ന പാരമിയുടെ കൈയിൽ ചമട്ടി കൊടുത്ത്, ഇന്ദ്രിയങ്ങളാകുന്ന കാട്ടുകുതിരകളെ അമർത്തി, സകലാത്മാവായ വാസുദേവനിൽ മനസ്സിനെ ഏകാഗ്രമായി നിറുത്തി; പയോപ്രതം അനുഷ്ഠിച്ചു; മൃദുലമായ അഭിതിയുടെ ഗർഭം ഘടിപ്പിച്ചു; സുപ്രതസ്തു ഭഗവാൻ പ്രത്യക്ഷനായാകുന്നു. പീതവാസസ്ത്വം, ചതുർബാഹു, ശംഖ ചക്ര ഗാഢധരനായ ആഭിപുരസ്കൻ, പ്രത്യക്ഷനായി. ഭഗവാനെ കണ്ണുകൾക്കു മുമ്പിൽ കണ്ട്, ആ ഭക്ത, പെട്ടെന്നു മനോഹരൻ; കനിഞ്ഞ് കമഴ്ന്നുവീണു; ഏഴിരുന്നിന്നു അഞ്ചു കൂപ്പി; മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്ന ഭഗവാനെ കണ്ണുനീർച്ചാട്ടം കൊണ്ടു കാണാതെ പരവശയായി; ശബ്ദം പുറപ്പെടാത്ത കണ്ണും നിമിത്തം കേൾപ്പിച്ച്, ഏഴിരുന്നിന്ന് രോമങ്ങളെക്കൊണ്ടു കെട്ടിപ്പുകടന്നു ചെയ്തു. ആ പ്രേമ സംപ്രേരിത, രമാപതിയെ, യജ്ഞപതിയെ, ജഗദ്ഗതിയെ, കണ്ണുകളെ കൊണ്ടു വലിച്ചു കുടിക്കുവാൻ എന്നതുപോലെ, ഉറച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ട്, —ഗർഭഗാഢവചനങ്ങളെക്കൊണ്ട്, —ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു:—

യജ്ഞേശ! യജ്ഞപുരസ്കാർ ച്യുത! തീർത്ഥപാദ! തീർത്ഥശ്രവ! ശ്രവണ മംഗല നാമധേയ! ആപന്ന ലോക വൃജിനോപശര മോദയാദ്യശം നഃ കൃധീശ ഭഗവന്നസി ഭീനനാമഃ

വിശ്വായ വിശ്വ ഭവന സ്ഥിതി സംയമായ സൈവം ഗൃഹീത പുര ശക്തി ഗുണായ ഭൂതേ സ്വസ്ഥായ ശശ്വ ഓപഞ്ചംഹിത പുർണ്ണബോധ വ്യാപാദിതാത്മ തമസേ ഹരയേ നമഃ സ്മേ.

ആയുഃ പരം വപു രഭീഷ്ട മതുല ലക്ഷ്മീഃ
ഭൃംഗ ഭരസാഃ സകല യോഗ ഗുണാഃ ത്രിവർഗ്ഗ
ജ്ഞാനം ചകേവല മനന്ത! ഭവതി തുഷ്ടാത്
തപന്താ ഗുണാ കിമു സപത ജയാദി രാശീഃ

“ഓ യജ്ഞേശ! സർവ്വ യജ്ഞങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യമായവനെ! അച്യുത! തീർത്ഥപാദ! തീർത്ഥശ്രവ! ശ്രവണ മംഗല നാമധേയ! അപേക്ഷിക്കുന്ന ലോകങ്ങളുടെ പാപങ്ങളെ പരിഹരിക്കുന്നവനെ! നിന്ദിതവടി ഞങ്ങൾക്കു സൗഖ്യം തരണമെ! നിന്ദിതവടി അനാഥന്മാർക്കു നാഥനല്ലയോ? വിശ്വനാഥനല്ലയോ! വിശ്വങ്ങളുടെ പ്രഭു സ്ഥിതി പ്രലയങ്ങളെ പുരസ്കരിച്ച മഹാ ശക്തിയായ മായയെ സ്വീകരിച്ചവൻ നമസ്കാരം! സംപൂർണ്ണാത്മകൻ നമസ്കാരം! സ്വയം ആധാരമായവൻ നമസ്കാരം; സനാതന മായ ജ്ഞാനംകൊണ്ടു സർവ്വ തമസ്സുകളെയും ധ്വംസിക്കുന്നവൻ നമസ്കാരം; ഹരിയായ നിന്ദിതവടിക്കു നമസ്കാരം! അല്ലയോ! അനന്ത! നിന്ദിതവടി പ്രസാദിച്ചാൽ ആയുസ്സു ലഭിച്ചു; പരമ ശരീരം ഫലിച്ചു; സർവ്വാഭിഷ്ടങ്ങളും സർവ്വേശ്വര്യങ്ങളും കൈവന്നു; സ്വാർത്ഥം ഭ്രമിയും പാതാളവും യോഗത്തിന്റെ സർവ്വ ഫലങ്ങളും സ്വാധീനമായി; നിന്ദിതവടി പ്രസാദിച്ചാൽ ധർമ്മവും അർത്ഥവും കാമവും കേവലമായ ജ്ഞാനവും അനുഭവമായി. അനുജയും സപത്തിയും ആയ ഭിതിയുടെ പുത്രന്മാരുടെ മേൽ ജയം ലഭിക്കണമെന്നു തുച്ഛമായ പ്രാർത്ഥനത്തെ ഞാൻ നിന്ദിതവടിയുടെ സന്നിധിയിൽ ചെയ്യുന്നത്, എത്രയോ നിരർത്ഥകമായിരിക്കുന്നു?” സംസ്തതനായ പരമനാഥൻ സംപ്രീതനായി; സർവ്വഭൂത ക്ഷേത്രജ്ഞൻ ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു:—“ഓ ഭഗവ മാതാവേ! ഭവതിയുടെ പുത്രന്മാരുടെ ഐശ്വര്യത്തെ സ്വന്തം പുത്രന്മാർ അപഹരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒളഭന്മാരായ അസുരന്മാരെ ജയിച്ച്, പുത്രന്മാരോടു കരമിച്ചു താമസിക്കണമെന്നാണ്, ഭവതിയുടെ കാംക്ഷ. ഇന്ദ്രൻ മുതലായ ഭവതിയുടെ പുത്രന്മാർ വധിച്ചു ഭർത്താക്കന്മാരെക്കുറിച്ചു കരയുന്ന വധുക്കളെ കാണണമെന്നാണ്, ഭവതിയുടെ കാംക്ഷ. യശസ്സിനേയും ഐശ്വര്യത്തേയും വീണ്ടും സമ്പാദിച്ച്, ഭവതിയുടെ പുത്രന്മാർ സ്വാർത്ഥപുരുഷങ്ങളിൽ സുദൃഢന്മാരായി ക്രീഡിക്കുന്നതു കാണണമെന്നാണ്, ഭവതിയുടെ കാംക്ഷ. ഓ ഭഗവി! ആ അസുര നായകന്മാർക്കു ഇപ്പോൾ ദൈവവും ബ്രാഹ്മണന്മാരും അനുക്രമമാണ്; അവരെ ഉടനെ വിജയിക്കുക സുസാധ്യമല്ല; വിക്രമം ഇപ്പോൾ ഫലിക്കുന്നതല്ല. എന്നാൽ ഭവതിയുടെ പ്രതപം നിമിത്തം ഞാൻ സത്തുഷ്ടനായിരിക്കുന്നു; ആയതിനാൽ ഭവതിക്കു ആശ്വാസ ഹേതുക്തമായ ഉപായം ഇവിടെ ചിന്തിക്കണം. അർപ്പിക്കുന്നവന്റെ വിശ്വാസം അനുസരിച്ച്, എന്റെ അർപ്പണം എപ്പോഴും ഫല ഹേതുക്തമാണ്; * അതു വൃഥാവാകുവാൻ പാടില്ല. പുത്രന്മാരുടെ രക്ഷയെ ഉദ്ദേശിച്ച് ഭവതി എന്നെ പയോപ്രതം കൊണ്ടു പൂജിച്ചു; ആയതിനാൽ ഞാൻ കശ്യപന്റെ തപസ്സിൽ അധിഷ്ഠിതനായി, ഭവതിയുടെ ഗർഭത്തിൽ, സ്വാംശംകൊണ്ടു പ്രവേശിച്ച്, പുത്രനായി പിറന്നു, സുരന്മാരെ രക്ഷിച്ചുകൊള്ളാം. ഓ ഭഗവേ! ഈ കാണുന്ന രൂപത്തിൽ എന്നെ ഭാവനം ചെയ്യുകൊണ്ട്, ഭവതി അകൽമയനായ കശ്യപനെ ഉപാസിച്ചുകൊള്ളുക. ഓ ഭഗവി! ഇവിടെ ന

* മോ / ച്ചനം നാ / ച്ചന്തി ഗന്തു മന്ത്യാനാ
ശ്രദ്ധാനുരൂപം ഫല ഹേതുക്തമാത്

ടന്ന സംഭവത്തെക്കുറിച്ച് വേതി ആരേയും ഒന്നും ഗ്രഹിക്കരുത്. ദേവഗൃഹം പരസ്യമായി കൂടാ. വേതിയുടെ സമുത്തരം സാധിക്കും."

ഹരി അപ്രത്യക്ഷനായി. പരമ സംപ്രദായ യായ അഭിതി ഗേവാനെ ഇങ്ങനെ സൂതിച്ചു :—

വാമനസ്തോത്രം

ശ്രീഗണേശ ശാസ്തൃനമഃ അഭിതി! രവച

നമസ്തേ ദേവ ദേവേശ സമുദ്യോധിൻ ജനാർദ്ദന സതാദി ഗുണ ഭേദേന ലോകവ്യാപാര കാരണ

നമസ്തേ ബഹുരൂപായ അരൂപായ നമോ നമഃ സപ്തൈകാഭൂത രൂപായ നിർഗുണായ ഗുണാത്മനേ

നമസ്തേ ലോകനാഥായ പരമ ജ്ഞാന രൂപിണേ സർവ്വജന വാത്സല്യ ശീലിനേ മംഗളാത്മനേ

യസ്യാവതാര രൂപാണി ഹൃദ്യജയന്തി മുനീശ്വരാഃ ത മാദി പുരുഷം ദേവം നമാമീ ഷ്വാർത്ഥസിദ്ധയേ

യം ന ജാനന്തി ശൂതയോ യം ന ജാനന്തി സുരയ തം നമാമാ ജഗ ലേതും മാധിനം ത മാധിനം

യസ്യാവലോകനം ചിത്രം മായോപദ്രവവാരണം ജഗദ്യുഗം ജഗത് പാലം തം വന്ദേ പരമജാധവം

യോ ദേവ സൃഷ്ടൗസംഗാനാം ശാന്താനാം കരുണാർണവഃ കരോതി വ്യാത്മനാ സംഗം തം വന്ദേ സംഗവജ്ജിതം

യത് പാമാബ്ജ ജല ക്ലിന്ന സേവാ രഞ്ജിത മന്യുകാഃ അവാപു : പരമം സിദ്ധിഃ തം വന്ദേ സമുദ്യോധിതം

യജ്ഞേശ്വരം യജ്ഞഭൂതം യജ്ഞകർമ്മ നിഷ്ഠിതം നമാമി യജ്ഞഫലം യജ്ഞ കർമ്മപ്രബോധകം.

അജാമിശ്ഠോഽപി പാപാത്മാ യ ന്നാമോച്ചാരണാ ഭനു പ്രാപുവാൻ പരമം ധാമ തംവന്ദേ ലോകസാക്ഷിണം.

ബ്രഹ്മാദ്യാ അപി യേ ദേവാ യ നായാ പാശ യന്ത്രിതഃ ന ജാനന്തി പരം ഭാവം തം വന്ദേ സമുദ്യോധനം.

ഏത് പരമനീലയോഽജ്ഞാനം ഭൂരസ്ഥ ഇവ ഭാതി യഃ പ്രമാണാതീത സർവ്വഭാവം തം വന്ദേ ജ്ഞാന സാക്ഷിണം.

യന്മവാ ബ്രാഹ്മണോ ജാതോ ബാഹുഭ്യോം ക്ഷത്രിയോഽജ നിഃ തമൈവ ഊരതോ വൈശ്വഃ പദ്ഭ്യോം ഭൂദ്രോ അജായതഃ.

മനസ ശൂന്യമാ ജാതോ ജാതഃ സൂര്യ ശ്ച ചക്ഷുഃശ്ച മുഖാദിന്ദ്ര സ്തമാഽഗ്നി ശ്ച പ്രാണാഭായ രജായത.

തപ മിന്ദ്രഃ പവനഃ സോമാ തപ മീശാനഃ തപ മന്തകഃ തപ മഗ്നിർ നിർഭൂതി ജൈവ വരണ സതപം ദിവാകരഃ.

ദേവാ ശ്ച സ്ഥാവരാ ജൈവ പിശാചാ ജൈവ രാക്ഷസാഃ ഗിരയഃ സില ഗന്ധർവാ നദ്യോ ഭൂമി ശ്ച സാഗരാഃ.

തപ മേവ ജഗതാ മീശോ യ ന്നാമാഽഗ്നി പരാപ്തഃ തപ ഭൂപ മഖിലം തസ്മാത് പുത്രാൻ മേ പാഹി ശ്രീഹരേ.

അനുഗ്രാഹ്യാഽഗ്നേ ദേവേശ ഹരേ സമുദ്യോധി കാരണ അകംക ശ്രീയം ദേവി മൽസ്യതാനാം ദിവ്യകസാം.

അന്യത്വാമിൻ ജഗദ്യുഗ സമുദ്യോധ പരേശ്വര തവാഽജ്ഞാനം കി മന്യീഹ കിം മാം മോഹയസി പ്രഭോ.

തമാഽപി തവ വക്ഷ്യാമി യ നേ മനസി വർത്തതേ പൂന്നാ പുത്രാഽഗ്നി ദേവേശ രക്ഷാഭിഃ പരിപീഡിതാ.

ഏതാ ന്നഹ്നു മിച്ഛാമി മൽസ്യതാ ദിതിജാ യതഃ താ നഹതാ ശ്രീയം ദേവി മൽസ്യതാനാ മുവാച സാ

ശ്രീഭഗവാൻ ഉവാച.

പ്രീതോഽഗ്നി ദേവി ഭൂദ്രോ തേ ഭവിഷ്യാമി സുത സുവ യതഃ സപത്നീ തനയേ ഷാപിവാത്സല്യ ശാലിനീ.

തപാ ച മേ കൃതം സ്തോത്രം പഠന്തി ഭൂവി മാനവാഃ തേഷാം പുത്രാ ധനം സമ്പത് ന ഹീയന്തേ കദാചന

അന്തേ മല്ലഭ മാസ്തോതി യ ദിഷ്ണോ പരമം ശുഭം- പരമപുരാണം.

ഭർഗ്ഗമോയ വാശാനം ലഭിച്ച പരമാനു ഗ്രഹീതയായ അഭി തി, കൃത കൃത്യയായി, കശ്യാപനെ ഭക്തിപൂർവ്വം ഭജിച്ചു. കശ്യാപനാ കട്ടെ നടന്ന തൊക്കയും സമാധി യോഗം കൊണ്ടു അറിഞ്ഞു. സമാഹിതനായ കശ്യാപൻ ചിരകാല തപസ്സുകൊണ്ടു സംഭരിച്ച വീർവ്വത്തെ അഭിതിയിൽ—വായു അഗ്നിയെ വിറകിൽ എന്നതുവ ണ്ണം—നീക്ഷിച്ചു. അഭിതിയിൽ സന്നാതന മായ ഭഗവദംഗം കടന്നതായി അറിഞ്ഞു—ഹിരണ്യ ഗർഭൻ എന്നു മറുനാമമുള്ള ബ്രഹ്മാവ് ഗുഹ്യ നാമങ്ങളെ കൊണ്ടു, ഭഗവാനെ ഇങ്ങനെ സൂ തിച്ചു.

ജയോരഗായ ഭഗവൻ ഉരക്രമ നമോഽസ്തുതേ നമോ ബ്രഹ്മണ്യ ദേവായ ത്രിഗുണായ നമോഽസ്തുതേ.

നമ സ്തേ പൂശ്നിഗർഭായ വേദഗർഭായ വേദസേ ത്രിനാഭായ ത്രിപുഷ്ടായ ശിവി വിഷ്ണായ വിഷ്ണവേ.

തപ മാദി രന്തോ ഭൂവനസ്യ മധ്യം അനന്ത ശക്തിം പുരുഷം യ മാഹുഃ കാലോ ഭവാ നാക്ഷിപനീശ വിശ്വം

സ്തോതോ യഥാഽന്തഃ പതിതം ഗഭീരം.

തപം വൈ പ്രജാനാം സ്ഥിര ജംഗമാനാം പ്രജാപതീനാ മപി സംപ്രവിഷ്ടഃ

ദിവ്യകസാം ദേവ ദിവ്യത്വതാനാം പരായണം ഞൗ റിവ മജ്ഞതോഽപ്സ.

“ഭഗവൻ! വേദങ്ങളിൽ ഗാനം ചെയ്യപ്പെടുന്ന നിന്തി രവടി വിജയികളെ! അപ്രമേയ നായ നിന്തിരവടിക്ക നമ സ്താരം; ത്രിഗുണാത്മക നായ നിന്തിരവടിക്ക നമസ്താരം. ബ്രാ ഹ്മണരടേയും വേദങ്ങളടേയും ദേവനായ നിന്തിരവടിക്ക ന മസ്താരം! പുഷ്ണിഗർഭ നമസ്താരം! വേദങ്ങളെ ഗർഭത്തിൽ വഹി ക്കുന്നവൻ നമസ്താരം! സമു നിഷ്ഠാതാവിൻ നമസ്താരം; ഭൂൻ ലോകങ്ങളെ നാടിയിൽ വഹിക്കുന്നവൻ നമസ്താരം. സമുലോ

കണ്ടെ അതിക്രമി കുന്നവൻ നമസ്കാരം; സർവ്വാനുഭൂതി യായ വിഷ്ണുവായ നിന്ദിതവടിക്കു നമസ്കാരം! നിന്ദിതവടി ഭൂവനത്തിന്റെ ആഭിമുഖം മധ്യവും അന്തവും ആകുന്നു. ജ്ഞാനികൾ നിന്ദിതവടിയെ അനന്ത ശക്തിയെന്നു വ്യവഹരിക്കുന്നു. നിന്ദിതവടി ഗംഭീരമായ കാല മാകുന്നു. കഴുകിൽ പെട്ടവൻ കഴുകുന്നതു പോലെ—നിന്ദിത വടിയിൽ പെട്ട് വിശ്വങ്ങൾ കഴുകുന്നു. നിന്ദിത വടി സ്ഥാവര ജംഗമങ്ങളായ സർവ്വ പ്രജകളേയും സൃഷ്ടിച്ചു. വെള്ളത്തിൽ വീണവൻ തോണി എന്നതുപോലെ, സ്ഥാനഭ്രംശം ഭവിച്ച ദേവന്മാർക്കു നിന്ദിതവടി മാത്രം ആശ്രയമായി."

*നാരദൻ സനകൻ മുതലായവർ ബ്രഹ്മത്തെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു:—

നിർമ്മല നിഗമന്ത വാക്യ വേദ്യാർത്ഥം പരം
ചിന്തയം ചി ഭാനന്ദം രമ്യ മംബര സമം
സന്ദയം സന്നാതനം സർവ്വ ദേവതാമയം
കല്പക ഹരം പരം അനാഥം വന്ദാമഹേ
നിത്യ മലയം നിരാധാര മാനന്ദ പ്രഭം
സത്യ സന്ദയം സകലാധാര സ മാധാരം
സത്താ മാത്രകം സത്യ സന്ധ മാച്ഛന്ത ഹീനം
സത്യൈക നിരഞ്ജന മത്യന്തം വന്ദാമഹേ
നിന്ദിതവടി യോഗി ഞ്ഞാ റിഹ ജഗത്രയം
സന്തതം പരിപാലി ചീടുവ തേവം നാഥ!
കിം തപയാ ചിന്താവേഗം ഇപ്സാഴ തരാതികൾ
അന്തരാഗാരം ക്രമേ യടകി യിരിക്കുന്നു.
ബന്ധ വത്സല! തവ കാരുണ്യമില്ലെന്നാകിൽ
അന്ധന്മാരായ ഞ്ഞെ ഉള്ളു ചെയ്യുന്നി തയ്യോ
മുന്ന മാല്ലായത്തെയും മറച്ചു കൊണ്ടു പോയാൻ
അന്ന സുരേന്ദ്ര നവ നന്നെ കൊന്നു വീഴ്ത്താൻ
മന്നവ കരതാരിൽ ചെന്നുകപ്പെട്ടു വള-
ന്ന സ്മൃത വേഗാൽ പ്രയയാബുധി ജലത്തോളം
ചെന്നുടൻ പ്രഹരിച്ചു നിന്ന ശാഹരാകാരം
ഇന്നുപേക്ഷിച്ചു നെന്തി നെന്നഹോ ചൊല്ലിടേണ്ട.
പിന്നെ യ ഞ്ഞവനിയെ കൊണ്ടുപോ യൊളിച്ചുടൻ
പന്നഗ ലോകത്തിങ്കൽ ചെന്ന സുരേന്ദ്രൻ തന്നെ
പന്നിയായ് ചെന്നു കേറി കൊന്നു തേറ്റമേ ലേറ്റി
വന്ന ഭൂമിയെ സ്ഥാനത്താക്കിയ വിഭോ ജയ!
കുഗ്ദ്ധ വാരിധി മമനാന്തരേ താഴും ഗിരി
സത്തമം പൂഷ്യ ധരി ചാമയായ് അതിരിങ്ങ
പത്രിയാ യിരുന്ന യന്റൊതെ സമം ചെയ്യൂ
നിന്തി രക്ഷിച്ചുണ്ടായോ രമ്യതം കവന്റെര
ശത്രുക്കളുടെ മുഖിൽ മോഹിനീ വേഷം പൂണ്ടു
സതപരം ചെന്നു മോഹിപ്പി ചതു കൊണ്ടു പോന്നു
നിജ്ജരേന്ദ്രാദികൾക്കു സല്ലരിച്ചശൽ തീർത്ത
സജ്ജന ഹൃദി സ്ഥിത! നിത്യ നിർമ്മല! പ്രഭോ
ഭക്ത വത്സലനായ നിർമ്മല ഞ്ഞേറും മഹാ

*നാരദ സനക സ്തുതി വ്യാസ ഭാഗവതത്തിലില്ല; എഴുത്തച്ഛന്റെ കല്പനമാണ്.

ഭക്തി കണ്ടതു സഹിയാഞ്ഞു മത്സരത്താലെ
ശത്രുത മുഴുത്തവ ഭൂമിച്ചു പല വിധം
പുത്ര നഞ്ജലാഞ്ജനൻ നിഗ്രഹാപായങ്ങളെ
മതാപി വാഴം ദനുജേന്ദ്രമൃഗാത്തത്തിങ്കൽ
മധ്യേ തുൺ പിള ന്വതരിച്ചു സരഭസം
കുടുംബവധിച്ചുടൻ ഭക്തനാ മവനെയും
വിഷുപ സ്ഥാനങ്ങളും രക്ഷിച്ച നരഹരേ!
നഞ്ജേന്ദ്ര മയതപം ചേ ന്നതൃന്തം തമൈവ സ-
ത്തുഷ്ടാപി പ്രസീദ കാരുണ്യ വാരിധേ വിഭോ
നമ സ്തേ നാരായണ! നമ സ്തേ നരകാഭരേ!
നമസ്തേ മുരഹര! മധുകൈക ഭാരാതേ!
നമ സ്തേ ഭൃഷികേശ! നമ സ്തേ ഭക്ത പ്രിയ!
നമ സ്തേ നമ സ്തേശ! നമ സ്തേ! നമോസ്തു തേ!

അപ്രമേയ വീര്യനായ ഭഗവാൻ അഭിതിയിൽ പിറന്നു; ചതുർഭുജൻ, ശംഖ ഗദാ പത്മ ചക്രൻ, നളിനായ തേക്കണ്ണൻ, മഞ്ഞ പൂട്ടുത്തവൻ,—അവതരിച്ചു. കിരീടം, കൌസ്തുഭം, വലയം, അംഗം, കാഞ്ചി, നൂപുരം എന്നവ കൊണ്ടു മനോഹര നായി—ശ്രീവത്സം പ്രദർശിപ്പിച്ചു മംഗള വർഷം ചെയ്യു—ലോകാനുഗ്രഹ കളേബരം, അഭിതിയുടെ കണ്ണുകളിൽ അമൃതവർഷം ചെയ്യൂ. ഭിക്ഷുകൾ തെളിഞ്ഞു: ജലങ്ങൾ പ്രസാദിച്ചു; പ്രജകൾ ഹൃഷ്ടന്മാരായി; ഭൂതകൾ ഗുണ പുഷ്പങ്ങളായി; ഭൂമിയും പാമനന്റെ അവതാരം; ഉപനയനം; ബലി സന്ദർശനം. സ്വപ്നവും അന്തരീക്ഷവും പർവ്വതങ്ങളും വളർന്നു. അഗ്നിമുഖന്മാരായ ദേവന്മാർ നൃത്തം ചെയ്യൂ. ഭദ്രപദ മാസത്തിൽ ശുക്ലപക്ഷത്തിൽ പരുഷാം തീയതി ശ്രാവണം നക്ഷത്രത്തിൽ അഭിജിത്ത് എന്നു പേരായ മുഹൂർത്തത്തിൽ, സർവ്വഗ്രഹങ്ങളും തുടങ്ങുന്നങ്ങളിൽ നില്ക്കുവേ—അഭിതിക്കു പുത്രൻ പിറന്നു. ദേവന്മാർ മംഗല സംഭാവിത ന്മാരായി. ഭഗവാൻ പിറന്ന ആ ചാലശിയെ വിജയം എന്നു പറയുന്നു. ശംഖങ്ങൾ കേൾക്കായി; ഭദ്രകൾ നമിച്ചു; ദുർഗങ്ങൾ മുഴങ്ങി. പണവങ്ങൾ പ്രണമിച്ചു; തൂത്തുങ്ങളും ചിത്ര വാചിത്രങ്ങളും തുമല നിർഭോഷം ചെയ്യൂ. അപ്സര സ്ത്രീകൾ ആടി; ഗന്ധർവന്മാർ പാടി; ദേവന്മാർ മനക്കൾ, പിതൃകൾ, അഗ്നികൾ എന്നവരൊക്കെയും നാരായണ സ്തുതിചെയ്യൂ. സിദ്ധന്മാർ, വിദ്യാധരന്മാർ, കിന്വരന്മാർ, കിന്നരന്മാർ, ചാരണന്മാർ, യക്ഷന്മാർ, രക്ഷസ്സുകൾ, സുപരന്മാർ, സുപുത്തന്മാർ എന്നവർ പാടി; പ്രശംസിച്ചു; നന്തിച്ചു: അഭിതിയുടെ ആശ്രമത്തിന്റെ മുകളിൽ വാടാപ്പുകൾ തുടരെ തുടരെ വാരി എറിഞ്ഞു. സ്വഗർഭത്തിൽ സംഭവിച്ച ഗദാ ശംഖ പത്മ ചക്രനെ,—കിരീട കാഞ്ചി ഗുണ ചാര നൂപുരനേ,—കണ്ടു, അഭിതി വിസ്മയിച്ചു; പ്രമുഖിത യായി. ആത്മമായ കൊണ്ടു ശരീര മെടുത്ത യോഗേശ്വരനെ കണ്ടു, കശ്യപൻ വീസ്മയിച്ചു; ജയ ജയ ഞ്ഞോഷം ചെയ്യൂ. കശ്യപനും അഭിതിയും നോക്കി നില്ക്കുവേ, ആരേണാഭ്യയ വിഭൂഷിത നായ അർക്കൻ അവസ്ഥാ നരത്തെ പ്രാപിച്ചു; അവിടെ ശേഷിച്ചത് വാമനനായ ഒരു വടു മാത്രമാണ്. ശിശുവിനെ കണ്ടു ഹർഷം അടഞ്ഞ മഹർഷിമാർ, വിധി പ്രകാരമുള്ള കർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിച്ചു. ബ്രഹ്മ ബാലന്റെ ഉപനയ

നത്തിങ്കൽ, സൂതൻ സാവിത്രിയെ ഉപദേശിച്ചു; ബുഹസ്സതി ഉപവീ
രം സമർപ്പിച്ചു; കശ്യപൻ മേഖലയെ നല്കി; ഭൂമി കൃഷ്ണാജിനത്തെ,
വനസ്സിതിയായ സോമൻ ഭണ്ഡത്തെ, അദിതി കൌപീനത്തെ, ആ
കാശം ഛത്രത്തെ സപുർത്തികൾ കശപ്പല്ലിനെ,—ജഗത് പ്രഭുവി
നു കൊടുത്തു. ബ്രഹ്മാവു കമണ്ഡലുവിനെ, സരസ്വതി അക്ഷ മാ
ലയെ, “ഇതു കുഞ്ഞിനു” എന്നു പറഞ്ഞു കൊണ്ട്, കബേരൻ പാത്രി
കയെ—സമ്മാനിച്ചു. ജഗദം ബിക്യായ സാക്ഷാൽ പാവുതി ഭി
ക്ഷു നല്കി. ബ്രഹ്മർഷികൾ നിറഞ്ഞ ആ സഭസ്സു വടുവിന്റെ ബ്ര
ഹ്മ വച്ഛസ്സു കൊണ്ടു പ്രകൃഷ്ടമായി. ബാലൻ ഭവിജനായി; അഗ്നിയെ
സംസ്കരിച്ചു; വിധിപ്രകാരം കശപ്പല്ലുകൾ സമ്പാദിച്ച്, ക്രമീ
കരിച്ച്, അഗ്നിയെ നമസ്കരിച്ച്, അഗ്നിഹോത്രം ചെയ്തു.

മഹാബലനായ മഹാബലി ഭാഗ്വത ബ്രാഹ്മണരുടെ സഹായ
ത്തോടു കൂടെ അശ്വമേധം ചെയ്യുന്നതായി അറിഞ്ഞ്, വാമനൻ
അങ്ങയേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. വാമനൻ അടികൾ എടുത്തൊട്ടു വെ
ക്കവെ, ഭൂമി ഞെരുങ്ങി അമന്തം. നമ്മു നമിയുടെ വടക്കെ തീര
ത്തു ടറ്റകക്കകം എന്ന സ്ഥലത്തു യാഗത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്ന
ഋഗ്വിഷ്ണുകൾ, നോക്കി; ഉദിച്ച സൂതനെ ചോലൈ, മുന്യോടു ചെ
ന്ന വാമനനെ കണ്ടു. വാമനന്റെ തേജസ്സു അടിച്ചു, ഋഗ്വിഷ്ണു
കൾ ഹത ചേതസ്സുനാരായി. “യാഗം കാണാനായി ചെല്ലുന്നത്,
സൂതനോ സനാതനമോ അഗ്നിയോ” എന്നു അവർ വിസ്മയി
ച്ചു. ഭാഗ്വതന്മാർ സംശയ വിവശന്മാരാകവെ, ഭഗവാനായ വാ
മന നാകട്ടെ, ഛത്രം, ഭണ്ഡം, സജല മായ കമണ്ഡലു, എന്നവ ധ
രിച്ച്, അശ്വമേധവാടത്തെ പ്രാപിച്ചു. ഹത തേജസ്സു നാരായ
ഭാഗ്വതന്മാർ, മുഞ്ചമേഖല, കൃഷ്ണാജിനം, ജടാഭാരം, എന്നവയെ
കണ്ടു—വാമനനെ ബ്രാഹ്മണ നാണെന്നു ഗ്രഹിച്ച്, എഴീററ്, ഉ
പചാര പൂവ് സമർപ്പിച്ചു. ഭഗവാനായ, മനോരമൻ, അനുരൂപാ
വയവൻ—ആയ വാമനനെ കണ്ടു പ്രമുദിത നായ യജമാനൻ ത
ന്നെ പീഠം സജ്ജമാക്കി. ബലി അതിഥിയെ സ്വാഗതം പറഞ്ഞു
അഭിനന്ദിച്ചു; പാദ പ്രക്ഷാളനം ചെയ്തു; അർപ്പിച്ചു. ധർമ്മ
നായ ബലി, കല്യാപഹവും സുമംഗലവും ചന്ദ്ര മൌലിയായ
പരമശിവൻ തന്നെയും ശിരസ്സിൽ വാങ്ങുന്നതു, ആയ പാദ
ശൌചത്തെ ശിരസ്സിൽ വാങ്ങി. ബലി പറഞ്ഞു:—“ഭോ ബ്രഹ്മൻ!
അങ്ങയ്ക്കു സ്വാഗതം; അങ്ങയെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു; ഞാൻ എ
ന്താണു ചെയ്യേണ്ടത്? അങ്ങു ബ്രഹ്മർഷികളുടെ തപസ്സിന്റെ അ
വതാരമാണെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. അങ്ങു സമർപ്പിച്ചതിനാൽ എ
ന്റെ പിതൃക്കൾ രൂപുന്മാരായി; എന്റെ കുലം വിശുദ്ധമായി; എ
ന്റെ യാഗം മംഗളമായി. എന്റെ അഗ്നികൾ സുഹൃത്തുക്കളായി.
അങ്ങയുടെ പാദസ്തംഭം ലഭിച്ച ജലം നിമിത്തം, ഞാൻ നിർദ്ധനാ
യി. അങ്ങയുടെ പാദസ്തംഭം നിമിത്തം ഭൂമി പാവനമായി.
ഭോ ബ്രഹ്മചാരിൻ! അങ്ങു എന്തിനെ കാംക്ഷിക്കുന്നു? അതിനെ
പറയുക തന്നെ; അങ്ങു എന്തോ ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ, ഇവിടെ സ
ന്നിഹിതനായത് എന്നാണ് എന്റെ അനുമാനം; പശു, പൊ
ന്, ഗൃഹം, ഭക്ഷണം, കമ്പുക—ഇത് ഏതെങ്കിലും ആവശ്യപ്പെ
ടുക തന്നെ. രഥമോ, ആനയോ, കുതിരയോ, സമൃദ്ധങ്ങളായ
ഗ്രാമങ്ങളോ—എന്തായാലും അങ്ങ് എന്നെ അറിവിടുക.”

പ്രീതനായ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:—“രാജാവേ! അങ്ങയുടെ

വാക്കുകൾ മധുരങ്ങളായിരിക്കുന്നു; അവ യശസ്സരവും ധർമ്മസാ
രവും, അങ്ങയുടെ കലത്തിനു യോജിച്ചതും ആയിരിക്കുന്നു. ഭാ
ഗ്വത ബ്രാഹ്മണന്മാരും പ്രശാന്തനായ പ്രഹ്ലാദനും അങ്ങയ്ക്കു പ്രമാ
ണമാണെന്നു പ്രത്യക്ഷമായി അങ്ങയുടെ കലത്തിൽ നിസ്സുതപ
നാകട്ടെ; കൃപണനാ കട്ടെ പിറന്നിട്ടില്ല; ബ്രാഹ്മണ നിഷേധം ഉ
ണ്ടായിട്ടില്ല. ആവാമെന്നു പറഞ്ഞത്
വാമനന്റെ യാചനകാതിരുന്നിട്ടില്ല. ആകാശത്തു ചന്ദ്രൻ
നും; ശുക്രന്റെ നിന്നതുപോലെ, കലത്തിൽ പ്രഹ്ലാദൻ
നില്ക്കുവേ, ഇവിടെ അമംഗളം സംഭാവ്യമ
ല്ല. അങ്ങയുടെ ചിതാമഹനായ ഹിര
ണ്യാക്ഷൻ, ഗമാ യുധനായി ഏകനായി നടന്ന്, ഭിഗ്വിജയം ചെ
യ്തു; ആ പ്രഭുവിനെ തടുക്കുവാൻ ഈ ഭൂമിയെ ആർ ഉണ്ടായില്ല;
വിഷ്ണു ഹിരണ്യാക്ഷനെ ജയിച്ചു; എന്നാൽ ഹിരണ്യാക്ഷൻ പ്രഭ
ശിപ്പിച്ച വീര്യത്തെ അറിഞ്ഞ്, വിഷ്ണു വിജേതാവെന്നു സ്വയം അ
ഭിമാനിച്ചില്ല. ഹിരണ്യാക്ഷന്റെ വധത്തെ ഗ്രഹിച്ച ഹിരണ്യക
ശിപു ക്രുദ്ധനായി, ഭാരാഹ്ണാവിനെ അന്വേഷിച്ചു ഹരിയുടെ
നിലയത്തെ പ്രാപിച്ചു. ഹിരണ്യകശിപു കാലനേപ്പോലെ ശ്ര
ദ്ധം എടുത്തു പിടിച്ചു കടന്നു ചെല്ലുന്നതു കണ്ടു, മായാ മയനും കാ
ലജ്ഞാനം ആയ വിഷ്ണു ചിന്താ ധീനനായി:—“ഞാൻ എവിടെ വി
ടെ പോകുന്നു? ഹിരണ്യകശിപു അവിടവിടെ മരണഭേദവത
യെ ചോലൈ നില്ക്കുന്നു; ഭൃഷ്ടികൾ ബഹിഷ്കാശത്തു നോക്കുവേ, ഈ
പ്രഭുവിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഞാൻ കടക്കും.” ഭോ അസുരനായക!
ഇങ്ങനെ ചിന്തിച്ച്, വിഷ്ണു വിറച്ചു; ഹിരണ്യ കശിപുവിന്റെ
ശ്വാസ വായുവിനെ ആശ്രയിച്ച് സൂക്ഷ്മഭേദനായി അകത്തു കാ
ടുന്നു. ഹിരണ്യകശിപുവാകട്ടെ, വിഷ്ണുവിനെ നിലയനത്തിൽ പ
ല പ്രാവശ്യം തിരഞ്ഞു. അവിടെ വിഷ്ണുവിനെ കാണാഞ്ഞ് കോ
പിച്ച്; നമിച്ചു; ഭൂമിയിലെവിടേയും തേടി; ഭിക്ഷുകളെ ലൊക്കെയും
തിരഞ്ഞു; ഗൃഹകളിലും കടലുകളിലും ആകാശങ്ങളിലും വീണ്ടും
വീണ്ടും അന്വേഷിച്ചു. വിഷ്ണുവിനെ ഭരേദവും കണ്ടില്ല; ഹിര
ണ്യകശിപു ഇങ്ങനെ ഗർജ്ജിച്ചു:—“ഭാരാധവം ചെയ്യു ഭൃഷ്ടൻ പ്ര
ത്യാഗമനം ഇല്ലാത്ത യമ ലോകത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കും.” അങ്ങയ്
ടെ അഹന്നായ പ്രഹ്ലാദന്റെ വീര്യം പ്രസിദ്ധമാണ്. ബ്രാഹ്മ
ണ വേഷത്തിൽ ചെന്ന ഭേദവന്മാരായി പ്രഹ്ലാദൻ ആയുസ്സിനെ
പകർത്തു കൊടുത്തു എന്നാണു പറയുന്നത്. ബ്രാഹ്മണനും, പ്രസി
ദ്ധന്മാരായ പൂർവ്വന്മാരും, ആചരിച്ച ധർമ്മങ്ങളെ അങ്ങ് ആചരി
ക്കുന്നു. ഭോ അസുര പ്രഭോ! ഞാൻ എന്റെ കാലുകൊണ്ടു അർ
ന്നു കാണിക്കുന്ന മൂന്നു ചുവടു ഭൂമിയെ അങ്ങ് എന്നിങ്ങനെ ഭാനം
ചെയ്യുമോ? ജഗദീശ്വരനായ അങ്ങ്, ഈ ഭാനം എന്നിങ്ങനെ ചെയ്യ
ണം. ആവശ്യപ്പെട്ടതിനെ പരിഗ്രഹിക്കുന്നതു എന്നിങ്ങനെ പാപമാ
കയില്ല.

ഓ നൊരു തപോധന നന്ദനൻ നിരാധാരൻ
ഭീനനായ മഹാത്മാക്കു ധാരാ മായുജുവൻ
താനെ പോന്നിതു സഹായികളെല്ലാം തന്നെ
സാനന്ദം പലേടത്തും സഞ്ചരിക്കയും ചെയ്യും
പേരവ രവരെല്ലാ മന്നു പലതരം
കാരോരോ നിമിത്തങ്ങൾ കോരോന്നെ ചൊല്ലിപ്പോരും

മുഖം ഉവയോരോ-ന്നറിവാ നന്മതാ
ബാല നെന്തോ പറയുന്നതു മഹാമതേ
നീ യൊരു മഹാത്മാ ധർമ്മി നെത്രയും നിത്യം
മായ മെന്നിയെ ഭവ ബ്രാഹ്മണ പിതൃഭക്തൻ
മാനവാ നപയത്തിൽ പണ്ടു കീഴുണ്ടാ യതിൽ
താ നിവ നധിക നത്യത്തമൻ മഹാബലി
ഭീനനാ രവേക്ഷിച്ചു തെല്ലാമെ മടിയാതെ
മാനം ചെയ്തിട്ടു പോ ലാവോളം മിന്നു പ്രതി
മാനസം തെളി ത്തേവം എല്ലാരും ചൊല്ലീടുന്ന
താനന്ദത്തോടെ കേട്ടു കാണാനായ് വന്നിടീനേൻ
ചൊല്ലുവ നെങ്കിൽ കേട്ടു-കൊള്ളുക വോ നിനി
കല്ല ലെന്നിയേ തപം ചെയ്തു കൊണ്ടു നമിനം
കല്യാണാത്മനായ് വാഴ്വാൻ മുന്നടി പ്രദേശ മി-
ങ്ങല്ലാ നാശേയ്യം നല്ലീടണ മെന്നതേ വേണ്ടു
മറ്റു ചോദിച്ചു തൊന്നു മെന്നിക്കു വേണ്ടില ഞാൻ
മറ്റു മെൻ പാലം കൊണ്ടു മുന്നടി യുഴിഞ്ഞോ
ആർക്കുമുള്ളേടത്തു ചെന്നിരു നേതാനു മൊ-
ന്നോർക്കുമ്പോൾ കുറഞ്ഞൊന്നു നീങ്ങേണ മെന്നാകിലോ
പേയ്ക്കു മറ്റൊവിടെ പോയ് ചെന്നി രന്നീടേണ്ടു ഞാൻ
മാന്താലും വലിയൊരു സങ്കട മല്ലോ പാത്താൻ.

ബലി പറഞ്ഞു:—“അല്ലയോ ബ്രാഹ്മണപുത്ര! അങ്ങു വൃ
ദ്ധൻ പറയുന്നതു പോലെ പറയുന്നു. അങ്ങു ബാലനാണ്;
ബാലിശനാണ്; അങ്ങു അങ്ങയുടെ ആവശ്യത്തെ അറിയുന്നില്ല.
അങ്ങു സമുലോക നാമനായ എന്നെ വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു സമാശാ
ധിച്ച ശേഷം, എന്നോടു അപേക്ഷിക്കുന്നത് മുന്നടി മണ്ണു മാത്ര
മോ? അങ്ങയ്ക്കു ഒരു ഭ്രാബ്ധത്തെ തരവാൻ എനിക്കു കഴിയും.
എന്നെ ആശ്രയിച്ച ഒരുവൻ, അന്യനെ ആശ്രയിക്കുവാൻ ഇടയാ
കരുതു എന്നാണ്, എന്റെ നിയമം. അല്ലയോ വടോ! കാല
ക്ഷേപത്തിനു ആവശ്യമായ അത്ര ഭൂമി അങ്ങു ചോദിച്ചുകൊള്ളു
ക.” ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:—“അല്ലയോ രാജാവേ! മൂന്നു ലോക
ങ്ങളിൽ ലഭിക്കുന്ന സർവ്വഭോഗങ്ങളും ഇന്ദ്രിയ ജയം സമ്പാദിക്കാത്ത
വനെ രൂപി പ്പെടുത്തുക യില്ല. മൂന്നു അടി മണ്ണുകൊണ്ടു രൂപിപ്പെ
ടാത്തവൻ ഭവതു വർഷങ്ങൾ അടങ്ങിയ ജംബുദ്വീപം ലഭിച്ചാൽ
തന്നെയും രൂപനാകയില്ല. ജംബുദ്വീപം സമ്പാദിച്ചവൻ സപ്ത
ദ്വീപങ്ങളെ കാമിക്കും. സപ്ത ദ്വീപങ്ങളെ അടക്കി ഭരിച്ചു ഭവന
പുത്രൻ—ഗയൻ—മൃതലായ ഏകാകുരാധിപന്മാർ കൂടെയും, അ
ർത്ഥങ്ങളെ കൊണ്ടാകട്ടെ കാമങ്ങളെ കൊണ്ടാകട്ടെ തൃപ്തിയുടെ അർ
തി കണ്ടില്ല എന്നാണു നാം കേട്ടിരിക്കുന്നത്.

യദൃച്ഛയോപപന്നേന സു തൃഷ്ണാ വർത്തതേ സുഖം
നാ ിസത്തുഷ്ടഃ ത്രിഭിർ ലോകൈഃ അജിതാത്മമാപ സാദിതൈഃ
പുംസോ ിയം സംഭൂതേർ ഹേതുഃ അസന്തോക്യോ ിർത്ഥകാമയോഃ
യദൃച്ഛയോപപന്നേന സന്തോക്യോ മുക്തയേ സ്തൃതഃ
യദൃച്ഛാ ലാഭേ തൃഷ്ണാ തേജോ വിപ്രസ്ത വർത്തേ
തത് പ്രശാമ്യത്യസന്തോക്യോ ഭംഭസേവാശു ശുക്ഷണിഃ
തസ്യാത് ത്രിണി പചാഗ്ന്യേവ വൃണേത പരമർഷഭാത്
ഏതാവതൈവ സിദ്ധോ ിഹം വിത്തം യാവത് പ്രയോജനം.

യദൃച്ഛാലാഭം കൊണ്ടു സന്തോഷിക്കുന്നവൻ സുഖിമാനാകും.
എന്നാൽ മൂന്നു ലോകങ്ങളെ സ്ഥാപിച്ചാൽ തന്നെയും, അജിതാ
ത്മാവു രൂപിയെ കാണുകയില്ല. അർത്ഥങ്ങളെ കുറിച്ചും കാമങ്ങളെ
കുറിച്ചും ഉള്ള അസംതൃപ്തിയിൽ നിന്നു സംസാരം പ്രവേശിക്കു
ന്നു. എന്നാൽ യദൃച്ഛാ ലാഭേ സന്തോഷം മുക്തിക്കു കാരണമാണ്.
യദൃച്ഛാ ലാഭംകൊണ്ടു തൃപ്തനാകുന്ന ബ്രാഹ്മണന്റെ രേജസ്സു വ
ർദ്ധിക്കും. എന്നാൽ വെള്ളം തീയെ എന്നതു പോലെ അസന്തോ
ഷം തേജസ്സിനെ കെടുത്തുന്നു. ഭോ വരമർഷഭേ! ഞാൻ മൂന്നടി
സ്ഥലത്തെ മാത്രം അർത്ഥിക്കുന്നു; അതുകൊണ്ടു ഞാൻ സർവ്വ കാമങ്ങളെ
യേയും സാധിച്ചുകൊള്ളാം. പ്രയോജനത്തിന്റെ അർത്ഥം ക
വിഞ്ഞ ധനം ധനമല്ല.

ത്രൈലോക്യാധിപനായ നിന്നുടെ സൗജന്യവാ-
ക്കാലംബിച്ഛേവം തന്നെ വേണ മെന്നതു നൂനം
ഞാ നതി നതിബാലൻ ബുദ്ധിശക്തിയു മില്ല
ഭീന നെത്രയും തപ ശ്ലീല നത്യാനന്ദാത്മാ
മാനിക ഉഖിലാർത്ഥ കാമികൾ മഹീന്ദ്രന്മാർ
മാനവേന്ദ്രന്മാ രവ രോടിട തുടന്നല്ലോ
രാജ്യങ്ങൾ വന്നു ഞായ മതു രക്ഷിപ്പാനുള്ള
യോഗ്യനല്ലതുകൊണ്ടു രാജ്യ മാഗ്രഹമില്ല
ഭേശങ്ങൾ പുരങ്ങളും ആലയങ്ങളും വേണ്ട
കോശ ധാന്യാർത്ഥങ്ങളും ആശ്രയില്ലെന്നിരിക്കോ
കാനനെ തപം ചെയ്തു വാഗ്ധാനായ് ചെല്ലുന്നേടം
പാനീയം തരികൊരു മുപ്പടി ഭേശം മമ.

ബലി പറഞ്ഞു:—“ഭോ ബ്രാഹ്മണ! മൂന്നടി സ്ഥലം മതിയാ
കുമെന്ന്, അങ്ങു ഉറച്ചു എങ്കിൽ, അങ്ങനെയാകട്ടെ.” ബലി,
മാന കർമ്മത്തിൽ നിർ വിശ്ത വാനായി കമണ്ഡലു കൈയിലെടു
ത്ത്, സന്നദ്ധനായി. ബലിയുടെ പ്രസ്ഥാനം കണ്ടു, ആചാര്യ
നായ ശൂക്രൻ ബദ്ധപ്പെട്ടു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ഭോ അസുര ച
ക്രവത്തിൻ! ഈ വാമനൻ സാക്ഷാൽ വിഷ്ണുവാണ്; ഈ ബ്രാഹ്മ
ണ ബാലൻ ഭവന്മാരുടെ സംപ്രീതിയെ ഉദ്ദേശിച്ച്, കശ്യപന്റേറ
യും അഭിതീയുടേയും പുത്രനായി അവതരിച്ചിരിക്കുന്ന വിഷ്ണു ത
ന്നെ. അങ്ങു ആലോചന കൂടാതെ പ്രവർത്തിക്കരുത്.

നീ യിതെന്തിനു തുടങ്ങീടുന്നു ശുദ്ധാത്മനാ
മായാ വൈഭവം പരമാർത്ഥ മെന്നോത്തിടൊലാ
മായാ മാനുഷ നിവൻ വാമനൻ വടുവല്ല
മായാ വേഷത്തെ പ്ലരി ഗ്രഹിച്ചുള്ളവ നത്രേ
കായ സൗഭഗ മതും ആജാനു ബാഹുക്കളും
സാരസ ദലായത ലോചനാ പാംഗങ്ങളും
സ്മര സ്മര ലളിതാനന വിലാസവും
ഈ വണ്ണം കാണാ നണ്ടോ കേവലം മറ്റൊർക്കാനും
മായവ നിവൻ വടുരൂപിയായ് വന്നാ നെന്നു
ബോധ മറ്റുണ നിറഞ്ഞീടണം വോ നിപ്പോൾ
കാശ്യപ ഗുഹത്തിങ്ക ലഭിതി തനയനായ്
കശ്യപീ വരൻ പുട്ട വാമന വേഷത്താലെ
ജാതനായ് ജഗത്രയം നിന്നോടു വാങ്ങി പ്ലര-
ഗുതനു കൊടുപ്പാ നഞ്ചാ രംഭിച്ചിരിക്കുന്നു

മുപ്പടി കവന നി നീർ കൊടുത്തിട്ടന്നാകിൽ
മുപ്പടി ജഗത്രയ മടക്കി യുണുപോം.

അല്ലയോ പ്രഭോ! അങ്ങ കാളും അറിയാതെ അവലം
ത്തിൽ ചാടരുത്. അങ്ങയുടെ പ്രസ്ഥാനം ആവൽക്കരമാ
ണ്. മിതിയുടെ പുത്രന്മാർ അനന്തം അടുത്തു. ഈ വാമ
നൻ അങ്ങയുടെ യശസ്സ്, തേജസ്സ്, ഐശ്വര്യം എന്നവയെ കൈ
യും അപഹരിച്ച്, ഇന്ദ്രനു സമ്മാനിക്കും. മായാമയനായ ഈ
വാമനൻ വിശ്വകായനായി വളരും; മൂന്നടികൊണ്ടു മൂന്നു ചോ
കളെ അളക്കും. ഓൾ! സമൃദ്ധം വിഷ്ണുവിനു കൊടുത്താൽ,
അങ്ങു എങ്ങനെ കഴിയും? ഭൂമിയെ ഒരടികൊണ്ടു, സ്വർഗ്ഗത്തെ മ
റ്റൊരു അടികൊണ്ടു, അളന്നു അനന്തരീക്ഷത്തെ ശരീരംകൊ
ണ്ടു നിറച്ചു നില്ക്കുന്ന ഈ പ്രഭുവിന്, മൂന്നാമതു അടി വയ്ക്കുവാൻ
അങ്ങു എവിടെ സ്ഥലം കാണിച്ചുകൊടുക്കും? എന്നാൽ വാശാ
നം നിറവേറാത്ത പക്ഷം അങ്ങു നരകത്തിൽ പതിക്കും. അ
ങ്ങു വാശാനത്തെ നിറവേറുവാൻ അശക്തനായിരിക്കുന്നു.

തത് ഭൂനം പ്രശംസന്തി യേന വൃത്തിർ വിപദ്യതേ
ഭാനം യജ്ഞഃ തപഃ കർമ്മ ലോകേ വൃത്തി മതോ യതഃ.

ധർമ്മായ യശസേ f ണ്മായ കാമായ സ്വജനായ ച
പഞ്ചധാ വിഭജൻ വിത്തം ഇഹാ f മൃത ന മോമതേ
അത്രാ f പി ബഹുചൈർ ഗീതം ശൃണു മേ f സുരസത്തമ!
സ്വരൂപോ മിത യത് പ്രോക്തം യ നേന്ത്യാഹാ f ന്തം ഹി തത്
സത്യം പുഷ്പഫലം വിദ്വാത് ആത്മവൃക്ഷസ്യ ഗീയതേ
വൃക്ഷോ f ജീവതി ത ന സ്പാത അനന്തം മൂല മാത്മനഃ
ത മൃഗാ വൃക്ഷ മന്ദലഃ ശുക്ലതുലാർത്തതേ f ചിരാത്
ഏവം നഷ്ടാനന്തഃ സമൃ ആത്മാ ശുക്ലേ ന സംശയഃ
പരാ ഗ്രീശമ പൂർണ്ണം വാ അക്ഷരം യ ത്തദോ മിതി
യത് കിഞ്ചിദോ മിതി ബ്രൂയാത് തേന രിച്യേത വൈ പുമാൻ
ഭിക്ഷവേ സമൃ മോം കച്ഛൻ നാ f ലം കാമേന ചാ f ത്തനേ
അമൈതത് പുണ്ണ മധ്യാത്മം യ ച നേന്ത്യനന്തം വചഃ
സമൃം നേന്ത്യനന്തം ബ്രൂയാത് സ ട്ക് കീർത്തിഃ ശാസൻ മൃതഃ
സ്രീകൃ നർമ്മ വിവാഹേ ച വൃത്യതേ പ്രാണസങ്കടേ
ഗോ ബ്രാഹ്മണാ f മേ ഹിംസായാം നാ f ന്തം സ്വാത് ജഗദ്
പ്സിതം.

കാലക്ഷേപത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗത്തെ ധ്വംസിക്കുന്ന ഭാനത്തെ ആ
രം പ്രശംസിക്കുന്നില്ല. 'ഭാനം യജ്ഞം തപസ്സ്' കർമ്മം എന്നവയെ
സാധിക്കുവാൻ ലോകത്തിൽ നിർമ്മാൻ അശക്തനാണ്. ധർമ്മം,
അർഹം, കാമം, യശസ്സ്, സ്വജനം എന്നിങ്ങനെ അഞ്ചു വിധയ
ങ്ങളിലേക്കു ധനത്തെ ഭാഗിക്കുന്നവൻ, ഇഹ പര ങ്ങളിൽ സുഖിമാ
നാകും. അസുരശ്രേഷ്ഠ! ഭൃഗോലികൾ ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:—
“കാം എന്നു പറയുന്നതു സത്യം! അല്ല എന്നു പറയുന്നതു കഷ്ടം
അസത്യം.” സത്യം എന്നതു ആത്മാവാകുന്ന വൃക്ഷത്തിന്റെ പു
ഷ്പങ്ങളും ഫലങ്ങളും തന്നെ. വൃക്ഷം ഇല്ല എങ്കിൽ പുഷ്പങ്ങളും ഫ
ലങ്ങളും ഇല്ല. ആയതിനാൽ ആത്മാവിന്റെ മൂലം അനന്തമാക
ുന്നു. മൂലം മുറിഞ്ഞ മരം വേഗത്തിൽ ഉണങ്ങി പോകുന്നു. അതു

പോലെ തന്നെ അനന്തമാകുന്ന മൃദു മുറിഞ്ഞ ആത്മാവു ഉണങ്ങി
നശിച്ചുപോകും. “പരാഗ്രീശമ പുണ്ണവാ” എന്നു ആരംഭി
ക്കുന്ന ഒരു വേദ വചനമുണ്ട്; അതിന്റെ അർത്ഥം ഇങ്ങനെയാ
ണ്: കൊടുക്കുന്നവൻ, കൊടുക്കുന്ന അളവിൽ, കുറയുന്നു. സ
ത്വം: കൊടുക്കുന്നവൻ, സ്വന്ത കാലങ്ങളെ നിർവഹിക്കുവാൻ അ
വ്യം കൊടുക്കുന്നവൻ, സ്വന്ത കാലങ്ങളെ നിർവഹിക്കുവാൻ അ
ശക്തനാകും.” ഇല്ല കൊടുക്കുകയില്ല എന്നു എപ്പോഴും പറയുന്ന
വൻ നിറഞ്ഞു കവിയുന്നു; അതു ആവശ്യമില്ല; ഇല്ല, എന്നു എ
പ്പോഴും പറയരുതു. അങ്ങനെ പറയുന്നവൻ ട്ക് കീർത്തി മാറാകും;
ശാസ്ത്രോച്ഛാസം ചെയ്യുമ്പോഴും മരിച്ചവൻ തന്നെ. സ്രീകർ,
നർമ്മം, വിവാഹം, ഉപജീവനം, പ്രാണസങ്കടം, ഗോ ബ്രാഹ്മണ ര
ക്ഷണം, ഹിംസ, എന്നവ സംബന്ധിച്ചു, അസത്യവാദം നിന്ദാർഹ
മാകണമെന്നില്ല.

ന്യായമായ് പറ്റത്ത തെപ്പേരുമേ തരാ മെന്നു
മായ മെന്നിയെ ചൊന്ന തെങ്ങനെ മരിച്ചിനി
ഞാ നവനോടു പറഞ്ഞിട്ടന്ന തന്നെ പ്ലപ്തി
മാനസേ വിചാര മൊന്നായതു വോ നിപ്പോൾ
കേളതു പോരും പിഴയല്ല തങ്ങളിൽ ചേർന്നു
കേളികൾ ചൊല്ലുമ്പോഴും നാരികൾ ചൊല്ലു പിന്നെ
വേളിയെ സന്ധിപ്പി പ്പാനായ് കൊണ്ടു ചൊല്ലുമ്പോഴും
മീളാതവണ്ണം ധന മൊക്കവേ പോകുമ്പോഴും
ജീവനം തന്നെ പോകുമെന്നു തോന്നീടുമ്പോഴും
ആവതു ണ്ടസത്യ മെന്നുള്ളതു കേട്ടിട്ടില്ലേ.
തവകം മനക്കായി ലെന്നതു നിരൂപിച്ചും
ഈവണ്ണം തുടങ്ങിപ്പോവം തോട ഞ്ഞെന്നല്ലാം ശുഭ്രൻ.

ബലി മുഹൂർത്തമാത്രം മൌനത്തിൽ നിന്നു; ആചാര്യനെ നോ
കിപ്പറഞ്ഞു: “അങ്ങു പറഞ്ഞത്, ഗുഹസ്ഥധർമ്മത്തിൽ വർത്തിക്കുന്ന
വരെ കുറിച്ചു സത്യമാകുന്നു. ഗുഹസ്ഥന്മാർ അർത്ഥം, കാമം, യശ
സ്സ്, വൃത്തി എന്നവയെ രക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. എന്നാൽ ഞാൻ—
പ്രഹ്ലാദന്റെ പുത്രനായ ഞാൻ—ധനലോഭം നിമിത്തം ഇല്ല. എ
ന്നു എങ്ങനെ പറയും? ഞാൻ വാശാനം ചെയ്യരുതല്ലയോ? ഞാൻ
എങ്ങനെയും ധനസമ്പാദനം കൃത്യമായ ചുരുക്കനല്ല. അസത്യ
ത്തെ കവിഞ്ഞ അധർമ്മമില്ല എന്നും, അതു
ബലിയുടെ അനു തന്നെ കഴിഞ്ഞു ആരെയും വഹിക്കാമെന്നും,
തഭയം; ഭഗവാൻ ഭ ഭൂമിഭേദി ഒരിക്കൽ പറഞ്ഞതായി ഞാൻ
രു ചുവടു കൊണ്ടു ഭ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ നരകത്തെ ഭയപ്പെടു
മിയെ അളക്കുന്നത്. നില്ല; നിർമ്മനതയെ ഭയപ്പെടുന്നില്ല; എ
ന്നാൽ ഞാൻ ബ്രാഹ്മണ പ്രലോഭനത്തെ ഭ
യപ്പെടുന്നു. വിഭവങ്ങ ചൊക്കെയും മരണ പശുന്തം മാത്രമാണ്;
അവ ബ്രാഹ്മണപ്രീതിയെ പുരസ്കരിച്ച് ഭാനത്തിനുള്ളവ അല്ല
യോ? ഭധീചി, ശിബി മുതലായവരെ പോലെ—മനുഷ്യർ മര
ണത്തെയും ഭയപ്പെടാതെ ഭൂതഹിതം ആചരിക്കേണ്ടതാണ്. ഭ
ഭാനം മുതലായവ എത്രയോ രൂഢമാണ്. ഭോ ആചാര്യരെ! അ
സുരന്മാർ പടയിൽ ഒരിക്കലും പിന്തിരിഞ്ഞവരല്ല; അവർ സമൃ
ഭോഗങ്ങളെയും അനുഭവിച്ചു; എന്നാൽ അവരൊക്കെയും തലമുറ
തലമുറയായി കടന്നുപോകയാണ്; അനുഭവിച്ചതു കൊണ്ടു അവ
കെട്ടു ലാഭമുണ്ടായി? ഭോ ബ്രാഹ്മണ! പടയിൽ പേടിക്കാത്ത

വരും ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ മരണത്തെ വരിക്കുന്നവരും ലോകത്തു ഇല്ലാതെയിപ്പു; എന്നാൽ ഉചിതമായ ടിക്ഷുവിനെ ഉദ്ദേശിച്ച ധനത്തെ തൃപ്തികവാൻ മനസ്സുള്ളവർ, അധികമില്ല. അത്ഥികളെ പൂജിക്കുന്നതു നിമിത്തം ദുഷ്ടതിയിൽ പെടുന്ന കാരണികൻ, ബദ്ധമാനനാണ്. ബ്രഹ്മവിത്തുകൾ അങ്ങനെ തന്നെ വർത്തിക്കണം. ഈ വട്ടവിന്റെ അപേക്ഷയെ ഞാൻ അനുസരിക്കും. ഈ നില്ക്കുന്ന വട്ട, അങ്ങയെപ്പോലുള്ള ആളായ കോവിദന്മാർ യജ്ഞങ്ങളെക്കൊണ്ടു പൂജിക്കുന്ന വരദനായ വിഷ്ണുവാകട്ടെ, അല്ലെങ്കിൽ ശത്രുവാകട്ടെ, ആഗ്രഹിച്ച ഭൂമിയെ ഞാൻ ഭാനം ചെയ്യുന്നു. അപരാധം ചെയ്യാത്ത എന്നെ ഈ വട്ട അധർമ്മ പരമായി ബന്ധിക്കട്ടെ; ബ്രാഹ്മണ വേഷത്തിൽ നില്ക്കുന്ന ഈ ടിക്ഷുവിനെ ഞാൻ ഹിംസിക്കുകയില്ല.

എന്നെയും ജഗത്രയും തന്നെയും ഭവാനെയും തന്നെയും ഉടയതായ് നിന്നിടും ജഗത്സ്വാമി തന്നെ തിരുവുള്ളം എങ്ങനെ യെന്നാലതേ വന്നീടു വരത്താവ തൊന്നിപ്പു നമ്മാലേതും.

ബലിയുടെ പ്രസ്ഥാനം ഗ്രഹിച്ച സമയം, ശൂകൻ സുകോപനായി, സത്യ സന്ധനായ അസുര രാജാവിനെ ഇങ്ങനെ ശപിച്ചു:—“അങ്ങ്, പണ്ഡിതനെന്ന സ്വയം അഹങ്കരിക്കുന്നു; എന്നാൽ അങ്ങ് അജ്ഞാനം, മന്ദനം, ശാസനം അനുസരിക്കാത്തവനും ആകയാൽ, ഐശ്വര്യം അങ്ങയെ അചിരേണ വർദ്ധിക്കും.”

ബലി ശപ്തനായി; എന്നാൽ സത്യ പഥത്തിൽ നിന്നു ഭ്രാന്തായിപ്പു. ബലി വാമനനായി ഭൂമിയെ ഉടകപുപ്പും ഭാനം ചെയ്തു. മഹാ രാജാവിനായ *വിശ്വാവലി കനകാഭരണ വിഭൂഷിതയായി ഇറങ്ങി ചെന്നു്, കൈയിലിരുന്ന കനക കംഭുത്തിൽനിന്നു കഴിച്ചുകൊടുത്ത വെളുംകൊണ്ടു്, യജമാനൻ തന്നെ വട്ടവിന്റെ പാദക്ഷാലനം നടത്തി; വിശ്വ പാവന ക്ഷമമായ ജല ബിന്ദുക്കളെ സ്വ ശിരസ്സിൽ വാങ്ങി. ഗന്ധർവ്വ വിദ്യാധര സിദ്ധ ചാരണന്മാർ പ്രഹൃഷ്ടന്മാരായി; അസാധാരണമായ ആജ്ഞ വെളുംകൊണ്ടു് പൂജ വർഷം ചെയ്തു. ദേവ ദൂതർ ഭിക്ഷുക്കൾ തുടരെ തുടരെ നമിച്ചു: ഗന്ധർവ്വ കിംപുരയ കിന്നരന്മാർ പാടി. ദുര ലോകങ്ങളെ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടു ശത്രുവിനു കൊടുത്ത മഹാ മനസ്സുതയെ സർവ്വ ദേവന്മാരും വീണ്ടും വീണ്ടും നമസ്സരിച്ചു. വാമനൻ വളൻ, വാമനൻ പയ്യതാകാരനായി; വാമനൻ വിശ്വ വിശാലനായി. വളൻ മഹാ പ്രഭു, സത്വം രജസ്സ് തമസ്സ് എന്നവ ചേർന്നുണ്ടായ സർവ്വത്തെയും—ഭൂമി, ആകാശം, ഭിക്ഷുകൾ, സ്വപ്നം, ഗൃഹകൾ, സമുദ്രങ്ങൾ, പക്ഷികൾ, ദുരന്തങ്ങൾ, മനുഷ്യർ, ദേവന്മാർ, ജ്ഞികൾ, മുതലായി ഉള്ള സർവ്വത്തെയും—ആവരണം ചെയ്തു. ആ മഹാ ഭൂതത്തിന്റെ മഹാ കായത്തിൽ ആചാര്യൻ, ഭൂതപിക്ഷുകൾ, യജ്ഞസഭ, വിശ്വം, ഭൂതങ്ങൾ, ഗുണങ്ങൾ, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, മനസ്സ്, ജീവാത്മാക്കൾ എന്നവയെ ബലി കണ്ടു. ബലി മഹാ ഭൂതത്തിന്റെ പാദ തലത്തിൽ രസാതലത്തെ കണ്ടു; പാദങ്ങളിൽ ഭൂമിയെ കണ്ടു; ജംഘകളിൽ പ

ർവ്വതങ്ങളെ കണ്ടു. ജാനകളിൽ പക്ഷികളെ—ഊരകളിൽ മരത്തുകളെ—കണ്ടു; വസുത്തിൽ സസ്യയെ,—ഗൃഹത്തിൽ പ്രജാപതികളെ—ജന്മനത്തിൽ ബലി പ്രഭുവന്മാരായ അസുരന്മാരെ—കണ്ടു. ബലി, നാഭിയിൽ നഭസ്സു കണ്ടു; കക്ഷികളിൽ കടലുകളെ കണ്ടു. മഹാ ഭൂതത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ധർമ്മം നില്ക്കുന്നു; സുനങ്ങളിൽ ഭൂതവും സത്യവും നില്ക്കുന്നു; താമര പിടിച്ച മഹാലക്ഷ്മി വക്ഷസ്സിൽ ഉണ്ടു്; സാമഗാനങ്ങളും സമസ്ത ശബ്ദങ്ങളും കഴുത്തിൽ ഉണ്ടു്. ബലി, ഭൂതത്തിന്റെ ഭുജങ്ങളിൽ ഇത്ര പ്രഭുവന്മാരെ കണ്ടു; കാതുകളിൽ ഭിക്ഷുക്കളെ കണ്ടു; മുഖാവിൽ ദ്രോവിനെ കണ്ടു; കേശങ്ങളിൽ മേഘങ്ങളെ കണ്ടു; മുക്കിൽ ശ്വാസത്തെയും, കണ്ണുകളിൽ സൂര്യനെയും, മുഖത്തു അഗ്നിയെയും, കണ്ടു; വാക്കിൽ വേദങ്ങളെ, നാവിൽ വരണനെ, കണ്ടു; ഉദരേണ നിമേഷങ്ങളിൽ പകലും രാവും—അനുക്രൂപതയും പ്രതിക്രൂപതയും—കണ്ടു; ഭൂതത്തിന്റെ ലലാടത്തിൽ കോപം ഇരുന്നു; സ്തർത്തിൽ കാമം ഇരുന്നു; രേതസ്സിൽ ജലം; പുഷ്പത്തിൽ അധർമ്മം; പാദ പുരോഗമനത്തിൽ യജ്ഞം; കായകളിൽ മരണം; ഹാസത്തിൽ മായ; രോമങ്ങളിൽ കഷ്ടധികൾ; നാഡികളിൽ നദികൾ; നഖങ്ങളിൽ ശില; ബുദ്ധിയിൽ ബ്രഹ്മം; പ്രാണങ്ങളിൽ ജ്ഞികൾ, ദേവന്മാർ മുതലായവർ;—എന്നിങ്ങനെ കാണായി. ബലി ആ ഭൂതത്തിന്റെ അംഗങ്ങളിൽ സ്ഥാവര ജംഗമങ്ങളായ സർവ്വത്തെയും കണ്ടു. സർവ്വ രാവിൽ ഭൂവനങ്ങളെ കണ്ടു്, അസുരന്മാർ സുബ്ബന്മാരായി. അസഹ്യ തേജസ്സു മായ സുഭർഗ്ഗ ചക്രത്തെയും, വിദ്യുത് ഭയങ്കരമായ ശാങ്ഗത്തെയും അവർ അത്യധികം ഭയപ്പെട്ടു. മേഘ മോഹമായ പാഞ്ചജന്യ ശംഖവും, പരമ കഠിനമായ കൌമോദകീ ഗദയും, ശത്രുഹന്ത സംഘടിതമായ നാനാക ഖഡ്ഗവും, അക്ഷയ ശരങ്ങളായ ശരധികളും പേടിപ്പിച്ചു നിന്നു. ലോക പാലന്മാരും സുനന്ദൻ മുതലായ പാർഷ്വദന്മാരും കിരീടം വച്ചു നിന്നു. കാഠറിൽ അടുത്തും അകന്നും നിന്നു ഇടി മുഴങ്ങിച്ച മേഘങ്ങളെപ്പോലെ, അടുത്തും അകന്നും പറന്നു പാടിയ മധുപങ്ങൾ ലക്ഷക്കണക്കിനു അടുത്തു കൂടിയ, വനമാല, ധരിച്ച ജഗൽപ്രഭു,—മഹാബലിയുടെ സർവാധികാര സീമയായ ഭൂമിയെ ഒരു പാദം കൊണ്ടു ചവുട്ടി, ആകാശത്തെ ശരീരംകൊണ്ടു നിറുപ്പു്, ഭിക്ഷുക്കളെ കൈകളെ കൊണ്ടു അളന്നു്, നിന്നു. രണ്ടാമത്തെ അടി മഹർല്ലോകം, ജനോലോകം, തപോലോകം എന്നവയെ അതിക്രമിച്ചു നിന്നു. മൂന്നാമതു അടിവയ്ക്കുന്നതിനു വിശ്വങ്ങളിൽ—അണ ഭാഗം ശേഖിച്ചിപ്പു.

മഹാ പ്രഭുവിന്റെ പാദപ്രഭ കടന്നു കയറിയ സ്വർല്ലോകങ്ങൾ, ഹതപ്രഭങ്ങളായി. സത്യലോകത്തു പ്രഭ കെടുന്നതും നൃതനമായ പ്രഭാപുരം കടന്നു കയറുന്നതും, കണ്ടു—ബ്രഹ്മാവു നോക്കി! വിഷ്ണുവർ പ്രത്യക്ഷരാകുന്ന വിന്റെ സർവ്വ തേജോ വിധയനമായ പാത; അസുരന്മാർ പരാജനഖങ്ങളെ കണ്ടു. ബ്രഹ്മാവു സന്നദ്ധ ജയപ്പെടുന്നതു്. നായി; മരീചി മുതലായവർ സന്നദ്ധന്മാരായി; സനന്ദൻ മുതലായവർ സന്നദ്ധന്മാരായി; വേദങ്ങൾ ഉപവേദങ്ങൾ, നിയമങ്ങൾ, യമങ്ങൾ, തത്ത്വങ്ങൾ, ഇതിഹാസങ്ങൾ, പുരാണങ്ങൾ, സംഹിതകൾ, യോഗാനിലൻ കത്തിച്ച തീയ്യംകൊണ്ടു പാപം മഹിച്ച വേറെ അനേകർ—

* വിശ്വാവലിക്, അശന, കോടര എന്നു നാമാന്തരങ്ങളുണ്ടു്.

എന്നിവ രൊക്കയും പിറകെ പിറകെ ഇറങ്ങി. ആ മഹാഭാഗ
 നാർ ബ്രഹ്മ പദത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ ആധാരമായ ഹരി പാദത്തെ
 കണ്ടു; അവർ വന്ദിച്ചു. ബ്രഹ്മാവു ജലം കൈയിലെടുത്തു; ഹ
 റി പാദ കീർത്തനങ്ങളെ പാടി. ബ്രഹ്മാവിനു ആധാരമായ നാഭി പ
 ത്തത്തെ വഹിക്കുന്ന ഹരിയുടെ പാദങ്ങളെ ബ്രഹ്മാവു ക്ഷാളനം
 ചെയ്തു. ഹരിപാദങ്ങളെ കഴുകിയ കമണ്ഡലു ജലം—സ്വർഗംഗ
 യായി, ഇന്നും മൂന്നു ലോകങ്ങളെ നിഷ്കന്ദ്രമാക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവു,
 ലോകപാലനാർ എന്നവ രൊക്കയും, ഹരിസന്നിധിയിൽ, ബലി
 സമർപ്പിച്ചു. ഹരിയാകട്ടെ വിഭൂതികളെ സങ്കോചിപ്പിച്ച് വാമന
 നായി നിന്നു. അതിനിടക്ക് ജാംബവാൻ ഹരി സ്തുതികളെ പാടി.
 പരിശുദ്ധ ജലങ്ങളെ വാടാപ്പു മാലകളെ, ദിവ്യ ഗന്ധാനുലേപന
 ങ്ങളെ, ധൂപങ്ങളെ, ദീപങ്ങളെ, അവാൽ, മലർ, ഫലം, അങ്കുരം
 എന്നവയെ തപ്പണം ചെയ്യുകൊണ്ട്—സ്തുതി ഘോഷങ്ങളെ കൊണ്ടു
 നാട്ടു നടക്കി—ഹരി വീര്യ കഥാപ്രസംഗംകൊണ്ടു ഭക്തന്മാരുടെ കാ
 തുകളിൽ അമൃത വർഷം ചെയ്തു—ശംഖമുദ്രാഘോഷം ചിത്രവാളി
 ത്വ നിർഘോഷം, എന്നവയെ കൊണ്ടു പരമാനന്ദ പ്രകടനം ചെ
 യ്തു—കരടികളുടെ രാജാവായ ജാംബവാൻ, ഭിക്ഷകളിൽ ഭിക്ഷക
 ളിൽ വിജയ മഹോത്സവം ഘോഷിച്ചു. വാമനൻ ചെയ്ത ത്രിപദ
 വ്യാജം കണ്ടു—അസുരന്മാർ അമർഷിതന്മാരായി: അപ്പോൾ ഭീ
 ക്ഷയിൽ ഇരുന്ന ബലിയെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു:—“രാജാവേ! ഇ
 വൻ ബ്രാഹ്മണ ബാലനല്ല; ഈ മായാമയൻ ദേവകാര്യം സാധിക്കു
 വാനായി ഇറങ്ങി യിരിക്കുന്ന വിഷ്ണുവാണ്. അങ്ങു യാഗം പ്രമാ
 ണിച്ച രാജനീതി ഭണ്ഡം താഴത്തു വച്ചിരിക്കവേ, വട്ടരൂപനായ ഈ
 ശത്രു സഖ്യസ്ഥവും അപഹരിച്ചു. അങ്ങു സത്യപ്രതനാണ്; പ്ര
 രേക്ഷിച്ചു ഇപ്പോൾ യാഗഭീഷ്ടയിലും ഇരിക്കുന്നു. അങ്ങു അസ
 ത്യം പറയുകയില്ല; ബ്രാഹ്മണരെ കുറിച്ചു എപ്പോഴും മയാവാദമാ
 ണ്; ആയതിനാൽ ഞങ്ങൾ ഇവനെ കൊന്നുകൊള്ളാം; അതു ഞ
 ഞർക്കു ധർമ്മമാണ്; രാജസേവനം പ്രജകൾക്കു എപ്പോഴും ധർമ്മ
 തന്നെ.” സകല അസുരന്മാരും ആയുധം എടുത്തു, അവർ ബലി
 യുടെ അനുവാദത്തെ ആലോചിക്കാതെ തന്നെ, ശ്രദ്ധം, പട്ടിശം മു
 തലായവ എടുത്തു വാമനന്റെ നേരെ എറിഞ്ഞു. വിഷ്ണു പാർഷ്വദന്മാ
 റ്ർ ചിരിച്ചു; ആയുധം എടുത്തു; നന്ദൻ, സുനന്ദൻ, ജയൻ, വിജയൻ,
 ബലൻ, പ്രബലൻ, കമദൻ, കമുകാക്ഷൻ, വിഷ്വക്സേനൻ, ഗരു
 ഡൻ, ജയന്തൻ, ശ്രുതദേവൻ, പുഷ്പദന്തൻ, മുതലായ സഖ്യ വിശ്വ
 യങ്കുരന്മാർ, നാഗായുത ബലവാന്മാർ—ഒക്കെയും ഒന്നിച്ചിറങ്ങി.
 അസുരന്മാർ മരിച്ചു മറിഞ്ഞു നടുങ്ങി വീണു. പരമ ഭൂഖിതനായ
 ബലി ശൂക്രശാപത്തെ സ്മരിച്ച്,—അസുരന്മാരെ നിരോധിച്ചു. ഇ
 ങ്ങനെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:—“ഹേ വിപ്രചിന്തെ! ഹേ രാഹോ!
 ഹേ നിമേ! നില്ലക. നിങ്ങളൊക്കെയും മടങ്ങുക: കാലം മാറി
 യതു നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞില്ലയോ? ഇതാ ഈ സർവ്വ ഭൂതപ്രഭു നില്ല
 ന്നു; സകല സുഖ ഭുജങ്ങൾ ഉടേയും ആധാരമായവൻ, സന്നിഹിത
 നായിരിക്കുന്നു. അല്ലയോ അസുരന്മാരെ! ഇവിടെ പൊരുത്തം കൊ
 ണ്ടൊരു ഫലം? നമ്മുടെ ഭവത്തിനും സുരന്മാരുടെ അഭവത്തി
 നും ആധാരമായി നിന്ന ഭഗവാൻ, ഇപ്പോൾ മറിഞ്ഞുനില്ക്കുന്നു. കാ
 ലം അതിക്രമിക്കു പ്പെടാവുന്നതല്ല. ഈ ഹരി പാർഷ്വദന്മാരെ നി
 ങ്ങൾ ഇതിനുമുമ്പു പല പ്രാവശ്യം തോല്പിച്ചിട്ടുണ്ട്; എന്നാൽ ഇ

ന്ന നിങ്ങൾ തോറ്റു; അവരുകൾക്കു, ഹർഷിച്ചു നമിക്കുന്നു. ഒരേ
 വം അനുഗ്രഹിക്കുമെങ്കിൽ, ഇനിയൊരിക്കൽ നാം ഇവരെ ജയി
 ക്കും. കാലത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചു താമസിക്കുക.” ബലിയുടെ ഉപ
 ദേശങ്ങളെ കൈക്കൊണ്ടു; ആ വിഷ്ണു പാർഷ്വദ താഡിതന്മാർ ര
 സാതലത്തെ പ്രവേശിച്ചു. ഗരുഡൻ മുന്നോട്ടു കടന്ന്, പ്രഭുവി
 ന്റെ ഇംഗിതം അനുസരിച്ച്; വാരണ പാശങ്ങളെക്കൊണ്ടു ബലി
 യെ ബന്ധിച്ചു. യാഗത്തിന്റെ ആവശ്യത്തിലേക്കായി സോമച്ചെ
 ടി പിഴിഞ്ഞു നീരെടുക്കുന്ന ദിവസമായ അന്നം—പ്രഭുവിഷ്ണുവായ വി
 ഷ്ണുവിനാൽ അസുരനായകൻ ബന്ധിതനായി. സർവ്വ ഭിക്ഷകളിലും
 ഹാഹാകാരം കേൾക്കായി. നല്ലൊരു ശാസ്ത്രവും വാരണ ബലനും
 ആയിരുന്നു, എങ്കിലും ആ ഉഭയ യശസ്സ് ന്നു മിരപ്രജ്ഞനായിത്ത
 നെ നിന്നു. വാമനൻ പറഞ്ഞു:—“അങ്ങു എനിക്കു തന്നെ” മൂ
 ന്നു ചുവടു തറയാണ്; രണ്ടു ചുവടു ഞാൻ അടുന്നു; ഭോ അസുര!
 മൂന്നാമത്തു അടക്കുവാൻ അങ്ങു തറ കാണിച്ചു തരണം. സൂര്യ
 പ്രകാശം ചെന്നു ചേരുന്ന പ്രദേശ മത്രയും, ചന്ദ്രന്റെ രശ്മികൾ
 വെങ്കളി പുരുന്ന പ്രദേശ മത്രയും, വർഷം വർഷിക്കുന്ന പ്രദേശ
 മത്രയും—സ്വന്തമാണെന്നു അഭിമാനിക്കുന്ന അങ്ങ്—വാഴാന
 ത്തെ നിറവേറുക തന്നെ. ഒരടികൊണ്ടു ഞാൻ ഭൂലോകം അട
 ന്നു; രണ്ടാമത്തെ അടികൊണ്ടു ഞാൻ സ്വർഗ്ഗം അടുന്നു; ഇതു
 അങ്ങു കണ്ടു ബോധിച്ചതാണ്. വാഴാനത്തെ നില്ക്കുവാൻ
 അങ്ങയ്ക്കു കഴിവില്ല എന്നാണെങ്കിൽ നരകത്തിലേക്കു ഇറങ്ങുക;
 അങ്ങയെ ശപിച്ച കലാചാര്യൻ ഇതു സന്തോഷവും ആയിരി
 കാം. കൊടുകാമെന്നു പറഞ്ഞു കൊടുകാതെ അർത്ഥിയെ ചതി
 കുന്നവൻ, സ്വർഗ്ഗത്തെ സമീപിക്കുകയില്ല. “തരാം” എന്നു പറ
 ണ്ത അങ്ങു “തരികയില്ല” എന്നാണ് എങ്കിൽ—ആ അന്തരത്തി
 ന്റെ ഫലം ഭൂജിക്കുവാനായി അങ്ങു പല വന്ദനം നരകത്തിൽ
 കിടക്കുക തന്നെ ചെയ്യും.

പരാജിതനായി എങ്കിലും, മനസ്സു കൃഷ്ടമാകാത്ത ബലി, പ
 റഞ്ഞു:—“അല്ലയോ ഉത്തമ ശ്ലോക! ഞാൻ വാഴാനം ചെയ്യതു
 യാതൊരു ചതിവും കരുതിയല്ല. ആ വാഴാനത്തെ ഞാൻ ഇനി
 യും നിവൃത്തിക്കാം. അങ്ങു മൂന്നാമത്തെ ചുവടു എന്റെ ശിരസ്സിൽ
 വച്ചുകൊള്ളുക. പ്രഭോ! എനിക്കു നരകത്തെ ഭയമില്ല; എനി
 ക്കു വാരണ പാശങ്ങളെ ഭയമില്ല; എനിക്കു ധന നാശത്തെയും അ
 ങ്ങു ചെയ്യുന്ന വിനിഗ്രഹത്തെയും ഭയമില്ല. എന്നാൽ ഞാൻ അ
 സാധു പുരുഷൻ എന്ന നാമത്തെ ഭയപ്പെടുന്നു. അർഹൻ അല്പി
 ച ഭണ്ഡം ശ്ലാഘ്യമാണ്. അച്ഛനാകട്ടെ,
 ബലി സുതലത്തിൽ. അമ്മയാകട്ടെ, സഹോദരനാകട്ടെ, സുഹൃ
 ത്താകട്ടെ, ഈ ശ്രേഷ്ഠമായ സമ്മാനത്തെ
 നല്ലന്നില്ല. അങ്ങു അസുരന്മാരായ ഞങ്ങൾക്കു പരോക്ഷ നായ
 പരമ ഗുരുവാണു എന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. മഹാസ്വന്തരായ ഞങ്ങ
 ളുടെ കണ്ണുകൾ അങ്ങാണു തുറന്നത്. ഏകാന്ത ഭക്തന്മാരായ
 യോഗികൾ മാത്രം സമ്പാദിക്കുന്ന സിദ്ധിയെ, പല അസുരന്മാർ
 അങ്ങയെ വൈരസ്മരണം ചെയ്തു സമ്പാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭൂരികളാ
 വായ അങ്ങ്, എന്നെ നിഗ്രഹിച്ചു; വാരണ പാശങ്ങളെ കൊണ്ടു

എന്നെ ബന്ധിച്ചു; എന്നാൽ ഞാൻ ലജ്ജിക്കുന്നില്ല. വ്യഥപ്പെടുന്നില്ല. എന്റെ പിതാമഹനായ പ്രഹ്ലാദൻ ത്രിലോക പ്രസിദ്ധനായ പരമ ഭക്തനാണ്. അങ്ങയെ പ്രശോധണം ചെയ്യുക നിമിത്തം, പ്രഹ്ലാദൻ പരമ പീഡിതനായി.

കി മാതൃനാഭനേന ജഹാതി യോന്തതഃ
കിം റിക്മഹാഭൈഃ സ്വപ്നാശ്ച ഭഗ്വഭിഃ
കിം ജായയാ സസ്മതി ഹേതു ഭൂതയാ
മർത്ത്യസ്യ ഗേഹൈഃ കി മിഹായുഷോ വ്യയഃ

ഇതഥം സ നിശ്ചിത്യ പിതാമഹോ മഹാൻ
അഗാധബോധോ ഭവ. പാദപരമം
ധൃവം പ്രപേദേ ഹൃദയോഭയം ജനാത്
ഭീതഃ സ്വപക്ഷ ക്ഷപണസ്യ സത്തമഃ

അമാഹ മാതൃരിപോ സുവാഹ്വരികം
ദൈവേന നീതഃ പ്രസഭം ത്യാജിത ശ്രീഃ
ഘോരം കൃതാന്താനിക വർത്തി ജീവിതം
യയാ ധൃവം സുബ്ബമതി ന് ബുദ്ധ്യതേ.

പരമത്തിൽ നശിക്കുന്ന ശരീരം കൊണ്ടെന്തു ഫലം? സ്വപക്ഷങ്ങളെന്ന് പേരു പറഞ്ഞു കൊണ്ട്, വിഭവങ്ങളെ അപഹരിക്കുന്ന ശത്രുക്കളെ കൊണ്ടെന്തു ഫലം? സംസാരത്തെ നീട്ടി കൊണ്ടു പോകുവാൻ ആധാരമായ ഭാഗ്യയെ കൊണ്ട് എന്തു ഫലം? ഹൃദയങ്ങളെ കൊണ്ട് എന്തു ഫലം? സർവ്വം കേവലം സമയവ്യയം തന്നെ. ഇങ്ങനെ നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ട് എന്റെ പിതാമഹൻ, ഭയങ്ങളൊക്കെയും ഭയപ്പെടുന്ന അങ്ങയുടെ പാദ പരമത്തെ ആശ്രയിച്ചു. ആ അസൂരപ്രഭു അസൂര വംശ വിനാശകനായ അങ്ങയിൽ പ്രതിഷ്ഠിതനായി; ഞാനും ശത്രുവായ അങ്ങയുടെ സമീപത്തേക്കു

നീതനായി. ജീവിതത്തെ നിരന്തരമാക്കുകയും കാലന്റെ വായിൽ സമർപ്പിക്കുകയും, മനുഷ്യനെ മരണാക്ഷകയും ചെയ്യുന്ന ലോകവിഭവങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ ഞാൻ ദൈവാൽ നിർബന്ധിതനായി.

നിന്തിരവടിയുടെ മായാവൈഭവം പാഞ്ചാൽ
അന്തരാ തിരിച്ചറിയാവതല്ലെന്നിപ്പോൾ
ബന്ധു വത്സലനായ നിന്തിരവടി തുലോം
അസ്ഥനാ മടിയനുള്ള മൊക്കെയു മിപ്പോൾ
രണ്ടടിയാ ജ്ഞാണ്ടു നീടിനാ നിനി ശ്ലേഷ-
മുണ്ടാരു ശരീരം മാത്രം ഭര ശേഷിച്ചിപ്പോൾ
മ പ്ലിരോളവി തുക്കാൽവച്ചു കൊണ്ടടിയാൻ
ഉക്തമാം സത്യം രക്ഷിക്കേണമേ ഭയാനിധേ!

ആ സമയത്തു ആകാശത്തിൽ പുണ്യചന്ദ്രൻ പ്രഭവിച്ചതു പോലെ, ഭഗവത്പ്രിയനായ പ്രഹ്ലാദൻ അവിടെ അവതരിച്ചു. താമര റൊടും കണ്ണുകളും മഞ്ഞ പൂട്ടട യാകയും ഇണങ്ങി—അങ്ങനെ പ്രഭുവായി, ദീപ്തബാഹുവായി, ഉന്നതനായി, ഐശ്വര്യ സമൃദ്ധമായി നില്ക്കുന്ന പിതാമഹനെ, ബലി കണ്ടു. അർഹമായ പുഷ്പയെ ചെയ്യുവാൻ സൗകര്യം മില്ലാത്ത ബലി, കണ്ണുനീരു കൊണ്ടു തപ്പണം ചെയ്ത്, തലകുനിച്ചു, നാണിച്ചു നിന്നു. പ്രഹ്ലാദനാകട്ടെ, സുനന്ദൻ നന്ദൻ മുതലായവർ ഉപാസിച്ചു നിന്ന പരമ പ്രഭുവിന്റെ സമീപത്തു രോമാഞ്ചം പുണ്ട സ്വശരീരത്തെ കണ്ണുനീരിൽ കഴുകി നിന്നു. പ്രഹ്ലാദൻ പറഞ്ഞു:—

തപയൈവ ഭത്തം പഭ മൈന്ദ്രപുഷ്പിതം
ഏതം ത ഭേവാദ്യ തമൈവ ശോഭനം
മന്യേ മഹാ നസ്യ കൃതോ ഹൃദഗ്രഹോ
വിഭം ശിതോയ ച ശ്രീയ കൃതമ മോഹനാത്

യയ ഹി വിചാ നപി മുഹ്യതേ യതഃ
തത്കോ വിചക്ഷേ ഗതി മാന്യനോ യഥാ
തസ്മൈ നമ സ്തേ ജഗദീശ്വരായ വൈ
നാരായണായാഽഖില ലോകസാക്ഷിണേ.

“ഹോ പ്രഭോ! നാരായണ! ഈ ബലിക്ക് ഊജ്ജിതമായ ഐന്ദ്രപദത്തെ നിന്തിരവടി നല്കി; ശോഭനമായ ആ സ്ഥാനത്തെ നിന്തിരവടി ഇപ്പോൾ എടുത്തു. ആത്മാവിനെ മോഹിപ്പിക്കുന്ന വിഭവങ്ങളിൽ നിന്നും, ബലിയുടെ മനസ്സിനെ പിന്തിരിപ്പിച്ച് അങ്ങയുടെ കൃപ വലിയതാകുന്നു, എന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. വിചാൻ തന്നെയും വിഭവങ്ങൾ നിമിത്തം മോഹിക്കുന്നു. മോഹിച്ചവൻ, ആത്മാവിന്റെ സല്ഗതിയെ കാണുകയില്ല. ഞാൻ ജഗദീശ്വരനെ, ലോകസാക്ഷിയായ നാരായണനെ അങ്ങയെ നമസ്സരിക്കുന്നു.” യേ വിഹപല നായ വിസ്യാവലി അശ്രുഭവിയായി ബലാഞ്ജലി യായി നിന്ന്, ബലനായ ഭർത്താവിനെ നോക്കിക്കൊണ്ടു അറിവിച്ചു.

ക്രീഡാർത്ഥ മാത്മന ഇദം ത്രിജഗത്കൃതം തേ
സ്വാമ്യം തു തത്ര കധിയോഽപര ഈശ കർതൃഃ
കർത്തുഃ പ്രഭോ സുവ കി മസ്യത ആവഹന്തി
ത്വക്ക ശ്രീയ സ്വാഭവരോപിത കർതൃവാദാഃ.

പ്രഭോ! സ്വപ്നം ഭൂമി പാതാളം എന്നവ ചേർന്നു വിശ്വം നിന്തിരവടിയുടെ ക്രീഡാ പാതാർത്ഥമാകുന്നു. അതിന്മേൽ സ്വാമിത്വം തങ്ങൾക്കുണ്ടെന്നു ദർശിച്ചുകൊണ്ട് വിചാരിക്കുന്നു. സൃഷ്ടി സ്ഥിതി സംഹാര കർത്താവായ നിന്തിരവടിയുടെ ദൃഷ്ടി, മന്ദന്മാരും നിന്തിരവടി സ്വാമിത്വബോധം നശിപ്പിച്ചവരും ആയ ലജ്ജിതന്മാർ, ഏതൊരു പാതാളത്തെ സ്വന്തമെന്നു എണ്ണി സമർപ്പിക്കും? ബ്രഹ്മാവു ഞാഴ്ത്തുന്നിന്നു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

ഭൂതഭാവന! ഭൂതേശ! ദേവദേവ ജഗന്മയ!
മുഞ്ജൈനം ഏത സമുസ്ഥം നാഽയ മർഹതി നിഗ്രഹം
കൃത്സ്നാ തേനേന ഭർത്താ ഭൂത ലോകാഃ കർമ്മാജ്ജിതാ യ യേ
നിവേദിതം ച സമുസ്ഥം ആത്മാഽവിക്രബയോ ധിയാ
യത് പാദയോ രശം ധീഃ സലിലം പ്രഭായ
ഓലാം കരൈ രവി വിധായ സതീം സപച്ഛാം.
അപ്യുത്തമാം ഗതി മസൗ ഭജതേ ത്രിലോകീം
ഭാതപാ ന വിക്രബമനാഃ കഥ മാന്തി ദൃഢമത്.

“ഭോ ഭൂതഭാവന! ഭൂതേശ! ദേവദേവ! ജഗന്മയ സമുസ്ഥവും അപഹൃതനായ ഇവനെ അങ്ങു വിട്ടയക്കുക. ഇവൻ നിഗ്രഹത്തെ അർഹിക്കുന്നില്ല. ഇവൻ സമുത്തെയും അങ്ങയ്ക്കു സമർപ്പിച്ചു; കർമ്മാജ്ജിതങ്ങളായ സകല ലോകങ്ങളേയും സമർപ്പിച്ചു. ശരീരത്തെ അന്നെയും അസന്തോഷം കൂടാതെ പ്രദർശിപ്പിച്ചു. സത്യമായ ബുദ്ധിയോടു കൂടെ അങ്ങയുടെ പാദങ്ങളിൽ വെള്ളമൊഴിക്കുകയും ഓലാപ്പല്ലകളെ കൊണ്ടു പുഷ്പചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്ന യാവനും, അങ്ങു ഉത്തമ ഗതിയെ ഭാഗം ചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെ യിരിക്കെ മൂന്നു ലോകങ്ങളെ തിരുമുൽക്കാഴ്ച വച്ച ബലിക്ക്, ഗതി ലഭിക്കാതെ വരമോ?” ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:

ഞാ നനുഗ്രഹം ചെച്ഛാൻ കാലമായ് വരുന്നവൻ
ഭീനനായ് വര മതിൻ മുന്തി ലെന്നറിഞ്ഞാലും
മാനസ മദം ധനമേതുന്നാ ഭവിച്ചീടും
മാന്യമാദികൾ കരു താനേ പോയകലുന്മോൾ
പുതനായ് വര മവ നല്പാഴ് തനുഗ്രഹ
ഹേതുവും കേത്വാ ഭവി ചീട മെന്നരിക നീ
ആകയാ ലിവൻ മഹാമായയെ ജയിച്ചവൻ
ഏകദാ നിജ ധന മൊക്കവേ നശിച്ചപ്പോൾ
മാനസേ ചെറുത്തൊരു സംഭ്രമ മുണ്ടായില
ഭാനവ നതി ശുഭ മാനസ നായാ നിപ്പോൾ
കേവല മിനി മമ ലോകം ധാപിക്ക മിവൻ
സാവർണി മനുവിക ലിന്ദ്ര നാകയും ചെയ്യും.
അത്ര കാലവും സുതലത്തിങ്കലിരിക്ക പോ-
യത്യന്തം മമ പദഭക്തി പുണ്ടുണ്ടിനും
മുക്കനായ് വരിക.....

ഭഗവാൻ തുടൻ പറഞ്ഞു:—

ബ്രഹ്മൻ യ മനുഗൃഹ്ണാമി ത ചിത്തോ വിധുനോദ്യുഘ്നം
യ രദഃ പുരന്ദഃ സുബ്ബോ ലോകം മാം ചാഽവമന്യതേ.

യദാ തദാ ചിത് ജീവാത്മാ സംസർൻ നിജകർമ്മഭിഃ
നാന്നാ യോനിഷ്ഠനീശോഽയം പൗരന്ധീം ഗതി മാപ്രഭേത്.

ആരമ കർമ്മ വയോ രൂപ വിദ്യൈശ്വര്യ ധനാദിഭിഃ
യുച്യുന്ധ്യ ന ഭവേത് സുഃ സുതാഽയം മ മനുഗ്രഹഃ

മാന സുഃ നിമിത്താനാം ജന്മാഭിനാം സമന്തതഃ
സമുദ്രേയഃ പ്രതീപാനാം ഹന്ത മുഹ്യേ ന മത്പരഃ

ഏവ ഭാനവ ദൈത്യാനാം അഗ്രണ്ഠീഃ കീർത്തിവർണ്ണഃ
അജൈനീ ഭജയാം മായാം സീദ നപി ന മുഹ്യതി

ക്ഷീണ രിക്തം ശ്ച്യുതഃ സ്വാനാത് ക്ഷിപ്തോ ബല യ ശത്രുഭിഃ
ജ്ഞാതിഭി യുപരിത്യക്കോ യാതനാ മനുയാപിതഃ.

ഗുരണാ ഭൃതിതഃ ശപ്തോ ജഹൗ സത്യം ന സുപ്രതഃ
മലൈ രങ്കോ മയാ ധർമ്മോ നാഽയം തൃജ്ഞി സത്പഥം.

ഏവം മേ പ്രാപിതഃ സ്ഥാനം ഓച്ഛാപ മമരൈ രവി
സാവരണേ രതരസ്പാഽയം ഭവിതേന്ദ്രോ മമാശ്രയഃ.

താവത് സുതല മധ്യാസ്താം വിശ്വകർമ്മ വിനിർമ്മിതം
യ ന്നാധയോ വ്യാധയ യ ക്ഷമ സ്തുപ്രാപരാഭവഃ
നോപസർഗാ നിവസതാം സംഭവന്തി മമേക്ഷയാ.

ഇന്ദ്രസേന! മഹാരാജ! യാഹി ഭോ ഭദ്ര മസ്തു തേ
സുതലം സ്വപ്തിഭിഃ പ്രാഞ്ച്യം ജ്ഞാതിഭിഃ പരിവാരിതഃ
ന ത്വാ മഭിഭവിത്യന്തി ലോകേശാഃ കിമതാ പരേ
ത്വ ച്ഛാസനാതിഗാൻ ദൈത്യാൻ ചക്രം മേ സുഭയിഷ്യതി
രക്ഷിഷ്യേ സമുത്തോഽഹം ത്വാം സാനുഗം സ പരിഹരം
സമാ സന്നിഹിതം വിര തത്ര മാം ദൃക്ഷ്യതേ വോൻ

തത്ര ഭാനവ ചൈത്യാനാം സംഗാത്തേ ഭാവ ആസുര
ഭൃഷ്പാ മനോഭാവം വൈ സച്ചുഃ കണ്ഠോ വിനക്ഷ്യതി.

അല്ലയോ ബ്രഹ്മാവേ! വിത്തം നിമിത്തം മരിച്ചവൻ ബുദ്ധി നശിച്ചു മരച്ച്, ലോകത്തെയും എന്നെയും അവമാനിക്കുന്നു. ആ യതിനാൽ ഞാൻ ആരെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നുവോ, അവന്റെ വിത്തം ഞാൻ അപഹരിക്കുന്നു. ഒരു ജീവാത്മാവ് നിജകർമ്മങ്ങൾ നിമിത്തം നാനാ യോഗികളിൽ സംസാരിച്ച്—ചൈവാനാ മാനുഷജന്മത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. ആ അവസ്ഥയിൽ അഭിജ്ഞം, യൗവനം, രൂപം, വിദ്യ, ഐശ്വര്യം, ധനം മുതലായവയെ കൊണ്ടു അവൻ പ്രജ്ഞയെ നശിപ്പിക്കുന്നില്ല എങ്കിൽ—അതു എന്റെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടു മാത്രം മാകുന്നു. എന്നെ കുറിച്ചു ഭക്തിയുള്ളവൻ അഭിജ്ഞം മുതലായ ശ്രേയോ വിപ്ലവകളായ വിഷയങ്ങൾ നിമിത്തം മോഹിക്കരുത്. ചൈത്ര ഭാനവ നാഭകെ അഗ്രന്തം കീർത്തി വചനനം ആയ ഇവൻ അജയമായ മായയെ ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. സങ്കട സമാപ്ത നായി എങ്കിലും ജ്ഞാനത്തെ കൈവെടിഞ്ഞില്ല. ഇവൻ വിഭവ വിഹീനനായി; സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനായി; ശത്രുക്കളാൽ ബലനായി; ജ്ഞാതികളാൽ പരിത്യക്തനായി യാതനകളെ അനുഭവിച്ചു; ഗുരവിനാൽ ഭസ്മിതനും ശപ്തനും ആയി; എന്നാൽ ഈ സുപ്രതൻ സത്യത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചില്ല. ഞാൻ വ്യാജങ്ങളെ കൊണ്ടു ധർമ്മത്തെ പ്രസംഗിച്ചു; എന്നാൽ ഇവൻ സത്യ പഥത്തിൽ നിന്നു ഇളകിയില്ല. ഓ ബ്രഹ്മൻ! അമരന്മാരാൽ തന്നെയും ഭക്തപ്രാപമായ സ്ഥാനത്തെ ബലി പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. മഹാശയനായ ഈ അസുരൻ സാവർണി മനുവിന്റെ കാലത്തു്, ഇന്ദ്രനായി വാഴും. അതുപരെയ്ക്കു ഈ ഭക്തൻ വിശ്വകർമ്മ വിനിർമ്മിത മായ സുതലത്തിൽ താമസിക്കട്ടെ. എന്റെ കൃപാഭിഷിക്തയുടെ വ്യാപാരം നിമിത്തം അവിടെ ആധികളില്ല; വ്യാധികളില്ല; ക്ലമവും, പരാജയവും ഇല്ല. അല്ലയോ ഇന്ദ്രസേന! മഹാഭാഭാവേ! സ്വപ്നവാസികൾ താമസിക്കുന്ന സുതലത്തിലേക്ക്—ജ്ഞാതികളോടു കരുമിച്ചു—അങ്ങു പുറപ്പെട്ടു കരുന്നെ. അവിടെ ലോക പാലന്മാർ തന്നെയും അങ്ങയെ ജയിക്കുകയില്ല; അസുരന്മാരെ കുറിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അങ്ങയുടെ ശാസനം അനുസരിക്കാത്ത ചൈത്രന്മാരെ എന്റെ ചക്രം ഭണ്ഡമാക്കും. ഞാൻ അങ്ങയേയും അനുഗ്രഹരേയും ധൃതശ്രീതന്മാരേയും സർവ്വ പ്രകാരേണയും രക്ഷിച്ചു കൊളാം. ഞാൻ അവിടെ എപ്പോഴും സന്നിഹിത നായിരിക്കും; അങ്ങ എന്നെ എപ്പോഴും കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കും. അല്ലയോ അസുര! അവിടെ ചൈത്ര ഭാനവ സംഗം നിമിത്തം അങ്ങയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഭക്താവങ്ങൾ, ഉടനടൻ നശിച്ചുപോകും. അവ എന്റെ അനുഭാവ മുരളുകത്തു വളരുകയില്ല.”

അഖില സാധു സമ്മത നായ ബലി ബലാഞ്ജലി യായി നിന്നു ; കണ്ണുകളിൽ നിന്നു ഭക്തി കണങ്ങളെ വർഷിച്ചു ഹർഷിച്ചു നിന്നു; പരമ ഹർഷ പരവശ നായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: — “അഹോ! ഹരികൃപയുടെ പരമത! പ്രണാമം ചെയ്യുവാനുള്ള പരിശ്രമം തന്നെയും ഭക്തന്മാർക്കു് സർവ്വകാമ സമ്പാദക മാകുന്നു. അമരന്മാർക്കു കട്ടെ, ലോക പാലന്മാർക്കു കട്ടെ, ലക്ഷ്മണ അനുഗ്രഹത്തെ അസുരൻ ലഭിച്ചു !!!” പ്രഹ്ലാദൻ അറിവിച്ചു:—“വിരിഞ്ചനാകട്ടെ, ശിവനാകട്ടെ, സാക്ഷാൽ മഹാ ലക്ഷ്മി യാകട്ടെ, സമ്പാ

ദികാഞ്ച പ്രസാദത്തെ അസുരൻ സമ്പാദിച്ചു. വിശ്വാഭിവാന്ദ്യന്മാർ വന്ദിക്കുന്ന തൃപ്താവർത്തം അസുര ഭക്ത ഇന്ദ്രൻ പുനഃസ്ഥാപരിപാലനം ചെയ്യുവാൻ സന്നദ്ധനായി. നിന്തിരവടിയുടെ പാല പരമ മകരന്ദ നിഷേവണം കൊണ്ടു ബ്രഹ്മാവു മുതലായവർ വിഭൂതികളെ അനുഭവിക്കുന്നു. എന്നാൽ മുർഖയോനികളിൽ പിറന്ന ചപലന്മാർ, കന്യതികളായ അസുരന്മാർ, നിന്തിരവടിയുടെ ലക്ഷ്മിണ്യ വീക്ഷണത്തിനു എങ്ങനെ ലക്ഷ്യമായി?

ചിത്രം തവേഹിത മഹോമിത യോഗമായാ-
ഖിലാ വിസ്മയ ഭവനസ്യ വിശാരദസ്യ
സർവ്വാനന്ദ സമദൃശോ വിജ്ഞാ സഭാവഃ
ഭക്തപ്രിയോ യ ഭസ്മി കല്പതര സഭാവഃ

അഹോ! നിന്തിരവടിയുടെ കർമ്മ വിചിത്രം തന്നെ. അമിതമായ യോഗ മായാ ലീല നിമിത്തം വിശ്വം സൃഷ്ടിച്ച വിശാരദനായ നിന്തിരവടി; സർവ്വത്തിലും സമദൃഷ്ടിയോടു കൂടെ വ്യാപരിക്കുന്നു. ഈ വിജ്ഞാ സഭാവത്തെ എങ്ങനെ ഗ്രഹിക്കാം? നിന്തിരവടി ഭക്തന്മാരിൽ പ്രിയങ്ങളെ വർഷിക്കുന്ന കല്പദൃഷ്ടം തന്നെ. ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:—“വത്സ! പ്രഹ്ലാദ! അങ്ങയ്ക്കു ഭദ്രം ഭവിക്കട്ടെ! സുതലത്തേക്കു പോവുക. ചൌരനും ജ്ഞാതികൾക്കും സുഖം വളർത്തി അവിടെ താമസിക്കുക. ഗമാ പാണിയായ എന്നെ, അങ്ങു നിത്യവും ദർശിക്കും. എന്റെ ദർശനം നിമിത്തം കർമ്മബന്ധം കഴിഞ്ഞു, അങ്ങു പരമാനന്ദം അനുഭവിക്കും.” ഭഗവാന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ കേട്ടു്, ബലിയും പ്രഹ്ലാദനും തല കുനിച്ചു; വന്ദിച്ചു; യാത്രാ സന്നദ്ധന്മാരായി; സുതലത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടു. വാമനൻ ഭൂതപിഷകളുടെ മധ്യത്തിൽ നിന്നു ശൂകനോടു പറഞ്ഞു:—“ഓ ബ്രഹ്മൻ! അങ്ങയുടെ ശിഷ്യനായ ബലി ആരംഭിച്ച യാഗം അപൂർണ്ണമായി ശേഷിക്കരുത്; അങ്ങു അരിന്നെ മുഴമിക്കുക തന്നെ.” ശൂകൻ പറഞ്ഞു:—“കർമ്മശ്വരനും, യജ്ഞശ്വരനും, യജ്ഞപുരുഷനും ആയ അങ്ങു്, ഇവിടെ സർവ്വ ഭാവങ്ങളെ കൊണ്ടു പൂജിക്കു പ്പെട്ടിരിക്കെ, ഈ യാഗം എങ്ങനെ അപൂർണ്ണമാകും? മന്ത്രങ്ങളിൽ, തന്ത്രങ്ങളിൽ, ഭേദശകാലങ്ങളിൽ, ഉഷാകാലുന്ന സർവ്വ ചിത്രങ്ങളും, അങ്ങയുടെ നാമ സ്മിർത്തനം നിമിത്തം നിർമ്മിക്കുമാകുന്നു. പ്രഭോ! എന്നാൽ അങ്ങു് ആജ്ഞാപിച്ചതിനെ ഞാൻ അനുസരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ ആജ്ഞാ പരിപാലനം, സർവ്വന്മാർക്കും ശ്രേയസ്സുതന്നെ.” ശൂകനും പല ബ്രഹ്മർഷികളും ചേർന്നു യാഗം മുഴമിച്ചു. വാമനൻ ഇന്ദ്രനു സ്വപ്നത്തെ സമർപ്പിച്ചു. ദേവർഷികൾ പിതൃക്കൾ, ഭൂപാലന്മാർ, ഭക്ഷൻ, ഭൃഗു, അംഗിരസ്സ്, സനാൽക്കന്മാർ, ശിവൻ മുതലായവരോടു ചേർന്നു—ബ്രഹ്മാവു്, കശ്യപന്റേയും അഭിതിയുടേയും പ്രീതിയെ പുരസ്സരിച്ചും സർവ്വഭൂത ഭാവകളെ കാർഷ്ണിച്ചും, വാമനനെ ലോകങ്ങളുടേയും ലോകപാലന്മാരുടേയും അധിപനായി അഭിഷേകം ചെയ്തു. കൂടാതെ ബ്രഹ്മാവു് സർവ്വ ദേവന്മാരുടെ, വേദങ്ങളുടെ, ധർമ്മത്തിന്റെ, തപസ്സിന്റെ ഐശ്വര്യത്തിന്റെ, മംഗല വ്രതങ്ങളുടെ, സ്വപ്നത്തിന്റെ, മോക്ഷത്തിന്റെ—സർവ്വവിഭൂതികളെ കാർഷ്ണിച്ചു കൊണ്ടു് വാമനനെ ഇന്ദ്രാനന്ദനായും അഭിഷേകം ചെയ്തു. സർവ്വ ഭൂതങ്ങളും പരമ സംപ്രഹൃഷ്ടന്മാരായി. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ആജ്ഞ അനുസ

രിച്ച്, ഇന്ദ്രൻ, ലോക പാലനാരോടു കരമിച്ച്, ദിവ്യ വിമാനത്തിൽ വാമനനെ ഭേദ ധാനിയിലേക്കു നയിച്ചു. ഉപേന്ദ്ര ഭൂമി ബല സം പാലിതനായ ഇന്ദ്രൻ, ത്രിഭുവനങ്ങളെ സമ്പാദിച്ച് സകല ഭയങ്ങളും നീങ്ങി, പരമ പ്രതാപ വാനായി. ബ്രഹ്മാവ്, ശിവൻ, കുമരൻ, പ്രജാപതികൾ, പിതൃകൾ സിദ്ധന്മാർ വൈമാനികന്മാർ—എന്നവ രൊക്കെയും, വിഷ്ണു പരമാ രൂപങ്ങളെ പാടിക്കൊണ്ടും, അഭിതീയുടെ ഭാഗ്യത്തെ പ്രശംസിച്ചുകൊണ്ടും, സ്വധാമങ്ങളിൽ പ്രത്യാഗമിച്ചു.

മഹാബലിക്ക് വിസ്യാവലിയിൽ ജനിച്ച പുത്രൻ ബാണൻ ; ബാണന്റെ ചരിത്രം, ഈ ഗ്രന്ഥ പരമ്പരയിൽ സോമവംശത്തിൽ ഉണ്ട്.

വാമനൻ, ഉരക്രമൻ എന്നു നാമാന്വരമുണ്ട്. ഉരക്രമൻ വാമനന്റെ അവതാരമാണെന്നു വരാം : ഉരക്രമൻ, കീർത്തി എന്ന ഭാഷയിൽ, ഐഹർദ്യശോകൻ എന്ന് ഒരു പുത്രനുണ്ട്. ഐഹർദ്യശോകനു, സൗരഭൻ എന്ന്, ഒരു പുത്രൻ ഉണ്ടായി.

മംഗളം

അംബിദണ്ഡോ ഹരേ രൂപം ഉത്കൃഷ്ടോ ബലി നിഗ്രഹേ വിധിവിശ്വര പരമസ്വ നാഭഭണ്ഡോ മുദേഴ്സു നഃ

സ്വസ്തി സ്വാഗത മർദ്ദഹം വഭ വിഭോ കിം ഭീയതാം മേദിനീ കാ മാത്രാ മമ വിക്രമ ത്രയപഭം ഭത്തം ജലം ഭീയതാം മാ ഭേഹീ ത്യാശനാ ിബ്രവീത് ഹരി രയം പാത്രം കി മന്യോ ത് പരം ചേത്രേവം ബലിനാ ിച്ചിതോ മഹദ്ഭവേ പായാത് സ വോ വാമന :

ബ്രഹ്മാണഃ ചതുരണ്യ ശതധൃതിഭവനാം ഭോരഹോ നാലഭണ്ഡഃ ക്ഷോണീണൗ രൂപഭണ്ഡഃ ക്ഷര ഭമര സരിത് പട്ടികാ കേതു ഭണ്ഡഃ ജ്യോതി ത്യാക്രാക്ക ഭണ്ഡഃ ത്രിഭുവനവിജയ സുഭ ഭണ്ഡാംബി ഭണ്ഡഃ ശ്രേയ ശൈവവിക്രമ സ്തേ വിതരതു വിഷ്വഭൂ ചേചിണാം കാല ഭണ്ഡഃ

ക സുപം ബ്രഹ്മ ന്ന പൂർവ്വഃ കട ച തവ വസന്താർ യാ ിലാ ബ്രഹ്മസൃഷ്ടിഃ ക സ്തേ നാമോ ഹ്യാനാമഃ കപ ച തവ ജനകോ നൈവ താത്സ ന്വരാമി കിന്തേ ിഭീഷ്ണു ഭഭാമി ത്രിപദപരിമിതാ ഭൂമി രല്ലാ കി മേതത് ശൈവോക്യം ഭാവഗർഭം ബലി മിദ മവഭത് വാമനോ വഃ സ പായാത്

താക്ഷ്യനായ കശ്യപനു കഭൂവില്പം വിനതയില്പം സിദ്ധിച്ച വംശങ്ങൾ

കശ്യപൻ അരുത രൂപകളായ കഭൂ വിനത എന്ന ഭക്ഷിപ്പു ത്രിമാരായുധർപ്പത്തിനുള്ളുകരിച്ച പരമ പ്രീതനായി. ഭർതൃപ്രീതി ലഭിച്ച ഭഗിനികൾ പരമപ്രീതകളായി. ഭർതാവു വരലാനം ചെ യുവാൻ സന്നദ്ധനാണു എന്നറിഞ്ഞ്. തുല്യ വീര്യന്മാരായ ആയിര നാഗങ്ങളെ പുത്രന്മാരായി ലഭിക്കണമെന്നു കഭൂ പ്രാർത്ഥിച്ചു. വി നത യാകട്ടെ, ബലം, തേജസ്സ്, വിക്രമം, വപുസ്സ് എന്നവ കൊ ണ്ടു കഭൂപുത്രന്മാരെ കവിഞ്ഞ രണ്ടു പുത്രന്മാരെ ലഭിക്കണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു. കശ്യപൻ പറഞ്ഞു :—“കഭൂ ! ഭവതി ആഗ്രഹിച്ചതു പോലെ സാധിക്കട്ടെ ; വിനതെ ! അങ്ങനെയൊക്കട്ടെ.” അങ്ങനെ അനുഗ്രഹിച്ചശേഷം കശ്യപൻ തപസ്സിനു പോയി. വർഷങ്ങൾ പലതു കഴിഞ്ഞു. കഭൂ ആയുരം അണ്ഡങ്ങളെയും, വിനത രണ്ടു അണ്ഡങ്ങളെയും പ്രസവിച്ചു. പ്രമുഖകുളായ പരിചാരിക കൾ അണ്ഡങ്ങളെ ചൂടു മാറാതെ പാത്രങ്ങളിൽ സൂക്ഷിച്ചു. വർഷം പിന്നേയും അഞ്ഞൂറു കടന്നു. കഭൂ പ്രസവിച്ച മുട്ടകൾ പൊട്ടി പുത്രന്മാർ പിറകെ പിറകെ ഇറങ്ങി.

മുൻപി ലനന്തനും വാസുകി തക്ഷകൻ വൻപനാം കാക്കോടക നഹാ പരമനും പരമനും ശംഖപാലാഖ്യൻ നഹുക്കനും കാളിയ നൈരാവത നണി നാഗനും പിംഗലൻ ഹേമഗുഹൻ ശിഖി മുദ്ഗരൻ നല്ല ഭധിമുഖൻ താനും മനോമുഖൻ നിജലൻ പിണ്ഡകനും കുമാക്ഷനും സംവൃത്തനും പൂത്തനും ഗജപാദനും ശംഖ നഗ നജൻ ഈശ്വരൻ പാണ്ഡരൻ പുഷ്കരൻ ഭീഷണൻ കൗരവൻ ശമ്യകൻ ശ്രീവഹൻ പുഷ്പലനും ധൃതരാഷ്ട്രനും മൂലകക്ഷേൻ സുബാഹു ഹരിദ്രകൻ ശംഖശിരസ്സും മഹാപുഷ്പ ഭംഭ്രനും കണ്ണരൻ പീഠരകൻ ഗജഭദ്രനും കണ്യോദരൻ കോണനാസൻ മഹോദരൻ വീരൻ പ്രഭാകരൻ ചാരവിഷ്ണുധൻ ഘോരമുഖര നെന്നിത്വാലി നാഗന്മാർ അററ മില്ലാതോള മുണ്ടിവർ സന്തതി കുററമില്ലാ തവരം ചിലരുണ്ടതിൽ ആയിര മെണ്ണറും അഞ്ഞൂറും മൂന്നൂറും ഏഴഞ്ചു മൂന്നൊന്നു മായ തലയുളോർ.

സപ്തത്തന്മാരിൽ ഓരോരുവനും വംശസ്ഥാപകനായി. അ വർ എണ്ണത്തിൽ വളരെ വളിച്ചു. പാണ്ഡകളുടെ സംഖ്യ ല

ക്ഷങ്ങളാണ്; കോടികളാണ്; അവരുടെ സംഖ്യ ചിന്തയ്ക്കു അപ്പുറമാണ്. അവർ എല്ലാവരും മഹാ ബലവാന്മാരും അത്രെ

വിനത പ്രസവിച്ച അണ്ഡങ്ങൾ, ക്കാകട്ടെ യാതൊരു അവസ്ഥയോടും സംഭവിച്ചില്ല. പുത്രാർത്ഥിനി, തപസ്വിനി, വിനത, — പ്രീഡിതയായി; ഒരു മുട്ട ഉടച്ചു; ശരീരത്തിന്റെ ഉഷ്ണപദാർത്ഥം രൂപപ്പെട്ടതും, അധോഭാഗം രൂപപ്പെട്ടാണത്രെ, ആയ അവസ്ഥയിൽ ശിശുവിനെ കണ്ടു; ആ ശിശു കോപിച്ചു: മാതാവിനെ ഇങ്ങനെ ശപിച്ചു: “മാതാവേ! ഭവതി കളുവിന്റെ ഭാസിയായി വർത്തിക്കും. എന്നാൽ ഭവതി ഇനിയും അയ്യായിരം വർഷം ക്ഷമിക്കുമെങ്കിൽ, മഹാ അണ്ഡത്തിൽ നിന്നു അവതരിക്കുന്ന വീര്യവാനായ പുത്രൻ ഭവതിയെ വീണ്ടും സ്വതന്ത്രയാക്കും. ഭവതി പുത്രനെ ബലവാനായി കാണണമെന്നു താല്പര്യപ്പെടുന്ന എങ്കിൽ, ആ അണ്ഡത്തെ അയ്യായിരം വർഷം പരിപാലിക്കുക തന്നെ!” മാതാവിനെ ഇങ്ങനെ ശപിച്ചശേഷം പുത്രൻ അന്തരീക്ഷത്തിലേക്കു ഉയർന്നു. അരണൻ അമരനായി. അരണൻ സൂര്യന്റെ സാരഥിയായ സംഭവം ഇതിനു താഴെ വിവരമാന്റെ ചരിത്രത്തിലുണ്ട്. അരണൻ കശ്യപൻ താഴ്വരയിൽ ജനിച്ച ശ്യാനിയെ വിവാഹം ചെയ്തു, സംപാതി ജടായു എന്നിവരുടെ പിതാവായി.

ആ കാലത്തു ഒരു ദിവസം ഉച്ചൈത്രവസ്തു എതിരെ വരുന്നതായി ആ സഹോദരികൾ കാണുക ഉണ്ടായി. അദ്ദേഹം മമന സമയത്തു ക്ഷീരാബ്ധിയിൽ നിന്നു കയറിയ ഭൂതങ്ങളിൽ ഉത്തമവും, സർവ്വ ലക്ഷണ സമ്പന്നവും, ദേവഗണ സംപൂജിതവും ആയ അശ്വമേധാ കണ്ടു, അവർ വിസ്മയിച്ചു. അതിനിടക്കു കല്പ പരന്തോ! — “വിനതേ! ഭദ്രേ! ഈ ഉച്ചൈത്രവസ്തുവിന്റെ നിറം എന്താണ്?” വിനത പറഞ്ഞു: അശ്വ രാജാവായ ഉച്ചൈത്രവസ്തുശ്ചേതനാണ്. ഭദ്രേ! ഭവതിയുടെ അഭിപ്രായമെന്ത്? ഇതു സംബന്ധിച്ച പന്തയം പിണങ്ങുവാൻ ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു. “കല്പ പരന്തോ! — കഠിനം ഇതു വെളുത്തതു തന്നെ; എന്നാൽ ഇതിന്റെ വാൽ കറുത്തതാണ്.” “അങ്ങിനെ ഒരു കറുപ്പ് ഈ കഠിനത്തിലില്ല” “അങ്ങനെ ഒരു കറുപ്പു ഈ കഠിനത്തിൽ നിശ്ചയമായും ഉണ്ട്” വിവാദം മുറുകി.

“ഇല്ലാ മറുവിധി എന്നു വിനതയും ചൊല്ലിനാ ഭേദമേ ശങ്കയും കൂടാതെ എങ്കിൽ ഞാൻ നിന്നുടെ ഭാസിയായ് വാഴുവാൻ ശങ്ക യൊഴിഞ്ഞെന്നു ചൊല്ലിനാൽ കല്പവും ഉണ്ടു കളങ്ക മെന്നാകിൽ നിൻ ഭാസിയായ് കൊണ്ടാലു മെന്നെയു മെന്നു വിനതയും.”

പിണക്കം അധികമായി; വാലു കറുത്തതോ അല്ലയോ എന്നു പരിശോധനം വിരോധം നടത്താമെന്നു രണ്ടുപേരും യോജിച്ചു, ഗുഹങ്ങളിലേക്കു മടങ്ങി. വർത്തമാനത്തിൽ വാശി പിടിച്ചു പറഞ്ഞു എങ്കിലും, സർവ്വശേഷം നായ ആ അശ്വമേധാത്തിന്റെ വാലിൽ വിരോധം കറുപ്പു കാണാത്തപക്ഷം, സപത്തിയുടെ ഭാസീത്വം ആയുഷ്ഠക്കുഞ്ഞെ കഴിക്കേണ്ടി വരുമെന്നുള്ളതിനാൽ, കല്പ

ചിന്താധീന യായി. കല്പ ആയിരം പുത്രന്മാരെ വിളിച്ചു വരുത്തി, രഹസ്സികൾ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: — “പുത്രന്മാരേ! എന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ രക്ഷിക്കുവാൻ നിങ്ങളുടെ സാഹായ്യം അത്യാവശ്യമായി വന്നിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ അങ്ങനെ പ്രഭുവായിത്തീർന്നു, ഉച്ചൈത്രവസ്തുവിന്റെ വാലിൽ പ്രവേശിക്കണം.” പുത്രന്മാർ വഴിപ്പെട്ടില്ല. ഒരു മാതാവിനോടു ചേർന്ന് മറ്റൊരു മാതാവിനെ ചതിക്കുവാൻ ഒരുവെട്ടുകയില്ല എന്നു അവർ സ്പഷ്ടമായി പറഞ്ഞു. കല്പ ക്രോധിച്ചു; പുത്രന്മാരെ ഇങ്ങനെ ശപിച്ചു: — “രാജർക്കിയായ ജനമേജയൻ മേലിൽ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന ഒരു സപ്ത സത്രത്തിൽ സപ്ത സപ്തങ്ങളും ഭവിക്കും.” കല്പ സപ്തങ്ങളെ ക്രൂരമായി ശപിച്ചു എന്ന സംഗതിയെ കരിച്ചു ലോക പിതാമഹൻ കേട്ടു. എന്നാൽ സപ്തങ്ങൾ വളരെ വലിച്ചതും അറിഞ്ഞിരുന്ന പ്രജാഹിത കാമൻ, കല്പവിനെ അനുമാമിച്ചു. ദേവന്മാരും കല്പവിനെ അടിനന്ദിച്ചു. “ഈ ദൈവശക്തികൾ വീര്യം വിഷങ്ങളാണ്; മഹാ ബലങ്ങളാണ്. പ്രജകളുടെ ഹിതത്തെ മുൻനിർത്തി ആലോചിച്ചാൽ കല്പവിന്റെ ശാപം സംഗതമാണ്; പരപീഡനത്തെ ദൈവം വഹിക്കുന്നതല്ല. ഇങ്ങനെയൊണ് ദേവലോകത്തു അഭിപ്രായം പ്രബലപ്പെട്ടത്. ബ്രഹ്മാവു കശ്യപനെ ക്ഷണിച്ചു വരുത്തി പറഞ്ഞു: — “അല്ലയോ അനന്ദ! അങ്ങയുടെ പുത്രന്മാരായ ഈ ദൈവശക്തികൾ, വിഷോല്ബന്ധനന്മാരും അതികായന്മാരും ആകുന്നു. അവരെ മാതാവു ശപിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങു കോപിക്കരുത്. * ജനമേജയൻ ചെസ്താനിരിക്കുന്ന സപ്തസത്രത്തിൽ സപ്തവിനാശനം ഉണ്ടാകുമെന്നു പുരാണങ്ങളിൽ മുന്യതന്നെ എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണ്.” ബ്രഹ്മാവു കശ്യപനെ ഇങ്ങനെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു: വിഷത്തെ ഹരിക്കുവാനുള്ള വിദയെ കശ്യപനായി ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തു.

വിരോധം പ്രഭാവമായി. കല്പവും വിനതയും ഉച്ചൈത്രവസ്തുവിനെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ടു. അവർ സമുദ്രത്തെ പ്രാപിച്ചു. കടൽ പരന്നു കിടക്കുന്നു. കാറ്റിടിയേറു കടത്തു കയറിയ അലകൾ കൂട്ടിയടിച്ചു, മകര സൂകര ഭയങ്കരമായി, രിമി തിമിഗംല സമാപ്തമായി, കടലാമ, സമുദ്രഗ്രാഹം മുതലായ വികൃത ഭീഷണ ജലചരങ്ങളെ കൊണ്ടു ഘോരമായി, കടൽ നിരന്നു പരന്നു കിടക്കുന്നു. വരണാലയം, സർവ്വതാകരം, നാഗ നികേതനം, സർവ്വനാദീപേടകം, ആയ മഹാ സമുദ്രം സർവ്വ സത്വ ഭയങ്കരമായി തിരക്കുകൾ കൊണ്ടു ഭ്രമർദ്ദനം ചെയ്തു, നന്ദി നൃത്തം ചെയ്തു വഴിക്കുന്നു. ശുഭവും ദിവ്യവും ആയ അദ്ദേഹം നിലയനും, ജലചരന്മാരവ ഞെട്ടുമായി, ഭൈരവ നിസ്ഥനായി ഗംഭീരാവർത്ത കലിലമായി, സർവ്വ ഭൂത ഭയങ്കരമായി, വർത്തമാനമായി കോപിച്ചു ലോകഭയം ചെയ്യുന്നു. പഞ്ചജനാ സുരന്റെ വാസസ്ഥാനവും, ഭഗവാൻ വരാഹമുഖി ഇളക്കി മറിച്ചു വെള്ളങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഇളക്കുന്നതും, ബ്രഹ്മർക്കിയായ അഗ്നി ആയിരം വർഷം പരിശുദ്ധിച്ചു എങ്കിലും അടിഞ്ഞു കണ്ടു കിട്ടാത്തതും, അച്യുതൻ യോഗ നിദ്രയെ സേവിക്കുന്ന അമിത തേജസ്സനായ പരമനാഭനേ യുഗങ്ങളിൽ

* അഭിമന്യുവിന്റെ പൊത്രനായ ജനമേജയൻ ചെയ്ത സപ്ത സത്രത്തെ കുറിച്ചും, സപ്ത വിനാശത്തെ കുറിച്ചും, ഈ ഗ്രന്ഥ പരമ്പരയിൽ ചതുർവംശം എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിവരണമുണ്ട്.

യുഗങ്ങളിൽ ശയന സ്ഥാനമായതും, പടയിൽ സുരന്ദാരെ പ്പേട്ടിച്ച് കാട്ടുന്ന അസുരന്മാർക്കു സങ്കേതമായതും, ആയ മഹാ സമുദ്രം ഭക്തന്മാരെ നാരായണ സ്മരണത്തിലേക്കു ആകർഷിക്കുന്നു. ആ ഭഗിനികൾ, സമുദ്രം കടന്നു. അതിനിടക്കു മാതൃശാപത്തെ ഭയന്ന സപ്പത്താൻമാർ കരളിച്ചുകൂടി മാതാവിന്റെ ആജ്ഞയെ അനുസരിക്കുന്ന പക്ഷം ശാപമോക്ഷം ലഭിക്കുവാൻ മാഗ്ഗ മുണ്ടാകുമെന്നജ്ഞതിനാൽ കതിരയുടെ വാലിനെ കളങ്കപ്പെടുത്തണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. കഭൂവും വിനതയും ഉച്ചൈ ശ്രവസ്സിനെ കണ്ടു. ചന്ദ്ര പ്രഭോയെ ഉച്ചൈ ശ്രവസ്സ് കറുത്ത വാൽ ആട്ടി നില്ക്കുന്നു. വിനത വിഷണ്ഡയായി; പരാജിതയായ വിനത, കഭൂവിന്റെ ഓസിയായി.

അനേക ശതവർഷങ്ങൾ കടന്നു; വിനത പ്രസവിച്ച മുട്ടയിൽനിന്ന്, മാതൃ സഹായം കൂടാതെ തന്നെ ഒരു പക്ഷി പിറന്നു. കാമഗൻ, കാമരൂപൻ, കാമവീർവൻ, ആയ മഹാ സത്യാവാൻ, തിക്ഷണ്യം പോലെ പ്രഭാ വിതരണം ചെയ്യുവാൻ, മിന്നൽകീററു പോലെ വെട്ടും വെട്ടിച്ച കണ്ണുകളോടു കൂടിയവൻ, കല്പാനാത്തികനാൽ ആയ പക്ഷി പ്രഭ—മുട്ടയിൽ നിന്നു അവതരണം ചെയ്ത ക്ഷണത്തിൽ, അതി കായനായി പൂർണ്ണ, ഷോരനായി ഷോര സ്വപ്ന നായി, രണ്ടാമതുണ്ടായ ബന്ധവാസി എന്നതു പോലെ, ആകാശത്തേക്കു പറന്നു. മേല്പോട്ടു കയറുന്ന പ്രഭാ കണ്ഡത്തെ കണ്ട ദേവന്മാർ അഗ്നിയെ ശരണം അർപ്പിച്ചു; കത്തിക്കാളുന്ന വിശ്വരൂപനെ അവർ ഇങ്ങനെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു:—“അല്ലയോ അഗ്നി! അങ്ങയുടെ ശരീരത്തെ ഒരു കി നിർത്തണമേ! അങ്ങു ഞങ്ങളെ ദഹിപ്പിക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവോ? അങ്ങയുടെ പ്രഭാശാശി പരന്നു അടിക്കുന്നു,” അഗ്നി പറഞ്ഞു:—“അല്ലയോ അസുരാ ഭട്ടനന്മാരെ? ഈ പറന്നു കയറുന്നത്, നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നതു പോലെ ഞാനല്ല. നിങ്ങൾ കാണുന്നതു തേജസ്സുകൊണ്ടു എനിക്കു സമനായ ബലവാനായ ഗരുഡനെ ആകുന്നു. ഈ തേജോശാശി, പരമതേജസ്സൻ, ആകട്ടെ വിനതാനന്ദ വർദ്ധനയായ ഗരുഡനാണ്. ഇതു ഞാനാണെന്നു നിങ്ങൾ ഭ്രമിക്കുന്നു. ഈ മഹാ ബലവാൻ, കശ്യപേയൻ, പന്നഗ വിനാശനൻ—അസുരന്മാർക്കു ധൂമകേതുവും, സുരന്മാർക്കു ഹിതം ചെയ്യുന്നവനും. ആകുന്നു. നിങ്ങൾ ഗരുഡനെ ഭയപ്പെടേണ്ട. നിങ്ങൾ എന്നോടുകൂടെ വരുക. നമുക്കു കരളിച്ച ആ പക്ഷിപ്പെരുമാളെ കാണാം.” ദേവന്മാർ ഗരുഡന്റെ നേരെ ചെന്നു, ഭൂതന്തിന്ന്, ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു: “ഓ പതഗേശ്വര! അങ്ങു പ്രകീയാകുന്നു; ദേവനാകുന്നു; യജ്ഞാംശത്തിൽ പ്രധാനാംശത്തിന്നു അർഹനാകുന്നു; അങ്ങു പ്രഭുവും, തപിപ്പിക്കുന്ന സൂര്യനും, പരമേന്ദ്രിയം, പ്രജാപതിയും ആകുന്നു. അങ്ങു ഇന്ദ്രനും, അശ്വമേധനായ വിഷ്ണുവും, പ്രജാപതിയും ആകുന്നു. അങ്ങു മുഖവും, ബ്രഹ്മവും, ബ്രാഹ്മണനും, അഗ്നിയും, പവനരും, തന്നെ. ധാതാവു അങ്ങു തന്നെ; വിധാതാവു അങ്ങു തന്നെ; അഭിഭൂവും, അമൃതവും, മഹാമൃഗസ്സും, വേറെയല്ല.

ഖഗേശ്വരം ശരണ മുപാഗതാ വയം
മഹേഷസം ജാലന സമാന വർദ്ധസം
തവിത് പ്രഭു വിതിമിര മഭ്യ ഗോചരം
മഹാബലം ഗരുഡ മുപേത്യ ഭവേചരം.

പരാവരം വരദ മജ്ജവിക്രമം
തവേഷസാ സമു മിദം പ്രതാപിതം
ജഗത് പ്രഭോ തവ സുവണ്ണ വർദ്ധസാ
തപം പാഹി സർവം യ സുരാ മഹാത്മനഃ.

ഔന്നാദിതാ നഭസി വിമാന ഗാമിനോ
വിമാനിതാ വിപഥഗതിം പ്രയാന്തി തേ
ഋഷേഃ സുതഃ തപ മസി ദയാവതഃ പ്രഭോ
മഹാത്മനഃ ഖഗവര! കശ്യപസ്തവി.

സമാക്രൂഡഃ കരു ജഗതോഭയാം പരാം
തപ മീശവരഃ പ്രശമമുഖൈഹി പാഹി നഃ
മഹാശ നിസ്ഫുരിത സമസ്വനേന തേ
ദിശോംബരം ത്രിദിവ മിയം ച മേഭിനീ

ചലന്തി നഃ ഖഗഹൃദയാനി ചാനിശം
നിഗൃഹ്യതാം വചുരിദ മസി സന്നിഭാം
നിശാമൃ നിശ്ചലതി മനോ വ്യവസ്ഥിതം
പ്രസീദ നഃ പതഗപതേ പ്രയാചതാം
ശിവ യ നോ ഭവ ഗേഹൻ സുഖാവഹം.

ഉഗ്രോ ജസ്തനെ, ജാലന കഠിനനും, വിദ്യുൽപ്രഭനും, ആയ പക്ഷി പ്രഭവിനെ—അന്ധകാരത്തെ ആട്ടി പ്ലായിക്കുന്നവനും, മേഘങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നവനും, മഹാ ബലനും ആയ ഗരുഡനെ—ഞങ്ങൾ ശരണം പ്രാപിക്കുന്നു. കാജസ്സുകൊണ്ടു സർവ്വ ജഗത്തിനേയും തപിപ്പിക്കുന്ന പ്രഭോ! ചുട്ട പൊന്നു പോലെ നിറം നിറഞ്ഞ ജഗൽപ്രഭോ! അങ്ങു സർവ്വ ദേവന്മാരെയും രക്ഷിക്കണമേ! ആകാശ സഞ്ചാരികൾ ഭയപ്പെടുന്നു; വഴി തെറ്റി നടക്കുന്നു. അങ്ങു ദയാവാനും, മഹാത്മാവും, ആയ കശ്യപ മഹർഷിയുടെ പുത്രനല്ലയോ? അങ്ങു ജഗത്തിനോടു കരുന്ന കാണിക്കണമേ! അങ്ങു കോപിക്കരുതേ! ശമത്തെ പ്രാപിക്കണമേ! ഞങ്ങളെ രക്ഷിക്കണമേ! ഇടിവെട്ടൽ പോലെ വെട്ടുന്ന അങ്ങയുടെ ആരവം റിമിത്തം ഭിക്ഷകളും ആകാശവും സ്വർഗ്ഗവും ഭൂമിയും ഭയപ്പെടുന്നു. അല്ലയോ പക്ഷി! ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ കലുങ്ങുന്നു. തീ പോലെ കടുത്ത അങ്ങയുടെ ശരീരത്തെ അങ്ങു ഒരു ഷി നിർത്തണമേ! കോപിച്ച തീ പേലേ ഏറിയുന്ന അങ്ങയുടെ പ്രഭു, ഞങ്ങളുടെ മനസ്സിന്റെ അടിത്തട്ടിനെ അടിച്ചിളക്കുന്നു. ഭഗവൻ: പക്ഷി പ്രഭോ! ഞങ്ങൾ യാചിക്കുന്നു; അങ്ങു പ്രസാദിക്കണമേ! ഞങ്ങൾക്കു സുഖം തരണമേ!”

ദേവന്മാർ ചെയ്ത സ്തുതി ഘോഷം കേട്ടു; സ്വശരീരത്തെ കണ്ടു; പക്ഷി പറഞ്ഞു:—“എന്റെ ദേഹഭർഗ്ഗം നിമിത്തം യാതൊരു ഭൂതവും ഭയപ്പെടേണ്ട; എന്റെ ഭീമ രൂപത്തെയും തേജസ്സിനെയും ഞാൻ പ്രതി സംഹരിച്ചു കൊള്ളുന്നു” ഗരുഡൻ ഒരുങ്ങി. കാമ വീർവനായ പക്ഷിപ്രഭ അരണനെ പുറത്തു കയറ്റി, സ്വർഗ്ഗത്തുനിന്നു ഇറങ്ങി കടൽ കരയിൽ, മാതൃമുഹത്തെ നോക്കി ധ്വനം. ആ സന്ദർഭത്തിൽ സൂര്യൻ ലോക ഭരണം ചെയ്യുവാൻ സന്നദ്ധനാകുന്നത്, ഗരുഡൻ കണ്ടു. രാജ്യ അഭ്യുത്ഥാനം ചെയ്യുവാൻ തുടങ്ങുന്നതു സൂര്യ ചന്ദ്രന്മാർ കാണുകയും അവർ ചെയ്യുന്ന

യന്ന സംജ്ഞ നിമിത്തം മഹാവിഷ്ണു രാഹുവിന്റെ തല കണ്ടിക്കുകയും ചെയ്തു. സംഭവം പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. അന്നു മുതൽ രാഹു സൂര്യനെ വിഴുങ്ങുവാനായി പല കുറി പരിശ്രമിക്കുക ഉണ്ടായി. എന്താൽ ദേവ കാച്ചാൽ ഉത്സാഹിച്ചു തന്നെ രാഹു ദ്രോഹിക്കുന്നതിനെ കുറിച്ചു ദേവന്മാർ ഉദാസിനരായി കാണ്കയാൽ, സർവ്വലോകങ്ങളേയും ഭവിപ്പിക്കുവാനാണ് സൂര്യൻ കാംക്ഷിച്ചത്. അങ്ങനെ നിശ്ചയം ചെയ്ത സൂര്യൻ അസ്പദപത്ത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ട് അഗ്നിവർഷം ചെയ്യുവാൻ സന്നദ്ധനായി. മഹർഷിമാർ ഭയന്നോടി, ദേവന്മാരെ ഇങ്ങനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു. “ഈ അർദ്ധരാത്രി സമയം സർവ്വലോക ഭയാവഹമായ തീ ഭയം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നു. മൂന്നു ലോകങ്ങൾ ഇപ്പോൾ ഭവിക്കും. സൂര്യൻ ഉദിച്ചില്ല; ഇനി ഉദയം കഴിഞ്ഞാൽ, എന്തെല്ലാ മാണാവോ നടക്കുന്നത്.” ദേവന്മാർ ഭയന്നു; ദേവന്മാരും മഹർഷിമാരും പിതാമഹനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു. പിതാമഹൻ പറഞ്ഞു:—“ലോകത്തെ ഔഷ്ണമാക്കുവാനായി സൂര്യൻ മുതിരുകയാണ്. എന്നാൽ അതിനു ഒരു പരിഹാരം ഞാൻ മുമ്പു തന്നെ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. കശ്യപന്റെ പുത്രനായി അരുണൻ എന്ന ഒരു പ്രസിദ്ധൻ, മഹാ കായൻ, ഉണ്ട്. ആ തേജസ്വിയെ ഞാൻ മുൻപിൽ നിറുത്തും. അരുണൻ സൂര്യനു സാരമുത്തെ വഹിക്കുകയും സൂര്യ തേജസ്സിനെ ഹരിക്കുകയും ചെയ്യും. ജ്വലിക്കുകയും, ദേവന്മാരും, ലോകങ്ങൾക്കും സ്വപ്നം ഭവിക്കും.” ആ സന്ദർഭത്തിലാണ്, അരുണനെ പുറത്തു കയറ്റി ഗരുഡൻ പറന്നു ചെന്നത്. പിറ്റേന്നു സൂര്യൻ ഉദിച്ചത്, അരുണനാൽ സമാവൃത നായിട്ടത്രെ.

കാമനും, വീഴ്ചവാനും ആയ പക്ഷി സമുദ്രം കടന്നു മാത്രം സമീപത്തെ പ്രാർത്ഥിച്ചു. പരാജിത യായ വിനത, ദാസീവൃത്തി നിമിത്തം ദുഃഖിതയായി, താമസിക്കുക ആയിരുന്നു. ഒരു ദിവസം ഗരുഡന്റെ സന്നിധിയിൽ വെച്ച്, കൂട്ടു വിനതയെ ക്ഷണിച്ചു. വിനത ചെന്നു നമസ്കരിച്ചു നിന്നു. കൂട്ടു പറഞ്ഞു:—“ദേവേ! വിനതേ! ചാരു ഭർഗ്ഗമായ നാഗ നികേതന! സമുദ്ര ഗർഭത്തിൽ ഉണ്ട്. ഭവതി എന്നെ അങ്ങേയ്ക്കു നയിക്കുക. ഗരുഡ മാതാവു സപ്പ മാതാവിനെ തോളിൽ എടുത്തു: മാതാവിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചു ഗരുഡൻ സപ്പങ്ങളേയും തോളിൽ എടുത്തു. വൈനതേയൻ ആകാശത്തു പൊങ്ങി, സൂര്യപഥത്തിൽ കൂടെ യാത്ര ചെയ്തു. സൂര്യരശ്മികളുടെ അടിയേറ്റു പാവുകൾ മുർച്ഛിച്ചു തുടങ്ങി. പുത്രന്മാരുടെ സന്താപം കണ്ടു കൂട്ടു സന്തപ്തയായി; ഇങ്ങനെ സ്മരിച്ചു.

നമസ്തേ സർവ്വഭവേശ! നമസ്തേ ബലസൂദന നമസ്തേ! നമസ്തേ! സഹസ്രാക്ഷ ശചീപതേ സപ്താണാം സൂര്യതപ്താനാം വാരിണാം തപം പ്ലവോ ഭവ തപ മേവ പരമം ത്രാണം അസ്താകം അമരോത്തമം ഈശോ ഹി പയഃ സൂര്യം തപ മനഗ്ലം പുരന്ദര- തപ മേവ മേഘ സുപം വായുഃ തപ മഗ്നിഃ വിദ്യുതോംബരേ തപ മഭ്ര ഗണ വിക്ഷേപാ തപ മേവ്യാഹ്നർ മഹാഘനം തപം വജ്ര മതുലം ഘോരം ഘോഷവാൻ തപം വലാഹകഃ

സൂര്യോ തപ മേഖ ലോകാനാം സംഹന്താ ചാപരാജിതഃ തപം ജ്യോതിഃ സർവ്വത്രാനാം തപ മാളിത്രോ വിഭാവസുഃ തപം മഹത്തേ മാശ്വതും തപം രാജാ തപം സുരോത്തമ! തപം വിഷ്ണുഃ തപം സഹസ്രാക്ഷഃ തപം ദേവഃ തപം പരായണം തപം സർവ്വ മദ്യം ദേവ തപം സോമഃ പരമാർചിതഃ തപം മുഹൂർത്തഃ തിമിഃ തപം ച തപം ലവഃ തപം പുനഃ ക്ഷണഃ ശുക്ലഃ തപം ബഹുലഃ തപം ച ക്ലാകാഷ്ഠാതുടീ തപം സംവത്സര ഭൂതവോ മാസാ രജന്യശ്ച ദിനാനി ച

തപ മുത്തമാ സഗിരിവനാ വസുധരാ സഭാസുരം വിതിമിര മംബരം തഥാ മഹോദധിഃ സ തിമി തിമിംഗല സുഥാ മഹോജിമാൻ ബഹുമകരോ സ്വർഷാക്ഷഃ മഹായശാ സ്വ മിതി സഭാപി പുഷ്പസേ മനീഷിഭിർ മുദിതമനാ മഹർഷിഭിഃ അഭിഷ്ടതഃ പിബ്ബസി ച സോമ മധ്യരേ വഷ്ട്വതാ നൃപി ച ഹവീംഷി ഭൂതയേ. തപം വിപ്രൈഃ സതത മിഹേജ്യസേ ഫലാഭം വേദാംഗേഷ്വ തുലയൈശ്വര്യം ധീയസേ ച തപ ഭേദോ യുജനപരായണാ ഭിക്ഷേത്രാ വേദാം ഗാ നൃഗിഗമയന്തി സർവ്വതൈഃ

സർവ്വഭവേശ! നമസ്തേ! ബലസൂദന നമസ്തേ! നമസ്തേ! നമസ്തേ! കൊന്നവനെ! സഹസ്രാക്ഷ! ശചീപതോവേ! അങ്ങയ്ക്കു നമസ്തേ. എന്റെ പുത്രന്മാർ സൂര്യ തപ്തന്മാരായിരിക്കുന്നു; അങ്ങു അവർക്കു അഭയ സ്ഥാനം ആകണമേ! അല്ലയോ അമരോത്തമ! ഞങ്ങൾക്കു പരമ ത്രാണം അങ്ങു തന്നെ! മേഘങ്ങളെ വാരി എറിയുന്ന മഹാമേഘം അങ്ങുതന്നെ. പരമ ഘോരമായ വജ്രവും ഘോഷവും വലാഹകവും സൂര്യവും സർവ്വ ലോക സംഹന്താവും അങ്ങു തന്നെ. സർവ്വ ഭൂതങ്ങൾക്കു ജ്യോതിസ്സും, ആദിത്യനും, വിഭാവസുവും, മഹർഭൂതവും, ആശ്വതുവും, ദേവരാജാവായ അങ്ങു തന്നെ. വിഷ്ണുവും, സഹസ്രാക്ഷനും, ദേവനും ഗതിയും, അമൃതമയനും സോമനും, പരമാർചി തനും അങ്ങു തന്നെ. കലയും, കാഷ്ടയും, തൃടിയും, ലവവും, ക്ഷണവും, മുഹൂർത്തവും, തിമിയും, ദിനരാത്രങ്ങളും, ശുക്ല പക്ഷവും, മാസങ്ങളും, ഭൂതകളും, സംവത്സരവും അങ്ങു തന്നെ. കാടും മേടും നിറഞ്ഞ ശ്രേഷ്ഠമായ ഭൂമി അങ്ങു തന്നെ. ഇരുട്ടൊഴിഞ്ഞ സൂര്യ ശോഭിത മായ അംബരം അങ്ങു തന്നെ. മത്സ്യ മകര സമാകലവും, തിമി തിമിംഗല ഭയങ്കരവും തുംഗ തരംഗ പരമ്പരാ ഭയാനകവും, ആയ സമുദ്രം അങ്ങു തന്നെ. മഹായശസ്സനായ അങ്ങയെ വിഭാജനം പ്രാപ്തന്മാരും ആയ മഹർഷികൾ പൂജിക്കുന്നു. അങ്ങു സംസ്കാര പരിശുദ്ധ മായ ഹവിസ്സുകളേയും സോമത്തേയും പാനം ചെയ്യുന്നു. സകാമ ഭക്തന്മാരായ ബ്രാഹ്മണർ അങ്ങയെ ഉദ്ദേശിച്ചു യജിക്കുന്നു. ഭോ അതുലബല! അങ്ങയെ വേദാംഗങ്ങൾ പാടുന്നു. അങ്ങയെ ഉദ്ദേശിച്ചു, പാട്ടു വാനായി യജന പരായണ നാരായ ബ്രാഹ്മണർ സർവ്വ യന്ത്രങ്ങളെ

ചയ്യ വേദാംഗങ്ങളെ അധ്യയനം ചെയ്യുന്നു." കഭൂ സൂതിച്ചു; ഇന്ദ്രൻ പ്രസന്നനായി; നീല മേഘങ്ങൾ ആകാശത്തു ഉരുണ്ടു കയറി; ഇന്ദ്രൻ ആജ്ഞാപിച്ചു:—അല്ലയോ മേഘങ്ങളേ! നിങ്ങൾ വർഷിക്കുക. വിദ്യുദജ്വലമായ വർഷം ഭൂമിയിൽ തുടരെ പെയ്യൂ. ആകാശത്തു മിന്നലുകൾ പറന്നു നടന്നു. മേഘാരാവം ലോകഭയം ചെയ്യൂ. കടുത്ത കാറ്റു ഹരന്മിത്തുജ്ജിപ്പാഞ്ഞു. മഴപെയ്യൂ; വജ്രായുധം ആഞ്ഞിറങ്ങുന്ന മാതിരിക്കു. തുമ്പിക്കൈ കയ്ക്കങ്ങളെ പ്ലോലെ വെള്ളത്തുജ്ജികൾ ആഞ്ഞിറങ്ങി; ചന്ദ്രൻ മങ്ങി; സൂര്യൻ കറുത്തു; ആകാശം ഇരുണ്ടു; സ്പഷ്ടർ ഹർഷിച്ചു പത്തി വിതുത്തു. വെള്ളം കൊണ്ടു ഭൂമി നിറഞ്ഞു. വിമലവും ശീതളവും ആയ ജലം രസാലയത്തോളം ഇറങ്ങി. തിരകൾ തുജ്ജി, വെള്ളങ്ങൾ ഇളകി, ഭൂമി കാണാതാവുക, കഭൂമാതാവും സ്പഷ്ട പുത്രന്മാരും രാമണീയകം എന്ന ഭീപത്തെ പ്രാപിച്ചു.

വിശ്വകർമ്മാപ്ത മകര മന്യുക്കളുടെ ആവാസമായി സങ്കല്പിച്ചിരുന്ന രാമണീയകത്തിൽ, സ്പഷ്ടപ്രഭുക്കന്മാർ ലവണാസുരനെ കണ്ടു. കടലിന്റെ നടുവിൽ വിചിത്രങ്ങളായ പുഷ്പവൃക്ഷങ്ങൾ, ഹലവൃക്ഷങ്ങൾ, ഭവനങ്ങൾ, താമരത്തടാകങ്ങൾ, പുണ്യം പെറ്റ കാറ്റുകൾ, തെളിഞ്ഞ വെള്ളം നിറഞ്ഞു കിടന്ന കായലുകൾ, എന്നവയെ കൊണ്ടു മനോരമമായ കാണനും, ഹൃദയാ വർജ്ജകമായ ഭവനം. മലയം മലയിൽ മാത്രം വളരാറുള്ളതും, രാമണീയകത്തിൽ വാനത്തെ ഉരസി നിന്നവയും, ആയ ഉന്നത വൃക്ഷങ്ങൾ കാറ്റിൽ തുജ്ജി നിന്ന്, പ്രഹൃഷ്ടന്മാരായ സ്പഷ്ടന്മാരുടെ തലകളിൽ പുഷ്പവൃഷ്ടി ചെയ്യൂ. ഗന്ധർവന്മാരടേയും അപ്സരസ്സുകൾടേയും വിഹാര സ്ഥാനവും, ആകാം ആനന്ദ പ്രദായകവും, മടിച്ചു വണ്ടുകൾ പാടിപ്പറക്കുന്നതും ആയ രാമണീയകാരാമങ്ങളിൽ കഭൂപുത്രന്മാർ യഥേഷ്ടം പാഞ്ഞു നടന്നു. വനമഹിമ നിമിത്തം മനഃപ്രീണനം ലഭിച്ച പാമ്പിൻപട, കാടുകളിലും മരപ്പോട്ടുകളിലും കയറിയും ഇറങ്ങിയും ആനന്ദിച്ചു. സ്വപ്ന സമയം അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞശേഷം സ്പഷ്ട പ്രഭുക്കന്മാർ ഗരുഡനെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു:—“പക്ഷി! ഇനി താൻ ഞങ്ങളെ വിമല ജല പരിപൂർണ്ണമായ വേറൊരു വനത്തിലേക്കു നയിക്കുക തന്നെ. വ്യോമ സഞ്ചാരം ചെയ്യുന്ന താൻ ഭൂപ്രദേശങ്ങളൊക്കെയും കണ്ടിരിക്കുമല്ലോ.” ഗരുഡൻ ചിന്തിച്ചു; മാതാവിനോടു ചോദിച്ചു:—“അമ്മേ! ഈ പാമ്പുകൾ പറയുന്നതൊക്കെയും ഞാൻ അനുസരിക്കണമെന്നുണ്ടോ? അതിലേക്കുള്ള ആവശ്യം എന്താണ്?” വിനത പറഞ്ഞു:—“ഓ പക്ഷിപ്രഭോ! ഭൂതോഗം നിമിത്തം ഞാൻ കഭൂവിന്റെ ഭാസിയായി. ഈ സ്പഷ്ടർ ചെയ്യുന്ന കരു ചതിവു നിമിത്തം ഞാൻ പന്തയത്തിൽ തോല്ക്കുന്നതിനും, അന്നു മുതൽ ഞാൻ കഭൂവിന്റെ ഭാസിയാകുന്നതിനും, ഇടയായി.” ഗരുഡൻ ദുഃഖിതനായി; പറഞ്ഞു:—“അല്ലയോ സ്പഷ്ടന്മാരേ! ഞാൻ എന്തു പൊരുതും കാണിച്ചാൽ അല്ലെങ്കിൽ എന്തു സമ്പാദിച്ചാൽ, അല്ലെങ്കിൽ എന്തു സമ്പാദിച്ചു വന്നാൽ—എന്റെ മാതാവു സ്വതന്ത്രയാകാൻ നിങ്ങൾ അനുവദിക്കും” സ്പഷ്ടർ പറഞ്ഞു:—“താൻ കാജസവിയാണു എങ്കിൽ, സ്വപ്നത്തിൽ നിന്നു ബലം പ്രയോഗിച്ച്, അമൃതത്തെ കൊണ്ടു വരിക; അങ്ങനെ ചെയ്യാൽ തന്റെ അമ്മ സ്വതന്ത്രയായി.”

ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു:—“അമ്മേ! ഞാൻ അമൃതത്തെ അപഹ

രിക്കുവാനായി പുറപ്പെടുന്നു; എന്നാൽ ഭക്ഷണത്തിനു വല്ലതും എനിക്കു ലഭിക്കണമെന്നുണ്ട്; അതു എങ്ങനെ ലഭിക്കും?” വിനത പറഞ്ഞു:—“സമുദ്ര ഗർഭത്തിൽ നിന്നാക നഗരം ഉണ്ട്. ഭൂരാജാക്കളും നയുലോകന്മാരും ആയ നിയോജന്മാർ ആയിരക്കണക്കിനു അവിടെ താമസിച്ചു പോരുന്നു. അങ്ങ് അവരെ ഭക്ഷിച്ചശേഷം അമൃതം പഹരണം ചെയ്യുക. എന്നാൽ മകനെ! നീ ബ്രാഹ്മണനെ കൊല്ലരുത്. ബ്രാഹ്മണൻ സർവ്വഭൂതങ്ങളിൽ അവധൂനാകുന്നു. ബ്രാഹ്മണൻ തീയാകുന്നു.

അഗ്നി രക്ഷോ വിഷം ശത്രു വിപ്രോ ഭവതി കോപിതഃ
ഗുരർ ഹി സർവ്വതാനാം ബ്രാഹ്മണഃ പരികീർത്തിതഃ

ഏവ മാമി സ്വരൂപൈ സു സതാം വൈ ബ്രാഹ്മണോ മതഃ
സ തേ താത ന ഹന്ത്വഃ സംക്രൂദ്ധേനാപി സർവ്വമാ

ബ്രാഹ്മണാനാ മലിദ്യാഹോ ന കർത്തവ്യഃ കഥംചന
നഹ്യേവ മാമിത്യോ ഭൂമകൃത്യാ ത്തമാനഃ

യഥാ കൃത്യാ ഭക്തിഭൂദ്ധോ ബ്രാഹ്മണഃ സംശിതപ്രതഃ
ത ദേവൈര വിവിധൈർ ലിംഗൈർ തപം വിദ്യാ സും ഭവിദ്യോ
ത്തമം

ഭൂതാനാ മഗ്രഭൂ വിപ്രോ വർണശ്രേഷ്ഠഃ പിതാ ഗുരഃ

കോപിച്ച ബ്രാഹ്മണൻ തീയാണ്; സൂര്യനാണ്; വിഷവും ശത്രുവും ആണ്. ബ്രാഹ്മണൻ സർവ്വ ഭൂതങ്ങൾക്കും ഗുരുവാണ്. അതുകൊണ്ടു സർവ്വരും ബ്രാഹ്മണനെ പുജിക്കുന്നു. കുഞ്ഞേ! അരിശംകൊണ്ടു നീ ബ്രാഹ്മണനെ കൊല്ലാതെ സൂക്ഷിക്കണം. ബ്രാഹ്മണ ദ്രോഹം ഒരിക്കലും ചെയ്യൂ കൂടാത്തതാകുന്നു. അല്ലയോ അനന്ദ! ക്രോധിച്ച ബ്രാഹ്മണൻ സർവ്വത്തെ ചുട്ടു ചാരമാക്കി കളയും; സൂര്യൻ തന്നെയും അതു വീഴ്ത്തില്ല. ഇങ്ങനെ യൊക്കെയുമാണ് ബ്രാഹ്മണലക്ഷണം. ഭൂതങ്ങളിൽ ബ്രാഹ്മണൻ പ്രഥമനാകുന്നു; വല്ലഭ ശ്രേഷ്ഠനാകുന്നു. ഗുരുവും പിതാവും ആകുന്നു.” ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു:—“മാതാവേ! ബ്രാഹ്മണന്റെ രൂപം എന്തു? ശീലം എന്തു? പരാക്രമം എന്തു? ബ്രാഹ്മണൻ അഗ്നിവീർവ്വനോ സൗമ്യൻമനോ? ഞാൻ തുടേ ലക്ഷണങ്ങളെ കൊണ്ടു ബ്രാഹ്മണനെ അറിയുവാൻ ആവശ്യമായ ഉപദേശങ്ങളെ എനിക്കു ചെയ്യുക.” വിനത പറഞ്ഞു:—കണ്ഠത്തിനകത്തു ചൂണ്ടൽപോലെ കുത്തിക്കൊള്ളുന്നതു ബ്രാഹ്മണനാണ്. തീ പോലെ പൊള്ളുന്നതു ബ്രാഹ്മണനാകുന്നു. നീ ബ്രാഹ്മണനെ ഒരിക്കലും ഭക്ഷിക്കരുതെ. മകനെ! ഞാൻ വാത്സല്യ പൂർവ്വം പറയുന്നു. വയറിൽ ഭവിക്കാത്തതൊക്കെയും ബ്രാഹ്മണനാണ്. ഗരുഡന്റെ അതുല വീർവ്വത്തെ കുറിച്ചു ബോധമുണ്ടായിരുന്നു എങ്കിലും, വിനത, പുത്രൻ ആശീർവാദം ചെയ്തു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“മാരുതൻ അങ്ങയുടെ പക്ഷങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ! ചന്ദ്രസൂര്യന്മാർ അങ്ങയുടെ പുഷ്പത്തെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ! അഗ്നി, ശിരസ്സിനേയും, വസുകൾ, ശരീര സർപ്പാംഗങ്ങളേയും, അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ! ഞാനും അങ്ങയ്ക്കു ശാന്തിയെ പ്രാർത്ഥിച്ചു കൊണ്ടും, സ്വസ്തികർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിച്ചുകൊണ്ടും, വർത്തിക്കുന്നു. കാര്യം സാധിച്ചുപ്രദക തന്നെ!” ഗരുഡൻ ചിറകുകളെ വിരിയ്ക്കു; ആകാശത്തിൽ ഉയരുക; രണ്ടാമതുണ്ടായ കാലൻ എന്ന

തുപോലെ ബുദ്ധിമുട്ടായി; നിഷാദ നഗരത്തെ പ്രാപിച്ചു. നിഷാദ സംഹാരം ചെയ്യുവാൻ സന്നദ്ധനായ ഗരുഡൻ ചിറകടിച്ചു പൊടിച്ചിട്ടു. പൊടി ആകാശത്തോളം പൊങ്ങി: ഗരുഡൻ സമുദ്രജലത്തെ കുടിച്ചു വറ്റിച്ചു. സമീപ വനങ്ങളിൽ മരങ്ങൾ ചുവടു ചുഴങ്ങി വീണു. നിഷാദന്മാർ ഭാടി രക്ഷപ്പെടുവാനുള്ള സമ്യ് മാർഗ്ഗങ്ങളേയും രോധിച്ച ശേഷം, ഗരുഡൻ ചൂണ്ടു വിട്ടു. ഭയാന്തരനായ നിഷാദന്മാർ വേടി പുണ്യ, ഗരുഡമുഖത്തു ഭാടിക്കു യറി. മൊടുംകാറ്റിൽ കാട്ടുമരങ്ങൾ ഇളകുന്നസമയം; പക്ഷികളു ആയിരക്കണക്കിനു പറന്നു പൊങ്ങുന്നതുപോലെ, ഗരുഡൻ ഇളകിയ പൊടികൊണ്ടു കണ്ണു മൂടിയ നിഷാദന്മാർ ഗരുഡന്റെ തുറന്ന വായിൽ, ആയിരക്കണക്കിനു അകപ്പെട്ടു. മഹാബലൻ വായ് അടച്ചു; നിഷാദന്മാരെ പതിനായിര കണക്കിനു കാണാതെയായി.

ഗരുഡന്റെ കഴുത്തിനകത്തു ഒരു തീപ്പൊക്കൽ തോന്നി ; വേദന അധികമായി ; ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു :—“ ബ്രാഹ്മണ ! അങ്ങു എന്റെ മുഖത്തുനിന്നു ഇറങ്ങി വരുക. ബ്രാഹ്മണൻ പാപിച്ചുനായാൽ തന്നെയും വധ്യനല്ല.” ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു :—“ എന്റെ ഭാര്യ ഒരു നിഷാദിയാണ് ; അവരോടുകൂടി ഇറങ്ങിപ്പോവുവാൻ അങ്ങു അനുവദിക്കണം.” ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു :—“ ആകട്ടെ ! നിഷാദിയും ഇറങ്ങിപ്പോരാം ! വേഗമാകട്ടെ ! ക്ഷണം സ്വയം രക്ഷ ചെയ്യുകൊള്ളുക. അങ്ങു ഇതേവരെക്കു കെട്ടിയിട്ടില്ല.” നിഷാദിയും ബ്രാഹ്മണനും ഗരുഡ മുഖത്തു നിന്ന് ഇറങ്ങി. യഥേഷ്ടം ഏതോ മിക്കിലേക്കു പോയി. ഗരുഡൻ വീണ്ടും ഉയർന്നു. ഗരുഡൻ കശ്യപനെ കണ്ടു. കശ്യപൻ പറഞ്ഞു :—“ മകനെ ! നിനക്കു സൌഖ്യം തന്നെയോ ? നിനക്കു ഭക്ഷണം മുറക്കു ലഭിക്കുന്നുവോ ? മാനസം ലോകത്തു നിനക്കു ഭക്ഷണം സുലഭം തന്നെയോ ? ” ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു :—“ അമ്മക്കു സുഖം തന്നെ ; ഭ്രൂഷ്ടനും എനിക്കും സുഖം തന്നെ. എന്നാൽ എനിക്കു ഭക്ഷണം ആവശ്യംപോലെ ലഭിക്കുന്നില്ല എന്ന് ഒരു സങ്കടമുണ്ട്. സപ്തത്താൻ അതൃതാ പഹരണം ചെയ്യുവാനായി എന്നെ അയച്ചിരിക്കുന്നു ; അതിനെ സമ്പാദിക്കുക വിഷമമാണ്. എങ്കിലും അമ്മക്കു സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിക്കണമെന്നുള്ളതിനാൽ, ഞാൻ ഇന്ന് അതിനെ അപഹരിക്കും. അമ്മ അനുവദിച്ചു : ഞാൻ നിഷാദനൊരെ ആയിരക്കണക്കിനു തിന്നും. എന്നാൽ എനിക്കുവിശപ്പു അടങ്ങിയില്ല. ഓ മേവൻ ! എനിക്കു ഉചിതമായ ഭക്ഷണം അങ്ങു നിശ്ചയിക്കണം. പ്രഭോ ഞാൻ ക്ഷീണം തീന്ന് അത്ഭുതാ പഹരണം ചെയ്യുവാൻ സമർത്ഥനാകേണ്ടതല്ലയോ ? ” കശ്യപൻ പറഞ്ഞു :—“ ഓ ഗരുഡ ! ഈ കാണുന്ന തടാകം മഹാ പുണ്യമാണ്. ഇതു ദേവലോകത്തും പ്രസിദ്ധിയുളളതാണ്. ഇതിനകത്തു അവാങ്മുഖനായി നില്ക്കുന്ന ഒരു ഗജം ഒരു കൂർമ്മത്തെ സഭാ വലിച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നു. ആനക്കു ആറു യോജന പൊക്കവും അതിലിരട്ടി വൃത്തവും ആണ്. ആമയ്ക്കു മൂന്നു യോജന ഉയരവും പത്തു യോജന വൃത്തവും ഉണ്ട്. അവയ്ക്കു തമ്മിൽ വൈരത്തിനുള്ള കാരണം പുഷ്പജന്മത്തിൽ ഉണ്ടായതാണ്. ഗൗരന്തൊന്നെന്നു പറയട്ടെ. വിഭാവസ്യ എന്നു പേരായ ഒരു മഹർഷി ഉണ്ടായിരുന്നു. ആയാൾ കോപനനായിരുന്നു. ആയാൾക്കു സുപ്രതീകൻ എന്നു പേരായി മഹാ തപസ്സുനായി

വൈകുണ്ഠ ശാഖകളിൽ പൊൻകായ്കളും വെള്ളിപ്പഴങ്ങളും കായിച്ചു സമൃദ്ധിരത്നം നിബിഡമായി വളർന്നു ആ മരങ്ങളുടെ ഇടയിൽ, ഒരു വലിയ വടവൃക്ഷം നിന്നിരുന്നു. റൌഹിണി എന്ന പേരായ ആ മരം അനേകം ശാഖകളും ആയിരം യോജന ഉയരവും ആയി നിന്നിരുന്നു. മനോ ജവനായ പക്ഷിശ്രേഷ്ഠനെ കണ്ടു, റൌഹിണി പറഞ്ഞു:—“ആറു യോജന നീളത്തിൽ ഈ മഹാ ശാഖയെ അങ്ങു കാണുന്നുവോ? അതിന്മേൽ വിശ്രമിച്ചുകൊണ്ട്, അങ്ങ്, ആനയേയും, ആമയേയും ഭക്ഷിക്കുക തന്നെ. ഗരുഡൻ ഇരിക്കുവാൻ ഒരങ്ങി.

പക്ഷപുടങ്ങൾ കലുക്കി കുതും കൊണ്ടു
പക്ഷീശ്വരൻ ചെന്നി രുന്നോരു നേരത്തു

പശ്ചാത്ത പ്രമാണത്തിൽ നിന്ന മരം കലുങ്ങി; അതിന്റെ കമ്പ് ചടയടനെ ഒടിഞ്ഞു. അതിലിരുന്ന നിരവധി പക്ഷികൾ ചിറകടിച്ചു ചെട്ടു വളത്തി; കാലുകൊണ്ടു തൊട്ട ഉടനെ ഒടിഞ്ഞ കമ്പ്, താഴത്തു വീഴുവാൻ ബലവാനായ ഗരുഡൻ അനുവദിച്ചില്ല. കമ്പൊടിഞ്ഞ തറിഞ്ഞു ഗരുഡൻ വിസ്മയപൂർവ്വം നോക്കുവെ, ബാലബിലുന്മാർ എന്ന പേരായ അറുപതിനായിരം ഋഷികൾ തല കീഴ്ക്കു പാടായി അതിൽ തുങ്ങി കിടന്നതു കണ്ടു. ഗരുഡൻ ചിന്തിച്ചു:—“ഈ കമ്പു താഴെ വീണാൽ തപോരതന്മാരായ ഈ ബ്രഹ്മരക്ഷികൾ മരിച്ചുപോകും; അതു പാടില്ല.” ഗരുഡൻ ആനയേയും ആമയേയും നഖങ്ങളിൽ ഉറപ്പിച്ചുകൊണ്ട്, മരക്കൊമ്പിനെ കൊത്തിയെടുത്തു പറന്നു. ദേവന്മാരാൽ അസാധ്യമായ കർമ്മം കണ്ടു വിസ്മിതന്മാരായ ബാലബിലുന്മാർ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു—“ഗുരുവായ ഭാരത്തെ വഹിച്ചു ഉഡീനം ചെയ്യുന്ന ഈ പക്ഷിപ്രഭു ഗരുഡൻ തന്നെ.” * ശാഖാ ഗജകർമ്മങ്ങളെ കൊക്കിലും നഖങ്ങളിലും വഹിച്ചുകൊണ്ട് പക്ഷി, കീഴിൽ ബാലുക്കളെ കണ്ടുകൊണ്ട്, ആകാശത്തു സഞ്ചരിച്ചു. ബാലബിലുന്മാർ യാതൊരു ഭയകാരണവും ഉണ്ടാകരുതെന്നു കരുതിയ ഭയാവാൻ, ഇരിക്കുന്നതിനു സ്ഥാനം കാണാതെ പറന്നു, നീണ്ടു പറന്നു, ഗന്ധമാദന മഹാ പശുതത്തെ പ്രാപിച്ചു. ഗരുഡൻ തപസ്വിതനായ കശ്യപനെ കണ്ടു; കശ്യപൻ ഗരുഡനെ കണ്ടു; തപോ വീര്യ ബലവാനായ പക്ഷിയെ—മനോ മാരുത വേഗവാൻ, ശൈലഗുഹ സന്നിഭൻ, ബ്രഹ്മഭണ്ഡ കഠിനൻ, സമുദ്രതലംകരൻ, കൃതാന്ത സമ ദർശനൻ ആയ പുത്രനെ—കണ്ടു, അച്ഛൻ പറഞ്ഞു:—“പുത്ര! സാഹസം പ്രവർത്തിക്കരുതെ! സൂര്യരശ്മികളെ പാനം ചെയ്ത് ജീവ സന്ധാരണം ചെയ്യുന്ന ഈ ബാലബിലുന്മാർ കോപിച്ചാൽ, അങ്ങ് ദഹിച്ചു. കശ്യപൻ പുത്രന്റെ രക്ഷയെ പുരസ്കരിച്ച്, ഹത കല്പമന്മാരാരും, മഹാ ഭാഗന്മാരും ആയ ബാലബിലുന്മാരെ ഇങ്ങനെ പ്രസാദിച്ചു. “അല്ലയോ തപോധനന്മാരെ! ഗരുഡന്റെ സമാരംഭം പ്രജാഹിതത്തെ പുരസ്കരിച്ചാൻ. ഈ വിധേയൻ ആരംഭിച്ച മഹത്കർമ്മത്തെ, ഭവാന്മാർ അനുവദിക്കേണ്ടേ!” കശ്യപന്റെ പ്രാർത്ഥനയെ കേട്ടു മഹർഷിമാർ ശാഖയിൽ നിന്നു മാറി ഹിമവത് പാർവ്വതങ്ങളിൽ ചെന്നു തപസ്സു തുടന്നു. മഹർഷിമാർ മറഞ്ഞ ഉടനെ ഗരുഡൻ കമ്പു കടിച്ചു പിടിച്ചുകൊണ്ടു തന്നെ കശ്യപനോടു പറഞ്ഞു:—“ഗരുഡൻ! ഈ കമ്പിനെ ഞാൻ എവിടെ കളയേണം. നിർമ്മലമായ ഒരു പ്രദേശം എവിടെ ഉണ്ടെന്നു എനിക്കു ഉപദേശിക്കേണ്ടേ!” ഭക്ത്പ്രാപവും ആർച്ചിപ്പാത്തതും, മഞ്ഞു നിറഞ്ഞ ഗുഹകൾ ഉള്ളതും ആയ ഒരു പ്രദേശത്തെ കശ്യപൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. ശാഖാ ഗജകർമ്മ പാത വഹിച്ചുകൊണ്ടു ഗരുഡൻ പറന്നു; ലക്ഷം യോജന ദൂരത്തെ ക്ഷണത്തിൽ അതിക്രമിച്ചു. അച്ഛൻ പറഞ്ഞ പശുതപ്രദേശം കണ്ടു; ആ മഹാ ശാഖയെ താഴെയിട്ടു. ശാഖാ പശുത സംഘടനാ നിമിത്തം വലിയ ശബ്ദം പുറപ്പെട്ടു; ചിറകടിയേറു ഇളകിയ കാററടിയേറു, മരങ്ങളിൽ നിന്ന് പൂവും കായും ഇലയും പൊഴിഞ്ഞു; മല കലുങ്ങി; മണി കാഞ്ചന ചിത്രങ്ങളായ മലമുടികൾ ഒടിഞ്ഞു ഉരുണ്ടിറങ്ങി. ഗരുഡൻ താഴെയിട്ട മഹാ ശാഖ ഉരുണ്ടിറങ്ങിയ സ്ഥലങ്ങളിലൊക്കെയും, പുമരങ്ങൾ ഒടിഞ്ഞു, മിന്നൽ, പിണർ കയറിയ മേഘങ്ങളെ പോലെ, നാലു വഴികളിലേക്കും ചാഞ്ഞു. ഗരുഡൻ മലമുടികളിൽ ഇരുന്നു; ആനയേയും ആമയേയും തിന്നശേഷം, ആ മഹാ ജവൻ ദേവലോകത്തെ മുഖമാക്കി വീണ്ടും പറന്നു.

അക്കാലത്തു ദേവലോകത്തു പല ഭൃഗുജനങ്ങളെ കാണായി. ഇന്ദ്രന്റെ വര്യത്തിൽ തീ കത്തി; പുക കൊണ്ടു പൊതിഞ്ഞു തീ കത്തിയ ഉല്ലാതങ്ങൾ ആകാശത്തു നിന്നു അടൻ വീണു. വസുകുളം, മരുതകുളം, സാധ്യന്മാരുടെ, രുദ്രന്മാരുടെ, ആദിത്യന്മാരുടെ, ആയുധങ്ങൾ തമ്മിലടിച്ചു. ദേവസുര സമര കാലത്തു തന്നെയും നടന്നിട്ടില്ലാത്ത മാതിരിക്കു ഇടികൾ വെട്ടി, കാററുകൾ വീശി, ഉല്പകൾ പൊഴിഞ്ഞു. മേഘങ്ങളില്ലാത്ത ആകാശത്തു ഇടികൾ തുടരെ വെട്ടി; സുരന്മാർ ചേർന്നു ചർച്ചിച്ചു; ദേവന്മാർ ഭാഗന്മാരായി. അമരന്മാരുടെ കഴുത്തിൽ കിടന്ന മാലുങ്ങൾ വാടി. ഭീകരങ്ങളായ മേഘങ്ങൾ ചോരമഴ പെയ്തു; പൊടി ഇളകി ദേവ കിരീടങ്ങളിൽ കയറി. ഭാരണങ്ങളായ ഉല്ലാതങ്ങളെ കണ്ടു, ദേവന്മാരും ഇന്ദ്രനും അമ്പരന്നു. ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു:—“ആചാര്യരെ! ധൂമസ്ഥിത! ഭഗവൻ! മേഘങ്ങളായ ഉല്ലാതങ്ങൾ ഇങ്ങനെ സംഭവിക്കുവാൻ കാരണമെന്തു? യുദ്ധത്തിൽ നമ്മെ തോല്പിക്കുവാൻ ഒരു ശത്രു ഉണ്ടായി എന്നു വരുമോ?” ധൂമസ്ഥിതി പറഞ്ഞു:—“ഓ ദേവേന്ദ്ര! അങ്ങയുടെ പ്രമാദവും അപരാധവും കൊണ്ടും, ബാല ബിലുന്മാരുടെ തപസ്സുകൊണ്ടും, ഇവിടെ വൈഷമ്യം ഞാൻ കാണുന്നു. കശ്യപന്റെയും വിനതയുടേയും പുത്രൻ, കാമരൂപധൂഷണം ബലവാനും ആയ പക്ഷി, അദ്വുതത്തെ അപഹരിക്കുവാനായി വരുന്നു. ആ ബലവാൻ സമർത്ഥനും, അസാധ്യങ്ങളെ സാധിക്കുന്നവനും ആണ്.” ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു:—“എന്റെ അപരാധം എന്തു? ബാലബിലുന്മാരുടെ തപസ്സിന് ഈ സംഗതിയിൽ പ്രസക്തി എങ്ങനെ? ഗരുഡൻ ഇങ്ങനെ അധ്യക്ഷനായതു എങ്ങനെ? ഇവയെക്കുറിച്ച് പുരാണങ്ങളിൽ വല്ലതും ഉണ്ടോ?” ധൂമസ്ഥിതി പറഞ്ഞു:—“ഉണ്ട്. പുരാണത്തിൽ ഉണ്ട്. പറയാം. പുത്രകാമനായ കശ്യപൻ ചെയ്ത

* ൧. ഗുരുശബ്ദം പൂർവാങ്ക്രമീയ വിഹായ സാഗതാ മിത്യുജ്ജ്വലായഃ ആദേരകാരയുഃ! പുഷ്പോദരാദിതപാൻ ഗരുഡ ശബ്ദോ നിഷ്കന്നഃ
൨. പ്രവീണോന്മീന സംഖിന്നാനേത്യതഃ ഖഗഗതി ക്രിയാഃ ഡിങ്ക് വിഹായ സാ ഗതൌ.
൩. ഉഡ്ഡീനം=മേല്പോട്ടു പറക്കുക.

യാഗത്തിൽ ഭൃഷികളും, ദേവന്മാരും, ഗന്ധർവന്മാരും പല സഹായ കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുക ഉണ്ടായി. ഇത്രയും അനേകം മുനിമാരും, ബാല വിദ്യാന്മാരും, വേദരെയും ദേവഗണങ്ങളും വിറക കൊണ്ടുവര വാൻ കശ്യപനാൽ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. പ്രഭുവായ ഇന്ദ്രൻ സ്വശക്തി അനുസരിച്ചു മല പോലെ ഒരു വിറകുകെട്ടു വഹിച്ചു കൊണ്ടു നിൽപ്പുയാസം നടക്കുക ആയിരുന്നു. അങ്ങനെ വര വെ, കാൽ വിരലിന്റെ വലിപ്പം മാത്രം ഉള്ള ചില ഭൃഷിമാർ പ്ലാശിന്റെ ഓരോ ഇല വീതം ചുമന്നു വരുന്നതു ഇന്ദ്രൻ കണ്ടു. നിരാഹാര നാരും പ്രലീന നാരും ആയ തപോധനന്മാർ വെച്ചും നിറഞ്ഞ പശുഷ്ഠവടികളിൽ പെട്ടു് അപകടത്തിലായി. വീഴ്ത്തുന്നതായ പുരന്ദരൻ ബാലവിദ്യാന്മാരെ അല്പ പ്രാണികളാണെന്നു, അപഹരിച്ചു; ചിരിച്ചു; അവരെ ചവച്ചു നടന്നു. ബാലവിദ്യാന്മാർ രോഷാകുല നാരായി, ഇന്ദ്ര ഭയംകരമായ ഒരു മഹത് കർമ്മം ആരംഭിച്ചു. ആ സുതപസ്സന്മാർ ഹവിസ്സിനെ ഹോമിച്ചു കൊണ്ടു്, ഇങ്ങനെ മന്ത്രോച്ചാരണം ചെയ്തു:—

കാമവീർയ്ക്കു കാമഗമോ ദേവരാജ ഭയപ്രഭുഃ
ഇന്ദ്രോന്യുഃ സർവ്വദേവാനാം ഭവേ ദിതി യതപ്രതാഃ.
ഇന്ദ്രാ ക്ഷതഗുണഃ ശൌത്യേ വീര്യേ ചൈവ മനോജവഃ
തപസോ നഃ ഫലേനാമൃതമാണഃ സംഭവേ ദിതി.

“കാമവീർയ്ക്കു, കാമഗമൻ, ദേവരാജ ഭയപ്രഭുൻ—ആയ വേദൊരു ഇന്ദ്രൻ സർവ്വ ദേവന്മാർക്കായി ഭവിക്കട്ടെ; ശൌത്യംകൊണ്ടും വീർയ്ക്കും കൊണ്ടും, ഇന്ദ്രന്റെ ശതഗുണനും മനോജവനും ഭാരണനും ആയ വേദൊരു ഇന്ദ്രൻ, ഞങ്ങളുടെ തപസ്സു നിമിത്തം പ്രഭവിക്കട്ടെ” ദേവരാജാവു്, ശതകൃതു ഭൂത സംതപ്ത നായി; ഭാടി; സംശിത പ്രതനായ കശ്യപനെ അഭയം പ്രാപിച്ചു. പ്രജാപതിയായ കശ്യപൻ ബാലവിദ്യാന്മാരെ ചെന്നു കണ്ടു്, കർമ്മശിദ്ധിയേക്കുറിച്ച് ഇങ്ങനെ അപേക്ഷിച്ചു:—“മഹാനാരായ ഭവാനാർ ഈ ഹോമകർമ്മം ആരംഭിച്ചതു് എന്തു ആഗ്രഹത്തോടു കൂടെയാണു്” ബാല വിദ്യാന്മാർ പറഞ്ഞു:—“കശ്യപ! ഇന്ദ്രൻ ഞങ്ങളെ അവമാനിച്ചു; ആ ദുഷ്ടൻ, ആ അക്രമന്മാരു്, ഐശ്വര്യ മമമന്തൻ, സമാചാര നഷ്ടൻ—ധർമ്മം നാകണമെന്നുള്ള പ്രാർത്ഥനയോടുകൂടെ, ഈ കർമ്മം ഞങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്നു.” കശ്യപൻ ഇങ്ങനെ സാന്ത്വനം പറഞ്ഞു:—“ഈ ഇന്ദ്രനെ മൂന്നു ലോകങ്ങൾക്കു നായകനായി ബ്രഹ്മാവു് നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുക ആണു്. തപോധനന്മാരേ! അങ്ങനെ യിരിക്കുവേ, നിങ്ങൾ വേദൊരു ഇന്ദ്രനെ സൃഷ്ടിക്കുവാനായി പരിശ്രമിക്കുന്നു. അല്പയോ സത്തമന്മാരെ! ബ്രഹ്മാവിന്റെ നിയോഗത്തെ നിങ്ങൾ അന്യഥാ കരിക്കരുതു്. എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ പ്രയത്നം ഫലമാകണമെന്നു ഞാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല. അതിബല സമ്പന്നനായി പക്ഷികൾക്കു ഒരു ഇന്ദ്രൻ ഉണ്ടാകട്ടെ: ഇന്ദ്രൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു; നിങ്ങൾ കനിയുക ഇല്ലയോ? ബാലവിദ്യാന്മാർ കശ്യപനെ പ്രണമിച്ചുകൊണ്ടു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ദോ പ്രജാപതേ! കശ്യപ! ഇന്ദ്രനെ സൃഷ്ടിക്കുവാനാണു് ഞങ്ങളുടെ ആരംഭം. എന്നാൽ അതോടുകൂടെ ഞങ്ങളെന്ന അഞ്ചു് ഒരു പുത്രനുണ്ടാകണമെന്നും, ഞങ്ങൾക്കു പ്രാർത്ഥനയുണ്ടു്. ആയതിനാൽ ഞങ്ങളുടെ പ്രയത്നത്തെ അങ്ങു മാ നിച്ചുകൊണ്ടു്, ഐശ്വര്യകരമായതിനെ ചെയ്യുകൊള്ളുക.” ആ

ഘട്ടത്തിലാണു്—ശുഭ, കല്യാണി, ഭാഷ്ണായണി,—വിനത, ജുതമതിയായി, പ്രതപരയായി, പുത്ര കാമയായി, സ്നാതയായി, കശ്യപന്റെ സമീപത്തെ പ്രാപിച്ചതു്. കശ്യപൻ പറഞ്ഞു:—“ദേവി! ഭവതിയുടെ ആരംഭം സഫലമായി. ഭവതിക്കു ത്രി ഭുവനേശ്വരനായ രണ്ടു പുത്രന്മാർ ഉണ്ടാകും. ഭവതിയുടെ തപസ്സു നിമിത്തവും ബാല വിദ്യാന്മാരുടെ അനുഗ്രഹം നിമിത്തവും പിറക്കുന്ന മഹാ ഭാഗന്മാർ, ത്രൈലോക്യ പുഷ്പിതന്മാരാകും. ദേവി! വിനതേ! മഹോദയമായ ഈ ഗർഭത്തെ ഭവതി അപ്രമാദേന ധരിക്കുക തന്നെ. ഭവതിയുടെ പുത്രന്മാരിൽ ഒരുവൻ പക്ഷികളുടെ ഇന്ദ്രനായി ലോക സംഭാവനം ചെയ്യും. വീരനും കാമരൂപനും ആയ ആ പക്ഷി ദുലോക പെരുമാളാകും” കശ്യപൻ ഇന്ദ്രനോടു പറഞ്ഞു:—“ദോ ഇന്ദ്ര! അഞ്ചു സാഹായ്യ കർത്താകളായി രണ്ടു അനുജന്മാർ ജനിക്കും. അവർ അഞ്ചു യാതൊരു ഉപദ്രവവും ചെയ്യുകയില്ല. അഞ്ചുയുടെ ദുഃഖം നീങ്ങട്ടെ; അഞ്ചു ഇന്ദ്രനായി നീണ്ടാൾ ജയിക്കുക. എന്നാൽ അഞ്ചു മേലിൽ ഒന്നു ചെയ്യണം. ബ്രഹ്മവാദികളായ ബ്രാഹ്മണരെ അവമാനിക്കരുതു്. അവർ ഭൂശങ്കോപനന്മാരും വാഗ് വഭ്രന്മാരും ആകുന്നു.” അങ്ങനെയാണു്, അരുണനും ഗരുഡനും പിറന്നതു്.

ബ്രഹ്മസ്തതി തുടൻ പറഞ്ഞു:—“ഇന്ദ്ര! ഗരുഡൻ അമൃതാപഹരണം ചെയ്യുന്നതിനു വരുവാൻ ഇടയായതു്, അഞ്ചുയുടെ പ്രമാദം കൊണ്ടും ബാല വിദ്യാന്മാരുടെ തപസ്സുകൊണ്ടും, ആണു്. കശ്യപന്റെയും വിനതയുടേയും പുത്രൻ, കാമ രൂപധൂഷണം ബലവാനും ആയ പക്ഷി, അമൃതത്തെ അപഹരിക്കുവാ നായി വരുന്നു. ആ ബലവാൻ സമർത്ഥനാണു്; ആ പ്രഭു അസാധ്യങ്ങളെ സാധിക്കുന്നവനാണു്.” ഇന്ദ്രൻ അമൃത പാലന്മാരെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:—

പണ്ടു കേട്ടിട്ടില്ലാത്ത വിശേഷങ്ങൾ
ഉണ്ടു കേൾക്കുന്നി തറിവി നെല്ലാവരും
ലോകത്രയത്തിനു നായക നാകിയോ-
രാഖണ്ഡലനാക മെന്നോടു പോരിനായ്
ഇന്നൊരു പക്ഷി വരുന്നെന്നു കേൾക്കുന്നു
നിന്നുകൊൾവാൻ പണിയെന്നും പറയുന്നു
വഹിയും കാലനും വീരൻ നിരൂതിയും
ധന്യൻ വരണൻ ജഗൽ പ്രാണദേവനും
ഈശ സഖി താനു മീശനും ചന്ദ്രനും
ഈശാത്മജനായ സേനാപതിയുമായ്
നില്ക്കണ മാത്ര പുറമതിൽ കപ്പറം
ഭാസ്കരന്മാരോടു രുദ്ര സമുഹവും
പോക്കൊരുമി ചുറ്റപ്പിച്ചു നിർത്തിവിൻ
പാർക്കണ മോടരുതാര മൊരുത്തരും
അഷ്ടവസുക്കൾ മരുത്തുകൾ നമ്മോടും
തട്ടുകേടുണ്ടാ മിടത്തടുത്തിടണം
അശ്വപനി ദേവന്മാർ വിശ്വദേവന്മാരും
പശ്ചാൽ ഭയം തീർത്തുറപ്പിച്ചു നിത്തണം
വൃഹ മിളകുന്ന താമ്ര സൂക്ഷികണം
ഇന്ദ്ര സമന്വിതം ഹാഹാ നിരന്തരം
പത്തു നൂറായിരം കോടി ഗന്ധർവന്മാർ

ചിത്രമനോഹര മുമ്പി ലെതികണം
യക്ഷവീരന്മാരെ രാജമിച്ചു നില്ക്കണം
പക്ഷ ഭാഗങ്ങളെ രക്ഷിച്ചുകൊണ്ടെ
മാണിഭ്രമൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻ സുവീരനും
താണ നിപുണ നാകം പുണ്യഭ്രമനും
ചാഞ്ചല്യ മേത്ര മില്ലാത വിരൂപാക്ഷൻ
വാഞ്ചിക നായ പടയാളി വീരനും
ചണ്ഡ പരാക്രമനായ വിഭണ്ഡകൻ
ഭിണ്ഡിപാലായുധൻ ഭണ്ഡവരായുധൻ
സിദ്ധ വിദ്യാധര ഗന്ധർവ്വ കിന്നര
മൃത്യു രക്ഷോഗണ യക്ഷ ഭൂതാദികൾ
ഗുഹ്യക വീര പിശാച പ്രവരനും
മുഖ്യന്മാരായ മരുകുള യോദ്ധാക്കളും
യുദ്ധത്തി നേതൃ മൊരു കുറവെന്നിയേ
ബലരോഷേണ നിരല്ലേണം ജയിപ്പോളും.

വിഷുധന്മാർ വിശ്വീതന്മാരായി; അവർ ആയുധ മെടുത്തു സന്നദ്ധരായി. ഇന്ദ്രൻ നേതാവായി നിന്നു; ദേവന്മാർ കനക കവചം ഉടുത്തൊരുങ്ങി; വൈദ്യർ വിചിത്രിതരായ ആയുധങ്ങളെ എടുത്തു, ദ്രവ്യ ചർമ്മങ്ങളെ ധരിച്ച്, ഘോര രൂപങ്ങളായ ശസ്ത്രങ്ങളെ വഹിച്ച്,—ഇറങ്ങി. പുക പുറപ്പെട്ടവ, തീനാമ്പു തുള്ളി നിന്നവ, വിവിധ ഭയം ചെയ്യവ, ആയ ചക്രങ്ങളെ, പരിവർത്തനങ്ങളെ, ത്രിശൂലങ്ങളെ, വിവിധ ശക്തികളെ, നിർമ്മലകര വാളങ്ങളെ, ഉഗ്ര പ്രദർശനങ്ങളായ ഗദകളെ, സ്വസ്വ സമര പരിചയം അനുസരിച്ച്, ആ മിവ്യാഭരണ ഭൂഷിതന്മാർ, എടുത്തു, സന്നദ്ധന്മാരായി. ആ അനുപമ-ബല വീര്യ തേജസ്സ് നാർ അമൃത പരിരക്ഷണ പരമോത്സുകന്മാരായി; അവർ അസൂര സുര ഭരണൻ ചെയ്യാനായി കാളിയ തീർപ്പാലകൾ പോലെ, കാളി. ഗരുഡൻ ഇന്ദ്രലോകത്തു കയറി.

കോടി മിവാകര സംവത്സരാഗ്നി-
കാടൻ തേടിടുന്ന മീപി കലർന്നവൻ
കണ്ഡ തുണ്ഡോജപല വിഗ്രഹമോട്ട മാ-
ഖണ്ഡലൻ തൻ പുരം പുകുതി വേഗത്താൽ.

ദേവന്മാർ വിരണ്ടു; വിരണ്ട ദേവന്മാർ തമ്മിലടിച്ചു. അമൃത പരിരക്ഷകന്മാരെ നായകനായി നിന്ന വിദ്യ ഭഗി സമ പ്രഭൻ, മഹാ വീര്യൻ, വിശ്വകർമ്മാവ്—പക്ഷി പ്രഭവിന്റെ നഖ മേറു, ചുണ്ടുറുട്ടു മുഹൂർത്തത്തിനകത്തു ചത്തു വീണു. ഗരുഡൻ ചിറകടിച്ചു; കാറ്റുകൾ ഇളകി; കാറ്റുകൾ തമ്മിൽ പിരി, കൊടും കാറ്റുകൾക്കായി; പൊടി ഇളകി; ഇളകിയ പൊടി ദേവപ്പടയെ മുടി; പൊടി മുടിയ ദേവന്മാർ മോഹിച്ചു. തപ്പി നടന്ന അമൃത രക്ഷകന്മാർ ഗരുഡനെ കാണാൻ കഴിയാത്തവരായി. ചിറകടി യേറും, കടുത്ത കൃന്ത ചുണ്ടുകൊണ്ടു കരളുകൊണ്ടും, ദേവലോകം സമാകലമായി. ഇന്ദ്രൻ സംഭവിച്ചു; ആയിരം കണ്ണുകളിൽ പൊടി തുടച്ചു; വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:—“മാരുത! മാരുതനെവിടെ? മാരുത! പൊടിമഴയെ കണ്ടില്ലയോ? അതിനെ പറത്തി മാറ്റേണ്ടതു് അങ്ങയുടെ കൃത്യമാണ്.” കാറ്റു വീ

ശി; പൊടി നീങ്ങി; കണ്ണു കാണാനായ ദേവന്മാർ ഗരുഡനെ അടിച്ചു. ഗരുഡൻ അമറി; ആകാശത്തു മഹാമോഹം പോലെ തുടരെ ശക്തിച്ചു. കൊല്ലാനായി കടുത്ത കയറിയ ദേവന്മാരും സർവ്വ ഭൂതങ്ങളും ഭയപ്പെട്ടുമാറു ഭയപ്പെടുത്തി. ഗരുഡൻ പറന്നു പൊങ്ങി; പക്ഷി രാജാവായ മഹാ വീര്യവാൻ ദേവന്മാരുടേയും ഇന്ദ്രന്റെയും തലക്കു മീതെ പൊങ്ങി പറ്റന്നു. ഇന്ദ്രന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ദേവന്മാർ ഇരവാ വാളുകളെ, ശൂലഗദാ പരിവർത്തനങ്ങളെ, പരിവർത്തന രൂപങ്ങളായ ചക്രങ്ങളെ ലോകങ്ങളെ എറിഞ്ഞു; അവർ ആഭിത്യ രൂപങ്ങളായ ചക്രങ്ങളെ ലോകങ്ങളെ എറിഞ്ഞു; പക്ഷി രാജാവു കലുങ്ങാതെ നിന്നു. പ്രതാപവാനായ വിനതാ പുത്രൻ ആകാശത്തിന്നു തീവച്ചു നിന്നു; ഗരുഡൻ നെഞ്ചുകൊണ്ടു തള്ളി; ചിറകുകളെ കൊണ്ടു അടിച്ചു; നഖങ്ങളെക്കൊണ്ടു കീറി; കൊക്കുകൊണ്ടു ലോകങ്ങളെ തുടച്ചു.

ഏകൻ നിരായുധ നായ ഗരുഡനും
ഏകീഭവിച്ചോരു ദേവ സമൂഹവും
തമ്മിലുണ്ടായോരു യുദ്ധ കോലാഹലം
ബ്രഹ്മാദികൾക്കും ഭയം പ്രഭം നിമ്നയും
വളവും ശക്തിയും ഭണ്ഡവും ഖഡ്ഗവും
പാശവും മങ്കുശവും ഗദാ ശൂലവും
ബ്രഹ്മാസ്ത്ര മാമിയാ മസ്ത്ര സമൂഹവും
ചെമ്മേ മൃഗാ ഫല മെന്നായ് ചമഞ്ഞുതേ.

ദേവന്മാർ കാടി; അവർ പോയ വഴികളെ ചോര ചോലകൾ അടയാളപ്പെടുത്തി. സാധ്യന്മാരും ഗന്ധർവ്വന്മാരും കിഴക്കോട്ടു കാടി; വന്യകളും രാജന്മാരും തെക്കോട്ടു കാടി; ആഭിത്യന്മാർ പടിഞ്ഞാറോട്ടു, അശ്വനികൾ വടക്കോട്ടു, കാടി. പരമതേജസ്സ് നാർ പുറകു തിരിഞ്ഞു, പോര ചെയ്യുകൊണ്ടു കാടി. ഗരുഡൻ അശ്വകുന്ദനെ അടിച്ചു; രേണുകനേയും ക്രമനേയും കൊത്തി; തപനൻ, ഉല്യകൻ, ശ്വസനൻ, പ്രഭജൻ, പുളിനൻ എന്നിവരെ അടിച്ചു കൊത്തി കീറി. യുഗാന്ത കാലത്തു മൂപ്പാരിനെ മുടിക്കുവാനായി മുതിർന്ന പിന്നാകിയേ പ്പോലെ, ആ പരമ ക്രോധനൻ, സർവ്വംഗ സമരം ചെയ്യു. മഹോത്സാഹ നാരായ ദേവ പ്രഭുകന്മാർ ചോര മഴ പെയ്യു കാറ്റിൽ പതറിയ മേഘങ്ങളെ പ്പോലെ രക്തം വർഷിച്ചു കൊണ്ടു, നാലുപാടും കാടി. ദേവഗണങ്ങൾ തളൻ; ഗരുഡൻ അമൃതസരസ്സിനെ സമീപിച്ചു.

വീര്യ കുംഭ പാർശ്വം പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ
തീ യെരിയുന്നതു കാണായിതേററവും.

തീ!! തീ!! തീ!! നീണ്ട മിന്നൽ പാളങ്ങൾ പോലെ ആകാശത്തു എവിടേയും പറന്നു കിളിൻ തീ, വളർന്ന കാറ്റുകൾ വളർത്തിയ തീ സൂര്യനെ അന്നെയും ഭരിപ്പിക്കുമാറു, സർവ്വഭൂതങ്ങൾ യജ്ഞമായി എരിയുമാറു, അമൃതസരസ്സിന്നു ചുറ്റിലും, ഗരുഡൻ കണ്ടു. ബലവാനായ ഗരുഡനെ അപ്പോൾ എണ്ണായിരത്തോളം നൂറു മുഖങ്ങളോടുകൂടെ കാണായി. ഗരുഡൻ പറന്നു: ആയിരങ്ങളായ മുഖങ്ങളിൽ പല നാടികളെ കവർന്നടുത്തു ക്ഷണത്തിൽ തിരികെ ചെന്നു, അവയെ കൈയും തിരണ്ടങ്ങളിൽ വെച്ചു. പുക ഇളകി; തീ കെട്ടു. ഗരുഡൻ ചെറുതായ ഒരു ദേഹത്തെ സ്വീകരിച്ചു; അമൃത സരസ്സിനെ സമീപിച്ചു.

ഗരുഡൻ കനകമയനായി; സൂര്യപ്രഭനായി; കടലിലേക്ക് ആറ് എന്നതുപോലെ അമൃതസരസ്സിലേക്ക് പാഞ്ഞു. അമൃത സമീപത്തു കടുത്ത ഇരുമ്പരങ്ങ് മൂലം ഒരു ചക്രം സമാപരിഭരിച്ചു നില്ക്കുന്നതു ഗരുഡൻ കണ്ടു. പരമ ഘോര രൂപമായ ആ യന്ത്രം, അമൃത പഹാരക നാരെ സംഹരിക്കുവാനായി ദേവന്മാർ നിർമ്മിച്ചതായിരുന്നു. ഗരുഡൻ മുഹൂർത്ത മാത്രം നിന്നു; ശരീരത്തെ വീണ്ടും ചെറുതാക്കി; അരങ്ങമേൽ ഇടയിൽ കൂടെ അകത്തേക്ക് ചാടി. അതാ അരങ്ങമേൽ ഇടയിൽ രണ്ടു സ്പഷ്ടങ്ങൾ!! കാളിയ തീയു പോലെ, മെയ്യച്ചവർ, എരിഞ്ഞ മിന്നൽ പോലെ നാവുച്ചവർ, മുഖത്തുനിന്നും കണ്ണുകളിൽ നിന്നും തീ പറപ്പിച്ചവർ, മഹാ ഘോരന്മാർ, ക്രൂരന്മാർ, ബലവാന്മാർ—ആയ രണ്ടു സ്പഷ്ടങ്ങൾ അമൃത രക്ഷണത്തിനായി നിയുക്തരായിരുന്നെന്ന്. അടയാത്ത കണ്ണുകളെ തുറന്നതന്നെ പിടിച്ച രൂക്ഷ ക്ഷണന്മാരിൽ ഒരുവന്റെ നോക്ക് ഏറാൻ തന്നെയും, ആരും ഭയ്യമാക മാറിരുന്നു. ഗരുഡൻ ചിന്താപരനായി; ആ മഹാ വീര്യന്മാരെ എങ്ങനെ ജയിക്കാമെന്നു ഭയന്ന ഗരുഡൻ—ചിറകടിച്ചു, പൊടിയിലേക്കി; കണ്ണുകളിൽ വിതറി, അഭ്യസനായി, നിന്നുകൊണ്ട്, അവരെ നാലുഭാഗത്തും അടിച്ചു. വിനതാ പുത്രൻ വിജയിച്ചു; സ്പഷ്ടമേൽ ശരീരങ്ങളെ കൊത്തിക്കീറി, അമൃതത്തെ അടുത്തു; ആ വീര്യവാൻ അമൃതത്തെ എടുത്തു; യന്ത്രത്തെ തകർത്തു; ആകാശത്തു പറന്നു. അമൃതത്തെ അപഹരിച്ച ആകാശത്തു പറന്നു പൊങ്ങിയ ഗരുഡന്റെ പ്രഭ രട്ടി, സൂര്യൻ മങ്ങി. ഗരുഡന്റെ ശൌര്യം കൊണ്ടുതുളന്നായ വിഷ്ണു പ്രത്യക്ഷനായി. പ്രഭു പറഞ്ഞു:—“ഗരുഡ! ഞാൻ പ്രീതനായിരിക്കുന്നു; വരം ചോദിച്ചു കൊള്ളുക.” ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു:—“എനിക്കു അങ്ങയുടെ ഉപരിഭാഗത്തു സ്ഥാനം ലഭിക്കണമെന്നുണ്ട്, കൂടാതെയും അമൃതം പാനം ചെയ്യാതെ ഭരണ ഞാൻ അജരനായും അമരനായും ഭവിക്കണം.” വിഷ്ണു പറഞ്ഞു:—“അങ്ങനെയൊക്കട്ടെ.” ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു:—“ഗേവൻ! ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കും ഒരു വരം തരണമെന്നു ഉദ്ദേശിക്കുന്നു. ചോദിച്ചുകൊള്ളുക തന്നെ.” വിഷ്ണു പറഞ്ഞു:—“ബലവാനായ അങ്ങു ഏന്റെ വാഹനമായി വർത്തിക്കുക, കൂടാതെയും അങ്ങ് ഏന്റെ ധ്വജാഗ്രത്തിൽ നിന്നു കൊള്ളുക; അങ്ങനെ യാത്രാൻ അങ്ങയ്ക്കു ഏന്റെ ഉപരിഭാഗത്തു സ്ഥാനവും ലഭിച്ചു.” ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു:—“അങ്ങനെ യാവട്ടെ.” ഗരുഡൻ പിന്നെയും വായുവിനെ തോല്പിച്ചു പറന്നു. പറന്ന ഗരുഡനെ ഇന്ദ്രൻ വളം കൊണ്ടു അടിച്ചു. അടിയേററ ഗരുഡൻ കോപിച്ചു. ചിരിച്ചു; മധുരമായി പറഞ്ഞു:—“ചയ്യുങ് മുമ്പിയെ മാനിച്ചും, വളത്തെ മാനിച്ചും, അങ്ങയെ മാനിച്ചും, ഞാൻ ഏന്റെ രൂപലിനെ ഇവിടെ വർജിക്കുന്നു. അങ്ങു അതിന്റെ അനന്തം കാണുകയില്ല. ഈ വള നിപാതം നിമിത്തം എനിക്കു ഭയം ഉണ്ടായി എന്നു അങ്ങു സംശയിക്കേണ്ട.” പക്ഷി പ്രഭുവിന്റെ ഒരു രൂപൻ അവിടെ വീണു; പരമോത്തമ മായ പത്രം കണ്ടു സർവ്വ ഭൂതങ്ങളും ഹൃദ്യ നാരായി. അവർ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ഈ പക്ഷിക സുപർണ്ണ എന്ന നാമം യോജിക്കും.” പുരന്ദരൻ ആയിരം കണ്ണുകളെ കൊണ്ടു നോക്കി. “ഈ പക്ഷിയുടെ പരിമാണം അപരിമിതമാണ്” എന്നു വിസ്മയിച്ചു പറഞ്ഞു. “ഓ ഖഗോത്തമ! അങ്ങയുടെ ബലത്തിന്റെ അളവ് എത്ര യുണ്ടെന്നു അറിവാൻ എനിക്ക് കാംക്ഷയു

ണ്ട്. അങ്ങയുടെ സഖിതയേയും ഞാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നു.”

ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു:—“ഓ ദേവ! നാം സഖാകളായിത്തന്നെ വർത്തിക്കാം. എന്റെ ബലത്തെ കുറിച്ചു പറകയാണു ഏഷിൽ, അതു അസഹ്യം തന്നെ. സജ്ജനങ്ങൾ സ്വബലത്തെ പ്രശംസിക്കാറില്ല. എന്നാൽ നാം സഖാകളായിരിക്കുന്നു. സഖി ചോദിച്ചാൽ സഖി പറയേണ്ടതുതന്നെ. വന പർവത ഭൂകിതമായ ഭൂമിയെ—ജല സാഗര സമാപൃതമായ ഭൂമിയെ—ഒരു ചിറകിൽ വഹിച്ചു ഞാൻ പറക്കാം. ചരാചരാത്മക മായ ലോകങ്ങളെ ഉരട്ടി വയ്ക്കുക; അതിനെ ഞാൻ നിഷ്പ്രയാസം വഹിക്കാം. എന്റെ മഹത്ബലം അതിരില്ലാത്തതാകുന്നു.” സർവ്വലോക ഹിതകരനായ ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു:—“അങ്ങു പറഞ്ഞതു സത്യം തന്നെ. ഞാൻ അങ്ങയെ സഖിയായി വരിക്കുന്നു. അമൃതത്തെ കൊണ്ടു ഉപയോഗമില്ല ഏഷിൽ—അങ്ങു അതിനെ എനിക്കു തിരികെ തരണം. അങ്ങയോടു വാങ്ങി ഇതിനെ അനുഭവിക്കുന്നവർ, ദേവന്മാർ എന്നും ബാധയായിരിക്കും.” ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു:—“അമൃതത്തെ കൊണ്ടു പോകുന്നതിന് എനിക്കു അല്പമായ ഒരു ആവശ്യമുണ്ട്. എന്നാൽ ഇതിനെ പാനം ചെയ്യുവാൻ ആരെയും ഞാൻ അനുവദിക്കുകയില്ല. ഓ സഹസ്രാക്ഷ! ഞാൻ നിക്ഷേപിക്കുന്ന സ്ഥാനത്തു നിന്ന്, ഇതിനെ അങ്ങു ക്ഷണം എടുത്തുകൊള്ളാം.” ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു:—“പക്ഷി പ്രഭോ! ഞാൻ തൃപ്തനായിരിക്കുന്നു. അങ്ങു ഏതെങ്കിലും വരം ചോദിക്കുക തന്നെ.” മാതാവിന്റെ ദാസ്യത്തെയും കർമ്മവിന്റെ മകളെയും സ്തുരിച്ചുകൊണ്ട്, ഗരുഡൻ പറഞ്ഞു:—“ഞാൻ സർവ്വത്തിനും ഈശനാണ്; ഏഷിലും അങ്ങു ആവശ്യപ്പെട്ടതു പോലെ, ഞാൻ വരം ചോദിച്ചുകൊള്ളുന്നു. മഹാ ബലന്മാരായ സ്പഷ്ടർ എനിക്കു ഭക്ഷണമാകട്ടെ.” ഇന്ദ്രൻ സമ്മതിച്ചു; യോഗേശ്വരനായ നാരായണനെ പ്രാപിച്ചു; ഗരുഡൻ അർത്ഥിച്ചത് നാരായണനും സമ്മതിച്ചു. ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു:—“അങ്ങു സ്ഥാപിക്കുന്ന സ്ഥാനത്തുനിന്നു അമൃതത്തെ ഞാൻ അപഹരിച്ചുകൊള്ളാം.” ഗരുഡൻ പറന്നു; മാതാവിനെ സമീപിച്ചു; വിനയാ വനത നായി പറഞ്ഞു:—“മാതാവേ! ദേവ ഹൃദത്തിൽ നിന്നു ഞാൻ അമൃതം കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു. ഇനി ഞാൻ എന്താണു ചെയ്യേണ്ടത്?” വിനത പറഞ്ഞു:—“ഞാൻ പരിതൃഷ്ണയായി; അങ്ങ് അജരനും അമരനും ആയി ദേവ പ്രിയനായി വർജിക്കുക.” ഗരുഡൻ സ്പഷ്ടമോടു പറഞ്ഞു:—“ഇതാ അമൃതം ഞാൻ കൊണ്ടു വന്നിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഇതിനെ ഈ കശപ്പല്ലുകളിൽ വയ്ക്കട്ടെ. വോന്മാരുടെ ആക്ഷയെ അനുസരിച്ചിരിക്കുന്നു. സ്നാനം ചെയ്ത് മംഗലം അനുഷ്ഠിച്ച്, ഇതിനെ ഉണ്ണുക തന്നെ. ഏന്റെ മാതാവ് ഇന്നു മുതൽ അഭിസീയാകട്ടെ.” സ്പഷ്ടർ അനുക്രമിച്ച്, സ്നാനത്തിനായി പുറപ്പെട്ടു; അതിനിടയ്ക്കു ഇന്ദ്രൻ അമൃതം പുനരപഹരണം ചെയ്ത്, ദേവ ലോകത്തേക്കു നീങ്ങി. സ്പഷ്ടർ കളിച്ച്, ജപിച്ച്, കൃതമംഗളന്മാരായി പ്രഹൃഷ്ടന്മാരായി തിരികെ ചെന്നു, ഞാൻ മുഖ്, ഞാൻ മുഖ്, എന്നിങ്ങനെ അമൃത പ്രാശന സന്നദ്ധന്മാരായി. കശപ്പല്ലുകളിൽ അമൃതം കാണാഞ്ഞു വ്യഥിതരായ സ്പഷ്ടർ പ്രതിമായാ പ്രയോഗത്തെ ഗ്രഹിച്ചു; അമൃതം നിക്ഷിപ്തമായ കശപ്പല്ലുകളെ നാക്കുകൊണ്ടു നക്കി അന്നു, സ്പഷ്ടമേൽ നാക്ക് രണ്ടായി പിളർന്നു; കശപ്പല്ല പരിതൃഷ്ണയായി. വിനതയുടെ ദാസ്യം കഴിഞ്ഞതു നിമിത്തവും, അമൃതം

ലഭിക്കാത്ത നിമിത്തവും, ഗരുഡന്റെ ബലത്തെ അറിഞ്ഞും, സ
പ്തങ്ങൾ വിഷണ്ഡനാരായി. ഗരുഡൻ മാതാവോടൊരുമിച്ചു ആ
കാനനത്തിൽ പരമ പ്രഹൃഷ്ടനായി വിഹരിച്ചു. പരമാർത്ഥനായ
സപ്തക്ഷേപൻ, മാതാവായ വിനതയ്ക്ക് ആനന്ദപ്രദാനം ചെയ്തു.
ഗരുഡന്റെ പുത്രന്മാർ പക്ഷിലോകത്തി
ൽ താമസിക്കുന്നു. നാരദൻ ഒരിക്കൽ മാ
തലിയോടു ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:—

അയം ലോകം സുപർണാനാം പക്ഷിണാം പന്നഗാശിനാം
വിക്രമേ ഗമനേ ഭാരേ'നൈഷാ മന്യു പരിശ്രമഃ
വൈനതേയ സുതൈഃ സുത ക്ഷഡ്ഭി സുത മിദം കലം
സുദുവേന സുനാമ്നാ ച സു നേത്രേണ സു വർച്ചസാ
സുരചാ പക്ഷിരാജേന സുബലേന ച മാതലേ
വക്രിതാനി പ്രസ്തുതാ വൈ വിനതാ കലകർത്തുഭിഃ
പക്ഷിരാജാഭി ജാത്യാനാം സഹസ്രാണി ശതാനി ച
കശ്യപസ്യ തതോ വംശേ ജാതൈർ ഭൂതി വിവർധനൈഃ
സര്യേ ഹ്യേതേ ശ്രയാ യുക്താഃ സര്യേ ശ്രീവത്സലക്ഷണാഃ
സര്യേ ശ്രീയ മഭിസ്സന്തോ ധാരയന്തി ബലാ നൃത
കർമ്മണാ ക്ഷത്രിയാ യൈതേ നിർഘ്നാ ഭോധി ഭോജിനഃ
ജാതി സംക്ഷയ കർത്താൻ ബ്രാഹ്മണ്യം ന ലഭേതി വൈ
നാമാനി ചൈക്ഷാം വക്ഷ്യാമി യഥാ പ്രാധാന്യതഃ ശൃണ
മാതലേ ശ്ലാഘ്യമേത ലി കലം വിഷ്ണു പരിഗൃഹാ
ദൈവതം വിഷ്ണു രേതേക്ഷാം വിഷ്ണു രേവ പരായണം
ഘഭി ചൈക്ഷാം സഭാ വിഷ്ണുഃ വിഷ്ണു രേവ സഭാഗതിഃ

ഈ ലോകം പാമ്പുകളെ തിന്നു ജീവിക്കുന്ന സുപർണന്മാരായ പക്ഷികളാൽ അധീഷ്ഠിതമാകുന്നു; ഈ പക്ഷികൾ വിക്രമത്തിലാകട്ടെ, ഗമനത്തിലാകട്ടെ, ഭാരം വഹിക്കുന്നതിലാകട്ടെ, തളർച്ച അറിയുന്നവരല്ല; ഈ വംശം വിനതാ പുത്രന്മാരായ ആറുപേരിൽനിന്നു പ്രഭവിച്ചു: അവരുടെ നാമങ്ങൾ—സുദുവൻ, സുനാമാവ്, സുനേത്രൻ, സുവർച്ചസ്സ്, പക്ഷിരാജാവായ സുരചൻ, സുബലൻ എന്നിങ്ങനെയാണ്. ഇവർ വിനതാവംശ വർണ്ണന്മാരാണ്. ഇവരുടെ വംശങ്ങൾ നൂറുകണക്കിന്, ആയിരക്കണക്കിന്, പെരുകിയിട്ടുണ്ട്; കശ്യപന്റെ വംശത്തിൽ പിറന്ന ഈ ഭൂതി വിവർണ്ണന്മാരൊക്കെയും, അഭിജാതന്മാർ തന്നെ. ഇവർ എല്ലാവരും ഐശ്വര്യവാന്മാരാണ്; ശ്രീവത്സ ലാഞ്ഛന മുജുവരാണ്; ഈ ബലവാന്മാരൊക്കെയും ഐശ്വര്യത്തെ അഭിലഷിക്കുന്നു. കർമ്മംകൊണ്ടു ക്ഷത്രിയന്മാരായ ഈ സപ്തക്ഷേപന്മാർ, നിർഘ്നന്മാർ അത്രെ; ജാതി സംക്ഷയം തൊഴിലായ ഇവർ ബ്രാഹ്മണ്യത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നില്ല. ഇവരുടെ നാമങ്ങളെ ഞാൻ ക്രമം അനുസരിച്ചു പറയാം. വിഷ്ണുവിന്റെ സവിശേഷമായ പ്രീതിയെ സമ്പാദിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ വംശം പ്രശസ്തമാകുന്നു. ഇവർക്കു ദൈവതം വിഷ്ണുവാകുന്നു; പരായണം വിഷ്ണുവാകുന്നു; ഹൃദയത്തിൽ സഭാ വിഷ്ണു സ്മരണം നില്ക്കുന്ന ഇവർക്ക് സർവ്വമുത്തങ്ങളിലും ഗതി വിഷ്ണുവാകുന്നു.” സുപർണ ചുഡൻ എന്നാരുണ്ടിട്ടു ഭിവാകരൻ എന്നു അവസാനിപ്പിച്ചു മുപ്പതു പക്ഷികളുടെ നാമങ്ങളെ പറഞ്ഞ ശേഷം,

ഈ പറഞ്ഞ ശേഷം, അവർ ഒരു ദിക്കിൽ താമസക്കാ രാണെന്നും, അവർ മാത്രം പ്രമുഖന്മാ രാണെന്നും, നാരദൻ ഉപസംഹരിച്ചു. ഗരുഡൻ, വിഷ്ണുവിന്റെ വാഹനവും ധ്വജവും ആയത്ത്, വിഷ്ണുവിന്റെ ബാഹുവിനെ വഹിക്കുവാൻ ആവാതെ ഭക്തം നശിച്ചത്, ഗാലവനെ വഹിച്ചത്;—എന്നിങ്ങനെ ഗരുഡനെ സംബന്ധിച്ച പല സംഭവങ്ങൾ, ഈ ഗ്രന്ഥ പരമ്പരയിൽ ഉചിത സ്ഥാനങ്ങളിൽ കാണാം.

കുട്രവിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചു സപ്തങ്ങൾ ഉച്ചൈശ്ശ്രവസ്സിന്റെ വാലിൽ കടന്നിരുന്നു എങ്കിലും, അവർ അതിനു വിസമ്മതം പറഞ്ഞ ഏതത്തിൽ കുട്ര അവരെ ശപിച്ചതാണല്ലോ. ആ ശാപത്തെ കുറിച്ചു പുത്രന്മാർ കാര്യന്മാരായി. മഹായശസ്സനായ പ്രഥമ പുത്രൻ—ഭഗവാൻ ശേഷൻ മാതാവായ കുട്രവിന്റെ സമീപത്തുനിന്നു മാറി—വായു ക്ഷേപനായി കാനനങ്ങളിൽ തപസ്സു ആരംഭിച്ചു. ശേഷൻ—ഗന്ധ മാടനത്തിൽ—ബാദരികയിൽ—ഗോകണ്ഠത്തിൽ—ഹിമവൽ പ്രാന്തത്തിലുള്ള പുഷ്പരാജ്യത്തിൽ—എന്നിങ്ങനെ പല സ്ഥലങ്ങളിൽ—മാറി മാറി തപസ്സ് അനുഷ്ഠിച്ചു. പിതാമഹൻ പ്രത്യക്ഷനായി. മാംസം ശേഷിച്ചു തൊലി ഞൊറിഞ്ഞ്, സ്നായുക്കൾ തളന്ന്, ജട ധരിച്ച്, വല്ലഭം ഉടുത്ത്, നില്ക്കുന്ന ശേഷനെ കണ്ടു പറഞ്ഞു:—“ഭോ ശേഷ! അങ്ങു എന്തു ചെയ്യുന്നു? അങ്ങു പ്രജാസാധിനിയെ അന്വേഷിക്കുണ്ടു തില്ലയോ? അങ്ങയുടെ കഠിന തപസ്സ് സർവ്വഭയംകരമായിരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ ആഗ്രഹം എന്താണെന്നാൽ പറയുക തന്നെ.” ശേഷൻ പറഞ്ഞു:—“എന്റെ സഹോദരന്മാരൊക്കെയും മൃഗന്മാരാകുന്നു. അവരോട് ഒരുമിച്ചു താമസിക്കണമെന്ന് എന്നിക്കു കാംക്ഷയില്ല. അങ്ങ് അതിനെ അനുവദിക്കണം. അവർ അന്യോന്യം ദ്രോഹിക്കുന്നു. എന്നിക്കു അവരെ കാണണമെന്നില്ല; ആയതിനാൽ ഞാൻ തപസ്സി നായി പോന്നു. അവർ ഞങ്ങളുടെ മാതാവായ വിനതയെയും സോദരനായ പക്ഷി പ്രഭുവിനേയും പകക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ അച്ഛനായ കശ്യപൻ അനുഗ്രഹിച്ചതു നിമിത്തം, ഗരുഡൻ പരമ ബലവാനാണ്? എന്നാൽ എന്റെ അനുജന്മാർ ഗരുഡനെ എപ്പോഴും ഭോഷിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ ഞാൻ തപസ്സു ചെയ്തു ശരീരത്തെ നശിപ്പിക്കണമെന്നു വാഞ്ഛിക്കുന്നു. അവരോടു ഒരുമിച്ചു അടുത്തു ജന്മത്തിൽ തന്നെയും താമസിക്കണമെന്നു എന്നിക്കു വാഞ്ഛയില്ല.” പിതാമഹൻ പറഞ്ഞു:—“ശേഷ! അങ്ങയുടെ അനുജന്മാരുടെ കഷ്ടപ്പാടുകളെ ഞാൻ അറിയുന്നു. മാതൃശാപം നിമിത്തം അവർക്ക് സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന മഹത്വത്തെ കുറിച്ചും ഞാൻ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അതിനു പരിഹാരം ഞാൻ മുന്മുതൽ കണ്ടുപിടിച്ചിട്ടുണ്ട്. അങ്ങ്, ഭൃശികുണ്ട. കാംക്ഷിതം എന്താണെന്നാൽ ചോദിച്ചുകൊള്ളൂ. ഞാൻ അങ്ങയെക്കുറിച്ചു പരമ പ്രീതിനായിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കു വരം തന്നുകൊള്ളാം. പന്നഗോത്തമ! അങ്ങയുടെ ബുദ്ധി ദൈവത്വം, ധർമ്മത്തിൽ തന്നെ വർത്തിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ ബുദ്ധി ധർമ്മത്തിൽ തന്നെ സ്ഥിരമായി നില്ക്കട്ടെ.” ശേഷൻ പറഞ്ഞു:—ഭവ! പിതാമഹ! ഈശ്വര! എന്നിക്കു വേറെ ആഗ്രഹം യാതൊന്നും ഇല്ല; എന്റെ ബുദ്ധി ധർമ്മത്തിൽ രമിക്കട്ടെ; ശമത്തിലും തപസ്സിലും നില്ക്കട്ടെ.” ബ്രാഹ്മാവ

പറഞ്ഞു:—“ശേഷം! അങ്ങയുടെ ദമവും ശമവും നിമിത്തം ഞാൻ പ്രീതനായിരിക്കുന്നു. അങ്ങു ഭൂതഹിതകരമായ ഒരു സംഗതിയെ ചെയ്യുക തന്നെ. ഈ ഭൂമി—നഗരങ്ങളും ഗ്രാമങ്ങളും വിഹാരങ്ങളും പത്തനങ്ങളും വനങ്ങളും ശൈലങ്ങളും കൊണ്ടു വിചിത്രമായ ഈ ഭൂമി—സ്ഥിരയായി ഭവിക്കമാറ്, അങ്ങു താങ്ങണം.” ശേഷൻ പറഞ്ഞു:—“ദേവ! വരദ! പ്രജാപതെ! മഹീപതെ! ഭൂപതെ! ഭഗവതെ! ഞാൻ ഈ ഭൂമിയെ വഹിച്ചുകൊള്ളാം. ഞാൻ ഇതിനെ അചലയായി രക്ഷിച്ചുകൊള്ളാം. എനിക്കു പ്രവേശമാഗ്നത്തെ അങ്ങു നല്കുക തന്നെ.” ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു:—“ഓ ഭജംഗോത്തമ! അങ്ങു ഭൂമിക്കു കീഴിൽ കടക്കുക; ഭൂമി തന്നെ അങ്ങയ്ക്കു പ്രവേശ മാഗ്നത്തെ നല്കും. അങ്ങു ഭൂമിയെ വഹിക്കുമെങ്കിൽ ഞാൻ പരമ പ്രീതനായി.” ഭജംഗപ്രഭു ഒരു ചാരത്തിലൂടെ ഭൂമിയുടെ എതിർഭാഗത്തു ചെന്ന് സാഗരമേഖലയായ ഭൂമിയെ ശിരസ്സിൽ വഹിച്ചു. ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു:—“ഓ നാഗോത്തമ! ഞാനും ഇന്ദ്രനും ചെയ്യുന്നതുപോലെ, സർവ്വ വിഭവ സമ്പുഷ്ടമായ ഭൂമിയെ വഹിക്കുന്ന അങ്ങു, ധർമ്മദേവൻ തന്നെ.” പ്രതാപവാനായ അനന്തൻ അന്നുമുതൽ—ബ്രഹ്മാജ്ഞ അനുസരിച്ച് ഭൂമിയെ വഹിച്ച്, അധോഭാഗത്തു വസിക്കുക ആയി. ബ്രഹ്മാവു വിനതാ പുത്രനായ സുപുഷ്പനെ അനന്തന്റെ സഹായകാരനായും നിയോഗിച്ചു.

അനന്തൻ ഗുഹത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു പോയതിനാൽ, സ്വാമി സ്ഥാനത്തു അഭിഷിക്തനായ വാസുകി ജനമേജയൻ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന സത്രത്തിൽ സപ്ത സപ്തങ്ങളും ഭരിച്ചു പോകുമെന്നുള്ള മാതൃശാപം ഫലിക്കാ തിരിക്കേണ്ടതിന് എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടത്, എന്ന് സകല സപ്തന്മാരെയും ക്ഷണിച്ച്, ഒരു മന്ത്രാലോചനം നടത്തി. വാസുകി പറഞ്ഞു:—“അല്ലയോ! അനന്തന്മാരെ! മാതൃശാപത്തെ കുറിച്ചു നിങ്ങളൊക്കെയും അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ശാപമോചനത്തെ എങ്ങനെ സമ്പാദിക്കാം എന്നു നാം ആലോചിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. സർവ്വ ശാപങ്ങൾക്കും പരിഹാരം സൃഷ്ടിക്കാം. എന്നാൽ മാതൃശാപം അപരി ഹരണീയമാണ് എന്നാണ് എന്റെ ഭയം. മാതാവു നമ്മെ ശപിച്ചത്, ബ്രഹ്മാവു മുതലായവർ നിരോധിക്കാത്തതു തന്നെയും, സപ്ത സർവ്വ വിനാശനത്തിന് സൂചകമാണ്. ആയതിനാൽ സപ്തങ്ങൾക്കു കശലമായ മാഗ്നം എന്താണെന്ന് അശേഷം സമയനഷ്ടം ചെയ്യാതെ നാം ആലോചിക്കേണ്ടതായിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളൊക്കെയും ബുദ്ധിമാന്മാരും വിചക്ഷണന്മാരും ആകയാൽ, ശാപമോക്ഷത്തിനു വഴി ഉണ്ടാകുമോ എന്നു ആലോചിക്കുക തന്നെ. സപ്തങ്ങളുടെ വിനാശം സംഭവിക്കുമാറ് ജനമേജയൻ സത്രം നടത്തുവാൻ ഇടയാകരുത്. “കുരുപുത്രന്മാർ സംഘം ചേന്ന്, മന്ത്രബുദ്ധി വിശാർദന്മാർ ആലോചന തുടന്ന്; ചിലർ പറഞ്ഞു:—“നമ്മിൽ ചിലർ ബ്രാഹ്മണവേഷം പുണ്ട്, സത്രം നടത്തരുതെന്ന് ജനമേജയനോടു അപേക്ഷിക്കണം. ബ്രാഹ്മണൻ ഭിക്ഷു യാചിച്ചാൽ കൊടുക്കാത്തത് ആര്?” വേറെ ചില പണ്ഡിതമാനികൾ പറഞ്ഞു:—“നമ്മിൽ ചിലർ ജനമേജയന്റെ മന്ത്രികളായിത്തീരണം. അങ്ങനെ ആയാൽ അർത്ഥനിശ്ചയം ചെയ്യുവാനായി ജനമേജയൻ സപ്ത കാല്പങ്ങളെ കുറിച്ചും, നമോടു അപേക്ഷിക്കും. അപ്പോൾ യജ്ഞം നടക്കാത്ത വിധം ആലോചന

നാം പറഞ്ഞു കൊടുക്കണം. യജ്ഞം നടന്നാൽ ഇഹത്തിലും പരത്തിലും പല ഭോഷങ്ങൾ സംഭവിക്കുമെന്നും, അതിന് ഇന്നഹേതുക്കളും കാരണങ്ങളും ഉണ്ടെന്നും നമുക്കു വിവരിക്കണം.” വേറെ ചിലർ പറഞ്ഞു:—“ഇതൊന്നുമല്ല ചെയ്യേണ്ടത്; ഉപായം വേറെ കിടക്കുന്നു. രാജകാല്പം സാധിക്കുന്നതിനു ഒരു ഉപാധ്യായൻ അത്യാവശ്യമാണല്ലോ. ആ ഉപാധ്യായനെ നമ്മിൽ ഒരുവൻ കടിക്കണം. ആയാൾ ചാക്കും. പിന്നെ യെങ്ങനെ സത്രം നടക്കും? പോരെങ്കിൽ, സപ്ത സത്രജ്ഞന്മാരായ ഭൂതപിക്ഷകളേയും കടിച്ചു കൊല്ലണം. യാഗം നടക്കുകയില്ല.” ചില ധർമ്മന്മാർ പറഞ്ഞു:—“ഈ പറഞ്ഞ ബുദ്ധി ശരിയായതല്ല. ധർമ്മമല്ലാത്ത പരിഹാരം എങ്ങനെ ഫലത്തെ കാണും? അധർമ്മം ജഗന്നാശം ചെയ്യും.

ശാപ യേ പരിഹാരം വരുത്തുവാൻ
പാപകരങ്ങളായുള്ളവ നന്നല്ല
അഗ്നിശമനത്തിനഗ്നി നന്നല്ലല്ലോ
മഗമാ ക്ഷണം ജലത്തിലതേ നല്ലു.”

വേറെ ചിലർ പറഞ്ഞു:—“ഒത്ത ഉപായം ഞങ്ങൾ പറയാം. അഗ്നി കത്താതെ യാഗം നടക്കുകയില്ലല്ലോ. നമ്മിൽ ചിലർ മേഘമായി മാറണം. ഇടിയും മിന്നലും പൊടിപൂരമായി ഉണ്ടാകണം. മഴ ഇടി പൊടി തവിടായി പെയ്യണം. തീയൊക്കെയും കെട്ടുപോകും. യാഗം നടക്കുക ഇല്ല.” വേറെ ചിലർ പല ഉപായങ്ങളെ നിഷ്പ്രയാസം പ്രസ്താവിച്ചു:—“നാം രാത്രിയിൽ ചെന്നു സോമപാത്രം എടുത്തു കൊണ്ടു പോരണം. അല്ലെങ്കിൽ നൂറു കണക്കിനു ആയിര കണക്കിനു സത്രസ്ഥലത്തേക്കു ചെല്ലണം; കാണുന്നവരെ ഒക്കെയും കടിക്കണം; സർവ്വന്മാരെയും കൊല്ലണം; അത്ര തന്നെ. അല്ലെങ്കിൽ സത്രത്തിൽ സപ്തങ്ങൾ കടന്നു കയറി മല മുത്രവിസർജ്ജനം ചെയ്തു സർവ്വത്തേയും അശുദ്ധമാക്കണം.” വേറെ ചിലർ പറഞ്ഞു:—“നാം ഭൂതപിക്ഷകളായി നിന്നുകൊണ്ടു, ധന്വന്തരത്തിൽ തന്നെ ഭക്ഷിണ ചോദിച്ച്, യജ്ഞ വിഷ്ണു ചെയ്യാം.” വേറെ ചിലർ പറഞ്ഞു:—“നമുക്കു ഒരു കാല്പം ചെയ്യാം. രാജാവു കളിക്കുവാനായി പോകുന്ന സമയം, നാം അയാളെ ബന്ധിച്ചു നമ്മുടെ ഗുഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകണം. സത്രം നടക്കുന്നതു കാണാമല്ലോ?” ചില പണ്ഡിതമാനികൾ പറഞ്ഞു:—“ഇതിൽ ഇത്ര വളരെ ആലോചിക്കുവാൻ എന്താണ്! രാജാവിനെ കടിച്ചു കൊല്ലണം; അത്രതന്നെ. വേരേ ഉണങ്ങിയാൽ, മരം ഉണങ്ങി.” ഈ അഭിപ്രായം കേട്ടപ്പോൾ സഭ സന്തുഷ്ടമായി, പറഞ്ഞു:—“ഓ സപ്തപ്രഭോ! വാസുകേ! ഇതു തന്നെയാണ് ഞങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം. ആയതിനാൽ വേണ്ട ആജ്ഞകൾ കൊടുക്കണം. വേരേ ഉണങ്ങിയാൽ മരം ഉണങ്ങി.” വാസുകി സ്വപ്നം ആലോചിച്ച ശേഷം പറഞ്ഞു:—“അല്ലയോ പാമ്പുകളേ! നിങ്ങളുടെ ഈ ബുദ്ധി എനിക്കു സർവ്വത മാകുന്നില്ല. എന്താണ് നാം ചെയ്യേണ്ടത് എന്നു ആലോചിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. മഹാത്മാവായ കശ്യപന്റെ ആനുകൂല്യം ലഭിക്കാതെ യാതൊന്നും സാധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എന്തെയും ഞ്ഞാതികളുടേയും ശൈശവ്യത്തെ പുരസ്സരിച്ച് ഞാൻ തുടരേണ്ട മാഗ്നം അക്ഷാതമായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. ഏതൊരു പന്ഥാവിന്റേയും ഗുണഭോ

ന്റെ തപസ്സിന്റെ നാലൊന്നോ മൂന്നൊന്നോ പാതി തന്നെയുമോ നഷ്ടം ചെയ്യും നിങ്ങളെ രക്ഷിക്കുവാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്. അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങനെ വേണ്ട: എന്റെ തപസ്സ് മുഴുവനെ തന്നെയും ഞാൻ നിങ്ങളുടെ രക്ഷയെ പുരസ്കരിച്ചു വിനിയോഗിച്ചുകൊള്ളാം.” പിതൃകൾ ജഗത്കാരവോട് * പറഞ്ഞു:—“ഓ ബ്രഹ്മചാരിൻ! അങ്ങു ഞങ്ങളെ രക്ഷിക്കുവാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നു; അല്ലയോ താപസ ശ്രേഷ്ഠ! എന്നാൽ അങ്ങയുടെ തപസ്സ് ഞങ്ങളെ രക്ഷിക്കുവാൻ ശക്തമല്ല. കേന്തേ! വാഗ് പ്രഭോ! ഞങ്ങളും തപസ്സ് ആർജ്ജിച്ചിട്ടുള്ളവരാണ്; എന്നാൽ ഞങ്ങൾ അധഃപതിച്ചിരിക്കുന്നത് സന്താനക്ഷയം നിമിത്തമാണ്. ‘പരമമായ ധർമ്മം സന്താനമാണ്’ എന്നു പിതാമഹൻ വിധിച്ചിട്ടുള്ളതാണല്ലോ. കേന്തേ! ഈ ഭൂരവസ്ഥയിൽ പെട്ട ഞങ്ങളുടെ പ്രജ്ഞ മിക്കവാറും നശിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭവൻ ആരാണ് എന്നു ഞങ്ങൾ അറിയുന്നില്ല. വൃദ്ധനും, ഈ ദുഃഖിതനാരെ കുറിച്ച് അനുശോചിക്കുന്നവനും ആയ ഭവൻ, മഹാ ഭാഗനും വിഖ്യാത പൗരസ്ത്യനും ആണെന്നു ഞങ്ങൾ സങ്കല്പിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾ യാതാവരന്മാർ എന്ന ഋഷികളാണ്; അല്ലയോ മഹർഷേ! സന്താനക്ഷയം നിമിത്തം ഞങ്ങൾ പുണ്യ ലോകങ്ങളിൽ നിന്നു ഭൂഘോരായി ഞങ്ങളുടെ തപസ്സ് മുഴുവൻ നഷ്ടമായില്ല; ആയതിനാൽ കയറിന്റെ തന്തുവിൽ മൂന്നു ശേഷിച്ചിരിക്കുന്നു; ഞങ്ങളുടെ വംശത്തിൽ ഒരു പുത്രൻ ഇന്നുണ്ട്. ജരല്ലാഭ എന്നു പേരായ ആ പുത്രൻ വേദ വേദാംഗ പാരഗ്നാണ്; നിയന്താത്മാവാണ്; മഹാത്മാവാണ്. എന്നാൽ ആ പ്രസിദ്ധൻ തപസ്സിൽ അതിവാഞ്ഛ നിമിത്തം വിവാഹം കഴിക്കുന്നില്ല; ഞങ്ങൾ മന്ദഘോരമായി. ആ താപസൻ—ഭാഗ്യയാകട്ടെ, പുത്രനാകട്ടെ, ബാസവനാകട്ടെ,—ആരെങ്കിലും മാകട്ടെ—ഇല്ലാതെ ആയുസ്സു കഴിക്കുന്നു. ഓ താപസ! ഇങ്ങനെയാണ് ഞങ്ങൾ അനാഥന്മാരായത്. അങ്ങു ജരല്ലാഭവിനെ കാണുമെങ്കിൽ, ആ താപസന്റെ പിതൃകളായ ഞങ്ങൾ, ഇങ്ങനെ ഗൃഹയിൽ രക്ഷ കാണാതെ ക്ലേശിക്കുന്ന വിവരം ഗ്രഹിപ്പിക്കണം. പിതൃകളായ ഞങ്ങൾ മീനന്മാരായി, അധോമുഖന്മാരായി, ഗൃഹയിൽ തൂങ്ങി കിടക്കുന്നു എന്നും, അതിനു പരിഹാരമായി ജരല്ലാഭ, വിവാഹം ചെയ്തു സന്താനിയെ ശേഷിപ്പിക്കണമെന്നും, കലതന്തുവായ ജരല്ലാഭ വംശരക്ഷയെ വിസ്മരിക്കരുത് എന്നും, മയാവാനായ അങ്ങ്, ജരല്ലാഭവിനോടു വീണ്ടും വീണ്ടും പറയണം. അങ്ങു കാണുന്ന ഈ വീരനെ സുബം ഞങ്ങളുടെ കല സുബമാകുന്നു; എലി മുറിച്ച ഈ മുഴകൾ കാലപരിഷ്കൃതിതന്മാരായ ഞങ്ങളാണ്; അലംഭക്ഷിതമായി ശേഷിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ ജരല്ലാഭ തന്നെ. ഈ എലി തന്നെയും മഹാ ബലനായ കാലമാണ്. കാലം ജരല്ലാഭവിനെ നശിപ്പിക്കുന്നത്, അങ്ങു കാണുക. കഷ്ടം! ജരല്ലാഭ തപോ പുണ്യനാണ്; മന്ദാത്മാവാണ്; അചേതന നാണ്; അല്ലയോ സത്തമ! ജരല്ലാഭവിന്റെ തപസ്സ് ഞങ്ങൾക്കു രക്ഷയായകയില്ല. ചുവടു മുറിഞ്ഞ്, ഭ്രമുങ്ങുമായി, കാലത്തിന്റെ ബലം നിമിത്തം പ്രജ്ഞ നശിച്ച്, പാപാത്മാക്കളെ പോലെ ഞങ്ങൾ കീഴ്പോട്ടു വീഴുന്നു. ഞങ്ങളുടെ സകല ബന്ധുക്കളും ഞങ്ങളോടു കൂടി വീഴുന്നു; കാലത്തിന്റെ അടിയേറ്റു ജ

രല്ലാഭ തന്നെയും നരകത്തിലേക്കു വീഴും; തപസ്സാകട്ടെ, യജ്ഞമാകട്ടെ, പരിശുദ്ധമായ മറ്റു യാതൊന്നാകട്ടെ, പുത്രൻ സമമാകയില്ല; അല്ലയോ താപസ! അങ്ങു സകലവും ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു; ഗ്രഹിച്ചു കഴിയും ജരല്ലാഭവിനെ ഗ്രഹിപ്പിക്കണം. ജരല്ലാഭ വിവാഹം ചെയ്യുവാനും, പുത്രനെ ശേഷിപ്പിക്കുവാനും അങ്ങു മയാപുവം ഉത്സാഹിക്കണം. ഓ ബ്രഹ്മൻ! അങ്ങു ആരാണ്? അങ്ങു ഒരു ബന്ധുവിനെപ്പോലെ ഞങ്ങളോടു അനുശോചിക്കുന്നു.”

ജരല്ലാഭ ശോക പരായണനായി, കണ്ണീരൊഴുകി; മീനന്മാരായ പിതൃക്കളെ നോക്കി പറ്റത്തു:—“ഭവാനാർ എന്റെ പിതൃക്കളും പിതാമഹന്മാരും തന്നെ; ഭവാനാരുടെ ഏതു പ്രിയത്തെയാണ് ഞാൻ ചെയ്യേണ്ടത്? നിങ്ങളുടെ പാപാത്മകനായ പുത്രൻ, ജരല്ലാഭ ഞാനാണ്. ഈ അകൃതാത്മാവിനെ നിങ്ങൾ ശിക്ഷിക്കുക തന്നെ.” പിതൃകൾ പറഞ്ഞു:—“പുത്ര! ദൈവം തന്നെ അങ്ങയെ ഇവിടെ അയച്ചു. ഓ ബ്രഹ്മൻ! അങ്ങു വിവാഹം ചെയ്യാത്തത് എന്തുകൊണ്ട്?” ജരല്ലാഭ പറഞ്ഞു:—“അല്ലയോ പിതൃകളേ! ഉയർപ്പ ഭരതസ്തു നായി ആയുസ്സു കഴിച്ച്, നിത്യ ലോകത്തെ പ്രാപിക്കണമെന്നാണ്, എന്റെ ആഗ്രഹം. വിവാഹം ചെയ്യരുത്, എന്ന നിശ്ചയമാണ്, എനിക്കുണ്ടായിരുന്നത്. എന്നാൽ, പിതൃക്കളായ നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ പക്ഷികളെ പോലെ കിടക്കുന്നതു കണ്ട്—എന്റെ ബുദ്ധിയെ ഞാൻ ബ്രഹ്മചര്യത്തിൽ നിന്നു നിവർത്തിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു; ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു പ്രിയമായതിനെ ചെയ്യുകൊള്ളാം. എന്റെ നാമം തന്നെ നാമമായ ഒരു കന്യക, സ്വയം എനിക്കായി സമർപ്പിക്കുമെങ്കിൽ—ഭൈഷ്ണവമായി വന്നു ചേരുമെങ്കിൽ—ആ കന്യകയെ ഞാൻ വിവാഹം ചെയ്യുകൊള്ളാം. ആ കന്യക ഉപജീവനത്തെ സ്വയം സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്യുകൊള്ളണം. അല്ലയോ പിതാ മഹന്മാരെ! ഈ വ്യവസ്ഥകളോടു കൂടെ ഞാൻ വിവാഹത്തിനു സമ്മതിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെ ഒരു കന്യകയെ ലഭിക്കാത്ത പക്ഷം, ഞാൻ ബ്രഹ്മചാരിയായിത്തന്നെ ആയുശ്ശേഷത്തെ നയിക്കും. അല്ലയോ പിതൃക്കളേ! എന്റെ പുത്രൻ നിങ്ങൾക്കു മോചനം നല്കട്ടെ; നിങ്ങൾ അധഃപതന ഭയം കൂടാതെ ശാശ്വത സുഖത്തെ അനുഭവിക്കട്ടെ!” ജരല്ലാഭ നടന്നു; ലോക പത്മകനും തുടന്നു; വൃദ്ധനായി; ഭാഗ്യയെ കണ്ടെത്തിയില്ല. പിതൃകളുടെ ആജ്ഞയെ നിർവ്വഹിക്കുവാൻ കഴിയാത്തതു നിമിത്തം ജരല്ലാഭ കനെ ദുഃഖിതനായി. പിതൃ ശ്രേഷ്ഠ കാംക്ഷി, വന്ന മധ്യത്തിൽ ഇങ്ങനെ മൂന്നു പ്രാവശ്യം വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:—“സകല സ്ഥാവര ജംഗമ ഷെമേ കേൾക്കുക! പ്രത്യക്ഷങ്ങളും അപ്രത്യക്ഷങ്ങളും ആയ സർവ്വ സത്വ ഷെമേ! ഗ്രഹിക്കുക. ഞാൻ ഉഗ്രമായ തപസ്സിൽ വർത്തിക്കുന്ന ഒരുവനാണ്; എന്നാൽ ഞാൻ വിവാഹം ചെയ്തു പുത്രനെ ശേഷിപ്പിക്കണമെന്ന്, പിതൃകൾ ആജ്ഞാപിച്ചിരിക്കുന്നു. പിതൃകളുടെ ആജ്ഞ ലംഘിച്ച് ഭരിദ്വനും ദുഃഖശീലനും ആയ ഞാൻ, ഒരു കന്യകയെ ലഭിക്കുവാൻ ഭൂമിയിൽ അലഞ്ഞു നടക്കുകയാണ്; യാതൊരു ഭൂതമാകട്ടെ പുത്രിയെ എനിക്കു സമർപ്പിക്കുമോ? ഞാൻ കന്യകയെ അന്വേഷിച്ചു ഭൂപത്മകനും ചെയ്യുകയാണ്. കന്യകയ്ക്കു ജരല്ലാഭ എന്നു നാമമായിരിക്കണം; കന്യക ഭൈഷ്ണവമായി വന്നു ചേരണം; കന്യക ഉപജീവനത്തെ സ്വയം സാധിച്ചു കൊള്ളണം. കന്യകയെ

* ജര=ക്ഷയം. കാര=ഭാരണം. ഭാരണമായ ശരീരത്തെ തപസ്സുകൊണ്ടു ക്ഷയിപ്പിച്ചവൻ, ജരൽക്കാര.

നേപക്കിച്ച് പുറപ്പെടണമെന്നു, ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. ഭദ്രേ! നടന്നതൊക്കെയും പറയുക തന്നെ; സപ്പസത്രത്തെ യേപ്പെടുന്ന എന്റെ ചങ്കിൽ ഭീഷ് കാലമായി തറഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന ശ്രദ്ധയെ വേതി ഉദരിക്കുകയുമോ?" വാസുകി ആശ്ചസിക്കമാറു ജരല്ലാഭ പറഞ്ഞു:—“സന്താന കാൽക്കൽ കുറിച്ചു ഞാൻ ആ പരമ താപസനോടു ചോദിച്ചു; “അന്ധി” എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു കൊണ്ട്, ഭഗവാൻ നടന്നു. ആ പരമ താപസൻ കരിങ്കലെയെങ്കിലും അന്യതം സംസാരിച്ചതായി എന്നിങ്ങനെ അറിവില്ല; ഗൗരവമായ ഈ വിഷയത്തെ കുറിച്ച് ആ പ്രഭു അസത്യം പറയുമെന്നു ചിന്തിക്കുക തന്നെ വയ്യ. “ഓ ഭജംഗമേ! വേതി ക്ലേശിക്കേണ്ട! അഗ്നിസമനം സൂര്യസമനം ആയ പുത്രൻ ഭവതിക്കു ജനിക്കും” എന്നാണു, എന്നിങ്ങനെ ലഭിച്ച ആശിസ്സ്. ഭവാൻ ഓഃഖിക്കേണ്ട.” വാസുകി ഭഗിനിയുടെ വാക്കുകളെ ആദരിച്ചു; വാസുകി ഗ

ർവതിയായ ഭഗിനിയെ പല പ്രകാരങ്ങളിൽ പൂജിച്ചു; മഹാ പ്രഭമായ ഗർഭം സുപ്രഭമായി വർദ്ധിച്ചു; ശുക്ലപക്ഷത്തു വളർന്നു ഭരണപോലെ പരമ പ്രഭമായി. ജരല്ലാഭ പ്രസവിച്ചു; ഭവഗർഭ പ്രഭനായ ശിശു പിതൃ മാതൃ യോഗ്യമായി വളർന്നു. കമാരൻ ഭഗ്ന പുത്രനായ ച്യവനനു ശിഷ്യപ്പെട്ടു, വേദങ്ങളെയും, വേദാംഗങ്ങളെയും അഭ്യസിച്ചു. “അന്ധി” എന്നു അനുഗ്രഹിച്ചു കൊണ്ട്, അച്ഛൻ നടന്നു കളഞ്ഞതിനാൽ, കമാരൻ അന്ധികൻ എന്ന നാമത്തിൽ പ്രസിദ്ധനായി. അമിത ബുദ്ധിമാനായ ബാലൻ സർവ്വ പന്നഗന്മാരും പ്രഹർഷത്തെ വളർത്തി കൊണ്ട്, ഭൂതഗണങ്ങളുടെ മധ്യത്തിൽ പിന്നാക്കി എന്നതു പോലെ, പരിരക്ഷിതനായി. സപ്പ സത്രം നടക്കുന്ന കാലത്തു് ഒരു രക്ഷാമാർഗ്ഗം ലഭിച്ചു എന്നു ആശ്ചസിച്ചും, സപ്പ സത്രത്തിങ്കൽ എഴുതേണ്ട വേദങ്ങളെ എഴുതുന്നതും, സപ്പന്മാർ കാലഗതിയെ പ്രതീക്ഷിച്ചു.

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വതകാലം

VI

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ അത്രി പ്രജാപതി

അംഗിരാ മഖതോ ക്ഷണോത്രി മരീചിർ മനസോഭവത്

ഭാഗവതം

ബ്രഹ്മണോ മാനസാഃ പുത്രാഃ വിദിതാഃ ക്ഷൺ മഹർഷയഃ

മരീചി രത്നം ഗിരൈശ്ച പുലസ്ത്യഃ പുലഹഃ കൃത

ഭാരതം

അത്രി, ബ്രഹ്മാവിന്റെ മാനസ പുത്രൻ എന്നും ഭാരതം കണ്ണുകളിൽനിന്നും, പിറന്നവൻ എന്നും, രണ്ടുപക്ഷമുണ്ട്. ബ്രഹ്മാവിന്റെ സങ്കല്പം അനുസരിച്ചു കണ്ണുകളിലൂടെ പിറന്നവൻ എന്നു ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടാൽ, പിശകില്ല. അത്രി കർമ്മമെന്റ രണ്ടാമത്തെ പുത്രിയായ അനസ്യയയെ വിവാഹം ചെയ്തു. സന്തതിയെ ശേഷിപ്പിക്കണമെന്നു ബ്രഹ്മാവിന്റെ ആജ്ഞ ലഭിക്കുകയാൽ, അത്രിയും കൂടെ അനസ്യയയും, ഋക്ഷം എന്നു പേരായ കല പവ്തത്തെ പ്രാപിച്ചു തപസ്സു ചെയ്തു. ആ പവ്ത പാശ്ചാത്യർ, പലാശം അശോകം മുതലായവ ഇടതൂർന്നു വളർന്നു പുത്തു നിന്ന മഹാ വനങ്ങളിൽ, പ്രപാതങ്ങളുടെ സമീപത്തു്, പ്രാണായാമം ചെയ്തു സ്വപശ്കതികളെ നിയമനം ചെയ്യുകൊണ്ടു്, അത്രി തപസ്സു തുടർന്നു. അത്രി കാരറിനെ ഉണ്ടു്, ഒറ്റ കാലിൽ നിന്നു്, നൂറുവർഷം ഇങ്ങനെ ജപിച്ചു.

ശരണം തേ പ്രപദ്യേഹം യ ഏവ ജഗദീശ്വരഃ

പ്രജാ മാത്മസമാം മഹ്യം പ്രയച്ഛതപി തി ചിന്തയത്

“ഞാൻ ജഗദീശ്വരനെ ശരണം പ്രാപിക്കുന്നു; എനിക്കു ആത്മസമനായ പുത്രൻ ജനിക്കണമെ!” പ്രാണാ യാമത്തിന്റെ ബലം നിമിത്തം അത്രിയുടെ ശിരസ്സിൽ നിന്നു തീ പുറപ്പെട്ടു; മൂന്നു ലോകങ്ങൾ വെട്ടു തുടങ്ങി; അപ്സരസ്സുകൾ, മുനിമാർ, ഗന്ധർവാർ, സിദ്ധന്മാർ, വിദ്യാധരന്മാർ, ഉരഗന്മാർ എന്നിവരെക്കൊയും ആരകെ സ്തുതികളെ പാടുന്നു? ആ പ്രഭുക്കന്മാർ—ബ്രഹ്മാവിന്റെ മഹേശ്വരന്മാർ—അത്രിയുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷന്മാരായി; അത്രി മഹാ പ്രഭുക്കന്മാരെ കണ്ടു; വൃഷഭം, ഹംസം, സുപർണൻ, എന്നു വാഹനങ്ങളിൽ ഇരുന്ന പ്രഭുക്കന്മാരെ, ലക്ഷണങ്ങളെ കൊണ്ടു തിരിച്ചറിഞ്ഞു; കൂപ്പു കൈയായി ഏഴിററു നിന്നു; പ്രഭയെ സഹിക്കുവാൻ ആകാതെ കണ്ണുകളെ അടച്ചു; പരമ ധന്യൻ, സർവ്വലോക പ്രഭുക്കന്മാരെ ഇങ്ങനെ അറിവിച്ചു. “പ്രഭോ, സ്ഥിതി, പ്രലയം എന്ന കാലങ്ങളിൽ വിഭജിക്കപ്പെട്ടന്നു സതപം രജസ്സ് തമസ്സ് എന്ന ഗുണങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചു്, യുഗങ്ങളിൽ യുഗങ്ങളിൽ

ഭേദങ്ങളെ സിദ്ധിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാവും, വിഷ്ണുവും, ശിവനും ആയ പരമ പ്രഭുക്കന്മാരെ ഞാൻ പ്രണമിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഭവാനാരിൽ ആരെയാണു, ഞാൻ ഉപാസിച്ചതു്? പുത്രനെ കാമിച്ചുകൊണ്ടു്, ഏകനായ ഭഗവാനെ ഞാൻ ധ്യാനിച്ചു. മൂന്നു പേർ—ഭേഹികളുടെ മനസ്സിനു തന്നെയും വിഷയമാകാത്ത മഹാ പ്രഭുക്കന്മാർ മൂന്നു പേർ—ഇവിടെ പ്രത്യക്ഷന്മാരായതു് എങ്ങനെ? ഭവാനാർ പ്രസാദിക്കേണമേ. എന്റെ വിഷയം പരമ മായിരിക്കുന്നു.” ഭേഹികൾ പ്രഭുക്കന്മാർ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു്, ഹൃദയം വർജ്ജക മായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“അങ്ങു ആഗ്രഹിച്ചതു സാധിക്കുക; അങ്ങയുടെ ആഗ്രഹം ധർമ്മപഥത്തിൽ നില്ക്കുന്നു. അങ്ങു ധ്യാനിക്കുന്നതു ഞങ്ങളെ അന്നെന്നു യാകുന്നു. ഞങ്ങൾ മൂന്നായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിരിക്കുകയാൽ, അങ്ങയ്ക്കു് മൂന്നു പുത്രന്മാർ ജനിക്കും; അവർ ലോകത്തു വിശുതന്മാരാകും; അവർ അങ്ങയുടെ യശസ്സിനെ വിപുലമാക്കും.” ആശിസ്സുകളെ വർത്തിച്ച പ്രഭുക്കന്മാർ—അത്രിയും അനസ്യയയും കണ്ണു മിഴിച്ചു നില്ക്കുപേ—മറഞ്ഞു. അത്രിയും അനസ്യയയും സാക്ഷാൽ പ്രണാമം ചെയ്തു. അനസ്യയ, ബ്രഹ്മാവിന്റെ അംശമായ സോമനേയും, വിഷ്ണുവിന്റെ അംശമായ *മത്തനേയും, പരമ ശിവന്റെ അംശമായ ഭൂർവാസസ്സിനേയും പ്രസവിച്ചു. അത്രിയ്ക്കു് അർച്ചനാ എന്ന് ഒരു പുത്രൻ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു ഭീഷ്മൻ യുധിഷ്ഠിരനു, ലോകവംശങ്ങളെ പ്രസ്താവിക്കുന്ന ഷട്ടത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ടു്.

അത്രേ സു ബഹവഃ പുത്രഃ ശൂയന്തേ മനുജാധിപ!

സർവ്വേ വേദവിദഃ സിദ്ധാ ശാന്താത്മാനോ മഹർഷയഃ

മേൽ പറഞ്ഞ മൂന്നു പേരെ കൂടാതെ വേദവിത്തുകളും സിദ്ധന്മാരും ശാന്താത്മാക്കളും മഹർഷികളും ആയ അനേകം വേദരെയും പുത്രന്മാർ അത്രിയ്ക്കു ഉണ്ടായിരുന്നു.

അത്രി പരമ വീര്യവാനായ ഒരു ഭൃഷിയാണ്. ആ പ്രഭുവിന്റെ വീര്യത്തെ ഉദാഹരിക്കുന്ന ഒരു സംഭവത്തെ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം. ഒരു കാലത്തു സുരാ സുരന്മാർ തമ്മിൽ ഘോരമായ സമരം നടക്കുവെ, രാമ, ശരങ്ങളെ അയച്ചു്, സൂര്യചന്ദ്രന്മാരെ കൈക്കൊണ്ടു. സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെ പ്രഭ കൈട്ട സമയം അന്ധകാരം പരന്നു; സുര

* അവതാരങ്ങൾ ഇരുപത്തുരണ്ടു് എന്ന കണക്കിൽ മത്തൻ ആരാമനാണു്.

നാർ ഇരുളിൽ പരാജിതനായി. അസുരന്മാർ വലിച്ചു; സുരന്മാർ ക്ഷിണിച്ചു. സുരന്മാർ അത്രിയെ അഭയം പ്രാപിച്ചു; ഇങ്ങനെ കേണം:—“പ്രഭോ! ജ്ഞാ സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ നിഷ്പ്രഭന്മാരായി. ആസുരശരങ്ങൾ പിറകെപിറകെ വരുന്നു. ഞങ്ങൾ ശരണം കാണുന്നില്ല. അങ്ങു ഞങ്ങളെ രക്ഷിക്കണമേ.” അത്രി പറഞ്ഞു:—“ഞാൻ എങ്ങനെയാണ്, നിങ്ങളെ രക്ഷിക്കേണ്ടതു്?” സുരന്മാർ പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! അങ്ങു ചന്ദ്രനായി നില്ക്കുക; അങ്ങു ഇരുളിനെ പരിഗ്രഹിച്ചു സൂര്യനായും നില്ക്കുക; അങ്ങനെ ചെയ്താൽ, അങ്ങു ഞങ്ങൾക്കു ശത്രുഹന്താവായി” അത്രി അനുകൂലിച്ചു; അത്രി ഇരുളിനെ നീക്കി കൊണ്ടു ചന്ദ്രനായി തെളിഞ്ഞു നിന്നു. അത്രി സൗമ്യഭാവം പുണ്ടു സോമനേ പ്രോലേ പ്രിയമർന്ന നായി. തപോവീര്യനായ അത്രി ചന്ദ്രനായും സൂര്യനായും നില്ക്കുക നിമിത്തം ജഗത്തു് വിതിമിരമായി; പ്രഭുപ്പെട്ടു വിളങ്ങി. എന്നു മാത്രമല്ല, അത്രി സ്വതേജസ്സു കൊണ്ടു, ശത്രു സംഘങ്ങളെ താഡിക്കുകയും ചെയ്തു. അത്രിയുടെ വീര്യത്തിൽ എരിഞ്ഞ മഹാസുരന്മാരെ, സുരന്മാർ തുടരെ അടിച്ചു, കാടുകളിൽ കായം കിഴങ്ങും തിന്നു നടന്ന മഹാമുനി,—ആകാശത്തു ജ്യോതിർഗോളങ്ങളായും രണ്ടാം കണത്തിൽ സുരാസുര സമര നിയന്താ വായും വർത്തിച്ചു

മുകളിൽ പ്രസ്താവിച്ചതു പോലെ അദത്തൻ. ത്രിയുടെ പുത്രനായ അത്തൻ—അത്താത്രേയൻ—വിഷ്ണുവിന്റെ അംശമാകുന്നു.

ഹൈ ഹയാനാ മധിപതിഃ അജ്ഞനഃ ക്ഷത്രിയന്മാരേഃ
 അത്തം നാരായണ സ്യാംശം ആരാധ്യ പരികർമ്മഭിഃ
 ബാഹുൻ ദശശതം ലേഭേ ദുർധർഷതപ മരാതികു
 അപ്യാ ഹതേന്ദ്രിയഃശ്രീ ശ്രീതേജോ വീര്യ യശോ ബലം

ഹൈ ഹയന്മാരുടെ രാജാവായ കൃതവീര്യപുത്രനായ അജ്ഞനൻ, അപ്യാഹതമായ ഭാജസ്സ്; ശ്രീ, തേജസ്സ്, വീര്യം, തേജസ്സ്, ബലം, അരാതികളിൽ ദുർധർഷതപം, സഹസ്രബാഹുക്കൾ, എന്നവയെ സമ്പാദിച്ചതു് പരികർമ്മങ്ങളെ കൊണ്ടു നാരായണ സംഭവനായ അത്തനെ ആരാധിച്ചാകുന്നു.

അത്താത്രേയ ശ്ലോകം.

ശ്രീ ഗണേശായ നമഃ

ജടാധരം പാണ്ഡുരംശം ശുഭഹസ്തം കൃപാനിധിം
 സമുദരോ ഹരം ദേവം അത്താത്രേയ മഹം ഭജേ

അസ്യ ശ്രീ അത്താത്രേയ ശ്ലോകമനുസ്യ ഭഗവാൻ നാരദ ഭൃഷഭഃ അനുഷ്ടുപ് ചന്ദഃ പരമാത്മാ ദേവതാ ശ്രീഅത്തപ്രിയശേഖരപേ വിനിയോഗഃ

ജഗദ്യുഗ്ഗതി കർത്തേ ച സ്വീതി സംഹാര ഹേതവേ
 ദേവ പാശ വിമുക്തായ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 ജരാജന്യ വിനാശായ ദേഹ ശുദ്ധി കരായ ച
 ഹിംബര ഭയാമുത്തേ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 കല്പര കാന്തി ദേഹായ ബ്രഹ്മ മുന്തി ധരായ ച
 വേദശാസ്ത്ര പരീക്ഷായ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ

ഗ്രന്ഥ ഭീമ കൃശ സ്ഥൂല നാമ ഗോത്ര വിവർജിതഃ
 പഞ്ചഭൂതൈക ഭീഷ്മായ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 യജ്ഞഭോക്ത്രേ ച യജ്ഞായ യജ്ഞരൂപധരായ ച
 യജ്ഞപ്രിയായ സിദ്ധായ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 ആയുഃ ബ്രഹ്മ മദ്ധ്യേ വിഷ്ണുഃ അന്തേ ദേവ സമാശിവഃ
 മുന്തിത്രയ സ്വരൂപായ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 ഭോഗാലയായ ഭോഗാല യോഗ യോഗ്യായ ധാരിണേ
 ജിതേന്ദ്രിയ ജിതജ്ഞായ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 ഹിംബരായ ഭീഷ്മായ ഭീഷ്മരൂപ ധരായ ച
 സഭാഭിത പരബ്രഹ്മ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 ജംബുദ്വീപ മഹാക്ഷേത്ര മാതാപുര നിവാസിനേ
 ജയമാന സതാം ദേവ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 ഭിക്ഷാടനം ഗൃഹേ ഗ്രാമേ പാത്രം ഹേമമയം കരേ
 നാനാസ്വാദുമയീ ഭിക്ഷാ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 ബ്രഹ്മ ജ്ഞാന മയീ മുദ്രാ വാസ്യേ ചാർകശ ഭൂതലേ
 പ്രജ്ഞാന ഷണ ബോധായ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 അവധൂത സമാനന്ദ പരബ്രഹ്മ സ്വരൂപിണേ
 വിദേഹ ദേഹ രൂപായ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 സത്യരൂപ സമാചാര സത്യധർമ്മ പരായണ
 സത്യാശ്രമ പരോക്ഷായ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 ശുഭഹസ്ത ഗദാപാണേ വനമാലാ സുകന്ധര
 യജ്ഞസൂത്രധര ബ്രഹ്മൻ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 ക്ഷരാർക്കര സ്വരൂപായ പരാജുര തരായ ച
 അത്ത മുക്തി പര സ്നോത്ര അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 അത്തവിദ്യാധ്യ ലക്ഷ്മീശ അത്ത സ്വാത്മ സ്വരൂപിണേ
 ഗുണ നിർഗുണ രൂപായ അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 ശത്രുനാശകരം സ്നോത്രം ജ്ഞാനവിജ്ഞാന മായകം
 സമുപാപം ശമം യാതി അത്താത്രേയ നമോസ്തു തേ
 ഇദം സ്നോത്രം മഹദ്വിദ്യം അത്ത പ്രത്യക്ഷ കാരകം
 അത്താത്രേയ രൂപാമാ ച നാരദേന പ്രകീർത്തിതം

(നാരദപുരാണം)

അത്തന്റെ പുത്രൻ നിമി എന്ന ഭൃഷഭി; നിമിയുടെ പുത്രൻ ശ്രീമാൻ. ശ്രീമാൻ നിമിക്കു മുമ്പായിത്തന്നെ മരിച്ചു. അതു സംഭവിച്ചാണു്, ശ്രാദ്ധകർമ്മം സ്ഥാപിക്കപ്പെടുക ഉണ്ടായതു്. ഭൃഷഭകരമായ തപസ്സിനെ അനുഷ്ഠിച്ച ശ്രീമാൻ, ആയിരം വർഷം ജീവിച്ചശേഷം മരിച്ചു. നിമി, വിധിപ്രകാരം മുക്കു ശൌചകർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിച്ചു. എന്നാൽ ആ പുത്രശോക പരായണൻ, കഠിനമായ വൃഥയ്ക്കു വിധേയനായി. ശോക കാരണത്തെത്തന്നെ ചിന്തിച്ച നിമി, ചതുർത്ഥിയിൽ പല ഭക്ഷ്യപേയങ്ങളെ സംഭരിച്ചശേഷം, രാത്രി വിശ്രമിച്ചു. നിമി പിറ്റേദിനം രാവിലെ എഴിറുത്, ശോക കാരണത്തെ വിസ്മരിച്ച്, ഇതര കാലങ്ങളിൽ വ്യാപൃതനായി. സമാഹിതനായ നിമി, ശ്രാദ്ധത്തെ മനസ്സിൽ സങ്കല്പിച്ചു. ആ തപോധനൻ ഭക്ഷണത്തിനു് ഉപയോഗിക്കാറുണ്ടായി

രുന്ന മൃഗങ്ങളെ, ഫലങ്ങളെ,—സർവ്വഭോജ്യങ്ങളെ,—മനുഷ്യരെ
 ണ്ടു നിശ്ചയിച്ചു. അമാവാസിയിൽ പല ബ്രാഹ്മണരെ ക്ഷണിച്ചു
 വരുത്തി, കശപ്പൽ വിരികളിൽ ഇരുത്തി പ്രദക്ഷിണം ചെയ്ത്, പൂ
 ജിച്ചു. ആ മഹാ പ്രാജ്ഞൻ ഏഴു ബ്രാഹ്മണരെ പ്രത്യേകം ഇരു
 ത്തി, ഉല്പാദനാർത്ഥം ശ്യാമകാന്തം കൊണ്ടു തപ്പണം ചെയ്തു; ഉണ്ടാ
 കഴിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ബ്രാഹ്മണരുടെ പാദങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ, കശ
 പ്പു് തെക്കു മുഖമായി വിരിച്ചു; അങ്ങനെ കശ കെട്ടുകളെ വി
 റിച്ചശേഷം, നിമി, മരിച്ച പുത്രന്റെ നാമവും ഗോത്രവും ഉച്ചരി
 ച്ചു കൊണ്ടു്, ആ പുത്രനായി പിണ്ണം വച്ചു. ഇത്രയും ചെയ്യുമ്പോ
 ശേഷം നിമിക്കു പശ്ചാത്താപമുണ്ടായി; അനുഷ്ഠിതമായ കർമ്മം വിധി
 കർ അനുവദിച്ചതായിരിക്കുമോ എന്നുള്ള സംശയമാണു് പശ്ചാ
 ത്താപത്തിനു ഹേതു ആയതു്. “അഹോ! ഞാൻ എന്താണു ചെയ
 യ്തു്? മനികർ ചെയ്യാത്തതിനെ ഞാൻ ചെയ്തു. ബ്രാഹ്മണൻ എ
 ന്നെ ഭവിക്കുമായിരിക്കും.” സംഭ്രമം പൂണ്ട നിമി, വംശക
 ത്താവായ അത്രിയെ ചിന്തിച്ചു. ആ ക്ഷണത്തിൽ അത്രി അവി
 ടെ അവതരിച്ചു; പുത്രശോക കർശിതനായ നിമിയെ ഇങ്ങനെ
 ആശ്വസിപ്പിച്ചു. “ഭോ! തപോധന! നിമേ! അങ്ങു അനുഷ്ഠി
 ച്ച കർമ്മം, ബ്രഹ്മാപു പണ്ടേ തന്നെ പിതൃയജ്ഞമെന്നു സങ്കല്പിച്ചിട്ടു
 ജ്ഞാതാണു്. ശ്രാദ്ധത്തെ സംവിധാനം ചെയ്യുവാൻ ബ്രഹ്മാവിനെ
 കഴിച്ചു ആരുണ്ടു്? ബ്രഹ്മാവിന്നിഷ്ടപ്പെടുന്നതു് ഇങ്ങനെയാ
 ണു്. ഞാൻ പറയാം തപോധന! * നിമേ! അങ്ങു കേൾക്കുക.
 ഒന്നാമതായി മന്ത്രപുരുഷം അഗ്നി ശരണം ചെയ്യണം; അതിന്റെ
 ശേഷം അഗ്നിയേയും, സോമനേയും, വരണനേയും പുരസ്കരി
 ച്ചു്, ഹോമം ചെയ്യണം. പിതൃക്കളോടു കരുമിച്ചു നിത്യം സഹച
 രിക്കുന്ന വിശ്വദേവന്മാരും ഭാഗ്യം, ബ്രഹ്മാപു, കല്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ലോ
 കത്തെ ധരിക്കുന്ന പൃഥ്വിയേയും, വൈഷ്ണവി, കാശ്യപി അക്ഷയ
 എന്ന നാമങ്ങളെ കൊണ്ടു സ്തുതിക്കണം; അതിന്റെ ശേഷം അഗ്നി
 യും സോമനും ആരാധിക്കപ്പെടണം. ബ്രഹ്മാപു നിജിച്ച പിതൃ
 കൾ എന്ന ദേവന്മാർ, മഹാ ഭാഗന്മാരായ ഊഷ്മപന്മാർ എന്നവ
 കൊക്കെയും ഭാഗങ്ങൾ കല്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്:

തേ ശ്രാദ്ധേ നാർദ്ധ്യമാനാ വൈവിദ്യച്യന്തേ ഹ കില് ബിജാൻ.

ഇവരെ ശ്രാദ്ധത്തിൽ അർപ്പിക്കുന്നവരുടെ പുർവ്വന്മാർ, പാ
 പങ്ങളിൽ നിന്നു വിമുക്തന്മാരാകും. ബ്രഹ്മാപു നിജിച്ച പിതൃകൾ
 ഏഴാണു്. അഗ്നിമുഖന്മാരായ വിശ്വദേവന്മാരെ കുറിച്ചു ഞാൻ
 മുന്പേ പറഞ്ഞു. ശ്രാദ്ധ ഭാഗങ്ങളെ അർഹിക്കുന്ന ഇതരന്മാരായ
 മഹാത്മാക്കൾ ഇവരാകുന്നു.

സഹഃ കൃതിഃ വിപാസ്താ ച പുണ്യകൃൽ പാവന സുമാ
 ഗ്രഹ്യഃ ക്ഷേമ്യഃ സമുഹ യാ ദിവ്യസാന്ദഃ തഥൈവ ച
 വിവസ്വാൻ വീർവ്വാൻ ശ്രീമാൻ കീർത്തിമാൻ കൃത വൈ ച
 ജിതാത്മാ മനിവീർവ്വ യാ ദീപ്യരോമാ ഭയംകരഃ

അനുകർഷാ പ്രതീത യാ പ്രഭാതാ പുസ്തമാൻ തഥാ
 ശൈലാഭഃ പരമ ക്രോധീ ധീരോക്ലീ ഭൂപതിഃ തഥാ
 സുഭോ വജ്രീ വരീ ചൈവ വിശ്വദേവാ സ്സനാതനാഃ

ഇത്രയും സനാതനന്മാരായ വിശ്വദേവന്മാർ തന്നെ; ഇവ

* മത്തന്റെ പുത്രനായ നിമി പ്രിയയും, ജനകവംശ കന്താ
 വായ നിമിയും രണ്ടുപേരാണു്.

രെ കൂടാതെയും ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കേണ്ട വിശ്വദേവന്മാരുണ്ടു്.

വിദ്യുച്ഛാപഃ സോമവർച്ചാ സുതുശ്രീ യേതി നാമതഃ
 സോമപഃ സുതു സാവിത്രോ മത്താത്മാ പുണ്യരീയകഃ
 ഉക്ലീനാഭോ നഭോഭ യാ വിശ്വായുർ ദീപ്തി രേവച
 ചമുഹരഃ സുരേശ യാ വ്യോമാരിഃ ശങ്കരോ ഭവഃ
 ഈശഃ കന്താ കൃതിഃ മക്ഷോ ഭവനോ ദിവ്യകർമ്മകൃൽ
 ഗണിതഃ പഞ്ചവീർവ്വ യാ ആദിത്യോ രശ്മിമാൻ തഥാ
 സപുത്രൻ സോമവർച്ചാ യാ വിശ്വകൃൽ കപിരേവ ച
 അനുഗോപ്താ സുഗോപ്താ ച നപ്താ ചേശപര ഏവ ച.

ഇവരും വിശ്വദേവന്മാരാണു്; ഇവർ എല്ലാവരും കാലത്തി

ന്റെ ഗതിയെ കുറിച്ചു സർവ്വം അറിയുന്നവർ തന്നെ.

അശ്രാദ്ധേയാനി ധാന്യാനി കോദ്രവാഃ പുലകാ സുമാ
 ഹിഗുരൂവേക്ഷു ശാകേഭ്യ ദുലാനാം ലഗൂനം തഥാ
 പലാഞ്ചുഃ സൗഭാജ്യനകഃ തഥാ ഗുഞ്ജനകാഭയഃ
 ക്രശ്ശാഞ്ച ജാത്യലാഞ്ച ച കൃഷ്ണം ലവണ മേവ ച
 ഗ്രാമ്യവാർഹമാംസം ച യചൈവാപ്രോക്ഷിതം ഭവേൽ
 കൃഷ്ണാജം ജീരകം ചൈവ ശീതപാകീ തഥൈവ ച
 അംഗുരാദ്യാ സുമാ വർജ്യാ ഇഹ ശൃംഗാടകാനി ച
 വർജ്യേൽ ലവണം സർവം തഥാ ജംബൂഫലാനി ച
 അവക്ഷുതാവരജിതം തഥാ ശ്രാദ്ധേ ച വർജ്യേൽ

നിവാപേ ഹവ്യകവ്യേ വാ ഗർഹിതം ച സുഭർന്നം
 പിതര യാ ഹി ദേവാ യാ നാഭിനന്ദന്തി തത്സവിഃ

ചണ്ഡാല ശപചൌ വർജ്യൌ നിവാപേ സമുപസ്ഥിതേ
 കാഷായ വാസാ കഷ്ടി വാ പതിതോ ബ്രഹ്മഹന്താപി വാ
 സംകീർത്തയോനിർ വിപ്ര യാ സംബന്ധീ പതിത യാ യഃ
 വർജനീയാ ബുധൈ രേതേ നിവാപേ സമുപസ്ഥിതേ.

ശ്രാദ്ധങ്ങളിൽ വർജ്യങ്ങളായവയെ ഇനി പറയട്ടെ. വര
 ക്, പതിർ, കായം, വെളുത്തുളി, ചുമന്നുളി, മുരിങ്ങ, വൻചുള
 ചുമന്നുളി മുതലായവ, കമ്പളം, ചുര, കറുത്തപ്പൂ, വെളുത്തു പന്നി
 യുടെ മാംസം, യജ്ഞത്തിനായല്ലാതെ കൊല്ലപ്പെട്ട എല്ലാത്തരം
 മാംസം, കൃഷ്ണാജം, ജീരകം, ശീതപാകി അംകരാച്ചുണ്ടർ, ശൃംഗാ
 ടകങ്ങൾ, ഉപ്പുവകകർ, കോവൽ കായ്, തുപ്പൽ വീണ വസ്തു, ക
 ണ്ണീർ വീണ വസ്തു, എന്നിവ വർജ്യങ്ങളാകുന്നു. പിതൃകൾ കായ
 ജ്ജ നിവാപം, ദേവതകൾക്കായുള്ള ഹവ്യം, കവ്യം, എന്നവയിൽ
 സുഭർന്നം എന്ന ചെടി വർജ്യമാണു്. ഈ ചെടി ചേർന്ന ഹവി
 സ്സിനെ പിതൃകൾ അഭിനന്ദിക്കുന്നില്ല. ചണ്ഡാലൻ, ശപചൻ,
 കാഷായ വസ്തുധാരി, കഷ്ടി, പതിതൻ, ബ്രഹ്മഹന്താപി, സംകീർണ്ണ
 യോനിയായ വിപ്രൻ, പതിതന്റെ സംബന്ധി—എന്നിവർ കഷെ
 യും, ശ്രാദ്ധത്തിൽ വർജനീയന്മാരത്രെ.

പരമ ശിവന്റെ അവതാരമായ ഭർവാസാപു പരമ കോപ
 നനായ ഒരു ദൃഷ്ടി ആണെന്നുള്ളതു്, പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. പാ
 ണ്യവ മാതാവായ കന്തി ഈ പരമ കോപനെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു;
 വരം വാങ്ങി പുത്രവതിയായി. ഭദ്രോധനൻ ചെയ്ത പ്രാർത്ഥന
 അനുസരിച്ചു്, ഭർവാസാപു, ദ്രോപദി ഭോജന കാല ശേഷം പാ

ഓവാസാവ്. ഞവന്മാരെ ചെന്നു കാണുകയും, അതിനെ തുടന്ന്, യുധിഷ്ഠിരനെ ഭയന്ന്, കളിച്ചു പോകേണ്ടതായി വരുകയും ചെയ്തു. ചാറകയിൽ ഒരിക്കൽ ഓർവാസാവ് ചെന്നു കയറി, ഓർഗ്രഹങ്ങളായ പല വൃതികളുമെങ്കിലും പ്രവർത്തിച്ച ശേഷം, രാത്രിയിലെ രഥത്തിൽ പൂട്ടി അടിച്ചതായ ഒരു സംഭവത്തെ, കൃഷ്ണൻ തന്നെ വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. അംബരീഷൻ എന്ന നാരായണ ഭക്തനെ വധിക്കുവാനായി ഓർവാസാവ്, കൃത്യമായ സൂക്ഷിച്ച്: എങ്കിലും സുദർശനവീര്യത്തെ ഭയന്ന്, പിൻമാറേണ്ടതായി വന്നു. ഈ പരമ താപസൻ കായാകാശങ്ങളെ ആലോചിക്കാതെ ശക്തനായതും, ഇന്ദ്രനേയും ശപിച്ച സംഭവങ്ങൾ, പ്രസിദ്ധങ്ങളാണ്. ഈ സംഭവങ്ങൾ ക്ഷയം, ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പരയിൽ, തത്താൽ സ്ഥാനങ്ങളിൽ വിവരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഓർവാസാവിന്റെ അനിയന്ത്രിതമായ വർത്തന രീതിയും, തപഃ പ്രഭാവവും, ഉദാഹരിക്കുന്ന ഒരു സംഭവത്തെ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം. സത്യവാക്, അനസൂയൻ, ധർമ്മാർജ്ജുനൻ എന്നീ മുദ്ഗലൻ എന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ ഒരു കാലത്തു കർഷേത്രത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്നു. സംയതേഷ്ടിയ നായ മുദ്ഗലൻ, ഉണ്ണെപ്പത്തി യായിരുന്നു, ഒരു പക്ഷം മാത്രം ആഹാരം കഴിച്ചും, അടുത്ത പക്ഷത്തിൽ വഴിയിൽ പൊഴിഞ്ഞു വീണു കിടക്കുന്ന ധാന്യത്തിന്റെ മണികളെ, കപോത ധർമ്മം അനുസരിച്ചു പെരുകി എടുത്തു പാകം ചെയ്തും, മുദ്ഗലൻ, ഭാര്യ പുത്രന്മാരോടുകൂടെ കാലം കഴിച്ചു പോന്നു. എന്നാൽ കപോത പ്രതം സ്വീകരിച്ചിരുന്ന മുദ്ഗലൻ, ഇഷ്ടിക്രമം മുതലായ സത്രങ്ങളെ അനുഷ്ഠിച്ച്, അതിഥി പൂജ ചെയ്യുന്നതിൽ നിരതനായിരുന്നു. കാരോ പർവ്വത്തിലും അനേകം ദേവന്മാരും, ഇന്ദ്രനും, മുദ്ഗലന്റെ സത്രത്തിങ്കൽ അവതരിച്ച്, അവരവരുടെ ഭാഗം സ്വീകരിക്കുക പതിവായിരുന്നു. ആശ്രമത്തിൽ പാകപ്പെടുത്തിയിരുന്ന അല്പ ഭക്ഷണം, വിശുദ്ധം തോറും അധികപ്പെടാൻ ഉണ്ടായിരുന്നു പോലും. വളിച്ച അന്നത്തെ വിശുദ്ധി, ആ ത്രാഗ വിശുദ്ധൻ നൂറു കണക്കിന് അതിഥികളെ പൂജിച്ചു പോന്നു. ആ സർവ്വ ഭൂതമാതൻ, ദേവാതിഥി ശേഷങ്ങളെ കൊണ്ടു മാത്രമാണ്, ഭേദമന്യരായ ചെല്ലൂർ. പ്രതനിക്കുന്നായ മുമ്പ് ധർമ്മിക്കുന്നാണെന്നു കേട്ട് ഓവാസാവ് ഒരിക്കൽ അവിടെ ചെന്നു കയറി. കേവലം നഗ്നനായും, തല ചിരച്ചും വായിൽ തോന്നിയ തൊക്കെയും വിളിച്ചു പറഞ്ഞും, പിന്നെ അനേകപ്പോലെ ചെന്നു കയറിയ ഓവാസാവ്, “ഞാൻ ഉണ്ണാൻ വന്നിരിക്കുകയാണ്” എന്നു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. മുദ്ഗലൻ വിനയപൂർവ്വം സ്വാഗതം പറഞ്ഞു. ഓവാസാവ് ബുദ്ധിയോടുകൂടി ഇലയിൽ കണ്ടതൊക്കെയും ഉണ്ടു. മുദ്ഗലൻ വീണ്ടും വിശുദ്ധ. ഓവാസാവ് വീണ്ടും വീണ്ടും ഉണ്ടു. ഉണ്ടു കഴിഞ്ഞ ശേഷം ഓവാസാവ് ഉഷ്ണം സ്വശരീരത്തിൽ വാരിത്തേച്ച്, തുളിച്ചാടി പ്ലാട്ടു പാടി അകത്തു കൊണ്ടു, ഇറങ്ങിപ്പോയി. അടുത്ത പർവ്വത്തിലും ഓവാസാവ് മുദ്ഗലാശ്രമത്തിൽ ചെല്ലുകയും മുമ്പേത്തേപ്പോലെ വർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. പർവ്വങ്ങളിലൊക്കെയും ഓവാസാവ് ആശ്രമത്തിൽ ചെല്ലുകയും, അവിടെ ഉള്ള അന്നമൊക്കെയും, ഉണ്ടു വാരി വിതറിയും, മുടിക്കുക ഒരു പതിവായി. എന്നാൽ ഉണ്ണെപ്പോലായ മുദ്ഗലനാകട്ടെ, യാതൊരു വികാരത്തെയും പ്രദർശിപ്പിച്ചില്ല. മനസ്സിനെ നിർമ്മലമായി രക്ഷിച്ച്, ഉണ്ണെ സമ്പാദിച്ചു കൊണ്ടു, അടുത്ത പർവ്വത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. മുദ്ഗലന്റെ മനസ്സ് നിരന്തരം ഭരിച്ച ഓർവാസാവ് പറഞ്ഞു:— “മുദ്ഗല! അങ്ങനെയ്ക്കു സമനായ മാതാവകട്ടെ, മാതൃ വർജിതനാകട്ടെ ലോകത്തിൽ ഇതരൻ ഇല്ല.” ഓർവാസാവ് തുടൻ പറഞ്ഞു:—

ക്ഷുദ്ധയ്ക്കു സംജ്ഞാം പ്രണമ ത്യാജത്തേ ധൈര്യ മേവ ച വിഷയാനുസാരിണീ ജിഹ്വാ കരഷത്യേവ രസാൻ പ്രതി ആഹാരപ്രഭോഃ പ്രാണാഃ മനോഭരനിഗ്രഹം ചലം മനസ യോ ത്രിയാണാം ചാ പൈകാഗ്രം നിശ്ചിതം തപഃ ശ്രമേണോ പാർജിതം തൃക്കും ന ച ഭുജേന ചേതസാ ത സർവ്വം ഭവതാ സാധോ യഥാവ ദൃഢപാദിതം പ്രിതാഃ സ്തോത്രഗുഹിതാ യ സമേത്യ ഭവതാ സഹ ഇന്ദ്രിയാഭി ജയോ ധൈര്യം സംവിഭാഗോ ദമഃ ശമഃ ദയാ സത്യം ച ധർമ്മ യ തപസി സർവ്വം പ്രതിഷ്ഠിതം ജിതാ സ്തേ കർമ്മേഭിർ ഭ്യാകാഃ പ്രാപ്തോ സി പരമാം ഗതിം അഥോ ഭാഗം വിഷുഷ്ടം തേ സുമഹൽ സ്വപ്തവാസിഭിഃ സ ശരീരോ ഭവാൻ ഗന്താ സ്വപ്തം സു ചരിത പ്രത

വിശുദ്ധ ധർമ്മത്തെയും ധൈര്യത്തെയും അവഗണിക്കുന്നതായിട്ടാണ്, സാധാരണ കണ്ടു വരുന്നത്. രാമിയെ കാമിക്കുന്ന സാധു മനുഷ്യർ, രസങ്ങളിലേക്കു ആകർഷിക്കപ്പെടുക സർവ്വാധാരണമാണ്. പ്രാണൻ നില്ക്കുന്നത് ആഹാരത്തിന്മേൽ തന്നെ; മനസ്സ് അസ്ഥിരവും അമർത്തിയാൽ അമരാത്തതും ആകുന്നു. യഥാർത്ഥമായ തപസ്സ് എന്നതു മനസ്സിന്റെയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടേയും ഏകാഗ്രത അല്ലാതെ വേറൊന്നല്ല. പരിശുദ്ധം കൊണ്ടു സമ്പാദിച്ച ഭവ്യത്തെ, സന്ദോഷത്തോടുകൂടെ, ഭാഗം ചെയ്യുവാൻ കഴിയുന്നവർ, വളരെ വളരെ കുറവാണ്. എന്നാൽ സാധോ! മുദ്ഗല! അങ്ങനെയൊക്കെയും സാധിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയൊക്കെ ബന്ധം നിമിത്തം, ഞാൻ അനുഗൃഹീതനായി; ഞാൻ പ്രീതനായി. ഇന്ദ്രിയ വിജയം, ധൈര്യം, നീതി, ദമഃ, ശമം, ദയ, സത്യം, ധർമ്മം എന്നിവ ഒക്കെയും അങ്ങയിൽ പ്രതിഷ്ഠിതങ്ങൾ തന്നെ. അങ്ങനെയൊക്കെ കൊണ്ടു ലോകങ്ങളെ ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയൊക്കെ ഗതിയെ പ്രാപിച്ചു. അങ്ങനെയൊക്കെ ഭാഗ മഹിമയെ സ്വപ്തവാസികൾ തന്നെയും പ്രശംസിക്കുന്നു. ഭോ സുചരിതപ്രത! അങ്ങനെയൊക്കെ നായി സ്വപ്തത്തേക്കു പോകുക തന്നെ.” ഓവാസാവ് ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിക്കവെ, ഒരു ദേവകൃതൻ വിമാനത്തിൽ അവിടെ അവതരിച്ചു. അരയന്നങ്ങൾ വലിച്ചു രഥം! കിങ്കിണി അലയുകൾ രഥം! കാമതപ്യ വിചിത്രവും ദിവ്യഗന്ധവത്തും ആയ രഥം! രഥി പറഞ്ഞു:— “മുന്നേ മുദ്ഗല! അങ്ങനെയൊക്കെ സിദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. രഥത്തിൽ കയറുക.”

ഓവാസാവ് കേശകി എന്ന രാജാവിനെ യജ്ഞത്തിൽ സഹായിച്ച സംഭവം— ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പരയിൽ സോമ വംശത്തിൽ ഖാസ്വ.പ. ഭാഗം സംബന്ധിച്ചു കാണാം.

അത്രിയുടെ പ്രസിദ്ധനായ ഇതരവ്യസോമൻ. ത്രുൻ സോമനാണ്; സോമന്റെ ചരിത്രം— ഇതിനു കീഴ് സോമവംശത്തിൽ കാണുക.

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വതകാലം

VII

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ അംഗിരഃ പ്രജാപതി

ദൂതൻ ചെയ്ത ഒരു യജ്ഞത്തിങ്കൽ വെച്ച്, ദേവസ്ത്രീകളെ കണ്ടു ആത്തനായ ബ്രഹ്മാവിനു രേതസ്സു സ്ഖലിച്ചു എന്നും; ബ്രഹ്മാവു അതിനെ അവിടെ അഗ്നിയിൽ ഹോമിച്ചു എന്നും; ആ അഗ്നിയിൽനിന്നു മരീചി, ഭൂമി മുതലായ ചിലരോടുകൂടെ അംഗിരസ്സും പ്രഭവിച്ചു എന്നും; ഇതിനു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. അംഗിരങ്ങളിൽ നിന്നു പ്രഭവിച്ച പുത്രനാണ് അംഗിരസ്സ്.

ഹാഭാഗനായ അംഗിരസ്സ്, ആശ്രമത്തിൽ ഉഗ്രമായ തപസ്സു അനുഷ്ഠിച്ചു. അംഗിരസ്സ്, അഗ്നിയെ അപേക്ഷിച്ചു, ജപിച്ചു; അംഗിരസ്സിനെ കൊണ്ട്, സർവ്വജന്തു, പ്രകാശിച്ചു. ആ കാലത്തു തപസ്സു അനുഷ്ഠിച്ചിരുന്ന അഗ്നി—അംഗിരസ്സിന്റെ രേതസ്സു കയറി, നിഷ്പ്രഭനായി, ഇങ്ങനെ ചിന്താബാധിതനായി:—“ബ്രഹ്മാവ് വേറെ ഒരു അഗ്നിയെ സൃഷ്ടിച്ചുവോ? ഞാൻ തപസ്സു അനുഷ്ഠിച്ചു രാമസിക്കുകയാൽ, എനിക്കു അഗ്നിത്വം നഷ്ടമായി. ഇനി ഞാൻ വീണ്ടും എങ്ങനെ അഗ്നിയായാകുമോ?” അഗ്നി അംഗിരസ്സിന്റെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നു; ലോകതാപനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന മഹാ മുനിയുടെ മുഖിൽ ഭീതനായി നിന്നു. അംഗിരസ്സ് പറഞ്ഞു:—“അങ്ങു ലോകഭാവന നാണ്; അങ്ങു തന്നെ അഗ്നിയായി ഇരിക്കുക; ശീശ്മാകളെ; അല്ലയോ അഗ്നി! തിമിരസംഹാരം ചെയ്യുവാൻ അങ്ങയെയാണ്, ബ്രഹ്മാവു ഒന്നാമതായി സൃഷ്ടിച്ചത്. അങ്ങു സ്വസ്ഥാനത്തെ പ്രാപിച്ച്, ക്ഷണത്തിൽ തമസ്സുകളെ സംഹരിക്കുക.” അഗ്നി പറഞ്ഞു:—“ഓ പരമതാപസ! എന്റെ കീർത്തി നശിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങു ലോകത്തിൽ ഇരട്ടുകായി; പാവകൻ എന്ന നാമത്തിൽ ലോകത്തിൽ ഇപ്പോൾ അറിയപ്പെടുന്നത്, അങ്ങു തന്നെയാണ്; ഞാനല്ല. ഞാൻ അങ്ങയിൽ അഗ്നിത്വത്തെ നിക്ഷേപിച്ചിരിക്കുന്നു; അങ്ങു തന്നെ പ്രഥമാഗ്നി ആയിരിക്കുക. ഞാൻ രണ്ടാമനായി പ്രാജാപത്യകമായ അഗ്നിയായിക്കൊള്ളാം.” അംഗിരസ്സ് പറഞ്ഞു:—“അഗ്നി! അങ്ങനെയല്ല; തിമിര സംഹാരം ചെയ്യുന്ന അഗ്നി അങ്ങുതന്നെ; ഞാൻ അങ്ങയുടെ പ്രഥമ പുത്രനാവട്ടെ.” അഗ്നി സമ്മതിച്ചു. അംഗിരസ്സ് അങ്ങനെ അഗ്നിപ്രഭവനും അഗ്നിയും ആയി.

ബ്രഹ്മണോ യ സ്തുതീയ സു പുത്രഃ കരുതലോചഹ
തസ്യാ f പി വസുമാ ഭാട്ടാ പ്രജാ സു സ്യാം ച മേത്രണ.

ബൃഹൽകീർത്തിഃ ബൃഹൽ ജ്യോതിഃ ബൃഹൽ ബ്രഹ്മാ ബൃഹന്നന്ദഃ
ബ്രഹ്മന്നരോ ബൃഹൽ ഭാസ സുമാ രാജൻ ബൃഹസ്സതിഃ
(വനപാഠം.)

അഷ്ടൗ ചാംഗിരസഃ പുത്രൗ വാരണാസേ പുവാഭണാഃ
ബൃഹസ്സതി രഥമ്യ യ വയസ്യഃ ശാന്തി രേവ ച
ഘോരോ വിരൂപഃ സംവർത്ത സുധന്വാ ചാഷ്ടമഃ സ്തുതഃ
ഏതേ f ഷ്ടൗ വചിജാ സർവേ ജ്ഞാനനിഷ്ഠാ നിരാമയാഃ
(അനുശാസനം)

ത്രയ സുപംഗിരസഃ പുത്രാഃ ചേകേ സർവ്വത്ര വിശുതാഃ
ബൃഹസ്സതി രഥമ്യ യ സംവർത്ത യ യുതപ്രതാഃ

ബ്രഹ്മാവിന്റെ രുതീയ പുത്രനായ അംഗിരസ്സിനു ഭാഷു വസുഭയാണ്. അംഗിരസ്സിന്റെ പുത്രന്മാരെ കുറിച്ചു മുകളിൽ കാണുന്ന പദ്യങ്ങൾ വൈപരീത്യമുള്ളവ ആയി തോന്നാമെങ്കിലും, യോജിപ്പിച്ചു വ്യാഖ്യാനിക്കാവുന്നവയാണ്. അംഗിരസ്സിനു വസുഭയിൽ എട്ടു പുത്രന്മാർ ഉണ്ടായി. അവരുടെ നാമങ്ങൾ ബൃഹസ്സതി, ഉപമുൻ, വയസ്യൻ, ശാന്തി, ഘോരൻ, വിരൂപൻ, സംവർത്തൻ, സുധന്വാവ് എന്നിങ്ങനെയാണ്. ഇവർ എല്ലാവരും ജ്ഞാനനിഷ്ഠന്മാരും നിരാമയന്മാരും, ആയിരുന്നു. എന്നാൽ അവരിൽ മൂന്നുപേർ—ബൃഹസ്സതി, * ഉപമുൻ, സംവർത്തൻ—എന്നവർ യുതപ്രതം നിമിത്തം സർവ്വലോക വിശുതന്മാരായി, പ്രഥമനായ ബൃഹസ്സതിയുടെ ബൃഹൽ കീർത്തിമാനും, ബൃഹൽ * ജ്യോതിസ്സും, ബൃഹൽ മാനസനും, ബൃഹൽമന്ത്രനും, ബൃഹൽഭാസനും, ആയിരുന്നു.

ശുദ്ധാ തപംഗിരസഃ പതീ ചതരോ f സുത കന്യകാഃ
സിനീബാലീ കഹ്ര രാകാ ചതുർത്വനമതി സുമാ

ത ല്ലത്രാവപരാ വാസാം ഖ്യാതൗ സ്വാഭാവിഭക്തേ f നരേ
ഉപമ്യോ ഭഗവാൻ സാക്ഷാൽ, ബ്രഹ്മിഷു യ ബൃഹസ്സതിഃ
(ഭാഗവതം.)

ഈ വിധി പ്രകാരം, ഉപമുൻ, ബ്രഹ്മിഷുനും സാക്ഷാൽ ഭഗ

* ഉപമുനെ, ഉതമുൻ എന്നും പറയും.
* ബൃഹൽകീർത്തി മുതലായി അഞ്ചു പേർ ബൃഹസ്സതിയുടെ സഹോദരന്മാരാണ് വ്യാഖ്യാനിക്കുന്ന പണ്ഡിതന്മാരും ഉണ്ട്.

പാപം, ആയ ഐഹ്യത്തിന്, എന്നവയുടെ മാതാവ് കർമ്മപ്രഭാവത്തിലൂടെ പുത്രിയായിരുന്നു എന്നു കാണുന്നു; ശുദ്ധ എന്നതു വസ്തുതയുടെ നാമാന്തരം തന്നെ ആയിരിക്കുമോ? കൂടാതെയും, ഉപമയും ഐഹ്യത്തിലും, മാതൃമല്ല, സംവർത്തനം സർവ്വലോക വിശുദ്ധനാണ്, എന്നു മുകളിൽ കണ്ടു: എന്നാൽ സംവർത്തനം കുറിച്ച പ്രസംഗം അധികം കാണാത്തതുകൊണ്ടും, ശുദ്ധയുടെ പുത്രന്മാരായി ഉപമയ്ക്ക്, ഐഹ്യത്തിന് എന്നവരെ മാത്രം പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടും—സംവർത്തനം, അപേക്ഷയാ, അപ്രധാനമാണ് എന്നു അനുമാനിക്കാം.

ഐഹ്യത്തെ സ്തുഭ്വദിനീ വരസ്വീ ബ്രഹ്മവാദിനി യോഗസിദ്ധാ ജഗൽ കൃസ്തം അസക്താ വിചചാര ഹ പ്രഭാസസ്വ തു ഭാഷാ സാ വസ്തുനാ മജ്ജമസ്വ ഹ വിശ്വപക്ഷാ മഹാ ഭാഗോ ജജ്ഞ ശിഷ്യ പ്രജാപതിഃ കർത്താ ശിഷ്യസഹസ്രാണാം ത്രിദശാനാം ച വർഷകിഃ (ആദിപർവ്വം)

ഐഹ്യത്തിൽ ഒരു ഭഗിനിയും ഉണ്ടായിരുന്നു; ബ്രഹ്മവാദിനിയും യോഗസിദ്ധയും, ആയ ആ പരമ തരണി—അംഗിരസി—വസുക്കളിൽ എട്ടാമനായ പ്രഭാസന്റെ ഭാര്യയായി, ശിഷ്യസഹസ്രങ്ങളുടെ കർത്താവായ വിശ്വപക്ഷാവിന്റെ മാതാവായി. വിശ്വപക്ഷാവിന്റെ മാതാവായ ഐഹ്യത്തിന് ഭഗിനി, വസ്തുയുടെ തന്നെ പുത്രി ആയിരിക്കാം.

അംഗിരസിന്റെ പുത്രനായ ഐഹ്യത്തിന്, അഗ്നിയുടെ പ്രഥമ പുത്രനായി പരിണമിച്ചു എന്നറിഞ്ഞ ഭേദന്മാർ തുടങ്ങിയ രായി. അവർ ഐഹ്യത്തിനോടു വിശ്വപക്ഷന്റെ കാരണത്തെ കുറിച്ചു ചോദിച്ചു. ഐഹ്യത്തിന് പറഞ്ഞ മറുപടി

ഐഹ്യത്തിന്. അവർ സ്വീകാര്യമായി. അന്നു മുതലാണ് ഐഹ്യത്തിന് ഭേദഗുരു ആയത് എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഐഹ്യത്തിലൂടെ ഭാര്യ താൻ; താരയെ ചന്ദ്രൻ അപഹരിക്കുകയും, താരയിൽ ബുദ്ധൻ എന്ന പുത്രൻ ജനിക്കുകയും ചെയ്തു. സോമവംശം നോക്കുക. ഐഹ്യത്തിലൂടെ വേറെ ഒരു ഭാര്യ, ചാന്ദ്രമസി; യശസ്വിനിയാകയാൽ ചാന്ദ്രമസിക്ക് ആറു പുത്രന്മാരും, ഒരു പുത്രിയും പിറന്നു. പുത്രന്മാർ ആറുപേരും അഗ്നികളായി; ഐഹ്യത്തിലൂടെ ഐഹ്യത്തിന്റെ പുത്രിയും വിധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്, മഹാപ്രഭാസായ ഐഹ്യത്തിന്റെ പുത്രൻ, ശംഭു, എന്ന അഗ്നികളാണ്. ചാന്ദ്രമസിയും, അശ്വമേധം മുതലായ യജ്ഞങ്ങളിൽ ഉപയോഗം ചെയ്യുന്നത്, അനേകാഗ്രങ്ങളായ ദീപ്തിജ്വാലകളെ കൊണ്ടു ജ്വലിക്കുന്ന ഈ അഗ്നിയെ പുരസ്കരിച്ചുകൊണ്ടു. ശംഭുവിന്റെ ഭാര്യ ധർമ്മന്റെ പുത്രിയാണ്; ആ പരമാർത്ഥതയുടെ നാമം, സത്യ എന്നതാണ്. ശംഭുവിനു ദീപ്തി എന്നൊരു പുത്രനും സുപ്രകാശമായ മൂന്നു കന്യകകളും ജനിച്ചു. ദീപ്തിയുടെ പുത്രൻ അധാരത്തിൽ, പ്രഥമമായ ആജ്യഭാഗം കൊണ്ടു പൂജിക്കപ്പെടുന്ന ഭേദാജ്ഞാൻ. എല്ലാ പൈതൃക മാസങ്ങളിലും, ഐഹ്യത്തിന് അർപ്പിക്കപ്പെടുന്നത് ഭേദതന്ത്രം; ഭേദം, ഭേദം, ഭേദം എന്നു പുത്രനും, പുത്രിയും, ഉണ്ടായി. ഭേദനായ അഗ്നിയെ, പ്രജാപതി ഭേദനായ അഗ്നിയുടെ പുത്രനാണെന്നും പറയും. അങ്ങനെയാണ് ഭേദം, മഹാൻ, എന്നു പ്രസിദ്ധമാണ്.

ഉണ്ടായത്. ഭേദം വീര എന്ന കന്യകയെ വേട്ട, വീരന്റെ പിതാവായി. ഈ വീരൻ, സോമൻ എന്നതു പോലെ, ആജ്യം കൊണ്ടു പൂജിക്കപ്പെടുന്ന എന്നു ബ്രാഹ്മണർ പറയുന്നു. ചിതീയമായ ഐഹ്യത്തിൽ സോമനോടു യോജിക്കുന്ന വീരൻ, രഥപ്രഭ, രഥധാരൻ, കുംഭരേതസ്സ്, എന്ന നാമങ്ങളുണ്ട്. വീരൻ സരയുവിനെ വേട്ട, സിദ്ധ്യയുടെ പിതാവായി. പ്രഭാസമാ പൂതനായ സിദ്ധി,—സിദ്ധി എന്ന അഗ്നിഭേദം—സകല അഗ്നിഗാനങ്ങളിലും സ്മരിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്.

ശ്രീ, യശസ്സ്, വർഷസ്സ്, എന്നിവയിൽ മരിക്കലും ചുവന്നും ഇല്ലാത്ത അഗ്നിക്ക്, നിത്യവന്നു എന്നു നാമമാണ്. നിത്യവന്നു കേവലം ഭൂമിയെ സ്തുതിക്കുന്നു. നിത്യവന്നന്റെ പുത്രൻ സത്യനാണ്; സത്യൻ അകലത്തും, അപാപനും, വിശുദ്ധനും തന്നെ. അർച്ചിസ്സ് കൊണ്ടു ജ്വലിക്കുന്ന സത്യൻ, സമയനിഷ്ഠനും ചെയ്യുന്നു; സത്യനെ നിഷ്ഠിതത എന്നും പറയും. സർവ്വ ഭൂതങ്ങളുടെ നിഷ്ഠിതത ആധാരമായ സത്യൻ, നിഷ്ഠിതത എന്ന നാമം യുക്തം തന്നെ. ജ്വലിക്കുന്ന വരെ ജ്വലിച്ച്, ഐശ്വര്യം വർദ്ധിക്കുന്ന സത്യൻ, ജ്വലിയുന്നതാണ്.

സ്വപനൻ എന്ന അഗ്നി, രോഗങ്ങളെ പിതരണം ചെയ്യുന്നു. സ്വപനൻ ജ്വലിക്കാൻ ബുദ്ധിയിൽ വർദ്ധിക്കുന്നു. സ്വപനനെ വിശ്വപക്ഷിത്വം എന്നും പറയും.

ഉണ്ടതിനെ ഉണ്ടാക്കുന്ന അന്തരാഗ്നിയെ വിശ്വപക്ഷിത്വം എന്നു നാമമാണ്; വിപുലപ്രഭം, യശാമാവ്, ബ്രഹ്മചാരി—ആയ ഈ അഗ്നിയെ, ബ്രാഹ്മണർ പാകയജ്ഞങ്ങളിൽ, പൂജിക്കുന്നു. ഗോമതിനി, ഭാര്യയായ വിശ്വപക്ഷിനെ പുരസ്കരിച്ച്, ധർമ്മന്മാർ, സർവ്വ കർമ്മങ്ങളെ നിർവ്വഹിക്കുന്നു.

പരമ ഭാരണനായ ബഹുവാഗ്നിക്ക്—സമുദ്ര ജലം കുടിച്ച് സമുദ്ര ഉയരുന്ന അഗ്നിക്ക്—ഉത്പാദകൻ എന്നു നാമമാണ്. ഉത്പാദകൻ പ്രാണനെ ആശ്രയിച്ചു നില്ക്കുന്നു.

ഐഹ്യത്തിലൂടെയും താരയുടെയും ആറാമത്തെ പുത്രനെ ശോഭതത്വത്വം എന്നു പറയും; ഈ അഗ്നിയെ സമർപ്പിക്കുന്ന സർവ്വ ശോഭത വർണ്ണമാകാറുണ്ട്; ആയതിനാൽ ശോഭതത്വത്വം എന്നു നാമം ഭവിച്ചു. ഈ അഗ്നിയെ സമർപ്പിക്കുന്ന നൈവേദ്യത്തിന്, ഉദഗ്ദ്ധഭാഗം എന്നു പേരാണ്.

ചാന്ദ്രമസിയുടെ പുത്രിയുടെ നാമം സാഹ എന്നാണ്. സർവ്വ ഭൂതങ്ങളും ശരിക്കു നേട്ടങ്ങളിൽ, ഈ അഗ്നി ശ്രദ്ധയും ഭാരണയും ആയി നില്ക്കുന്നു. സാഹയസ്സ് പുത്രന്മാർ മൂന്നാണ്. ഒന്നാമൻ മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ സാമ്യം ഇല്ലാത്തവനാകയാൽ, കാമാഗ്നി എന്ന്, ഭേദന്മാർ നാമസമ്മാനിതനായി. രണ്ടാമൻ അമോഹൻ ആണ്; ഈ അഗ്നി വിജയനിയായും നിമിത്തം, ഹർഷിച്ച് കോപത്തെ കളങ്കി, വില്ലു പിടിച്ച്, മാല മുടി, തേരിൽ ഇരുന്ന് സർവ്വ ശത്രു സംഹാരം ചെയ്യുന്നു. മൂന്നാമൻ. ഉക്ഥൻ, മൂന്ന് ഉക്ഥങ്ങളാൽ,—മൂന്നു വേദങ്ങളിൽ അടങ്ങുന്ന ഗാനങ്ങളാൽ—സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നു.

ഗർഭത്തിലായ ഉത്ഥാപത്തിനെ—മമതയെ—ഐഹ്യത്തിന് കാലിക്കു ഉണ്ടായി. എന്നാൽ നിവാരണനായ ഐഹ്യത്തിന്, കോപിച്ച്, മമതയെ ശപിച്ചു—വീര്യത്തെ വിസർജ്ജിച്ചു. അത്യാവൃത പേക്ഷിക്ക മെന്നു ഭയന്ന മമത, ശിശുവിനെ ഉപേക്ഷിക്കാ മെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. അപ്പോൾ ഒരു ആകാശ ഭാരതി ഇങ്ങനെ കേൾക്കായി.

അല്ലയോ ദുരോ! ഇരുവരിൽ നിന്നു പിറന്ന ഇവനെ പോറിക്കൊള്ളുക. ബുദ്ധസ്തേ! ഇരുവരിൽനിന്നു പിറന്ന ഇവനെ പോറിക്കൊള്ളുക! ആ ശിശുവാണു്, ഭേദാജൻ എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധനായതു്. ബുദ്ധസ്തി നഹുകേത യായ ഇന്ദ്രാണി ക്കു മോചനം നൽകിയ സംഭവം, ഈ പുസ്തക പരമ്പരയിൽ, സോമവംശം എന്ന പുസ്തകത്തിൽ, നഹുക ചരിത്രത്തിൽ ഉണ്ടു്.

യുധിഷ്ഠിരൻ രാജ ധർമ്മത്തെ ഉപദേശിക്കുന്നതിൽ, ഭീഷ്മൻ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ഒരു ഇന്ദ്രാധിപസ്തി സംവാദത്തെയും ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം.

യുധിഷ്ഠിരൻ പറഞ്ഞു:—

കഥം ഉണ്ടു് കഥം തീക്ഷ്ണേ മഹാപക്ഷേ ച ഭാരത അരൗ വന്തേത നൃപതിഃ തൻ മേ ബ്രഹ്മി പിതാമഹ

പിതാമഹ ! ശത്രുക്കളിൽ ഉദുകുടും, തീക്ഷ്ണന്മാരും, ബന്ധുബലമുജ്ജ്വലവും ഉണ്ടു്; അങ്ങനെ യുദ്ധ ശത്രുക്കളോടു രാജാക്കന്മാർ എങ്ങനെ വർത്തിക്കണം?

ഭീഷ്മൻ പറഞ്ഞു:—

അത്രാ ഫപുഭാഹരന്തീ മം ഇതിഹാസം പുരാതനം ബുദ്ധസ്തേ യു സംവാദം ഇന്ദ്രസ്യ ച യുധിഷ്ഠിര

ബുദ്ധസ്തിനാ ദേവപതിം അഭിവാദ്യ കൃതാഞ്ജലിഃ ഉപസംഗമ്യ പപ്രച്ഛ വാസവഃ പരവീരഹാ

യുധിഷ്ഠിര ! ഇതു സംബന്ധിച്ച ഞാൻ ഇന്ദ്രനും ബുദ്ധസ്തിയും തമ്മിലുള്ള സംവാദരൂപമായ ഒരു പുരാതന ഇതിഹാസത്തെ ഉദ്ധരിക്കാം. പരവീര ഹന്താവായ ഇന്ദ്രൻ ഒരിക്കൽ സുരാചാതുനായ ബുദ്ധസ്തിയുടെ സമീപത്തു ചെന്നു്, തൊഴുതു് അഭിവാദ്യം ചെയ്തു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

അഹിതേഷു കഥം ! ബ്രഹ്മൻ പ്രവന്തേയ മതന്ത്രതഃ അ സമുച്ഛിച്ച ചൈ വൈതാൻ നിയമേയേ മുപായതഃ

സേനയോർ വൃതികംഗേ ച ജയം സാധാരണോ ഭവേൽ കിം കഥാണം ന മാം ജഹ്യാൻ ജപലിതാശ്രീഃ പ്രതാപിനി നതോ ധർമ്മാർത്ഥകാമാനാം കശലഃ പ്രതിഭാസവാൻ രാജധർമ്മ വിധാനജ്ഞഃ പ്രത്യുവാച പുരന്ദരം.

“ഭോ ! ബ്രഹ്മൻ ബുദ്ധസ്തേ ! ഞാൻ ശത്രുക്കളോടു എങ്ങനെ വർത്തിക്കണം? അവരെ കേവലം സംഹരിക്കാതെ നിയമത്തിൽ എങ്ങനെ നിറുത്താം? സേനകൾ തമ്മിൽ നേർത്താൽ ജയം ഇന്നു ഭാഗത്തായിരിക്കണമെന്നില്ല. ഞാൻ സമ്പാദിച്ചിരിക്കുന്ന ഐശ്വര്യം പ്രതാപ മേറിയതും പരമോ ജ്യാലവും ആകുന്നു. ഇതു നഷ്ടമാകാതെ ഇരിക്കുന്നതിന്നു ഞാൻ എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു്?” പ്രതിഭാസ വാനും ധർമ്മാർത്ഥ കാമ കശലനും രാജധർമ്മ വിധാന വിചാരനും ആയ ബുദ്ധസ്തി പറഞ്ഞു:—

ന ജാതു കലഹേനേ കേൽ നിയന്തു മപകാരിണഃ ബാലൈ രാസേവിതം ഹ്യേതൻ യ ദമർഷോ യദക്ഷമാ ന ശത്രുർ വിവൃതഃ കാശ്ചോ വധമസ്യാ ഫികാംക്ഷതാ

ക്രോധം ഭയം ച ഹർഷം ച നിയമ്യ സ്വായ മാത്മനി അമിത്ര മുപസേവേത വിശ്വസ്യ വവിശ്വസൻ പ്രിയ മേവ വദേ നിത്യം നാ ഫ്രിയം കിഞ്ചി ഭാചരേൽ വിരമേ ശുഷ്കവൈരേഭ്യഃ കർണജാപം ച വർജയേൽ യഥാ വൈതംസിക്തോ യുക്തോ ദ്വിജാനാം സദശ സ്വരജ്ഞാൻ ദ്വിജാൻ കരുതേ വശ്യാൻ തമായുക്തോ മഹീപതിഃ വശം ചോ പനയേൽ ശത്രുൻ നിഹന്ത്വാ ച പുരംഭര ന നിത്യം പരിഭയാതീൻ സുഖം സ്വപിതി വാസവ ജാഗർത്യേവ ഹി ഭുഷാർത്ഥം സംകരേ ഫഗ്നി റിവോത്ഥിതഃ

ശത്രുക്കളെ കലഹം കൊണ്ടു് നിലയ്ക്കു നിറുത്തുവാൻ ഒരിക്കലും ഉത്സാഹിക്കരുതു്. അമർഷവും, അക്ഷമയും കൂട്ടികൂട്ടി ഒരു യുദ്ധമുണ്ടാക്കരുതു്. ഒരുവൻ ഹിംസിക്കണമെന്നു ഇച്ഛിക്കുന്ന ശത്രു, ഒരഞ്ചിയിരിക്കുവാൻ ഇട കൊടുക്കരുതു്. ക്രോധം, ഭയം, ഹർഷം മുതലായ വികാരങ്ങളെ ഉള്ളിലൊതുക്കിക്കൊണ്ടു്—ശത്രുവിനെ വിശ്വസിക്കാതെയും എന്നാൽ വിശ്വസിക്കുന്നതായി നടിച്ചും, വർത്തിക്കണം. പ്രിയം പറയണം; അപ്രിയം ആചരിക്കരുതു്; ശുഷ്ക വൈരങ്ങളെ വിട്ടുകളയണം; കടുത്ത വാക്കിനെ അശേഷം വെടിയിടണം. വേദൻ, പിടിക്കണമെന്നു കരുതുന്ന പക്ഷികളെ പ്ലോലെ തന്നെ, കരഞ്ഞു കൊണ്ടു നടക്കുന്നു; അവയോടു ഇണങ്ങി കൂടുന്നു; അതു പോലെ തന്നെ—ഇന്ദ്ര !—ശത്രുക്കളെ ഇണങ്ങി അടുത്തു പിടിച്ചു കൊല്ലണം. ശത്രുക്കളെ കൊന്നവൻ ഉറങ്ങി കഴിയരുതു്; ശത്രുവായ ഭുഷാൻ—തല്ലാലും അമർത്ത തീവോലെ—സൌക്യം ലഭിക്കുമ്പോൾ ഉണർന്നു തല പൊക്കും.

ന സന്നിപാതഃ കർത്തവ്യഃ സാമാന്യേ വിജയേ സതി വിശ്വാസൈ വോചസംസാരോ വശേ കൃതാ രിപുഃ പ്രഭോ

സംപ്രധാതു സഹാ ഫമന്തേരു മന്ത്രവിതഃ മഹാത്മജഃ ഉപേക്ഷ്യമാണോ വിജ്ഞാതോ ഹൃദയേ നാ ഫപരാജിതഃ അമാ ഫസ്യ പ്രഹരേൽ കാലേ വിധേർ വിചലിതോ യദാ

ഭണ്യം ച ഭുക്തേ ഭസ്യ പുരന്തൈ രാഷ്ട്രകാരിഭിഃ

ആഭി മധ്യാ ഫവസാന ജ്വാൽ പ്രച്ഛന്നം ച വിചാരയേൽ ബലാതി ഭുക്തേ ഭസ്യ ജാന നേവ പ്രമാണതഃ

ഭേദേനോ പപ്രഭാനേന സംസൃജേ ഭൌഷഡൈ സുമാ നതേപ വലുസംസ്കൃതം രോചയേ ദരിഭിഃ സഹ

ഭീഷ്കാല മപീ ക്ഷേത നിഗ്രാഹ്യാ ഏവ ശത്രുവഃ കാലകാംക്ഷീ ച യുക്തഃ സൻ ഉപാസിത ശചീപതേ

തഥാ പ്രിയം ച വക്തവ്യം യഥാ വിശ്രമേ മാപ്തന്യാത് നസദ്യോ ഫതിർവഹന്ത്വാ ച ഭുക്തവ്യോ വിജയോ യുവഃ ഭൂയഃ ശല്യം ഹൃദയത് നഖം ച കരുതേ പ്രണം

പ്രാപ്യേ ച പ്രഹരേൽ കാലേ സംവർത്തതേ പുനഃ

ഹന്തുകാമസ്യ ഭേദേന പുരന്തസ്യ രിപുൻ പ്രതി

യം ഹി കാലോ വൃതിക്രാമേത് പുരന്തം കാലകാംക്ഷിതം ഭർല്ലഭഃ സ പുന സ്തേന കാലഃ കർമ്മ ചികീർഷതാ

കുരുവും ജനയേ ദേവ സംഗ്രഹ്ണാൻ സാധുസമ്മതം
കാലേന സാധയേൽ കൃത്യം അപ്രാപ്തം ന ഹി പീഡയേത്

വിജയം ഏതു ഭാഗത്തേക്കു മകാ മെന്നെക്കു സന്ദർഭത്തിൽ,
യുദ്ധത്തിൽ ചെന്നു ചാടരുത്. നമ്മെ കുറിച്ച് ശത്രു വിശ്വസിക്കു
മാറു വർത്തിക്കുകയും, ശത്രു വശത്തിലായി എന്നു കണ്ടാൽ, കാര്യം
സാധിച്ചു കൊള്ളുകയും ചെയ്യണം. നാം ശത്രുക്കളെ കരുതണം;
തോറ്റു എന്നു മനസ്സു കൊണ്ടു സമ്മതിക്കുന്നില്ല എങ്കിൽ, ശത്രു
കൾ—അമാത്യന്മാരോടും ആലോചന പരയുവാൻ അറിയാവുന്ന
വരോടും ആലോചിച്ച്, നാം ക്ഷീണിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ എതിരി
ടും! സമർത്ഥന്മാരായ കൃതന്മാരെ കൊണ്ട് നമ്മെ ക്ഷീണിപ്പിക്കുക
യും ചെയ്യും. ശത്രുവിന്റെ ആഭിമുഖ്യം വശാനുഭവമുള്ള രഹസ്യ മാ
യി അറിയണം: ഉജ്ജ്വലനം ഉജ്ജ്വലണം അറിഞ്ഞ്, ശത്രു ബല
ത്തെ ഭയപ്പെടുന്നു; പേടിപ്പിക്കുന്ന മെങ്കിൽ പേടിപ്പിക്കണം; സ
മ്മാനിക്കുന്ന മെങ്കിൽ സമ്മാനിക്കണം; വിഷം കൊടുക്കുന്ന മെങ്കിൽ വി
ഷം കൊടുക്കണം. നമ്മുടെ ബലം അന്യൻ അറിയുമാറ്, നാം
സംസ്കൃതം കരിക്കലും ചെയ്യരുത്. തക്കം നോക്കണം; തക്കം വരു
ന്നതു വരെ ക്ഷമിക്കണം; തക്കം വരുമ്പോൾ കൊല്ലണം: വിശ്വാ
സം വരുമാറു പ്രിയം പറഞ്ഞു കൊണ്ട്—വിജയം സിദ്ധിക്കുവാൻ
അവശ്യമായ അർത്ഥത്തിൽ ഹിംസിക്കണം. ആവശ്യത്തിലധികം
ഹിംസിക്കരുത്. ശത്രുവിന്റെ മനസ്സിൽ പക കുടി കൊള്ളുവാൻ
ഇടയാക്കരുത്. കാലം കൊള്ളാമെന്നു കണ്ടാൽ കൊല്ലണം: പി
ന്നൊരിക്കൽ കാലം കൈ വരാതെ വന്നേക്കാം. ഐഹ്യത്തിൽ തു
ടുന്നു:—

വിഹായ കാമം ക്രോധം ചന്തമാ ഹംകാര മേവ ച
യുക്തോ വിവര മനഃപിച്ഛേൽ അഹിതാനാം സദാ നൃപഃ
മാർദ്ദവം ഭണ്ഡ ആലസ്യം പ്രമാദ ശ്ച സുരോത്തമ
മായാ സുവിചിതാ ശക്ര ശാതയ സ്തുവിചക്ഷണം
നിഹന്ത്രൈതാനി ചതാരി മായാം പ്രതിവിധായ ച
തതഃ ശക്തോതി ശത്രുണാം പ്രഹത്തു മഹിമാരയൽ
യദേ വൈകുന്ന ശക്യേത ഗുഹ്യം കത്തും തദാ ചരേൽ
യഹ്നീ സചിവാ ഗുഹ്യം മിഥോപി ശ്രാവയന്ത്വി
അശക്യ മിമി കൃതാ വാ തതോ ഹൈന്ദവ സംവിദം ചരേൽ
ബ്രഹ്മഭണ്ഡ മദൃഷ്ടേക്ഷ്യ ദൃഷ്ടേക്ഷ്യ ചതുരംഗിണീം
ഭേദം ച പ്രഥമം വിദ്വാൻ തുഷ്ണീം ഭണ്ഡം തഥൈവ ച
കാലേ പ്രയോജയേൽ രാജാ തന്യീൻ തന്യീൻ തദാ തദാ
പ്രണിപാദാ ച ശക്തേ കാലേ ശത്രുൻ ബലീയസഃ
യുക്തോ സുവയ മനഃപിച്ഛേൽ അപ്രമത്തഃ പ്രമാദ്യതഃ
പ്രണിപാതേന ഭാനേന വാചാ മധുരയാ ബ്രവൻ
അമിത്ര ഭുപസേവേത ന ച ജാതു വിംശകയേൽ
സ്ഥാനാനി ശംകിതാനാം ച നിത്യമേവ വിവർജയേത്
ന ച തേക്ഷാശാസേൽ രാജാ ജാഗ്രതീഹ നിരാകൃതാഃ
ന ഹ്യതോ ഭൃഷ്ണരം കർമ്മ കിഞ്ചി ദന്ധി സുരോത്തമ
യഥാ വിവിധവൃത്താനാം ഐശ്വര്യ മമരാധിപ
തഥാ വിവിധ ശീലാനാം അപി സംഭവ ഉച്യതേ

പ്രയത്നേൽ യോഗ മാന്യമായ മിത്രാ മിത്രാ നധാരയൻ
ദൃഢ മധ്യ വമന്യന്തേ തീക്ഷ്ണ ഭദ്രപിജതേ ജനഃ
മാ തീക്ഷ്ണേണ മാ ദുർഭ ഭൂതാ തീക്ഷ്ണേണ വേ ദുർഭ ഭവ
യഥാ വപ്രേ വേഗവതി സർവതഃ സംപ്തഭൂതോദകേ
നിത്യം വിചരണദ്ബാധ സ്ഥമാ രാജ്യം പ്രമാദ്യതഃ.

രാജാവ് കാമവും ക്രോധവും അഹങ്കാരവും മാററിവച്ച്—
അഹിതന്മാരുടെ ക്ഷീണഭാഗങ്ങളെ, സദാ അനവധിക്കണം. ഇ
ത്ര! സ്വഭാവത്തിന്റെ ദുർഭ, ഭണ്ഡത്തിന്റെ കഠിനത, അലസ
ത, പ്രമാദം എന്നവയും, ശത്രു ആലോചനാ പൂർവ്വം പ്രയോഗിക്കുന്ന
ചതിവുകളും, ദുഃസ്വനായ രാജാവിന്റെ കഥ കഴിക്കുന്നു. ഈ നാലു
സ്വഭാവങ്ങളെയും ശത്രു ചെയ്യുന്ന ചതിവുകളെയും ജയിക്കുന്ന
രാജാവു ജയിക്കുന്നു. കരുവനെ കൊണ്ടു സാധിക്കാവുന്നതു്, കരു
വനെ കൊണ്ടു സാധിക്കണം; പല ആലോചനകൾ രായാൽ ചുമ
തല കരുവനും ഏകുന്നതല്ല; രഹസ്യമായിരിക്കേണ്ട കാര്യം പര
സ്യമാകുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ കരുവനെ കൊണ്ടു സാധിക്കാ
ത്ത കാര്യമാണു് എങ്കിൽ—ആലോചിക്കേണ്ടവരോ കൊണ്ടു ആലോ
ചിക്കണം. ശത്രു അടങ്ങുന്നയാൽ, അഥവം പവിച്ചു പുരോഹിത
ന്മാരെ കൊണ്ടു അഭിചാരം പ്രയോഗിക്കണം; അടങ്ങുന്ന ശ
ത്രുവിനെ അടിക്കുവാൻ ഉപയോഗപ്പെടുന്നതു്, ബ്രഹ്മഭണ്ഡം മാത്ര
മാണു്. എന്നാൽ ശത്രു ഭയപ്പെടുന്നതു് എങ്കിൽ ചതുരംഗപ്പടയേ ത
യാറാക്കണം: ഭേദമോ ഭണ്ഡമോ എന്താണു് ഫലപ്പെടുന്നതു എന്നു
കണ്ടാൽ, അതിനെ അതതു സ്ഥാനങ്ങളിൽ, അപ്പഴപ്പോൾ ഉപ
യോഗിക്കണം. ശത്രു ബലവാനാണു് എന്നു കണ്ടാൽ നമസ്സരിച്ചു
കൊള്ളണം; കരുതൽ ഇല്ലാതെ നില്ക്കുന്ന ബലവാനെ, കരുതി നി
ന്നുകൊണ്ടു വീഴ്ത്തണം. മധുരമായി സംസാരിക്കണം; പോരെ
ങ്കിൽ ഭാനം കൊടുക്കണം; ബലവാനായ ശത്രുവിന്റെ മനസ്സിൽ ശ
ങ്കയേ ശേഷിപ്പിക്കരുത്. ദുർബലൻ ഇതു പ്രത്യേകം കരുതാനുള്ള
താണു്. തോറ്റ ശത്രു സദാ ഉണർന്നിരിക്ക മെന്നും, രാജാവു കരു
തണം. അമരാധിപ! അസ്ഥിരന്മാർക്കു ഐശ്വര്യം ഉണ്ടാകുന്നത
ല്ല. അസ്ഥിരന്മാർക്കു ഐശ്വര്യം സമ്പാദിക്കുന്നതിനെ അപേക്ഷി
ച്ച്, അസ്ഥിരമായ കർമ്മം ഇല്ല. വിവിധ ശീലന്മാർ തങ്ങൾക്കു മാ
ത്രമല്ല, സാഹചര്യത്തിൽ പെട്ടവർക്കും വിനാശ കാരണമാകുന്നു. രാ
ജാവു മിത്രങ്ങളെയും അമിത്രങ്ങളെയും വിവേകപൂർവ്വം അറിയണം.
ദുർശീല നായ രാജാവ് അപമാനിക്കു പ്പെടുന്നു; തീക്ഷ്ണശീല നായ
രാജാവു പേടിപ്പെടുത്തുന്നു. രാജാവു തീക്ഷ്ണനാകരുത്, ദുർവ്വാക
രുത്. ഇത്ര! അങ്ങു തീക്ഷ്ണനായും ദുർവ്വായും ഇരിക്കുക. വേഗം
കൂടുന്ന വെള്ളച്ചാട്ടം, കൂലം ഇടിച്ച് പൊടിച്ചിടുന്നതു പോലെ
പ്രമാദം രാജ്യത്തെ വിചാരണം ചെയ്യുന്നു.

ഐഹ്യത്തിൽ തുടുന്നു:—

ന ബഹു നപര്യേത യൗഗപത്യേന ശാത്രവാൻ
സാജ്ഞാ ഭാനേന ഭേദേന ഭണ്ഡേന ച പുരോഹ
ഏകൈക മേധാം നിഷ്പിച്യ ശിഷ്ടേക്ഷ്യ നിപുണം ചരേൽ
നതു ശക്തോ ഹി മേധാവി സർവ്വം നേവാ ഹ ചരേൽ ബുധഃ
യദാ സ്വാൽ മഹതീ സേനാ ഹയ നാഗ രഥാകലാ
പചാതി യന്ത്ര ബഹുലാ അനരക്താ ക്ഷയംഗിനീ

യോ ബഹു വിധാം വൃത്തിം മന്വേത പ്രതിയോഗതഃ
 തോ വിപുത്യ പ്രഹരേ ദൃശ്യനാ മവിചാരയേൽ
 ന സാമ ജ്ഞോ പനിയൽ പ്രശസ്തേ
 ന മാർദ്ദവം ശതൃകൃ യാത്രികം സമാ
 ന സന്ധിക്കാതോ ന ച സംകരക്രിയാ
 ന ചാ f പി ഭൂയഃ പ്രകൃതേർ വിചാരണാ

മായാ വിഭോജനസർജനാനി
 വാചം തന്മൈവ പ്രഥമം പ്രയോഗാൽ
 ആഖ്യൈ ജ്ഞാഖ്യൈ രൂപചാരയേത
 പുരേക്ഷ രാശ്രേക്ഷ ച സം പ്രയുക്താൻ
 പുരാ f പി ചൈതാൻ അനുസൃത്യ ഭൂമിപഃ
 പുരേക്ഷഭോഗാ നഖിലാൻ ജയന്തി
 പുരേക്ഷ നീതിം വിഹിതാം യഥാവിധി
 പ്രയോജയന്തോ ബലവൃത്ര സുഭന

പ്രഭായ ഗുഡാനി വസൂതി നാമ
 പ്രചിച്ഛ ഭോഗാ നപഹായ ച സ്വാൻ
 ദൃഷ്ടാ സ്വഭോജൈ രിതി കീർത്തിതാ
 പുരേക്ഷ രാശ്രേക്ഷ ച യോജയന്തി

തന്മൈവ ചാ f ന്വൈ രപി ശാസ്ത്രവേദിഭിഃ
 സ്വപഞ്ചതൈഃ ശാസ്ത്ര വിധാന ലിംഗിതൈഃ
 സൃഷ്ടിതൈഃ ഭാഗ്യകഥാ വിശാരദൈഃ
 പരേക്ഷ കൃത്യാ മപധാരയേ ച.

പല ശതൃകളെ കരമിച്ച്, ഏകകാലത്തു എതിരിടരുത് : സാ
 മം, ഭാനം, ഭോമം, ഭണ്ഡം, എന്നിവയെ കൊണ്ട്, ശതൃകളെ ക
 ററയ്ക്കാററക്ക കരുക്കണം : ശോഷിച്ചവരോട് നിപുണമായി വർത്തി
 കണം. ശക്തനും മേധാവിയും ആയവൻ തന്നെയും, പലരെ ക
 രമിച്ച് എതിരിടുന്നതു, ബുദ്ധിയാക യില്ല. പ്രബലമായശ്വേതം—
 തേര്, കുതിര, ആന, കാലാർ, കോശം, വണിക്ക എന്നവ കൊ
 ണ്ട് ബലപ്പെട്ട ധ്വജംഗസേന—ഹയ നാഗ രഥാ കലമായി പാശാ
 തി യന്ത്ര ബഹുല മായി—സ്വാധീപത്തി ലുണ്ടെന്നു കണ്ടാൽ—പ്ര
 തിയോഗിയേ അപേക്ഷിച്ചു ബഹുവിധമായ അഭിപ്രായവിസ്താപക്കു
 ത്ത ഉണ്ടെന്നു ആലോചന യുടെ ശേഷം ഉറപ്പു വന്നാൽ—ശതൃവി
 നു എതിരായി പ്രത്യക്ഷത്തിൽ പുറപ്പെടാം ; സംശയിക്കേണ്ട : അ
 ല്ലാ ബലം ശതൃപക്ഷത്താണെങ്കിൽ—സാമമല്ല, രഹസ്യ ഭണ്ഡം പ്ര
 യോഗിക്കണം. അങ്ങനെയുള്ള ഘട്ടങ്ങളിൽ മാർദ്ദവം ഉപയോഗ
 പ്പെടുകയില്ല ; തുടരെ യുദ്ധത്തിനു കരുമ്പെടുക എന്നതു ഉപയോഗ
 പ്പെടുകയില്ല : ജയം സംശയമാണു എന്നതു മാത്രമല്ല—സമരപ്ര
 സ്ഥാനം എന്നത്—കൃഷിനാശം വിഷപ്രയോഗം കൊണ്ടു ജലഭൂമി
 ണ്, അമാത്യ സുഹൃൽ കോശ രാഷ്ട്ര ഭക്ത ബലങ്ങൾ എന്നവ
 ഉൾപ്പെടുന്ന പ്രകൃതിയുടെ ക്ഷയം, മുതലായവയ്ക്കും ഹേതുവാണ് :
 ആയതിനാൽ ബലം ശതൃപക്ഷത്താണ് എങ്കിൽ - രഹസ്യ ഭണ്ഡം
 തന്നെ യുക്തം; രാജാവു ചതിവു പ്രയോഗിക്കാം ; ശതൃകളെ ഭിന്നി
 പ്പിക്കാം ; കപടത നടിക്കാം ; വിശ്വാസ്യനായ ചാരന്മാരെ കൊ
 ണ്ടു പുരങ്ങളിലും രാഷ്ട്രങ്ങളിലും നടക്കുന്ന കാര്യങ്ങളെ അന്വയി

ച്ച അറിയാം. ഭോ ബലവൃത്ര സുഭന ! രാജാവു ശതൃകളെ അനു
 ഗമിച്ച്, പുരങ്ങളിൽ കടന്നു, സർവ്വ ഭോഗങ്ങളെ ജയിക്കുകയും, സ്വ
 പുരങ്ങളിൽ വിഹിതമായ നീതിയെ വിധി അനുസരിച്ചു വിധാനം
 ചെയ്യുകയും, ചെയ്യണം. രാജാവ് ഭുതന്മാരെ, ശതൃ രാജ്യ
 ങ്ങളിലേക്കു അയക്കുന്നത്, ബുദ്ധിപൂർവ്വം വേണ്ടതാണ് : ഒന്നാമ
 തായി അവർക്കു ധാരാളം ദ്രവ്യം ഗുഡമായി കൊടുക്കണം : അവ
 രുടെ വസ്തുവക കളെ പരസ്യമായി കണ്ടു കെട്ടണം : എന്നാൽ
 അവർക്കു ധാരമായ ഉടവു തട്ടരുതെന്നു കാത്തു കൊള്ളണം. ഇവർ
 ദൃഷ്ടന്മാരാണ് എന്നും ; സ്വാന്ത ഭോജം നിമിത്തം ഭണ്ഡം എടുക്കുക
 യാണ് എന്നും, പ്രസിദ്ധം ചെയ്യണം ; ഇങ്ങനെ കരുതലുകൾ ചെ
 യ്തുകൊണ്ട്, അവരെ ശതൃകളുടെ പുരങ്ങളിലും രാഷ്ട്രങ്ങളിലും പ്ര
 വേശിപ്പിക്കണം ; അതോട് കൂടെ തന്നെ ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരും, സമ
 ര്ത്ഥന്മാരും, ശാസ്ത്രവിധാന വിചക്ഷണന്മാരും, സൃഷ്ടിജ്ഞാ
 ന്മാരും, ആയ ഭാഗ്യ കഥാ വിശാരദന്മാരെ കൊണ്ട്, സ്വപുരങ്ങളിൽ അ
 ഭിചാരാ ചെയ്യിക്കുകയും, ശതൃ മാർഗ്ഗം നടത്തുവാനായി ദൃത്യ ഭേ
 വതയെ ഉപാസിക്കുകയും ചെയ്യണം.

ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു :—

കാനി ലിംഗാനി ദൃശ്യസ്യ വേദി ചിജ്ജസത്തമ
 കഥം ദൃഷ്ടം വിജാനീയാത് എതൽ സ്പഷ്ടം ബ്രഹ്മീഹി മേ

ഭോ ചിജ്ജസത്തമ ! ദൃഷ്ടന്റെ അടയാളങ്ങൾ എവ ! ദൃഷ്ട
 നെ എങ്ങനെ തിരിച്ചറിയാം ! അങ്ങ് എന്നിങ്ങനെ ഉപദേശിക്കണമേ."

പ്രഹസ്തതി പറഞ്ഞു:—

പരോക്ഷ മഗ്നണാ നാഹ സ ഗുണാ നദ്യ സൃയതി
 പരൈർ വാ കീർത്ത്യമാനേക്ഷ തുഷ്ണി മാന്വേ പരാങ്ങ് മഖഃ
 തുഷ്ണിം ഭാവേ f പി വിജ്ഞേയം ന ചേൽ ഭവതി കാരണം
 നിശ്ചാസം ചോഷ്ട സംഭംശം ശിരസ ശ്ച പ്രകമ്പനം
 കരോത്യ ഭീഷ്ണം സംസ്തൃഷ്ടം അസംസ്തൃഷ്ട ശ്ച ഭാഷതേ
 അദൃശ്യവ ചികരതേ ദൃഷ്ടാ വാ നാ f ഭി ഭാഷതേ
 പൃഥ ഗേത്യ സമശ്നാതി നേദ മച്ച യഥാവിധി
 ആസനേ ശയനേ യാനേ ഭാവാ ലക്ഷ്യാ വിശേഷതഃ
 ആത്തി രാത്നേ പ്രിയേ പ്രീതി എതാവൽ മിത്രലക്ഷണം
 വിപരീതം തു ബോദ്ധ്യം അരിലക്ഷണ മേവ ച
 എതാ ന്യേവ യഥോക്താനി ജ്യേഷ്ഠമാ ബ്രിദശാധിപ
 പുരോഹിതം പ്രദൃഷ്ടാനാം സ്വഭാവോ ബലവത്തരഃ

ഇതി ദൃഷ്ടസ്യ വിജ്ഞാനം ഉക്തം മേ സുരസത്തമ
 നിശാമ്യ ശാസ്ത്ര തത്വാരം യഥാവ മമരേശ്വരഃ

ദൃഷ്ടൻ ഇതരന്മാരെ കുറിച്ചു കളിവിൽ ഭോജം പറഞ്ഞു പറ
 ത്തും ; ഇതരന്മാരുടെ ഗുണങ്ങളെ കുറിച്ചു അസൂയപ്പെടും ; ആരെ
 ജിലും ഇതരന്മാരെ പ്രശംസിക്കുന്നതു കേട്ടാൽ, മിണ്ടാതെ തിരി
 ണ്ണിരുന്ന കളയും. മിണ്ടാ തിരിക്കുന്നതു കൊണ്ടു മാത്രമല്ല ഈ ദ
 ഷ്ടന്മാരെ അറിയുന്നത്, പര പ്രശംസ കേട്ടാൽ അവർ നെടുവി
 ല്ലിടും ; ചുണ്ടു കടിക്കും ; തല കലുക്കും ; ആർ കൂടുന്നേടങ്ങളിൽ ക
 കയും ചെയ്യും ; വേണ്ടാത്ത തൊക്കയും പറയും. ഏറെ കാലം

മറന്നുകൂടും; പിന്നെ കാണുമ്പോൾ, അത്രമാത്രം പറകയില്ല. തനിച്ചിരുന്നു ഉണ്ണം; നടന്ന ഞാനും നന്നായില്ല എന്നു പറയും; പോകിലും ഇരിപ്പിലും ഉറണിലും ഭയം വേറെ അറിയാം. ആത്മാവ് അതിനും പ്രീതിയ്ക്കും പ്രീതിയും ആണ്, മിത്രലക്ഷണം; വിപരീതം കാണിക്കുന്നവൻ ശത്രുവാണെന്നു അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. ഇത്ര! അമര നായക! ഭയം എങ്ങനെ തിരിച്ചറിയാമെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു; അങ്ങു കേട്ട ശാസ്ത്രാനുസാരമായ വാക്കുകളെ അനുസരിക്കുക.

സുരാചാതു നായ ഹൃസ്വതി, അഗാധ ചിന്തകനും, സർവ്വ കാലങ്ങളെക്കുറിച്ചും അഭിപ്രായം ഉറച്ച സർവ്വജ്ഞനും, ആയിരുന്നു. ആ ആചാതുന്റെ ആലോചന സുരൈശ്വര്യത്തിന്റെ പ്രതിഫലം പലപ്പോഴും ഉപയോഗപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഹൃസ്വതിയുടെ ആശയങ്ങളുടെ ഗതി എത്ര വ്യവഹാരക്കുറവും ആലോചനാ മധുരവും ആണ് എന്നു കാണിക്കുന്ന തിലേക്ക്, ഒരു ദൃഷ്ടാന്തം ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം. കോസല രാജാവായ വസുമതസ്സ്, കൃതപ്രജനായ ഹൃസ്വതിയെ വിധിപൂർവ്വം പ്രണമിച്ചുകൊണ്ട്, വിനയപൂർവ്വം ചോദിച്ചു:—“ദേവാചാതു! ഹൃസ്വതേ! ഭൂതങ്ങൾ വർഷിക്കുന്നതു എങ്ങനെ? അവ ക്ഷയിക്കുന്നതു എങ്ങനെ? ദോ മഹാപ്രാജ്ഞ! ആരെ അച്ഛിച്ചാൽ ഭൂതങ്ങൾ അത്യയമായ സുഖത്തെ പ്രാപിക്കും.” ഹൃസ്വതി ഭൂതങ്ങളുടെ അഭിവൃദ്ധിയെ കുറിച്ച്—രാജ സല്ലാരജന്യയും ദണ്ഡു നീതിയേയും മുൻനിർത്തി—ഇങ്ങനെ ഉപദേശിച്ചു:—

“രാജഭൂലോ മഹാപ്രാജ്ഞ! ധർമ്മം ലോകസ്യ ലക്ഷ്യതേ പ്രജാ രാജയോ ദേവ! ന ലാഭന്തി പരസ്സരം”

രാജാവേ മഹാപ്രാജ്ഞ! ലോകത്തിൽ ധർമ്മം നില്ക്കുന്നത് രാജാക്കന്മാരെ ആശ്രയിച്ചാകുന്നു. മനുഷ്യർ തമ്മിൽ തമ്മിൽ വിഴിഞ്ഞതെ കഴിയുന്നത്, രാജാവിനെ ഉള്ള ഭയംകൊണ്ടു മാത്രമാകുന്നു.

രാജാ ഹ്യേവാ ഫലിം ലോകം സമുദിണ്ണം സമുൽസുകം പ്രസാദയതി ധർമ്മേണ പ്രസാദ്യ ച വിരാജതേ യഥാ ഹ്യനുദയേ രാജൻ ഭൂതാനി ശശി സൂര്യയോഃ അന്യേ തമസി മജ്ജേയോഃ അഗ്നിശ്ചന്ദ്രോഃ പരസ്സരം യഥാ ഹ്യനുദയേ മത്സ്യം നിരാക്രന്ദേ വിഹംഗമാഃ വിഹരേയർ യഥാകാലം വിഹിസന്മാഃ പുനഃ പുനഃ വിമഗ്നാതിക്രമേരം ശ്ച വിഷ്ണുഹി പരസ്സരം അഭാവ മചിരേണൈവ ഗമേയേ ന്നാ ഫലം സംശയഃ ഏവ മേവ വിനാ രാജാ വിനാശ്യേയേ രിമാ പ്രജാഃ അന്യേ തമസി മജ്ജേയോഃ അഗ്നോപാഃ പരസോ യഥാ ഹരേയർ ബലവന്തോ ഫലി ദുർബലാനാം പരിഗ്രഹാൻ ഹർപ്പ വായ മാനാം ശ്ച യദി രാജാ ന പാലയേത് മമേവ മിതി ലോകേ ഫലിൻ ന ഭവേൽ സ്വ പരിഗ്രഹഃ ന മാരാ ന ച പുത്രഃ സ്വാൽ ന ധനം ന പരിഗ്രഹഃ വിഷ്ണുഃ ലോപഃ പ്രവർത്തത യദി രാജാ ന പാലയേത് യാനം വസുമതലക്ഷാർക്കൻ രത്നാനി വിവിധാനി ച ഹരേയോഃ സഹസാ പാപം യദി രാജാ ന പാലയേത്

ഏതദ് ബഹുവിധം ശത്രും ബഹുധാ ധർമ്മാരികു അധർമ്മഃ പ്രഗൃഹീതഃ സ്വാൽ യദി രാജാ ന പാലയേത് മാതരം പിതരം വൃദ്ധം ആചാതു മതിമിം ഗുരം ക്ലിഷ്ണീയ രവി ഹിംസ്യർ വാ യദി രാജാ ന പാലയേത് വധ ബന്ധ പരിശുദ്ധോ നിത്യ മർത്ഥതാം ഭവേത് മമതപം ചൂന വിശേഷ്യർ യദി രാജാ ന പാലയേത് അന്ത ശ്ചാ ഫല ഏവ സ്യ ലോകോ ഫലം മസ്സുസാൻ ഭവേത് ഏതദ് ബഹുവിധം രാജ്യം യദി രാജാ ന പാലയേത് ന യോനി ഭോക്തോ വർത്തത ന കൃഷി ന് വണിക് പഥഃ മേ ച ചർമ്മ സൂര്യി ന സ്വാൽ യദി രാജാ ന പാലയേത് ന യജ്ഞാഃ സംപ്രവർത്തയുഃ വിധിവ സ്വാവ്യ ഭക്ഷിണാഃ ന വിവാഹാഃ സമാജോ വാ യദി രാജാ ന പാലയേത് ന വൃക്ഷാഃ സംപ്രവർത്തന്തരൻ ന മേഘരം ശ്ച ഗർഗരാഃ ഘോഷാഃ പ്രണാശം ഗമേയുഃ യദി രാജാ ന പാലയേത് ശത്രു മുചിഗ്ന ഹൃദയം ഹാ ഹാ ഭൂത മചേതനം ക്ഷണേന വിനശേൽ സ്വപ്നം യദി രാജാ ന പാലയേത് ന സംവത്സര സത്വാണി തിന്ദ്രേയ രക്തോ ഭയോഃ വിധിവ ഭക്ഷിണാവന്തി യദി രാജാ ന പാലയേത് ബ്രാഹ്മണാ ശ്ചതുരോ വേദാൻ നാധീയീരം സുപന്ധിനഃ വിദ്യാസ്താതാ പ്രതസ്താതാ യദി രാജാ ന പാലയേത് ന ഭവേൽ ധർമ്മസംസേവി മോഹ വിപ്രഹന്തോ ജനഃ ഹന്താ സ്വഭേദപ്രിയോ ഗമേയേത് യദി രാജാ ന പാലയേത് ഹന്താ ഭൂതം പരിമുഷേൽ ഭിദ്യേതൻ സർവ്വസേതവഃ ഭയാന്തം വിഭ്രമേൽ സ്വപ്നം യദി രാജാ ന പാലയേത് അനയഃ സംപ്രവർത്തന്തരൻ ഭവേ ദൈവ വസ്തു സംകരഃ ഭൂഷിണ മാവിശേത് രാജാ യദി രാജാ ന പാലയേത്.

സമുദീർണ്ണവും സമുൽസുകവും ആയ അഖില ലോകം, രാജാവു തന്നെ. രാജാവു ധർമ്മം കൊണ്ടു പ്രസാദിക്കുന്നു; അങ്ങനെ പ്രസാദിച്ച രാജാവു പ്രതാപവാനാകുന്നു സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ ഉദിക്കാത്താൽ, സർവ്വ ഭൂതങ്ങൾ അന്ധമായ തമസ്സിൽ, തമ്മിൽ അറിയാതെ മുങ്ങുന്നതു പോലെ—വെള്ളമില്ലാത്തതടങ്ങളിൽ മീനങ്ങളും, അപകടമില്ലാത്തതടങ്ങളിൽ പക്ഷികളും, യഥേഷ്ടം വിഹരിച്ച്, തമ്മിൽ പിണങ്ങി, പ്രാണപ്രണാശം കാണുന്നതു പോലെ—രാജാവില്ലാത്തതടങ്ങളിൽ പ്രജകൾ, തമ്മിൽ അടിച്ചു, മുടിഞ്ഞു പോകും. ഇടയ നില്ലാത്ത ആടുകൾക്ക് രക്ഷ എങ്ങനെ കിട്ടും? രക്ഷിക്കുവാൻ രാജാവില്ലാ എങ്കിൽ—കൈയുക്കുളവർ കാര്യകാരാകും; പിടിച്ചു പരിക്കും. പിടിച്ചു പരിച്ച മുതലിനെ കൊടുക്കാത്തവരെ കൊല്ലും. രക്ഷിക്കുവാൻ രാജാവില്ലാ എങ്കിൽ—ഇതു എന്റേതാണെന്നു പറയുവാൻ യാതൊരുവനും ഒന്നും ഉണ്ടാകയില്ല; കെട്ടിയവളും കട്ടികളും, പൊന്നും, യാതൊന്നും, ഭരതനും ഇല്ലെന്നാകും; സർവ്വം നശിക്കും. രക്ഷിക്കുവാൻ രാജാവില്ലാ എങ്കിൽ—തൃന്വ കെട്ടവർ മുമ്പു കടന്നു, കണ്ടവന്റെ കണ്ടവന്റെ മുണ്ടും, മെയ്യാഭരണവും, മുന്നേററത്തിനുള്ള മറു മുതലുകളും, അടക്കി കൊള്ളും. രക്ഷിക്കുവാൻ, രാജാവില്ലാ എങ്കിൽ—നല്ല നടത്തക്കാരന്റെ നിലയിൽ

കല്ലും കൊഴിയും നാലു വശത്തു നിന്നും ചെന്നു വീഴും; അധർമ്മം എവിടേയും വിളംബരം. രക്ഷിക്കുവാൻ രാജാവില്ല എങ്കിൽ—തന്ത്രവും, തജ്ജയും, വൃദ്ധനും, ഗുരുവും, അതിഥിയും, ആചാര്യനും ആചാര്യന്മാരും. കൈയിൽ കാശുജവകു വധവും ബന്ധവും പരിശോധനയും ഗതിയാകും; സാത്ത എന്നത് ഒരുവനും ഇല്ലാതെയാകും. രക്ഷിക്കുവാൻ രാജാവില്ല എങ്കിൽ—കൊള്ളാക്കു നല്ല കാലമാകും; മുടിവു അടുത്തടുത്തു നില്ക്കും; രാജ്യം എല്ലാ വഴികളിലും അധഃപതിക്കും; കൃഷിയും വാണിജ്യവും അന്യമിടം; പെണ്ണുങ്ങൾ പൊതു മുതലാകും; ധർമ്മം നശിക്കും; വേദങ്ങൾ മൂന്നും നാലു വിട്ടു കാടി കളിക്കും. രക്ഷിക്കുവാൻ രാജാവു ഇല്ല എങ്കിൽ—ഭക്ഷണവും, യജ്ഞങ്ങളും, വിവാഹങ്ങളും, സമുദായങ്ങളും ഇല്ലെന്നാകും. കാലകൾ പശുക്കളെ നോക്കാതെ ആകും; കടകോൽ തെൻ കലങ്ങളിൽ വികടിക്കും. കാലികാരന്മാരൊക്കെയും കാലക്കേടുകൊണ്ടു കടങ്ങിപ്പോകും. രക്ഷിക്കുവാൻ രാജാവില്ല എങ്കിൽ—സർവ്വഭൂതങ്ങളും വേടിക്കും; വെറും നീറിയും തുമ്പു കെട്ടും, അന്യരായോ എന്നു നിലവിളിച്ചു ചത്തു മലരും; ഭക്ഷണകുടുംഭവും, സംവത്സര സത്രങ്ങളുടേയും, കാലം കഴിയും. രക്ഷിക്കുവാൻ രാജാവില്ല എങ്കിൽ—ബ്രാഹ്മണർ വേദം പഠിയ്ക്കുക ഇല്ല; തപസ്സു ആചരിക്കുക ഇല്ല; വ്രതം അനുഷ്ഠിച്ചു ശുദ്ധിയെ അന്വേഷിക്കുകയില്ല; ജ്ഞാനത്തെ സമ്പാദിക്കുകയില്ല; ബ്രാഹ്മണഹിംസ ചെയ്യുവാനു, ഹിംസിക്കുന്നവനെ ഭജിക്കുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയില്ല; ബ്രാഹ്മണന്മാരു സമ്മാനിതനാകും. രക്ഷിക്കുവാൻ രാജാവില്ല എങ്കിൽ—ധർമ്മസേവകർ ഉണ്ടാകയും മുറിയും; ഒരുവന്റെ കൈയിലിരിക്കുന്ന മുതൽ, അടുത്തു നില്ക്കുന്നവൻ തട്ടിപ്പറിക്കും; വേടി, വേടിപ്പിച്ചു നടക്കും; ഉള്ളതൊക്കെയും ഇട്ടെറിഞ്ഞ്, ഏവരും ഊരും കൊണ്ടു കാടും; അനയങ്ങൾ നാട്ടി ലെവിടെയും തഴച്ചു വളരും; ജാതിയും ജാതിയും തിരിച്ചറിയുവാൻ വഴിയില്ലാതാകും; വർണ്ണസംകരം കൊണ്ടു പിഴ പിഴച്ച രാജ്യത്തിന്, പിൻ തുണ പഞ്ഞ മാത്രമാകും.

വിസ്മയം ഹി യഥാകാമം ഗുഹാപാദാണി ശരഭതേ
മനുഷ്യാർ രക്ഷിതാ രാജാവാ സമന്താ ഭക്തോഭയാഃ

നാശ്രയം സഹതേ കർമ്മിൽ കർത്താ വാ ഹസ്തലാഘവം
യദിതാ ജാന സമൃഗ്ഗം രക്ഷയത്യ പി ധാർമ്മികഃ

സ്രിയ ശാ പുരഷാ മാർഗം സർവ്വലോക ഭൂമിതാഃ
നിർഭയഃ പ്രതിപദ്യന്തേ യദി രക്ഷതി ഭൂമിപഃ

ധർമ്മേവ പ്രപദ്യതേ ന ഹിംസതി പരസ്വരം
അനുഗൃഹ്ണന്തി ചാർത്ഥം യദാ രക്ഷതി ഭൂമിപഃ

യജ്ഞേ ച മഹാ യജ്ഞേ സുയോ വർണാഃ പൃഥഗ്വിധൈഃ
യുക്താ ശാ ധീയതേ വിദ്വാം യഥാ രക്ഷതി ഭൂമിപഃ

വാന്താ പ്രലോഹ്യം ലോകഃ തയാ വൈ ധാർമ്മ്യേ സദാ
തത്സർവ്വം വർത്തതേ സമൃക് യദാ രക്ഷതി ഭൂമിപഃ

യദാ രാജാ ധൂരം ശ്രേഷ്ഠം ആദായ വഹതി പ്രജാഃ
മഹതാ ബലയോഗേന തദാ ലോകഃ പ്രസദതി

യസ്മാർത്ഥേവേന ഭൂതാനാം അഭാവ സ്പാൽ സമന്തതഃ
ഭാവേ ച ഭാവോ നിത്യം പാൽ ക ന്ദം ന പ്രതിപുഷ്യതേ

തസ്യ യോ വഹതേ ഭാരം സർവ്വലോക സുഖാവഹം
തിഷ്ഠൻ പ്രിയഹിതേ രാജാ ഉഭയോലോകാ വിമൗ ജയേത്.
യ സുസ, പുരഷഃ പാപം മനസാർത്ഥം ചിന്തയേത്
അസംശയ മിഹ ക്ലിഷ്ടഃ പ്രേത്യാർത്ഥം പി നരകം പ്രഭേത്.

ഇങ്ങോട്ടും പകരം അങ്ങോട്ടും തല്ലിയും, പരക്കുളളായ വചനങ്ങളെ തന്നെയും വഹിക്കുന്നതിനു കഴിയാതെയും, കലഹത്തിൽ കഴിയുന്ന പ്രദേശങ്ങളുണ്ട്; അവിടം രക്ഷിക്കുവാൻ രാജാവുണ്ടായാൽ—മനുഷ്യർ, ആരെയും യാതൊരു വേടിയും കൂടാതെ, വാതിലുകളെ തുറന്നിട്ടു ഉറക്കും; പെണ്ണുങ്ങൾ മെയ്ക്കോപ്പണിഞ്ഞും ആണുങ്ങളുടെ സഹായത്തെ ആവശ്യപ്പെടാതെയും, വേടി കൂടാതെ പാതകളിൽ നടക്കും. രക്ഷിക്കുവാൻ രാജാവുണ്ടായാൽ—പ്രജകൾ ധർമ്മാഗ്രങ്ങളിൽ തന്നെ നടക്കുകയും, തമ്മിൽ പിണങ്ങാതെയും, എല്ലാവരോടും ഇണങ്ങിയും വാർത്തിക്കുകയും ചെയ്യും; ബ്രാഹ്മണ ശുഭവശ്യന്മാർ വിവിധങ്ങളായ മഹായജ്ഞങ്ങളെ യജ്ഞിക്കുകയും, ജ്ഞാനത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നതിൽ, ബലശ്രദ്ധയാ രാകയും ചെയ്യും. ലോകത്തെ പുലർത്തുന്നതു കൃഷിയും വാണിജ്യവും ആകുന്നു; ലോകം വേദങ്ങളിൽ നിന്നു പ്രഭവിക്കുന്നു; ഇവയെ ക്ഷയും രക്ഷിക്കുന്നത് രാജാവായെന്നു. രാജാവു മഹത്തായ ബലം കൊണ്ടു ഭാരത്തെ വഹിക്കുമെങ്കിൽ—ലോകം പ്രസാദിക്കുന്നു. രാജാവിന്റെ അഭാവം ഭൂതങ്ങളുടെ അഭാവം ആകുന്നു; രാജാവിന്റെ ഭാവം ഭൂതങ്ങളുടെ ഭാവ മാകുന്നു, രാജാവിന്റെ പുഷിക്കാത്തതു ആർ? ഭാരത്തെ സർവ്വലോക ഹിതാ വഹ മാകുവാനും വഹിച്ചുകൊണ്ടു, രാജാവിന്റെ പ്രിയ ഹിതത്തിൽ നില്ക്കുന്നവൻ—ഈ ലോകത്തേയും ആ ലോകത്തേയും ജയിക്കുന്നു. രാജാവിനെതിരായി പാപത്തെ മനസ്സുകൊണ്ടു ചിന്തിക്കുക മാത്രം ചെയ്യുന്നവൻ, ഇഹലോകത്തിൽ വളരെ ദ്രോഹികയും മരണശേഷം നരകത്തിൽ പതിക്കുകയും ചെയ്യും.

ന ഹി ജാതപ വമനഃപ്യാ മനുഷ്യ ഇതി ഭൂമിപഃ
മഹതീ ഭേവതാ ഹേയ്യാ നരരൂപേണ തിഷ്ഠതി

കർമ്മേ പഞ്ചരൂപാണി കാലയുക്താനി യഃ സദാ
വേത്യഗ്നി സ്മാർത്ഥേന ചതുർ വൈശ്രവണോ യമഃ

യദാ ഹ്യാ / സീ ഭതഃ പാപാൻ ഭഹത്യ ഗ്രേണ തേജസാ
മിഥ്യോപ ചരിതോ രാജാ തദാ ഭവതി പാവകഃ

യദാ പശ്യതി ചാരേണ സർവ്വഭൂതാനി ഭൂമിപഃ
ക്ഷേമം ച കൃതാ പ്രജതി തദാ ഭവതി ഭാസ്കരഃ

അനുചീംശു യദാ കൃഷഃ ക്ഷിണോതി ശതശോ നരാൻ
സ പുത്ര പൗത്രാൻ സാമാന്യൻ തദാ ഭവതി സോന്തകഃ

യദാ തപ ധാർമ്മികൻ സർവ്വൻ തീർത്ഥേൻ ദണ്ഡൈർ നിയന്ത്രി
ധാർമ്മികാം ശ്വാൻ ഗൃഹ്ണന്തി വേദം യമ സദാ

യദാ തു ധനധാരാഭി സുപ്തയ തൃപകാരിണഃ
ആഹ്വനത്തി ച രത്നാനി വിവിധാ നൃപകാരിണാം

ശ്രിയം ഭദാതി കണ്ഠൈർ കണ്ഠാച്ചി ഭവകർമ്മതി
തദാ വൈശ്രവണോ രാജാ ലോകേ ഭവതി ഭൂമിപഃ

നാഴി സ്വാപവാദേ സ്ഥാതവ്യം ദക്ഷേണാഴി ക്ലിപ്തകർണാ
 ധർമ്മാക്ഷതാ ലോകേ ഈശ്വരസ്യാഴി നസ്യതാ
 ന ഹി രാജൻ പ്രതിപാതി കർവ്വൻ സുഖ മവാപ്നയാത്
 പുത്രോ ഭാതാ വയസ്യാ വായ പ്രപാതേ സമോ വേവേ
 കർവ്വൽ കൃഷ്ണഗതിഃ ശേഷം ജപിതോഴി നിലാശരമിഃ
 ന തു രാജാഴിപന്നസ്യ ശേഷം കപചന വിദ്യതേ
 തസ്യ സർവാണി രക്ഷാണി ഭൂതാ പരിവർജയേത്
 ദുര്യോ ദിവ ജഗദ്യുതേ രാജസ്യ ഹരണാ നനഃ
 വദ്യേ ദഭിഗ്രഹൻ സദ്യോ ദൃഗ് കൃച്ഛി മിവ സ്പൃശൻ
 ആത്മസ്വ മിവ സംരക്ഷേത് രാജസ്യ മിഹ ബുദ്ധിമാൻ
 മഹാനം നരകം ഘോരം അപ്രതിഷ്ഠ മചേതസഃ
 പതന്തി ചിരരാത്രായ രാജവിത്താപ ഹാരിണഃ
 രാജാ ഭോജോ വിരാട് സത്വാക്ഷത്രിയോ ഭൂപതിർ നൃപഃ
 യ ഏഭിഃ സ്തുതയതേ ശബ്ദൈഃ കന്ധം നാച്ഛിതു മർഹതി
 തസ്മാൻ ബുദ്ധ്യ ന്നിയതോ ജിതാത്മാ സംയതേന്ദ്രിയഃ
 മേധാവീ ധൃതിമാൻ ദക്ഷഃ സംശ്രയേത മഹീപതിം
 കൃതജ്ഞം പ്രാജ്ഞ മക്ഷുദ്രം ദൃഢഭക്തിം ജിതേന്ദ്രിയം
 ധർമ്മനിത്യം സ്ഥിതം സ്ഥാനേ മന്ത്രിണം പുഷ്യതേ നൃപഃ
 ദൃഢഭക്തിം കൃതപ്രജ്ഞം ധർമ്മജ്ഞം സംയതേന്ദ്രിയം
 ശൂര മക്ഷുദ്ര കർമ്മാണം പ്രസിദ്ധം ജന മാശ്രയേത്

രാജാ പ്രഗത്ഭം പുരുഷം കരോതി
 രാജാ ഭൂതം ബുദ്ധയതേ മനുഷ്യാൻ
 രാജാഭിപന്നസ്യ കതഃ സുഖാനി
 രാജാഭിപ്രേതം സുഖിനം കരോതി.

രാജാ പ്രജാനാം ഹൃദയം ഗരിയോ
 ഗതിഃ പ്രതിഷ്ഠാ സുഖ ദത്തമം ച
 സമാശ്രിതാ ലോക മിമം പരം ച
 ജയന്തി സമൃഗ് പുരുഷാ നരേന്ദ്ര.

നരാധിപ ശ്വാപുനശിഷ്യ മേദിനീം
 ദമേന സത്യേന ച സൗഹൃദേന
 മഹർഷി രിഷ്ടാ കൃതദീർ മഹായശാ
 സ്ത്രി വിഷ്ണുവേ സ്ഥാന മുപൈതി ശാശ്വതം.

രാജാവ്, മറുപടിയെപ്പോലെ ഒരു മനുഷ്യ നല്ലയോ എ
 ന്ന നിന്ദാപൂർവ്വം ആരും സ്മരിക്കരുത്: രാജാവ് നര രൂപത്തിൽ
 നില്ക്കുന്ന മഹതിയായ ദേവത യാണ്. രാജാവു കാലത്തിനു യോ
 ജിക്കമാറ്, അഞ്ചു രൂപങ്ങളെ അപ്പപ്പോൾ സ്വീകരിക്കാറുണ്ട്.
 ആ രൂപങ്ങൾ അഗ്നി, ആകാശം, ദൃത്യം, വൈശ്വദേവൻ, യമൻ
 എന്നവരുടേത് അത്രേ. തന്നെ ഉദ്ദേശിച്ചു കപടാചാരം അനു
 ഷ്ഠിക്കുന്ന പാപന്മാരെ, ഉഗ്രമായതേജസ്സു കൊണ്ട് ഭവിപ്പിക്കുന്ന
 ഘട്ടങ്ങളിൽ, രാജാവു അഗ്നിയാണ്. ചാരമക്ഷുസ്സു കൊണ്ട് സ
 വ് ഭൂതങ്ങളെ കണ്ടുകൊണ്ട് ക്ഷേമം വർത്തി സഞ്ചരിക്കുന്ന ഘട്ട
 ങ്ങളിൽ, രാജാവ് ആകാശമാണ്. ദുഷ്ടന്മാരെ പുത്ര പൗത്ര സ
 ചിവ സദേഹം, നൂറു കണക്കിനു കോപിച്ചു കൊല്ലുന്ന ഘട്ടങ്ങ

ളിൽ, രാജാവു, ദൃത്യമാണ്. അധർമ്മികന്മാരെ തീക്ഷ്ണങ്ങളായ
 യ ഭണ്ഡനങ്ങളെ കൊണ്ടു നിഗ്രഹിക്കുകയും, ധർമ്മികന്മാരെ അനു
 ഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഘട്ടങ്ങളിൽ, രാജാവു യമനാണ്. അ
 പകർത്താക്കളുടെ വിവിധങ്ങളായ രത്നങ്ങളെ ശേഖരിക്കുകയും അവ
 രുടെ ഐശ്വര്യത്തെ അപഹരിക്കുകയും, അതുപോലെ തന്നെ
 ഉപകർത്താക്കളെ ധനധാരകളെ കൊണ്ടും സകല ഐശ്വര്യങ്ങ
 ലെ കൊണ്ടും അഭിഷേകം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിൽ,
 രാജാവു വൈശ്വദേവൻ നാണ്. ദക്ഷനും അക്ലിഷ്ട കർമ്മവും, ധർമ്മാ
 കാക്ഷകനും, അനസ്യായ മതിമാനും ആയ പുരുഷൻ, രാജാവി
 നെ കുറിച്ചു അപവാദം പറഞ്ഞു പറഞ്ഞരുത്. രാജാവിനു പ്ര
 തികൂലമായി നില്ക്കുന്നവർ—പുത്രനാകട്ടെ, ഭാതാവാകട്ടെ, വയ
 സ്സ നാകട്ടെ, രാജസമ നാകട്ടെ—സുഖത്തെ പ്രാപിക്കുക ഇല്ല.
 വായുവിന്റെ പ്രവലമായ സഹായത്തോടു കൂടെ വർണ്ണ്, തീ ക
 ത്തി യേടങ്ങളിൽ തന്നെയും വല്ലതും ശേഖിച്ചു എന്നു വരാം:
 എന്നാൽ രാജകോപത്തെ സമ്പാദിച്ചവനു യാതൊന്നും ശേഖിക്ക
 ക ഇല്ല. രാജാവിന്റെ സ്വത്തുനെ ആരും മോഹിക്കരുത്. രാജ
 സ്വത്തെ മരണത്തെപ്പോലെ അകന്നു നില്ക്കണം. രാജസ്വത്തെ
 അപഹരിക്കുന്നവൻ, വിഷം തിന്ന ദൃഗത്ത്ത് പോലെ, ചത്തുപോ
 കും; ബുദ്ധിമാൻ രാജസ്വത്തെ—ആത്മസ്വത്തെപ്പോലെ—സംര
 ക്ഷിച്ചു കൊള്ളണം. രാജ ധനാപഹാരം ചെയ്യുന്നവർ, ബുദ്ധി
 കെട്ട്, ഘോരവും നിത്യാസ്ഥവും ആയ നരകത്തിൽ വീണുപോകും.
 രാജാവു, ഭോജൻ, വിരാട്, സത്വാക്, ക്ഷത്രിയൻ, ഭൂപതി, നൃ
 പൻ—എന്നിങ്ങനെയുള്ള പ്രശസ്ത നാമങ്ങളെക്കൊണ്ടു പ്രശംസിക്ക
 പ്പെടുന്ന രാജാവിനെ, അച്ഛികാത്തവൻ, ആര്? ആയതിനാൽ
 ഐശ്വര്യം കാക്കിക്കുന്നവൻ, നിയമങ്ങളെ ആദരിക്കുന്നവൻ,
 ജിതാത്മാവ്, സംയതേന്ദ്രിയൻ, മേധാവി, ധൃതിമാൻ, ദക്ഷൻ—
 ആയ മനുഷ്യൻ, രാജാവിനെ ആശ്രയിച്ചു നില്ക്കും. രാ
 ജാവു കൃതജ്ഞനും, പ്രാജ്ഞനും, അക്ഷുദ്രനും, ദൃഢഭക്തിയും, ജിതേ
 ന്ദ്രിയനും, ധർമ്മനിത്യനും, സ്ഥാനസ്ഥിതനും, ആയ മന്ത്രിയെ പു
 ജിക്കണം. രാജാവ് ദൃഢഭക്തനും, കൃതപ്രജ്ഞനും, ധർമ്മജ്ഞനും,
 സംയതേന്ദ്രിയനും, ശൂരനും, അക്ഷുദ്രകർമ്മവും, പ്രസിദ്ധനും—ആ
 യ മനുഷ്യനെ സല്ലരിക്കണം. രാജാവു പുരുഷനെ പ്രഗത്ഭനാ
 കുന്നു; വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. രാജാവു പ്രതികൂലിച്ച പുരുഷനു സുഖം
 എവിടെ? രാജാവു അനുഗ്രഹിച്ച മനുഷ്യൻ സുഖിമാ നാകുന്നു.
 രാജാവു പ്രജകളുടെ ഹൃദയവും, ഗരിയസ്സായ ഗതിയും, പ്രതിഷ്ഠ
 യും, ഉത്തമമായ സുഖവും ആകുന്നു. രാജാവിനെ ആശ്രയിക്കുന്ന
 പുരുഷന്മാർ, ഇഹലോകവും പരലോകവും ജയിക്കുന്നു. ഭൂമിയെ ദ
 മംകൊണ്ടും, സത്യം കൊണ്ടും, സൗഹൃദം കൊണ്ടും, ശാസിച്ച്,
 ദേവതകളെ മഹത്തായ കൃതകളെ കൊണ്ടു ആരാധിച്ച്, യശസ്സു
 സമ്പാദിച്ച രാജാവ്, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ശാശ്വത സ്ഥാനത്തെ സമ്പാ
 ദിക്കുന്നു.”

ഉതമ്യൻ, ബുദ്ധസ്ഥിതിയുടെ ജ്യേഷ്ഠനാണ്. അനുജനായ ബു
 ഹസ്തതി, ഗർഭവതിയായ ഉതമ്യ ഭാര്യയെ—മമതയെ—ധർമ്മിച്ചതും,
 ഭരപാദൻ ജനിച്ചതും, ആയ സംഭവങ്ങളെ
 ഉതമ്യൻ ഭാഗവതം അനുസരിച്ച് മുകളിൽ വിവരിക്ക
 ക ഉണ്ടായി. എന്നാൽ ബുദ്ധസ്ഥിതി, മമ
 തയെ ധർമ്മിച്ചതു നിമിത്തം ജനിച്ചത്, ദീപ്തമണ്ഡ്യ എന്ന ഒരു

ബ്രഹ്മരക്ഷിയാണെന്നു ഭാരതത്തിൽ പ്രസ്താവം കാണുന്നു. ആ സംഭവം ഇങ്ങനെയാണ്. ഐഹസ്വതി ഗർഭവതിയായ മമതയെ കാമിച്ചു. മമത പറഞ്ഞു: “ഓ മഹാഭാഗ! ഐഹസ്വതേ! ഉത്ഥ്യന്റെ വീട്ടിൽനിന്നു വേർപെട്ട്, എന്റെ ഗർഭത്തിൽ കിടക്കുന്ന ഈ ശിശു, വേദങ്ങളെയും വേദാംഗങ്ങളെയും അഭ്യസിച്ചു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ വീട്ടിലും അമോഹം തന്നെ. ഈ രണ്ടു വീട്ടുകളെ എന്റെ ഗർഭം എങ്ങനെ വഹിക്കും? അങ്ങ ഈ ഉദ്യമത്തിൽ നിന്നു പിൻവാങ്ങണം.” എന്നാൽ ഐഹസ്വതി, കാമാത്മാവായി: സ്വാത്മാവിനെ നിയമനം ചെയ്യുവാൻ ശക്തനായില്ല. ഐഹസ്വതി അകാമയായ മമതയെ കാമിക്കുക തന്നെ ചെയ്തു: വീട്ടുതെ വിസർജിച്ചു: ഗർഭസ്ഥനായ ശിശു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:— “അച്ഛ! ഈ കാമം അയ്യങ്കാമാണ്; രണ്ടുപേർക്കു ഇവിടെ സ്ഥാനമില്ല. ഞാൻ മുന്മേതന്നെ ഇവിടെ സ്ഥാനം പിടിച്ചിരിക്കുകയാൽ, അങ്ങയ്ക്കുള്ള അവകാശം ലഭ്യമാണ്; അങ്ങയുടെ വീട്ടും വീട്ടുവത്തായിരിക്കും; അങ്ങ എന്നെ പീഡിപ്പിക്കരുതേ.” ശിശു വാക്യത്തെ അവഗണിച്ച്, ഐഹസ്വതി വത്തിക്കുകയാൽ, ഗർഭത്തിലേക്കു ചെന്ന ശുക്ലത്തെ ശിശു സ്വപാദങ്ങളെ കൊണ്ടു നിരോധിക്കുകയും, അതു തറയിലേക്കു വീഴുകയും ചെയ്തു. ഐഹസ്വതി രക്തനായി; ഐഹസ്വതി ശിശുവിനെ ശപിച്ചു; ശിശു അന്ധനായി പിറന്നു; ജന്മനാ അന്ധനായ ശിശുവിനു ദീപ്ത * തമസ്സ് എന്നു നാമമായി. ഉത്ഥ്യന്റെ ഭാര്യയെ വരണൻ ധർമ്മിച്ച സംഭവം വരണന്റെ ചരിത്രത്തിലുണ്ട്.

ഇനി ഭരദാജന്റെയും, ദീപ്തമസ്സിന്റെയും ചരിത്രങ്ങളെ ചിന്തിക്കാം. ധൃഷ്ടനന്റെ പുത്രനായ ഭരതൻ, അപൂർവ്വതാം നിമിത്തം ഭരദാജനെ പുത്രരൂപേണ സ്വീകരിച്ചു. ആ വംശത്തിൽ ഭരദാജന്റെ നാമം വിതഥൻ എന്നാണ്. വിതഥന്റെ പുത്രൻ മന്യു; എന്നിങ്ങനെ ഭാഗവത ചരിത്രം തുടരുന്നു. വംശപ്പട്ടിക നോക്കുക. എന്നാൽ ഭാരതത്തിൽ ഭരദാജന്റെ ചരിത്രം തുടരുന്നതു വേറൊരു രീതിക്കാണ്.

ഭരദാജൻ തന്നെ, ഭരദാജ നാമ നിർവ്വചനം ചെയ്യുന്നതു ഇങ്ങനെയാണ്.

ഭരേ f സുതാൻ ഭരേ ശിഷ്യാൻ ഭരേ ഭേവാൻ ഭരേ ദിഷ്യാൻ
ഭര ഭാർത്യാ മഹാ വ്യാജാൽ ഭരദാജോ f സ്തി ശോഭനേ

ഞാൻ എന്റെ പുത്രന്മാരല്ലാത്തവരെയും രക്ഷിക്കുന്നു; എന്റെ ശിഷ്യന്മാരെ രക്ഷിക്കുന്നു; ഭേവന്മാരെയും ദിഷ്യാന്മാരെയും, ഭാർത്യയെയും രക്ഷിക്കുന്നു. ഞാൻ ഇതു നിഷ്പ്രയാസം നിർവ്വഹിക്കുന്നു. അതിനാൽ എനിക്കു ഭരദാജൻ എന്നു നാമമായി. ഈ ഭരദാജന്റെ പുത്രൻ ശത്രുകവാ സകലാത്മാവായ ദ്രോണനാണ്.

* ഐഹസ്വതി, മമതയെ രണ്ടു ഗർഭകാലങ്ങളിൽ ധർമ്മിച്ചു എന്നു കരുതിയാൽ, ഭരദാജനും, ദീപ്തമസ്സും സഹോദരന്മാരാണ്. അങ്ങനെയായാൽ ശേഷിക്കുന്നതു ഭരദാജൻ, ദ്രോണന്റെ അച്ഛനായി എന്നും, ഭരതന്റെ പുത്രരൂപേണ രാജാവായി എന്നും, ഉള്ള അസാംഗത്യം മാത്രമാണ്.

ഭരദാജസ്വ ച സ്തന്നം ദ്രോണാ ശുക്ല മവർത്ത
മഹർഷേ രഗ്രതപസ സുസ്താൻ ദ്രോണോ പുജായത

ഭരദാജൻ അപ്സരസ്സായ ഹൃതാചിയെ കണ്ടു കാമിക്കുകയാൽ ശുക്ലം സ്തന്നമായി സ്തന്നമായ ശുക്ലം ദ്രോണിയിൽ നിക്ഷിപ്തമായി. ദ്രോണിയിൽ വലിച്ച ശുക്ലത്തിൽ നിന്നു പിറന്ന ശിശുവാണ്, ദ്രോണൻ എന്ന നാമത്തിൽ പ്രസിദ്ധനായത്. ദ്രോണൻ കൃപിയെ വിവാഹം ചെയ്തു, അശ്വത്ഥാമാവിന്റെ പിതാവായി. ഭരദാജൻ ഹൈന്ദവ വംശം പുലർത്തിയ സംഭവം ഇങ്ങനെയാണ്. ശത്യാതി രാജാവിനു ഹൈന്ദവൻ, താലജംഘൻ എന്നു രണ്ടു പുത്രന്മാരാണ്; ഹൈന്ദവൻ വീതഹവ്യൻ എന്നും നാമമുണ്ട്. വീതഹവ്യനു പത്തു ഭാര്യമാരിൽ നൂറു പുത്രന്മാർ പിറന്നു, കാശിരാജാവായ ഹർഷഗർഭൻ യുദ്ധത്തിനായി വരുന്നതായറഞ്ഞ് സർവ്വേദ കൃത ശ്രമന്മാരും, സമര വീട്ടു സമ്പന്നന്മാരും, ആയ വീതഹവ്യ പുത്രന്മാർ ഗംഗാ യമുനാ സന്ധിയിൽ എതിർ നിന്നു. ഹർഷഗർഭൻ ഹതനായ്. ഹർഷഗർഭൻ ഭാര്യയായ സുഭേവൻ കാശിയിൽ അഭിഷിക്തനായി. സുഭേവനു ഭീമസേനൻ എന്നും പേരുണ്ട് എന്നു തോന്നുന്നു. സുഭേവനെയും വീതഹവ്യന്മാരും കൊന്നു. സുഭേവന്റെ പുത്രൻ ദിവോദാസൻ കാശിയിൽ രാജാവായി. ദിവോദാസൻ യയാതിയുടെ പുത്രിയായ മാധവിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. ദിവോദാസൻ വീതഹവ്യന്മാരെ പേടിച്ചു പാർക്കവെ, സമര ഭർമ്മദന്മാരായ വീതഹവ്യന്മാർ പാഞ്ഞെത്തി. ചൂതിമാനായ ദിവോദാസൻ, സുരാസുര യേക്കര മായ യുദ്ധം നൂറു ദിവസം നടത്തി; ഭീമനായി: ക്ഷീണനും ഹതകോശനും ആയ ദിവോദാസൻ, പട്ടണം വിട്ടു കാടി. ഭരദാജന്റെ സന്നിധിയിൽ ശരണം അപേക്ഷിച്ചു. ദിവോദാസൻ പറഞ്ഞു:— “മഹാ മൂഢൻ! വീതഹവ്യന്മാർ എന്റെ വംശം മുടിച്ച് കളഞ്ഞു. ഞാൻ മാത്രം ശേഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ പാപന്മാർ നശിപ്പിച്ച എന്റെ വംശത്തെ അങ്ങ അനുഗ്രഹിക്കണമേ.” ഭരദാജൻ സാന്ത്വനം പറഞ്ഞു:— “രാജാവേ! ഭയപ്പെടേണ്ട. ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കായി പുത്രകാമേഷ്ടി ചെയ്യാം. വീതഹവ്യന്മാർ ആയിരക്കണക്കിനു വരട്ടെ; അവരെ ഒക്കെയും കൊല്ലുവാൻ കരുത്തനായ പുത്രൻ അങ്ങയ്ക്കു പിറക്കും.” ഭരദാജൻ യജ്ഞം ചെയ്തു. ദിവോദാസന്റെ ഭാര്യ, മാധവി പ്രസവിച്ചു. പുത്രൻ പ്രതർദനൻ എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധനായി. പ്രതർദനൻ വീതഹവ്യന്മാരെ തോല്പിച്ചു; കൊന്നു. പുത്രന്മാർ മരിച്ച സമയം വീതഹവ്യൻ ഭഗ്നവിന്റെ ആശ്രമത്തിൽ അഭയം പ്രാപിക്കുകയും, അവിടെ വെച്ചു ബ്രാഹ്മണ്യം സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്തു. കഥ—ഭഗ്നവിന്റെ ചരിത്രത്തിലുണ്ട്.

ഉത്ഥ്യനു മമതയിൽ ജനിച്ച പുത്രൻ ദീപ്തമസ്സാണെന്നു പക്ഷാന്തരമുണ്ടെന്നു മുകളിൽ പറഞ്ഞതാണല്ലോ. ദീപ്തമസ്സിനു ഗൌതമൻ എന്നും പേരുണ്ട്. ഉത്ഥ്യന്റെ പുത്രനായ ദീപ്തമസ്സ് ഭാജസ്സു കൊണ്ടു ഐഹസ്വതിക്കു സമനായി. പ്രാജ്ഞാനും, വേദധർമ്മജ്ഞാനും, ആയ—ജാത്യന്ധൻ—ദീപ്തമസ്സ്—രൂപസമ്പന്നനായ ഭരത ബ്രാഹ്മണിയെ—പ്രഭേഷിയെ—ഭാര്യയായി വരിച്ചു. വേദ വേദാംഗ പാരഗനായ ഉത്ഥ്യന്റെ പുത്രനായ ദീപ്തമസ്സിന്റെ പുത്രന്മാർ—മഹാതാപസനായ ഉത്ഥ്യന്റെ വംശം

വലന്നരായ പുത്രന്മാർ— ഗൌതമൻ മുതലായി പലരാണ്. എ
ന്നാൽ പുത്രന്മാരെ ലഭിച്ച ശേഷം, ഭിഷ്തമസ്സിനെക്കുറിച്ചു, ചില സുര
ഭി പുത്രന്മാരിൽ നിന്നു ഗോധർമ്മം—പ്രകാശമെന്നും—അഭ്യ
സിച്ച്, ഇന്ദ്രിയം വീണനായി; ചാലനായി; സജ്ജനങ്ങളുടെ വ
ഭേഷത്തെ സമ്പാദിച്ചു. ആശ്രമ നിവാസികളായ സകല ഭൃഷി
കളും കൃഷ്ണന്മാരായി “അഹോ! ഈ ഭിഷ്തമസ്സി പാപനായി. ഈ
യാളെ നാം ഉപേക്ഷിക്കുക തന്നെ. ഭാഷ്യമായ പ്രാപ്തിയും, പു
ത്രന്മാരെ ലഭിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ—ഭിഷ്തമസ്സിനെക്കുറിച്ച്—
അതൃപ്തയായി. ഭിഷ്തമസ്സി പറഞ്ഞു:—“പ്രഭേഷി! ഭവതി എ
ന്നെ ഭേദിക്കുന്നുവോ? ഇതെന്ത്?” പ്രഭേഷി പറഞ്ഞു:—
“ഭാഷ്യയെ ഭരിക്കുന്നവനെ ഭർത്താവെന്നും, പാലനം ചെയ്യുന്നവ
നെ പതി എന്നും, പറയുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങു ഭരണമാകട്ടെ,
പാലനമാകട്ടെ ചെയ്യുന്നില്ല. ഞാനാണ് അങ്ങയേയും പുത്രന്മാ
രെയും ഭരിക്കുകയും പാലനം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നത്. ഞാൻ
ശ്രമം നിമിത്തം ആത്മയായി. ഇനിമേൽ ഇങ്ങനെ ചെയ്യണമെ
ന്ന്, ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല.” ഭിഷ്തമസ്സി പറഞ്ഞു:—“ഭവതി
എന്നെ ഏതെങ്കിലും ഒരു രാജാവിന്റെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുചെല്ലുക;
അങ്ങനെ യാതൊരു നഷ്ടം പോലും പണങ്ങളും വേണ്ടതു ലഭി
ക്കും.” പ്രഭേഷി പറഞ്ഞു:—“ബ്രാഹ്മണ! അങ്ങുമുഖം ധനം ല
ഭിക്കണമെന്ന്, ഞാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നില്ല; അതു ദുഃഖകാരണ മാക
മെന്നു ഏനിക്കു അറിയാം. അങ്ങു ഇഷ്ടം പോലെ ചെയ്യുകൊ
ള്ളാം. ഇനിമേൽ കുടുംബഭരണം നടത്തണമെന്ന്, ഞാൻ വിചാ
രിക്കുന്നില്ല.” ഭിഷ്തമസ്സി കൃഷ്ണനായി: പറഞ്ഞു:—

അദ്യ പ്രഭൃതി മർച്ചാ മയാ ലോകേ പ്രതികൃതാ
ഏക ഏവ പതി നാത്യാ യാവ ജ്ജീവം പരായണം

മുതേ ജീവതി വാ തന്തിൻ നാപരം പ്രാപ്തയാൽ നരം
അഭിഗമ്യ പരം നാരി പതികൃന്തി ന സംശയഃ

അപതീനാം തു നാരിണം അദ്യ പ്രഭൃതി പാതകം
യ മൃന്തി ചേ ഭൂനം സർവ്വം മൂലം ഭോഗാ ഭവതു താഃ
അകീർത്തി പരിവാദാ ശ്ച നിത്യം താസാം ഭവതു വൈ.

ഇന്നു മുതൽ ലോകത്തിന്, ഞാൻ ഇങ്ങനെ മർച്ചായെ ന
ശ്ചയിക്കുന്നു: സ്ത്രീക്കു ജീവനുള്ള കാലമത്രയും ഒരു ഭർത്താവു മാത്രം
ആയിരിക്കണം. ഭർത്താവു മരിക്കട്ടെ, ജീവിച്ചിരിക്കട്ടെ, ഭാഷ്യ പര
പുരുഷനെ പ്രാപിക്കരുത്; പരപുരുഷനെ പ്രാപിക്കുന്ന സ്ത്രീ അ
ധർമ്മപതിക്കുന്നു. അതുപോലെ തന്നെ ഒരു പുരുഷനെ ഭർത്താവായി
വരിക്കാത്ത സ്ത്രീയും, പാതകം അനുഷ്ഠിക്കുന്നു ഭർത്താവിനെ വ
രിക്കാത്ത സ്ത്രീ, ഉള്ള ധനത്തെത്തന്നെയും അനുഭവിക്കുവാൻ ഇടയാ
കയില്ല; അവളെ അകീർത്തിയും, അപവാദവും, സമാധിൻ ചെ
ല്ലും.” ബ്രാഹ്മണിക്കു ഭേദ്യം സഹിക്കു വഹിയാതായി. “ഈയാ
ളെ കെട്ടി ഗംഗയിൽ ഏറിയുക” എന്നു പുത്രന്മാരോടു ആജ്ഞാപി
ച്ചു. ലോഭത്തിനും മോഹത്തിനും വശപ്പെട്ട ഗൌതമൻ മുതലായ
പുത്രന്മാർ, അച്ഛനെ ചങ്ങാടിയിൽ വെച്ചു കെട്ടി, “ഈ കിഴക്കു ക
രുന്നെ ഇവിടെ ഉടുത്തു എന്തിന്?”—എന്നു പുലമ്പി, ആറ്റി
ൽ ചെഴുടി. ഭിഷ്തമസ്സി ചെഴുടി; പല ഭിഷ്തമസ്സി ക്കുന്ന്, ചെഴുടി.
ചെഴുടി പ്പോകുന്ന ചങ്ങാടം, സർവ്വ ധർമ്മങ്ങളായ ഒരു രാജാവ്—
ബലി—കണ്ടു. സത്യ പരാക്രമനായ ബലി, ചങ്ങാടം കരയ്ക്കു അ

ടുപ്പിച്ചു; ഭിഷ്തമസ്സിനെ കണ്ടു, ആളറിഞ്ഞു. രാജർക്കി ബ്രഹ്മർ
ക്കിയെ അപ്പിച്ചു: പറഞ്ഞു:—“ഭോ മഹാ ഭാഗ! പരമ താപസ!
അങ്ങു ധർമ്മം കശലന്മാരായ പുത്രന്മാരെ, എന്റെ ഭാഷ്യന്മാരിൽ
ജനിപ്പിക്കേണമേ!” ഭിഷ്തമസ്സി അനുകൂലിച്ചു: രാജാവു സ്വഭാ
ഷ്യയായ സുഭേദ്യയെ, മഹർക്കിയുടെ അടുക്കൽ പറഞ്ഞയച്ചു. സു
ഭേദ്യയെക്കുറിച്ചു, ഭൃഷി വൃദ്ധനും അന്ധനും ആണെന്നു ഗ്രഹി
ച്ച്, ഒരു ധാത്രിയെ ഭൃഷിയുടെ അടുക്കൽ പറഞ്ഞയച്ചു. ആ സ്ത്രീ
കാക്കി വർത്തമാനം പരിനോന്നു പുത്രന്മാരെ പ്രസവിച്ചു. പു
ത്രന്മാർ വേദപാരഗന്മാരായി. ബലി പറഞ്ഞു:—“ഇവർ എ
ന്റെ പുത്രന്മാർ തന്നെയോ?” ഭൃഷി പറഞ്ഞു:—“അല്ല! ശ്രു
തോനിയിൽ ഇവർ എനിക്കു പിറന്നു; ഇവർ എന്റെ പുത്രന്മാരാ
ണ്. ഞാൻ അന്ധനും വൃദ്ധനും ആണെന്ന് അറിഞ്ഞു, ദുഃഖയാ
യ സുഭേദ്യ, ധാത്രിയായ ശ്രുതയെ എന്റെ അടുക്കൽ പറഞ്ഞയക്കു
കയാണ് ചെയ്തത്.” രാജാവായ ബലി, ഭൃഷിയെ വീണ്ടും പ്ര
സാദിപ്പിച്ചു: വീണ്ടും സുഭേദ്യയെ നിരോധിച്ചു. ഭിഷ്തമസ്സി സു
ഭേദ്യയെ അംഗങ്ങളിൽ സ്ഥിച്ച്, ഇങ്ങനെ അനുകൂലിച്ചു:—“ഭ
വതിക്കു സൂര്യവർച്ചസ്സുകലായ കമാരന്മാർ പിറക്കും; അവർക്കു അം
ഗൻ, വംഗൻ, കലിംഗൻ, പുണ്ഡ്രൻ, സുഗംഗൻ എന്നു നാമമാകും.
ഇവർ കാരോരുത്തനും സ്വന്തം നാമം അനുസരിച്ച്, അംഗം, വംഗം,
കലിംഗം, പുണ്ഡ്രം, സുഗംഗം എന്നു അഞ്ചു രാജ്യങ്ങളെ സ്ഥാപിക്കും.
ഈ രാജ്യങ്ങളുടെ ഇപ്പോഴത്തെ നാമങ്ങൾ, ഭഗവൽപുരം, ബങ്കാ
ളം, ആന്ധ്രം, രാജസാഹി, താമ്രലികം എന്നിങ്ങനെയാണ്.

ഭിഷ്തമസ്സിനു പ്രഭേഷിയിൽ ജനിച്ച ഗൌതമൻ ചരിത്രം
ഉജ്ജവനാണ്. * ഗൌതമൻ എന്ന ശബ്ദത്തെ ഗൌതമൻ തന്നെ
ഇങ്ങനെ നിർവചനം ചെയ്യുന്നു.

ഗോ മമോ മമതോ f ധൃമോ f മമ ശ്വേ സമഭർന്നാൽ
വിശി മാംഗോതമം കൃത്യേ യാതുധാനി നിബോധ മാം.

“ഞാൻ മമം നിമിത്തം ഗോവിനെ—സ്വച്ഛത്തേയും ഭൂമി
യേയും— മമനം ചെയ്യുന്നവനാണ്. ഞാൻ സമൃത്തേയും സമഭ
ർന്നം ചെയ്യുകയാൽ അമമനം, അധൃമമായ അഗ്നിയും, ആകുന്നു.
ആയതിനാൽ എനിക്കു ഗൌതമൻ എന്നു
നാമമായി.” ഗൌതമന്റെ പരമ പ്രിയ
നായി ഉദയൻ എന്നൊരു ശിഷ്യൻ ഉണ്ടാ
യിരുന്നു. ഈ ഉദയൻ ഗൌതമന്റെ ജാമാതാവായി.

വിദ്യനും മുദ്ഗലാൽ ഓർച്ചാ ഭിരോദാസഃ പുമാൻ അഭൂത്
അഹല്യാ കന്യകാ യസ്യാം ശതാനന്ദ സ്തൃ ഗൌതമാൽ

ഗൌതമൻ * അഹല്യയെ വിവാഹം ചെയ്തു; അഹല്യ ഭർ
ന്റെ പുത്രനായ മുദ്ഗലന്റെ പുത്രിയാണ്. അഹല്യയും സോ
മരനായ ഭിരോദാസനും യമജ രത്രേ: ഈ ഭിരോദാസൻ വീത
ഹല്യന്മാരോടു യുദ്ധം ചെയ്തു രാജാവല്ല. ഗൌതമന്റെയും അ
ഹല്യയുടേയും പുത്രനായി ശതാനന്ദൻ പിറന്നു. ഈ ശതാനന്ദൻ

* ഗൌതമൻ എന്നതിൽ ‘ഗ’ ‘കാരം’ ‘മ’ ‘കാരത്തിന്റെ’ സ്ഥാ
നത്തു വന്നതാണ്. * അഹല്യ ബ്രഹ്മാവിന്റെ മാനസ പുത്രി
യാണ് എന്നു ചിലേടങ്ങളിൽ കാണുന്നു. അഹല്യാചരിത്രം, ഇതി
നു കീഴെ ആർക്കുവംശത്തിൽ കാണുക.

ജനക രാജാക്കന്മാർക്കു പുരോഹിതനായി. ദിവ്യോദ്ധത്തന്നെ കുറിച്ചു വിവരണം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇതിനു കീഴ് വരുന്നുണ്ട്. ഗൌതമനെ ഇതിനു കീഴ് പല ഏതങ്ങളിലും കാണാം. ഏകാന്തൻ, ചിന്തൻ, ത്രിതൻ, എന്നു പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ട വിശ്വവായ ഗൌതമൻ, വേദവേദവന്നാണ്.

അംഗിരസ്സിന്റെ പ്രസിദ്ധനായ ഇതര പുത്രൻ സംവർത്തനാകുന്നു.

അ വരി സൃഷ്ടിനനു രാജൻ പൂമ ഗാന്ധാരം പരസ്ത്രം
ഔഹസ്ത്യനിഃ സ സംവർത്തം ബാധതേ സു പുനഃപുനഃ
സ ബാഹ്യമാനഃ സതതഃ ഭ്രാന്താ ജ്യേഷ്ഠന ഭാരത
അർത്ഥാ നന്ദസ്യ ചിഗ്വാസ വനേ വാസ മരോചയത്

ഔഹസ്ത്യനിയം സംവർത്തനം തമ്മിലും ഏതെന്നെയോ പിണക്കു വന്നാണ് ഇടയായത്. ജ്യേഷ്ഠന്റെ ഉപദ്രവം അസഹനീയമാകയാൽ, അനുജൻ, സമു സ്വത്തുക്കളേയും ഉപേക്ഷിച്ച്, നഗ്നനായി വനവാസം സ്വീകരിച്ചു. അതിന്റെ സംവർത്തൻ, ശേഷവും ജ്യേഷ്ഠനുജന്മാർ തമ്മിൽ വൈരമായിത്തന്നെ കഴിഞ്ഞു കൂടി. മഹായജുരം നടത്തുവാനായി, പ്രതാപവാനായ മന്ദരൻ സംവർത്തനെ ക്ഷണിക്കുകയും, അതു കണ്ട ഔഹസ്ത്യനി കോപിച്ച്, യജ്ഞത്തെ വിഘ്നപ്പെടുത്തണമെന്ന് ഇന്ദ്രനോടു അപേക്ഷിക്കുകയും, എന്നാൽ മന്ദരൻ തന്നെ യജ്ഞം നടത്തുകയും, ഉണ്ടായി. ഇതു സംബന്ധിച്ച സംവർത്തനെ കൊല്ലുവാനായി സന്നദ്ധനായ ഇന്ദ്രന്റെ കൈയിൽ വലം സുഭിക്കുക ഉണ്ടായി.

അംഗിരസ്സിന് മുകളിൽ പറഞ്ഞ പുത്രന്മാരെയും പുത്രിയേയും കൂടാതെ, ഏഴു പുത്രിമാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. പ്രഥമ പുത്രിയായ ഭാരതനി, രൂപം കൊണ്ടു സർവ്വോത്തമ ആയിരുന്നു. സകല ഭൂതങ്ങളും അനുരാഗം പ്രകടിപ്പിച്ചു രണ്ടാമത്തെ പുത്രിക്ക്, രാഗ എന്നു തന്നെ നാമമായി. മൂന്നാമത്തെ പുത്രിയായ സിന്ധിബാലി,

മോത്തിന്റെ നന്മപോലെയായി നീമിത്തം ചിലപ്പോൾ ദുഷ്ടയും മറ്റൊരിക്കലും വിശുദ്ധയും ആയിരുന്നു; സിന്ധിബാലി കപർദിസ്യതയെന്ന ചിലപ്പോൾ പ്രശംസിക്കപ്പെടാറുണ്ട്. നാലാമത്തേയൊരാൾ ഏകാന്തനായാണ്; ജനങ്ങൾ കഥ കഥ എന്ന വിസ്മയത്തോടും ചെല്ലുപോകത്തക്ക രൂപസമുപരി ഉണ്ടായിരുന്ന ഈ പുത്രിയെ, കുന്ദ എന്നും പറയും. അധികമായ അച്ഛിപ്പുകഴെക്കൊണ്ടു പ്രസിദ്ധയും ഹവിസ്സുകളെ സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ പ്രയത്നവും ആയ അഞ്ചാമത്തെ പുത്രിയെ അച്ഛിക്ക് മരിച്ചു എന്നും, ഹവിഷ് മരിച്ചു എന്നും പറയും. പൂജാവിധിയായ ആറാമത്തെ പുത്രി മഹിഷ് മരിച്ചു യാണ്. മഹാമല ഞ്ചിൽ അവതരിക്കുക സ്വഭാവമായ ഏഴാമത്തെ പുത്രിക്ക് മഹാമരി എന്നു നാമമായി. ഈ കന്യകകൾ വിവാഹം ചെയ്യപ്പെട്ട നായോ, വംശവർദ്ധനം ചെയ്യുനായോ ഭരതവും പ്രസാദം ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

സ്വായംഭുവ മനുവിന്റെ ആരംഭത്തിൽ അഗ്നിയിൽ നിന്നു ജനിച്ച അംഗിരസ്സ്, വൈവസ്വത മനവന്ദരത്തിൽ ജന്മമേകുക ഉണ്ടായി.

പ്രജാപതേ രംഗിരസഃ സ്വധാ പത്നീ പിതൃ നമ
അഥാംഗിരസം വേദം പുത്രത്വേ ചാ ി കരോൽ സതീ.

വൈവസ്വത മനവന്ദരത്തിൽ ജനിച്ച അംഗിരസ്സിനു ഭാര്യമാർ രണ്ടാണ്; അവർ പ്രാമേതസ ഭക്ഷന്റെ പുത്രികളായ സ്വധ, സതീ, എന്നവരത്രെ. സ്വധ, പിതൃക്കളുടെ മാതാവായി. സതീയാകട്ടെ, അഥാംഗിരസ്യ എന്ന വേദത്തെ പുത്രത്വേന വരിച്ചു. ഒരു കോടി ഭാര്യമാർ ഉണ്ടായിരുന്നു എങ്കിലും, അപുത്രനായിരുന്ന ചിത്രകേതുവിന്റെ അർത്ഥനം അനുസരിച്ച്, ചന്ദ്രനാകി, ചിത്രകേതുവിന്റെ പ്രധാന ഭാര്യയായ കൃതചൂതിയെ പുത്രവതിയാക്കിയത്, ഈ അംഗിരസ്സാണ്. ഈ സംഭവത്തെ കുറിച്ച് വൃതന്റെ ചരിത്രത്തിൽ വിവരണം ഉണ്ട്.

